

Dr. Vincze Ferenc

JEGYZŐ-KÖNYV

Hajdúszoboszló önkormányzatiságának negyedszázadáról,
1991-2015

Hajdúszoboszló, 2019

Írta:

Dr. Vincze Ferenc

Hajdúszoboszló Város címzetes főjegyzője

Szerkesztette:

Dr. Vincze Ferenc és Tibai Irma

Kiadja: **Bocskai István Múzeum**

Felelős kiadó:

Dr. Bihari-Horváth László igazgató

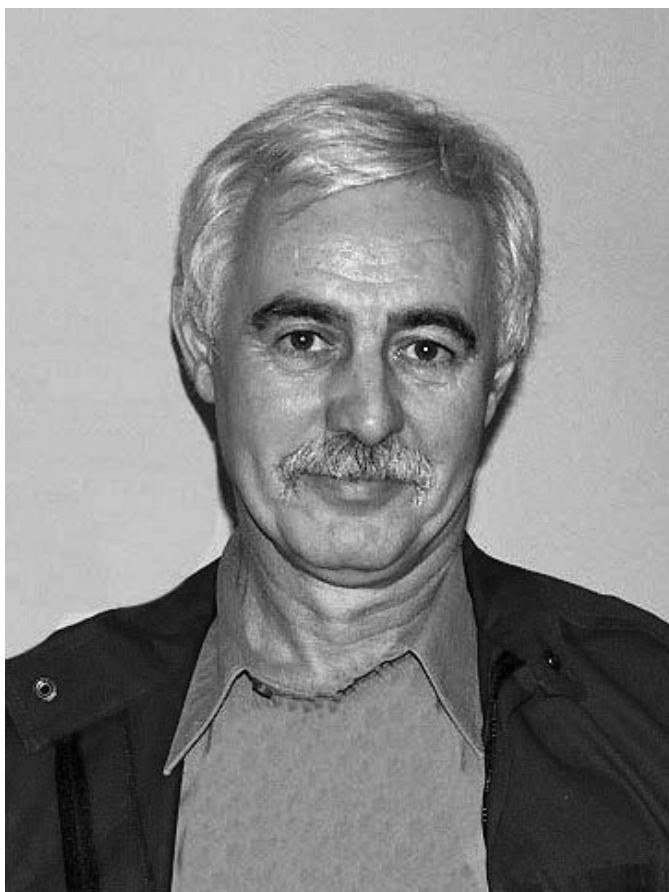
Nyomdai előkészítés: **TiA**

Nyomás: **Kapitális Nyomda Debrecen**

Felelős vezető: **Kapusi József**

ISBN 978-615-00-5454-4

*“Hajdúszoboszlón az önkormányzati mag
termékeny talajra hullott.”*

Bevezető gondolatok

A közigazgatásban jegyzőkönyv a több személy közreműködésével zajló cselekvésről (pl. képviselő-testület avagy bizottsága üléséről) születik, azért, hogy rögzítse a folyamat és az eredmény lényegét, s egyúttal megőrizze az utókor számára. Születhet tehát városunk önkormányzatának közelmúlt negyedszázadáról is, mert a korszak egyedi jellegzetességeit tekintve nagyon indokolt. Így gondolom. Miután közel 4 évtizedig helyi közigazgatási vezetőként, éppen ebben a korszakban pedig jegyzőként dolgoztam életem egyetlen munkahelyén, ezért kötelességemnek érzem e történelmi időszak megörökítését. Ahogy vezetőként mindig tettem, ez a mű is csapatmunkában születik, a város szolgálatában hűséges kollégáim véleményezhették. Lőrincz László gazdasági irodavezető, főkönyvelő a kezdettől, Varga Imre humán közszolgáltatási irodavezető-helyettes, korábbi oktatási, kulturális és sport irodavezető 1991. október 16. óta, Szilágyiné Pál Gyöngyi városfejlesztési irodavezető-helyettes, korábbi városfejlesztési irodavezető-főmérnök 2003. március 1. óta, Farkasné dr. Ungvári Ilona aljegyző 1992. március 31-től 2014. évi nyugdíjba vonulásáig, Dede Erika egészségügyi és szociális igazgatás irodavezető-helyettes, korábbi egészségügyi-szociális irodavezető 2009. március 1. óta, Szoboszlai Lilla humánpolitikai és minőségirányítási vezető 1997. január 1-től, Lévay Enikő korábbi turisztikai és nemzetközi referens 2008. január 1. óta. Dr. Sléder Tamás aljegyző, adócsoporthoz vezető, korábbi igazgatási irodavezető és dr. Korpos Szabolcs jegyző, korábbi aljegyző 2003. január 1-től illetve 2011. április 1-től, Tokai-Kiss Gábor főépítész pedig 1987. március 1. óta dolgozik a polgármesteri hivatalban.

Hajdúdorogi származású vagyok, de Budapesten, Óbudán születtem, mivel szüleim akkor néhány évig „fent” dolgoztak, édesapám kazánkovácsként a hajógyárban, édesanyám pedig élelmiszerboltban. Úgy alakult, hogy Nagyállóban növényvédő gépész szakközépiskolában érettségiztem, „legalább szakma lesz a kezeden, ha nem tanulsz tovább” – mondta apám. Mehettem volna növényvédő szakmérnöknek, vagy magyar-történelem szakos bölcsésznek, de én közgazdász, majd diplomata szerettem volna lenni, ám erre onnan semmi esélyem nem volt. Jó tanácsot megfogadva, maximális felvételi eredménnyel kerültem be a szegedi egyetem állam- és jogtudományi karára, egy év kalocsai katonáskodás után. A „jogból” viszont nem szerettem volna élni. 1978. március 1-én megyei tanácsi ösztöndíjasként jöttem Hajdúszoboszló helyi közigazgatásába, a tanács titkárságára. Változatos munkakörbe kerültem, az akkori „városüzem” minden területével kellett foglalkoznom, így hasznos tapasztalatokat szereztem. Megismertem Szoboszlót, a hajdú múlt, a történelem különösen érdekelt. A rendszerváltozást megelőző évben az állampárt újat akaró tagjaiból kezdeményezésemre létrejött az MSZMP reformköre városunkban is, segítve az átalakulást. Az akkori városi párt- és tanácsi veze-

tés jó szemléletének köszönhetően itt már évek óta új szelek fújdogáltak. Ezért Hajdúszoboszlón az önkormányzati mag termékeny talajra hullott. A város új önkormányzatiságát 1991. január 1-től 2016. december 30-ig szolgáltam jegyzőként, amikor önként nyugdíjba mentem. Az elmúlt 25 év történéseinek megörökítése ösztönzött azért is, mert javaslatomat elfogadva múzeumunk akkori igazgatója, dr. Juhász Imre az első 10 évről szóló mű megírására kapott megbízást, amely 2001-ben meg is született: Hajdúszoboszló önkormányzata a rendszerváltástól napjainkig 1990-2000 címmel. Igyekeztem arra irányul, hogy amit e kötetben összefoglalóan feltárok, hiteles, objektív legyen, tényeket, hasznos adatokat tartalmazzon, de nem száraz gyűjteményként, hanem valósághűen ugyan, de élményszerűen szóljon. Remélem, elnézik nekem, hogy személyes elemekkel, történetekkel igyekszem színesíteni a közigazgatás-városigazgatás-önkormányzatiság kívülről sivárnak, egyhangúnak, unalmasnak ítélt világát.

Megtiszteltetés és öröm volt számomra ennek a kivételes adottságú városnak a működéséért, fejlesztéséért első közszolgaként hosszú ideig dolgoznom, ezért köszönetem jeléül is szánom e kordokumentumomat. A 25 év nagy idő, a város is bőségesen kínált témát, így hogy is férne bele minden ebbe a műbe. Így régi terveim szerint ezen objektívnek szánt összegzés mellett megírom a szubjektív visszaemlékezésemet is, Egyszervolt jegyző címmel. S ki, ha én nem, harmadik kötetként pedig készíték egy szakmai publikációt a polgármesteri hivatalról, a közigazgatás-korszerűsítésről, Büro-ráció: hivatalfejlesztés Hajdúszoboszlón címmel. Munkáimhoz „dobozolom” a leírtakat alátámasztó, részletesebb információt nyújtó dokumentumokat, majd az egészet átadom Bocskai-múzeumunknak az utókor számára.

Dr. Vincze Ferenc

I. fejezet

Az önkormányzati szervezet, és a működés jogi háttere, fő jellemzői

Dr. Juhász Imre „Hajdúszoboszló Önkormányzata a rendszerváltástól napjainkig 1990-2000” című munkája az új önkormányzatiság első évtizedét természetesen külső szemlélőként, reálisan mutatja be, tartalmazza az alapvető tényeket az önkormányzati működés különböző területeiről. Fontos kiindulópontja a történelemtanár – helytörténész muzeológusi alapállás, amely hitelessé teszi az „Előzmények” részt is, hazánk sorsának rövid bemutatásával, majd a hajdúszoboszlói rendszerváltókori ellenzéki szervezkedések, programok felvillantásával. Mindezek alapján negyedszázadot felölelő művem részének tekintem e kordokumentumot, ezzel is tisztelegve városunk egyik díszpolgárának emléke előtt. Érdekességgént jegyzem meg, hogy dr. Juhász Imre is hajdúdorogi származású, akárcsak én. Mégis írok tehát a kezdeti évtizedről is, egyrészt mert a nézőpontom „belső”, hisz az önkormányzati hivatalban dolgoztam, így alakítani is több lehetőségem volt a várost szolgáló tevékenységet. *(Azt szoktam volt mondani az önkormányzatiságra: „binnen vagyunk a történelemben, nemcsak elszenvedjük, hanem alakíthatjuk is sorsunkat”).* A másik ok pedig az, hogy szélesebb spektrumra tekintek vissza, s az első műben nem szereplő területekről, tevékenységekről is igyekszem információt adni. Az áttekinthetőség szempontjából pedig jobb, hogy az adattáblák, grafikonok a teljes 25 évet tükrözik.

Választott szervek

Hazánkban a rendszerváltó politikai erők a széles feladat- és felelősségi körű önkormányzati szisztémát választották a helyi önkormányzatokról alkotott 1990. évi LXV. törvénnyel (a továbbiakban: Ötv.), amely a helyi közügyekben önszervező és decentralizált hatalomgyakorlást jelent. *(Valódi helyi hatalmat, amelyért állampárti reformkori vezetőként én is küzdöttem.)* A helyi önkormányzás jogát a választópolgárok közössége ritkábban közvetlenül (helyi népszavazással), jellemzően az általa választott polgármester és képviselő-testület útján gyakorolja. A helyi önkormányzat lényege: demokratikusan létrehozott és így működő helyi köztisztviselő-testület, amely a törvények keretei között, az állam felügyeletével és segítségével, a település területe és lakossága érdekében önállóan szabályozza és igazgatja (kormányozza) a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket.

A helyi közügyeket egyrészt törvény kötelezően utalhatja önkormányzati feladat- és hatáskörbe, másrészt a képviselő-testület önként is vállalhat ilyen feladatellátást, pl. nálunk ilyen a turizmus-szervezés, amely városunk jellege miatt alapvető fontosságú tevékenység. A jogszabályok nem kü-

lönböztettek településméret szerint a feladat- és hatáskör meghatározásakor, a legkisebb falura is ugyanaz vonatkozott, mint a nagyobb településekre. Az anyagi lehetőségeik azonban lényegesen eltérők voltak, ami határt szabott a feladatellátás színvonalában. Az akkor még a képviselő-testület által kinevezett jegyzőnek (mint a rosszul, „önkormányzati” helyett „polgármesteri”-nek elnevezett hivatal vezetőjének), valamint a polgármesternek központilag országosan mindenütt azonosan szabályozott és intézendő, úgynevezett „államigazgatási hatósági ügyekben” is volt eljárási joga és kötelessége, önkormányzati tevékenységi területein túl.

Az Ötv. 8.§ szerint a települési önkormányzatnak helyi (kommunális és humán) közszolgáltatási feladat- és hatáskörei bőséggel voltak, amelyet a későbbi részekben bemutatok. A törvény szerint kötelezően ellátandón túli tevékenységi körben a települési önkormányzat – ágazati állami jogszabályok alapul vételével – maga határozhatja meg, szerencsés esetben a lakosság igényeire is tekintettel, hogy mely feladatokat milyen mértékben és módon lát el, természetesen anyagi lehetőségeitől függően (pl. a törvényi előírást, hogy feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő, civil közösségeinek a tevékenységét, együttműködik velük, s azt milyen eszközökkel, módokon teljesíti).

Az önkormányzat szervezeti rendszerének az Ötv.-ben szabályozott (9.§; 22-27.§; 35-38.§) helyi elemeit az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. A legfontosabb szerv az egyéni választókerületekben (nálunk 10 volt, majd 8-ra csökkent a számuk), és a jelölő szervezetek kompenzációs listáin (Szoboszlón 7, jelenleg 3 mandátum szerezhető így) megválasztott képviselőkből álló **képviselő-testület**, amelyet az önkormányzati feladat- és hatáskörök megilletnek. A testületet a polgármester képviseli.

A képviselő-testület szervei, amelyekre egyes hatásköröit átruházhatja: bizottságok, a polgármester, valamint a (polgármesteri) hivatal. A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások nyújtásához önkormányzati intézményt (költségvetési szervet), vállalatot, gazdasági társaságot alapíthat, vezetőiket is kinevezi. A folyamatos tevékenységet igénylő önkormányzati feladatokat a képviselő-testület a szervezeti egységeivel végezteti, ellenőrizve azokat (ennek fő módja a szervek beszámoltatása a képviselő-testületi ülésen).

A képviselő-testületi működés formája az évi legalább 6 ülés, valamint a választópolgárok közérdekű kéréseinek, javaslatainak szóbeli megtételére évente legalább egyszer megtartott közmeghallgatás. A képviselő-testület döntései a polgármester, a hivatalnokok, cégvezetők, intézményvezetők által készített előterjesztések, javaslatok, indítványok, illetve előzetes szakmai bizottsági vélemények kialakítása alapján születnek: a helyi jogszabály önkormányzati rendelet, valamint a képviselő-testület határozatai egyedi ügyekben. Az elhangzottak lényegét és a döntéseket az ülésről készített jegyzőkönyv tartalmazza.

A képviselő-testület határozza meg a **bizottsági szervezetét**, és a jogszabály szerint megválasztja azok tagjait, a tagok több mint a felét a képviselők közül). A bizottság feladatkörében előkészíti (ülésén hozott határozatával véleményezi) a képviselő-testület döntéseit, szervezi és ellenőrzi azok végrehajtását, de a testülettől döntési jogot is kaphat. Hajdúszoboszlón a negyedszázad időszakában jellemzően 6-8 önkormányzati bizottság működött: a kötelező pénzügyi (és gazdasági); ügyrendi, igazgatási, jogi (később összevonva az egészségügyi, szociálissal); városfejlesztési, műszaki; mezőgazdasági (utóbb e kettő összevonásával városfejlesztési, mezőgazdasági); oktatási (előbb önállóan, majd összevontan kulturális, sport szakterülettel foglalkozó is, az iskolák államosításával pedig okafogyottá vált az oktatási vonatkozás), idegenforgalmi, mely turisztikai átnevezéssel a kulturális és sportbizottsághoz kapcsolódott legújabban.

A képviselő-testület üléseire szánt előterjesztések érdemi megvitatása legfőképpen a tárgy szerint illetékes szaktanácsadó bizottság ülésén történt, a testületi ülésekre így már nemigen maradt vitatandó kérdés, azok az évek múltával lerövidültek. Az első ciklus állandó, nemegyszer heti képviselő-testületi tanácskozási felváltotta a havi egy ülés (*mondogattam is: „a bizottság bizottság”, ha ott támogató döntés született, szinte mindig a testületin is az következett.*) A bizottságok a helyi önkormányzás érdemibb részesei a képviselő-testülettől kapott döntési jogokkal váltak.

Nálunk három típusú jogosítvány működik:

- a bizottság pénzügyi keretet (költségvetési előirányzatot) kap a képviselő-testülettől, amelynek felhasználásáról dönt. Ilyen például a helyi pályázati rendszer: köztük a civil, a kulturális és a sport alap;
- a képviselő-testület egyes hatásköreit valamely bizottságra ruházza (pl. szociális juttatások);
- a testület önkormányzati rendeletében hatósági hatáskört állapít meg bizottságának (pl. egyes szociális gondoskodási formák).

A **polgármestert** a 10 000 lakos feletti településeken 1994-ig a képviselő-testület választotta meg, azóta a választópolgároké a szavazati jog. Hajdúszoboszló új önkormányzatiságának első polgármestere az 1994 augusztusában tragikus hirtelenséggel elhunyt Kígyós József volt. Ekkor az átmeneti rövid időszakra dr. Sóvágó László, akkori országgyűlési képviselőnek szavazott bizalmat a testület, majd az ugyanazon évi őszi választásoktól, a közvetlen választópolgári szavazás eredményeként, dr. Sóvágó László mind a hat alkalommal nyert.

A képviselő-testület ciklusonkénti összetételét az 1. számú melléklet tartalmazza. Kiderül belőle, hogy az első ciklust követő radikális képviselő-cserélődés (mindössze 3-an maradtak „talpon”) többször nem következett be, ciklusonként néhány változással stabil maradt a testületi összetétel, ami a város előnyére szolgált. Az is javára vált a városnak, hogy bölcs választóink nem igazodtak az országos trendhez, nem adtak kizárólagos hatalmat egyik irányzatnak sem, ami kompromisszumkényszerűt eredményezett a döntéseknél. (*Országos „divat” volt a „az ezekből elég, takarodjanak, jöjjen*

egy másik gárda” típusi kontrasztavazás). Polgármesterünk sikeresen összehozta a városi érdekű kompromisszumokat. Egészen 2014-ig, amikor saját „csapata” a választáson többséget szerzett, s megkezdődött egy más típusú hatalomgyakorlás.

Visszatérve a törvényi polgármesteri konstrukcióhoz, jelezni kell, hogy a polgármester is tagja a képviselő-testületnek, felette a munkáltatói jogokat a képviselő-testület gyakorolja. A két önkormányzati szerv közötti viszony, munkakapcsolat meghatározó az önkormányzat sikeressége tekintetében. *(Nálunk a legutóbbi időkig nem voltak jellemzőek az éles politikai csatározások a testületi üléseken – emlegetjük is a polgármesterrel: volt 20 boldog évünk, nekünk is, a városnak is.)*

A képviselő-testület ülését a polgármester vezeti, számos saját – állami-gazgatási és önkormányzati jellegű – hatáskört gyakorol, amit ugyancsak a polgármesteri hivatal segítségével lát el. Munkájában egy vagy több alpolgármester segíti, illetve helyettesíti. Szoboszlón egy társadalmi megbízatású – nem főállású – alpolgármester megválasztására került sor minden ciklusban, aki csak szabadság esetén helyettesítette a polgármestert – mivel az táppénzen még sosem volt, ugyanígy én sem. A polgármester szerepe az is, hogy a jegyző útján irányítja a hivatalt. A negyedszázadban egy ideig a dolgozók feletti munkáltatói jogokat is ő gyakorolta, majd pedig a jegyző, bizonyos vezetői munkaköröknél a polgármester egyetértésével.

A jegyző és a (polgármesteri) hivatal

Az Ötv. 36.§ szerint a képviselő-testület pályázat alapján, az előírt képesítési követelményeknek megfelelő jegyzőt nevezett ki határozatlan időre. Ez Hajdúszoboszlón az 1990. december 13-i ülésen történt meg, amikor a 15/1990. (XII.13.) számú határozattal öt pályázó közül engem neveztek ki 1991. január 1-től. A jegyző az önkormányzat közigazgatási szakmai vezetője, szakember, és nem politikus, ezért megbízatása átível(het) a választási ciklusokon. A jegyzői teendők kifejezetten jogalkalmazási, igazgatásszervezői, szakmai tartalmúak, amelyet a hivatal munkatársai segítségével végez.

A jegyző a törvénynek megfelelően:

- a polgármester irányításával gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról;
- vezeti a hivatalt, megszervezi annak munkáját, gyakorolja a munkáltatói jogokat a dolgozói felett;
- tanácskozási (nem szavazati, csak törvényességi-szakmai észrevételezési) joggal részt vesz a képviselő-testület, valamint bizottsága ülésén;
- dönt a hatáskörébe tartozó (valamint a polgármester által átadott, a képviselő-testület által reá ruházott) hatósági, illetve önkormányzati ügyekben, döntésre előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó ügyeket.

Az önkormányzati testületi működéssel kapcsolatos jegyzői teendők a képviselő-testületi, valamint a bizottsági ülések előkészítésének, és a döntések végrehajtásának megszervezését jelentik, adminisztrációs háttér biztosítását. A döntések szakmai megalapozása, a testületi döntéseket célzó előterjesztések színvonalának biztosítása szintén feladata a jegyzőnek, akárcsak a jogszerűségük elérése. A képviselői munka feltételeinek megteremtése, a szükséges tájékoztatás, információ megadása ugyancsak részét képezi a jegyzői teendőknek.

A polgármesteri hivatal tekintetében a polgármester irányítói és a jegyző vezetői tevékenysége össze is függ, de el is válik. Az irányítás elsődlegesen az önkormányzati testületi várospolitikai döntések előkészítésével, végrehajtásával, hatósági ügyekben az ügyfelek kiszolgálásának kulturáltságával kapcsolatos általános irányvonal kijelölését takarja. A vezetés pedig az ezek, valamint a jegyző saját hatáskörébe tartozó teendők megvalósítása érdekében szükséges operatív szervező, utasításokat kiadó, és azok végrehajtását ellenőrző tevékenységet jelenti. A polgármester és a jegyző feladatainak elhatárolása, kapcsolatuk és összehangolt célirányos tevékenységük minősége alapvető az eredményes önkormányzati munkához, ezt városunk elmúlt negyedszázada is igazolja. Érvényesült, hogy a polgármester az önkormányzat, míg a jegyző a hivatal vezetője, nem volt két vezető egyszerre egy területen, nem volt hatásköri villongás, szerepzavar, a két funkció különbözősége kölcsönösen tiszteletben volt tartva. A képviselő-testület, vagy a polgármester a jogszabályokban a jegyzőnek megállapított hatáskörök gyakorlásában utasítást nem adhat, konkrét hatósági ügyekben információt nem kérhet, amit a kezdeti időszakban némelyik képviselőnk nehezen akart tudomásul venni. *(Mondtam többször, hogy valódi, nem pedig korlátlan helyi hatalmuk van.)* Fontos jegyzői jogosítvány az a törvényi előírás, amely szerint a jegyző köteles jelezni a képviselő-testületnek, bizottságának és a polgármesternek, ha döntési folyamatuk valamelyik elemében jogszabálysértést észlel, a „törvényesség őre”.

A polgármesteri hivatal önkormányzati rendszerünkben egységes szakapparátusként működik, mivel saját jogon hatásköröket nem gyakorol, csak „kiszolgálja” a választott szerveket (képviseelő-testület, bizottságok, polgármester), valamint az általuk kinevezett jegyzőt. A szakmai szempontból egységes működés követelménye – különösen nagyobb létszámú városi hivatalokban – azonban nem jelenti azt, hogy a munkamegosztási-munka-szervezési szempontok alapján belső szervezeti egységekre ne tagolódhassanak. Nálunk a testület a tanács osztályszerkezete helyett az irodákra, ezen belül csoportokra tagolódást fogadta el javaslatainkból, s ez azóta így működik. A polgármesteri hivatal dolgozói köztisztviselők.

Szándékom és reményeim szerint a törvényi jegyző konstrukciót, és annak gyakorlati működését hűen visszatükrözi a 2006-ban általam írt versszerűség. Következzék tehát itt a jegyzővers, megszületésének történetével együtt.

Mikor írhat egy jegyző verset? Nem megrendelésre, mert szerencsére ez nem tartozik a feladat- és hatáskörébe. Inkább talán „kínjában”, mert évek óta elvárás volt „Jegyző és közigazgatás” című szakmai lapunk főszerkesztőjétől a szerkesztőbizottság jegyző tagjaival szemben, hogy írjuk meg, mi is a dolga egy jegyzőnek. Ezt egyikünk sem vállalta, ugyanis a különböző szempontú feldolgozások szerint jogszabályi feladat- és hatásköreink száma több száz, vagy akár több ezer. Márpedig ehhez a lap kínálta terjedelem kevés, még cikksorozatként is!

A „jegyzőbecsület” megmentése érdekében azonban sokáig motoszkált bennem: hogyan tudnám mégis teljesíteni a jogos elvárást. Míg nyár elejére összeállt, hogy megírom egy „versszerűségben”, amit szerkesztőbizottsági ülésen be is vállaltam. A mű könnyen megszületett egy vasárnap reggel, ám jött a kétely: lett-e olyan, hogy újságunkban megjelenhet, nem kezdenek ki, vagy „cikiznek” majd érte. Egyhamar döntöttem: úgy is írtam már sokfélét lapunkban, hátha ez (is) valakinek jól jön, ha másként nem, legalább elgondolkoztatja, vagy jobb kedvre deríti. Reméltem azt is, hogy senkit nem sértek meg vele (ez eddig bejött), kiderül belőle valódi szándékom.

Véletlenül sem tartom magam költőnek, csak érzéseket és hangulatot próbáltam ebben a formában koncentráltan visszatükrözni, mégpedig ironikusan és optimista végkicsengéssel. Minden nap és minden percben meg kell birkózni azzal a lelki teherrel, hogy minden teendő elvégzésére úgyszincs idő (beszámítva a munkaidőn túlit is), ezért szortírozni kell a feladatokat halaszthatóság szerint. Jól van így a jegyző konstrukció? Bármekkora is a munkateher és a felelősség súlya, igen, mert páratlan történelmi esélyt kaptam én is a sorstól: helyben dőlhetek, dőlhetnek el a város sorsára vonatkozó dolgok, ezt a várost pedig nemcsak szeretni, hanem fejleszteni is lehet és kell! Így tehát megtiszteltetésnek érzem, hogy évtizedek óta mindez ideig első munkahelyemen dolgozhatok. Mindig van viszont bennem kétely: az idő haladtával, az új kihívások felmerülésével vajon meg tudok-e felelni azoknak? A bizalmat tettekkel igyekszem megszolgálni Hajdúszoboszlónak, önként vállalva direkten nem jegyzői feladatkörbe tartozó munkát is (pl. hivatali ügyvitelfejlesztés, informatikai támogatás, pályázatkészítés, -lebonyolítás szervezése). Azért is, hogy az utánam jövőknek a „jegyzői székhely ülés” könnyebb legyen, nagyobb esélyük nyíljon a követelményeknek megfelelésre. Szerencsémre nálunk lehet, és hagynak is dolgozni, ami erőt ad számomra. Az időm pedig másoknál relatíve több rá, hisz még sohasem voltam táppénzen. (Elképzelni sem tudom, ilyen esetben hogyan kezelném lelkiismeret-furdalásomat, no nem azért, mert az hiszem nélkülözhetetlen és pótolhatatlan vagyok. A tapasztalataim viszont sokat érnek.)

JEGYZŐ – no mit jegyez ő?

*Tűzoltó vagyok s katona, vadkárt is rendező jogász,
ha pedig valaki egy újabb jogszabályhelyre rábók,
kijön, hogy érettségi tételnök.*

*Hatásköröm tehát számos, jogszabályba foglaltan,
nem vagyok ám tőle álmos, hisz sokak által elvártan
gyakorlom, mert feladatom számtalan.*

*Az állam embereként hatósági jogkörök, önkormányzati szerepben
testületi – hivatalvezetői örömök, mindebbe belejátsszik a törvényesség fő öreként,
– mert jót akar – a közigazgatási hivatal.*

*A parlament – mint jogszabálygyár – termel nekünk rendesen,
nosza csak véleményezd, akkor aztán nem mondhatod, mint így,
hogy: valami s ellentettje egyszerre igaz hogyan legyen?*

*Időmet más osztja be, azzal én alig rendelkezem, hiába van
egyszerre sok gazdám – ki mind mást várna –, kitolhatnak tehát velem,
s mint kinek nincs párja, vagyok egy apátlan–anyátlan árva.*

*Választások adják főnökeim során (ezzel a meglevőket szaporítják)
rendje van ám ennek is, pluszként sorjázik a felelősség,
hogy valaki szabályosan nyerjen is.*

*Országosan és helyben: képviselő, polgármester, választott közéleti funkció,
ha betöltve van hamar levonódik a súlyos konklúzió:
az eredmény mindenkinek úgysem jó.*

*Ám ezzel úgymond véget ért a haddelhadd, elül a csatazaj,
hibetjük, hogy demokratikusan folytatódik ... majd egyszer csak:
újfent kezdődik a kampányízü folyamat.*

*S míg zajlik a demokrácia szakasz, a jegyzői munka el nem maradhat,
szortírozhatok naponta: mi az amit képes vagyok elvégezni,
s az ami későbbre, vagy végleg elmarad.*

*Mire már a régi szerepeket megtanultam, elmélázni nincs okom,
mert bezúdult észrevétlen az európai uniós alkalmazkodáshoz
szükséges többlet-feladat halom.*

*Jogharmonizáció, uniós jogalkalmazás, kistérségi reform, pályázatkezelés,
közbeszerzés, belső ellenőrzés, ügyvitelkorszerűsítés ... nincs menekvés:
ha értem, ha nem, mind az enyém és kész!*

*Bár egyedül vagyok, de szerencsés, ha van hozzá csapatom, hisz rólunk egyre
többen mondogatják, sokan vagyunk és
unatkozunk minden napszakon!*

*Szakmámban nap mint nap előáll a váratlan,
rendkívüli helyzetek misztériuma, hogy kezdjek hozzá,
ki segít nekem, hogy jó helyen nyúlhassak oda.*

*A jegyző – no mit jegyez ő: átrágja magát teméntelen irományon,
megtanulja lényegét, s az egyszerre több rendező kívánsága szerint
megpróbálja jól játszani szerepét.*

*Olyan mint a színész, amihez szintén kell ész és kiállás
a jó ügyért, de a különbség alapvető: az előadást nem honorálja
taps, mert mindenkinek jól mégsem játszhat ő.*

*Ha nem fogja fel idejekorán, hogy véges ám a repertoár,
helyben állva, tátott szájjal sültgalambra vár,
egyszerre csak reá omlik a védelemnek hitt menedékvár.*

*Ő az egyszemélyi felelős, bárki bármit tesz, vagy nem tesz, kézzel fogható:
az önkormányzati szférában ő lesz az aki, okkal-ok nélkül
igazából felelősségre vonható.*

*A konstrukció mégis így jó, mert nagyon nagy az élvezet,
nem kell ehhez túl nagy hűhó, talpon marad sokáig az,
aki dolgozni is, nemcsak taktikázni szeret.*

*Amikor már túlteng a lelki teher, s a szelepen eresztetni kell,
a jegyző megjegyzi azt is, hogy mit iszik a zenekar,
ha lazításként egy jó nagyot mulatni akar.*

*Az összes versszak egy híján hús, ráadásként íme itt van:
képzés és idő híján a jegyző csak autodidakta,
feladataira nem mondható, hogy akármelyik eltehető ad acta.*

*Számban szerencsés a huszonegy, tudjuk be hát azt is ennek:
hogyha nem jön elismerés, lesz nekünk az kitüntetés,
ha a pályafutást fegyelmi nélkül ússzuk meg.*

Önkormányzati gazdasági alapok, közfeladatok

E részben az eddig bemutatott önkormányzati szervezeti elemeket a törvények hozták létre kötelezően, tehát a települési önkormányzathoz nélkülözhetetlenek (képviselő-testület, bizottsága – legalább egy, a pénzügyi ellenőrző funkciót ellátó -, polgármester, jegyző, polgármesteri hivatal), így az önkormányzatiság alapját képezik. A most vázolandó kör már a képviselő-testület által létrehozott, vagyis működésük nem szükségszerű, e feladatok nagy részét kisebb településeken a polgármesteri hivatalok végzik el. Így jellemzően a nagyobb településeken találkozunk velük.

Létük és működésük az önkormányzat gazdasági alapjához tartozik, az önkormányzati közszolgáltatások nyújtásában van szerepük.

Az önkormányzat saját tulajdonnal: vagyonnal rendelkezik, s a költségvetési bevételeivel önállóan gazdálkodik. Az önkormányzatok költségvetése az államháztartás része, ahhoz teljes pénzforgalmával kapcsolódik, de az önkormányzati költségvetés elkülönül az államtól, ahhoz az állami támogatásokkal, és más költségvetési kapcsolatokkal (pl. pályázati támogatási források) illeszkedik. Az önkormányzatok törvényben foglalt joga és kötelessége **meghatározott közfeladatok ellátása:** egyrészt az országos közfeladatok helyi érvényesítése, másrészt a települési közösség sajátos igényeihez igazodó önként vállaltak teljesítése. Az önkormányzati gazdálkodás leegyszerűsítve: a helyi közfeladatok pénzügyi megalapozása, az ezekkel kapcsolatos bevételek és kiadások összehangolása, érvényesítése, a költségvetés (bevételek-kiadások) egyensúlyban tartása. A rendszerváltó önkormányzatokra vonatkozó alapvető törvények a helyi közfeladatokat szinte teljes egészében a települések önkormányzatainak hatáskörébe utalták. Az önkormányzati feladatok a következők szerint csoportosíthatók a korábban (1990-től 2011-ig) hatályos törvényi szabályozások alapján:

Egészségügyi és szociális tennivalók (így például):

- egészségügyi alap- (háziorvosi) és szakellátás;
- bölcsődei szolgáltatás;
- szociális gondoskodás (pénzbeni és természetbeni).

Közkultúra, közművelődés területén:

- nevelés, oktatás (óvoda, alsó- és középfokú iskolák, kollégiumok, nevelési tanácsadás);
- közművelődési (kulturális), közgyűjteményi (könyvtárak; múzeumok) művészeti intézmények (színházak) működtetése;
- testnevelés, sport feltételeinek biztosítása.

Kommunális közszolgáltatások:

- temetők fenntartása;
- közterületek (utak, parkok) gondozása, forgalomszabályozás;
- helyi vízgazdálkodási teendők (vízellátás, csatornázás, szennyvíz-kezelés, vízkárelhárítás), távfűtés biztosítása.

- helyi tömegközlekedés (autóbuszjáratok);
- szilárd- és folyékonyhulladék-kezelés;
- épített és természeti környezet védelme;
- helyi tűzvédelem;
- közvilágítás;
- lakásgazdálkodás, bérletfenntartás;
- területfejlesztés- és rendezés (benne helyi építési szabályozás);
- közreműködés a közbiztonság fenntartásában (pl. közterület-felügyelet, térfigyelő kamerarendszer, mezőőrség létrehozása, működtetése).

E feladatok elvégzésének lehetséges módjai:

- saját intézménnyel (költségvetési szervvel) – tipikusan pl. az iskolák;
- saját gazdasági társaság alapításával (pl. kommunális területen);
- más gazdasági társaság, intézmény megbízásával, avagy szolgáltatás-vásárlással.

Tipikus a közszolgáltatások saját berkeken (intézmények, gazdasági társaságok) belüli ellátása. Az akkor hatályos Alkotmány rögzítette, hogy a helyi képviselő-testület:

- gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat;
- törvényben meghatározott (tehát a kötelező) feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, emellett az e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül.

Az önkormányzat feladatai ellátásának feltételeit saját bevételeiből (pl. helyi adók), átengedett központi adókból (pl. személyi jövedelemadó egyre csökkenő hányada), más gazdálkodó szervektől átvett pénzekből, valamint állami költségvetési normatív hozzájárulásokból és támogatásokból te-remti meg. Az 1990-től bevezetett – és folyamatosan az állam javára, az önkormányzati szféra hátrányára korrigált – **pénzügyi szabályozó és finanszírozási rendszer** céljai voltak.

- tegye lehetővé az önkormányzatok gazdálkodási önállóságát,
- önfinanszírozó képességét;
- teremtsen meg a pénzügyi feltételeket a helyi lakosság közszolgáltatásokkal ellátásához;
- tegye érdekeltté az önkormányzatokat feladat- és intézmény-rendszerük korszerűsítésében, a költségtakarékos működésben;
- jelentsen ösztönzést, de gazdasági kényszert is a helyi erőforrások feltárásában, mozgósításában;
- a normatív állami hozzájárulás legyen előre kiszámítható és (a kezdetekkor legalábbis) a helyi bevételek alakulásától független.

Az Ötv., továbbá az államháztartást szabályozó, a helyi adókra és az önkormányzati vagyona vonatkozó általános, valamint a nagy elosztási (oktatási, egészségügyi, szociális) rendszereket szabályozó ágazati törvények az önkormányzati gazdálkodás legfontosabb közgazdasági kereteit határozták meg, a konkrét önkormányzati finanszírozást pedig az éves állami költségvetések állapították meg (évről évre csökkenő mértékben, különösen reálértékét tekintve). A normatív állami hozzájárulás felhasználási kötöttség nélkül illeti meg az önkormányzatokat (míg a címzett és cél-támogatás célhoz kötötten, jellemzően nem működésre, hanem fejlesztésre szolgálóan). Külön kiegészítő támogatás szolgált az „önhibáján kívül hátrányos helyzetben levő önkormányzatok támogatására” – valamint a vis maior (katasztrófa) esetekre. Ez az ÖNHÍKI-nek nevezett forma a szoboszlói önkormányzatnak hatékony gazdálkodása okán egyszer sem volt szükséges, egyes – főleg mindenkorai kormányközeli – települések azonban „visszaélés-szerűen, önhibájukban” tették magukat jogosulttá rá. *(Visszatartó volt ez számunkra, tisztességesek számára, még inkább a FIDESZ második kormányzatának adósságkonszolidációja, amely a felelőtlen gazdálkodást „jutalmazta”, a szabályokat betartókat büntette!)*

Feladatai finanszírozásának segítésére, avagy más közcélra a helyi önkormányzat (köz)alapítványt is létrehozhat, közérdekű kötelezettség-vállalást tehet, hitelt vehet(ett) fel, kötvényt bocsáthat(ott) ki, célhoz nem kötött forrásait az állami hozzájárulás kivételével betétként is elhelyezheti. A helyi önkormányzat a saját intézményét támogatásban részesíti, más által fenntartott intézmény működéséhez támogatást nyújthat. A helyi önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület – pusztán csak a választóknak -, a gazdálkodás szabályszerűségéért a polgármester felelős, a veszteséges gazdálkodás következményei az önkormányzatot terhelik. Az önkormányzat a törvény szerint meghatározza a választási ciklusra szóló gazdasági programját és éves költségvetését. Az önkormányzatok pénzügyi-gazdasági ellenőrzését az Állami Számvevőszék végzi.

Az önkormányzatok vagyona a törvényi megfogalmazás szerint a tulajdonából és az őt megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati célok megvalósítását szolgálják. A vagyon külön része a törzsvagyon, amely forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes (pl. közterületek, közművek, középületek). A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik.

Az önkormányzat vállalkozása a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti, csak olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét (korlátozott felelősségű, vagy részvénytársaság, avagy betéti társaság kútagja).

Önkormányzatunk működésének általános jellemzői

A korábbi hajdúszoboszlói tanácsai hivatali titkárság szervezési osztályvezetőjeként tevékeny részt vállaltam az 1980-as évek közepétől nálunk is országos kísérlet részeként zajló közigazgatás-korszerűsítési munkákban (kisvárosi modell kialakítása, számítógépek használatba vétele, bankrendszerű nagytermes ügyfélszolgálat létrehozása, stb.).

Helyi állampárti reformkörüli vezetőként, az akkori ellenzéki szervezetekkel együttműködve, küzdöttem országos szinten is a települési önkormányzatiságért „Tanácsok helyett való helyi hatalmat, települési önkormányzatot” jelszóval) Amikor elérkezett a lehetőség a gyakorlati bizonyításra, s ezért megkerestek, nem mondhattam nemet a a jegyzői pályázatra, s az elnyert bizalomra. Mit tagadjam: imponált nekem, hogy egy ilyen város hivatalának vezetője lehetek, de természetesen volt bennem jócskán félelem is, hogy megfelelek-e az ismeretlen kihívásoknak. Bányászkoztam az 1945 előtti magyar közigazgatási múltban, megszerezve az általam legnagyobb magyar közigazgatás-szervező tudósnek, egyben gyakorlatias „koponyának” tartott Magyar Zoltán korabeli műveit. Ezek később segítettek nekem a közigazgatási informatikai rendszerfejlesztés megalapozásában. Magyar Zoltán számomra alapállásként szolgálóan írta 1942-ben „Magyar Közigazgatás” című könyvében:

„A jegyzőt a megfelelő képesítéssel bíró egyének közül a képviselő-testület élethossziglan választja. Ő a községnek, mint szervezett egységnek a tulajdonképpeni főnöke, az ő érdeme, ha a község vezetésében van előrelátás és iniciatíva, jó a szervezet, van parancsadás, azaz mozog a közigazgatás, van összhang és ellenőrzés a különböző szervekkel szemben és a jegyző mulasztása, ha mindez hiányzik.”

Kezdetben az akkori jog szerint a polgármester volt a hivatalt érintő kérdésekben minden döntésre felhatalmazott, a jegyző – noha a hivatal vezetőjeként kezelték a jogszabályok – pusztán bábja lehetett volna. Én csak teljes feladat-jog-felelősségi körrel vállaltam a jegyzőséget. Szerencsére ezt megértették már akkor, és végig, a teljes negyedszázadban. Ez országosan egyedi munkamegosztást jelentett a polgármester és a jegyző között, vagyis minden eszközt (hivatali költségvetés, dolgozókra vonatkozó munkáltatói jogok), lehetőséget megkaptam a csapat és munkájának szervezéséhez, a feltételek biztosításához, természetesen a felelősséget is elsődlegesen viselve! Nem csak hatósági személy, törvényességi őr szerepben voltam tehát, hanem valódi településmenedzseri munkakörben. *(A döntéshozó képviselő-testület, illetve polgármester kiszolgálásában, döntéseik előkészítésében teljes szabadságot élvezve, semmilyen önkénynek nem kitéve – ez szinte példátlan hazánkban.)* Segített ebben, hogy első polgármesterünk „kívülről jöve” a közigazgatáshoz nem értett, no meg nem szeretett nemet mondani senkinek, amire sajnos többször rá is fizetett (például ilyenért nem kapott a testülettől fizetésemelést évekig.) Utána jövő polgármesterünk pedig bír olyan jó tulajdonsággal is, amelyért szintén nagyra becsülöm, hogy nem kíván mindig mindenről tudni, minden piti dolog-

ban dönteni, a részletekben elveszni. Emellett elviseli, hogy adott témáról sokáig kevesebbet tud nálunk. Természetesen a legfontosabbakról úgyis mindig tájékoztattuk hivatali vezető társaimmal. Persze ez az egyedi munka- és felelősségmegosztási konstrukció eredményezett félreértést is, amit „jegyzői túlhatalomként” aposztrofáltak egyesek, de kölcsönös megelégedésre tisztázódott, én csak a város: és valóban a város, nem pedig bábként valakinek a jegyzője, és nem is polgármestere akartam lenni. *(E látszólag csak személyes dolgot azért kellett leírnom, hogy jelezzem: az átlag jegyzőnél több feladatot és felelősséget vállaltam szívesen, így több dolognak voltam tevékeny részese, ami ezen negyedszázados mű hitelességét is erősíti.)* Amde térjünk át újra az objektív tényekre.

Visszatekintve az elmúlt 25 évre, **önkormányzatunk működését három szakaszra tudom osztani:**

- 1. 1996-ig: a szervezet és a hatékony működési formák kialakítása, rámenős vagyonszerzés;**
- 2. 2004-ig: stratégiai, tervszerű működés, vagyonhasznosítás, arányos városfejlesztés;**
- 3. „Szoboszló az Európai Unióban” – „pályázatgyárral” nagyívű fejlődés.**

1. A tanulóévek

Nálunk **az első ciklus** folyamatos testületi és bizottsági ülésezéssel telt! Ez részben természetes volt, hisz szinte minden döntésre, átalakításra várt, de hiányoztak hozzá a jogszabályok, helyben pedig az újszerű felkészültség, a tapasztalat. Emellett képviselőink többségének kezdeti demokraciá-felfogása az volt, hogy a kérdéseket a döntéshozó, tehát a képviselő-testület szintjén, az ülésén kell kivesézni, s inkább a vita hossza, nem az eredménye a mérvadó. A legfontosabb kérdésekben 2/3-os szavazati arányú döntést írtak elő maguknak, amellyel az ügyek többségében tartósan, vagy véglegesen megbénították a határozathozatalt, rendeletalkotást. A szavazati arányból adódó folytonos „13-as csapdája” gúzsba kötötte testületünket, ahogy pedig tudvalevőleg nem lehet táncolni. Pedig kellett volna, - néha többfajta zenére egyszerre – mert az állam, avagy a helyi társadalom által szabott követelmények, igények ezt indokolták. Például képviselőink kezdetben „valódi” helyett „korlátlan” helyi hatalmat kívántak gyakorolni, mindenben maguknak vindikálták a döntési jogot. Igaz volt az is, amit egyikük va-lamelyik ülésen így fogalmazott meg: „az önkormányzati testület nem adja olcsón szavazatát, mi bizalmatlanok vagyunk” Ilyenek is maradtak négy évig. Az ülések szinte hetenként követték egymást, folytatólagosan is, éjszakába nyúlóan, hosszas viták után, sokszor többedik próbálkozásra született döntés. Persze ne legyünk igazságtalanok, mert így is születtek korszakos jelentőségű, maradandó eredmények.

Mintaértékű volt az önkormányzati többségi tulajdonú vállalatok országosan a legelső közötti gazdasági társasággá alakítása, így 1991. augusztusban a Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Rt., illetve a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Részvénytársaság megalapítása. Kiemelkedően hasznos cselekedet volt 1993 tavaszán a víziközmű-vagyon működtetésére, közszolgáltatások nyújtására a Hajdúszoboszlói Közütemi Kft. létrehozása *(s ezzel együtt a vagyontárgyak, telephely használatra elfoglalása, valamint a peres eljárás sikeres lefolytatása, ugyanis a megyei vízműnek nem akaróztott átadni mindezt)*, így jelentős bevétel és profit maradt a városnál hosszú évekre.

Ebben, a kezdeti időszakban lett úrrá a testület az új utcaelnevezéseken, a város történeti jelképeinek (címer, zászló) megerősítésén, Bocskai István hajdúk letelepítéséről írott adománylevele keltének napja: szeptember 2. városi emléknappá nyilvánításán, valamint a helyi kitüntetések rendjén is. A vagyonhoz kapcsolódik az egyházi tulajdon megnyugtató kompromisszummal rendezése. Ez utóbbi eredménye az is, hogy a Gönczy Pál és az akkori Thököly Imre Általános Iskola önkormányzati tulajdonú és működtetésű maradt, valamint a képviselő-testület által adományozott telken a görögkatolikus templom felépítése.

A célszerű, takarékos feladatellátás első lépéseinek egyike volt az időszak végén a művelődési központ, a városi könyvtár, valamint a gyermek- és ifjúsági ház integrációja. Kétes sikert hozott viszont a Bocskai Filmszínház tulajdonba vétele, és átalakítása, üzemeltetése magántőke bevonásával. Ez volt a „T-Boy Disco”, aminek működése tébolyt okozott a lakókörnyezetnek, de nekünk hivatalnokoknak is, a mozicsarnok egyéb „csemegeügyeivel”, az üzletház-pályáztatással együtt.

Meg kell említeni a jó döntések sorában a főtéri szovjet hősi emlékműnek a temetőbe kihelyezéséről szóló döntést és a végrehajtást, a kegyeleti jogok példaértékű biztosításával, ezt orosz szervek is elismerték.

Ez időszakban vált átadhatóvá a Szoboszló Bős-Nagymarosának tartott fedett uszoda. Megépült a „Sportház”, amely tornateremként a szomszédos gimnázium és általános iskola működését segítette). 1994 decemberében kezdte meg műsorszolgáltatását sugárzó adással a városi televízió.

Alapvető várospolitikai stratégiai anyagok készültek el, és lettek jóváhagyva. Ilyenek: az önkormányzat népjóléti és szociális koncepciója, információs stratégiája, rövidtávú városfejlesztési terve, valamint a ciklus második felére a gazdasági program. Az Ötv. 91.§ (1) bekezdése előírja, hogy az önkormányzat meghatározza gazdasági programját. A (6) bekezdés szerint a program legalább a képviselő-testület megbízatásának időtartamára szól, amelyben meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek – a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével – a kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

Tartalmazza különösen: a fejlesztési elképzeléseket, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, az adópolitika célkitűzéseit, az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat,

továbbá városok esetében a befektetés-támogatási politika, városüzemeltetési politika célkitűzéseit.

A program első része szerint az önkormányzat fő céljai, melyek hosszú ideig célok maradtak a későbbi gazdasági programokban is:

- demokratikus települési önkormányzat, melynek alanyai és tevékeny résztvevői a választópolgárok és közösségeik;
- a nehéz gazdasági helyzetben is színvonalas települési közszolgáltatások, lehetőség szerinti fejlesztésük, az infrastruktúra erősítése;
- az önkormányzati intézmények biztonságos működtetése;
- az önkormányzati tulajdon, mint közösségi vagyon hatékony felhasználásával a források növelése;
- a munkahelyteremtés segítése, a foglalkoztatás növelése, ezáltal is a munkanélküliség csökkentése;
- a nehéz szociális helyzetben levők célzott támogatása.

A feladatellátás ésszerűsítésének, költséghatékonyabbá tételének igényét is megfogalmazta a gazdasági program: „A városüzemeltetés, az intézményhálózat, valamint a szociális gondoskodás átfogó felülvizsgálata eredményeként a költségvetési kiadások e fő területei között a belső arányokat oly módon kell – lehetőség szerint – megváltoztatni, hogy városfejlesztési célokra az eddiginél több forrás álljon rendelkezésre. Az éves költségvetések készítésénél nem az anyagiak mechanikus szétosztása, hanem a tervek, programok előzetes meghatározása, és az ehhez szükséges fedezet hozzárendelése (megteremtése) a helyes eljárás.” A városfejlesztéshez szükséges a saját bevételek célszerű növelése:

- a helyi adókkal (az idegenforgalmi adó 1992-től, az iparüzési adó 1993 óta van bevezetve nálunk);
- vagyonhasznosításból;
- pályázatokon elnyerhető támogatásokkal, valamint alapítványok révén (az önkormányzat kevés sikerrel jutott forráshoz a „Hajdúszoboszló Kultúrájáért, Sportjáért (Köz) Alapítvány” segítségével.

A gazdasági program teljesítését értékelő, a 147/1994. (XI. 17.) számú képviselő-testületi határozattal elfogadott előterjesztés a Feladatok, tennivalók záró részében rögzíti: „Az elmúlt ciklus az új módszerek, megoldások, a települési önkormányzás intézményeinek, szabályainak kialakítását végezte elsősorban, amely jó alapot teremt a várospolitikai célok teljesítését szolgáló, több eredménnyel járó munkálkodáshoz. Létrejött és megfelelően működni képes az önkormányzat szervezeti rendszere (bizottságok, intézmények, gazdasági társaságok, polgármesteri hivatal), amely lehetővé teszi nagyobb jogkörrel felruházásukat, ezáltal a képviselő-testületi terhek csökkentését. Legfontosabb tennivaló a hiányzó várospolitikai koncepciók (oktatási, kulturális, sport, idegenforgalmi), városrendezési tervek meghatározása. Keretükben döntés szükséges a törvények szerint kötelező közszolgáltatások, illetve az önként vállalt feladatok mértékéről, finanszírozásáról, a racionális és fenntartható intézményhálózatról.”

2. Húsz boldog év

Az 1996-tól **2004-ig tartó második időszak** előzménye önkormányzati működési tekintetben a polgármester és a képviselők túlnyomó többségének cserélődése az 1994-es választáson. Rövidesen bő két évtizedes konszolidált, eredményorientált, a városi érdeket szolgáló időszak következett *(számunkra, és a városunknak „20 boldog éve”)*. Nem nyert többséget a testületben egyik irányzat sem, a megválasztott képviselők készek voltak az értelmes kompromisszumokra, hamar kialakult az összhang a testületben, emberileg is együtt volt az önkormányzati csapat. Mindenki azonos célokért dolgozott, képviselőként, hivatalnokként, cég, vagy intézményvezetőként, jó hangulatban, olajozottan, amiben öröm volt részt venni, fehér asztal mellett is. *(Mondogattam is mindenhol: ez Szoboszló, itt jó dolgozni és élni, irigyeltek jegyző kollégáim.)*

A polgármester általam korábban róla nem gondolt jó értelemben vett politikai tehetséggel vezényelte az együttest, összekovácsolta a hasznos kompromisszumokat. Ez már várospolitikai, pártpolitikai színezettől függetlenül. Hajdúszoboszló és fő értékét képviselő fürdője eddig soha nem volt fejlődést produkált – noha amit eleink tettek az is önmagáért beszélt –, pedig egyszer sem voltunk kormánypártiak, kormányzati kegyből nem kaptunk soha semmit. A fejlődés a saját és a pályázati források célorientált, takarékos, hatékony felhasználásából született, nem hitelek felvételéből, nem a város jövőjének kockáztatásával. A Magyarország dobogós turisztikai központjává fejlődött város alkalmas terepe lett a máshol kitalált jó megoldások adaptálásának, ilyenek hiányában a helyi kreativitásnak, innovatív megoldások kifejlesztésének. *(Emlegetem sokszor: mintegy 24 ezer fős lakosságszámával, nyári csúcsnapokon kb. ugyanennyi vendégével „kisvárosnak nagy, nagyvárosnak kicsi”, éppen emberi, ismerhető, kezelhető léptékű, hajdúmultjára büszke, de a világra nyitott.)*

Környezetünkben persze sokszor találkozom a „sárga irigység faktoral”, amikor más települések potentátjai mondogatják: könnyű Szoboszlónak, ha nem csinál semmit, akkor is gazdagodik. Igen, sokat köszönhetünk **dr. Pávai Vajna Ferencnek**, aki felfedezte nekünk termálvízkincsünket 1925. október 26-án. Az 1927. július 26-án megnyitott főnyírfürdő azonban már eleink jó döntését igazolja, akik az évtizedek során időről időre fejlesztették kincsünk köré fonódó értékeinket, példát és mintát adva számunkra is ezáltal. A modern város útjára lépéshez bátorság, helyes elhatározások, a rossz döntések csorbájának kiköszörölése kellett, és kellene ma is a sikertörténethez. Ez az út pedig irigyelhető, pedig nem könnyű rajta haladni. És a múltban, a jelenben sem göröngyöktől mentes. Közbevetőleg jöjjön egy előadásaimban sokszor, sok helyen emlegetett, elhíresült és tanulságos helyi történet:

A 30-as évek második felében a fürdő két orvosát berendelte magához a polgármester, hogy ismertessék gyógyászati fejlesztési javaslatukat. Közben a nyitott ablakon keresztül lovak patkóinak csattogását hallván a tárgyalást félbeszakítva az ablakhoz sietett, s kitörő örömmel felkiáltott: Ide nizzzenek orvos urak, hát nem többet ír ez a két szíp lu, mint az egész feredő ügy!

A 10/1995. (I. 2.) számú képviselő-testületi határozattal elfogadott gazdasági ciklusprogramban célként megjelent „az önkormányzati vállalkozási vagyon tartós, folyamatos jövedelemképződést biztosító módon történő hasznosítása, a felhalmozott vagyon növelése”. Ez azért is fontos volt, mert a települési önkormányzati funkciók teljesíthetőségéhez a reálértéken folyamatosan csökkenő állami támogatás sosem volt elegendő, a helyi (pl. adók) többletbevételi lehetőségek kiaknázása elengedhetetlen volt. Alapelveként szögezte le a program a „*vagyonért vagyont*” elvet, vagyis, hogy a vagyonhasznosítás minél nagyobb arányú bevételeit nem lehet felélni, csak vagyonszerzésre és beruházásra felhasználni. Feladatul szabta még, hogy a költségvetési kiadási szerkezetet meg kell változtatni, a működési kiadások „indokoltan legszükségesebb” mértékre csökkentésével, eredményeként a fejlesztésre fordítható rész növelésével, emellett meg kell akadályozni a város tartós, kezelhetetlen eladósodását. Az önkormányzati költségvetési szervek (polgármesteri hivatal, intézmények) a saját bevételek megszerzése mellett éljenek jobban a pályázatok, alapítványok révén megszerezhető, valamint egyéb források integrálási lehetőségével. Ennek elősegítésére, az eredmények honorálására közszolgálati elismerési, javadalmazási, érdekelt-ségi és juttatási rendszert alkotott önkormányzatunk. Megszabta a döntéselőkészítőknek szervezetkorszerűsítési javaslat elkészítését is, az ellátandó közszolgáltatások kereteire, módjára, szervezeti formára, szükséges tárgyi és személyi feltételeire. Nem utolsósorban azt, hogy komplex hasznosítási stratégia megfogalmazása is indokolt a fő vonzerőt jelentő gyógy- és strandfürdő fejlesztésére, megszerezve a gyógyvízkutak tulajdonjogát.

A ciklus munkáját bemutató, értékelő, a testület 1998. szeptemberi ülésén elfogadott anyag megállapítja, hogy az évről évre csökkenő értékű állami támogatások ellenére Hajdúszoboszló céltudatos és hatékony önkormányzati irányítással a megyében leginkább fejlődő, az idegenforgalomban országosan is az elsők közé tartozó településsé vált. A magyarországi önkormányzatok tekintélyes hányadával ellentétben a város pénzügyi helyzete stabil, hitelmentes, pedig jelentős fejlesztések történtek. Az önkormányzati tevékenységben a város érdekei érvényesültek, „politikai viaskodás” elvétve fordult elő. *(„Unikumként” egy képviselő kezdeményezésére 1997-ben helyi népszavazás is volt városunkban, „Kelet-Közép Európa legértékesebb telkének” értékesíthetőségére vonatkozóan, amely eredménytelen volt, mert mintegy 6000 polgárral kevesebb jelent meg a szükségesnél. Eladódott tehát a Szülfákalja-József A. u. sarki telek, amelyen idegen tőkéből üzletház beruházás valósult meg.)*

Az előrelátó, tervszerű működés további elemeiként megszületett az önkormányzat vagyonhasznosítási; idegenforgalmi; kulturális; sport, valamint lakáspolitikai koncepciója.

Már az előző, majd a következő mindegyik gazdasági programban, így az 1999-2002. ciklusra szólóban is szerepel a munkanélküliség csökkentésének, a foglalkoztatás növelésének igénye, szándéka (az idegenforgalom, a mezőgazdaság adottságainak felhasználásával, fejlesztésével, a város jelle-

gével összeférő ipartelepítéssel). Markáns benne a kommunális infrastruktúra, különösen az út-, járda-, a szennyvíztelep és -vezetékálózat bővítése, felújítása. A tárgyilagos megítélés a foglalkoztatásbővítésben csak az lehet szerintem, amely érzékeli, hogy az önkormányzat az ipartelepítéshez, befektetések szervezéséhez kevés eszközzel rendelkezik, az inkább állami, mint önkormányzati tennivaló. Hajdúszoboszlón pedig speciális akadályok is vannak: a város idegenforgalmi jellege, ebből is következően bizonyos iparágak összeférhetetlensége, az összefüggő, megfelelő nagyságú ipari terület hiánya, illetve a város körbezártsága (vasút, 4. sz. főút elkerülő szakasza, Natura 2000 természeti védelem alatti Nyugati legelő és füves sportrepülőter, Debrecen felé a Kösely Zrt. telepe, s a jó termőföld, aminek művelésből kivonása költséges, nehéz), valamint a föld, ingatlan magas ára. Az is tény ugyanakkor, hogy a pályázati források elnyerésével megvalósult fejlesztések a szükséges munkaerőszámot is növelték, pl. a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő esetében több száz fővel.

A „Hajdúszoboszló” városi lap elmúlt négy év értékeléséről megjelent különszáma „Visszatekintés” részében polgármesterünk a következők szerint minősítette az eltelt időszakot:

„Egy-két képviselő kivételével ez a testület nyolc éve vezeti a várost. A jogos kritikák mellett mind városunk polgárai, mind az idelátogatók elismerik, a nyolc évvel ezelőtti Hajdúszoboszlóra alig lehet ráismerni, sokat gyarapodott, gazdagodott. Megváltozott arculata, új piac, ravatalozó épült, megújult a főtér, a Szent István park, utcák sokasága kapott új burkolatot, járdát, jelentősen előreléptünk belvíz-elvezetési gondjaink megoldásában. Megújult a szállodák zöme, európai szintű lett a város polgárainak tulajdonát képező gyógyfürdő. Városunk a magyar idegenforgalom fellegetőháza, nagyobb ütemben fejlődött, mint a magyar városok zöme, állja a versenyt bármilyen összehasonlításban. Milyen szerepe van mindebben a képviselő-testületnek, a polgármesternek? A legfontosabb az, hogy ebben a városban nyugalom volt, elmaradtak a felesleges politikai viták, a testület döntései a település fejlődésének kereteit teremtették meg. A képviselők többsége egy jó ügyet, és nem pártot kívánt szolgálni. Minden adott a további fejlődéshez, a város kilátásai kedvezőek. ... Hajdúszoboszló polgárainak és az idelátogató vendégeknek egyre többet nyújt.”

A 2002-2006. évek alkotta ciklusban a polgármester és a képviselő-testület változatlanul kellő bölcsességgel és határozottsággal irányította az önkormányzati munkát, a legfontosabb kérdésekben egységes szemlélet uralkodott, továbbra is jellemző volt a pártérdek helyett a helyi közösségi elvárásoknak megfelelni igyekevése. A gazdasági program teljesítéséről készült jelentés lényegét a városi lap különszáma – jó szokás szerint – most is közölte a széles nyilvánossággal. Az értékelő anyag leszögezi, hogy a négy évre alkotott program helyesen jelölte ki a követendő utat, végrehajtása a város fejlődését eredményezte, mindenki által érzékelhetően. Az eredmények megalapozták a még nagyobb ívű tervek megfogalmazását, előkészítését. Minden esélyünk megvan a még nagyobb sikerekre, termé-

szetesen csak akkor, ha mint eddig, továbbra is a városérdeket szolgálva, összefogva, a lehetőségeinket kihasználva dolgozunk. Az önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások színvonalát sikerült megőrizni, több területen pedig elnyert pályázati támogatások, minőségirányítási rendszerek alkalmazásával javítani. Az önkormányzati gazdasági társaságok, költségvetési szervek munkája eredményes, hatékonyan szolgálja a feladatok teljesítését. Jelentős infrastruktúra-fejlesztés történt az időszakban, ami nagymértékben hozzájárul az életminőség javulásához, a vendégvonzó képesség fokozásához, a környezet védelméhez.

2004. május 1-től új időszak kezdődött, országunkkal együtt Hajdúszoboszló is „tagja lett” az Európai Uniónak. Ez a történelmi lépés az önkormányzatoknál jelentős többletmunkát igényelt a felkészülésben (pl. az önkormányzati rendeletek harmonizációja az uniós joganyaggal), de a működésben is (pl. uniós közbeszerzési szisztéma, illetve pályázati rendszer alkalmazása).

A jogharmonizációhoz az illetékes állami (minisztériumi) szervek érdemi és konkrét segítséget adtak, viszont a „pályázatgyártást” magunknak kellett a gyakorlatban megtanulnunk, bár megalapozták részben ezt a nekünk szervezett felkészítések, továbbképzések. Az igényelt újfajta – mondhatom adaptív – gondolkodásnak része volt nálam az európai közigazgatási térhez illeszkedéshez az ügyvitel-korszerűsítés is. Noha erre vonatkozóan az unióban nincsenek kötelező direktívák, a közigazgatás tagállami szervezeti felelősségi körbe tartozik, indirekt módon azonban mégis van befolyás, a megbízhatóságra, átláthatóságra, demokratikus jellegre. Számomra egyre fontosabb volt munkánk hatékonysága és eredményessége, mert kihasználva a lehetőségeket számos nyugat-európai tanulmányúton vettem részt és láttam a kontrasztot (pl. Dániában, Németországban, Franciaországban). Igyekezetünk alapján jó esélyünk nyílt a valóban európaivá, unióssá válásra, a későbbi időszak erről kiállította a sok munkával megszolgált bizonyítványt.

Az 54/2007. (III. 22.) számú képviselő-testületi határozattal rögzített újabb időszaki gazdasági program eddig bevált célrendszere kiegészült a (kis)térségi társulások együttműködés szándékával, valamint a célirányos, a kölcsönös érdekeket, előnyöket érvényesítő összefogás és együttműködés a nem önkormányzati szereplőkkel az idegenforgalomban, marketing, programkoordináció és kínálatbővítés, valamint a munkahelyteremtő idegentőke-befektetések, továbbá az infrastruktúra-fejlesztés területén. Megjelent ezen túl benne a „korszerű technológiával támogatott, hatékonyan és takarékosan működő intézményhálózat, ügyfélbarát, szolgáltató polgármesteri hivatal” kialakulásának igénye, a pályázati lehetőségek még hatékonyabb kihasználásának érdekében.

A 2010. szeptember 8-i képviselő-testületi ülésen elfogadott „ciklusértékelő” jelentés elején az szerepel, hogy összefoglalóan előzetesként rögzíthető: az elmúlt 4 év városunk önkormányzatának eddigi legsikeresebb ciklusa volt, településünk kiemelkedően fejlődött, gazdagodott – az önkormány-

zati képviselő-testület, bizottságai, cégei, intézményei, hivatala, a város civil szervezetei, vállalkozásai, lakossága célirányos és hatékony tevékenységével, a város érdekeinek érvényesítésével. A gazdasági programban meghatározott fő önkormányzati célok szinte teljes egészében teljesültek, nagyszámú pályázatunkkal jelentős összegű fejlesztési támogatást sikerült elnyernünk, a turizmus feltételei javultak. A célok teljesítését megalapozták és elősegítették a stratégiai koncepciók, tervek (idegenforgalmi, település- és termékfejlesztési; városi infrastrukturális állapotfelmérés; városfejlesztési programjavaslat és projektaudit; integrált városfejlesztési stratégia). Sokak közös munkájával elértük, hogy Hajdúszoboszló fejlett infrastruktúrával, színvonalas közszolgáltatásokkal rendelkező településként jó életminőséget kínál lakosainak, a főváros mögött Magyarország második turisztikai központja lett.

A 2010-2014-es – valamint az ezt követő – választási ciklus gazdasági programjának készítése az eddigiektől eltérő módszerrel történt. Az önkormányzat évtizedes stratégiai tervező partnercége, a nyíregyházi MEGAKÖM Tanácsadó Iroda segítségével készült program részei:

- összefoglaló helyzetkép a település jelenlegi problémáiról,
- kihívásairól és lehetőségeiről;
- a település jövőképe és stratégiai céljai;
- településfejlesztési politika;
- önkormányzati feladatok tételes áttekintése;
- végrehajtásra javasolt fejlesztési elképzelések.

Az új metodikájú és szerkezetű programot a 2011. április 28-i, a legutóbbi ciklusra szólót pedig 2015. április 16-i ülésén fogadta el a képviselő-testület. A 80/2011. (IV. 28.) számú képviselő-testületi határozattal elfogadott gazdasági ciklusprogram teljesítését értékelő jelentés pedig a 2014. szeptember 11-i ülésen volt terítéken.

E beszámoló a bevezetőben tartalmazza a közelmúltban elfogadott és jórészt már teljesített önkormányzati stratégiai dokumentumokat, amelyek a következők (zárójelben elfogadásuk éve):

- Helyi Fenntartható Fejlődési Terv – Local Agenda (2010)
- Kistérségi energiastratégia és akcióterv (2010)
- Integrált Városfejlesztési Stratégia (2012)
- Városi úthálózat rövidtávú fejlesztési koncepciója (2012)
- Helyi esélyegyenlőségi program (2012)
- Városi vízkár-elhárítási terv (2013)
- Önkormányzati vagyongazdálkodási terv (2013)
- Városmarketing stratégia (2014)
- Önkormányzati gazdaságfejlesztési program (2014)

Általánosan leszögezi a jelentés, hogy városunk az elmúlt 4 évben ismét kiemelkedően fejlődött, erősítette jó hazai és nemzetközi pozícióit, az

adott feltételek között nem lebecsülhető módon. A város fejlődését több tényező befolyásolja (zömmel pozitívan):

- kedvező elhelyezkedés és előnyös térszerkezeti adottságok;
- a gyógyvízkincsre épülő turizmus, 9 évtizedes tradícióval;
- a turizmusból, a közszolgáltatási, a közigazgatási - kistérségi és 2013 óta járási székhely - funkciókból származó előnyök és adódó feladatok;
- a lakosság szükségletei, elvárásai;
- a turisztikai desztinációk közötti egyre élesedő hazai és nemzetközi verseny;
- a modern európai városfejlődés kihívásai;
- a tervezett fejlesztésekhez szükséges saját forrás (pályázati önerő) megléte.

A város működésének és fejlesztésének önkormányzati stratégiai pillérei:

- gazdasági szerkezet diverzifikálása (turizmustól túlzott függés csökkentése – több lábra állás);
- közszolgáltatások hatékony nyújtása (magas minőséggel, alacsony költségek, díjak mellett);
- fenntartható városi környezet kialakítása (energiahatékonyság javítása, épített és természeti környezet megóvása, megújítása);
- Hajdúszoboszló, mint márka modernizálása és megerősítése (jó imázs fenntartása, kommunikáció erősítése – élhető és vendégeket csábító város).

Településünk több stratégiai anyagban megfogalmazott jövőképe:

„Hajdúszoboszló a hazai városhálózat stabil elemeként olyan várossá válik, amely hosszú távon – miközben megerősíti turisztikai vezető és dinamizáló szerepét – a meglevő adottságaira építve fokozatosan kiszélesíti gazdasági alapját, egyúttal tudatosan és fenntartható módon javítja a természeti és az épített környezet minőségét annak érdekében, hogy mind a helyi lakosság, mind vendégei szükségleteinek és elvárásainak teljes mértékben megfeleljen.”

Centralizációs hátraarc 2011-től

Sajnos már megszokott magyar módon az inga e területen is kilengett, előbb a túlzott önkormányzati önállóság, majd retorzió-szerűen az újraállamosítás irányába. Hogy miért állítom ezt, mindjárt kiderül. A rendszerváltó politikai erők ugyanezt a két fő irányzatot képviselték („kritika nélkül vissza a régi magyar múltba” a nemzeti oldalon, míg a liberálisok az „abszolút önállóság, semmi állami gyámkodás” elvét). Kompromisszumuk eredménye lett a felemás új magyar önkormányzatiság, amelyben a politikain kívül gazdasági, hatékonysági, igazgatásszervezési szempontok nem játszottak szerepet. (Egyesek szerint, helytelenül, az önkormányzatok – a törvényhozó, végrehajtó, bírói hatalom mellett – negyedik hatalmi ágként

az állam ellenségét kell képezzék, pedig helyesen egy magyar közigazgatás kell, állami és önkormányzati ággal, egymást kiegészítve, a valódi helyi hatalom pedig nem jelent korlátlant.) Az „arany középút” itt sem érvényesült, Európa egyik leginkább megengedő, a települési önkormányzatokat a térségivel (pl. megyei) szemben a helyi hatalomgyakorlás középontjába helyező keretszabályozása született meg, amelybe kódolva voltak a később plasztikusan felszínre kerülő problémák. Az Ötv. keretszabályozását konkretizáló, a később megszülető végrehajtási jellegű, ágazati és funkcionális (pl. egyes közszolgáltatásokról, önkormányzati vagyonról) törvények a centralizáció irányába mozdultak, korlátozva az önkormányzatok mozgásterét. Emellett az önkormányzati feladatok teljesítéséhez nyújtott állami normatíva összege minden területen a reális tényleges költségek alatt maradt. Az önkormányzatok egy jelentős része így erején felül próbálkozott a megfelelni a szerepének, a növekvő feladatokkal, felélve vagyonát, eladósodva tengette életét.

Az állam által az önkormányzatokra folyamatosan hárított feladat- és hatáskör-telepítésnél (melynek apropója: a feladat a szerv tevékenységi körének a tartalma, míg a hatáskör az ehhez kapcsolódó, elvégzésükhöz szükséges jogok és kötelességek együttese) nem került sor annak érdemi vizsgálatára, avagy, ha igen, nemtörődő módon a könnyebb irányba mentek, hogy az adott – pl. községi – önkormányzati szint képes-e azt költséghatékonyan elvégezni, illetve megvannak, avagy megteremthetők-e hozzá a tárgyi és a személyi feltételek.

Az „egyedül nem megy, akkor fogjunk össze” társulások együttműködéséhez a települések egy része – korábbi tanácsi „kényszerházasság, összevonás, nesze neked pl. „Hajdúhadháztéglás” – alkalmatlan volt (emellett történelmi sérelmek, személyi ellentétek is akadályozták az együttműködést). Mindettől függetlenül a települési önkormányzatiság az – akkor még – demokratikus irányba haladó Magyarország sikerágazata volt. A lehetőségekkel, vagy szerencséjükkal, netán kormányzati „tűzközeliségükkel” jól élő, felvirágzó települések a demokrácia diadalát látták benne (noha már ekkor kezdett megjelenni a helyi hatalmasságok úrhatnám világa).

Amikor a fejlettebb, nyugat-európai területen méretgazdaságossági okokból éppen integrálták helyhatóságaikat, mi többszöri sikertelen reformpróbálkozás után maradtunk a „3000 kis köztársaság” egyre inkább halódó országa. Zsákutcának bizonyult a kontrollnélküliség, a költségvetési fegyelmezetlenség (vagyoncsökkenés, hitelfelvételek, eladósodás), szabad volt a gazda a jövő feléléséhez (természetesen ez másutt, nem nálunk történt). Decentralizáció ürügyén a folyamatosan a gazdasági válságban szenvedő, megszorításokkal operáló kormányok könnyedén lerázták magukról a közfeladatok ellátásával kapcsolatos felelősséget, egyre több teendőt löcsölve a már így is feladattengerben fuldoló önkormányzatokra, természetesen elegendő pénz juttatása nélkül. Az önkormányzatok gyakorlatilag az embert a születéstől halálig elkísítő közszolgáltatások „urai” lettek, a törvényekben kapott gazdasági alapok pedig holt tőkének bizonyultak, mert a gazdálkodáshoz, vagyonhasznosításhoz jellemzően és értelemszerűen hiányzott a megfelelő tudás, tapasztalat, speciális szakértelem, de a mo-

tiváció is. A fizetések nomenklatúra alapján, a végzett munka minőségétől igazából függetlenül járnak a köztisztviselőknek, ahol a bérrendszer korlát a kiválóak honorálásában, a képviselők pedig csak a választóknak tartoznak felelősséggel.

Az alkotmányos önállóság a helyi hatalom nagyvonalú kulisszái között, kétharmados törvénnyel „kőbe vésve” próbatétel elé került a helyi igények sokaságával, szembetalálkozva a pénztelenség korlátaival. A kormányzat, más alkotmányos eszköze nem lévén, pénzügyi technikákkal igyekezett a jogok, ügyek és a korlátos, leginkább anyagi lehetőségek között egyensúlyt teremteni, a gazdasági centralizáció irányában. A normatív, kiszámíthatóbb pénzügyi támogatási rendszer „kézi vezéreltté” vált, elvileg több száz jogcímen lehetett plusz pénzhez jutni, de összességében egyre szűkültek az állam, és így az önkormányzatok pénzügyi lehetőségei. Az európai uniós csatlakozással megnyíló fejlesztési források további feszítő gondokat okoztak, mert az önkormányzatok többsége pénzügyi tartalékok és tervezési, pályázatkészítési, lebonyolítási kapacitás híján nem képes jól felhasználni ezeket. Az olcsó devizahitelek, a korlátlan kötvénykibocsátási, hitelfelvételi lehetőség révén akadálytalanul jutottak ehhez hozzá, egyesek „be is spájzoltak belőlük”, így az önkormányzati szektor is felelőtlenül követte az államot: kezelhetetlenné váló mértékben eladósodott. Mindettől függetlenül nézetem szerint nem bukott meg az önkormányzatiság, mint nélkülözhetetlen demokráciaelem, a „magyar modell” története nem a decentralizáció és a szubszidiaritás csődje, hanem a konfliktusokkal, az egyre gyűlő viharfelhőkkel szembenézni képtelen állami közpolitikáé, amely folyamatosan háritotta a felzárkózást és a modernizációt szolgáló döntéseket. *(Nemcsak a hatalom, hanem korábbi ellenzéke is felelős ezért, mert a 2/3-os törvényekbe kapaszkodva mindent akadályozott – úgy emlékszem, a korszak közepe körül a vesztes FIDESZ frakcióvezetője nyilatkozta, hogy „a kormány mindig érezni fogja a tarkóján az ellenzék hideg leheletét”).*

A jelenlegi központi hatalom 2/3-os felhatalmazása révén átlépte a Rubicont, az önkormányzati szisztéma átfogó (modellváltó), az alaptörvénnyel és a sarkalatos törvényekkel átalakításának lényege a **centralizáció**, az állami szervek irányító, ellenőrző szerepének megerősítése és közvetlen közszolgáltató funkciókkal kibővítése, ami értelemszerűen az önkormányzati önállóság csorbulását, a funkciók csökkenését, a mozgástér szűkülését eredményezi. A változás iránya szorosan összefügg a kormányzati paradigma-váltással, a (kinek?) „jó állam” lépett a jó kormányzás helyébe, hiperaktívan terjeszkedve minden irányban, mindent megváltoztatva, előnyben részesítve a hierarchiát. Az „Alaptörvény Asztala”-tól új időszámítás kezdődött, minden másképp van folyamatosan, ki tudja mi jön még ránk... *(Persze helyben, városunkban is „beütött a mennykő”, mert az új önkormányzatiság időszakában 2014-ben történt meg először az, hogy egy – civileket takaró – csoport többséget szerzett a képviselő-testületben. Ennek előnyei és hátrányai a későbbi „történetíró” tollára kerülhetnek majd, hisz belőle a kezdeti bő egy év csak a mi időszakunk.)*

A 2010-től – többnyire 2/3-os többséggel – hatalmon levő FIDESZ (+KDNP?) kormány radikális, rendszerszintű reformot, benne önkormányzati modellváltást hajtott végre a magyar közigazgatásban, amelyek nem illeszkednek a nemzetközi trendekhez.

A nekünk (?) létrehozott „centrális erőter”-rel szemben a – kormányunk szerint hanyatló – nyugati színtéren a decentralizáció, az önkormányzatiság erősítése zajlik, igaz, hogy a nagyobb mérrehatékonyság, gazdaságosság irányába. A megyei kormányhivatalok és a járási hivatalok kialakításával kormányunk a decentralizáció helyett a „dekoncentráció” irányába mozdult el. A két fogalom hasonló, de míg az első tényleges hatalommegosztást, az önkormányzati feladat- és hatáskörök kiterjesztését jelenti, addig a második az államigazgatáson belül ad át ilyeneket, az állam egységeit viszi térben közelebb az állampolgárokhoz, azok a központi akaratot képezik le helyben.

Miért jobb a valódi helyi hatalom az államinál szerintem? Mondhatnám, hogy eleve, de többről van szó persze („eleve” azért, mert a fenti íróasztaloknál nem látszik, vagy nem az látszik, ami lent valóban van), s a leglényegesebbek a következők. A decentralizáció növeli az állampolgárok választási szabadságát, de a „közsabadság”, vagy ha tetszik, „társadalmi szabadság” fokát is, ezáltal a demokratikus államhatalom gyakorlás alapja és iskolája egyben (no nem a kritikátlanul hízelgő rétegnek jelent tanulási lehetőséget). Az önkormányzati (helyi) szervek több információval rendelkeznek az adott településről, térségről, gyorsabban, rugalmasabban képesek reagálni ezekre, de azt is hozzátehetem, közülük a jobbak kreatívabbak az állam szerveinél, jobban látnak alternatívákat, a lakosok bizalmának megszerzéséért zajló küzdelem is serkentő erő. Nem beszélve a hatalom ellenőrzési lehetőségéről.

Az Orbán-kormány közigazgatási átalakításainak legnagyobb vesztesei az önkormányzatok, pedig több külföldi példa által igazoltan az „államibb” hatalmi konstrukció másként is létrehozható, működtethető (pl. a francia megoldás), de a megvalósított intézkedések összessége komoly „hátraarc”. Amint európai uniós tagságunk is kérdőjelessé kezd válni, úgy az is, hogy önkormányzati rendszerünk meddig felel meg az 1997. évi XV. törvénnyel kihirdetett „Helyi önkormányzatok európai chartájá”-nak (amely nemzetközi egyezmény 1985. október 15-én kelt Strasbourgban, és a demokratikus államok önkormányzati konstrukciójának kikerülhetetlen alapvető elemeit szabja meg). A charta szerint (3. cikk 1. pont:) „A helyi önkormányzás a helyi önkormányzatoknak azt a jogát és képességét jelenti, hogy – jogszabályi keretek között – a közügyek **lényegi részét** saját hatáskörükben szabályozzák és igazgassák a helyi lakosság érdekében.”

Nézzük meg röviden, hogy az „újraállamosítás” mit jelent konkrétan. A 2011. évi CLXXXIX. számú, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény – és az Alkotmány helyébe lépett Alaptörvény – jelentős változásokat hozott.

A törvény 4.§-ában ugyan rögzíti, hogy:

„A helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak,”

de a kötelező önkormányzati feladatok köre szűkül, az önkormányzatiság kiüresedik, az állam válik „mindenhatóvá”. [A Kormány központosító törekvéseiről 2016. június 9-i ülésére képviselő-testületünknek alpolgármesterünk írásos tájékoztatót adott.] Az államosítás a lakosságot leginkább érintő, alapvető közszolgáltatásokat jelenti (alapfokú oktatás, vízi közművek üzemeltetése, szilárdhulladék-kezelés, tűzvédelem, helyi tömegközlekedés támogatása, stb.), minimum béklyóba szorítva az önkormányzati feladatellátást az ágazati törvényekkel. Részletesebben a későbbi részekben írok ezekről.

Ezen első rész zárásaként idézem a legnagyobb önkormányzati érdekszövetségünk (Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége – TÖOSZ) felkérésére, önkormányzati rendszerünk 25. éves jubileumi kötetébe írt visszatekintő cikkem utolsó, Befejezésként című részét:

„S hogy milyen a közérzetem most? Alighanem sok társam nevében mondhatom: romló! Ürességet érzek, egyre inkább ritkuló levegőt, körülöttem is, a korábban – legalábbis Szoboszlón – érvényesülő „bizalom–felhatalmazás–felelősség” triász-ból az első kettő eltűnését, a még mindig fontos jegyzői funkció rangjának, elismertségének erodálódását. Változatlanul hiszek az önkormányzatiság erejében, ami sajnos napjainkban oszlóban van. Jönnek az ukázok, a rövid határidők miatt, vagy egyébként is teljesíthetetlen adatkérés-özön, a megmagyarázhatatlan döntések, az „elolvasni is képtelenség, nemhogy végrehajtani” jogszabály-dömping. Röviden: a helyi önkormány-zati közigazgatás egyre kevésbé tényező az állami, társadalmi megítélésben.”

II.

Költségvetés, gazdálkodás, vagyonhasznosítás

A Helyi Önkormányzatok Európai Chartája a helyi önkormányzás terjedelme című részében a következőket rögzíti: „A közfeladatokat általában elsősorban az állampolgárokhoz legközelebb álló közigazgatási szervnek kell megvalósítania. A feladatoknak más közigazgatási szervre történő átruházása a feladat természetétől és nagyságától, valamint hatékonysági és gazdaságossági követelményektől függ (3. pont). A helyi önkormányzatok hatásköre általában teljes és kizárólagos. Ezt más központi vagy regionális közigazgatási szerv nem vonhatja el és nem korlátozhatja, kivéve, ha ezt törvény lehetővé teszi (4. pont).” A Charta 9. cikkében a helyi önkormányzatok pénzügyi forrásainak alapelveit tartalmazza 8 pontban, melyek a következők:

1. „A helyi önkormányzatok a nemzeti gazdaságpolitika keretein belül megfelelő saját pénzügyi forrásokra jogosultak, amelyekkel hatáskörük keretein belül szabadon rendelkeznek.
2. A helyi önkormányzat pénzügyi forrásainak az Alkotmányban és jogszabályokban meghatározott feladataikkal arányban kell állnia.
3. A helyi önkormányzatok pénzügyi forrásainak legalább egy részét olyan helyi adók és díjbevételek teszik ki, amelyek mértékének meghatározására – jogszabályi keretek között – e szervezeteknek van hatáskörük.
4. Azon pénzügyi rendszerek, amelyeken a helyi önkormányzatok pénzügyi forrásai alapulnak, legyenek eléggé sokrétűek és rugalmasak ahhoz, hogy lehetővé tegyék – amennyiben ez a gyakorlatban lehetséges – a feladatok megvalósításához szükséges költségek tényleges alakulásával való lépéstartást.
5. A pénzügyileg gyengébb helyi önkormányzatok védelme szükségessé teszi olyan pénzügyi kiegyenlítési eljárások, illetve ezekkel egyenértékű intézkedések intézményesítését, amelyek célja a számításba jövő pénzügyi források egyenlőtlen elosztása, valamint a teljesítendő pénzügyi terhek által okozott hatások korrekciója. Az ilyen eljárások, intézkedések nem csökkenthetik a helyi önkormányzatoknak a saját feladatkörüket illető döntési szabadságát.
6. A források rájuk eső részének meghatározása során megfelelő formában ki kell kérni a helyi önkormányzatok véleményét.
7. A lehetőségekhez mérten a helyi önkormányzatoknak juttatott támogatás nem köthető meghatározott feladatok finanszírozásához. A támogatások juttatása nem korlátozhatja a helyi önkormányzatoknak a hatáskörükön belüli önálló döntéshozatali jogát.
8. A beruházási célú hitelfelvétel érdekében a helyi önkormányzatok a jogszabályi kereteken belül jogosultak a nemzetközi tőkepiacon megjelenni.”

Elméletileg a negyedszázad alatti mindegyik állami szabályozás: az Alkotmány, majd a helyébe lépett Alaptörvény, az Ötv., majd az azt 2011-ben felváltó Möt. – biztosítja az önkormányzatiság alapelemeként a költségvetési és vagyongazdálkodás jogát. Gond nem is ezzel, hanem a gyakorlati megvalósulással van, állami és önkormányzati oldalon egyaránt. (*Mondhatnám: „egyik kutya, a másik eb.”*) Az Alaptörvény 34. cikkének 5. pontjába beemeli, hogy: „Törvény a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvételét, vagy más kötelezettségvállalását feltételhez, illetve a Kormány hozzájárulásához kötheti,” ami meg is történt.

Hogyan lett a múltunk a jelenünk (és a jövőnk)?

A rendszerváltó önkormányzati átalakulás első eleme az önkormányzati törvény. Ezt követte a feladatokról, hatáskörökről szóló – 1991. évi XX. – törvény, amely a helyi közügyek döntő hányadát a települési önkormányzatoknak juttatta, megyei szintre csak egyes nagyobb térségi jellegű közszolgáltatások kerültek. Érdekes lehet mérceként az első 3 év átlagos országos összkiadásai alapján számított feladatmegoszlási táblázat:

Közütatás, közművelődés	46 %
Egészségügyi, szociális terület	2 %
Közülekedés, hírközlés, vízügy	6 %
Kömmunális feladatcsoport	5 %
Területfejlesztés, környezetvédelem, egyéb	11 %

A kötelező – törvényben előírt -, valamint önként vállalt feladatok teljesítéséhez 1992-ben a különböző önkormányzati bevételek aránya:

Saját bevételek	19 %
(állam által átengedett központi adók, pl. szja)	15 %
Állami normatív költségvetési támogatás	39 %
Egyéb állami támogatás	11 %
Társadalombiztosítás	15 %
Hitel, kötvény	1 %

E bevételeknek több mint 70%-a felhasználási kötöttség nélküli. A pénzügyi gazdálkodási szabadság azonban jelentős felelősséggel jár, amely többirányú rangsorolás: elsőként a kötelező feladatokat kell teljesíteni, majd a bevételektől függően az önkéntes többletet. A normatívan, kötöttség nélkül érkező pénzekről is el kell számolni, hogy helyben, mire és miért lett elköltsve -, az éves gazdálkodásról a helyi közvéleményt is tájékoztatni kell, el kell kerülni a vagyonsfélélést fedezetlen hitelfelvételt, eladósodást.

Az Ötv. a 81-84.§-ig az önkormányzat bevételeit szerint a következőképpen szabályozta, leszögezve: feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás forrásait és a pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érde-

keltségi szabályokat. A törvény szerinti fő bevételi csoportok:

- Saját bevételek (pl. helyi adók, illetékek, díj, nyereség, osztalék, kamat, egyes bírsághányadok, stb.);
- Törvényben átengedett központi adók;
- Normatív állami költségvetési hozzájárulás (amely különböző mutatók lakosságszám, korcsoportok, intézmények által ellátottak stb. alapján állapítandó meg).

A pénzügyi szabályozás céljai:

- az önkormányzati önállóság biztosítása, az önfinanszírozó képesség lehetővé tétele;
- pénzügyi feltételek nyújtása a helyi lakosság közszolgáltatásokkal ellátásához;
- érdekeltté tétel a feladat és az azt teljesítő intézményrendszer felülvizsgálatában, korszerűsítésében, továbbá a költségtakarékos tevékenységi megoldások alkalmazásában;
- ösztönzés, de gazdasági kényszer is legyen a helyi erőforrások feltárásában, mozgósításában;
- a normatív állami hozzájárulás legyen előre kiszámítható, és a helyi bevételek alakulásától független.

1991 óta működött az állami címzett, illetve céltámogatási rendszer, melyekkel az önkormányzatok fejlesztéseit segítették. A helyi önkormányzatoknak gazdálkodásuk során összbevételüknek legalább 80%-át működési kiadások finanszírozására kellett fordítaniuk, háttérbe szorult a fejlesztés. A gazdálkodás akkor tekinthető kiegyensúlyozottnak, ha hosszabb időszak alatt is összhang van a bevételek és a kiadások között, nemcsak a tervezés, hanem a végrehajtás során is.

A gazdálkodás alapja a képviselő-testület által évente elfogadandó költségvetési rendelet. A helyi önkormányzatok gazdálkodását az Állami Számvevőszék ellenőrzi. „Belülről” pedig a 2000 lakos feletti településeken kötelezően választandó pénzügyi ellenőrző bizottság, illetve a jegyző által megszervezendő belső ellenőr(zés).

Hogyan működött mindez általában, országosan a gyakorlatban? Az Állami Számvevőszék 1994–1998. közötti ellenőrzéseiről a Belügyminisztérium Önkormányzati Gazdasági Főosztálya készített egy tájékoztatót. A nemzetgazdaság jövedelemteremtő képessége ebben az időszakban sem volt rózsás, megszorítások voltak, gazdasági növekedés alig, az infláció pedig magas (1994-ben 19%, 1995-ben 28%, 1996-ban 24%, 1997-ben 18%). Az időszakban **kiemelkedően nőttek az önkormányzati helyi adóbevételek** – 1998-ra a 4 évvel korábbi több mint háromszorosára (*ugye „szegény ember vízzel főz”*). Az időszak mindegyik évében az infláció alatt maradt az államtól érkező pénzek növekedése. 1996-tól bevezették a nettó finanszírozást, amellyel az átmenetileg szabad pénzeszközök, és az így szerezhető kamatbevétel csökkent. A működési kiadások prioritása érvényesült, a fel-

halmozásiak mértéke 19,5%-ról 14,4%-ra csökkent.

Az anyag végén pedig a – jövőbe is mutató – lényeg:

„Látható, hogy az 1994. évi megengedő gazdaságpolitikát követő 1995-96. évi megszorító lépéssorozat eredménye az 1998-ra kedvezőbb önkormányzati forráslehetőség. Optimizmusra azonban nincs ok, ugyanis a helyi önkormányzatok gazdálkodásához szükséges fedezet előteremtése a központi költségvetési kapcsolatokból származó források mellett egyre növekvő mértékben igényel helyi bevételeket, amelyek csak átgondolt és ésszerű gazdálkodással teremthetők meg. Hosszú távon növekedjen a helyi bevételek súlya, ennek kell erősíteni jogi és gazdasági hátterét.”

Az önkormányzati finanszírozás válsága – amely szélesebb körűvé váló működési hiányban jelentkezett helyben –, egyben az államháztartási kiadások csökkentésének központi szándéka három eljárási lényegi változást eredményezett 1996-ban. A kincstári rendszer keretében született meg a nettó finanszírozási metodika, amellyel a személyi jövedelemadót és a társadalombiztosítási járulékot levonva érkeztek az önkormányzatokhoz az állami normatív hozzájárulások. Az önkormányzati hitelképességet is szabályozták, felső határaként a korrigált saját folyó bevételt határozva meg. Ez a korlát nem vonatkozott az éven belül felvett és visszafizetett, úgy-nevezett „likvid” hitelekre, amelyekkel átmeneti finanszírozási gondok oldhatók meg. Az adósságrendezési eljárással pedig a fizetéseképtelenség állapotába jutott önkormányzatok helyzetének rendezésére nyílt lehetőség. A TÖOSZ 2000. augusztus 31-i elnökségi állásfoglalásában, „A gazdálkodás alapjairól” megállapítja, hogy: „A magyar önkormányzatiság eltelt tíz esztendeje alatt a legkisebb előrelépés az önkormányzatok finanszírozása tekintetében történt” (Nem előre, hanem inkább hátra, a tanácsrendszer felé tettünk lépéseket). Szemelgetek még belőle lényeges részeket:

- a saját bevételek – a központi adók és elvonások változatlan hagyása esetén – nem növelhetők lényeges mértékben (a polgárok teherbíró képessége, másrészt az önkormányzati vállalkozási lehetőség, képességek korlátozott volta miatt utóbbira a vagyon nem is alkalmas);
- a normatív támogatásban erőteljesebben tükröződniük kell a sajátos helyi körülményeknek;
- az ágazati szakmai törvényekben megszabott feltételek teljesítése meghaladja az önkormányzatok teherbíró képességét.

Az első húsz év általános tapasztalata, hogy az önkormányzatok kötelező feladatainak köre, illetve az ágazati jogszabályokban előírt szakmai tartalma évről évre bővült, miközben az állami támogatásuk reálértéken folyamatosan csökkent. Magyarországon 1991-1999. között az állami támogatás reálértéken csökkent a felére, ezen belül a normatíva 46%-al apadt. A települések között a legnagyobb különbség a helyi iparüzési adóban mutatkozott (*„krőzussá” vált helyek mellett a szegény többség ezt a bevételt nélkülözni kénytelen*) a helyi feladatokra nincsenek elegendő saját bevételi lehetőségek. Ugyanakkor sokáig korlátlan lehetőség volt „működési hiány” tervezésére, finanszírozásához hitel felvételére, vagyonfelélésre, hisz az ál-

lam nem adott elég pénzt, kontroll nélkül nézte mindezt, illetve szemet hunyt a „megalomán követelményeket” szabó ágazati előírások megsértése felett is. Az állam a közfeladat-ellátási elsődleges felelősségét zömmel az önkormányzatokra hárította, igazi anyagi fedezet nélkül. A feladatellátás szempontjából túlzottan is decentralizált rendszer pénzügyileg centralizálttá kezdett válni. És eladósodottá, mert a nagyobb önkormányzatok – minden jel szerint akkor még ellenzéki FIDESZ-es sugallatra – „nyakra-főre” bőszen hitelfelvételbe kezdtek. A gyanút erősíti a legnagyobb adósok sora – Hódmezővásárhelytől (lakosonként 481.912 Ft-tal büszkélkedhetett), Kaposváron át (itt 302.291 Ft) Debrecenünkig („csak” 135.636 Ft a mérték). Erre a helyzetre jobbat írni nem tudok polgármesterünk Népszabadság napilap 2013. november 27-i számában megjelent cikkénél. Íme:

„Aki jobban teljesít, megbüntetik

A magyar önkormányzatok pénzügyi helyzete korántsem rózsás, részesedésük a nemzeti jövedelemből csökkent. Különösen a kisebb, saját bevétellel nem rendelkező önkormányzatok gazdasági helyzete vált az elmúlt években kritikusná. A témát kevésbé ismerő azonnal reagálhat: a kormány felismerte ezt, cselekedett, megmentette őket az adósságuktól. Léteznek azonban kevésbé igazságtalan eszközök is, amelyek nem hordozzák a „jól gazdálkodó bűnhődik, a rosszul gazdálkodó jól jár” üzenetét. Ha másként döntöttek, csinálták volna legalább szakszerűen, jóval nagyobb körültekintéssel!

Az önkormányzatok – zömében 2006–2010 között – 1300 milliárd forint adósságot halmoztak fel, amelyből 2010. december 31-ig mintegy 170 milliárdot átvállalt az állam. Ez helyes, ésszerű döntés volt, mert így minden 5000 főn aluli település, illetve a megyei önkormányzatok is megmenekültek adósságuktól. A kistelepülések (döntően szegény falvak) valóban képtelenek lettek volna ezeket visszafizetni, a megyei önkormányzatokra pedig olyan intézményhálózatot zúdítottak, hogy a helyzet kezelhetetlenné vált. Ezt követően – szemben a közvélemény képzeletében élő szegény falvakkal – városok adósságállományának átvállalására került sor. Az első lépcsőben 610 milliárd (az elosztás érdemi szempontjai azóta sem ismertek), a második lépcsőben, 2014 februárjáig újabb 420 milliárd. Ez utóbbi döntő hányadát nem a kisebb városok, hanem a nagyvárosok adósságállományának átvállalására fordítják.

Félreértés, hogy magától értetődő összefüggés volna a felvett hitelek, illetve a település anyagi helyzete között, sőt: az ország gazdagabb fele adósodott el jobban, a nagyobb fegyelmet éppen a kisebb települések tanúsították. Még az azonos adottságúak között is óriásiak az eltérések. Hajdúszoboszló, amely ismereteink szerint a legnagyobb el nem adósodott település, fegyelmezett gazdálkodással – egyébként ennek hiányát tartom a hitelek keletkezése legfőbb okának – elkerülte az adósságot, míg a hasonló, sőt lehet, hogy jobb adottságú Siófok, Gyula, Harkány stb. korántsem. Mintegy 2000 település kedvezményezettje, 1200 – hitel hiányában – elszenvedője az adósság konszolidációnak.

Mi itt a baj? – kérdezheti az olvasó. Első megközelítésben legalább kettő. Semmiféle vizsgálat nem előzte meg, mire vették fel a kölcsönt. Társadalmi célokkal összhangban álló, a köz által méltányolható fejlesztésekre, vagy más – akár

hasznos –, de anyagi lehetőségeiket meghaladó fejlesztésekre? Épüljön óvoda, iskola, rendelő, de hitelből, megalapozatlanul városháza, stadion, üdülő, bizonytalan sorsú vállalkozás ne. Elhiszi azt valaki, hogy nem voltak felelőtlen beruházások? Gondoljanak a bezárt fürdőkre, közösségi épületekre, túldíszített főterekre!

Azt mégsem lenne illő megtenni, hogy a közösből fizetjük a fejlesztéseket, de nem érdekel bennünket, hogy mire költötték a pénzt. Azt sem nézte meg senki, hogy az „eladósodott” önkormányzat képes-e a hitelt visszafizetni. Aki természetesen vett fel hitelt, és helyi adójából vissza is tudná fizetni, most mennyei mannaként éli meg az új helyzetet. Pedig ősi elv: a társadalom segítségére az számítson, aki önhibáján kívül került méltánytalan helyzetbe.

A hitelből finanszírozott beruházásokat egy kisebb közösség (város, falu) „élvezi”, de egy nagyobb, az egész ország fizeti. Adóforintjával hozzájárul ehhez mindenki, ha eladósodott településen él, ha nem. Igaz, az államadósság összege nem változik, de megváltozik a fizetők köre. Ráadásul a hitelek átvállalása nem egyéb, mint a részletek áthárítása – minél hosszabb a lejárat, annál nagyobb mértékben – az utánunk jövőkre. Rémálmomban sem gondoltam, hogy eljön egy olyan idő, amikor a hitelt nem annak kell fizetni, aki felvette, aki jól gazdálkodott, azt bolondnak nézik, aki tartozik, az megdicsőül.

Politikai döntés született, még a kormánypártok sem vitatják. A Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének elnöke – Tab fideszes polgármestere – korrekt módon meg is mondta, egyben az utolsó 420 milliárd forintos átvállalást indokolatlannak nevezte. Döntően nagyvárosokat érint, amelyek helyi adójukból képesek kigazdálkodni – érvelt.

Ugye, senki nem gondolja, hogy a jól gazdálkodók azért maradtak hitelmentesek, mert településeiken paradicsomi állapotok uralkodnak, vagy annyira szegényes a fantáziájuk, hogy nem tudtak volna fejleszteni? Ahogy láthatóan fontos az ország adósságállományának csökkentése, a zöm az önkormányzati eladósodás megakadályozásáról is ezt gondolta. Az esélyegyenlőség, nevezhetjük akár nemes versenynek, személyek és közösségek között is létezik. Az intézkedés egyeseket óriási előnyhöz juttatott, közpénzből fejleszthettek, míg az el nem adósodott települések polgármestereinek csak a magyarázkodás joga jutott: „miért nem láttak a jövőbe?”

A miniszterelnök azt ígérte, a jól gazdálkodók nem járhatnak rosszul. Ennek jelét gyakorlatilag nem látom. 10 milliárd forint szerepel a jövő évi költségvetés tervezetében számukra, a felosztás módja ismeretlen. A megmentésre 1300 milliárdot fordítanak, a „kárpótlásra” 10-et!?

Méltánytalan, sőt sértő! Az összeg jelentős emelésén túl állami ingatlanok önkormányzati tulajdonba adásával, kifejezetten az el nem adósodottak számára előnyös pályázat kiírásával talán csökkenteni lehetne az 1200 magyar települést ért sérelmet. Talán, ha összefognánk, elhallatszana a szavunk az éig.”

Hogy „örömünk” nagyobb legyen, rendszeresen áramlanak az arcátlan pofapénzek „új fő városainkba” – Kisvárdá, Mezőkövesd, avagy közelebb Balmazújváros, „feladataik biztonságosabb finanszírozását” segítő. Lelkük rajta, én addig szeretek nyújtózni, ameddig a takaróm ér, a hitelek, az eladósodás soha nem lehet megoldás.

Mit hozott pénzügyileg az önkormányzati feladatcsökkenés? A helyi közösségek büdzséje négy év alatt (2014-re) mintegy 38%-al, kb. 1500 milliárd forinttal zsugorodott, jórészt a közigazgatás (járási hivatalok), az oktatás és az egészségügy, a kultúra finanszírozásának átalakítása miatt. A magyar önkormányzatok 2010-ben – 2014-es árakon számolva – még 3900 milliárd forinttal gazdálkodhattak!

Vagyonkezelés, vagyonhasznosítás szabályai

Az önkormányzati vagyontra vonatkozó alapvető szabályok – az Alkotmány mellett – az Ötv.-ben találhatók, de erre külön törvény is született. Az önkormányzat működéséhez, a közszolgáltatások nyújtásához szükséges a saját tulajdon, pénzügyi bevétel, az önálló gazdálkodás joga.

A köztulajdon léte egyidős a közösségi szerveződésekkel, történelmi képződmény (pl. legelők, rétek, erdők). A közösségi tulajdont hazánkban mintegy negyven évig a teljes állami váltotta fel, majd ebből alakult újra az önkormányzati vagyoni konstrukció, negyedszázaddal ezelőtt kezdődően. Az önkormányzati tulajdon alanya (jogosultja) maga a település, lényegileg ugyanolyan módon, mint a gazdasági élet egyéb szereplői, gazdasági vállalkozással azonban nem veszélyeztethetik kötelező közfeladataik ellátását. Az Ötv. 78.§-a:

„(1) A helyi önkormányzat vagyona a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati célok megvalósítását szolgálják.”

A jogszabályi rendelkezés második része kereteket szab az önkormányzatok vállalkozási szabadságának, a rendelkezésükre álló közvagyon nem kockáztatható úgy, mint más tulajdon. Nemzedékek életfeltételeinek biztosítására szolgál, nem pedig egyesek általi „felélésre”, például felelőtlen eladásával. A 78.§. alapján az önkormányzati vagyon külön része a törzsvagyon, amely forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes lehet (előbbire példa a közterületek, utóbbira a közművek, közintézmények, erről a vagyoni körről szigorúbb szabályokkal lehet rendelkezni, mivel jellemzően nélkülözhetetlenek a település életéhez).

A 80.§ rögzíti, hogy az önkormányzatot is megilletik a tulajdonosi jogok és kötelezettségek, amelyek gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik (pl. részben átruházhatja a szerveire ezeket). Itt szerepel az is – (3) bekezdés -, hogy a helyi önkormányzat vállalkozása a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti, csak olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét (jellemzően kft., rt. gazdasági társasági forma).

Az önkormányzatok vagyonhoz jutását az Ötv. 107.§-a biztosította, amely szerint az állam tulajdonából az önkormányzatok tulajdonába kerülő vagyontárgyak köre a következő volt:

- az önkormányzat közigazgatási területén levő ingatlanok, erdők, vizek

- törvényben meghatározott köre;
- tanácsi közüzemi célú állami gazdálkodó szervezetek vagyona;
- a lakossági szükségleteket kielégítő belterületi közművek (amelyekből maradtak kizárólagos állami tulajdonban is);
- tanácsi oktatási, kulturális, egészségügyi, szociális és egyéb intézmények vagyona;
- tanácsi kezelésű állami bérlakások;
- a települési középületek (a központi állami feladatokat szolgálók kivételével);
- a tanács valamennyi pénzvagyona, értékpapírja és más vagyoni joga.

A vagyonátadás jogcímei: egyes vagyonelemek a törvény erejénél fogva, míg mások a megyékben szervezett vagyonátadó bizottságok döntésével kerültek önkormányzati tulajdonba. Az Ötv.-n kívül más törvények – pl. gazdasági társasági, szövetkezeti, illetve földről szólók – is rendelkeztek önkormányzati vagyonjuttatásról. A több helyi önkormányzat szükségletét kielégítő közüzemi és kommunális vállalatok, továbbá a közművek települések közötti építményei, vonalas létesítményei, berendezései, és a települések közötti helyi utak a vagyonátadó bizottság döntésével (ha az önkormányzatok másként nem állapodtak meg, ami nem volt jellemző) a megyei önkormányzat tulajdonába, vagy az érintett települési önkormányzatok közös tulajdonába kerültek (Ötv. 107.§ (6) bekezdés). Ebből aztán jócskán “keveredett kalamajka”, nálunk is, hisz egyrészt közös lónak túrós a háta, másrészt a szolidaritás hazánkban a települések között sem jellemző kategória.

Mit tudtak kezdeni ezzel a jelentős vagyontömeggel önkormányzataink? A vagyongazdálkodás többségi vélemény szerint nem cél, hanem eszköz: a közszolgáltatások nyújtásához és a településfejlesztéshez. A bő közszolgáltatási portfólió finanszírozási igénye, ezzel szemben a források csökkenésének mértéke, ráadásként a lakossági igények növekedése indokoltta tette a működés korszerűsítését, hatékonyságának emelését („feladatracionalizálás”, takarékos megoldások alkalmazása), emellett a vagyon jövedelemtermelő képességének jobb kihasználását. Ez sokaknál a működőképesség megtartása, másoknál – mint nálunk – a beruházások fokozása miatt volt szükséges. Segítő, tippet adó javaslatok, anyagok születtek főhatósági, szakmai körökben, a felülvizsgálatokra is bőven akadt jelentkező cég, szervezet. A vagyongazdálkodásra több, a gyakorlatban használt, bevált módozat vált ismertté és alkalmazhatóvá az önkormányzatoknál. Így a polgármesteri hivatalban (kisebb településeken), illetve a költségvetési szerv (intézmény), vagy a saját gazdasági társaság által végzett vagyonkezelés lett a tipikus. A városi önkormányzatoknál a szakmai körök a saját gazdasági társasággal végzett vagyongazdálkodást tekintik korszerűnek és optimálisnak, ahogy ez nálunk már a kezdetektől úttörő módon zajlik. A „vállalkozó” önkormányzat kategóriát polgármesterünkkel egyetértésben hamar elvetettük, mert ami nem csak a „mienk”, hanem a későbbi nemzedékek közösségéé is, azt végképp nem szabad kockára tenni. A területi működési forma és elsődleges jogkörök pedig egyébként

is alkalmatlanná teszik az önkormányzatot kizárólag szakmai, racionális és gyors döntésekre, ahogy az a piaci szférában szükséges. Maradt tehát a „közszolgáltató, életminőség-javító, feltételbiztosító” önkormányzatiság kategóriája Szoboszlónak, amely azt csinálja – infrastruktúra-üzemeltetés, fejlesztés –, amit helyette senki sem végezne el. A „feltételbiztosítás” nem csak a normál városi élethez, hanem a turizmushoz is kapcsolódik nálunk. Zajlott tehát az élet közel két évtizeden át ezen elvek, módszerek alapján hazánkban, de nem mondható, hogy a lehető legjobban. Ezt néhány önkormányzati csőd szintén jelezte, még jó adottságú városban is, élesen rávilágítva: a hitel ugyan a működési költségcsökkentés megúszásának, vagy a fejlesztések előrehozásának lehet eszköze, de a bizonytalan gazdasági-finanszírozási körülmények, az értékesíthető önkormányzati vagyon csökkenése, az irántuk megnyilvánuló kereslet gazdasági válság miatti esése miatt mégsem célszerű élni vele.

Az állam önkormányzati rendszerváltó hátraarcát tükröző új jogszabályi környezet – élén az Alaptörvénnyel és a Mötv.-vel – az önkormányzati tulajdont a nemzeti vagyon részeként deklarálja. Alaptörvény 32. cikk (6): „A helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.” Ez gyökeres változás, mert ez a tulajdon nem élvez védelmet az állammal szemben, feladatellátást szolgáló célvagyonként törvénnyel a feladattal együtt bármikor ingyenesen elvonható legalább a rendelkezési jog. Később ez meg is történt az iskoláknál, vagy Hajdúszoboszlón a város pénzéből épült tűzoltólaktanyánál). Jelzésértékű továbbá, hogy a korábbi Ötv.-beli szabályozástól eltérően az új alapvető rendelkezések a Mötv. helyett a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvénybe (Nvt.) kerültek be. Az új vagyoni kategóriák: törzsvagyon és üzleti vagyon. Az önkormányzat tulajdonában levő vagyonelemekről már régóta nyilvántartást (vagyonkatasztert) kell vezetni, a vagyonállapotot pedig az éves költségvetéssel-zárszámadással összefüggésben jelezni a nyilvánosságnak.

Önkormányzatunk gazdálkodása

Ezt a részt célszerűnek tartom a vagyonkezeléssel kezdeni, mert a vagyon nem mindig hullott az ölünkbe, helyenként kitartóan meg kellett küzdeni adott vagyontárgy megszerzéséért. Kezdhetjük azzal, hogy képviselő-testületünk már 1991 februárjában – a helyi sajtóban is – deklarálta, hogy jogos tulajdonára igényt tart, egyben nekünk, hivatalnokoknak is feladatul szabta az önkormányzatot megillető vagyontárgyak megszerzését. Az előző részben látható, hogy egyes vagyoni elemek az Ötv. alapján jutottak tulajdonba, amivel igazából tennivalónk nem volt. Nem mindig volt vita nélküli a vagyonátadó bizottság által juttatott vagyonrész, a közüzemi közszolgáltatási területen pedig perre is mentünk érte. Mindezek eredményeként jelentős mértékű lett az ingatlan-, valamint a közművagyonunk (amelynek nagy része a kötelező közszolgáltatások ellátását biztosító törzsvagyon), de számottevő az átalakult vállalatok hajdúszoboszlói földtulajdona (pl. üdülőik) révén szerzett üzletrész és részvénytulajdon.

Sajátos vagyonszerzési akcióink a volt 109. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet Hajdúszoboszlói Kihelyezett Tagozata Kossuth utcai ingatlanának Debrecenről történt ingyenes megszerzésével kezdődtek. Jelenleg átalakítva, felújítva a Hajdúszoboszlói Körzeti Földhivatal működik benne.

A vízi közművek az Ötv., majd az 1991-ben alkotott, egyes állami vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló XXXIII. törvény alapján a kötelező közszolgáltatási feladat biztosítására tulajdonunkba kerültek, működtetésük is önkormányzati feladat lett, a díjmegállapítás jogával együtt. Akkori üzemeltetőjük, a Hajdú-Bihar Megyei Víz- és Csatornamű Vállalat a hozzá tartozó összes településen azonos díjat alkalmazott, így a városunkban keletkező, jóval átlag feletti haszon nem bennünket boldogított. Testületünk, mint korábban említettem, már 1991 nyarán két vállalata (a városgazdálkodási, illetve a gyógyfürdő) részvénytársasággá alakításával bizonyította határozott irányvonalát, amit folytatott, ugyanis 34/1993. (III. 25.) számú határozatával a víz-, csatorna- és távhőszolgáltatás üzemeltetésére gazdasági társaság létrehozásáról döntött (ekkor még 1/3-1/3-1/3 tulajdoni arányban két részvénytársaságával) 1993. május 1-től.

A megyei vállalat mindenben igyekezett akadályt támasztani (vagyontárgyak Debrecenbe szállítása, dolgozók elriasztása tőlünk), ezért akkori polgármesterünk megtiltotta vezetőinek a szoboszlói telephelyre belépést. Stílszerűen május 1-re irányulóan, előző este és éjszaka pedig az üzemeléshez szükséges dolgozók aláírták a munkaszerződéseket az új, önkormányzati vízi közmű társaságunkkal. A vagyoni vita eldöntésére több évig tartó, sikeres kimenetelű pert indítottunk. 2000. március 31-jén a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság jogerős ítéletével 32.646.755 Ft értékű ingatlan-tulajdonrészt és 50.385.099 Ft pénzértéket kapott önkormányzatunk. Az ítélet teljesülése sem volt egyszerű, mivel a cég máshol még folytatott tevékenységének ellehetetlenülésére hivatkozott működtető vagyona egy részének nekünk juttatása miatt. Ezért „elkértük” üdülőiket (Tihanyban, Balatonbogláron, illetve Füreden, valamint Galyatetőn. A megmaradt boglári most is az önkormányzati dolgozói kör üdültetésére szolgál.

Az állam az önkormányzatokat kihagyta a privatizációs folyamatokból, sőt a gáz- és villamos közművek tekintetében az önkormányzatok tulajdonát értékesítette. A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (a TÖOSZ) harcos érdekképviselői tevékenységének köszönhetően, amelyre 1638 önkormányzat adott megbízást nekik, bírósági döntésekkel megtárgyalva Hajdúszoboszló Város Önkormányzata az 1990-es évek közepén a TIGÁZ belterületi földjei után több mint százmillió forint állami kártalanításhoz jutott részvényekben. (A TÖOSZ-nak természetesen a kezdetektől a tagja vagyunk.)

Nem volt ilyen sikeres a külterületi földek megszerzése a kárpótlás során, azért, mert a testület által a városi-önkormányzati érdekek képviselőre kijelölt képviselők saját boldogulásukat tekintették elsődlegesnek. Később, képviselő-testületi „kérésre” a városgazdálkodási rt. vezérigazgatója önkormányzati képviselőként sikeresen licitálva megszerezte a szilárdhulladék-lerakó telepnek szánt Zsoldos dűlői területet. Köszönet neki érte.

A vagyonszerzés mellett elkezdődött a nélkülözhető vagyon értékesítése is, a költségvetési lyukak betömésére. A bérlők, törvényen alapuló, de erőszakos nyomására, akkori országgyűlési képviselők – mai polgármesterünk – segítségével a képviselő-testület a 762 önkormányzati bérlakásból több mint 500-at értékesített számukra. Kérdés volt ennek ésszerűsége, mert lakások nélkül nincs lakásgazdálkodás, de tény azóta is: a bérlakás-üzemeltetés hazánkban mindenütt nagyon veszteséges tevékenység. Az első ciklus tehát leginkább a vagyonszerzéssel, átvétellel, nyilvántartásának megszervezésével telt, a célszerű hasznosítás megtervezése későbbre maradt.

A vagyonhasznosítás alapelve lett nálunk a „vagyonért vagyont”, vagyis, hogy a vagyonértékesítésből keletkező bevételt működésre nem, csak újabb vagyonszerzésre, beruházásra lehet felhasználni, tehát a vagyonállomány értéke nem csökkenhet. 1995. november 30-án megszületett az önkormányzati **vagyonhasznosítási stratégia**, amely megjelölte az önkormányzat várospolitikai célját is: „Lakható és vendégeket, befektetőket csábító város”-ként, emellett meghatározta a vagyongazdálkodás alapelveit. A város (önkormányzat) vagyona a 2002/2003. évek fordulóján a jogszabálynak megfelelően végrehajtott újraértékelés szerint 35.664.077.000 forintról 38.518.056.000 forintra nőtt, megvalósult a „vagyonért vagyont” elv. A 2015. évben az önkormányzati vagyon értéke bruttó 49,5 milliárd forint.

Tudomásunk szerint egyedül mi élünk azzal a jogszabályi lehetőséggel, mely szerint a belterületi földre vonatkozóan a település önkormányzatát elővásárlási jog illeti meg. A megyei önkormányzat a tulajdonában volt Hajdútourist Kft. vagyonát (benne debreceni szálloda, camping, hajdúszoboszlói camping, hotel, utazási iroda épülete a szabadtéri színpad előtt) értékesítette megyénk egyik nagyvállalkozójának. Közülük a Legfelsőbb Bíróság jogerős ítéletével a Hajdú Campinget a valós értékét tekintve jelképes eredeti 84 millió forintos vételárért megszereztük, amely stratégiai területként jól szolgálhatja fontos városi célok teljesülését. A kemping rentábilis működésével vételárát bőven kitermelte. *(Nem tölt el örömmel, hogy a terület elejéből „sportpark” készül, de legalább a hátsó része megmarad nagy kereslettel bíró alacsonyabb árú szálláshelyként. Ugy vélem a másik stratégiai ingatlanunkhoz, a Szép Ernő utcai – volt menekülttábor – Széchenyi Kollégiumhoz kapcsolódóan költséghatékonyan kialakítható lenne ott a fiatalságot, sportolókat, kispénzű nyugdíjasokat megfizethető áron egyaránt kiszolgálni képes rekreációs, szabadidős és szálláskomp-lexum. E terület további sorsát azért is tartom szívvügyemnek, mert a Szép Ernő utcai, egykori megyei KISZ-iskola városunk tulajdonába kerüléséhez is volt közöm. Ez az országban egyedül nekünk sikerült, az 1980-as évek végén volt országgyűlési képviselő szomszédom segítségével. Neki is köszönet érte.)*

Sikertelen volt viszont az állam tulajdonából városi célra fontos ingatlanok díjmentes megszerzésére irányuló több évtizedes igyekezetünk, pedig mindent megpróbáltunk – megkérve erre országgyűlési képviselőinket, általunk megismert országos vezetőket (miniszterek, államtitkárok), itt üdülő

egyéb potentátokat. Egyesek azt is megkapták, amit nem is kértek (pl. volt laktanyákat), mi pedig még az általunk működtetett múzeum egyik – Bocsikai u. 12. szám alatti – épületét sem (*a másik három ugyanis önkormányzatunk tulajdonában van, puff neki!*). Mondhatnák most, hogy rájöhetünk volna, állami vagyon ingyenes juttatása az önkormányzatoknak ugyanúgy „kormányparti party”, mint az egyeseknek pumpált „pofapénzek”.

Milyen ingatlanról van még szó a múzeumépületen túl, amit a vagyonszerzési szempontból nem kívánatos nekünk adni? A Bánomkerten kívül egy jelentős van, a Hőforrás u. – Árpád u. sarkán levő, 8073 m² feltöltött terület, melyet valamikor a szociális otthon bővítésére szántak. Ez közösségi (szabadidős, sport-, szolgáltatási) célokra jól hasznosíthatónak tűnik. Tanulságos a Bánomkertben található „csokor” ügye. A közfoglalkoztatási programokhoz (növénytermesztés, állattenyésztés, terményfeldolgozás) földterület kellene, ami önkormányzatunknak nincs. „Elkárpotolták” mások, illetve akkor külterületi földet nem szerzett a testület), de a Böszörményi út melletti több mint 18 hektár, 2/3 részben a volt mezőgazdasági szakmunkásképzéshez korábban használt területet nem kaptuk meg.

Érdekes a másik ingatlanegyüttes ügye is, amely ugyancsak a Böszörményi út mellett, a városhoz közelebb (de a Liget – Tessedik – Hermann utcára számozva) helyezkedik el. A Liget – Böszörményi utcák sarkán levő terület önkormányzati, ezt követi a katasztrófavédelmi bázis igazából nem használt „romváros” része, majd újabb önkormányzati ingatlan okozza a közjük beékelődést. A sokszor igényelték legjelentősebbike a volt „Honvéd üdülő” a Hermann Ottó u. 2. sz. alatt, amely önmagában is, de az említett további Böszörményi út mentiekkel együtt még inkább stratégiai városterület. Ez a 410 méter mély termálfűtővel, szép parkosított résszel, részben felújított közösségi és üdülőépületekkel bíró, 10 hektár területű ingatlan önmagában is alkalmas „luxuszrezervátum”, vagyis a rég óhajtott balneoterápiás szanatórium, avagy a meglevőknél több csillagos gyógy szálló) létesítésére, leginkább idegen tőkéből. (A legutóbb még így nevezett Csillagfürt Üdülőházakban – zömében 4 ágyas szobában – 118 fő volt elhelyezhető.) Ingyenes megszerzése nem sikerült, ezért önkormányzatunk, konkrétan városgazdálkodási cége licitáláson, alapáron megvásárolta.

Negyedszázados múltunk utolsó ötödében az újraállamosítással szomorú vagyonszűkülés következett be, amelyet a közszolgáltatások fejezetben ismertettek majd. Azért ott, mert jellemzően megmaradt az önkormányzat tulajdonjoga, „csak” lényege, a használat, hasznosítás lett az államé, tehát a tulajdonos rendelkezési joga csorbult. Továbbra is közszolgáltatási célokat szolgálnak „államosított” iskoláink, vagy a városháza B épületszárnyának járási hivatal által használt része, ugyanígy a tűzoltólaktanya. Ez azért fájó pont, mert városunk saját pénzen volt kénytelen megépíteni, korszerű létesítményként, elvétele szomorú példája közelmúltunk állami ténykedésének, „állatorvosi lóként” tükrözve napjaink anomáliáit. A 2011. év végén közel 45 millió forint bruttó értékű ingatlan átadását polgármesterünk – más elvett vagyontárgyakhoz hasonlóan – nem írta alá, azt a Debreceni Ítéltábla „rendelte el”, az állam által indított per végén.

Önkormányzatunk **költségvetési pénzügyi finanszírozási gazdálkodását** a mellékletek plasztikusan tükrözik. A források az első ciklus utolsó évéig fedezték az indokolt kiadásokat, de felújítási, fejlesztési célra a szükségesnél is kevesebb jutott. Többszöri próbálkozás ellenére sem sikerült a működési költségeket ésszerűen lejjebb szorítani, az állami támogatás reálértéken csökkent. Így 1994-ben – szerencsére csak rövid időre – hitel felvételére kényszerültünk, noha a testület 1992-től már helyi adókat is kivetett. (Az idegenforgalmi, továbbá a vállalkozók kommunális adóját, majd 1993-tól az iparüzési, az építmény- és telekadót.) 1994-1998. között pedig a bevételek növekménye lényegesen elmaradt az infláció mértékétől. Az 1997-ben kapott jelentős privatizációs bevétel kiugróan magas kamathozamot is eredményezett, összességében így 1997-ben lehetővé vált az előző évben bevezetett magánszemélyek kommunális adójának megszüntetése. Magánszemélyek azóta sem adóznak városunkban! A felhalmozási kiadások az 1995. évi 6,4%-ról 1998-ban csaknem a négyszeresére emelkedtek. A működési költségek aránya az 1995. évi költségvetésben még 93,6% volt, amely 1998-ra 69,7%-ra csökkent. Az önkormányzat pénzügyi helyzetét az 1999-2002-es választási ciklusban jellemezte

- az állami támogatás reálértékének csökkenése (helyenként a szinten maradása);
- a saját bevételek – különösen a helyi adók és a vagyonhasznosítás eredményének – növekedése reálértéken is;
- a működési kiadások ésszerűbb mértékre csökkentése;
- a fejlesztési (beruházási, felújítási) összegek lényegesen nagyobb emelkedése.

Mindezen tényezők a lakosságot terhelő adó, valamint hitelfelvétel nélkül a vagyon gyarapodását eredményezték. 2002-2006. között a bevételek nominálértéken egyenletesen emelkedtek, köztük megjelentek az elnyert pályázati támogatások (összesen 2.660.682.275 Ft). Tovább nyílt az állami támogatás és a szükséges működési kiadás közötti „olló”, az állam egyre több új feladatot terhel az önkormányzatokra.

A megtett ésszerűsítési intézkedések eredményeként az önkormányzat megőrizte működési hitelmentességét. Például az intézmények 2003-ban 2.882.813.000 Ft-ba, de 2006-ban is „csak” 2.971.280.000 Ft-ba kerültek. Az alig több mint 3%-os növekedés a kötelező béremelés és az infláció miatt elenyészőnek számít.

A sikeres pályázati tevékenységnek is köszönhetően a beruházási célú kiadások az előző 4 évi összesen 2.293.395.000 Ft-ról 6.462.905.000 Ft-ra emelkedtek.

A jó önkormányzati gazdálkodás 2007-2010. között is folytatódott, eredményes pályázatokkal „megtámogatva”. Az összes elnyert támogatás 4.759.142.433 Ft! Ekkorra, ahogyan az a ciklusértékelő anyag 2. oldalán szerepel: „Sokak közös munkájával elértük, hogy Hajdúszoboszló fejlett infrastruktúrával, színvonalas közszolgáltatásokkal rendelkező településként

jó életminőséget kínál lakosainak, Magyarország Budapest utáni második turisztikai központja.”

Az önkormányzati bevételek – változatlanul hitel nélkül – a 2007. évi közel 5,5 milliárd forintról 2010-re közel 10 milliárd forintra nőttek, amelyből több mint 4 milliárd beruházási célokat szolgált.

Az utolsó értékelt választási ciklusban, 2010-2014. között az állami támogatás már nemcsak az inflációval korrigált, hanem abszolút mértékben is csökkent, részben a feladatcsökkenéssel összefüggésben. Önmagában az átengedett személyi jövedelemadó-rész megszűnése 2013-tól évente kb. 500 millió forint mínuszt eredményezett nálunk. Részbeni kompenzációt a helyi adóbevételek növekedése eredményezett, mivel vagyonhasznosításból az értékesíthető vagyonelemek, illetve a kereslet csökkenése miatt nagyságrenddel kevesebb pénz realizálható. A jegybanki alapkamat is radikálisan csökkent, így az átmenetileg szabad pénzeszközök lekötéséből sem származik már számottevő többlet. A működési kiadások az inflációt is figyelembe véve csökkenő mértékűek voltak, 2013-tól az oktatás államosításával számottevően kisebbek. Az önkormányzat 1991-től 2014-ig (2018. évi értéken) mintegy 19 milliárd forintot tudott fordítani beruházásra, felújításra, ami országos összehasonlításban is kiemelkedő a költségvetési főösszegünket tekintve.

III.

Kommunális és humán közzolgáltatások

A közfeladat: olyan jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladat, amit címzettje közérdekből, haszonszerzési cél nélkül, jogszabályban meghatározott követelményeknek és feltételeknek megfelelően végez.

A közzolgáltatás: közcélú és közérdekű szolgáltatás, amely egy nagyobb közösség (állam, település) minden tagjára nézve megközelítőleg azonos feltételek mellett vehető igénybe, ezért közösségi léptékű megszervezést, szabályozást, ellenőrzést igényel.

A helyi közzolgáltatásokat az Ötv. helyi közüggé minősítette. Íme az 1.§. (2) bekezdése: „A helyi közügyek a lakosság közzolgáltatásokkal való ellátásához, a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához, valamint mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtéséhez kapcsolódnak.” Így elsődlegesen a helyi önkormányzat feladatkörébe kell tartozzanak, csak kivételesen és csak törvénnyel lehet ezeket máshová utalni (Ötv. 6.§. (2) bekezdése). Az önkormányzat ellátási-ellátásszervezési felelősséggel tartozik ezen a területen. Az önkormányzathoz tartozás igénye leginkább ott jelentkezik, ahol a szolgáltatás igénybevétele alkotmányos állampolgári jog (pl. egészséghez, oktatáshoz, szociális biztonsághoz való jog), az ellátásszervezési felelősség pedig azokban a közösségi szolgáltatásokban, amelyekhez nincs feltétlen joguk a polgároknak. Az ellátási felelősséggel fedett szolgáltatási kör gyakorlatilag a kötelezően ellátandókkal, míg a „csak” ellátásszervezési felelősség alatt levők az önként vállalható önkormányzati feladatokkal paralel.) Az első kört tipikusan költségvetési szervekkel (intézményekkel), míg a másodikat gazdasági társaságokkal látják el a nagyobb önkormányzatok.

A közzolgáltatások csoportosítására a „kommunális” és a „humán” kategóriákat tartom leginkább kifejezőnek. Az elsőre a gazdasági társasági forma (Szoboszlón a városgazdálkodási rt., később zrt., illetve a közüzemi kft.), míg a másodikra a költségvetési szerv (intézmény) az önkormányzatok által leginkább alkalmazott metódus.

Az Ötv. széles tevékenységi – közzolgáltatási konstrukciójához képest 2011-ben a Mötv. szűkítést hozott több értelemben is. Általa már csökkent a feladatterjedelem, amelyet az ágazati törvények tovább fokoztak. (Pl. az oktatási területen csak az óvodai nevelés maradt önkormányzatoknál, a kommunális ág pedig szinte teljesen kiürült.)

Korábban az Alkotmány rögzítette, hogy a helyi önkormányzatok jogai egyenlők, feladataik azonban eltérőek lehetnek, ma már a Mötv. 11.§ (1) bekezdése kimondja, hogy az egyes településméretök önkormányza-

tainak feladatai eltérőek lehetnek. A (2) bekezdésében az is szerepel, hogy törvény a kötelező feladat- és hatáskör megállapításánál differenciálni köteles, figyelembe véve a teendő jellegét, az eltérő önkormányzati adottságokat (különösen a gazdasági teljesítőképességet, lakosság számot, terület nagyságot). A (3) bekezdésben a változás folytatódik azzal, hogy a jogszabálynak a hatáskör telepítésével egyidejűleg meg kell határozni a feladat- és hatáskörellátáshoz szükséges minimális szakmai, személyi, tárgyi és gazdasági feltételeket. A Mötv. 13.§ (1) bekezdése szakít az Ötv. taxatív (tétélesen felsorolt) szabályozási modelljével, így az önkormányzati feladatok lehetséges körét mintegy „listaként”, példálózó jelleggel sorolja fel („helyi önkormányzati feladatok különösen”).

A Mötv. 117.§ (1) bekezdése megváltoztatta (normatíváról feladatalapúra) az önkormányzatok finanszírozási rendszerét is. Ezzel az állami költségvetés a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatokhoz biztosít a jogszabályokban meghatározott közszolgáltatási szintnek megfelelő támogatást, amelynek kalkulálása az alábbi szempontok figyelembevételével történik:

- takarékos gazdálkodás;
- a helyi önkormányzat jogszabályon alapuló saját bevétele.

Az Ötv. 8.§ (1) bekezdésében kötelező önkormányzati feladatként a helyi közszolgáltatások körében – különösen – a következőket nevesítette:

- településfejlesztés, településrendezés;
- az épített és természeti környezet védelme;
- lakásgazdálkodás;
- vízrendezés, csapadékvíz-elvezetés, csatornázás;
- köztemető fenntartása;
- helyi közutak, közterületek fenntartása;
- helyi tömegközlekedés;
- településtisztaság biztosítása;
- gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól;
- közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában;
- gondoskodás:
 - az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról;
 - az egészségügyi, szociális ellátásról;
- közösségi tér biztosítása;
- közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása;
- nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása;
- az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

Ugyanezen törvényi szakasz (4)-(5) bekezdése közülük kiemeli a mindegyik önkormányzatnak kötelező – fogalmazzunk így: alap-közszolgáltatási feladatokat, amelyek:

gondoskodás:

- az egészségügyi ivóvízellátásról;
- az alapfokú oktatásról;

- az egészségügyi, szociális alapellátásról;
 - a közvilágításról;
 - a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról,
- emellett
- köteles biztosítani a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését;
 - feladatai körében támogatni a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködni e közösségekkel.

A Mőtv. **példálózó listája az előzőek helyett 2011-től**, vagyis „a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen”:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsőirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásnak és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás *(ezt az utolsót nem értem, hogy került ide, talán ez is katasztrófa?)*;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában *(nesze neked a fogalmazás, avagy: „a biztosítás biztonság” lehet önmagában is?)*;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
19. hulladékgazdálkodás;
20. távhőszolgáltatás;

21. víziközmű-szolgáltatás (amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül).

Innen, ezzel az étlappal indultunk tehát újra, alig néhány éve. Azóta az önkormányzati közszolgáltatási feladatok folyamatosan csökkennek (pl. az oktatásban, de a kommunális körben is bőven), vagy kiüresednek (az ellátási felelősség marad pl. a hulladékgazdálkodásban, a víziközmű-üzemeltetésben). Ezzel az egyes közszolgáltatási formáknál foglalkozok majd bővebben.

Hajdúszoboszló város önkormányzatának kötelező és önként vállalt feladatait az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatának egyik melléklete rögzíti, feltüntetve a feladatellátó szervezeteket is.

Az első ciklus során az önkormányzat közszolgáltató szervezetei az alábbiak voltak:

Gazdasági társaságok:

1. Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Részvénytársaság
2. Hajdúszoboszlói Közülemi Korlátolt Felelősségű Társaság
3. Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Részvénytársaság

Költségvetési szervek:

- Önálló gazdálkodási jogkörűek:

1. Gönczy Pál Általános Iskola
 2. Thököly Imre Általános Iskola
 3. 3. Sz. Általános Iskola
 4. 4. Sz., később Pávai Vajna Ferenc Általános Iskola
 5. 6. Számú Általános Iskola
 6. Közgazdasági Szakközépiskola
 7. Högyes Endre Gimnázium
 8. Mezőgazdasági és Ipari Szakmunkásképző Intézet
 9. Szép Ernő Kollégium
 10. Széchenyi István Kollégium
 11. Városi Művelődési Központ
 12. Alsófokú Oktatási Intézmények Gazdasági Ellátó Szolgálat (GESZ)
 13. Orvosi Rendelőintézet
 14. Szociális Gondozási Központ
 15. Szociális Étkeзде
 16. Családsegítő Szolgálat
 17. CONSINFO Városi Információs és Tanácsadó Iroda
 18. Hajdúszoboszló Lapkiadó Intézmény
 19. Polgármesteri Hivatal
- Részben önálló gazdálkodási jogkörűek (zárójelben a gazdálkodást ellátó szerv):

- 1-8. 1-8. számú óvodák (GESZ)
9. Nevelési Tanácsadó (GESZ)
10. Gönczy Pál Gyerme- és Ifjúsági Ház (Művelődési Központ)
11. Zichy Géza Zeneiskola (GESZ)
12. Kovács Máté Városi Könyvtár (Művelődési Központ)
13. Bölcsőde (GESZ)

Az első ciklusban az intézmények száma a Tourinform tevékenységet is végző CONSINFO megalapításával, más intézményből kiválással (Széchenyi Kollégium), és több gazdasági önállósodással nőtt. Sor került az intézményhálózat felülvizsgálatára a Városi Jegyzők Egyesülete szakértői munkacsoportja által.

A második (1994-1998-as) önkormányzati választási ciklusban folytatódott a közszolgáltatások felülvizsgálata, és a költségcsökkentő, racionalizáló intézkedések. A 6. Sz. Általános Iskola beolvadt a Thökölybe, ugyanakkor a Gönczy Pál Általános Iskola "nagyiskolává" vált a Kálvin téren. A Széchenyi Kollégium új helyre, a Szép Ernő utcai volt menekülttáborba került (régien helyén létesült később a Hungarospa Thermál Hotel). Megépült a Közgazdasági Szakközépiskola új épületszárnya, magánadományból létrejött a Nemzetközi Modern Múzeum (a Miskolczi László, Cseh Gusztáv hagyaték elhelyezésére a Bocskai utcán az önkormányzat épületet vásárolt). Megtörtént a kulturális intézmények (művelődési központ, könyvtár, gyermek- és ifjúsági ház) szervezeti integrációja, elindult a SZÓKIMONDÓ kulturális folyóirat. Meghonosodtak a hagyományteremtő rendezvények (a lovasnapokon túl a hajdúvárosok találkozója, a folkhétvége, s a dixieland fesztivál).

Érdekességként: ekkor volt másodosztályú a Kabai Cukor FC-Hajdúszoboszló futballcsapat, amelyet az önkormányzat takarékos megoldással támogatott. A szociális területre született új törvények többletkövetelményeket támasztottak az ellátórendszerben, ezért az önkormányzat erre létrehozta a Szociális Szolgáltató Központot, továbbá a hajléktalanok nap-pali, majd éjjeli menedékhelyét a Kossuth utcán. A bölcsőde egyik telephelyét felszámolva az épületet az ÁNTSZ kapta meg a Rákóczi u. 20. sz. alatt. Az egészségügyben folytatódott a funkcionális privatizáció, a gyermekorvosok után a felnőtt háziorvosok és a fogorvosok is vállalkozóvá váltak. A kommunális infrastruktúra bővült, víz-, gáz- és elektromos hálózattal a város teljes területe ellátottá vált. A közvilágítás korszerűsítése keretében minden villanyoszlopra takarékos lámpa került.

1998-2002. között jelentős összegű pályázati támogatást sikerült elnyerni az elavult szennyvíztisztító telep korszerűsítéséhez, amelynek megtörténte után folytatódhatott a csatornahálózat-építés is. Utóbbi kivételével a városi kommunális infrastruktúra magas szinten kiépítetté és üzemeltetetté vált nálunk, ugyanakkor a csatornahálózat hossza alig több mint 40% volt. 1999 végére megépült az új ravatalozó, 70 millió, a berendezésekkel,

eszközökkel, környezetének rendezésével további 25 millió forintból, megkezdődött a köztemető bővítése.

Intézményfelújításra az előző időszaknál nagyságrenddel többet, összesen 254 millió forint sikerült költeni A 3. Sz. Általános Iskola három új tanteremmel, szociális helyiségekkel bővült, elkészült a szakmunkásképző intézet tankonyhája. A bölcsőde 140 m²-rel, új gondozási részleggel, konyhával, mosókonyhával bővült. A távhőszolgáltatás segítésére kapcsolt hő- és villamosenergia termelésre szolgáló gázmotoros fűtőmű létesült. Az önkormányzat 2002-ben – bátran – megszüntette a hajléktalanok átmeneti szállását, mivel az leginkább máshonnan idejövők „üdülőjeként” működött. A humán közszolgáltatási intézményhálózat stabillá vált, a finanszírozási és létesítményi, valamint eszközfeltételek folyamatosan javultak – köszönhetően az elégtelen állami támogatás jelentős önkormányzati kiegészítésének. A közszolgálati dolgozók (közalkalmazottak, hivatali köztisztviselők) a jogszabály szerint járó szerény illetményük mellett külön helyi juttatásokban részesülnek (pl. nyugdíjpénztári munkáltatói hozzájárulás, lakástámogatások, pótlékok, bérmegettarítás jutalmazásra felhasználhatósága, városi kitüntetések).

Önkormányzati segítséggel megfelelő elhelyezést nyertek a lakosság számára közigazgatási szolgáltatást nyújtó más, állami szervek is (az ÁNTSZ, a munkaügyi központ a Dózsa György u. – Bajcsy-Zsilinszky u. sarkán, a földhivatal, a falugazdászok, az állatorvosi szolgálat). A városházán létrejött az ügyfélszolgálat és az okmányiroda.

A 2002-2006. közötti időszak lényeges eredménye az elért magas közszolgáltatási színvonal megőrzése, sőt több területen – a pályázati támogatások és a minőségirányítási rendszerek alkalmazásával – a javítása. A színvonal megtartása és a fejlődés csak úgy volt lehetséges, hogy a képviselő-testület határozottan meg merte lépni a szükséges ésszerűsítési, költségvetésszerűsítési intézkedéseket. A 2003/2004-es tanévtől lett összevonva a két kollégium (a Szép Ernő és a Széchenyi), önmagában ezzel a dolgozói létszám 53-tól 38-ra csökkent. A 2005/2006-os tanévtől a 3. Sz. Általános Iskola integrálódott a Pávai Vajna Ferenc Általános Iskolába (az osztályok száma néhány év alatt 32-ről 16-ra csökkent. A döntéseket követő több év alatt zajló (felmenő rendszerű) iskolaösszevonási szisztéma révén elenyésző pedagógus-munkanélküliség keletkezett, az előre tervezhető konstrukcióban más, leginkább helyi intézményben el tudtak helyezkedni.

A 2006-2010. közötti évek a nagyléptékű szennyvízközmű-fejlesztés időszaka volt, nagymértvű pályázati támogatás segítségével. A négy év alatt több mint 330 millió forintot használt fel az önkormányzat intézményei épületeinek felújítására. Az önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások díjai igazodnak az igénybe vevők anyagi teherbíró képességéhez, országos összehasonlításban az alacsonyabbak közé tartoznak. A nyolc óvoda átszervezéssel az Egyesített Óvodai Intézmény tagóvodájává vált, megtartva szakmai önállóságát. Ekkor fejeződött be az általános iskolai intézmény-

hálózat felmenő rendszerű (évről évre kevesebb első osztály indításával több év alatt lezajló) átalakítása.

Az ipari, mezőgazdasági és a turisztikai jellegű szakképzési tevékenység koordinálására, fejlesztésére Berettyóújfalu, Püspökladány és Hajdúszoboszló létrehozta a Pálffy István Szakképzési Társulást (ebben városunk intézményének a kereskedelem, vendéglátás képzési területen jutott főszerep), pályázati támogatással. Ekkor sikerült korszerűsíteni ugyancsak pályázati támogatással a gimnázium épületét. A múzeumba került Fazekas István fekete kerámia hagyatéka, létrejött a Rácz György Emlékház.

Egyébként ezen utolsó igazi önkormányzati ciklus – szintén utoljára hagyományos szerkezetű – gazdasági programja megállapítja, hogy: „A szolgáltatók helyzete, az általuk kínált közszolgáltatások színvonala a hazai átlagnál jobb, ám a fejlesztés itt is természetes igény. A szervezeti keretek kialakultak, a legfontosabb racionalizáló lépések megtörténtek, de a következő évek – az állami intézkedések eredményeként, illetve gazdasági kényszerből – hozhatnak változtatási kényszert.” *Hoztak is, bőven, s hogy mit, az majd kiderül a következőkből!*

A „posztönkormányzativá” váló, **2010-től kezdődött „új időszámítás”** több érdemi változással köszöntött be. Önkormányzati szuverén döntés volt még a közüzemi kft. beolvasztása a városgazdálkodási zrt.-be, de nem sokkal később, 2012-től, a víz- és csatornaszolgáltatást törvényi változás miatt más, városon kívüli cégbe kellett bevinnünk. Később, a 2016. évtől a szilárd hulladékszállítás is kényszerűen állami holding kebelébe került.

A humán területen a nemzeti köznevelésről szóló 2010. évi CXCV. törvény alapján az önkormányzati közoktatási intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek, a 2017. évtől a működtetésük is. Megmaradt nekünk azonban érthetetlenül különválasztva az iskolai étkeztetés nyújtása. Önkormányzati fenntartásba kerültek viszont ugyanezen időponttól a helyi múzeumok, így a mi Bocskaink is.

2012-ben pályázati támogatással teljes épület- és épületgépészeti felújítás, technológiai és műszerpark-korszerűsítés történt egészségügyi intézményünkben, a Járóbeteg-Ellátó Centrumban. Ugyancsak pályázati segítséggel megújult a szociális szolgáltató központ Kossuth utcai központi épülete is, a városi bölcsődéhez pedig új szárny épült (így 60 helyett 80 férőhelyesre bővült). 2013-tól létrejöttek állami szervként a járási hivatalok.

Összefoglaló a közszolgáltatás-csoportokról

1. Önkormányzati közigazgatás – Polgármesteri Hivatal

Az Ötv. a rosszul (mert „önkormányzati” jelzővel helyesebb lett volna) polgármesterinek nevezett hivatalt először a 9.§-ának (2) bekezdésében említi, ami szerint az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület és szervei, többek között a képviselő-testület – itt meg így nevezi – hivatala

látják el. Szerepe nagyobb részt döntés-előkészítő, szervező, végrehajtó, ellenőrző jellegű, a polgármestert megillető államigazgatási feladatok körében is (35.§).

A 35.§ (2) bekezdésének b., pontja alapján a jegyző vezeti a hivatalt, megszervezi a hivatal munkáját. A 38.§ pedig előáll a farbával, vagyis:

„A képviselő-testület egységes hivatalt hoz létre – polgármesteri hivatal elnevezéssel – az önkormányzat működésével, valamint az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.”

Ennek megfelelően a hivatal egységes kiszolgáló szakapparátusként működik, saját jogon hatásköröket nem gyakorol. A nagyobb hivatalok munkaszervezési szempontból jellemzően osztályokra, irodákra, csoportokra tagolódnak, funkcionális (pl. pénzügyi) és ágazati (pl. közszolgáltatások) elvnek megfelelően. Az államháztartási törvény alapján a helyi önkormányzat gazdálkodásának végrehajtó szerve a költségvetési szervként működő (polgármesteri) hivatal. A hivatal dolgozói köztisztviselők, külön jogi szabályozásnak megfelelően. Ezen az alapkonstrukción lényegileg a 2011. évi Möt. sem változtatott.

A képviselő-testület alakuló ülésén, 1990. október 25-én a törvény szerint kötelezően **létrehozta nálunk a polgármesteri hivatalt**. Amikor a testület a jegyzőségre aspiráló 5 pályázót – nem ülést tartva, tehát határozatot rólunk utána hozott – meghallgatta, az egyik képviselő megkérdezte tőlem, hogy elképzelésem szerint meddig tart majd a hivatal felállítása, kikből áll majd, és mikor mondhatjuk rá azt, hogy korszerű? Válaszként elmondtam, hogy ebben és a hivatal működtetésében szabad kezdet és megfelelő anyagi-erkölcsi támogatást kérek, a jegyzőséget csak így vállalom, ha egyáltalán engem akarnak. Közöltem még, hogy a törvény szerint egy hivatalnak lennie kell, ami széles feladatköre miatt nem hasonlítható más, nagyobb lobby erejű költségvetési szervhez, nélküle a jegyző és a polgármester nulla lenne, de a képviselő-testület sem boldogulna feladatkörével. A kérdésre konkrétan válaszolva jeleztem, hogy nem akarok – az akkori, MDF-kampányszlogen szerinti – „tavaszi nagytakarítást”, a meglevő tanácsai dolgozók induló bizalmat kapnak tőlem. Az új(szerű) hivatal tavasz végére feláll (jegyző 1991. január 1-től lettem), de nincs megállás, folyamatos alakítása, korszerűsítése mindig szükséges, mert a világ halad – akkor pedig még nem érzékeltem, hogy pl. az infokommunikációs technológiai változások egyre gyorsuló tempójuk lesznek –, amit követnünk kell. Végül – mégis? – engem választottak, ugyan az engem a meghallgatás után megkereső képviselői megbízott által ígértnél néhány szavazattal kevesebbrel –, így megdöbrentem, hogy ezen a szinten is létezik szőszegés.

Első polgármesterünk meglátva a hivatali dolgozók gazdasági szférához képest lényegesen alacsonyabb illetményét, 30%-os fizetésemelést ígért köztisztviselőinknek. A mai napig meghatározó, happy enddel záruló, nekem örökké emlékezetes esemény következett, amelyről feltétlenül írnom kell. A pénzügyi bizottságunk napirendjére került a hivatal fizetésemelése, a polgármesteri ígéretnek megfelelően. A bizottság elnöke ehhez a témához érve

megkért, hogy hagyjam el az üléstermet. Mondtam, hogy a törvény szerint a jegyző, vagy megbízottjának jelenléte nélkül nem lehetséges bizottsági ülés. Mire ő: akkor szünetet tartanak, csak menjek ki (zseniális ötlet). Én a folyosón morgolódtam, hogy miért nem tűntem el innen a gazdasági szférába, miért vállaltam a jegyzőséget, milyenek ezek az új „hatalmiak”, stb. ... Majd az örökkévalóságnak tűnő néhány perc után beszólítottak. A bizottság elnöke a következőket mondta (amit sohasem felejték el, egyébként is „lefilmező”, a lényeges dolgokra jól emlékező típus vagyok): „A hivatali fizetések szégyenletesen alacsonyak, ami nem méltó a demokráciához, Hajdúszoboszló önkormányzatához. Őket nem érdekli, hogy hány és milyen ember kell a hivatalba, meg milyen eszköz- és munkafeltételek, ezt kérésemnek megfelelően rám bízák. Mindehhez adnak egy jelentősen, kb. 30%-al emelt keretösszeget, amiből gazdálkodunk mi, ők ezt majd elfogadják.” A következő közel negyedszázadot szerencsére végig ez a képviselői, polgármesteri, országosan ritkaságszámba menő hozzáállás határozta meg. A tőlük kapott bizalmat és a dolgok előkészítésére, intézésére szóló felhatalmazást nagy igyekezettel, az új iránti fogékonysággal, takarékos működéssel, hatékony munkavégzéssel igyekeztünk megszolgálni. Amikor kérdezték tőlem, mi a célom, azt válaszoltam, hogy: Hajdúszoboszlóból „Hajde” Szoboszló legyen, vagyis folyamatosan, tempósan korszerűsödjön, fejlődjön, mások, pl. a vendégeink által is érzékelhetően. Vagyis: gyerünk, mivel a „hajde” egyes szláv nyelveken ezt jelenti.

No, de térjünk vissza az objektív irányba. Az 1991-től ezen a néven működő polgármesteri hivatal alapvető dokumentumát, ügyrendjét 1991. április 4-i ülésén fogadta el a képviselő-testület. Ebben a korábbi osztályszervezet helyett a szervezeti egységeket irodának és csoportnak nevezték el. Pályáztatás és testületi meghallgatás után – „bizalomért bizalmat” elven, mivel ehhez nem volt köze a képviselőknek, de mégis nekik, velük kellett dolgoznunk – lettek kinevezve az iroda- és csoportvezetők, mindegyik újként (kívülről, vagy belső előrelépéssel), 1992-től pedig az aljegyző. A kapott bizalommal ők is jól éltek, hosszú ideig eredményesen szolgálták városunk helyi közigazgatását. Ezúton is köszönöm nekik, illetve a két polgármesternek, és a mindenkori képviselőknek azt a ritkaságszámba menő, valóban kollegiális légkört, amelyben azonos, közös célokért konstruktívan dolgozhattunk együtt, „fehér asztal” mellett is jól érezve magunkat.)

A hivatal **folyamatos szervezet- és eszközfejlesztéssel** alkalmassá kellett tenni az újszerű feladatok ellátására is, megtartva az alkalmas dolgozókat, beépítve újakat. Utóbbi takarékos módszerként zömmel közhasznú foglalkoztatással valósult meg. Megkezdődött az informatika alkalmazása, ma is korszerű, azóta is hibátlanul működő, díjmentes belső beszélgetéseket lehetővé tevő (Ericsson – ez itt a reklám helye) ISDN-telefonrendszert, kifelé is olcsón szolgáltató másolóirodát, riasztórendszert építettünk ki. A hivatal 1991-es induló létszáma 67 fő volt, amely 1994 végére – a feladatokkal együtt – 81-re nőtt. A ciklus záró évében a hivatalt is felülvizsgálta a Városi Jegyzők Egyesületének szakértői munkacsoportja, megállapítva, hogy a tanácsrendszer végén volt ötosztályos „kisvárosi modell” szerintiből

az akkori követelményeknek csaknem mindenben megfelelő struktúrát alakítottunk ki, amelynek működése a javasolt kisebb kiigazításokkal még hatékonyabbá tehető. *(Legyen itt is egy kis szubjektív kitérő. Szoboszlón kívül szakmai körökben úgy néztek rám, „mint borjú az új kapura”, amikor „településmenedzser” funkcióként, nem pusztán „törvényességi őr” szerepként emlegettem munkakörömet. Később ez az igény vált általánossá, miszerint a jegyzőknek „univerzális mindenhez értőkké” kell válniuk. Persze közöljem azt is a nyájas olvasóval, hogy szerintem mi az a „menedzser?” Íme: „a menedzser mások munkájának szervezője, ösztönzője, és sikereik bábája is egyben.”)*

Az **1994-1998-as** ciklus képviselő-testülete 11/1995. (II. 2.) számú határozatával megbízta bizottságait a polgármesteri hivatalra is kiterjedő szervezetkorszerűsítési javaslat kidolgozásával. 199/1995. (XII.14.) számú határozatával pedig a hivatal létszámát 70 főben határozta meg, ami 11 fős létszámcsökkenést eredményezett. A Belügyminisztérium szakmai javaslatában a több általános mutató alapján nekünk számított ajánlott létszám 77 volt!) Emellett a dologi költségeket is radikálisan csökkentették, mintha a hivatal egy dőzsölő, kártékony szervezet volna. Lelkük rajta, amint azon, hogy egyik cégvezér képviselőnk még rám is pirított, amikor erre azt mondtam, hogy megpróbáljuk tovább működtetni a hivatalt. „Nem megpróbálni, megcsinálni kell!” – közölte ő, minden emberi-szakmai szolidaritás nélkül. A ránk szabottakat a későbbiekben, ha nehezen is, de tudtunk teljesíteni, takarékosan, célszerű, ésszerű, pályázati lehetőségeket is kihasználó tevékenységgel. *(Az mégsem lehet, hogy egy nemzetközi hírű fürdőváros városházája-hivatala legatyásodva, pusztán vegetáljon, rossz kirakatot kínálva városunkról.)*

Az első átfogó beszámoló 1999 októberében szerepelt képviselő-testületünk ülésének napirendjén. Ebben az anyagban jelent meg a közigazgatási ügymenetek informatika támogatására, valamint az ügyfélszolgálat létrehozására irányuló KÖZ-ÜGY-ként rövidített – korszerűsítési tervünk. Ebben a képviselő-testületnek **hármass hivatalt célrendszert** ajánlottam, amit elfogadtak:

- közszolgálat: önkormányzati szervek jobb kiszolgálása;
- lakosságszolgálat: a város fejlesztésének hatékony menedzselése;
- ügyfélszolgálat: a polgárok ügyeinek szolgáltató jellegű intézése.

Az informatikailag veszélyesnek ítélt évezredváltáskor, 2000-ben álltunk át az igazgatási szakmai segítségünkkel fejlesztett új iratkezelő és SZOCINFO – szociális szoftver használatára, míg 2002-ben a ma is többek által használt CORSO pénzügyi rendszert vettük alkalmazásba. A hivatal életében még nagyobb változást hozott a körzeti (akkor Nádudvart, Ebest, Hajdúszovátot, Nagyhegyest is kiszolgáló) okmányiroda kialakítása, a városháza volt konyha-étkezdé épületszárnyában. (Napjainkra először ebből lett a Kormányablak, immár állami égisz alatt – ürügy-hazugságként azt mondták, hogy mi jegyzők, önkormányzatok nem tudtuk megfelelően működtetni.)

2002-től bevezették a köztisztviselők teljesítményértékelési rendszerét, szeptembertől pedig mi az ISO 9001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert, amelyet 2005-től összehangoltan működtetünk. Rendszerünk 2006. szeptember 1-től kiegészült az ISO 27001 szabvány szerinti információbiztonsági, 2010. október 11-től pedig az ISO 14001 szabvány szerinti környezetközpontú irányítási rendszerrel. Ilyen négy elemből álló integrált rendszere egyetlen másik hivatalnak sincs hazánkban, természetesen mi sem az oklevelekért, öncélúan csináltuk meg, és tartjuk fenn. Ellenkezőleg, azért, mert belső működési folyamataink rendezettségének, hatékonyságának, megbízhatóságának folyamatos javításával (amelyet külső szakértők is rendszeresen auditálnak) az általunk kiszolgált lakosság és az önkormányzati szervek elégedettségét jobban tudjuk így elérni. Ehhez persze kell egy olyan elhivatott minőségrendszer-vezető, mint a mi személyügyi referensünk.

Az internetet (lásd www.hajduszoboszlo.hu turisztikai és a www.hajduszoboszlo.eu közigazgatási portálrendszer szolgáltatásai), és az sms-t is úttörő módon használtuk tájékoztatásra és ügyintézésre. Ügyfélbarát-szolgáltató irányultságú infokommunikációs fejlesztéseinket megkoronázta az általunk megszervezett, 23 összefogott településsel, 639 millió forint európai uniós pályázati támogatással 2005-2006-ban kifejlesztett „IKeR – Integrált Kistérségi e-Közigazgatási Rendszer”, valamint az „ADATSZTÁR” adatkezelő-információs szolgáltató rendszer. Az IKeR napjainkban élethelyzet-kezelővé alakítva működik portálunkon, ügyfeleinket változatlanul szolgálva. Élenjáró fejlesztéseinkért 2009-ben megkaptuk a Miniszterelnöki Hivatal „e-Közigazgatási Díját”. Rajtunk kívül még Szombathely kapott ilyen. E rendszerek azért hitelesek és szakszerűek, emellett hatékonyak, mert „azok készítik, akik használják”, az igazgatási szakma szimbiózisban az informatikaival. (Nem váltam informatikussá, csak a 80-as évek végétől megtanultam a rendszerfejlesztést, azt, hogy mi várható el érdemi segítségünkre az informatikától – sajnos a magyar jegyzői karból igazából egyedül.)

Az uniós tagságtól – 2004. május 1. – kicsit „majréztam”, félve attól: vajon ki tudjuk-e használni a nagyságrendileg nagyobb forrásokkal bíró pályázati szisztémát? Ebben az irányban is folytattam stúdiumokat, amellelt alkalmazásba vettük az „EFOG – Elektronikus Fejlesztési Ötlet-Generátor” számítógépes rendszert, amelyet a hajdúszoboszlói kistérség minden „egyede” – szervezete, személye ingyen használhatott projektötlet-fejlesztésre, forrásszerzés-kombináció kalkulálásra. Segítségével készült el kistérségi társulásunk (Hajdúszoboszló, Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes) projektorientált fejlesztési programja. A társulás munkaszervezeti feladatait is hivatalunk látta el. A polgármesteri hivatal hatósági tevékenységéről, az ügyfélbarát-fejlesztésekről 2004. októberi ülésén adtunk beszámolót a képviselő-testületnek.

Hivatali takarékosági intézkedési tervet készítettünk (a képviselő-testület 124/2007. (VI.14.) számú határozatával fogadta el), amivel rendszerbe tudtuk foglalni megtakarítást célzó lépéseinket, „takarékoság menedzs-

mentté” tettük erőforrás-kímélő igyekezetünket. Hivatalunk éveken át minisztériumi szociális igazgatási informatikai mintahelyként is segített más településeknek. Összességében országos szakmai hírnevünk jó volt (nemcsak a turizmus kapcsán emlegették városunkat).

A 2010-től kezdődő „önkormányzati hattyúdal” ciklusban tömeges átalakítás zajlott (pl. iskolák és közszolgáltatások államosítása), amely nem csak alapvetően érintett bennünket, hanem komoly többletmunkát is okozott. *(Mondhatják persze milyen szerencsés vagyok, hisz egy emberöltő alatt megértem a decentralizációt és az újra-centralizációt is. Igen, mintha ez az állam bosszúja lenne rajtunk, lokálpatriótákon, pedig nem ezt érdemljük. Micsoda különbség valaminek a felépítésében, vagy a leépítésében, tönkretételében közreműködni! Kikíváncozik belőlem, igazolandó, hogy „nincs új a nap alatt”: az 1980-as évek közepén városunk tanácsi vezetése a városháza Rákóczi u. felőli, B épületszárnya II. ütemének megépítésére csak úgy tudott központi pénzt szerezni, hogy földszintjén „bankrendszerű nagytermes ügyfélszolgálatot” építünk. Így is lett, de az első adandó alkalommal a nagytermet kisebb irodákra szabdaltuk, mivel másként nem volt biztosítható az ügyintézéshez a kellő intimitás, főként ügyféloldalon. Most mi van ott? Bankrendszerű, nagytermes Kormányablak!)*

No de „folyt. köv.”, a tényleges témában haladjunk tovább. A 2013. január 1-től a B épületszárnyunkban induló járási hivatalba tőlünk 31 dolgozó került át, közülük 24 az általa addig nálunk végzett feladatával együtt. A 2012. december 31-én mindösszesen 94 fős záró létszámú polgármesteri hivatalunk létszáma (az átkerültekkel és további létszámcsökkentéssel) 50 körülire csökkent, az 5 belső szervezeti egységből 3 lett (önkormányzati, igazgatási, gazdasági iroda). A hivatal finanszírozási igénye 2004. évtől évi 350 millió forint környékén stabilizálódott. Komoly „üzletágunkká” vált az uniós tagsággal a pályázatkészítés, ami megnövelte anyagi lehetőségeinket. Az európai uniós források felhasználásának rendjéről képviselő-testületünk 1/2010. (I.14.) számú határozatával fogadott el szabályzatot. 2012-ben három hivatalfejlesztési európai uniós pályázatot készítettünk és nyertünk vele munkánk javításához is támogatást:

- „Flexibilis, humánus, korszerű hivatalért” (TÁMOP);
 - Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló (TÁMOP),
- valamint egy másik sikeres projekt az Államreform Operatív Programban.

Összegezve: az elmúlt bő 25 évben a polgármesteri hivatal folyamatos ügyvitel- és szervezetfejlesztéssel, az erőforrásokkal takarékosan bántva, az új iránt fogékony, kreatív és innovatív módon (pl. infokommunikációs technológiák, minőségmenedzsment-módszerek hatékony adaptálása, működtetése, pályázati forrásszerzés), hazánkban élenjáró színvonalon végezte munkáját, amihez a polgármester és a képviselő-testület minden támogatást megadott. Ilyen körülmények között öröm volt dolgozni, városunk nagymérvű fejlődését szolgálni.

2. Kommunális közszolgáltatások – városgazdálkodási és közüzemi cégünk tevékenysége

A régi szép időkben – amikor még valódi önkormányzati konstrukció bontakozott ki hazánkban, tehát 2012-ig – a települési önkormányzatok számos közszolgáltatás nyújtásáért voltak felelősek (törvényi kötelezettség, avagy a lakosság igényei alapján). Ez sokszor meg is haladta a helyi erőt, anyagi lehetőségeket, ám ennek áthidalására több módszerrel élhettek (pl. társulás más önkormányzattal, idegen cég megbízása a feladattal, stb.), inkább élhettek volna, mert a kis települések jellemzően polgármesteri hivatalaikat „kínlódtatták” e sokszor bonyolult, speciális szakmai felkészültséget igénylő teendőkkel. Említettem már, hogy az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában kellett rögzíteni a kötelező és önként vállalt, tehát ténylegesen ellátott feladatokat, és ellátásuk módját. A mi mellékletünk a kommunális körben az alábbiakat rögzítette:

A kötelezők (először a polgármesteri hivatal által végzettek):

- településfejlesztés, településrendezés, az épített környezet védelme;
- polgári védelem (később: katasztrófavédelem) működési feltételeinek biztosítása;
- helyi tömegközlekedés (autóbuszjáratok) támogatása (a Volánnal végeztetjük);
- közvilágítás, forgalomirányító lámpák üzemeltetése (először idegen céghez kiszervezve, majd városgazdálkodási cégünk tevékenységi körébe adva);

Városgazdálkodási cégeink által végzettek:

- vízrendezés és csapadékvíz-elvezetés;
- ivóvízellátás, csatornázás, távhőszolgáltatás, (közüzemi kft.);
- helyi közutak (utak, hidak, járdák) kerékpárutak fenntartása, karbantartása;
- köztisztasági feladatok, hulladékkezelés;
- közhasználatú zöldterületek (parkok) fenntartása;
- ingatlan és lakáskezelés (önkormányzati bér- és szolgálati lakásoknál);
- állati hulladék ártalmatlanítása;
- kóbor ebek befogása, kezelése;
- köztemető fenntartása, temetkezési szolgáltatás;

Önállóan gazdálkodó intézményünk által végzett:

- gondoskodás a helyi tűzvédelemről, műszaki mentésről.

Önként vállalt feladatok:

A polgármesteri hivatal által ellátottak:

- mezőőri szolgálat fenntartása;
- közterületi rend és tisztaság védelme (közterület-felügyelet által);
- ménápoló alkalmazása (fedezőmén gondozására);
- közműnyilvántartó működtetése (később ez városgazdálkodási cégünkhöz került);
- Környezetvédelmi Alap kezelése;
- közbiztonsági feladatok (egyedi megállapodások alapján a városi rendőrkapitányság, tűzoltóság és polgárőrség támogatása)

Városgazdálkodási cégünkre bízott tennivalók:

- városi parkolók kezelése;
- piacok üzemeltetése;
- szúnyoggyérítés.

A 109 km hosszú városi közüzemi ivóvízvezetékre rákapcsolódott lakások (több mint 10.500) aránya 2006 óta 100%-os.

A 2000-es évek közepén európai uniós és hazai pályázati támogatásokkal három ütemben megvalósított beruházásokkal a közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat is teljessé vált városunkban. Ilyen eredmény máshol is van, de az ritkaság, hogy a lakások rákapcsolódása szinte teljes körű, mint nálunk.

A tűzoltóság megér egy külön misét. Az elmúlt évtizedekben idegenek meglepetéssel hallhatták, hogy ekkora szállodák, lakóépületek és ennyi közeli veszélyes üzem mellett önkéntesekkel kell biztosítani a tűzvédelmet, mivel 1961-ben az állami egységet elvették tőlünk. Tették ezt akkor, amikor idetelepült jelentős gázipar, 4-10 emeletes üdülők, szállodák, lakóházak épültek, így Debrecen követően városunk vált megyénk tűzvédelmileg leginkább veszélyeztetett településévé.

Nálunk 1976-tól létezik szervezett tűzoltóság, de az 1980-as évekre bebizonyosodott, hogy a megmaradt, pusztán hatósági feladatokat végző állami (mindössze 3 fős) tűzoltóparancsnokság és az önkéntesek az elvárható szinten nem képesek a városi-térségi tűzvédelem biztosítására. Az agilis, a személyes karrier helyett mindig a város érdekét képviselő, ezért tűzönvizen át kiálló akkori parancsnok javaslatait mindig megfogadva a városi (a tanácsi, majd az önkormányzati) vezetés két irányban mozdult el:

- saját erőből, illetve a megszerezhető, a szükségletekhez képest kismértékű támogatásokkal fejlesztette az önkéntesek személyi és tárgyi feltételeit (1985-től gépkocsivezetők alkalmazása, 1992-től közhasznú munkások és polgári honvédelmi szolgálatosok kiképzése, 1999-ben a laktanya felújítása és bővítése – amit aztán nemrég térítés nélkül elvett az állam -, a technikai eszközök bővítése, korszerűsítése);
- rendszeres kezdeményezés az illetékes állami szerveknél a 3 fős hivatásos állomány készenléti egységgel bővítésére (amit mindig azzal utasítottak el, hogy a közeli debreceni egység megoldja a helyzeteket).

Egyébként a 2000-es évtized közepén, amikor végre országosan meghatározták a tűzoltóságok besorolási szempontjait az összes önkéntes tűzoltóság között a hajdúszoboszlóié lett a legmagasabb pontszám, sőt a 95 hivatásos tűzoltóság közül is 34 alacsonyabb pontszámot kapott. Végül 2009. január 1-től a szoboszlói hivatásos – állami – tűzoltóság létszáma 64 fővel bővült, amelynek egyharmadát a mi korábban kiképzett önkénteseink adták.

Városgazdálkodási cégünk tevékenysége

A mai nevén Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (rövidítve Hajdúszoboszlói Nonprofit Zrt.) Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 1991. augusztus 26-tól alapította, a Hajdúszoboszlói Városgazdálkodási Vállalat jogutódjaként. A cég széles tevékenységi körrel és több telephellyel rendelkezik. Ilyen például, a Nyugati sori központon kívül, a Nádudvari útfélen a köztemető, kijebb a lakossági hulladékudvar (komplex telep), valamint a Zsoldos dűlőn az építési törmeléklerakó (inert) és a gypmesteri telep, stb. Alaptőkéje az alapításkor 62.300.000 Ft volt, amely a 2015. év végére 360. 600.000 Ft-ra növekedett. Egyetlen tulajdonosa Hajdúszoboszló Város Önkormányzata. A céget kezdetben 3 tagú igazgatóság irányította. Később a vezérigazgatóé lett az irányítói jogkör, akit a képviselő-testület nevez ki, napjainkban legfeljebb 5 év időtartamra, akárcsak a 3 tagú felügyelőbizottságot.

Cégeinek elmúlt évről szóló beszámolóit a képviselő-testület áprilisi ülésén tárgyalta, a részletes anyagok hűen, számokkal, könyvvizsgálói és felügyelőbizottsági jelentéssel alátámasztva tükrözik vissza a cégek széles körű tevékenységét, megalapozott, stabil működését. A városgazdálkodási zrt. árbevétele a 2001. évre 413.195.000 forint, 2015-re pedig 1.224.816. 000 forint emelkedett. A mérleg szerinti eredmény jellemzően néhány millió, később néhány tízmillió – pl. 2015-ben 27.133.000 – forint volt.

A társaság alaptevékenységeinek rövid bemutatására rátérve elsőként az ingatlan- és házkezelési üzembről – amely az önkormányzati bérlakások, szolgálati lakások, garázsok és a nem lakás céljára szolgáló helyiségek (üzletek, irodák) fenntartásával foglalkozik – közlök néhány információt. Az önkormányzati bérlakások száma csökkenő tendenciájú, az 1991. évi, alapításkori 762-ről a többszöri értékesítéssel, a lerobbant állapotúak felszámolásával 2001 végére 162, míg 2015. december 31-én 124 lakásra csökkent. (A garázsok, üzletek, szolgálati lakások száma lényegileg nem változott.) A cég e tevékenysége minden évben veszteséges, a költségeket a lakbér messze nem fedezi. Különösen úgy, hogy a bérlők egy része egyre nagyobb mértékű hátralékot halmoz fel, egyre többet kell költeni cégoldalán az alapvető lakásfelszerelési tárgyak (gázkészülékek, elektromos berendezések) cseréjére, ami nem olcsó mulatság. (Mivel életveszélyt is okozhat halasztásuk vagy elmulasztásuk, gondos gazda ezt nem meri vállalni!) A

bérleti díj emelésének bérlői oldalon jövedelmi korlátja van, ezért ezzel is csak „módjával” élhet a képviselő-testület. (Az önkormányzati lakáspolitikáról a szociális résznél írok majd.) A bérlakásokon keletkező jelentős veszteséget csak részben kompenzálja a nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérleti díjából származó bevétel.

A zrt. fontos tevékenységi köre a köztisztasági szolgáltatás, amely a kézi és gépi út- és egyéb közterület-tisztítást, siktalanítást takarja. Mint minden közszolgáltatást, ezt is a polgármesteri hivatallal kötött éves szerződések alapján végzik az e célra a testület által biztosított költségvetési fedezet függvényében. (Ebben rögzítve vannak a takarítandó területek, a gyakoriság, valamint a munkák sorrendje.) Ez is veszteséges tevékenység, mert a felmerülő – jellemzően képviselői, lakossági igények mindig meghaladják a biztosított fedezet összegét, és a téli időszak munkái előre pontosan nem tervezhetők. Költségnövelő tényező a város peremterületein újratermelődő illegális hulladéklerakók kényszerű felszámolása is. (Ez amolyan „kapcsolt vállalkozás” fogalmába tartozó szolgáltatása a cégnek, amely után többlet-adót kell fizetnie, sajnos.) Az inert (vagyis építési törmelék) lerakót is a városgazda üzemelteti, szintén veszteséget termelő lehetőségként (a beszállítás csökken a díjbevezetés miatt, így az árbevétel is).

A köztisztaság körében alapvető céges munka a szilárd hulladékszállítás, amely megér egy kis többletselelmzést, felhasználva az Állami Számvevőszék által e területen végzett célellenőrzés eredményeit is. Kezdjük fő megállapításaikkal:

„Hajdúszoboszló rendezettségének, tisztaságának színvonala az országos átlagnál magasabb. A szomszédos várossal, Nádudvarral társulva, céltámogatás igénybevételeivel Nádudvar külterületén (megjegyzésem: az ő kormányzati lobbijuk erősebb volt, noha nálunk keletkezik sokkal több hulladék! Dr. V. F.) létesített közös hulladéklerakót 1998-ban helyezték üzembe, Hajdúszoboszlóról 2001. harmadik negyedétől szállítják a létesítménybe a szilárd hulladékot. A korábban használt, Hajdúszoboszló külterületén található hulladéklerakó rekultivációját 2005. évben fejezték be. A városgazdálkodási társaság a település külterületén inert hulladéklerakót és komplex hulladékgazdálkodási telepet (hulladékudvar, átrakóállomás, komposztáló-tér) és 2006-tól állati hulladék-kezelő létesítményt is üzemeltet.

Az önkormányzat rendeletalkotási, módosítási kötelezettségeit teljesítette, azok az előírt tartalmi követelményeknek megfeleltek. A kukák ürítése szeptember 1. – május 31. között heti egy, az év nyári időszakában – a megnövekedett vendégforgalom miatt – pedig két alkalommal történik. A mégis keletkező többlethulladék pedig megvásárolható gyűjtőzsákban helyezhető el.

A díjfizetés módját nem a vonatkozó kormányrendelet szerint – számla ellenében, időszakonként utólag –, hanem lényegében félévente előrefizetéssel határozták meg.”

Országosan egyedi rendszerünk lényege éppen ebben az utolsó mondatban van: a matricás előrefizetés ugyan kormányrendeletsértő, de nem termel hátralékot az utólagos számlás szisztémával ellentétben. (Ezt az ÁSZ ellenőrei is hallgatólag tudomásul vették – nyíltan nem tehették meg –, mivel jogi harmonizációs teendőt nem írtak elő javaslatukban.) Fő kér-

dése pedig az, hogy a kötelezettek mekkora része veszi ezt igénybe, fizetve érte. Városunkban 10 000 körüli ingatlan van, a matricavásárlók számát folytonos intézkedéseinkkel a 90-es évekbeni 4000 körüli számról több mint 6000-re sikerült növelni. (Azt nem lehet egykönnyen megállapítani, hogy ez a valóban kötelezetteknek – lakott, használt ingatlanoknál – mekkora százaléka, de az biztos, hogy távol van a 100-tól.) A szelektív (papírműanyag-, üveg-) hulladékgyűjtést 2004-től 16, majd 31 gyűjtőszigeten végezte a cég, 2014-től pedig belépett a „házhoz menő” rendszer is. Egyébként ez a tevékenységi kör, ahol cégünk nagymérvű és sikeres pályázati tevékenységet végzett (lerakórekultivációra, komplex telepre, járművásárlásra, szelektív hulladékgyűjtésre, állati hulladékkezelő telepre, a szilárd telepre Nádudvarral közösen szerzett pénzen túl).

Részvénytársaságunk 1992. január 1-től végez teljes körű temetkezési szolgáltatást, amelyek közül a temető- és a ravatalozó-fenntartás veszteséges, a szolgáltatás és a kegytárgy-értékesítés pedig nyereséges. Az egyéb városüzemeltetési feladatokban cégünk 1999-től vette át a hivataltól a belvízelvezetési, -rendezési tennivalókat, pályázati források felhasználásával is folyamatosan fejlesztve ezt az alapvető biztonsági rendszert.

Ugyanakkortól lett övék az utak fenntartása is, a zöldterületek gondozásával együtt. (Mindkettő képes lenne elnyelni bármennyi pénzt, de cégünk a szükségesnél mindig kevesebbel jól sáfárkodott e területeken is, közfoglalkoztatottakat is bevetve.)

Az ugyancsak 1999-es átvétel óta jelentős előrelépés történt az állategészségügyi feladatellátásban. (Ki emlékszik már a Szováti út menti telep akkori lerobbant állapotára?) A változást a 2004. elnyert uniós (KIOP) támogatással megépített térségi állati hulladékkezelő telep hozta. (Az más kérdés most, hogy a beszállított mennyiség a korábbi 1/3-ra esett vissza, a 2013-tól a magas üzemeltetési költségek csökkentésére bevezetett díj miatt.)

Városunkban sokáig három piacot működtetett a cég, mára közülük egy, a zöldség-gyümölcs maradt meg (az állatvásár és a vegyespiac megszűnt). Biztos mindenki meg tudná tippelni, hogy mi a legnyereségesebb közszolgáltatás? Ugye, tudtam: a parkolók üzemeltetése, aminek költsége az árbevételének csak egyharmada (persze ez bőven kell a veszteséges részek kompenzálásához). 2014. végétől a zrt. végzi a városi közvilágítás üzemeltetését is.

A tevékenységével a környezet védelmét alapvetően szolgáló cégünk munkáját a közönség szeme láttára, eredményesen látja el, éves, a képviselő-testület által elfogadott üzleti tervének megfelelően. A kitermelhető szerény profit a társaság által összegyűjtögetve, pályázati forrásokkal megnövelve fontos fejlesztések fedezetéül szolgál.

Vízi közműveink – közüzemi cégünk léte

Alap – vagy mondhatnám életfontosságú, hisz víz nélkül sincs élet – közszolgáltatási águnk esetében meghatározó volt a saját cég léte, működése. A

korábban állami tulajdonú vagyonelemek a rendszerváltáskor önkormányzati tulajdonba kerültek, működtetéséért természetesen az új tulajdonos lett felelős, a díjmegállapítást is beleértve. Az új helyi hatalomnak biztosítani kellett a színvonalas szolgáltatást, a folyamatos fejlesztést, megfizethető díjak mellett, egyértelmű volt, hogy a legjobb megoldás ehhez a saját cég. Így volt ezzel képviselő-testületünk is, amikor 34/1993. (II. 25.) számú határozatával a víz-, csatorna- és távhőszolgáltatás üzemeltetésére helyileg létrehozandó gazdasági társaság mellett döntött, majd 43/1993. (IV. 15.) számú határozatával ebből a célból megalapította a „Hajdúszoboszlói Közülemi Víz-, Csatorna- és Hőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság”-ot, amely 1993. május 1-től üzemeltetésre átvette – mondhatni úgy a korábbi szolgáltatóval vívott csatában – a vízi közműveinket. (Az akkori képviselő-testületi konstellációnak megfelelően a gazdasági társaság alapítója 1/3-1/3 arányban két céggel, a városgazdálkodási és a gyógyfürdő rt.-vel lett az önkormányzat. A két cég vezérigazgatója akkor még önkormányzati képviselő volt ugyanis.)

Nem csak én vélekedtem úgy, hogy külön cég alapítása nélkül, a meglevő kommunális szolgáltató városgazdálkodási rt.-nkre rábízható lett volna a feladat, de ezt a képviselők nem fogadták el. Így aztán a tulajdonosi jogokat gyakorolni hivatott képviselő-testület e fontos szerepét áttételesen, még közvetettebben tudta gyakorolni. Volt viszont így egy ügyvezető igazgató, aki dicséretesen kiválóan látta el ezt a feladatát, és 3 tagú felügyelőbizottság. A megalakulás kezdeti nehézségein túllépve megalapozott technikai háttérrel, nagy szakmai elkötelezettséggel és hozzáértéssel rendelkező szakembergárdával biztosítani tudták a közszolgáltatás zavartalanlását. A tulajdonos önkormányzat a kft. által befizetett vagyonhasználati díjból, saját forrásból, valamint különböző hazai és európai uniós pályázati forrásokból a közműhálózatot jelentős mértékben fejlesztette, és 100%-ossá tette (nem csak mennyiségében, hanem a cég tevékenységével minőségében).

A kft. indulási nehézségei között alapvető volt a szükséges forgótőke hiánya, amit a VGRT segítségével felvett, és a kft. által 2000-ben visszafizetett hittel oldott meg. Az ügyviteli feladatokat a városgazdálkodási rt. látta el, a laborvizsgálatokat a gyógyfürdő végezte saját laboratóriumában, hogy csak a legfontosabb „megsegítő” lépéseket említsem. Gondot jelentett az is, hogy a zavartalan működéshez szükséges 59-el szemben induláskor mindössze 32 fő állt rendelkezésre. Az első évben megteremtett alapok azután jó bázisul szolgáltak a sikeres folytatáshoz, amelynek minősítési szempontjai:

- a közművek jó gazda módjára üzemeltetése;
- az előzőnél még jobb szolgáltatás nyújtása;
- a biztonságos üzemeltetésen túl eredményes gazdálkodás;
- megalapozott javaslatok készítése a közművek fejlesztésére.

Visszatekintve megállapítható, hogy ezen elvárásoknak mindig megfelelt a cég tevékenysége. Az ivóvíz-szolgáltatás városunkban ekkor már teljes körű volt, a 19 mélyfúrású kút kapacitása elegendőnek bizonyult, a 106,5 km hosszú hálózat behálózta a teljes várost. (Am eleinte gondok voltak a

csapból kifolyó víz minőségével, a hibaelhárítási rendszerrel és a mérőórák hitelességével.) Az országos képhez hasonlóan azonban a csatornahálózat hossza a kezdetkor csak 2,7 km volt, csúcsra jártak – különösen nyaranta – a szennyvízszippantó kocsik. Ezen a helyzeten teljes mértékben javított a tisztítótelep és hálózatbővítő többéves program teljesítése. (Gondként megmaradt, hogy sokan ebbe a hálózatba az esővizet is bevezették.)

A távhőszolgáltatás eredetileg csak a lakótelepekre és néhány középületre (OTP, Egészség ház, Hotel Délibáb) terjedt ki, a fűtőmű és a hálózat – a József Attila utcai szakasz kivételével – megfelelő állapotú volt. Jelentős előrelépést hozott a 2001-ben – más cég által „ingyen” – beépített, áramtermelést is szolgáló gázmotor. A cég záróállapota idején 1211 lakás távhő-, és melegvíz-ellátása tartozott ide, amely kb. 10%-os növekmény a kezdethez képest. Közülük mintegy 300 lakás már áttért a lakásonként mérhető, szabályozható hőfelhasználásra, ami 30% körüli fűtési energiamegtakarítást eredményez.

A kft. gazdálkodása is eredményes, az önkormányzatnak a vízi közművek üzemeltetésének átvételéből éves szinten 30-50 millió forint többletbevétele származott. (Ezt a korábbi, megyei szolgáltató nem fejlesztésbe fordította vissza, hanem más településen keletkezett veszteségének rendezésére.) 2003-ban az önkormányzat megvásárolta két részvénytársasága részesedését és a kft. egyszemélyes tulajdonosává vált.

Polgármesterünk a képviselő-testület 2010. január 20-i ülésére indítványozta a közszolgáltatási feladatokat ellátó két városi önkormányzati cég összevonását. Ezt döntéshozóink elfogadták, így a Hajdúszoboszlói Közülemi Kft. 2011. december 31. után beolvadt a Városgazdálkodási Zrt.-be (ami önmagában több tízmillió forintos működési költségmegtakarítást eredményez). A kft. 2012. július 31-i fordulónapra elkészített közbenső mérlegét 566.809.000 Ft főösszeggel, 55.289.000 Ft adózás előtti és 49.739.000 Ft adózás utáni eredménnyel fogadta el a testület. A cég záró vagyonmérlege 598.882.000 Ft eszköz- és forrásértéket tükrözött.

A beolvadás lebonyolítását nem sokáig követte nyugalom. Az Országgyűlés 2011. december 30-án elfogadta a víziközmű-szolgáltatást szabályozó új törvényt, amely csak magas lakosságszámú településnek, településeggyüttesnek tette lehetővé az önálló víziközmű-üzemeltetést. Ezért képviselő-testületünk 2012. április 12-i ülésén már szerepelt előterjesztés „Víziközmű Szolgáltató Társulás és gazdasági társaság létrehozására”. A következő, április 27-i rendkívüli testületi ülésen fogadták el döntéshozóink az akkor 13 térségi település összeállásával létrejövő „Hajdúszoboszlói és Bihari Víziközmű Szolgáltató Társulás, illetve Zártkörűen Működő Részvénytársaság” alapító dokumentumait. Ezzel a vízi közművek üzemeltetése kikerült a tulajdonos hajdúszoboszlói önkormányzat kezéből, egy nagyobb eggyüttes részeként kismértékű beleszólása van a döntéshozatalba.

3. Humán közszolgáltatások – intézményeink működése

Köznevelés, közoktatás

E közszolgáltatási körben az önkormányzat vonatkozó SZMSZ–melléklete alapján kötelező feladat volt – az Ötv. hatálya idején – az óvodai ellátás, valamint az alapfokú oktatás, az általános iskolák és a napközi biztosítása. Képviselő-testületünk döntése alapján önként vállalt önkormányzati feladat volt több mint két évtizedig:

- a középfokú oktatás, felnőttoktatás, kollégiumi nevelés;
- az oktatási intézményeink által szervezett rendezvények támogatása;
- tanulmányi versenyeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákok elismerésben részesítése;
- művészetoktatási intézmény fenntartása (Zichy Géza Zeneiskola);
- a nevelési tanácsadó (pedagógiai szakszolgálat) fenntartása;
- nem önkormányzati fenntartású intézmény támogatása (Szabó László Alapítványi Művészeti Iskola).

Az intézmények kezdeményezéseit támogatva már az önkormányzati fenntartás kezdeti időszakában tudatos módszerbeli és tartalmi fejlesztések történtek. Az óvodákban kiteljesedett az iskolai életre felkészítés minden korosztálynál, megvalósult a megkésett fejlettségű gyermekek speciális nevelése. A kreativitás növelése érdekében új módszereket vezettek be (Zsolnay, Freinet). Az általános iskolák között a 6. sz. – későbbi Thököly – speciális szakiskolával egészült ki háztartástan oktatásával. Szakosított tantervű csoportok kezdtek működni, emelt szintű matematika- (szorobán), számítástechnika-tanítás indult, az idegen nyelv választhatóvá vált (angol, német, orosz). Oldódott a beiskolázási körzetek merevsége, egyre inkább szabaddá vált az iskolaválasztás, megalakultak az iskolaszékek.

A középfokú oktatásban a Hőgyes Endre Gimnázium hatosztályos gimnáziumi képzést indított, fakultációkkal is lehetőséget teremtett a speciális ismeretek elsajátítására. A Közgazdasági Szakközépiskola az uniós előcsatlakozási PHARE-támogatás elnyerésével ötödik évfolyamos, és egyébként is a vállalkozásoknak megfelelő képzési struktúrát alakított ki. Az önkormányzat a Debrecen által működtetett kihelyezett ipari tagozat megszerzésével, összevonással létrehozta a Mezőgazdasági és Ipari Szakmunkásképző Intézetet. Ez az iskola kísérleti tantervet kezdett alkalmazni, új szakmai képzéseket indított, amelyhez jelentős állami földterület használati jogát szerezte meg, tanműhelyt alakított ki. A két középiskolai kollégium (Szép Ernő, illetve Széchenyi István) alapfeladataik teljesítése mellett kulturális centrumokként is működni kezdtek.

Képviselő-testületünk 99/1995. (VI. 15.) számú határozatával fogadta el Középtávú Közoktatáspolitikai Koncepcióját, melyet törvényben meghatározott időközönként felülvizsgáltak. A stratégiai előrelátás ezen a kiemelt területen különösen fontos. Egyrészt azért, mert a közoktatási szolgáltatás részesedése a nagy elosztási rendszerek egyikeként meghatározó az

államháztartási-önkormányzati költségvetési finanszírozásban. Másrészt – és ez talán még fajsúlyosabb szempont – az oktatás az igazi felzárkózási lehetőség a fejlett világhoz, az infokommunikációs technológia, a posztindusztriális társadalom újszerű kihívásainak való megfeleléshez. A koncepció céljai voltak:

- az államiból – döntően – önkormányzati oktatási rendszerre áttérés segítése, a szabályozó állam, a fenntartó-működtető helyi önkormányzat és az „önállósuló, béklyóktól szabaduló” intézmények koordinált működésének támogatása;
- jó „pedagóguspolitika és más eszközök alkalmazásával valós értékeket teremtő, a lakossági indokolt igényeket is teljesítő, ha kell, rugalmasan változó, költséghatékonyan finanszírozott intézményhálózat létrejötte és működése.

A pedagóguspolitikában az önkormányzat lehetőségei a különböző jogszabályok által ugyan behatároltak, de megteremthetők hasznos helyi kiegészítő lehetőségek ahhoz, hogy minél több kiváló egyéniség tanítson a városban (pl. képzés, átképzés, szakmai munkakörülmények támogatása, innovációs és pályázati alap, városi kitüntetési rendszer, lakáshoz jutás támogatása). Emberségességét, költségkímélő eljárás módját a későbbi évek során igazolta önkormányzatunk koncepcióban rögzített vállalása, a demográfiai és strukturális változások miatt keletkező pedagógus túlkínálat belső áthelyezéssel (munkanélküliséget nem növelő) kiegyensúlyozására.

A kezdetekben városunkban 8 önálló óvoda működött, maximum 1000 férőhellyel, de a délelőtti beírtak száma 1102, míg a délutániaké 768 volt, az étkezési létszám pedig 979. Az óvodai ellátás 2004. szeptember 1-től lett átszervezve, létrehozva az Egyesített Óvodai Intézményt, amelyben 8 tagóvoda, gazdasági egység és óvodai konyha működik. A fogyó gyermekszám miatt a férőhelyek száma – korábban más célra épült ingatlanokban, pl. a Dózsa György – Bajcsy-Zsilinszky u. sarkon levő – csoportok megszüntetésével 821-re lett csökkentve Az átlagos csoportlétszám 25,6-ról (a törvényi maximum 25) 22-re csökkent. Az óvodapedagógusok kötelező óraszámát – törvényi változásnak megfelelően – 30-ról 32-re emelte a testület, amely 8 óvodapedagógusi álláshely megszüntetését eredményezte (közülük csak 3 esetben kellett munkaviszonyt megszüntetni).

Általános iskolákból eleinte 6 működött, beiskolázási körzeteik nem jelentettek merev határokat, a szülők abba íraták be gyermekeiket, amelyik programja, specialitása a legmegfelelőbbnek tűnt számukra. Az intézmények hagyományaik és a társadalmi elvárások alapján különböző tantárgyakat szakosított tanterv szerint oktattak, illetve fakultációt működtettek (pl. matematika, idegen nyelvek, testnevelés, informatika, ének-zene). Törekvés volt az iskolák tanulói létszámának optimalizálása, ahol szükséges, ott a zsúfoltság megszüntetése a máshol levő szabad kapacitás kihasználásával, a körzethatárok felülvizsgálatával. Az intézmények által a kötelezőkön túl vállalt speciális feladatok optimalizálása – maximum 15% plusz óraszám – összesen 10-14 pedagógus álláshely megszüntetésére kínált lehetőséget.

(A gyerekszámcsökkenést követő, ismétlődő önkormányzati intézményátrendezések eredményeként az időszakunk végére 4 általános iskola maradt – a Thököly átköltözött a lakótelepi 6. számú iskola telephelyére, míg a 3. számú a 2005/2006-os tanévre a Pávaiba integrálódott. A felmenő rendszerű, előre tervezhető, több év alatt lezajló átszervezések minimális számú munkajogi intézkedést igényeltek, zömében a hálózat egyes intézményeibe áthelyezéssel az álláshelycsökkentés megoldható volt.)

A középfokú oktatás önként vállalt önkormányzati feladatként működött nálunk, hisz a törvény szerint ezen intézmények működtetése átadható lett volna a megyei önkormányzatnak. Ugyanez volt a helyzet a két kollégium esetében. Az önkormányzat alapfokú művészetoktatási intézményt is fenntartott (Zichy Géza Zeneiskola), ahol évente mintegy 300 gyermek tanulhatott meg játszani különböző hangszereken (zongora, fúvósok, vonósok, ütőhangszerek), valamint énekelni magánének szak keretében.

A nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, sőt a gyógytestnevelés is az önkormányzati fenntartású Nevelési Tanácsadó intézményhez tartozott. Sajátos intézmény volt önkormányzatunk gyermek- és ifjúsági háza, amely tevékenységi formáit tekintve közművelődési jellegűként működött, de az általános iskolai tanulóknak kínált szabadidős, ismeretterjesztő lehetőségeket. (Különböző szakkörök, a mazzorettcsoportok, az ifjúsági művészeti szaktáborok szervezőbázisa volt.)

A koncepció részét alkotta egy feladatterv. Az önkormányzat oktatási bizottsága pedig 7 munkacsoportot hozott létre az oktatási koncepcióból adódó egyes feladatok vizsgálatára, javaslatok kidolgozására (pl. intézményi integrációk, új költségvetési finanszírozási rendszer, érdekegyeztetés szisztémájának lehetőségei). E munkában képviselők, hivatali illetékesek, pedagógusok vettek részt.

1997. májusi ülésén a képviselő-testület előterjesztést fogadott el az 1995-ben meghatározott oktatási koncepció aktualizálására. Ebben szerepel, hogy az óvodai csoportok magas átlagléttszáma csak új foglalkoztatóhelyiségek kialakításával csökkenthető, és a játékpark megújítására, bővítésére is szükség van. (Itt meg kell jegyezni, hogy nevelési-oktatási intézmények, alapítványok létrehozásával sikeresen vontak be idegen forrásokat fejlesztéseikbe.) Továbbá tartalmazta azt is, hogy az általános iskolák évente meghatározott számú első osztályos tanulócsoportot indíthatnak (a Gönchy Pál hármat, a többi kettőt). A korábbi intézkedések alapján – beiskolázás, intézményi átszervezés – egyes évfolyamokon a tanulócsoportok létszáma magasabb volt a törvényben megengedettnél.

A középfokon eredményesnek minősült a hatosztályos gimnáziumi oktatási rendszer, így fennmaradt. A közgazdasági szakközépiskola a 4 évfolyamos számviteli-gazdálkodási, illetve pénzügyi gyakorlati irányú mellett PHARE+ európai uniós előcsatlakozási támogatással világbanki modell alapján kidolgozott tantervű 5 évfolyamos szakközépiskolai oktatást is szervezett. A gyors- és gépiró oktatást pedig megszüntették, illetve munkaügyi állami támogatással iskolarendszeren kívüli szakképzésként folytatta (szövegszerkesztő

középfokú és kisvállalkozások gazdasági ügyintézője felsőfokú képzés). Ehhez – az általam „oktatás szentélyeként” aposztrofált – három számító-gépes tantermet is felépítette, szakképzési alapja, és az állami címzett támogatás segítségével.

A szakmunkásképző intézetben indulásukkor 7 szakmában történt szakmunkásképzés (mezőgazdasági gépszerelő-gépüzemeltető, autószerelő, karosszérialakatos, vas- és fémszerkezeti lakatos, erősáramú berendezés-szerelő, bútorasztalos, nőiruha-készítő). Ekkor a fejlesztési irányuk a vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoport, valamint a gazdaképzés volt, utóbbihoz egy mintagazdasággal.

A pedagóguspolitikában a feladatok megvalósítására a képviselő-testület a szakbizottsága által felhasználható 1,5 millió forint keretet különített el, évente meghatározott pénzüsszeggel támogatta a közszolgálati dolgozók lakáshoz jutását, 3 millió forinttal pedig „Közszolgálati Innovációs Alapot” hozott létre, célfeladat kiírás – vállalás – teljesítés – teljesítés honorálása folyamatra. A megszületett városi kitüntetési rendeletben a pedagógusoknak évente adományozható Gönczy Pál Díj is szerepel.

A zömében lerobbant állagú intézményi épületek állagmegóvására, felújítására évenként jelentős – de mindig kevésnek bizonyuló – önkormányzati költségvetési keret szolgált.

Törvényi előírásoknak megfelelően képviselő-testületünk 2/2004. (I. 22.) számú határozatával hagyta jóvá „Közoktatási feladatellátási intézményhálózat működtetési tervét”, amelyet 74/2009. (IV. 23.) számú határozatával aktualizált újabb 5 évre szólóan. Ez tartalmazza, hogy kötelező feladatait milyen módon látja el, milyen nem kötelező szolgáltatási formákat vállal önként, valamint az intézményrendszer működtetésével, fenntartásával, fejlesztésével, átszervezésével összefüggő elképzeléseket. Ebben újfent rögzítve van, hogy Hajdúszoboszló Város Önkormányzata mint a város közoktatás szolgáltatását ellátó intézményfenntartó az oktatáshoz kapcsolódó állami támogatás saját forrásból történő jelentős kiegészítésével folyamatosan biztosítja e célra a szükséges fedezetet, országos összehasonlításban is jó arányban. Intézményhálózata elismerést érdemel, mert színvonalasan működő, rugalmasan alkalmazkodó, fejlődő.

Az anyag részletes információkat tartalmaz az egyes intézményekről, mintegy „hű tükreként” az önkormányzati fenntartású közoktatási rendszer újraállamosítás előtti állapotának. A város oktatás irányítását önkormányzati bizottság tevékenysége segítette, a hivatalban pedig ezzel foglalkozó szakmai iroda.

A legrészletesebb, a mellékletekkel együtt több mint 200 oldalas anyag a képviselő-testületnek 2011. októberi ülésén előterjesztett „Beszámoló a város közoktatásának helyzetéről, fejlesztésének feladatairól”. (A lelőhelyül is szolgáló előterjesztések keltezési dátumait azért is írom le, hogy aki-nek bármilyen – pl. tudományos, szakértői – okból bővebb ismeret szükséges, könnyebben megtalálja.) A beszámolóban szereplő (mondhatnám önkormányzatiságot e területen záró) intézménystruktúra:

Óvodai nevelés:

- Egyesített Óvodai Intézmény 8 tagóvodája: Szivárvány, Lurkó, Bambinó, Mesevár, Liget, Aranykapu, Aprónép, Manókert

Általános iskolák:

- Gönczy Pál Kéttannyelvű
- Thököly Imre Kéttannyelvű
- Bárdos Lajos
- Pávai Vajna Ferenc

Középfokú oktatás,szakképzés:

- Hőgyes Endre Gimnázium és Szakközépiskola
- Közgazdasági Szakközépiskola
- Bocskai István Szakképző Iskola

Alapfokú művészetoktatás:

- Zichy Géza Zeneiskola – Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Kollégiumi ellátás:

- Szép Ernő Középiskolai Kollégium (A Széchenyi István Kollégiumot az igények nagymértvű csökkenése miatt az önkormányzat a 2003/2004-es tanévtől beolvasztotta ebbe.)

Szakszolgálat:

- Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálat

Néhány egyéb érdekesség ebből az anyagból. Az óvodai statisztikai gyermeklétszám összesen:

év	2006	2007	2008	2009	2010
fő	746	750	763	768	782

Az intézményi épületek közül az óvodák jellemzően régen épültek (a fentebb megnevezett ovik sorrendben: 1960; 1900; 1976; 1959; 1967; 1973; 1978; 1980.), míg az általános iskoláké jellemzően az 1970-1980-as években (kivéve a XIX. századi, eredetileg ref. fiú- és leányiskola, a mostani Gönczy). A középiskolákból a „közgázé” a legrégebbi, egyben a legújabb épületrész is itt található. A másik kettő középfokú intézmény épülete a „szocialista évtizedek tömegterméke” (1964., illetve később).

A Gönczyt kivéve valamennyi iskola megfelelő tantermekkel, zöldterülettel, tornatermekkel, sportpályákkal rendelkezik, az oktatáshoz szükséges eszközök, felszereltség is „mutogathatóan” jó, köszönhetően a kedvező önkormányzati hozzáállásnak, no meg az alapítványi, pályázati forrás-szerzésnek intézményeink által. Városunk iskoláiban a „szakos ellátottság”

természetesen 100%-os, a – vezetőiket is értve – fluktuáció minimális, ez jellemzően nyugdíjba vonulást jelent.

Iskoláinkban a 2. évfolyamos tanulóknak úszásoktatást finanszíroz az önkormányzat, megvalósulhat a mindennapos testnevelés. Valamennyi iskolában működik diákönkormányzat, sokrétű és színes szabadidős, kulturális programot valósítanak meg. Működnek a közösségi kommunikációs lehetőségek (iskolaújság, rádió, szakkörök, sajátos rendezvénysorozatok), a tanulók sikeresen helyt állnak a különböző versenyeken, vetélkedőkön. (Utóbbit jól példázza a szakbizottság által a város napján évente jutalmazott népes tanulószereg.) Jelentős innovációs és felszereltségi előrelépést jelentettek a legutóbbi sikeres pályázatok (TÁMOP-TIOP kompetencia alapú oktatás, interaktív táblák, illetve laptopok a tanulóknak).

A középfokról indokolt megjegyezni, hogy az állami normatív támogatás a Hőgyesnél 2006-ban még a teljes működési költség 75%-át fedezte, 2010-ben már csak 66%-át, ami a bérköltségre sem volt elég, annak ellenére, hogy önkormányzatunk e területen a kezdeti „bázis” után hatékonyabb feladatfinanszírozást működtet.

A nemzeti köznevelésről szóló 2012. évi CXCV. törvény rendelkezései alapján az önkormányzati fenntartású közoktatási intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek („klebersbergizálódtak”, a szegény „névadó” ettől az államosítástól foroghat a sírjában). A 3000 lakos feletti települések vállalkozhattak az üzemeltetési feladatok ellátására. Mi ezt tettük, létrehozva a Hajdúszoboszlói Intézményműködtető Központot 101 dolgozóval. Aztán 2017-től „beütött a mennykő”, ezt a feladatkört is túlnyomó részben állami kézbe vették, tankerületeket létrehozva. Ez az új korszak már nem tárgya könyvemnek, szerencsére.

Egészségügyi alap- és szakellátás

Önkormányzatunk az egészségügyi alapellátás körében

- felnőtt háziorvosi és gyermek háziorvosi,
- fogorvosi,
- védőnői,
- iskolaegészségügyi

ellátást biztosít, valamint központi háziorvosi ügyeletet tart fenn kötelezően végzendően, míg önkéntes vállalással nyújtja a járóbeteg-szakellátást a Járóbeteg-Ellátó Centrum Intézmény keretében.

Városunk egészségügyi ellátó rendszere fejlett. Nyolc felnőtt háziorvosi, 4 gyermek háziorvosi, 3 házi fogorvosi és 8 védőnői körzet működik. (7 magántulajdonú gyógyszerár is működik). Ennek ellenére az egy házi-orvosra jutó lakosszám kb. 15%-al meghaladja az országos átlagot. A megfelelő feltételek alatt mind a tárgyiak, mind a személyiek értendők, bár egyes szakorvosi területekre egyre nehezebb orvost biztosítani. A kedvező

állapot elérését elősegítette mindenekelőtt az agilis, rátermett, két egymást követő intézményvezető, a takarékos, célszerű gazdálkodás a minimálisan juttatott apanázssal, az önkormányzat többszöri célirányos (gépbeszerzéshez, rezsire, jutalomra nyújtott) anyagi támogatása, a közadakozásos fejlesztés (pl. hasi ultrahang alapítvány), nem utolsósorban a pályázati lehetőségek jó kihasználása.

Szerencsése a városnak, hogy turisztikai központként az akkori vezetése 1988-ban új épületet „szerzett” az államtól, amelyet napjainkra két pályázat segítségével sikerült átfogóan korszerűsíteni, energiahatékony módon kialakítani (pl. napelemek) – a tüdőgondozó régi épület kivételével. Az uniós pályázatok részeként, összköltségének felét kitevően orvosi-diagnosztikai műszerpark és informatikai rendszer is kiépült, teljes klimatizálással együtt. Recepció, hívó- és előjegyzési rendszer működik.

Az egészségügyi ellátás megtartott (ez is eredmény lenne az állami finanszírozás milyensége okán), illetve elért eredményeit jól tükrözi a képviselő-testület 2016. október 20-i ülésére készült beszámoló. Kiderül belőle, hogy a normális működéshez évenként 30 millió forint körüli önkormányzati kiegészítő támogatás szükséges, a laborvizsgálatokhoz a „volumenkorlát” (mivel az állam a szükségesnél kevesebb vizsgálatot finanszíroz) miatt pedig további 10 millió forint.

A járási tiszt főorvos népegészségügyi helyzetről csatolt anyaga szerint az általánosan elfogadott elvek figyelembevételével a genetikai tényezők 15-30%-ban, az egészségügyi ellátás 10-15%-ban határozzák meg az emberek egészségi állapotát, a fennmaradó 55-75%-ért pedig a társadalmi-gazdasági tényezőkkel és az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató életmódtényezők felelősek. Hajdúszoboszló lakossága 2016. január 1-én 23 834 fő volt, amelyből nő 52,2 %, férfi 47,8 %. Az élve születések száma lényegesen csökken, évente 180-200 körüli, míg a halálozás ennél több (250-300 közötti), ráadásul ez a szám növekvő, így a természetes fogyás is. A szervezett lakossági szűrővizsgálatokat (emlő-, méhnyak-, vastagbél-, tüdő-) csak a célcsoportok töredéke veszi igénybe. Szerencsére nem ez a helyzet a védőoltásoknál, a járványügyi helyzet is kedvező a városban. A lakosság körében számos egészségfejlesztési rendezvény zajlik évente, kedvező részvételi tapasztalatokkal.

A 2012-es európai uniós pályázat keretében 11 új szakrendelési terület alkalmazására nyílt lehetősége rendelőintézetünknek, így: proktológia, ortopédia, urológia, endokrinológia, anyagcsere és diabetológia, audiológia, gyermekszemészet, gyermeknefrologia, kardiológia, laboratóriumi diagnosztika, addiktológia. Sajnos a meglevő szakterületekre szakorvos egyre nehezebben található, különösen teljes rendelési időre. A Járóbeteg-Ellátó Centrumban jelenleg 25 szakterület képviselt(het)i magát, ami országos viszonylatban páráját ritkító, kimagasló teljesítmény.

Szociális gondoskodás

Önkormányzatunknál a koncepcióalkotás ezen a területen kezdődött,

mert reánk zúdult a korábbi szocialista rendszerben igazából tömegesen ismeretlen munkanélküliség, valamint az elszegényedés. Helyzetképként ide illőnek érzem az első önkormányzati ciklus 1994. novemberi értékelő anyagának vonatkozó részét, szó szerint íme:

„A szociális gondoskodást a nagymérvű elszegényedés, a munkanélküliség új kihívások elé állította. Szándékaink ellenére nincs érdemi előrelépés a munkahelyteremtésben, a foglalkoztatás bővítésében, a kedvezőtlen településgazdasági helyzet miatt. A közhasznú munkavégzés – amellyel az önkormányzat is élt – pedig csak keveseknek jelent, többnyire csak időleges megoldást. Ezt a helyzetet felismerve az önkormányzat népjóléti és szociális gondoskodási koncepcióját elsőként határozta meg. Ennek alapján előrelátó tervezéssel és felméréssel, összehangoltan (bizottság, hivatal) segít a rászorulókon, jelentős összegeket fordítva e célra. Kiemelendő a hatékony lakásfenntartási támogatás (rezsi, lakbér) szociális törvény megjelenése előtti alkalmazása (akkor még az országban egyedülállóként), valamint a lakáshoz jutás (vásárlás, építés) anyagi támogatása. Gondot jelent, hogy a ciklusban mindössze 12 szociális bérlakás építése sikerült, ezek is életveszélyes bérlakásokban lakók elhelyezéséhez szükségesek. Alig sikerült kedvezményes, feltételű szociális telkeket értékesíteni. A lakáskérdés több száz (pontos adat nincs) embernek okoz nehezen megoldható gondot.”

A korábbi városi tanács és az „újszülött” önkormányzat, vagyis az átmenet szociálpolitikájáról szakmai publikációs tevékenységem kezdeti „zsengéjéből” szemelgetek folytatásként. *(Kéretik figyelembe venni, hogy 1992 júliusának végén született!)* 1984-ben városunkban meglehetősen nagy mintán (akik betöltötték a 75 évet, avagy 2.200 Ft/hó jövedelemnél alacsonyabban rendelkeztek), a nyugdíjasok 60%-át kitevő 3148 személynél reprezentatív szociális felmérés történt. Kiderült, hogy e réteg több mint fele már akkor is a szociális gondoskodás valamelyik formájára szorult. Az akkori viszonyoknak megfelelően központi direktívára a városi tanács 1988-ban fogadta el szociálpolitikai programját.

A program az alábbiakat célozta:

- a lakosság szociális helyzetének feltárása, ennek ismeretében a szociális ellátás súlyponti feladatainak kijelölése;
- a szociális tevékenység hatékonyabb működését és fejlesztést szolgáló koordináció segítése, a párhuzamos ellátások mérséklése;
- a szociális erőforrások szükségletekhez igazodó felhasználása;
- egységes szociálpolitikai szemlélet kialakítása.

A program a helyzetképet viszonylag reálisan tárta fel. Jelezte a már akkor is nagy latens kielégítetlen szociális „keresletet”, a foglalkoztatottság meglevő és felerősödő gondjait (munkahely hiányában fiatalok elvándorlása, megjelenő munkanélküliség, nők munkavállalási szándékának erősödése), a jövedelmek (főleg az a „mellékes”, ami a fizetővendéglátásból a lakosság nagy részének számottevő kiegészítést jelentett) csökkenését,

a lakáshelyzet romlását, a társadalmi beilleszkedési zavarok fokozódását. Újszerű volt annak felismerése, hogy az állami (tanácsi) szociálpolitikának ki kell egészülnie a vállalati szociálpolitika lehetőségeivel, a közösségek, mozgalmak, egyesületek, egyházak önálló és sokirányú tevékenységével (a „társadalmasítás fokozása” az egyik fő cél).

A szociális ellátás súlyponti feladataiként az alábbiakat jelölte meg:

- használható, pontos számítógépes szociális adatbázis kialakítása;
- egységes családvédelmi szervezet létrehozása;
- szociális étkeztetés és házi szociális gondozás kiterjesztése, öregek klubja bővítése;
- segélykeretek növelése, reálértékük megőrzése.

A súlypontok meghatározásának realitását igazolja, hogy azok nagy része az önkormányzati koncepcióban is szerepel, annak ellenére, hogy a korábbi programra az önkormányzat nem volt tekintettel.

A program megvalósításában a bekövetkező társadalmi, politikai változások, és a fokozódó anyagi nehézségek miatt érdemi lépés a tanácsi érában nem történt.

A képviselő-testület sokrétű feladatai között elsőként a legégetőbb szociális területen felgyülemelő problémákra is gondolva igyekezett kiutat és megoldást keresni. A körülmények ehhez jelenleg sem kedvezők. Hiányzik a társadalom- (benne a szociál-) politika törvényi szintű szabályozása, napjainkig hatályosak a már a korábbi rendszerben is nehezen, manapság pedig szinte teljességgel alkalmazhatatlan rendeletek, az elaprózott szociális gondoskodási (inkább segélyezési) rendszer. Az anyagi feltételek sem igazán adottak a szükséges szociális háló megteremtéséhez.

A város lakosságának szociális helyzete, annak nagymértékű romlása azonban nem adott haladékot a törvényi szabályozás bevárására. Ezért 1991. decemberében a képviselő-testület elfogadta az önkormányzat népjóléti és szociális koncepcióját. A koncepció bevezetőjében az alábbiak szerint határozza meg a lakosság szociális helyzetének jellemzőit:

- folytatódik az elöregedés, a születésszám alacsony szinten marad;
- a lakosság fizikai – egészségügyi – képzettségi állapotában rövid távon érdemi elmozdulás nem várható, növekszik a gondoskodásra szorulóak száma;
- a fiatalok családalapítási, önálló egzisztenciateremtési lehetőségei (munkafeltételek, jövedelemszerzés, lakáshoz jutás) lényegesen nem javulnak;
- növekszik a munkanélküliség, benne a fiatal munkát keresők száma, intézményes központi ellátásuk nem lesz teljes körű;
- terjednek a családok funkcionális zavarai, a mentális problémák, a deviáns viselkedés, az alkoholizmus, a droguesély;
- folytatódik a középréteg differenciálódása, az elszegényedés tendenciája, újszerű egzisztenciális gondot jelenthet a vállalkozói csőd;

- nő a szociális feszültség, megjelenik a hajléktalanság, sokakban kilátástalanságérzés alakul ki, lelki stabilitásukat elvesztik.

A jellemzett helyzet miatt a következő időszakban a nagy társadalmi elosztási rendszerek átalakítása mellett szociálpolitikai eszközökkel is kezelni kell az akut konfliktusgerjesztő helyzeteket, összességében hathatós szociális védőhálót kell kiépíteni és működtetni. Ezt a funkciót meghatározó módon – törvényi keretszabályozás, állami szervezés és forrásbiztosítás segítségével – a helyi önkormányzat láthatja el legcélszerűbben. Az ellátás szektorsemleges, sokcsatornás legyen, abban működjenek közre egyházi, karitatív, önszolgáltató szervezetek, profit- és nonprofit-orientált vállalkozások. A helyi szociálpolitika ily módon történő térhódításának szükségessége már most igényli a tervek, feladatok önkormányzat általi meghatározását és a megvalósítás megkezdését. Mindez azért sem kerülhető meg, mert az önkormányzati törvény kötelező feladattá minősíti a lakosság egészségügyi, szociális ellátásáról való gondoskodást, a közreműködést a foglalkoztatás megoldásában.

Az önkormányzati népjóléti és szociális koncepció az alábbiak szerint tagolódik:

1. Lakáspolitikai
2. Munkanélküliség kezelésének önkormányzati eszközei
3. Szociális gondoskodás
4. Feladatellátás szervezeti kérdései
5. Összefoglalás, feladatok ütemezése.

E tagozás szerint haladva mutatom be a koncepciót, jelezve a megvalósítás során eddig elérteket is. A lakáspolitikai külön része lesz ennek a fejezetnek, de a lakástámogatási szisztémánk itt szerepel.

Lakástámogatási rendszer:

A központi támogatási rendszer melletti rászorultsági támogatásokat az önkormányzat az általa meghatározott feltételekkel biztosítja. A két önkormányzati rendeletben szabályozott támogatási rendszer a következő:

1. lakáshoz jutás támogatása;
2. lakásfenntartási támogatás.

1. Az első lakáshoz jutás támogatása a minimálbér alatti egy főre eső jövedelemmel rendelkezőknek juttatott kamatmentes hitel. Összege 80.000.-Ft, amely gyermekeként 40.000.-Ft-tal növekszik, de maximum 200.000.-Ft lehet. Az e célra költségvetésben biztosított 8 millió forint sajnos kevésnek bizonyul, de a tárgyévben támogatásban nem részesült igénylők a következő évben elsőként jutnak hozzá. Ez a támogatás telekvásárláshoz is igénybe vehető. A telekvásárlás rászorultsági alapon nyújtható alacsony kamatú részlet-

fizetési kedvezménye pénzforrások használása nélkül teremt érdemi segítségi lehetőséget.

2. A lakásfenntartási támogatás 1992. január 1-től lépett a tavalyi „kamatadó” támogatás helyébe. (Útóbbi méltánytalan és igazságtalan volt, mert preferálta a korábbi alacsony kamatozású, és megemelt lakáscélú kölcsönökkel rendelkezőket, ugyanakkor nem volt juttatható azon, esetenként jóval nagyobb anyagi terhet viselőknél, akik eleve változó kamatozásúként vettek fel hitelt.) E körbe vontuk a központi jogszabály által a bérlők meghatározott részének biztosítandó lakbértámogatást is. A rendelet alapján egységesen lehet támogatni a lakásfenntartás terheit (rezsiköltségek, lakáscélú hiteltörlesztés) viselni nem tudókat. Ez a megoldás alkalmas a pénzbeli szociális segély helyett a közüzemi díjak, törlesztőrészek részleges, vagy teljes átvállalására, így módon a jövedelem nagyobb része fordítható megélhetésre. A rászorultságot tekintve egyetlen mércének, nem különböztet meg a közüzemi díjak (hagyományos, gáz-, illetve távfűtés, víz-, villany-, szemétszállítási díj) és hitelformák (megemelt, vagy eleve változó kamatozású) alapján.

Támogatást igényelhet(nek) az(ok) a hajdúszoboszlói állandó lakással rendelkező magyar állampolgár(ok):

- ahol a kérelmet megelőző évben az egy főre eső havi bruttó jövedelem az elbíráláskori minimálbér összegét, egyedülállónál ennek 50%-al növelt mértékét nem haladja meg és
- a lakáscélú kölcsön havi tényleges törlesztőrésztörlesztésének, illetve a havi lakbérnek, valamint a havi közüzemi díjnak, illetve fűtési költségnek összege a havi nettó összjövedelem 30%-át meghaladja, feltéve, hogy
- jelenlegi lakáshasználat a jogos lakásigény mértékét jelentősen nem haladja meg, továbbá
- másik általa/általuk lakható, vagy hasznosítható lakás, vagy üdülő tulajdon-, avagy bérleti jogával nem rendelkezik/rendelkezőnek.

Az igényjogosultság feltételeitől a képviselő-testület egyedi elbírálással, kivételes méltányosságból – bizottsági javaslat alapján eltekinthet.

A támogatás módja:

- a fizetési kötelezettség részleges, vagy teljes vissza nem térítendő átvállalása, illetve tüzelővásárláshoz támogatás nyújtása, vagy
- a törlesztőrészlet, a lakbér, a közüzemi díjak, illetve a tüzelőanyag árának megfizetéséhez kamatmentes hitel nyújtása, avagy
- gázfűtésre (mint legolcsóbb fűtési módra) áttérés költségeihez hozzájárulás, vagy kölcsön nyújtása.

A támogatás módjánál alkalmazott elv: akinek jövedelmi helyzetében kedvező lényeges változás rövid időn belül nem várható (pl. kisnyugdíjasok), annál a fizetési kötelezettség vissza nem térítendő átvállalását alkalmazzuk.

(Másoknál – pl. munkanélküliek – a hitelt, így a törlesztőrészletek később ugyanerre a célra felhasználhatók.) A kamatmentes hitel 1-5 év közötti időre nyújtható, törlesztését az adós jövedelemnyilatkozata alapján akkor kell megkezdeni, amikor a hitelnyújtás feltételei már nem állnak fenn (indokolt esetben haladék adható, vagy a hátralék elengedhető). A támogatás – újabb kérelem nélkül – mindaddig folyósítható, amíg annak rendelet szerinti feltételei fennállnak.

A támogatásról – az űrlapon beadott kérelmek hivatal általi előkészítése után – az egészségügyi és népjóléti bizottság dönt. A közüzemi költségeket lakástípusonként normatív táblázat – nem pedig számlák – alapján állapítja meg. Ezeket az ügyeket általunk készített és alkalmazott, mások számára is értékesíthető számítógépes program kezeli. (Segítségével a bizottsági ülésen pillanatok alatt többféle döntési variáció, és annak eredménye vizsgálható meg, egy ülésen lehet dönteni ezres nagyságrendű kérelem ügyében.) A program a határozatokat és a hitelt, közüzemi díjat kezelő szervezetnek a támogatásról küldendő listákat is elkészíti. A támogatás összegét nem a részesített kapja kézhez, hanem a szervezetnek utaljuk át félévenként.

Az 1992. április 30-ig beérkezett 1176 kérelemből (ők január 1-től visszamenőleg kaptak támogatást) a jövedelemhatár túllépése miatt 177-et a bizottság elutasított. 999 jogosult részére 200-1500.-Ft/hó összegben egész évre, összesen 7.694.400 Ft támogatás lett megállapítva. A tervezett 10 millió Ft-ból megmaradó összeg az ezután beérkező kérelmek teljesítésére szolgál (ezek a kérelmezők visszamenőleg már nem, hanem csak az év hátralevő részére kapnak támogatást). Az első tapasztalatok meggyőztek bennünket arról, hogy ez a forma bevált, nagy igény van rá, garantáltan a célra fordítódik, ezért a jövőben nagyobb összeget kell biztosítani a jelentősebb mértékű támogatás érdekében. A rendelet lehetőséget teremt a lakhatásukat más módon megoldani nem tudók részére az albérlési díj támogatására is. (Az idevándorlás megakadályozása céljából ennek feltétele – a rászorultság mellett – 3 évi Hajdúszoboszlón lakás.)

A munkanélküliség kezelésének önkormányzati eszközei

A piacgazdaságra áttérés egyik súlyos társadalmi következménye a munkanélküliség növekedése. A munkanélküliekről való intézményes gondoskodás állami feladat. Az önkormányzat közreműködése a foglalkoztatási törvény által megszabott – de ki nem bontott, nem konkretizált – kötelessége. A munkaerőpiacon halmozottan hátrányos helyzetűek azok, akik a foglalkoztatási törvény szerinti jogosultságok feltételeivel nem rendelkeznek. A róluk való intézményes gondoskodás nem megoldott. A járadék, főképpen pedig a 4.000.-Ft-os szociális támogatás sokszor a létminimum alá juttatja a családot. Segítésük az önkormányzatra hárul, kényszerű, feltételek biztosítása nélküli kötelezettséggé válik. Az önkormányzati szociális gondoskodási rendszert mindegyre alkalmassá kell tenni, hisz a jelenlegi központi szabályozás az inaktív korúak (illetve állapotúak) ellátását szolgálja.

A munkanélküliség kezelésének önkormányzati eszközei:

- munkahelyteremtés, illetve annak támogatása;
- oktatás, képzés, átképzés;
- szociális gondoskodás.

A városi önkormányzat vagyonának birtokbavétele után az alábbi területeken kíván forgalomképes tulajdonával vállalkozni, illetve vállalkozásokban részt venni (ezáltal munkahelyet teremteni):

- idegenforgalom;
- szolgáltatások;
- helyi nyersanyag (mezőgazdasági termények, gyógyvíz) feldolgozása, hasznosítása;
- környezetbarát, a város gyógyhely jellegét nem sértő ipartelepítés;
- kereskedelem.

A városüzemeltetést, városfejlesztést is vállalkozói módon kívánja végezni, elősegíteni, ezért alakította meg két részvénytársaságát. A két cég tevékenységi köre a korábbi vállalatához képest jelentősen kibővült, ami újabb területeken teszi alkalmassá őket vállalkozásokra.

A képviselő-testület korábban állást foglalt a városi érdekű vállalkozások támogatásáról. Ilyennek, és így támogatandónak, azokat tekinti, amelyek:

- az alapellátást javítják (alacsony árszintű kereskedelem, fogyasztási szolgáltatások);
- munkahelyteremtők (a családi kereteket meghaladják);
- helyi nyersanyagot versenyképesen dolgoznak fel;
- növelik a város jó hírét (idegenforgalom, csúcstechnológia alkalmazása, exportminőség előállítás);
- környezetvédelmi célúak (csökkentik a káros környezeti hatásokat).

A támogatás formái:

- a kedvezmény, mentesség a helyi adóból;
- önkormányzat pénzeszközzel történő részvétele;
- szükséges földterület kedvezményes biztosítása az alábbiak szerint:
 - a szabad értékesítésű telket ilyen vállalkozás kapja meg;
 - a telek árát részletekben, vagy haladékkal fizetheti meg;
 - kedvező bérleti feltételek (alacsony bérleti díj, haladék bérfizetésre, progresszíven emelkedő bérleti díj);
 - lehetőség az önkormányzattal közös vállalkozásra (apportként bevétel).

Fontos feladatunk az induló és működő vállalkozások tájékoztatása, segítése. A polgármesteri hivatal hatóságából egyre inkább partnerré válik, a szeptemberben induló Városi Információs és Tanácsadó Iroda – sok egyéb mellett – egyik feladata is ez volt. Célunk egy hatékonyan működő, a város

fejlődését segítő települési gazdaság, amely egyrészt „felszívja” a munkanélkülieket, másrészt megszünteti a képzett szakemberek elvándorlását. Az önkormányzat oly módon is csökkenti a veszélyeket, hogy közhasznú munka, illetve munkanélküliek tartós foglalkoztatása keretében jelentős számban alkalmaz munkanélkülieket (köztisztasági feladatok, szociális gondozás, tűzoltóság, hivatali munkák).

A megfelelő oktatás, képzés, átképzés érdekében a város készülő (akadálya a törvény hiánya) oktatási koncepciója keretében szükséges újragondolni és meghatározni a középfokú intézmények profilját, annak érdekében, hogy a tanulók helyben is konvertálható ismeretekre tegyenek szert (közgazdasági szakközépiskola, mezőgazdasági és ipari helyett egységes városi szakmunkásképző, gimnázium). Az oktatási intézményeket – legalább kiegészítő profillal – alkalmassá kell tenni a munkanélküliek, illetve leépülő szakmákat ismerők átképzésében történő részvételre. (A kezdeti lépések megtörténtek.) Az átképzésben a művelődési központ is részt vesz.

Szociális gondoskodás

A szociális törvényben kell szabályozni mindazon támogatási formákat, amelyek feladata segítséget nyújtani azoknak, akik az általános feltételek mellett nem képesek saját erőből önmaguk létfenntartásáról, mindennapi életvitelükről gondoskodni. Nem lehet egyetlen célja, hogy a korábbi feltételek szerinti joganyagban szabályozott támogatási formákat magasabb szintű jogszabályban egyesítse, hanem feleljen meg az alábbi követelményeknek:

- a legalapvetőbb létfenntartási szükségletek kielégítését mindenki számára biztosítsa;
- garantáljon egy rászorultsági alapon, állami feladatvállalás útján járó minimális szintet;
- minden esetben a saját környezetben történő problémakezelést részesítse előnyben az intézményekbe, intézetekbe történő beutalással szemben;
- rendezze a többszereplős (állami, önkormányzati, öntevékeny vállalkozói) szociálpolitika közötti forrásmegosztás kérdéseit;
- mindegyik szereplőnek biztosítson tényleges önállóságot, adjon teret a helyi szabályozásnak, a bevált módszerek alkalmazásának;
- az állami mellett szabályozza az önkormányzati szociális feladatokat is, meghatározva a szociális alapellátás körébe tartozó kötelező szolgáltatásokat.

Az önkormányzatok hatáskörébe tartozó pénzbeli szociális támogatások a központi szabályozás alapján tegyék lehetővé a létfenntartás folyamatos biztosítását, másrészt speciális szükségletek kielégítését, átmeneti veszélyhelyzet esetén bárkinek juttatható legyen – helyenként visszatérítendő – krízissegély. Mindezen támogatások közül az alanyi jogon járók fedezetét a központi költségvetés biztosítsa.

A törvényi keretszabályozás alapján – helyi rendeletben konkretizálva – az önkormányzat az alábbi pénzbeli szociális támogatásokat kívánja nyújtani rászorultsági elven:

- rendszeres, illetve eseti létfenntartási támogatás;
- rendszeres, illetve eseti speciális szükségletek kielégítését szolgáló támogatás;
- krízissegély.

Az önkormányzati hatáskörbe tartozó szociális szolgáltatások közül, ugyancsak helyi rendeleti szabályozással, biztosítani kívánja továbbra is:

- a bölcsődei és óvodai ellátást;
- a gyermek étkeztetést, illetve napközis ellátást;
- szociális étkeztetést, házi szociális gondozást, idősök klubjának működtetését, nyugdíjasházban történő elhelyezést;
- családsegítést, mentális védelmet.

Szándékunk szerint a szolgáltatásokért fizetendő térítési díj alapja a szolgáltatás önköltsége, mértéke jövedelemtől, szociális helyzettől függően progresszív. A rászorulóknak számára mindez kedvezményes, avagy ingyenes.

A szociális gondoskodás terén nem a pénzbeli, hanem a természetbeni segítségre koncentrálnak. (Étkezés, lakásfenntartási támogatás, ruhanemű, bútor, élelmiszer juttatása.)

A népjóléti és szociális koncepció időszakos teljesítéséről 1996. májusi ülésén kapott jelentést a képviselő-testület. Ebben szerepel, hogy a szervezeti és intézményi kereteket megteremtették, a hivatalon belül önálló szervezeti egység (egészségügyi és szociális iroda) működik, amely koordinálja a munkát, döntés-előkészítést, s a döntéseket végrehajtja (jellemzően egyedi ügyekben a döntési jogkörök zömével felhatalmazott szakbizottságnak, illetve polgármesternek). A szociális intézmények – Gondozási Központ, Városi Bölcsőde, Családsegítő Szolgálat – teszik teljes körűvé az ellátást. Sikerült elérni – sokáig nagy ellenállásba ütközött ügyfeleinknél -, hogy a juttatások jelentős része (másra nem fordítható) természetbeni segítséggént jusson el a rászorulókhöz.

Rendszerünk két alappillére a lakásfenntartási támogatás és a gyermekek természetbeni ellátása. Előbbinél a segélyezettek pénzt nem kapnak kézhez, hanem a közüzemi költségeikből vállalunk át, melyet közvetlenül a szolgáltatóknak utalunk át. (Elsődlegesen önkormányzatunk közüzemi szolgáltató cégeinek, csökkentve ezzel hátralékukat, kintlevőségeiket.) A gyermekeknél az étkeztetést vállaljuk át – részben, vagy teljesen -, illetve a tankönyvvásárlást támogatjuk. Abban a kezdeti időszakban már többször felvetettük testületünknek az egységes szociális intézmény szakmai indokoltságát, de ez nem kapott többséget. A terület kiemelt fontosságát erősítette, hogy az állam a szociális és a költségvetési törvényekkel a feladatokat „lepasszolta”

az önkormányzatoknak, sokszor a szükséges pénzek nélkül, ahonnan lejjebb már nem lehet juttatni.

Önkormányzatunk a jó alapokon folytatta az építkezést e területen is, figyelemmel az 1993. évi III. (szociális), valamint az 1997. évi XXXI. (gyermekvédelmi) törvényre. Ezek az ellátórendszert gyökeresen átalakították, egyre nagyobb terhet róva az önkormányzatokra. Mindenesetre városunkban jól működő szociális gondoskodási rendszert sikerült kialakítani és tartósan működtetni, az állami támogatáson túl saját bevételekből biztosítva hozzá a szükséges anyagi fedezetet. Az ellátásokban súlyossági fok szerint különbséget tettünk, előnyben részesítve a természetbeni, csak az adott célra fordítható juttatásokat. *(En ezt a minimálprogramot legalább „az éhhaláltól és a fagyhaláltól megmentés”-nek nevezttem.)* Elértük, hogy városunkban nincs éhező gyermek, külön figyelmet fordítunk az idősek, egyedülállók és a betegek segítésére. Létrehoztuk az egységes Szociális Szolgáltató Központot, a gyermekjóléti szolgálatot, a hajléktalanok nappali, majd az éjjeli menedékhelyét. Folyamatosan működtetjük – állami normatíva híján is – a bölcsődét, konyhájával együtt korszerűsítve épületeit, felszámolva a teljesen elavultakat. (Viszonyításul: „beállt” szociális rendszerünkben pl. 2001-ben 2490 család kapott lakásfenntartási támogatást, 639 tankönyvtámogatást, míg 707 családnak intézményi térítési díj-átvállalást biztosítottunk.)

A 2010-es évek elejére önkormányzatunk kötelező feladatai között a gyermekvédelem területén gyermekjóléti szolgálatot és bölcsődét működtetett. (Utóbbi intézmény egy 2011. évben elnyert, 92 millió forint európai uniós támogatással, összesen 102 millió forint értékű, részben saját beruházással korszerűsödött teljesen, helyeinek száma 60-ról 90-re bővült.) A Szociális Szolgáltató Központ jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és étkeztetést, nappali ellátást, támogató szolgálatot és családsegítést biztosított a rászorulóknak.

A szociális törvény a legalább kétezer lakosú települések önkormányzatainak előírja szociális szolgáltatástervezési koncepció készítését, rögzítve annak tartalmi elemeit. Nálunk ez kistérségi szinten, 2007 májusában született meg, felülvizsgálatára 2016-ban került sor (képviselő-testületünk október 20-i ülésén tárgyalta). A 150 oldalas anyag már az elején jelzi, hogy 2013-tól, a járási kormányhivatalok létrejöttétől az alanyi jogon járó juttatások átkerültek oda, a polgármesteri hivatal szociális részlegének személyi állománya 1/3-ával együtt. A változások eredményeként az önkormányzati lakásfenntartási támogatást a – lényegileg azonos tartalmú – települési lakhatási támogatás váltotta fel, 2014. január 1-től új természetbeni támogatásként lett bevezetve nálunk a „Babaköszöntő csomag”, amely rendkívül népszerűvé vált, valamint a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj pályázat. Napjainkban Hajdúszoboszló lakosságának 11%-a részesül valamilyen szociális támogatási formában. (Összehasonlításképpen ez az arány Hajdúszováton 48%, Nagyhegyesen 27,6%, Ebesen 25,36%.)

A személyes gondoskodást jelentő kötelező és önként vállalt feladatok végzésére lett létrehozva a Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ, az addig működő intézmények (a városi előintézmény, a hajdúszováti gondozási központ és a nagyhegyesi idősek háza) integrálásával, hajdúszoboszlói székhellyel. (Ebes ebből az összefogásból kimaradt, nem élvezte a kistérségi együttműködést anyagilag is ösztönző állami költségvetési többlettámogatásokat sem.) A szociális gondoskodásban egyéb, nem önkormányzati, vagy társulási fenntartású szolgáltatók is közreműködnek. A szolgáltatótervezési koncepció a fejlesztési irányok kijelölésével zárul. Napjaink legnagyobb kihívása e területeken a gondozásra, ápolásra szoruló, állandó felügyeletet igénylő hozzátartozók megfelelő elhelyezése, mivel a jelenlegi ellenértéket kevesen képesek megfizetni, a mai családok egyre kevésbé képesek teljesíteni hagyományos (gazdasági, szocializációs védelmi) funkcióikat.

E rész zárásaként meg kell említeni hivatalunk két önként vállalt többletvetékenységét, mégpedig a „szociális igazgatási mintahely”-kénti működést, valamint országos szociális konferenciák megrendezését. A kettő összefügg egymással, a második kicsit eredménye az elsőnek. A mintahelyprogram a szociális fronton az első vonalban nehéz körülmények között helytálló polgármesteri hivatalok munkavégzésének támogatását célozta. A minisztériumi illetékesek példaértékűen segítettek nem csak „kiköpdösték, lesz ami lesz alapon a jogszabályokat”, hanem módszertani anyagokat is publikáltak hozzá az akkori szakközlönyben. Logikus következő lépés volt pályázati úton megvényként egy olyan „mintahely” kiválasztása, ami jól, kreatív módszerekkel végzi feladatait, és képes segíteni a többieket. Mi a szociális területen hivatali szinten elsőként kezdtük alkalmazni a számítástechnikát, éppen a lakásfenntartási támogatásra, mint alap természetbeni juttatási forrásra fejlesztve ki saját szoftvert. *(Erről egy érdekes sztori: a képviselőink követelték, hogy a szociális juttatásokról ne a jegyző, a hivatal, hanem ők dönthessenek. Amikor az új jogszabályokkal ezt a jogot megkapták, elborzadtak a gyors döntést igénylő ügymégtől. Bizottságunk tagjai le akartak mondani, én pedig azt mondtam: néhány óra múlva rendszerünkkel minden döntés megszülethet, bármit variálnak velük szoftverünk segítségével. Így lett, 1176 kérelmet bíráltak el – 999-et támogathatóan – viszonylag hamar, egyetlen ülésen.)*

A minisztérium megversenyeztette az országban a polgármesteri hivatalok által használt számítógépes rendszereket, a legjobbakat kiválasztotta, és a mintahelyek ezt ajánlották a megyék más településeinek, településkategóriák szerint. Pl. községnek mi sem a szuper, döntéselőkészítő – ügyintézését támogató – végrehajtást szervező „SZOCINFO” szoftverünket ajánlottuk, hanem a debreceni kisebb szolgáltatási körűt, ami a városnál kevesebb ügyszám kezelésére tökéletes és olcsóbb volt. Persze az alkalmazáshoz is tudtunk anyagi támogatást kínálni nekik, ami ugyancsak a minisztérium példaértékű hozzáállását dicséri. Így aztán, és városunk turisztikai adottságai által is predesztináltan éveken át mi rendezhettük meg a szociális igazgatás országos konferenciáját. (Egyszer ajánlatot kértek

Egertől és Siófoktól, de a közönség tömeges felháborodását látva „hagyták” nálunk. Igaz, ingyenes fürdőző délutánt is biztosítottunk a résztvevőknek, így nem kellett ellógniuk, minden szakmai előadáson jelen voltak, nagy számban.) Tehát elejétől végig mintahely voltunk, amíg ez a hasznos program el nem halt.

Lakáspolitikai

Az 1991-ben 24.686 fős állandó népességgel rendelkező Hajdúszoboszlón 8806 lakás volt, ebből 762 az önkormányzati bérlakás. A háztartások száma 8601, a családoké pedig 6724 volt.

A városi lakásállomány 70%-a komfortos, összkomfortos, az évente magánérőből épített lakások száma: 1988-ban 221, 1990-ben 119, 1991-ben 79. A bérleti nyomásra, illetve nekik a törvény által 5 évre biztosított vételi jog alapján értékesített zöm után egy éven belül a bérlakásállomány 231-re olvadt, közülük a törvényadta vételi joggal érintett 147 volt. Már ez is jelzi, hogy lakásgazdálkodás ezzel a minimális lakásszámmal nem volt lehetséges, de az is feltűnő, hogy – amint országosan, úgy helyben is – az összlakásszám gyakorlatilag megegyezett a háztartások számával, mégis közel félezren vártak bérlakásjuttatásra a tanácsi igénylési időszak végén. Ebben a helyzetben képviselő-testületünk 1991-ben, népjóléti és szociális gondoskodási koncepciójában rögzítette a lakáspolitikai elveit is, az alábbiak szerint.

A lakáskérdés komplexuma a társadalom és benne Hajdúszoboszló egyik legneuralgikusabb kérdése. A lakáshelyzet érdemi javulása két alapvető tényező függvénye:

- a lakásgazdálkodás anomáliáinak megszüntetése;
- a lakáshoz jutás, fenntartás költségeinek elismerése a bérekben (addig is támogatási rendszer működtetése).

Mindkét tényező feltételezi az állami szerepvállalást, és a finanszírozásban való jelentős közreműködést. Az állami szerepvállalásnak egyrészt a pénzügyi támogatást, másrészt a piaci feltételek megteremtését, a keretjellegű központi szabályozást és orientálást kell jelentenie. A lakáskérdés megoldása csak az állam, az önkormányzat és a családok szerepvállalásával, célirányos együttműködésével lehetséges, amelyhez a piaci viszonyok biztosítják a feltételeket. Az önkormányzat kötelessége a település harmonikus fejlesztése, a helyi infrastruktúra kiépítése, a lakásépítés, ingatlangazdálkodás korszerű, hatékony módjának kialakítása. Az állam mindezekhez normatív támogatást biztosítson, továbbá keretjellegű szabályozással teremtsen meg annak jogi feltételeit, hogy a korábbi egységes állami lakáspolitikát önkormányzati lakáspolitikai rendszer váltsa fel. Alapvető a keretjellegű lakástörvény megalkotása, amelyet önkormányzati rendeleti szabályozás tölt és egészít ki, reális önállóságot biztosítva az önkormányzatnak, nemcsak végrehajtó szerepre kárhoztatva azt.

A koncepció készítésekor a város 762 önkormányzati bérlakással rendelkezett. Összetételük kedvező, hisz 2/3-a viszonylag új építésű, legalább komfortos. A lakások használati értékét csökkenti, az állagmegóvást veszélyeztetik az éveken át források hiányában elmaradt felújítások. Erre a közeljövőben sem teremthető fedezet. Csekély mértékű a megüresedés, az ötszörös használatbavételi díj juttatása ellenére. Mindezek miatt megoldást a bérlőknek történő kedvezményes értékesítés jelent. A képviselő-testület bérlők megalakult érdekképviselőjének egyetértésével meghozott döntése alapján rövidesen közel 500 bérlakás értékesítése fejeződik be. A kedvezményes vételár 10 éven belül épült lakás esetében a forgalmi érték 50%-a, 10 éven túl, de 20 éven belül épült esetében 40%-a, 20 évnél régebben épült lakás esetében 30%-a. A vásárló bérlők legalacsonyabb jövedelmű rétegét segíti a vételár egyösszegben befizetendő 10%-ának megfizetésére biztosított fizetési haladék. Így módon szinte valamennyi bérlő meg kívánja és meg tudja vásárolni lakását.

Rászorultsági alapon juttatható szociális bérlakásokra szükség van, építésük – évek óta nem történt ilyen – sem odázható tovább. A lakások – illetve a város frekvenciált területein levő rossz állagú ingatlanok telkeinek – értékesítéséből teremthető fedezet a megmaradó önkormányzati bérlakások állagmegóvására, fenntartására, valamint a város centrumában szegényfoltként meglevő, életveszélyessé váló lakások felszámolására, új szociális bérlakások építésére. A több mint száz, valóban figyelembe vehető szociális bérlakásigény kielégítésének anyagi fedezete rövid távon nem teremthető meg. Megoldást (és néhány éves időnyerést) jelenthet egy garzonház felépítése, amelyben előre meghatározott feltételekkel, határozott időre kaphatnának az igényeknek megfelelő lakást a rászorulóknak.

Változnia kell a jelenlegi lakbérrendszernek is. A piacihoz közelítő lakbéreket rászorultsági alapon bérlői szociális lakbértámogatási rendszer egészítse ki, elérve ezzel az épületek helyett a bérlők szubvencionálását. A lakbérrendszer legyen stabil, sűrű változása miatt egyben rugalmas is. Mindezzel elérhető, hogy a valóban rászorultak lakhassanak szociálisan kedvezményezett lakásban, és jövedelmi helyzetük javulása esetén piaci (vagy ahhoz közelítő) lakbért fizessenek. Ezen elv alkalmazása igazságos, ugyanakkor növekvő jövedelem esetén orientál más lakásforma megszerzésére.

Terveink között szerepelt nyugdíjasok háza - gondozóház - építése azért is, hogy az ebben történő elhelyezéssel felszabaduló lakások szociális lakásként hasznosíthatók legyenek. Ugyancsak terveztük a „Hajlék” Szociális Lakásalapítvány létrehozását. Egyik célja, hogy megoldja a kellő anyagi háttérrel nem rendelkező bérlők tulajdonszerzését azzal, hogy öröklési szerződés ellenében magára vállalja a bérlakás megvásárlásával és fenntartásával járó terheket. Az így módon tulajdonossá lett bérlő – mivel mentesül a korábbi lakbér megfizetésétől, s annak helyébe más fizetni való nem lép – megélhetésre fordítható pénzeszközei növekedhetnek. Másik célja, hogy segítséget nyújtson a rászorulóknak gondozóházba kerüléshez, a tulajdonukban levő lakás alapítványra hagyományozása révén. (Ezen in-

gatlant az a szabadpiacon értékesíthet, vagy szociális bérlakásként bérbe adhat.)

A lakások és helyiségek bérletére, valamint elidegenítésére vonatkozó 1993. évi LXXVIII. törvény 1994. január 1-én lépett hatályba (addig a rendelkezéseinek végrehajtását szolgáló önkormányzati rendeletet is kellett alkotni). A törvény lényege:

- a lakásgazdálkodás hatósági jellegűből korlátok közötti piacivá váló terület (pl. lakbérmérték maximalása, vételi jog a bérlakásokra);
- tulajdonosi szabályozás (önkormányzati rendelet) és döntések szükségességek;
- a lakásbérlet kerül döntési pozícióba: 5 éven belül kedvező feltételekkel megvásárolja a lakást, vagy bérlet marad;
- megszűnik a hatósági lakáskiutalás intézménye a bérleti jogviszonyt mellérendelt felek (a bérbeadó és a bérlet) szerződése keletkezteti;
- a törvény kismértékben oldja a bérlet majdnem tulajdonosi jogait (pl. befogadáshoz bérbeadói hozzájárulás, bérleti jog folytathatóságának szűkítése, lakáscsere szabályozása);
- önkormányzati rendeletben kell meghatározni a szociális helyzet alapján történő lakásbérbeadás feltételeit;
- a lakbér tulajdonosi jogkörben kell megállapítani lakbér (lakásfenntartási) támogatással együtt;
- megszűnik a lakáshasználatbavételi díj, a bérleti jogról lemondás;
- szükséglakásokat határozatlan időre nem lehet bérbe adni.

Az önkormányzatok lehetőségeit nagymértékben behatároló törvény alapvető ellentmondása: ahhoz, hogy a rászorulóknak bérlakást juttathassanak, lakásaik nagy részét meg kellene tartaniuk, de ezt a bérletnek biztosított vételi jog szinte lehetetlenné teszi. Emellett a lakáskérdés megoldásában az állam a szabályozáson túl alig vállal feladatot, ezt az össz-társadalmi szinten jelentkező, és ezen a szinten is nehezen kezelhető komoly problémát helyi szintre „lőcsöli”.

Mit tehetett ebben a helyzetben önkormányzatunk? Kínlódtunk egy helyi lakáspolitikai rendszert, amely erre a célra fordítható jelentős források híján álmódosítás maradt csupán. Persze a gond elől menekülő állam főhatóságaitól jöttek az ajánlások programunk kidolgozásához, csak pénzt nem mellékeltek hozzá. Megszültük tehát önkormányzati lakáspolitikai tervünket, amelyet 171/1995. (XI. 02.) számú határozatával fogadott el a képviselő-testület. Ennek célja többlépcsős lakáshoz jutási, lakhatási rendszer kialakítása és folyamatos működtetése, amely biztosítja a változó igényekhez (életciklus, családnagyság, jövedelmi-szociális helyzet) szükséges mobilitást is, figyelembe véve a város sajátosságait.

A komplex lakáspolitikai rendszer elemei:

Első lépcső:

1. Szobabérlet háza: 15-30 db., egyszobás egységből, közös

helyiségekből (konyha, mellékhelyiségek) álló önkormányzati tulajdonú és fenntartású épület, amely létesíthető meglevő ingatlan átalakításával (pl. üdülő, munkásszálló). Tipikusan életkezdő házaspárok, illetve egyedülállók ideiglenes – néhány évig tartó – lakhatására szolgál, szociális jelleggel bérbe adva.

2. Alacsony komfortú szociális bérlakások: a kisjövedelmű rászorulóknak (így pl. a szobabérlők házáat „kinövők”), illetve a komfortosabb bérlakás terheit viselni nem képes, vagy nem kész hátralékosok elhelyezésére szolgál.

Második lépcső:

1. Önkormányzati szociális bérlakások: a szociális célú lakásállomány komfortos/összkomfortos része, határozott időre, ezen belül is a rászorultság fennálltaig bérbe adva. A lakbér a jövedelmi-szociális helyzettől függően differenciált, a rászorultság csökkenésével a lakásfenntartási támogatás is csökken, ami növekvő lakbért, így készletet jelent a bérlőnek más lakhatási forma választására.
2. Szociálistelek-juttatással és lakásépítési támogatással saját tulajdonú lakáshoz jutás: preferálandó forma, eszköze a részletfizetési kedvezményrel juttatandó szociális telek, és a lakásépítéshez támogatás.

Harmadik lépcső:

- Önkormányzati piaci feltételű bérlakások: lakbérük a fenntartási költséget meghaladja, licitálással adhatók bérbe (az önkormányzati lakásállomány exkluzív, vagy azzá tehető része).
- Vállalkozói bérlakások: vállalkozók által építendő, extra igényeknek megfelelő otthonok, melyek tehető „ideiglenes” városi lakosok lakhatására szolgálnak.

Negyedik lépcső:

- Gondozóház:
 - a. szociális feltételű, városi rászorulóknak szociális térítési díjért,
 - b. exkluzív gondoskodást biztosító („naplemente”) otthon, a város gyógyhelyi vonzását kihasználva idegeneknek is, a fenntartási költségeket meghaladó belépési, térítési díjért.

A lakáspolitikai terv teljesítéséről szóló jelentés az 1997. decemberi testületi ülésen szerepelt. 1996. december 31-én az önkormányzat 170 szociális bérlakással és 21 várospolitikai - szakember-elhelyezési - célokat teljesítő ún. szolgálati lakással rendelkezett. A bérlakás-gazdálkodás különböző elemeit az első három lépcső tartalmazza. A képviselő-testület 15/1993. (XII. 16.) számú önkormányzati rendeletében részletesen meghatározta hasznosításuk szabályait, amelyben a korábbi lakásigénylési szisztémát az üres lakásokra vonatkozó pályázati eljárás, valamint az ötéves határozott időre szóló bérbeadás váltotta fel. A rendelet 1997-es módosításával lehetővé vált a lakásfelajánlások ösztönzése, vagyis a határozatlan idejű bérleti jogról lemondáskor az éves bérleti díj ötszörösét tudjuk fizetni. (A bérlakás-fenntartás

még az 1996-tól megemelt mértékű lakbérrel is jelentős veszteséget termel, amit a magas, növekvő lakbérhátralék fokoz.) Közhasznú munkásokkal 10 db alacsony komfortú, 30 m²-es, szoba-konyha-fürdőszobás minigarzont sikerült építeni, amellyel folytatható volt a frekvenciált területen levő, lepusztult állagú lakások felszámolása. A piaci feltételű bérlakásoknál a tervben szereplő hasznosítási forma a törvény szerint kötött mértékű lakberek miatt nem járható út, hisz licitálni csak arra lehet(ne), hogy ki fizet több havi lakbért előre, ami bevételt nem növel. Vállalkozók részéről bérlakás-építési igény nem merült fel. A saját tulajdonú lakáshoz jutás segítésére licitálás nélküli, úgynevezett szociális telkeket értékesítünk folyamatosan, ami népszerű és igényelt mód. A gondozóházra forrást biztosítani nem sikerült.

Igy állunk tehát napjainkban is, országosan, fél nemzedék él „kommunában”, szociális bérlakás alig akad, a saját tulajdonú lakáshoz jutás támogatási rendszere csak egy szűk rétegnek segít a magas lakásárakban.

Kultúra (közművelődés), sport támogatása

Emlegettem sokszor, polgármesterünknek is, az infrastrukturális fejlesztések szerintem túlzott előtérbe helyezésekor, hogy: egy város hagyományok, értékek, tág értelemben vett kultúra nélkül pusztán kövek és lények együttese. (Szerencsére mi ettől jobban állunk, sok tényezőnek köszönhetően, amelyről most igyekszem röviden hű képet adni.)

Az Ötv. a települési önkormányzat feladatait kijelölő 8.§ (1) bekezdésében „az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról gondoskodás”-t rögzít. Folytatásként pedig „a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása” fogalmazással szól tárgyunkról. Ez a „támogatás” kifejezés kevesebbet, kisebb léptékű, fajsúlyú tevékenységet jelez, különösen a következő, (2) törvényi bekezdésre is figyelve „az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően – mely feladatokat milyen mértékben és módon lát el.” Ha a (4) bekezdést is hozzá vesszük, egyértelművé válik, hogy kötelezően ellátandó önkormányzati tennivaló a humán közszolgáltatási körben csak az alapfokú oktatásról, az egészségügyi és szociális alapellátásáról gondoskodás (volt a Mötv. hatálybalépéséig). Ugyanakkor az (5) bekezdés rögzíti: „a települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel”. A Mötv. 13.§ (1) bekezdésében levő lehetséges önkormányzati feladatok között a 7. pontban a következőket tartalmazza:

„kulturális szolgáltatás különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadóművészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme, a helyi közművelődési tevékenység támogatása;” míg a 15. pontban „sport, ifjúsági ügyek” kifejezés szerepel.

Önkormányzatunk közművelődési feladatait elsősorban a művelődési központ és könyvtár, valamint újabban a Bocskai István Múzeum mint intézményünk fenntartásával, míg sportfeladatait a városi sportház működtetésével, valamint városi sporttelep fenntartásával teljesíti. Közművelődést elősegítő jellegű még a

- közművelődési, művészeti tevékenység támogatása,
- közgyűjteményi tevékenység támogatása,
- szellemi, művészeti értékek feltárása, megismertetése, emléktáblák, köztéri műalkotások állítása, kiadványok kiadása,
- helyi közművelődési rendezvények, kiadványok támogatása (pl. SZÓKIMONDÓ kulturális havilap),
- Hajdúszoboszló városi lap és Hajdúszoboszlói Városi Televízió működtetése,

de idekapcsolódik részben a civil szervezetek támogatása és önkormányzati kitüntetések, díjak, egyéb elismerések adományozása is.

Az önkormányzat által végeztetett egyéb sportfeladatok:

- általános iskolai úszásoktatás szervezése (2. osztályos gyermekek úszásoktatása);
- a diákolimpiák kistérségi szintű versenyének szervezése és finanszírozása;
- helyi szabadidősport-versenyek szervezése, lebonyolítása,
- helyi sportegyesületek támogatása, önkormányzati tulajdonban levő sportingatlanok rendelkezésre bocsátása,
- utánpótlás-nevelés támogatása.

Képviselő-testületünk már az első önkormányzati ciklusban integrálta gazdaságilag a három közművelődési intézményt (művelődési központ, könyvtár, valamint gyermek- és ifjúsági ház), 46/1993. (IV. 22.) számú határozatával. Tulajdonba vette, majd üzemeltetésbe adta a Bocskai Filmszínházat magánvállalkozásnak, amely azt korszerűsítette, átalakította (disco jellegűre). A művelődési központban kiállítóterem létesült, megújult a szabadtéri színpad nézőtere. A Szoboszlói Kulturális Közösség létrejött és működése sok nívós – különösen képzőművészeti – rendezvényt hozott. Újjáalakult a helytörténeti gyűjtemény, valamint a népművészeti kiállítás, a nyári időszakban színvonalas rendezvények kezdtek zajlani. Az öntevékeny művészeti csoportok között a város hírnevét külföldön is növelő módon működött a Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar, valamint az ifjúsági fúvószenekar. Újjáalakultak a sportegyesületek, a városi szakszövetségek. A nehéz helyzetben önmagában a létük is nagy eredmény volt.

Tanmedence hiányában csak részleges iskolai úszásoktatás kezdődhetett. A kulturális és sportcsoportok tevékenységét, a programok lebonyolítását elősegítette az önkormányzat anyagi támogatása, jellemzően az évenkénti kulturális és sport alap pályázati rendszerével. Az önkormányzat által létrehozott „Hajdúszoboszló Kultúrájáért, Sportjáért” alapítvány integrálni igyekezett nem önkormányzati forrásokat is. A közművelődés létesítményi feltételei mostohák maradtak.

A képviselő-testület korábbi döntésének megfelelően az 1996. novemberi ülésen megszületett az önkormányzat kulturális (és tömegkommunikációs, erről a következő részben írok) koncepciója. Célja:

- az ágazati törvények megszületésének hiányában is – a város kulturális életének stratégiai céljait, főbb irányait kijelölni és rendszerbe foglalni, a gyökeres társadalmi változások közepette. *(Máig ható, és sajnos úgy látom még évtizedekig el nem érhető állapot – megállapítása az anyagnak, amit ha megengedik, napjainkra is vonatkozó követelményként szó szerint idézek:*

„A másság elfogadása, egymás kölcsönös elviselése, az egymás iránti szolidaritás, egyszerűen a demokrácia működése csak akkor elképzelhető, ha az állampolgárok műveltsége nő, illetve a meg-növekedett műveltséghez viszonylagos anyagi jólét is párosul.”)

A műveltséget a nevelés-oktatás és a közművelődés segítségével azok intézményesített, vagy egyéni formáit felhasználva szerezhetjük meg. *(Magamról szoktam mondani, hogy olyan vagyok mint a szivacs, ha „kinyomnak”, már jön ki belőlem valami kultúra, de még fér belém „anyag” bőven. Az önkormányzatiság első 15 évében alig maradt időm kedvenceimmel – tény-, illetve szépirodalom, filmek, zene – foglalkozásra, mert a munka, az ülésezés, a szakirodalom töltötte ki napjaimat. Látom, ezt már nem lehet behozni, bár igyekszem.)*

A rendszerváltáskori gazdasági válság, elszegényedés, kommercializálódás nem éppen a kulturálódás, az ezzel foglalkozó személyek, intézmények pozícióit javították, így és egyébként is az önkormányzati anyagi finanszírozás létfontosságú volt a reális célok, elvárások teljesíthetőségéhez.

A koncepció tartalmára rátérve kiderül, hogy az egységesítés folytatódott, a képviselő-testület a gazdasági összevonás után 30/1996. (III. 14.) számú határozatával szervezetileg is összevonta három kulturális intézményét, létrehozva a **Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtárt**.

(Én évek óta tudatosan a „kulturális központ” kifejezést használom, ami tartalmilag kifejezőbb, emellett rövidebb, a megújult épületre is ezt „rakattam fel” – kaptam is érte, pedig a testületnek kellene így módosítani a nevét szerintem.)

Az intézményhez tartozik a szabadtéri színpad is. Az egységes intézmény létszáma kettővel csökkent, megszűnt a korábbi fluktuáció, minden dolgozó rendelkezik a munkaköréhez szükséges képesítéssel. A szervezeti integrációval megszűntek a korábbi három egység munkájában tapasztalt átfedések, ugyanakkor a kulturális tevékenység szinte minden területén mérsékelt csökkenés jelentkezett, ami nem magyarázható csupán a fizetőképes kereslet visszaesésével és az épületek rossz adottságaival. A házban 10 alkotó művészeti közösség tevékenykedett, közülük a legismertebbek voltak a már említett kórus mellett a városi népdalkör és citerazenekar, a Margaréta báb-együttes és a felnőtt képzőművész kör.

Intézményünk szervezte és rendezte a nagy tömegeket mozgató „népün-nepélyeket” (lovasnapok, hajdúvárosok találkozója, szilveszteri csergetés), programjainak látogatói az óvodáskortól a nyugdíjas korosztályig (a középiskolásokhoz, más fiatalokhoz már akkor is kevésbé tudott eljut-

ni). Rendszeressé váltak a képző-, ipar- és népművészeti kiállítások. Az intézmény munkájában a legnagyobb hangsúlyt – a turistákat is célzó – nyári kulturális és sportprogramok szervezésére helyezte. *(Ezt sok kritika érte, nem igazán szoboszlói, nincs sajátos arculata, karaktere – ma is hallható ez –, viszont az anyagi lehetőségekhez mérten bővült a programkínálat, több hagyományteremtő rendezvény honosodott meg.)*

A kultúrházban elhelyezett könyvtár területe lényegesen kevesebb volt a normatívában előírtnál, alig 200 m², nem volt olvasóterem, raktár – pedig akkor még voltak könyvet, illetve újságot olvasók –, de felszereltsége a ráfordításoknak köszönhetően folyamatosan javult (pl. megkezdődött a számítógépes feldolgozás). Az állományba közel 60.000 különböző dokumentum (könyv, időszaki, kiadvány, hangzó- és képi anyag) tartozott. A gyarapításra fordítható alacsony összeg kevésnek bizonyult a legszükségesebbek beszerzésére is (igaz, áruk is nagyon növekedett). A könyvtár rendszeresen szervez ismeretterjesztő, bővítő előadásokat, író- olvasó találkozókat, irodalmi esteket, műveltségi vetélkedőket, emellett hozzá fűződik a karácsonyi hangverseny meghonosítása.

A **gyermek- és ifjúsági ház** 9 szakmai célú helyisége 199 m² alapterületen helyezkedett el. Felszereltsége viszont – köszönhetően a sikeres pályázatoknak is – a legjobb volt akkor, szakkörei (honismereti, bélyeggyűjtő, modellező, fazekas, számítógépes, tűzzománc, intarzia) és művészeti csoportjai (fúvószenekar, mazsorett) segítették a gyermekek hasznos szabadidő eltöltését, tanulását, pályaválasztását.

A **Bocskai Filmszínház** 1993-tól 1996. májusáig a művelődési központ működtette, ekkortól magánvállalkozás. Az új háromdimenziós hangrendszer segítségével a premier filmeket nálunk is rögtön bemutatták, a mozi így népszerű volt. A T-Boy szórakoztató központtá átalakított egység diszkóprogramjai is népszerűek voltak a fiatalok körében (nem így a környező társasházak lakóinál, akiket – mint már említettem – a hajnalig tartó mocsarnoki hangoskodás okkal háborított fel).

A **Bocskai István Múzeum** egy nagy tiszteletet kivívott gimnáziumi tanár, dr. Juhász Imre, városunk díszpolgára, szervező- és gyűjtőmunkájával (érdemei e területen is el nem múló, amit földimmel kapcsolatban itt is meg kell jegyezni) jött létre 1958-ban, és 1964-től lett a megalakult megyei múzeumi szervezet tagja. Helytörténeti és népművészeti gyűjteményét jól kiegészíti az erdélyi Cseh Gusztáv grafikus, valamint a szoboszlói születésű Miskolczi László festőművész városnak adományozott rangos anyaga. Világhírű alkotásokat is bemutat a Joseph Kadar adományából és szervezőmunkájával 1996. szeptember 1-jén megnyitott Nemzetközi Modern Múzeum, színesítve a helyi kulturális kínálatot, növelve turisztikai vonzerőnket. A múzeum a város közművelődésében is jelentős szerepet játszik, különféle előadások, múzeumi foglalkozások, tárlatvezetések, vetélkedők, táborok szervezésével.

Az önkormányzati kulturális hálózatot teljesebbé teszik a civil szervezetek, valamint egyéb kezdeményezések. Például éveken át működött a Délibáb

Szállodában a „Cívis Művésztelep”. Hosszú hiátus után, egy évtizede a Hungarospa szervez évente ilyeneket Hungarospa Alkotótábor néven. Az 1989-ben megalapított Hajdúszoboszlói Kör, továbbá az Életerő Egyesület, a Lovasbarátok Egyesülete is segített tevékenységével. 1992-től néhány évig országos fafaragó tábor is működött városunkban a megyei művelődési központ anyagi támogatásával, amely később nemzetközivé bővült, köztéri alkotások is születtek ott.

(Erről egy kis színes. Egyik alkalommal két japán fafaragó is jött hozzánk, akik semmilyen más nyelven nem beszéltek. Polgármesterünk nem ért rá, így engem bízott meg a résztvevők köszöntésével, és a tábor megnyitásával. Azonban délután felhívott a Debrecenből várt japán tolmács, hogy sokat késve tud csak jönni este. Rémületemre, hogy a két japánnal mit csináljak addig, azt mondta, hogy előttük „hajbókolva” adjam át a névjegyet. Így is történt, ám a hajlongások után hogyan tovább? Mentőötletem támadt, leültettem őket két lengyel vendégünkhez. Döbbenet láttam, hogy széles gesztusokkal folyamatosan magyaráznak egymásnak. Nem gondolom, hogy lengyeleink tudtak volna japánul, ám a vodkájuk ebben a helyzetben is segített.)

Éveken át fontos szereplője volt városunk képzőművészeti életének a helyi alkotókat felölelő Szoboszlói Műhely.

A koncepció feladatmeghatározást is tartalmazott, rögzítésében városunk jellegéből, adottságaiból kiindulva. Alapelvek ezen a területen, hogy az önkormányzat

- működtessen célszerű, takarékos, ugyanakkor hatékony intézményhálózatot;
- a területen mozgó nem önkormányzati szervezetek között a közös célok mentén vállaljon tájékoztató, segítő, összehangoló szerepet;
- eredményesen lássa el mecénási, támogatási és fenntartói feladatait, hogy a város polgárai és üdülővendégei egyaránt élvezhessék a lehetőségeket, növekedjék a város lakosságmegtartó képessége, idegenforgalmi vonzereje.

A kultúra finanszírozása részről helyes, időtálló megállapítás volt, hogy „a város idegenforgalmi vonzerejéhez ugyanúgy hozzátartoznak a színvonalas kulturális szolgáltatások, mint a vendéglátás, vagy az egészségügyi ellátás”. A finanszírozásnak az „értékek irányába kell haladnia”, ezért a kulturális önkormányzati bizottságnak meg kell határoznia a teljes egészében dotált, a részben támogatott, az önköltséges és a nyereséges tevékenységek körét, a koncepcióban rögzített alapelveknek megfelelően. Arra kell törekedni, hogy az intézményhálózat folyamatos működése biztosított legyen, a jelentősebb városi események megrendezéséhez pedig pályázat útján kell nyújtani a szükséges anyagiakat. A nagyobb szabású rendezvényeket meg kell pályáztatni, hogy azokat a leggazdaságosabban, ugyanakkor színvonalas, látogatottságát tekintve a legjobban megtervező szervezet (netán magánszemély) kaphassa a támogatást.

A fenntartó, illetve támogató önkormányzat felelőssége elsősorban ab-

ban áll, hogy minél gazdagabb kulturális kínálatot biztosítson, irányítása, ellenőrzése pedig a finanszírozáson keresztül érvényesüljön (nem pedig „a részletekbe is belekötögyva”).

A kulturális intézmények a jövőben is legyenek a közösségi élet színterei. A koncepció fejlesztési elképzeléseiben – a kultúrház felújításának, bővítésének halaszthatatlan indoklása mellett – erősödött a szabadtéri színpad lefedésének igénye, ami a nagyobb szabású – akkoriban még belépődíjas – műsoros rendezvények, időjárási kiszolgáltatottságot csökkentő megtartását tenné lehetővé).

A koncepcióban fogadta el testületünk az idegenforgalmi szempontból jelentősebb kulturális és sportprogramok tervét, szerepeltek benne a folk-, illetve dixieland zenei események, a fürdőbálok, szépségversenyek is. *(Kellemes emlékeim közé tartoznak a strand főbejárati kupolája alatt tartott nívós, hangulatos könnyűzenei koncertek – akadémikusan kérdezem: miért és ki miatt hagytuk ezt abba?)*

Ugorjunk most másfél évtizedet, szemelgetve a művelődési központ és könyvtár igazgatójának a képviselő-testület által 2011. márciusi ülésén tárgyalt beszámolójából. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény a közművelődési tevékenység fogalmát így adja meg:

„a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg, és a társadalom, a helyi közösség haladását, szellemi felemelkedését szolgálja”. Mára a kulturális lehetőségek és a kínálat – az infokommunikációs technológiák fénysebességgű fejlődésével – rendkívüli mértékben kiszélesedtek, a virtuális térben szinte minden könnyen elérhetővé vált, így a közművelődési elméleti-gyakorlati szakembereknek is új kihívásokkal kell szembesülniük.

Képviselő-testületünk 1999-ben elfogadott, majd 2006-ban módosított önkormányzati közművelődési rendeletében határozta meg a helyi közművelődési feladatokat, annak szervezeti kereteit, finanszírozási formáit, a szakterület irányítását, éves költségvetéseiben pedig erre figyelemmel biztosítja az anyagi feltételeket, amelyek lehetővé teszik a magas színvonalú szakmai munkát. A forrásokat sikeres pályázatokkal is növelték, évi néhány százezer, majd néhány millió forint összegben.

Nagy szó, hogy közel két évtizede megjelenik a SZÓKIMONDÓ városi kulturális havilap. 2010-ben a házban 26 alkotó művészeti közösség működött 436 taggal, 9 klub, kör pedig 286 taggal. Legrégebbi a hímző szakkör, de sikeresen működik a csipkeverő és a foltvarró is, a felnőtt képzőművész kör mellett pedig gyermek szakkör is tevékenykedik. Szép sikereket értek el a mazzorettcsopordok, valamint a népdalkör.

Hagyományos nagy rendezvények:

- Tavaszi művészeti napok
- SzobRock amatőr rockzenekarok tehetségkutató versenye
- Bizonyítványbuli

- „A Nap ünnepe” – Táncoljuk át az éjszakát!
- Hajdúvárosok találkozója
- Folkhétvége
- Dixieland napok
- Kösely-kupa lovasverseny és lovas felvonulás
- Birka- és slambucfőző örömnapi
- Karácsonyi hangversenyek
- Szilveszteri csergetés

Bocskai István Múzeum

Törvénnyel, más településeken működő társaival azonosan 2013. január 1-től került megyei helyett önkormányzati fenntartásba. Jó magyar felemás módra ez is, legalábbis nálunk, hisz négy épülete közül 3 önkormányzatunk tulajdonában van, a negyedik az államéban. Természetesen hiába kértük, hogy adják ezt is tulajdonunkba, elzárkóztak vagyongazdasági elvekkel takarózva, így aztán számos probléma eredője marad a vegyes tulajdoni állapot (pl. az állam a maga egy épülete alapján diktálni akart nekünk a mi hármunkra vonatkozóan is). Ez azonban szerencsére csak a forma, mert a tartalom lényegesen jobb eredményt takar.

Intézményünk fiatal, rátermett, agilis vezetője nemcsak stratégiai terveket kovácsolt rögvess, hanem a megvalósítást is lendületesen megkezdte, több sikeres pályázat segítségével. Az épületek és a kiállítási enteriőrök megújulásával remélem, rövidesen okafogyottá válik az a mindig felújuló vita, hogy miért nem épít az önkormányzat egy „maxi épületet” múzeumi célra, ráadásul közelebb a turisztikai területünkhöz. *(És velünk, helyiekkel mi lesz, mi marad nekünk, ha egyetlen, a valamikori polgári világot felidéző Bocskai utcánk is kiürül? Én azon a véleményen vagyok, hogy jobb ez a több, a régi Szoboszlót megidéző épület, aminek megtekintése beosztható több látogatási alkalomra. Én is inkább néztem Párizsban a Rodin-múzeumot, mint a végignézhetetlen mennyiségű Louvre-anyagot, mert így nem kellett a vége előtt abbahagynom lelkiismeret-furdalással, hogy a most kihagyottat tudom-e valaha is pótolni.)*

Most nézzük a múzeum stratégiai tervének lényegét. A gyűjtemények gyarapítása, a kiállítások felújítása, a reklámtevékenység szélesítése – pl. nyári kitelepülés a strand főbejárata mellé, illetve molinók, felfestések a megközelítési útvonalon –, és a látogatói környezet fejlesztése a bevételek és a látogatószám jelentős növekedéséhez vezetett. Pl. a bevételek 2013-ban az 1 millió forintot sem érték el, ez azóta többszöröződött, ugyanígy a látogatók száma. Az intézmény megszerezte Joseph Kadar közel 20 millió forint értékű modern művészeti gyűjteményének tulajdonjogát az önkormányzatnak (így a városnak).

2015-ben új állandó néprajzi kiállítást rendeztek a hagyományos pász-torkultúra jegyében, folyik a műtárgyak tisztítása, konzerválása, digitalizálása, a helyi értéktár összeállítása. 2014-2015-2016-ban egyaránt megjelent a múzeum évkönyve, több mint 300 oldalon. Az állam által az önkormányzatoknak adott múzeum-fenntartási költségvetési támogatás

mértéke a gyűjteménynagyságtól és a látogatószámtól függ. A tervben megfogalmazott létszámnövelési és épületfejlesztési kérés megalapozott, lassan teljesül is, pl. napjainkban – 2018 nyarán – az új néprajzi kiállítás, a raktár, rövidesen pedig a templomerőd múzeumi fejlesztése, valamint a „fejedelmi kincstár”. (Nem mondható el ugyanez a strandfürdő területére gondolt „Európa első vízi múzeumáról”, mert ezt a kiváló elképzelést nincs, aki felkarolja az önkormányzati vezetésből. Nehéz hozzáálláshoz, ami a város, a Hajdúság történeti kincsét jelentő, víztorony melletti Csanády-ház meg nem vásárlásában is mutatkozik, sajnos. *Inkább a „kövekre” költünk, hogy utódaink csak „lények”, nem, pedig identitással bíró kultúremberek legyenek?*)

Az eddigi pályázatnyerések egy-egy fontos lépést tettek lehetővé a múzeumfejlesztésben, most azonban egy nagyobb lépés, sőt, az ilyen célra eddig összesen szánt pénzeket tekintve ugrás következik, amiben örömemre még volt szerencsém tevékeny részt vállalni. A TOP – 1.2.1 – 15 kódjelű, „Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés” megnevezésű felhívásra konzorciumban benyújtott, „Magyar Szürkéék Útja – kulturális tematikus útvonal Hajdú-Bihar megyében” c. pályázatról van szó. Projektjére a megyei önkormányzat vezette, Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hortobágy, Nagyhegyes, Nádudvar önkormányzata alkotta konzorcium 975 millió forint támogatást nyert, amelyből 100 millió (!) forint illet bennünket.

Fejlesztésünk elemei:

- Bocskai u. 14. sz. alatti múzeumépület utcafronti bővítése az új attrakciók bemutatásához;
- a „Pásztorkincsek” kiállítás megújítása;
- Bocskai-Thököly fejedelmi kincstár létrehozása, koronáik és a jogar hiteles másolatának elkészítésével;
- a templomerődben állandó kiállítás és hozzá kapcsolódó „hajdú őrségváltás”.

Ebből a legnagyobb léptékű a fejedelmi kincstár, amelynek része a Bécsben őrzött Bocskai-korona és a Bukarestben őrzött jogar „lemásolása”. Az önkormányzati költségvetéshez múzeumunk még 2011. október végén tett javaslatot, 4,5 millió forint fedezetet kérve a Bocskai-korona másolatának elkészítéséhez. Tehette ezt azért is, mert még az 1990-es évek elején a Hajdúvárosok Szövetségében úgy állapodtunk meg, hogy turisztikai látogatottsága miatt ezt városunk fogja elkészíttetni és a tagtelepülések ünnepi rendezvényeire „vándoroltatható” módon őrizni, bemutatni. Így, és ezért sem öncélúan, mert eszköze lehet a kor, a hajdúk, a reformáció háromdimenziós bemutatásának. Szerepeltettük több vidékfejlesztési pályázatunkban, de a településeggyüttes támogatása ellenére – néha szerencsétlen formai akadályok miatt – mégsem sikerült hozzá támogatást szereznünk. (A türelmetlen Hajdúnánás időközben készíttetett egy „gagyí” másolatot.) Városunknak azért is „előjoga” van erre, mert 1926-ban az eredeti korona

visszaszerzésére nálunk alakult meg a „Bocskai Koronaszövetség”, amelynek felhívásához 926 hazai település csatlakozott. A töröktől szintén koronát kapott – amit Bocskaihoz hasonlóan ő sem „használt” – Thököly Imrét pedig 1680. január 8-án Hajdúszoboszlón választották a kuruc hadak fővezérévé, és itt írta meg az özvegygé vált Zrínyi Ilonát feleségül kérő levelét is. *(Remélem, hogy a pályázati forrásból, vagy kapcsolódó kiegészítéséből végre elkészülhet Thököly Imre mellszobra is, hisz bronzanyagát megszereztem hozzá, és a szoboszlói származású szobrászművész kedvező feltételekkel vállalja ezt a feladatot, az általa már elkészített, és nekünk adományozott, szép Zrínyi Ilona szobrához kapcsolódóan. Így a kalandos életű szerelmespár itt „új otthonra találhat”, megható történetük turisztikai vonzerőnk növelését is segítheti – pl. „Szoboszló a szerelmesek találkozóhelye”).*

Képviselő-testületünk 126/2015. (VII. 2.) számú határozatával múzeumunkat bízta meg a hajdúszoboszlói értékek kutatásával és ezek nemzeti értékkel nyilvánításának megszervezésével. Eredményeként létrejött a törvényi előírások szerint a **Hajdúszoboszlói Települési Értéktár**, amelyben 15 érték szerepel jelenleg (az első négy a megyei értéktárba is bekerült):

1. A hajdúszoboszlói gyógyvíz (egészség és életmód körben)
2. Szilveszteri csergetés (kulturális örökség)
3. Gönczy Pál reformer, polgári népoktatást megalapozó életműve (kulturális örökség)
4. A „hévizek atyjaként” elhíresült, s a magyar geológia apostolának tartott dr. Pávai Vajna Ferenc geológus munkássága (ipari és műszaki megoldások)
5. Bocskai-kultusz Hajdúszoboszlón (kulturális örökség)
6. Thököly Imre hajdúszoboszlói kultusza (kulturális örökség)
7. A Hajdúszoboszlói lovas reprezentáció hagyománya (kulturális örökség)
8. A vendéglátó kultúra hagyományai Hajdúszoboszlón (turizmus)
9. Hajdúszoboszló természeti adottságai és értékei (természeti környezet)
10. Képzőművészeti gyűjtemények Hajdúszoboszlón (kulturális örökség)
11. Hajdúszoboszló épített öröksége, műemlékei (épített környezet)
12. Szép Ernő hajdúszoboszlói kultusza (kulturális örökség)
13. Termelői piac Hajdúszoboszlón (agrár- és élelmiszergazdaság)
14. A Bocskai István Múzeum állandó kiállításai (kulturális örökség)
15. Kovács Máté művelődéspolitikus, könyvtartudós munkássága (kulturális örökség)

Már ebből is látszik, hogy micsoda kincsekkel rendelkezik városunk, különösen ha hozzávesszük a negyedszázad végén terítéken szereplő alábbi tízet (remélem, rövidesen sikerül pénzt szerezni kidolgozásukhoz):

16. A szoboszlói fürdő – Hungarospa (turizmus és vendéglátás)
17. Régi hajdúági ételek és gasztrofesztiválok Hajdúszoboszlón (kulturális örökség)

18. Hőgyes Endre és Kenézy Gyula orvosprofesszorok munkássága (egészség és életmód)
 19. A Népművészet Mestereinek munkássága – Fazekas István, Galánfi András, Radácsi Piroska, Császi Ferenc, Vetró Mihály, és mások is (kulturális örökség)
 20. A fekete kerámia Hajdúszoboszlón (kulturális örökség)
 21. A „magyar népdal apostola”, Balla Péter népzene kutató munkássága (kulturális örökség)
 22. Köztéri alkotások Hajdúszoboszlón (épített környezet)
 23. Muzeális kiállítóhelyek Hajdúszoboszlón – a Gazdaház és a Géptár - ideillőnek érzem a Csanády-házat is (kulturális örökség)
 24. Szoboszlói kunhalmok régészeti öröksége (természeti környezet)
 25. Pásztorkultúra Hajdúszoboszló hortobágyi legelőin (agrár- és élelmiszergazdaság)
- (+ra javaslatom: kiemelkedő helytörténeteseink munkássága – dr. Juhász Imre, Erdei Gyula, Vida Lajos – és talán fontos megemlíteni a kitartó szervező Cs.Nagy Zoltánt is.)

Múzeumunk pénzt nyert a hungarikum pályázatban, amelyből 2016-ban elkészítette a „Városi kincsek, helyi értékek Hajdúszoboszlón” című szép kivitelű könyvet a 15 értékről. Újabb pályázatnyeréssel pedig szakembereivel, tudományos segítőivel feldolgozta határon átnyúló pályázatunkban partnerünk Rév (Vadu Crisului) értékeit – pl. az európai ritkaság fehér kerámia-készítést, valamint a Körös-szorost és a Sívám-hagyományt –, amelyről a mienkkel azonos kivitelű, kétnyelvű könyv is készült.

A sportolás támogatása

Az Országgyűlés 1996. július 3-án fogadta el a sportról szóló törvényt. Ebben elismeri a testedzés jelentőségét az egészség megőrzésében, a személyiség formálásában, a közösségi magatartás kialakításában, az ifjúság fizikai és erkölcsi nevelésében. Általánosan rendezi (az állam és a megyei, valamint) a helyi önkormányzatok sporttal kapcsolatos feladatait, amelyek a következők:

- a testnevelési és sportfejlesztési feladatok meghatározása;
- a testneveléssel és sporttal foglalkozó szervezetek támogatása, együttműködés velük;
- a tulajdonában levő sportlétesítmények fenntartása, működtetése.

Követelmény, hogy a testnevelés és a sport részterületei – az óvodai testedzéstől a hivatásos sportig – egymással összefüggő, kölcsönhatásban levő egészet képezzenek, a másik rovására egyik terület fejlesztése sem indokolt.

A törvény alapján képviselő-testületünk 147/1999. (XI. 25.) számú határozatával elfogadta az önkormányzat sportkoncepcióját. A dokumentum az óvodai foglalkozások alapfeladatának az egészséges életmódra

nevelést jelölte meg, kérve, hogy az váljon a pedagógusoknál és a szülőknél a mindennapos tevékenység részévé. Ehhez a tárgyi feltételek a kezdetekben kevésbé voltak adottak (pl. tornaszobák hiánya), de önkormányzati-alapítványi-pályázati támogatásokkal fokozatosan javultak.

Az iskolai testnevelés és sport feladata, hogy segítse elő a tanulóifjúság egészséges életvitelének kialakítását és közvetve járuljon hozzá a lakosság romló egészségi állapotának javításához. A fiataloknál a sportolás népszerűségének csökkenése miatt különösen indokolt, hogy az iskolák biztosítsák a mindennapos testedzést és a sportkörök működését. Az iskolai keretekben folyó tevékenység három irányú:

- tanórai testnevelés,
- tanórán kívüli sportfoglalkozás,
- iskolai sportköri tevékenység.

Fontos, hogy az iskola biztosítson rendszeres versengést, teremtsen sporthagyományokat, és ápolja azokat. Az oktatási intézményeinkben a szakos ellátottság teljes, a sportcsoportokban a testnevelőtanár edzői képezésének megfelelő sportágakban dolgoznak a diákok. A diáksport az a versenyszerű tevékenység, amely az intézmények/tanulók között zajlik különböző sportágakban, a házi bajnokságoktól az országos döntőig. A diáksportélet irányítója a városi diáksport bizottság, amely a települési versenyrendszert szervezi és működteti, a megyei szövetség segítségével. A diákolimpia versenyein évente több száz tanuló vesz részt, szép eredményeket is elérve. Az iskolák létesítményi ellátottsága eleinte csak részben volt megfelelő, különösen a szabadtéren, de ez fokozatosan javult. Nagy eredményünk, hogy a kötelező úszásoktatás révén az 1998-99-es tanévtől kezdődően minden 2. osztályos tanuló megtanul úszni. *(Úgy gondolom, ez tőlünk, „vízvidéktől” el is várható – nem tudom mi van „borvidéken”).* Az úszásoktatást főállású szakedző végzi, a polgármesteri hivatal alkalmazásában. A versenysportra rátérve az eltelt negyedszázadról megállapítható, hogy az önkormányzat lehetőségei szerint – de azokkal ésszerű mértékben gazdálkodva, más fontos ágazati területek igényeire is figyelve – igyekezett segíteni ezt a fontos városi tevékenységet is. A sportegyesületek működése, eredményei ennek ellenére jellemzően egy, vagy néhány megszállott emberen múltak, akik igyekeztek „összekalapozni” a szükséges pénzt. Voltak fellángolások, pl. a Kabai Cukor FC Hajdúszoboszló focisapat másodosztályú bajnokságban pillanatai, de mivel – szerencsére – önkormányzatunk nem vállalta egyesek hobbijának túlffinanszírozását, jellemző ránk az alacsonyabb szintű bajnokságokban szereplés. *(Muszáj kitérnem itt arra, hogy némelyek a „reklámértékkel” követelték a több pénzt, amire mindig az volt a véleményem, hogy megette a fene Szoboszlót, ha ily módon, a jellemzően néhány száz fős fociközönség előtt kell hirdetnünk kiváló turisztikai adottságainkat. Ha lúd, legyen kövér alapon kicsit még folytatom a kitérőt. Én magam amatőrként, jellemzően kispályán, gyerekkoromtól 56 éves koromig fociztam, már csak ezért sem lehetek sport(foci) ellenes. Mégis elhajtot-*

Önkormányzati kommunikáció

A kommunikáció közkeletű kifejezéssé vált, az információk kódolását, továbbítását, majd dekódolását jelenti, egyirányú (pl. rádióhallgatás, tv-nézés), vagy kétirányú (pl. beszélgetés) módon. Közvetlen, ha a küldő és a címzett egyszerre vesz részt benne, közvetett, ha nem egy térben, vagy nem egy időben zajlik. A kommunikációs csatornák lehetnek verbálisak és non verbálisak (jellemzően szóbeliségen, illetve írásbeliségen alapuló). E tudományos ívű bevezető után kezdjük a történetet az „antivilágban”. 1989. november 20-i keltezéssel, a városi tanács elnökének aláírásával az alábbi szövegű levél ment a város gazdálkodó szervei (vállalatai, szövetkezetei) vezetőinek:

„Városunk és a három városkörnyéki község régi célja teljesült a helyi lap 1989-ben összefogással történt létrehozásával. A gazdasági, társadalmi, politikai változások, a helyi önállóság és önkormányzás nem csak a lap további létét indokolják, hanem a nyilvánosság és az információáramlás új eszközeként helyi televízió stúdió működését is. E változások és a gazdasági helyzet következtében a korábbi, bármilyen nemes célra történő „adakozás” nem járható út. A közösségi igények kielégítése, a települések érdekeinek érvényesítése csak úgy lehetséges, ha az ezekre anyagiakat juttatók tőkéjének hozamát, megtérülését is garantáljuk. Ily módon hozható összhangba a lokálpatrióta és a gazdasági érdek. Mindezek előrebocsátásával ajánlom szíves figyelmébe az általunk tervezett „Hajdúszoboszlói Információs és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság” mellékelt koncepcióját. Bízom abban, hogy Önt, illetve az Ön által vezetett szervet rövidesen elképzelésünk támogatói körében tudhatjuk.”

A „HISZ Kft.” létrehozására irányuló javaslatot egy ötagú, városi szintű munkacsoport dolgozta ki, amelyben volt szerencsém fontos szerepet vinni a városi tanács képviseletében. A településeggyüttes szócsöveként 23 városi-városkörnyéki községbeli gazdálkodó szervezet összefogásával, 1989. január 1-től jelenik a „Hajdúszoboszló” című térségi gazdasági-politikai-kulturális lap, havi két alkalommal, 4-4 oldalon 2300 példányban. A helyi lapra szükség van, emellett a helyi nyilvánosság másik fontos eszközeként a városi televízió beindítása is indokolt. (Akkor még másolási lehetőség sem volt a városban.) A kft. javaslatban tervezett tevékenységi köre:

- kiadói joggal helyi lap és egyéb kiadványok kiadása;
- sokszorosítás gyorsmásológéppel, avagy nyomda;
- idegenforgalmi szolgáltatások;
- egyéb tevékenységek, szolgáltatások,

amelyek a helyi lap és tv veszteségét kompenzáló nyereséget termelik. A helyi médiában a városi televíziót kitüntetett hely illeti meg. Jelentős könnyebbség lehetett volna a Debreceni Városi Televízió stúdiója szabad kapacitásának felhasználása, ideértve a debreceni átjátszóadót is. Sajnos ennek jelei a terepviszonyok miatt nem voltak vehetőek városunkban, a kábelhálózat pedig csak az emeletes házas lakótelepeken (mintegy 1100 lakásban) volt kiépítve, így helyi adót kellett volna telepíteni. Az idegen-

forgalmi szolgáltatások körébe utazási iroda is tervezve volt. Ma már furcsának tűnnek az elképzelt „egyéb szolgáltatások”, így a sajtóolvasóterem, színes televízió, teletext, számítógépes adatfeldolgozás, jogi, vállalkozási tanácsadás, könyvelés, stb.

A tanácsi elképzelést elsöpörte a rendszerváltás szele, de sikerült felmelegíteni és a képviselő-testület 179/1992. (IX. 23.) számú határozatával elfogadta az önkormányzat információs stratégiáját, amely a Hajdúszoboszlói Információs Rendszer (HIR-INFO hálózat) tervét jelentette.

Ebben az alábbi irányvonal jelent meg:

„A hatékony és célszerű információellátás érdekében változtatni kell azon a ma még csak ily módon lehetséges gyakorlaton, mely szerint zömmel döntésekről történő, utólagos, szűkkörű tájékoztatás történik. A döntéslétkészítés fontos fázisairól is információt kell nyújtani (így válhat világossá miért éppen az a döntés született, bekapcsolhatók a polgárok és szervezeteik), emellett meg kell teremteni az egyéni, illetve csoportos – jelenleg még extra – információigények kielégítésének feltételeit. Ezt szolgálja a következő elemekből álló HIR-INFO hálózat:

1. Helyi média:

- városi lap
- városi televízió
- városi rádió

2. Információs és tanácsadó iroda

3. A polgármesteri hivatal információs rendszere

A Hajdúszoboszlói városi lapnál a cél a hetilappá fejlesztés volt (1 év átmeneti év kivételével nem érték el ezt, bár a hírszolgálati technológia lényegesen megváltozott). Az újság kéthetenkénti maradt (de a városi lapok közt elsőik között jelent meg színes kiadásban), postai előfizetőkkel és ún. áruspéldányokkal. 2015. márciustól ingyenes, a város területét lefedő havi önkormányzati városi lappá lett alakítva.

A városi televízió (HVTV) létrehozását segítette, hogy a volt városi tanácsot még a frekvenciamoratórium előtt bejelentkeztettük, így engedéllyel rendelkezünk. A tv-t és a rádiót a Debrecenben működő térségi csatornákra alapozva javasoltuk ekkor költségtakarékos módon kiépíteni, a közhatalmi testülettől függetlenítéshez pedig alapítvány létrehozását ajánlottuk. Végül a városgazdálkodási rt.-hez került, és 1994 decemberében jelentkezett első hivatalos adásával. Jelenleg is 24 órás (képújsággal együtt) sugárzó adást tudnak szolgáltatni, megfelelő műszaki felszereltséggel.

A lap 2015-ig részben önálló intézményként (gazdálkodását a hivatal látta el), a HVTV 2010 óta önálló önkormányzati intézményként működik. A helyi médiumoknál minimális az alkalmazott létszám, mindig külső munkatársak megbízásos jogviszonyú foglalkoztatása segítségével tudták feladataikat ellátni.

Az információs és tanácsadó irodát az Országos idegenforgalmi Hivatal anyagi támogatását felhasználva létesítette önkormányzatunk.

A polgármesteri hivatal számítógépes rendszerének fejlesztése már a tanácsi érában elkezdődött. (Kaptunk 3 db IBM AT és 6 db XT – aminek nem volt winchestere, csak terminálként működött – gépet, én pedig egy kollégámmal informatikai tanfolyamot végeztem el.) A rendszerfejlesztési elképzeléseinket a kezdetektől a 3 alapnyilvántartásra (terület, lakosság, szervezetek) alapoztuk, hisz az önkormányzat minden végzett feladata ezek valamelyikébe illeszkedik. Az alapnyilvántartásokon túl komplex ügyintéző (vagyis nemcsak nyilvántartó, adatkezelő, hanem a munkafolyamatot minden elemében támogató) szoftverek kifejlesztését, alkalmazását céloztuk meg. A városháza telefonrendszerét 1992-ben olcsó üzemű, korszerű Ericsson alközponttra cseréltük, amely ma is hibátlanul működik. Ekkor létrehoztunk a lakosságnak, szervezeteknek is olcsón szolgáltató másolóirodát a hivatalban, mely napjainkban is működik.

A képviselő-testület 219/1992. (XI. 26.) számú határozatával 1993. január 1-től a – jórészt Tourinform feladatokkal – már működő információs és tanácsadó irodát – a konzultáció/információ kifejezésekből komponált – „CONSINFO” Városi Információs és Tanácsadó Irodává alakította. A művelődési házunk földszintjén – korábbi totó-lottó helyiségben – pályázati és önkormányzati támogatásból korszerűen kialakított, berendezett szolgáltatóegység jött létre. (Jellemző, hogy a jegyző hivatali helyiségében még ma is innen származó bútorok vannak). Olyan központi helyként működtettük, részben önállóan – a művelődési központhoz kapcsoltan – gazdálkodó költségvetési szervként, ahol mindenki (helybeli és vendég egyaránt) információt, segítséget, megoldást találhat. Ellátta a megyei vállalkozásfejlesztési alapítvány alirodai teendőit, kommunikációs szolgáltatásokat kínált (telefon, internet, fax, ami ekkor még cégeink egy részének sem volt), bérelhető módon, igényelhető tanácskozhelyiséggel. Ezt az egységet javasoltuk alapítványi, vagy gazdasági társasági formában működő városi információs szolgáltatóvá fejleszteni, amely gondozná, kiadná, működtetné a városi lapot, a televíziót és a rádiót is.

Az iroda – kinézetére is vonatkoztatva – megelőzte a korát, „szálka lett többek szemében”. Az 1994-es választáson kicserélődött képviselő-testület 182/1996. (XI. 28.) számú határozatával az év végével a CONSINFO-t megszüntette. A turisztikai információs szolgáltatás tovább működött a művelődési központ bejáratánál, később a strand főbejárata alatt, majd az új turisztikai irodába került a TDM-be integrálva.

Az 1996. végén a képviselő-testület által elfogadott városi kulturális és tömegkommunikációs koncepcióban – visszatekintve – érdemesnek találok az alábbi néhány mondatot a kultúrára és a kommunikációra vonatkozóként:

„Az e területen jelenleg működő több, kis intézmény nem tekinthető célszerű és takarékos megoldásnak. Az eddig tett integrációs lépések (könyvtár, valamint a gyermek- és ifjúsági ház beolvasztása a művelődési központba) is igazolják, hogy az egyes részterületeken a hatékony feladatellátás nem igényel szervezeti önállóságot, a szükséges szakmai önállóság pedig belső szabályozással bizto-

sítható. A művelődési területen tehát megvalósult a szervezeti összevonás, amelynek tapasztalatai kedvezőek. Az első lépés után következhet egy újabb a művelődési ház kulturális, szabadidős és információs központtá alakítása útján.”

Ezzel ellentétes tettek jöttek azonban, a CONSINFO megszüntetése mellett a koncepciót elfogadó határozatában az 1992-ben elfogadott HIR-INFO hálózatra irányuló – integrációs célú – stratégiát is hatályon kívül helyezték képviselőink. Maradtak a médiamanufaktúrák nálunk, számos gondot keletkeztetve ezáltal, kihasználatlanul hagyva az integráció kínálta előnyöket. *(Persze egy dolog a szakmai logika, más azonban sokszor a politika szempontja, abban a kulcskérdésben, hogy – képletesen és valóban – „kinek szól a helyi média”).*

Igazolandó, hogy mégiscsak van „feltámadás”, a „(H)ősök terein – város és kultúrközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón” című pályázatunk nyeresi esélyét megnövelte a kulturális központ épületébe tervezett két közösségi szolgáltató iroda létrehozása. A „CONSINFO”-s alapokon, a közösségi teleházak tapasztalatait is felhasználva a 2015. évben létrehozhattuk az ifjúsági-civil információs és tanácsadó, valamint az infomentor irodát. Az elsővel a civil szervezetek iroda-, tanácskozhelyiség-, irodatechnika, valamint működésüket segítő személyi asszisztencia igényét, valamint az ifjúság jobb felkarolását igyekszünk teljesíteni. Az infomentor iroda az adatot, információk keresőknek, s emellett az ügyintézési lehetőségek megtalálásában segít leginkább az elektronikus térben, az azt igénylőknek. Ez a két iroda egyben az önkormányzat-polgármesteri hivatal kihelyezett-kiterjesztett feladatkörű lakosságszolgálati egysége, amely az általunk élenjáró közigazgatási-informatikai szakmai színvonalon kifejlesztett szoftvereket is alkalmazza („ADATSZTÁR” adatkezelő, információs szolgáltató, illetve „IKeR” – Integrált Kistérségi e-Közigazgatási Rendszer, amely az élethelyzet alapra helyezve hatékonyan képes az ügyintézési formát kezelni).

Szándékom, hogy a mások által is elismert informatikai fejlesztéseinkről ebben a részben is írok még egy keveset, most azonban rátérek a városi televízióra, amelyben „állatorvosi lóként” szinte minden kommunikációval kapcsolatos eredmény, valamint probléma egyaránt benne van. A SZÓKI-MONDÓ-ról, a kulturális központunk által kiadott folyóiratról itt nem szólok, attól függetlenül, hogy művemben, ahogy lezajlott szakmai pályafutásomban egyaránt szókimondó szeretek lenni.)

A Hajdúszoboszló Városi Televízió úgy született meg, hogy 1994 elején a polgármesteri hivatal pályázatot nyújtott be frekvenciahasználatra és stúdióalapításra, a városunkhoz legközelebb működő Debreceni Városi Televízióval összefogva. (Ők maguk is pályázni kívántak „reánk”, tehát ésszerű megegyezés született: a szakmai követelményeket velük teljesíteni tudtuk úgy, hogy a tv Hajdúszoboszlóé maradt.) Pályázatunk alapján a Művelődési és Köznevelési Minisztérium engedélyezte a frekvenciahasználatot és a stúdióalapítást. A műsor saját, az OTP melletti 10 emeletes ház tetején

elhelyezhető adóval sugárzott lehetett, míg a stúdió a művelődési központ földszinti Galéria kávéháza helyiségeit kapta meg, a műsorkészítésben a DVTV segített meglevő technikával. Mi előterjesztésünkben az újszülött televíziót a művelődési központhoz kapcsoltnak javasoltuk létrehozni, tehát nem önálló intézményként (2-3. helyen ajánlottuk még a CONSINFO-t, illetve az 1993-ban létrehozott Hajdúszoboszló Lapkiadó Intézményt.) Ezzel szemben a képviselő-testület 22/1994. (III. 17.) számú határozatával a városgazdálkodási rt. kezébe adta a televízió létrehozási, működtetési jogát. 6 évvel később önkormányzati fenntartásba került a tv, nem sokkal később kezdetét vette a televízió körüli „purparlé”. Alapvető probléma volt, amit az önkormányzati belső ellenőrzés rendszeresen kifogásként megállapított, hogy az intézmény mini alkalmazotti létszáma – egy főszerkesztő-intézményvezető és gazdaságvezető – miatt az önálló gazdálkodáshoz szükséges személyi feltételek nem voltak biztosítottak. Mivel az intézmény szervezeti rendje több vonatkozó jogszabály előírásainak így nem felelt meg, továbbá „méretgazdaságossági szempontból” sem indokolt az önállóan működő és gazdálkodó – főként utóbbin van a hangsúly –, ezért javasoltam, hogy a döntéshozók vizsgálják felül az intézmény szervezeti rendjét. Változás annak ellenére sem történt, hogy 2012 végén a televízió akkori kinevezett vezetője a nonprofit kft.-vé történő átalakítást javasolta. A tv gazdálkodását törvényi változás következtében jelenleg a HGSZI látja el, de önálló intézmény maradt.

Az infokommunikációs technológiákban egyre inkább fontos szerepet kaptak a számítógépek, a közigazgatási vonalon is követelménnyé vált hatékony alkalmazásuk. *(Az országos jegyzőszövetségek informatikai munka-csoportjának vezetőjeként érzékeltem ezt a helyzetet, bekapcsolódtam az országos vonatkozó stratégiák elkészítésébe is.)* Az alkalmazás eleinte az önkormányzati-hivatali belső működési folyamatok „megtámogatását” jelentette, jellemzően elkülönülten működő – sziget – szoftverekkel.

Átfogóbb, komplexebb, netán integrált rendszer nem volt kapható a piacon, ezért el kellett indulnunk a fejlesztési vonalon. Programunkat eleinte „KÖZ-ÜGY”-nek (Közigazgatási Ügymenetek) becéztük. Célunk vele egyrészt az volt, hogy foglalja egységes keretbe a belső információáramlásműködést, egyszerűen tegye lehetővé a kifelé irányuló adat- és információszolgáltatást (felettes hatóságoknak, partnerszervezeteknek, érdeklődőknek, ügyfeleknek). Ez lett az „ADATSZTÁR” modulunk. Másrészt tegye lehetővé a belső számítógépes hálózatra (INTRANET) alapozottan az INTERNET-en történő információszerzést, ügyintézkést. Ez lett az IKeR-eleme átfogó rendszerünknek, amely „Élethelyzetek”-ként szintén most is működik **www.hajduszoboszló.eu** közigazgatási portálunkon. (Mivel nem igazán aratott sikert csak zárójelenesen említettem, hogy az sms-t (szöveges mobiltelefonos üzenet lehetősége) is igyekeztünk felhasználni ügyfeleink előnyére – ez volt a hazánkban egyedüli „I-SMS – Intelligens SMS” közigazgatási szolgáltató rendszerünk, ami pár évet élt). Fejlesztési programunk lényege az volt, hogy ügyfeleink az általuk választható bármelyik kommunikációs csatornán (telefon, mobiltelefon, sms, internet,

illetve személyesen bejőve a hivatalba) tőlünk azonos minőségű, korszerű és hatékony kiszolgálásban részesüljenek. „Virtuálszoboszlo” internetes portálrendszerünk elemei az alábbiak (voltak)

- www.hajduszoboszlo.hu (ma már „eu”-önkormányzati, hivatali, városi)
- www.e-tarsulas.hu (kistérségi társulási, IKeR-partnertelepülési és közös közigazgatási)
- www.szoboszlokepeskonyve.hu (a város múltját bemutató, általam felkarolt magánkezdemenyezés)
- www.szoboszloinvest.hu (befektetési)
- www.telepulesbiztonsag.hu (közbiztonsági, bűnmegelőzési)
- turizmus portálrész (turisztikai információk 7 nyelven – ma ezt már a **www.hajduszoboszlo.hu** nyújtja a TDM működtetésében).

Informatikai fejlesztéseinkhez számos pályázati támogatást igyekeztünk felhasználni. Közülük a legjelentősebb az IKeR – ADATSZTÁR programunk volt, amellyel saját önkormányzatunknak és a partnertelepülések hivatalainak komoly mennyiségű hardvereszközt (asztali és noteszszámítógépek, nyomtatók) is sikerült szereznünk, jelentős költségmegtakarítással élenjáró technológiai színvonalra hozva fel ezeket a szerveket. Hasonlóan fajsúlyos, még szélesebb települési önkormányzati partneri kört megcélzó programunk volt az akkori 7 hazai fejlesztési régió számára 2010. január 25-i benyújtási határidővel megjelent, „Térségi, közigazgatási és közszolgáltatási informatikai rendszerek továbbfejlesztése” tárgyú felhívásra „IKeR – Integrált Kistérségi e-Közigazgatási Rendszerünk továbbfejlesztésével regionális szintű ASP-szolgáltatás nyújtása partnertelepüléseinknek (régións IKeR)” címmel benyújtott anyagunk.

(A felhívás lényege: régióként egy elektronikus szolgáltató központ – ASP – kialakítása, amely e-közigazgatási szolgáltatásokat biztosít a régió valamennyi települése számára.) Annak ellenére, hogy szakmai körökben a mi IKeR-rendszerünket tartották hazai szinten az egyik legjobbnak – emlékszünk: e-Közigazgatási Díjat is kaptunk érte 2009-ben –, így magasan teljesítettük a komoly pályázati feltételeket, mégis Debrecen „nyerték meg”. (Közeledett a 2010-es országgyűlési „új rendszerváltó választás”!) Jobb azonban így, hisz később a nyertesektől „elvették” a támogatást.

Ami nem sikerült akkor nekünk, mostanában az állam maga „megcsináltatta” az ASP-t, amihez „eszi, nem eszi, nem kap mást” módon minden önkormányzatnak kötelező csatlakozni. (Ennek módszertana és szolgáltatási minősége gyengébb a mienknél, így Szoboszlo, és a még néhány élenjáró informatikai alkalmazó település rövidesen „visszalép az időben”.) Adódott még kettő, az eddigieknél kisebb léptékű fejlesztést kínáló pályázati lehetőségünk. Az egyik a 2012-ben, az Elektronikus Közigazgatás Operatív Programban (ÉKOP) kiírt „Ágazati pályázat a közigazgatási szolgáltatások belső folyamatainak megújítására” célú volt. Az erre benyújtott, IKeR-továbbfejlesztésére alapozott projektünket azzal „meszelték el”, hogy nem igazoltuk az „országos hasznosulását”, így nem felel meg ennek a kritériumnak.

A másik pedig a Társadalmi Megújulás Operatív Program egyik 2012. évi

felhívására „Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló” címmel benyújtott, amely támogatást nyert. Vele „élethelyzet-alapúvá, élethelyzet-kezelővé” alakítottuk IKeR-szoftverünket, amely jelenleg is működik www.hajduszoboszló.eu önkormányzati közigazgatási portálunkon, jelentősen könnyítve az érdeklődők, ügyfelek eligazodását.

Napjaink szakirodalmában már az „okos város” (smart city) irány a sláger, amelyet a jövőkutatók a digitális városra – ahol kiépült a korszerű internetes hálózat – alapoznak. Erre épül az „intelligens város”, amely már alkalmazza is az internet és a mobilkommunikáció által kínált technikákat. Ezek betetőzése az „okos város”, amely már nem pusztán a technikáról szól, hanem annak a régi vágnak a korszerű megjelenítése, hogy a településen jó legyen élni, könnyen lehessen ügyeket intézni, a „hétköznapi bosszúságok elhárítására” – pl. nyitvatartási idők összehangolása, ügyintézési időpontfoglalás, rövid ügyintézési határidők, közösségi élet lehetőségei, érdekképviselés, érdekvédelem, gondoskodás az elesettekről stb. – is legyen gyors, hatékony megoldás. Ennek megalapozását szolgálta az „Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló” programunk. E könyvemet is olvasgatva eldöntheti az olvasó, hogy haladtunk-e már ebbe az irányba.

IV.

Arányos városfejlesztés

Az Ötv. kifejezetten csak a 8.§ (1) bekezdésében tartalmazza, hogy a településfejlesztés a települési önkormányzat feladata, de implicit módon számos rendelkezés, illetve a törvény „szelleme”, indíttatása erről szól (pl. ebben a 8.§-ban jelzett helyi közszolgáltatások nyújtása, azok biztonságos működése nem lehetséges fejlesztésük nélkül, avagy: mi a helyi közügy, ha a település fejlesztése nem az?). A törvény 1.§ (2) bekezdése szerint: „A helyi közügyek a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához, valamint mindezek szervezeti, személyi és **anyagi** feltételeinek helyi megteremtéséhez kapcsolódnak.

A „helyi közügy” fogalmát a Mötv. lényegileg ugyanígy határozza meg, 13.§ (1) bekezdésében pedig, az önkormányzati feladatok lehetséges köre cím alatt ugyancsak explicit említi a „településfejlesztés”-t. Mivel egyértelmű ennek önkormányzathoz tartozása, nem érdemes tovább kersegeznünk jogszabályi alátámasztásokat. Új törvényi szabály alapján újabban az is előfordulhat, hogy az európai uniós forrásból finanszírozott beruházás határidőbeni elvégzését veszélyeztető önkormányzat helyett a Kormány végeztetheti el azt, amit az önkormányzat túrni köteles (Mötv. 16.§). É a törvény 116.§ (3) bekezdésében ideillően írja, hogy az önkormányzati gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza” a nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgáló” célkitűzéseiket, tennivalókat.

A városi tanács – az önkormányzat szocialistának mondott rendszerbeni jogelődje – 1990. szeptember 20-án tartotta meg utolsó ülését, amelyen tájékoztatót fogadott el ciklusbeli tevékenységéről. Ennek zárórésztében jelzésszerűen rögzítette, hogy a 30.-ai helyi önkormányzati választáson létrejövő új hatalomra milyen égető gondok megoldása vár. Ezek – nem fontossági sorrendben – az alábbiak:

- lakáskérdés;
- szennyvíztisztító kapacitás növelése, csatornahálózat-építés;
- a piac rendezése;
- a gimnáziumhoz tanteremépítés, az ipari szakmunkásképző helyzetének rendezése;
- a művelődési központ bővítése;
- további közművesítés;
- az idegenforgalom fejlesztése, gyógyszálló létesítése;
- új ravatalozó építése.

Mivel részese voltam és jó az emlékezőtehetségem, no meg a tisztesség is úgy kívánja, jeleznem kell, hogy mai napig vállalom ezt az utolsó tanácsi időszakot is, mert az akkori városi felsővezetés jól gondozta Szoboszlót, így egyetértek a tanácsi tájékoztató összegző értékelésével.

Íme:

„Összességében a ciklust úgy értékelhetjük, hogy bár válsághelyzetben, a központi és megyei hatalom által regulázva, az önállóság csekély fokával rendelkezve a tanács, tagjai, szervei, a hivatali apparátus tisztességesen, becsületesen ellátta alapvető feladatait. A gondok ellenére nem csődöt hagy utódjára, hanem olyan alapot, amelyre lehet tovább építkezni, amely jó kiindulópontul szolgálhat a város eddigénél nagyobb fejlődéséhez, boldogulásához.”

(A „vesztét érző” tanácsi hatalom „apait-anyait” beleadott a város fejlesztésébe, emlékezzünk csak: 1987-ben épült az orvosi rendelőintézet, 1983-ban kezdődött – tanmedenceként, mert így adtak rá állami pénzt – a fedett uszoda építése, ha ez nem így lett volna, vajon később mikor tudtak volna elkezdődni ezek a beruházások? A munka minőségére jó példaként szolgál az utolsó tanácsi beruházás, a Deák Ferenc utca leburkolása, amely burkolat ma is jó még. Még egy példa az „átkosból”: 1986–1990. között Hajdúszoboszlón összesen 1090 lakás épült, ebből 640 családi ház – utóbbi a Bartóktelep (emlékezetem szerint itt 240) létrehozásának is köszönhetően. Azóta vajon mennyi ez a szám?)

A tanácsi éra végén a kommunális infrastruktúra csak hézagosan kiépült volt. Legjobb a helyzet a gázvezetékek terén (amely 93 kilométeres volt, viszonyításul: úthálózatunk hossza ekkor 95,5 kilométer), köszönhetően a TIGÁZ akkori vezetése várost támogató hozzáállásának. Az ellátottság a legrosszabb a szennyvízcsatornázásban volt (29%-os kiépítettséggel, és a rendszerbe a lakások alig 12 százaléka volt bekötve), de útjaink is csak 63%-ban voltak burkoltak.

Várt tehát feladat bőven városunk újonnan megválasztott önkormányzatára. A cél az „arányos városfejlesztés” volt, vagyis, hogy a város teljes területét, valamennyi közszolgáltatási ágát megcélózva tervszerűen, ütemesen valósuljanak meg a beruházások. Feladat igen, pénz volt kevésbé, ezért az első ciklusban értelemszerűen nem sikerült sok gondot megoldani.

Kiemelkedő volt a sok problémát okozó fedett uszoda befejezése az 1992. évben (építése 1983-ban kezdődött), és jelentős zökkenésekkel járó üzemeltetése – mivel fenntartása drága volt és veszteséges.

A másik fontos, állami céltámogatással, szinte az egyetlen lehetséges pillanatban megvalósult létesítmény a városi sportház, amelynek átadására 1993-ban került sor. (A 74 millió forintba kerülő létesítmény építési költségéből 28 milliót fedezett az állami céltámogatás, a többit az önkormányzat viselte.)

A második időszakban, a magyar önkormányzatok tekintélyes hányadával ellentétben a sikeres gazdálkodásnak köszönhetően jelentős pénzösszegek teremtdtek meg a város fejlesztésére. (A Központi Statisztikai Hivatal akkori adatai alapján Hajdúszoboszló vezette – minden jel szerint ez azóta is így van – a Debrecen nélküli, városok közötti összesített megyei rangsort, közművesítettsége, lakóinak anyagi helyzete, egyáltalán fejlettsége okán!) A működési költségek aránya az 1995-ös 93,6%-ról 1998-ra 69,7%-ra csökkent, míg a felhalmozásiaké 6,4%-ról 25,5%-ra emelkedett.

Víz-, gáz- és elektromos hálózattal a város teljes területe ellátott, megtörtént a közvilágítás teljes korszerűsítése. Ütemterv alapján megkezdődött a sok gondot okozó csapadék- és belvízelvezető-csatornahálózat felújítása. A képviselő-testület által meghatározott belterületi útépitési ciklusprogram teljesült, 46(!) utcában 12 700 méter út épült, m²-enként közel 2000 Ft költséggel, saját forrásból. Ennek köszönhetően a 108,5 km hosszú belterületi úthálózat kiépítettsége több mint 90%-ossá vált, 9,5 km burkolatlan út maradt későbbre. (Persze a minőség nem lett „Deák Ferenc utcai”, mondogattuk is mi hivataliak, lehet, hogy a kevesebb több lenne, de hiába.)

Megkezdődött a köztemető bővítése, az északnyugati irányban zajlott kislátásokkal. 9 szociális és 12 alacsony komfortú bérakás épült, a frekvenciát városterületeken pedig felszámoltunk 34 leromlott állagú lakást – pl. a Daru zugi „dzsumbujt”. (E látszólag kisléptékű lakáspolitikai intézkedés-csomag minősítésénél figyelembe illik venni, hogy akkoriban az országban összesen 100-150 lakást építettek az önkormányzatok.) 16 „szociális”, licit nélkül kínált telek értékesítésére is sor került.

Ekkor történt meg a Mátyás király sétány és a Szent István park díszburkolása, új utcabútorok kerültek ki a közterületekre. A ciklusban beruházásra felújításra több mint 1.225.000.000 forintot sikerült fordítani.

(Aprócska történet abból az időből. Az egyik nálunk üdülő községi jegyző megkérdezte, hogyan locsoljuk a sétány villanyoszlopaira újdonságként „cserepekben” elhelyezett virágokat. Mondtam neki, hogy polgármesterünk lovagol – ami igaz is –, és reggel-este egy locsolóval a kezében erre fordul. Elhitte.)

Az 1998-2002-es önkormányzati ciklusban is arányos volt a városfejlesztési tevékenység, a legnagyobb hírnevet jelentő gyógyfürdő, és a ráépülő idegenforgalmi infrastruktúra korszerűsítése mellett a kommunális hálózat (burkolt utak, járdák, parkok, csapadék- és szennyvízcsatorna) bővült, a város nem turisztikai területrészei is fejlődtek. Minden, a gazdasági programban szereplő fejlesztési tervet sikerült teljesíteni, a gyógyfürdő megújítása esetében a Széchenyi Terv közel 50%-os támogatását, 1 milliárd forintot is elnyerve hozzá. 2002-ben több sikertelen kísérlet után végre jelentős összegű pályázati támogatást kaptunk a szennyvíztisztító telep korszerűsítéséhez.

(Amikor a Belügyminisztérium illetékes főosztályvezetőjénél (akivel, ahogy sokakkal, jó barátságba kerültem, többször szerepeltünk előadóként szakmai konferenciákon) érdeklődtem a tisztítótelep-pályázatunk elutasítási indokáról, két dolgot említett. Egyik a lakosságszámhoz képest nagy kapacitásméretezés, a másik pedig, hogy nincs csatornaága, a bírálók így félnek, hogy kihasználatlan kapacitás keletkezik. Lett csatornaága, mint ahogy azt is sikerült megértetni a döntéshozókkal, hogy Szoboszló olyan, mint a Bibione-i autóbuszparkoló: nyáron tele van (kb. 50 ezer ember használja egy nyári hétvégi csúcs idején), télen pedig üres (1-2 ezer vendég van a 24 ezer lakoshoz képest.)

A város gazdagodásának jelentősebb elemei ezekben az években:

- felújított zöldség-gyümölcs piac;
- új ravatalozó és a temető bővítése (sajnos ez is kell);
- díszburkolatot kapott a Szilfákajla páros oldala, átépült a fürdőpark és a főtér egyik része, kialakult a Fesztivál tér, megújult a szabadtéri színpad;
- megtörtént a gyógy- és strandfürdő rekonstrukciója, s ezáltal befogadóképessége 14.000 főről 24.000-re nőtt, az országban elsőként megépült (majd bővült) az Aquapark;
- az adományozók végakarátát teljesítve Harangház épült;
- példaértékűen megtörtént a korábbi szilárd hulladéklerakó rekultivációja, átrakó készült a Nádudvaron közösen épített új lerakóra szállításhoz, megkezdődött a szelektív hulladékgyűjtés;
- 14 utcában 5 km hosszan, 85 millió forintért új út épült, 16 utcában, 24.000 m²-en 75 millió forintért útszőnyegezés, 28 kilométeren 90 millió forintért járdafelújítás történt, arányosan a város minden részén;
- szennyvízcsatorna 26 utcában 7.123 méter hosszan, 121.700.000 forintért épült, vízelvezető-árok építésre is jelentős összeg jutott;
- megépült a fedett uszodához kapcsolódó tanuszoda;
- 3 tanteremmel bővült a 3. Sz. Általános Iskola.

(Nem önkormányzati beruházásban ekkor készült el az Árkád (újabb nevén Szilfa üzletház) és az Aqua-Sol Gyógyszálloda.)

A 2002-2006. közötti években is bőségesen voltak beruházások. A legjelentősebbik a szennyvízprogram, de a környezetvédelemben is nagyot tudtunk előrelépni általuk. Elkezdődött a „pályázati nagyüzem”, amely az európai uniós tagsággal teljesebben ki (ekkor még jellemzően magyar, illetve úgynevezett „előcsatlakozási”, pl. PHARE-támogatásokat sikerült elnyernünk).

Pályázataink széles spektrumra irányultak: kiemelten a szennyvíz-programra, egyéb környezetvédelmi fejlesztésekre, idegenforgalmi beruházásokra, szolgáltatásokra, városszépítésre, foglalkoztatásnövelésre, valamint közigazgatás-fejlesztésre is, emellett későbbi tervezett pályázatok megalapozására. Ebben az etapban összesen 57 pályázatot nyújtottunk be, amelyből 46 nyert (80,7%-os sikeresség). A pénzügyi adatok erről összesítve:

- igényelt támogatás: 4.753.280.004 Ft
- elnyert támogatás: 2.988.621.158 Ft
- elnyerthez társuló saját erő: 1.916.846.943 Ft

Formai hiba, hiányosság miatt be nem fogadott pályázatunk nem volt, mindegyik benyújtottat elbírálták.

(Idekívánczik egy történet, mely az állami hatalom viselkedését akkor is jellemezte. 2004-ben nem nyert a szabadtéri színpad helyére tervezett többfunkciós Pávai Turisztikai Központ komplexumra benyújtott pályázatunk. A 2,2 milliárd forint összértékű beruházásból 1,2 milliárd lett volna a saját erő. Projektünk eredménye az akkor turizmusban együttműködő Észak-Alföld – Észak-Magyarország régió déli turisztikai kapujaként szolgált

volna, hatékonyan hirdetve egymást kiegészítő turisztikai attrakcióinkat. A felhívás műemlékek, kastélyok, várak, nemzeti parki területek megújítását célozta, ezért először formai okból akarták kihajítani tervünket. Amikor jeleztem, hogy Szoboszló rendelkezik nemzeti parki területtel – Pusztangyalháza, a Hortobágy részeként -, akkor a fejükhöz kaptak ugyan, de mégsem „nyerették meg”.

„Megnyerették” viszont az akkori szocialista megyei önkormányzati elnök polgári régészeti pihenőparkra vonatkozó ötletét, amely létesítmény azóta is döglődik, a haza legnagyobb dicsőségére. Ez is felér egy felcsúti kisvasútnyi arroganciával és kárral!!)

Önkormányzatunk a pályázati projektkészítés mellett elvégezte a felkészülést a 2007-2013-as európai uniós költségvetési ciklus pályázati időszak hazánkat jóval nagyobb összegben megillető forrásainak megszerzésére. A testület elfogadta városunk idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepcióját, amely alapján – számos egyéb projektvázlaton túl – a város gyógyhelyi fejlesztésére közel 13 milliárd forintos kiemelt nagyprojekt tervét nyújtottuk be az állami szerveknek. (Ebből következően létesült később az Aqua-Palace Fedett Élményfürdő.)

Most pedig szemelgessünk kicsit az időszak fejlesztéspalettájáról:

- szennyvíztisztító telep bővítése 2400 m³/nap teljesítményről 4900 m³-re 511.245.000 Ft értékben, állami támogatások segítségével;
- ugyancsak állami támogatások felhasználásával, két ütemben, összesen 150 utcában, 43.640 m hosszan, 1.927.942.885 forintból szennyvízcsatorna-építés (ezáltal a 39%-os csatornázottság közel 85%-ra bővült);
- a szennyvízcsatorna-beruházás keretében 23.314 m² teljes útszőnyegezés készült, 1800 fát is elültettek;
- állathulladék-kezelő telep, illetve építési törmeléklerakó épült pályázati támogatással;
- megtörtént a református templom környékének, a városháza zsúfolt, rossz állapotú udvarának rendbetétele, a művelődési központ nagytér-mének felújítása;
- a Bárdos-iskolában a belső udvar lefedése;
- a Fesztivál téren, a szabadtéri színpad mellett nyilvános illemhely épült pályázati támogatással.

(Utóbbihoz is fűződik egy jó sztori. „Partizánmunkával” nyújtottuk be – a nem kell mondani, mennyire hiányzó – nyilvános illemhelyre a pályázatot, melynek ténye csak később tudatosult a polgármesterben. Mivel szándéka a szabadtéri színpad – Fesztivál tér értékesítése volt éveken át, azt mondta, hogy „gombhoz nem fog kabátot készíteni senki”, évekig akadályozta a megépítését, elérve a képviselő-testületnél, hogy a számlánkra már megérkezett támogatást visszautaltassa velünk. A támogató szervezet illetékesei döbbenetben álltak a helyi döntés előtt: értetlenkedtek, miért nem kell nekünk az ingyenpénz, és évekig nem voltak hajlandók a támogatást visszafogadni. A gordiuszi csomót végül úgy vágta át kényszerben, hogy fürdőcégünk vezérigazgatója hozzájárult a nyilvános

illemhely fürdőkerítésen belüli megépítéséhez. Így létesült „kifelé is szolgáltató” módon Kelet-Európa legnehezebben készült toalettje!

Nézzük, mi történt a fejlődésben **2006-2010. között**, önkormányzatunk erejének teljében. Ezt az anyagiakra is érthetjük, mert ekkor „csúcsosodott ki” önkormányzatunk – hivatalunk – fürdőcégünk pályázati teljesítménye. A négy év alatt összesen 67 benyújtott önkormányzati pályázat, közülük 43 nyert, összesen 4.759.142.433 forint támogatást, a hozzá társuló saját forrással – önerővel – így 5.569.678.320 Ft beruházási anyagi lehetőséget jelentett. Hozzá vehetjük a Hungarospa Aqua-Palace Fedett Élmenyfürdő megépítését szolgáló, 2,25 milliárd Ft támogatást nyert projektjét – ennek teljes építési költsége 4,8 milliárd forint volt. Emellett kistérségi társulásunkkal is nyertünk a Nagyhegyesig készítendő kerékpárútra, tehát a ténylegesen elnyert önkormányzati célú támogatás összege meghaladta a 8 milliárd forintot ebben az időszakban.

Nem kell bizonygatni talán ezek után, hogy ez volt eddig a legsikeresebb önkormányzati ciklus, amely alatt városunk kiemelkedően fejlődött. A pályázatok, és a segítségükkel megvalósuló beruházások – köztük a humán célú fejlesztések – az arányos fejlesztés elvének megfelelően széles spektrumúak. Felölelték:

- a kommunális infrastruktúra korszerűsítését, bővítését (szennyvízkezelési program, vízelvezetés, utak, játszóterek, parkok, városközpont felújítása, kerékpárút-építés, stb.);
- a közszolgáltatások színvonalának javítását (intézmények renoválása, fejlesztése, a szakképzés korszerűsítése – TISZK -, kompetencia alapú oktatás, intelligens iskolák programok);
- a turisztikai vonzerő fokozását (élmenyfürdő, turisztikai desztinációs menedzsment szervezet létrehozása, kiadványok, rendezvények);
- a foglalkoztatás bővítését (közmunaprogramok, kistérségi foglalkoztatási stratégia);
- valamint a polgármesteri hivatali ügyvitel-modernizálását (igazgatás-és munkaszervezés, informatikai támogatás).

Ennyi projekt közül nehéz csak úgy szemelgetni-válogatni, ezért jelzés-szerűen betekintést nyújtok néhányba. (E fejezet következő része átfogóan elemzi a pályázati forrásszerzési tevékenységünket.)

2009-2010-ben zajlott a (ugye emlékszünk) pályázati kudarcokkal kezdődött szennyvízprogram III. befejező üteme, európai uniós (KEOP) pályázati támogatással. Új öblözet kialakításával a szennyvíztisztító telep kapacitása napi 5400 m³-re bővült, közel 20 km gerincvezeték épült, 1639 ingatlan kapcsolódott be a közszolgáltatásba, a hálózat így 100%-ossá vált. (Példátlan az országban, hogy az ingatlanok tulajdonosai szinte kivétel nélkül rácsatlakoztak a kényelmes és környezetkímélő szolgáltatásra!)

Pályázati kudarcunk ekkor is volt, ami később újrapróbálkozások után sikerré változott. Ez volt a csapadékvíz-elvezető csatornahálózat fejlesztését célzó projektünk, aminél meg kell említeni: mivel városunk – szerencsére – nem tartozik a belvíz szempontjából a pályázati felhívásban meghatározott „veszélyes öblözetbe”, az ezért járó sok pontot értelemszerűen nem kaphattuk meg. Ez behozhatatlan hátránynak bizonyult. (Későbbi kísér-

letkor lehet, hogy ilyen hátrányos adottságú települések kevésbé pályáztak már.)

Az utak felújítására is sikerült többletforrásokat szerezni, hazai TEUT-támogatásból 9 utcában, unióból pedig a József Attila utca rekonstrukciója készült el, és saját költségvetési pénzből is megvalósultak ilyen munkálatok.

Az intézménystruktúra létesítményfejlesztése is komoly eredményeket hozott. Megtörtént a hivatal B épületszárnyának – mivel az A, a főépületen műemléki jellege miatt nem lehet változtatni –, és a Szociális Szolgáltató Központ komplex akadálymentesítése. Nagyobb léptékben három alapvető közszolgáltató intézményünk teljes épület- és eszköz-, berendezés-korszerűsítése zajlott le pályázati támogatással, úgymint a bölcsőde (124 millió forintból), a Hőgyes Endre Gimnázium (515 millió forintból) és a Járóbeteg-Ellátó Centrum (717 millió forintból). A ciklusban 3 játszótér is átalakítottunk a túlbonyolított uniós szabványnak megfelelően. Különösen jó geotermális adottságainkat a Hungarospa fűtésre használja hőcserélőkkel, a metán kísérő gázra pedig zöld áramot előállító erőművet telepített.

A 2010-2014. közötti időszakban önkormányzatunk továbbra is eredményes fejlesztő, pályázati projektkészítő és lebonyolító tevékenységet végzett. A 25 pályázat kétharmada változatlanul nyert, összességében több mint 2 milliárd forint támogatást. A pályázati tevékenységben három nyertes programmal jól szerepelt megújult kulturális központunk.

Ekkor a legnagyobb léptékű fejlesztési program a „(H)ősök terein – város – és kultúrközpont revitalizáció” volt, több mint 1,2 milliárd forintos összköltséggel, amelyből 926 millió forint a pályázati támogatás. Ebből megújultak köztereink (Halasi Fekete Péter tér, a főtér egy része, a mozi-csarnok). A mozi épületében elkészült a Bocskai Rendezvényközpont. A legnagyobb falat pedig az 1950-ben épült, teljesen elavulttá vált kulturális központ átfogó megszépítése volt.

Jelentős útkorszerűsítések is megvalósultak, uniós támogatással a Hőforrás utcán, míg közel 500 millió forint értékben saját önkormányzati pénzből. A csapadékvíz hálózaton költségvetési keretből mintegy 150 millió forintért sikerült jelentősebb javulást elérni.

2013-ban - harmadik kísérletre - ismét nyertes pályázatnak örültünk, új játszótér létesült a Szilfákálja 16. sz. mögötti területen. Összesen 320 millió forintot költöttünk az intézményi épületek felújítására.

Jöjjön egy történetecske ide is.

A „pályázatgyárunk” beindulásakor, avagy mondhatjuk úgy „próbaüzemekor” polgármesterünk elégedetlenkedett a pályázati szisztémával, egyrészt azért, mert a fejlesztéshez szükségesnél mindig kevesebb pénzt lehet vele nyerni, másrészt az eljárás rendkívül bürokratikus, a döntéshozatal pedig nem feltétlenül objektív szempontokon alapul csak – pl. kormányhű településeknek több jut. Ekkor határozta meg ő számomra ma is érvényesen a pályázat fogalmát, ami előadásaimban, publikációimban sikert aratott és általában helyeslésre talált. Tehát a fogalom (a polgármester által elmondottak lényege, általam leszűrve):

„A pályázat a feladat elvégzéséhez elégtelen források sajátos elosztási mechanizmusa.”

(Ugye nem kell magyaráznom: ha lenne elég pénz az adott feladat megoldására (pl. szennyvízkezelés) általában és konkrétan, akkor nem kellene pályázat.)

Pályázati forrásszerzés

Ez a ténykedésünk a városfejlesztési fejezeten belül még egy külön részt, amelybe engedelmmükkel szubjektív elemeket is jobban beleszövök. Ez a tevékenység önkormányzatunk sikerágazatává vált a kezdeti kudarcok után, amelyben kiemelkedően teljesített a polgármesteri hivatal mellett a Hungarospa, illetve a városgazdálkodási részvénytársaságunk, és intézményeink is jól éltek ezzel a pénzszerzési lehetőséggel. Akárcsak az ügyvitelkorszerűsítésnek, ezen hasznos területnek is nemcsak szervezője, összehangolója voltam, hanem a stratégiai dokumentumok, a pályázati projektek készítésében operatív feladatokat is végeztem. [Pl. a pályázati írásban általában enyém volt a címadás – figyelemfelkeltő legyen a bírálóknaál –, valamint a tájshólás szerint: “szoboszlaivá, a mienkké alakítása” a szakértői anyagoknak, illetve a lényegi összefoglaló részek megírása – ami a minimális hely, az 1000-2000 közötti karakterkorlátok okán nem volt egyszerű feladat.]

Hogyan kezdődött mindez nálam?

Jegyzői szakmai rendezvényeken belehallgattam néha, amikor kollégák a pályázatokkal kapcsolatos rettenetes teendőkről beszéltek. Nekem ez azért volt újdonság, mert Hajdúszoboszló fejlettsége miatt a 2002. év végéig ezen nem igazán indulhatott, csak egyes infrastrukturális kiírásokon (pl. útfelújítási, szennyvízprogram céllal). 2002 végén a vonatkozó kormányrendelet módosításával váltunk hátrányos helyzetűvé (a 3 mutató közül a munkanélküliséggel), így esélyünk lett a magyar pályázatokon indulásra. Belegondoltam a közelgő európai uniós tagságunkba, és gyorsan elkezdtem e területen stúdiumokat végezni, hogy felkészült legyek a nekünk kínált lehetőségek kihasználására. *(Ez, és a későbbi pályázatkészítő, ehhez informatikai támogatást szervező tevékenységem oly jól sikerült, hogy erről a témáról is többször hívtak előadásokat tartani különböző szakmai rendezvényeken.)*

Sosem felejttem el az első európai uniós – PHARE – előcsatlakozási, a Hungarospa-val közös pályázatunk „kínjait”. Ennek címe „Hajdúszoboszló üdülőközpontjába ékelődött leromlott állagú terület rehabilitációja” volt, és 157.528.000 Ft, azaz 50%-os támogatást nyertünk. A projekt felölelte a mai Hungarospa Thermál Hotel létrehozását a volt kollégiumi épület átalakításával, bővítésével, a József Attila utca, valamint a Szent Erzsébet utca felújítását, a fürdőt körülvéő sétány és kerékpárút megépítését. Kezdődött azzal, hogy a polgármestereknek tartott megyei értekezleten (ahová a mienk engem küldött, mint a projektről alapvető ismeretekkel rendelkezőt), majd

megettek elevenen a többiek”. Kórusban kiáltották, hogy elfogadnák ők ezt a mi „leromlott állagu” területünket, majd mikor nagy nehezen szót kaptam elmondtam: *igen, jó, de nálatok csak a helyiek látják az állapotokat, nálunk pedig a halom turista állít ki bizonyítványt, megyénkről, országunkról is, vendégeket pedig ti is szoktatok hozni ide ...* (Szóval, meggyőzni nem biztos, de legalább elhallgattatni sikerült őket.)

Nagy probléma lett volna, hogy a határidő utolsó napján még nem volt nálunk az építési engedély, amit helyettünk eljáró hatóságként Debrecennek kellett kiadnia. Nem volt mit tenni, irány Debrecen, ottani kollégáim rohammunkában megcsinálták, majd „tűzni fel Budapestre vele”. Sikerült! Meghiúsulással fenyegetett az a helyzet, hogy legalacsonyabb kivitelezői ajánlat is „több tíz százalékkal” magasabb volt a rendelkezésünkre álló fedezetnél. Nem volt mit tenni, hamar tárgyalások következtek a műszaki tartalom és a kivitelezői ár csökkentésére, ami részben sikerült. (A nívós munkát végző kivitelezőt még a tartós -20 C° fok körüli hideg is sújtotta, de a szálloda ma is működik.

El kellett hagynunk ekkor még a József Attila u. felújítása projektelemet. (Amikor később pályáztunk volna rá, az ügynökségről szóltak: még egy ideig hallgassunk, és ne pályázzunk.) Tárgyilagos akkor leszek, ha leírom, hogy a projekt hivatali felelőse **Jenei Tibor**, tragikusan korán elhunyt idegenforgalmi referensünk volt (nem múló tisztelettel emlékezünk reá), aki többször emlegette: a nyertes pályázat lebonyolítási munkái azért is szörnyűek, mert nagyon egyedül tud maradni benne az ember, a felelősséget ugyanis más nem vállalja. (Később sokszor magam is megtapasztaltam ezt az érzést, leginkább többszöri kísérletű városközpont-rekonstrukciós pályázatunkban, amelyben igazából sem a polgármesterünk, sem a képviselő-testületünk nem támogattott.)

Az európai uniós tagsággal a korábbiaknál lényegesen magasabb összegű források nyíltak meg. Számunkra is nagy lehetőségként. Ez indokolta, hogy a képviselő-testület 2003. novemberi ülésére tájékoztatót készítsen az európai uniós csatlakozás önkormányzatra gyakorolt hatásáról, az uniós elvárásoknak megfelelés tennivalóiról. Ebben rögzítettem, hogy 3 fő területen érint legalább bennünket: **jogharmonizáció** (jogalkotás, jogalkalmazás); **pályázati forrásszerzés**; **európai közigazgatási térhez illeszkedés** (ügyvitel-korszerűsítés). A pályázati forrásszerzés, a várható „pályázati felhívás dömping” miatt fő forrásává válhat a dédelgetett álmok megvalósításának. Tőlünk is függ, hogy a történelmi lehetőségekből nyertesként kerülünk-e ki. Ebben az anyagban bemutattam az Európai Unió támogatási rendszerét, az arra épülő Magyar Nemzeti Fejlesztési Terv lényegét.

Néhány lényeges megállapításom ebből az anyagból:

- A szükséges saját anyagi erő biztosíthatósága mellett likviditási problémát is okozhat, hogy a nyertes pályázatok utófinanszírozottak.
- A pályázatokhoz speciális szakértelem, az uniós szakzsargon ismerete

is szükséges, amely nehezen biztosítható a hivatalban. (Kellenek tehát ezekben jártas pályázati tanácsadó cégek, amelyekkel kedvezményes feltételű, csak sikerdíjas keretmegállapodásokat kötöttünk.)

A külső szakértelem mellett fontos a helyi viszonyok ismerete, a gondolkodó, kreatív helyi szakemberek és ötleteik, áldozatkész munkájuk, valamint annak honorálása.

Látható, hogy elengedhetetlen az előrelátás, a tervezés, az előzetes pénz-befektetés (pl. szükséges tervek elkészítéséhez), vagyis a stratégiai gondolkodás.

Államunk egyedi módszerként Pályázati Előkészítő Alapot hirdetett, amelyre 3 kiemelt projekttervet készített önkormányzatunk (a gyógyfürdő fejlesztésére, a művelődési központ rekonstrukciójára, valamint helyi közigazgatás-fejlesztésre). A PEA lényege az volt, hogy nem pénzt, hanem szakértői segítséget lehetett nyerni a projektötletek pályázattá alakításához (mi egyikre sem nyertünk). A városi-kistérségi szintű pályázatkezelést, projektgenerálást, a megjelenő kiírásokról a koncentrált tájékoztatást hatékonyan segítette a – TTFC – pályázati támogatásból általunk üzembe állított „Elektronikus Fejlesztési Ötlet-Generátor (EFOG)” szoftvermegoldás. Ez interneten elérhetően tartalmazta a Magyar Nemzeti Fejlesztési Tervet, valamennyi pályázati felhívást. Egyedi értéke volt, hogy bárki elhelyezhette, és a rendszerben kapott szakértői segítséggel fejleszthette projektötletét pályázattá, forráskombinációt is készítve hozzá, vagyis időt rabló utazás, személyes találkozás nélkül, interaktívan a megkívánt komplexitásra, benyújtható pályázattá voltak formálhatók az elképzelések.

Ugyanezen nyertes – TTFC – pályázati támogatással épületbővítést is megtudtunk valósítani a városháza C (régi, földszintes) szárnyának végén. Itt elhelyeztük az újonnan létrehozott „kistérségi információs szolgálatot”, amely a pályázatkészítésben is segített pl. partner civil szervezeteinknek. Egyébként az EFOG-rendszer segítségével, a helyi-térségi társadalom „megmozgatásával” készült el kistérségünk projektorientált fejlesztési programja, forrásszerző munkánk egyik megalapozójaként.

Következett a felkészülés újabb állomásaként szabályzat elfogadtatása a képviselő-testülettel az európai uniós pályázati források felhasználásának eljárási rendjéről, önkormányzatunk valamennyi szervére kiterjedő hatállyal. Lényege Szoboszlón megszokott módon az önállóság biztosítása a szervek vezetőinek, de garantálja az önkormányzaton belüli koordinációt. (Ez utóbbi jogosítottja én lettem, szívesen vállaltam az átfogó pályázati tevékenység összehangolását, segítségét, beépítve az operatív feladatokra a „pályázati referens” munkakört, megteremtve az összesített nyilvántartást, rögzítve a pályázati tevékenység folyamatát, amelynek állomásai: felhívásfigyelés; projekt-előkészítés; pályázatkészítés; pályázat benyújtása; nyertes projekt megvalósítása; ellenőrzés; értékelés). Ekkor még „vadászni” kellett a megjelenő pályázati felhívásokra, nem volt ingyenes koncentrált információbázis róluk.

Az önkormányzat pályázati forrásszerző tevékenységéről, a teendőkről

három alkalommal volt **képviselő-testületi ülésen átfogó beszámoló**: 2008. június 12-én, 2009. június 11-én és 2014. január 30-án. Ezekből bővebb információ szerezhető témánkról.

Az első anyagban a pályázati tevékenységet négy szakaszra bontottuk ugyan, de ezt célszerűbb kettőre osztani, az uniós tagság előtti és utáni időszakra. Említettem, hogy 2003-ig városunk semmilyen szempontból nem volt hátrányos helyzetűnek minősítve, ezért a kiírásokon általában nem is indulhatott. Ebben az időszakban fürdőcégünk végzett kiemelkedő pályázati forrásszerző tevékenységet: 1997-ben fedett fürdő a Hotel Termál Terápiában, a ma 3 csillagos Hungarospa Thermal Hotel elődjében, 2000-ben az első Aquapark-építés, majd -bővítés, 2001-2002-ben a Széchenyi Terv keretében valóra váltott óriás beruházás (6200 m² tengerpart medence, strandfelújítás, új fedett tanuszoda, stb.).

A városgazdálkodási részvénytársaság is sikeresen vonta be a pályázati forrásokat az általa végzett közszolgáltatások fejlesztésébe (hulladékgazdálkodás feltételeinek javítása, új ravatalozó megépítése). Az új piacot pedig az ott árusító üzlettulajdonosok összefogásával, anyagi hozzájárulásával építette meg.

Az önkéntes tűzoltó egyesület is indult és nyert pályázatokon eszközökhöz támogatást. Példaértékű volt az új laktanyaépület megépítésének fedezet biztosítása. 2002-ben, többszöri sikertelen próbálkozás után szinte kivétel nélkül nyertek a szennyvíztisztító telep korszerűsítésére, kapacitásbővítésére irányuló pályázataink, alapjaként a hálózatépítési programnak. A vezetéképítés I-II. ütemére 2003-ban hiánytalanul megnyertük az igényelt támogatást, közel 1 milliárd forint összegben!

Az **uniós tagság** révén bővülő pályázati lehetőségek hatékony kihasználására alakult meg – Hajdúszoboszló, Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes részvételével – a „Nyugat-Hajdúsági Településfejlesztési Önkormányzati Társulás”. 2003. június 26-án stílszerűen pályázaton nyertük meg pályázati referensünket (mármint a bérét 33 hónapra), nyertes projektként készült el az e-Magyarország-pont, és a pályázatainkat is kezelő kistérségi információs szolgálat a városháza toldaléképületében.

A projektorientált fejlesztési program kidolgozására irányuló egyik pályázatunk sem nyert, de ennek ellenére a képviselő-testület 2003 októberében el tudta fogadni „A lakható és vendégváró Hajdúszoboszló” mottójú komplex településfejlesztési akciótervet. Ez konkrét pályázati projektötleteket tartalmazott az infrastruktúra, környezetvédelem, az intézményhálózat-fejlesztés, munkahelyteremtés, kultúra, szabadidő, sport, az idegenforgalom és a közigazgatás-korszerűsítés területére.

A kistérségi társulásunk is meghatározta 2004 januárjában fejlesztési akciótervét, majd 2005 elején projektorientált fejlesztési programját, amely az EFOG-rendszer segítségével összeállított több mint 100 projektvázlatot tartalmazott különböző területekre. 2006. május 18-án pedig a hajdúszoboszlói képviselő-testület elfogadta a város idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepcióját, ami alapján a társulásunk is meghatározta a 3 község attrakcióit is felölelő kistérségi kiegészítést.

Ezek az általános stratégiai dokumentumok a különböző ágazatiakkal együtt (utóbbira példák: közoktatási intézkedési terv; közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepció; kistérségi kerékpárút-hálózat fejlesztési tanulmányterv; szociális szolgáltatásfejlesztési koncepció; ügyvitelfejlesztési-informatikai stratégia) megkönnyítették projektfejlesztési tevékenységünket, különösen pedig az állami szervektől folyamatosan érkező projektgyűjtési igények könnyű teljesítését. Mindez megalapozta pályázataink jó színvonalát, a szakértő bírálók általi támogatását.

Mivel még sohasem volt önkormányzatunk kormánypárti többségű, nem politikai tőke, kapcsolatok és kijáró tevékenység, hanem Hajdúszoboszló jó turisztikai és közigazgatási szakmai, pályázati felkészültsége és hírneve hozta meg eredményeinket. Ezt a tények igazolta állítást azért is rögzítenem kell, mert - mint korábbi fejezetben már utaltam rá - megyénkben egyes települések vezetőiben működött velünk szemben a „sárga irigység faktor”, vagyis „könnyű Szoboszlón, minden az ölükbe hull, dől a lé hozzájuk” mondogatták, különösen a lusta irigyek. Pedig városunk azért lett naggyá, mert minden fillérért lehajolt, mindenkori vezetése pedig jól menedzselte az adottságok hasznosítását. Tessék csak végignézni a történelmi korszakokat, a város fő turisztikai attrakciója, a fürdő mindegyikben nagyot fejlődött, a város és a cég vezetői sohasem mulasztották el „korszakos” lépések megtételét, bármilyen nehéznek tünnek is azok!

(Igazolásul jöjjön egy jellemző történet. Illetékes főhatóságunk a legnagyobb turisztikai központoktól 2006. évben kiemelt projektterv elkészítését kérte, legalább 12,6 milliárd forint értékű fejlesztési programot megcélozva. A határidő utolsó napján e-mailben elküldtem az adatlapot, majd felhívtam az ügyintézőt, biztosan megérkezett-e. Igen, mondta, de csak tőlünk, a többiek le se tojták a kérést. Igyekezetünk elősegítette a „Bánomkert-vigalmi negyed”-ként elhíresült programunk legfontosabb elemének, az Aqua-Palace Fedett Élmenyfürdőnek a megépítéséhez a pályázati támogatás későbbi megszerzését. Persze addig még sok munkája, és a tervek elkészítéséhez pénz biztosítása következett a Hungarospa vezérkarának, de „feljebb” ismét nem kellett csalódnunk bennünk, szokásunk szerint jó együttműködőnek bizonyultunk.)

Az Európai Unió 2007-2013. évek közötti költségvetési időszaka a korábbinál lényegesen több pályázati lehetőséget kínált. Még inkább indokolttá vált az előrelátás, a stratégiai megalapozottság, a tervek, koncepciók követelménnyé is váltak. A felkészülés során sikerült elkészítenünk „Hajdúszoboszló projektalapú városfejlesztési programjavaslatát”, a város infrastrukturális állapotfelmérését, a társulással pedig a kistérségi közszolgáltatások optimalizálását szolgáló tanulmányt, valamint egy nekünk is juttatni tervezett, úgynevezett „indikatív forráskeret” felhasználását célzó projektlistát. *(A megyében egyedül nekünk sikerült, a többiek összeveszttek a „mennyei manna” elosztásán.)* Városi-kistérségi projekttegyeztető munkacsoportot is létrehoztunk szakemberekből.

Az első, akkor a „Központban a kultúra Hajdúszoboszlón” című városköz-pont-rehabilitációs sikertelen pályázatunk benyújtásához el kellett

készíteni az integrált városfejlesztési stratégiát (IVS). A képviselő-testület 2008 elején fogadta el. Többszöri felülvizsgálattal, aktualizálással a mai napig alapvető fejlesztési stratégiai dokumentuma ez Hajdúszoboszlónak. Ennek a hatéves – de az előkészületekkel, a lebonyolítás helyenkénti értelemszerű túlnyúlásával hosszabb – időszaknak a tapasztalatait és a további teendőket 2014. január 30-i ülésén értékelte a képviselő-testület. A „feltár” elején beidéztük: az Állami Számvevőszék 2008 végén kiemelten ellenőrizte nálunk is az ötévenkénti rendes vizsgálat keretében felkészültségünket az EU-s pályázati források igénylésére és felhasználására. Megállapították, hogy önkormányzatunk fejlesztési célkitűzéseit gazdasági és egyéb programokban meghatározta, benyújtott pályázataink azokkal összhangban voltak, a szabályozottság és a szervezethez terén eredményesen készültünk fel. Hasznosnak tartották, hogy önkormányzatunk rendszeresen értékeli a tervek, programok megvalósítását, a pályázati tevékenységet és aktualizálja a feladatokat. A projekttervezést-pályázatkészítést pedig nagyban elősegíti, hogy rendelkezünk nemcsak kötelező, hanem saját elhatározásunkból és finanszírozásunkkal, önként készített fontos stratégiai dokumentumokkal is (pl. Helyi Fenntartható Fejlődési Terv, vagy energetikai stratégiák). Előnyünkre szolgált itt is a ténylegesen többfeladatúvá vált kistérségi társulások együttműködésünk.

Összességében testületünk örömmel állapította meg, hogy mindegyik tervezett, fontos, jelentős pályázatunkat megnyertük, esetenként többszöri kísérletre, az időleges kudarcból okulva, a fontos célt fel nem adva (pl. szennyvíz-csatarnázási program, városközpont-revitalizáció, belvíz-projekt, útfelújítások). Egyetlen formai hiba miatt el nem bírálható benyújtott pályázatunk volt. 2008-ban hivatali szervezetfejlesztésre, amikor a CD-re egy dokumentumot elfelejtettünk felmásolni, és ebben a kivételes esetben a CD számított, nem a papíron is beadott dokumentáció, amelyben az anyag benne volt. *(Sajnálkozott is az irányító hatóság vezetője, aki jól ismerte országosan élenjáró ügyvitelfejlesztő tevékenységünket és így tőlünk kiemelkedő programra számított, de sajnos tenni ő sem tudott semmit.)*

A számtalan pályázati, illetve közbeszerzési ellenőrzés összesen egy „hibát” talált nálunk a szennyvízprogram kapcsán – ami összefüggött városunk üdülőhely jellege miatti speciális helyzetével –, amely kifogás éveken át tartó küzdelmünk eredményeként miniszteri döntéssel javunkra zárult. Minden azért is fontos, mert ahogy a pályázati tevékenységünket részletesen bemutató 7. sz. mellékletben tált „pályázatregiszter” jelzi, összesen 160 projektről van szó! (Az egyes fontosabb pályázati projektekről e mű különböző részeiben adunk bővebb ismertetőt.)

Kik végezték – természetesen napi munkájuk mellett – ezt a jelentős bevételszerző tevékenységet a hivatalban? A vezetéssel működő 5-6 főből álló „pályázati operatív munkacsoport”, amely egyes projekteknél kiegészült az adott terület szakembereivel. Írtam már, hogy cégeink, intézményeink kezdték a pályázati forrásszerző tevékenységet (róluk az egyes részeken szólunk), majd felnőtt e területen a polgármesteri hivatal is. A pá-

lyázatokból megszépült kulturális központunk 2012-ben közel 121 millió forintot nyert az alábbi közhasznú tartalmi munka fejlesztést jól szolgáló témákkal:

- „Hajdúsági harangok”: 25 óvodai tehetségfejlesztést, -gondozást segítő foglalkozás (szakkörök, versenyek, témahetek) a felnövekvő nemzedék személyiségfejlődéséhez, képességeinek kibontakozásához.
- „Múltunkban a jövőnk – hajdú hagyományaink nyomában”: négy kreatív területen (kézművesség, képzőművészet, előadóművészet, elektronikus sajtó) kompetenciafejlesztő foglalkozásokkal segített az általános és középiskolai tanulóknak hagyományaink megújuló tovább éltetésében, új szolgáltatások létrehozásában, a város vonzerejének növelésében).
- „Megújuló könyvtár a gyógyvíz városában”: kiemelt célcsoportok – gyermekek, ifjúság, hátrányos helyzetűek – részére teremtette meg az egyenlő hozzáférés esélyét a hagyományos és digitális könyvtári szolgáltatásokhoz.
- „Kulturális szakemberképzés a Hajdúságban”: az intézményünk vezette konzorcium tagjai alkalmasabbá kívánták tenni magukat a művelődéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtására.

A 2014-2020-as uniós pályázati időszak megyei gazdaságfejlesztési részprogramjának tervezéséhez 119/2013. (IX. 12.) számú határozatával fogadott el tájékoztatót képviselő-testületünk, benne volt valamennyi megfogalmazott helyi javaslatunk, projektötletünk.

(Ebben jeleztük a pályázati rendszerben történő változásokat is, amelynek legfontosabbika: kormányzatunk a források 60%-át gazdaságfejlesztésre szánja, így kevesebb pályázati lehetőség marad az önkormányzatoknak.)

A kezdetekben még szó volt egy kiemelt turisztikai program előkészítéséről, amit a Hungarospa menedzsmentjével és a megyei önkormányzat hivatalának szakembereivel kezdtünk meg. Ennek a „Hajdúszoboszló-Bánomkert komplex turisztikai fejlesztése” programsomagnak a következő 7 elemét terveztük:

- többfunkciós sport- és rendezványcsarnok megépítése;
- a Szép Ernő utcai – volt kollégiumi – épületkomplexumból erdei és sportiskola – edzőtábor -, valamint alacsony kategóriájú szálláshely (motel) kialakítása;
- erdei pihenő- és attrakciós parkok létesítése (a vízmű mögötti, Tessedik utcáig terjedő területen);
- Árpád fedett uszoda teljes felújítása, valamint a strandfürdőben a mediterrán tengerpart továbbépítése (a csónakázótó - világítótorony mögötti területén), illetve a nyitott 50 méteres uszoda lefedése;
- kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztések (köz művek, utak, kerékpárutak, parkolók, járdák, sétányok);
- turisztikai desztinációs menedzsment és kapcsolódó elektronikus rend-

szerek fejlesztése újabb vendégbarát szolgáltatások kiépítésével (pl. elektronikus vendégkönyv);

- szabadtéri színpad korszerűsítése.

(Ezt a sajnós hamvába holt csomagot én „Bánomkert = dínom-dánom kert” programnak neveztem el. Ugye emlékszünk, az előző kiemelt ilyen terv vígalmi negyedként híresült el. Igaz, 2016-ban a kormányzat Hajdúszoboszlót Debrecennel, Hortobággal és a Tisza-tóval kiemelt turisztikai desztinációként nevesítette, határozatában 5 milliárd forint fürdő- és egyéb városi turisztikai fejlesztésekre szolgáló támogatási ígérvényt adott 2030-ig szólóan. Az már egy más történet, hogy ebből ténylegesen mikor és mi lesz.)

Nézzük meg röviden a legutóbbi évek aktuális pályázati projektjeit, amelyekről a 2016. június 9-i képviselő-testületi ülésen szerepelt előterjesztés. Számomra felemás érzés, hogy az új pályázati rendszerben a pályázatkészítéshez már speciális szakértői közreműködés kell elsősorban, nem hivatali operatív csapat, a rövidke úrlapon csak egy helyen, néhány ezer karakter teszi lehetővé a projekt „egyéniségének (szoboszlóiségének, egyediségének)” bemutatását, csak a „támogatási kérelem” elektronikus űrlap tényleges kitöltésével áll össze a pályázati csomag. Ekkor derül csak ki, hogy a konkrét felhívás tartalmába vonatkozó terveinkből mi illeszkedik, milyen támogatási feltételekkel (pl. regionális forrástérkép szerint számított tényleges támogatási arány), mire és mekkora saját forrás szükséges a megvalósításhoz. Előnynek ítélem ugyanakkor, hogy tervezett pályázatainkról több egyeztetési lehetőségünk volt, csak a nyerési esélyes projektek előkészítésébe kellett munkát és pénzt „ölnünk”, az ígéretek teljesülésével folytatódott nyerési szériánk a számunkra fontos területeken. A nyertes, fontosabb pályázataink tehát:

1. „[H]ősök terein – Kálvin tér és környezetének megújítása”, amelynek elemei voltak a benyújtáskori 666.683.979 Ft összköltséggel, 624.967.705 Ft 93,74%-os támogatási igénnyel (ennek alig 2/3-át kaptuk meg végül, így az elemeket is csökkenteni kell) Az eredeti projekt elemei (részei):

- Kálvin tér – Gönczy Pál utca felújítása, egyesített gyalog- és kerékpárút kialakításával a meglevő (Ady Endre utcai és Hősök terei) kerékpárutak hálózattá fejlesztése érdekében; a Kálvin tér – Fogthűy u. elején mozcarnokba átkötése; parkolók, zöldterület építése;
- többfunkciós helyi termék- és kézműves piac kialakítása (kertmozi helyén – a színpad és a vetítövásznon meghagyásával -, jégpályaként is működtethető kiépítéssel, illetve fedett helyszínként a mozcarnokban meglevő földszintes épületrész felújításával);
- akcióterületi zöld infrastruktúra-hálózat felmérése, fenntartási és fejlesztési akciótervének elkészítése (első lépésként a „zöld város kialakítása” irányba, ami a pályázati felhívás címe is, nem-

- csak fő tartalma);
- Major utcai 300 méteres, kétsávos lakótelepi futópálya és kutyafuttató építése;
- játszótér és parkoló (át)építése a Bányász utca elején, a JEC (egészség ház) mellett);
- soft programok lebonyolítása (civil szervezeteink bruttó 5 millió forintba pályázhatnak 4 általunk meghatározott témakörben)

2. Fenntartható közlekedésfejlesztés – kerékpárút építése

- Ebesig;
- Dózsa György utcán a Bajcsy-Zsilisznosky utcáig, a főtérsi csomópont átépítésével.

3. „Magyar szürkekék útja – kulturális tematikus útvonal Hajdú-Bihar megyében”

A megyei önkormányzat konzorciumi vezetésével, a megyéből hét település (Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hortobágy, Nagyhegyes, Nádudvar) tagságával, 975 millió forint 100%-os támogatással valósul meg. Nekünk 100 millió forint jut, múzeumunk Bocskai u. 14. sz. alatti épületének bővítésére, az új szárnyban Bocskai-Thököly fejedelmi kincstár létrehozására, a korabeli ékszerek hiteles másolatából; a korról szóló 3 dimenziós filmre; a Pásztorkincsek és a Templombástya c. kiállítás installációjára.

(Ez azért is egyik kedvenc projektem, mert közel 2 évtizedes, múzeumunkkal közös tervünk valósulhat meg Bocskai István töröktől kapott koronája hiteles másolatának kincstárba elhelyezésével. A másolatkészítést legutóbb a néhány éve református templomunk átfogó felújítását célzó Norvég Alapra benyújtott, sajnos vesztés, „A múlt megidézése Bocskai fejedelem koronájával a hajdúszoboszlói református templom jövőjében” című pályázatunkban szerepeltettük. Újabb példa ez tehát arra, hogy a türelem és a kitartás előbb-utóbb célhoz vezet.)

4-5. Energetikai pályázatok:

100%-os támogatást nyert – ezzel is többször próbálkoztunk – az Aranykapu Óvoda energiatudatos korszerűsítését – közel 100 millió forintból – szolgáló projektünk. A napelemből létesítésére – ez intézményeink zöldenergia-ellátását biztosíthatná – irányuló pályázatunk nem nyert.

6. Hajdúszoboszló gyógyparkjának megújítása:

Ez a hazai kiemelt gyógyhelyeknek a gazdaságfejlesztési operatív programból elkülönített forrás felhasználására – „gyógyhelyek komplex turisztikai fejlesztése” címen – szánt program kalandos utat járt be. Ezen jogosult gyógyhelyeknek a korábbi turisztikai államtitkárság két országos egyeztetést is tartott, amelyeken közösen, konstruktívan

megfogalmaztuk a pályázatba beilleszthető elemeket. 212/2015. (XII. 17.) számú határozatával a képviselő-testületünk meghatározta elemeit a Szent István parkban és környezetében elhelyezendően:

- zenepavilon, kávézó, ivókút létrehozása;
- zenélő, fényjátészó, elő- és utószezonban is működő szökőkút (a jelenlegi kiváltásával), strandfőbejárat kivilágítása, fényfestése,
- Szent István park megújítása,
- új szabadtéri színpad építése,
- pavilonok elhelyezése és interaktív fürdőtörténeti kiállítás létesítése.

A több tízmillió forintos tervezési, előkészítési – pl. turisztikai szakértő bevonása kötelező volt – költséggel elkészített pályázatot határidőben benyújtottuk. Hosszú, néma csend után 2017. végén jött értesítés arról, hogy nem nyert támogatást (986 millió forintot céloztunk meg). Újra beadható viszont a kiemelt gyógyhelyként „kapott” 5 milliárd forintos keretösszegre pályázatunk.

Gondolkodtam azon, hogyan kellene befejezni ezt a pályázatos részt. Talán nem haszontalan ami ezután következik.

Esettanulmány a városközpont-revitalizációs programról

Ha visszaemlékezünk egy évtizedet, felfigyelhetünk arra, hogy a kétközpontú Hajdúszoboszló hagyományos városközpontja meglehetősen elhanyagolt, félbehagyott képet mutatott. *(Polgármesterünk mondogatta: az elődöknek azt nem bocsátja meg, hogy ilyen jellegtelen főteret hagytak ránk.)* A főter részleges, a városháza teljes felújítása ugyan megtörtént, de a környezetében levő térrész, no meg a „mozicsarnok” lepusztult képet mutatott, ami egy turizmusból élő városban különösen megengedhetetlen. (Jellegtelen főterünk okán hivatali csapatunk azonosult a „terek nyílnak terekből” elképzeléssel. A kapcsolódó intimebb, kisebb terecskékből alakuló láncolat egyfajta „toldalék főtérrészekként” oldja a központi rész alaphátrányait, különböző funkciókra szolgálóan.)

A városközpont legelhanyagoltabb eleme a művelődési központ épülete volt. A „pusztulási verseny” nyertesét az új szocialista koncepciónak megfelelően népművelésre szolgáló elsők közötti ilyen magyarországi létesítményként 1950. október 21-én avatták fel. Köszönhetően az intézmény névadójának, Kovács Máté akkori kultusz államtitkárnak. A szocialista kockához 1970-ben kétemeletes új szárnyat építettek a Városi Könyvtár és a Bocskai Múzeum számára. Így az épület alapterülete 1614 m² lett. A rendszerváltást követően 50-50 m² - a régi kiállítóterem melletti kis helyiségek, majd a HVTV új székházának (a Szilfákajla túloldalán) elkészülte után annak a helye - a „Hajdúszoboszló” városi lap, illetve - főbejárat mellett jobbra és a balra lévő raktárfele-volt ruhatár - működéséig a CON-SINFO használatában volt.

Színházteremmel nem rendelkezett az épület, a többfunkciós, 15 méter

hosszú nagyteremben kb. 300 fő volt elhelyezhető, a színpad kicsinyke, világítása, technikája elavult, öltözői kicsik. Viszonylag nagyobb felújításra 1979-ben és 1984-ben került sor, de az is inkább az állagmegóvást, a nagyobb romlás megakadályozását szolgálta. Egyetértek a 2 évtizeddel ezelőtti megálapítással, miszerint: az épület kívülről és belülről egyaránt nélküli az esztétikumot, a funkcionális átgondoltságot, kifejezetten rontja a városközpont arculatát (*pikírt megjegyzésem: ha van egyáltalán annak arculata*). A város vezetése és a közönség számára hosszú évekig egyértelmű alapcél volt az intézmény épületbővítéssel egybekötött rekonstrukciója. Ezzel kulturális, szabadidős és információs központ vált volna kialakíthatóvá (aminek alapjai a városi újság és a CONSINFO ottlétével már megvoltak). Ez a cél meghatározta a beruházás fő irányait, amelyek a következők voltak:

- a lapostetőre tetőtér építése, szakköri helyiségek kialakítása;
- a homlokzat teljes átfestésével, esetleg a bejárati rész szerkezeti megváltoztatásával a környezettel harmonizálóbbr épületegyüttes létrehozása;
- a könyvtári szárny és a színpad méreteinek növelése (a raktárral nem rendelkező könyvtárban akkoriban több mint 55.000 könyv volt);
- a rekonstrukció tervezése során meg kell tartani azokat a kulturális értékeket, melynek már hagyományai vannak a városban (pl. kiállítások, nyári rendezvények, népművészeti mozgalom, stb.), ugyanakkor nem hagyhatók figyelmen kívül a szerveződő tevékenységek (pl. kulturális egyesületek, műhelyek);
- a tartalmi munka bővítését szolgálná az információs központ kialakítása, de helyet és teret adhatnának az idegenforgalomhoz is kapcsolódó konferenciáknak, tudományos vándorgyűléseknek is.

Az 1990-es évek közepétől néhány alkalommal lehetőség kínálkozott a ház megújításához anyagi támogatás szerzésére, például az önkormányzatoknak címzett támogatási rendszerben. Ennek igénybejelentési felhívása abban az időszakban követelményként támasztotta, idézem:

„meglevő közművelődési intézmények esetében folyamatosan törekedni kell arra, hogy a lakossági igényekhez igazodóan alkalmassá váljanak a közösségi művelődésre, alkotásra, ismeretterjesztésre, általános és szakmai képzésekre, művészeti tevékenység befogadására.”

Az igyekezetünk azonban hosszú ideig nem vezetett sikerre.

Központban a kultúra Hajdúszoboszlón (?)

A kényszerű csendet követően felderengett a láthatáron egy forrásszerzési lehetőség. Ez volt az európai uniós támogatások felhasználását célzó „Új Magyarország Fejlesztési Terv”-ben szereplő „funkcióbővítő integrált települési fejlesztések” című program. Pályázati stratégiai tervező és projektkészítést, lebonyolítást segítő partnerünként a megye fejlesztési tervét is készítő, fejlesztéseinkben azóta is hatékonyan közreműködő nyíregyházi MEGAKOM Tanácsadó Iroda Kft.-t választottuk. Az első közös érdemi projekttegyeztető megbeszélésre – bevonva a művelődési központunk veze-

tését is – 2007. július 18-án került sor, amelyet rendszeres időközönként újabban követtek. A „toldalék főtérrészeket”, valamint a kultúrházat egyaránt igyekeztünk bekomponálni programunkba, amelynek kezdeti elemeként még a Kálvin tér megújítását is terveztük. 2007 nyarán a kormány elfogadta a 7 fejlesztési régió akciótervét, az észak-alföldiben mindössze 6,5 milliárd forintot biztosítva e célra, amely hozzávetőleg 5 város támogatását tette lehetővé (mellesleg megszigorították a támogatáshoz jutás feltételeit is). A városközpont-revitalizációs pályázati konstrukció lényeges előírásai az alábbiak voltak:

- a pályázat kétfordulós, az elsőben egy stratégiai dokumentumokkal (előzetes megvalósíthatósági tanulmány, illetve akcióterületi terv, valamint Integrált Városfejlesztési Stratégia) alátámasztott projektötletet kellett benyújtani, a másodikban pedig – támogatási szándékú döntés esetén – ki kell dolgozni a projektjavaslat műszaki, tervezési és pénzügyi részleteit;
- az elnyerhető támogatás maximális összege 1.333.000.000 forint; valamilyen vállalkozás bevonása kötelező;
- a költségekből legfeljebb 70% fordítható építésre és épület-felújításra, köztér-rekonstrukcióra ugyancsak 70%, míg út- és közmű-rekonstrukcióra 20% használható;
- előre meghatározottak kötelezően választható tevékenységeket, ennek megfelelően meg kell valósítani minimum 2 gazdasági infrastruktúrafejlesztési projektelemet (50%-os támogatással), valamint legalább 2 humán típusú projektelemet (90%-os támogatással).

A tevékenységek közül legalább négyet nevesíteni kellett:

- 50%-os támogatottságú gazdasági funkciót erősítő tevékenységek (nálunk ebből a Bocsikai Filmszínház többfunkciós rendezvényközponttá alakítása lett választva);
- jellemzően 90%-os támogatottságú, közösségi funkciót erősítő tevékenységek (tőlünk idekerült a művelődési központ rekonstrukciója);
- jellemzően ugyancsak 90%-os támogatottságú városi funkciót erősítő tevékenységek (ebbe került köztereink felújítása, valamint a kapcsolódó közlekedési és útfejlesztések);
- 90%-os támogatottságú közszféra funkciót erősítő tevékenységek (tűzoltóságunk épületének felújítását emeltük be ide).

A teljes projekt tényleges támogatottsági aránya ezen speciális mix alapján alakult ki az előző tevékenységfajtákból.

Képviselő-testületünk 2007. október 18-án fogadta el a pályázat előzetes megvalósíthatósági tanulmányát, internetes publikálással nyilvános vitára bocsátva, valamint lakossági fórum tartását is megszabva. A pályázati program címét javaslatomra „(H)ősök tere(i) – városközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón”-ként fogadták el. Az előzetes megvalósíthatósági tanulmány három változatban mutatta be a pályázat lehetséges tartalmi elemeit,

az egyes alternatívákból az épületfelújításra (A változat), vagy a közterek megújítására (B), valamint az ideális, összes elem megvalósíthatóságát lehetővé tevő C változatot preferálva.

Számos, előkészítő-egyeztető megbeszélés zajlott a hivatali-intézményi vezetőkön túl a képviselő-testület által – bizottságain kívül, annak egyes elnökeiből – létrehozott: befektetéseket, fejlesztéseket előkészítő munkacsoportban. A 2008. február 14-én tisztázódni látszottak a belvárosi akcióterületen tervezett fejlesztések:

Művelődési Központ (és Halasi Fekete Péter tér):

- az épület rossz állaga és szűkös kapacitása miatt erre a projektekre kell hangsúlyt fektetni, és a támogatás legnagyobb hányadát fordítani, úgy, hogy az intézményhez illő tevékenységek méltó helyet kapjanak az épületben;
- bővítése ideálisan az egykori „polgármesteri ház” (Szilfákajla 4. sz.) irányában oldható meg, amire az önkormányzatnak elővásárlási joga volt, de azt egy ingatlanszerzéssel megkerülték (*célszerű lett volna korábban megvásárolni az ingatlant, de immár a „veszett fejsze nyelét” próbáltuk megfogni, és valamilyen módon bevonni a beruházást a projektbe*);
- amennyiben ez nem valósítható meg, a mögötte levő ingatlan irányában, illetve – ha statikailag lehetséges – vertikálisan kell bővíteni az épületet (azért, hogy a Halasi Fekete Péter tér minél egységesebben megmaradjon és rendezvénytérre alakítható legyen.)

Bocskai Mozi, Mozicsarnok, kertmozi:

a munkacsoport a főépület teljes átalakítása mellett döntött, úgy, hogy a könyvtárat ide kell áthelyezni (elkerülni a két intézmény funkciói közötti átfedést – ezt azonban a kiírás nem tette lehetővé, mert új építésnek minősült volna, új könyvtár építése pedig ebből a pályázati konstrukcióból nem támogatható).

Tűzoltóság:

működtetését az önkormányzat megkapta az államtól, de az épület bővítése szükséges a hivatásos állomány nagyobb létszáma miatt.

Az egyéb elképzelt fejlesztések (Hősök tere városháza felőli részének, a Kígyó u. eleji térrésznek és a Kálvin térnek a felújítása) úgy tűnt, nem férnek be a pályázatba. A kialakult zűrzavarban fogalmaztam meg a kultúrközpont-orientált „Központban a kultúra Hajdúszoboszlón” című elképzelést, amelyet a munkacsoport február 20-án elfogadott (a polgármester nem volt jelen). Lényege, hogy a közösségi, közművelődési, és a sikeres pályázáshoz szükséges gazdasági funkciók zömében a megújuló kultúrházba kerülnének, ezek:

- új építésű színházterem és próbatermek,
- kamaraterem (a jelenlegi nagyterem),
- újonnan kialakítandó galéria,

- kibővített könyvtár,
- gazdasági funkciók (bérbeadható banki/üzlethelyiségek, büfé, nyilvános WC).

A felújítandó Bocskai mozi épületébe kerülnének:

- minimum 100 fős bérbeadható többfunkciós terem (mozira is),
- szakköri helyiségek, médiahelyiségek (városi lapnak és televízióknak),
- bérbeadható büfé és WC.

(A polgármester távolléte akkor még nem gondolt hátrányt jelentett később, mert többször hivatkozási alapnak használta „örült ötletemmel” szembenállva a program folytatásában, nehezítve helyzetemet, a pályázatkészítést. Ő nem a kultúrát, hanem a kommunális infrastruktúrát helyezte inkább a középpontba, most is, ahogy mindig.)

A hosszas, széles körű előkészítés után végre következhetek a pályázat benyújtását megelőző képviselő-testületi döntések. 2008. március 27-én még munkaközi anyagként a művelődési központ és környezete tanulmánytervéről, amely a Halasi Fekete Péter tér irányába egy kb. 450 fős színházteremmel – alatta mélygarázzsal – történő bővítést tükröz. A tervezett bővítés a földszinten 1600 m², az I. emeleten 677 m², míg a II. emeleten 392 m² növekedést célzott meg.

A mozi bővítését is tükrözte az akkori elképzelés, a piac irányába, a kert-mozi elbontásával. A 2006. decemberében elkezdett folyamat lezárásaként a 2008. április 24-i ülésen fogadták el képviselőink a pályázat benyújtására szolgáló előterjesztésemet, benne az Integrált Városfejlesztési Stratégiát, az Előzetes Akcióterületi Tervet, és az Anti-Szegregációs Tervet (noha városunk szegregátummal nem rendelkezik, mégis kellett ilyen készítenünk). A „Központban a kultúra Hajdúszoboszlón” című pályázati projekt az alábbi tevékenységek elvégzését célozta:

- művelődési központ és könyvtár komplex felújítása és színházteremmel bővítése,
- mozcarnoki tér felújítása („szerelmesek tere”),
- Halasi-tér megújítása,
- Hősök tere elmaradt részének felújítása,
- Kígyó utca eleji (zúzottköves) parkoló és útrész rendezése,
- tűzoltóság épületének bővítése.

A program összköltsége 1.311.945.126 Ft (amelyből kb. 750 millió forint a művelődési központra szánt összeg). A kért támogatás - kb. 75%-os intenzitással a lehetséges 75%-ból - összege 983.170.336 Ft, a szükséges önerő pedig 328.974.770 Ft.

2008. december 9-i keltezéssel kaptuk meg a levelet, mely szerint pályázatunk nem részesült támogatásban. Utólag belátom, jobban jártunk így. A regionális fejlesztési ügynökséget felkerestem az elutasítás okai iránt érdeklődve. Nekem szegezték a kérdést: hogyan és miből lett volna fenntartható, jelentős ráfordítás nélkül működtethető, még ha turisztikai központ Hajdúszoboszló is, a színházterem, mivel lett volna díjfizető közönséggel megtölthető? Az akkor még ki nem adott értékelő lapot mé-

giscsak sikerült megszerezni, ami szerint 74 pontot értünk el a lehetséges 105-ből, és eggyel többel még nyertek előttünk. Persze a pontszámok nemcsak objektív mutatókon alapulnak, anélkül írom ezt tényként, hogy a bírálókat minősíteném. Nem pályázatunk színvonalával volt probléma, hanem objektív körülmények (városunk nem hátrányos helyzetű, cigányság-szegregátum nem jellemző nálunk, várostörténeti okok miatt tervezett fejlesztéseink nem irányulhattak természeti és épített értékek megóvására, stb.) miatt nem tudtuk az erre járó többletpontokat megszerezni.

A 2009. év augusztusában újra kiírták a pályázatot, többszöri hosszabbítás után, 2010. január 15-i benyújtási határidővel. Célunk az első eredménytelen kísérletű, nem elutasított, hanem forráshiány miatt tartaléklistára helyezett programunk átdolgozásával az ismételt benyújtás volt.

Újratervezés – a második, immár sikeres próbálkozás

Képviselő-testületünk 2009. szeptember 24-i rendkívüli ülésére előterjesztést készítettem funkcióbővítő városközpont-rehabilitációs pályázatunk újra benyújtására, jelezve benne, hogy legalább 80 pont megszerzése szükséges a nyerési esélyhez. Az egyeztetésben kialakult álláspontnak megfelelően az eddig legtöbb vitát kiváltó projektelemet, a többfunkciós, kb. 500 fős színház- és konferenciaterem toldalékot elhagyni javasoltuk. (Azért is, mert nagy parkolóigénye a közelben csak mélygarázs építésével lenne megoldható, amely az év nagy részében kihasználatlan, így fenntarthatatlan lenne.) Az újragondolt projekt elemeiként a következőket ajánlottam megfontosára döntéshozóinknak, az elnyerhető legfeljebb 1 milliárd forint felhasználására:

- művelődési központ és könyvtár teljes felújítása;
- mozi, kertmozi minimálisan szükséges megújítása;
- Halasi Fekete Péter tér korszerűsítése;
- mozicsarnok városhoz méltó átalakítása („várostörténeti” sétányt is létrehozva ott?);
- Hősök tere elmaradt részének felújítása;
- Kígyó utca eleji parkoló átépítése;
- Hősök tere 3. sz. alatti társasház legalább földszinti homlokzatának és magánforrás bevonásával az ott levő gyógyszerártnak a felújítása;
- nyilvános WC kialakítása az akcióterületen valahol (vagy a piacon levő ilyenné átalakítása);
- Kálvin tér rekonstrukciója (ha belefér a keretekbe).

Az ülésen a városközponti körzet képviselője értékmegóvásként javasolta beépíteni a projektbe az erődfal és a bástya renoválását. Én ekkor csak az „indító lökést” kértem a testülettől, arra, hogy folytathassuk a pályázatkészítő munkánkat, a pontos tartalomról, részletekről későbbi előterjesztésünk alapján dönthessenek majd képviselőink. Javaslatom a minimális szava-

zattöbbséget ugyan megkapta (7 igen, 1 nem, 5 tartózkodás), de a szükséges minősítettet nem, tehát nem lett elfogadva. Így nem csak az ülés volt rendkívüli, hanem a kialakult helyzet is, mígnem az október 15-i, immár „rendes”, nagyobb jelenléttel zajlott ülésen a körzeti képviselő indítványát – ugyanazon tartalommal – elfogadták.

Széles körű előkészítési, egyeztetési, tájékoztatási folyamat után a testület 2010. január 14-i ülésén fogadta el a pályázat első fordulóra benyújtását javasló előterjesztésemet. Pályázatkészítő, tervező munkánkat a pályázati kiírás számos pontatlansága (pl. közterületek – közparkok – zöldterületek fogalmi és kezelési zűrzavara), nem egyértelmű kitételei (pl. először a művelődési központban levő könyvtár felújítását is lehetett tervezni, később már nem), valamint az új előírások (pl. átlagos, vagy kiemelt referenciaértékkel tervezés – az egyik túl alacsony, a másik túl magas értéket eredményezett) akadályozta.

Arra is figyelemmel kellett lennünk, hogy „funkcióbővítés” minden elemnél szükséges, pl. önmagában térburkolás nem lehetséges többletfunkció bekomponálása nélkül, valamint a belső költségkeretekre, arányokra, maximum mértékekre. A projektervezés sajátos „mix” kidolgozását igényelte: a 85%-os támogatottságú közösségi, közsféra, városi és ún. „soft”, valamint az 50%-os támogatási mértékű gazdasági funkciójú elemekből, úgy, hogy a teljes projekt támogatottsága minél közelebb legyen a maximális 85%-hoz, kímélendő az önkormányzati saját anyagi forrásokat.

A kétfordulós pályázati felhívás abban is sajátos volt, hogy az első fordulóban nem csak előkészítési költségeket lehetett elnyerni, hanem megítélik a teljes támogatást, amelynek összege később, a részletek pontosabb kidolgozása után nem növekedhet. Az újabb kísérletünknel is központi elem maradt a kultúrház felújítása, bővítése, mintegy 600 millió forintos ráfordítással, az 1810 m²-es összes szintterület 3075 m²-re növelésével. Többletfunkcióként ifjúsági-civil szolgáltató, valamint infomentor irodát terveztünk, megmaradó területként pedig a kötelező gazdasági funkcióra a könyvesboltot, valamint egy ugyancsak bérbeadható kávézót.

(A megújuló kulturális központról – benne a Bocskai-moziból létrejövő – Bocskai Rendezvényközpontról később részletesebben írok, hisz megér egy külön misét.) Gazdasági (50%-os támogatottságú) funkcióelemként terveztük a Hősök tere 3. sz. társasház földszintjének – amelynek helyiségei egy kivétellel önkormányzati tulajdonúak –, valamint a magántulajdonú ottani gyógyszerártnak a felújítását. A toldalék-főtér köztér-részek között több mint 200 millió forint 85%-os támogatottságú ráfordítással a Halasi Fekete Péter tér, a mozicsarnok („Szerelmesek tere”), a Hősök tere városháza melletti része („Emlékezés tere” többletfunkcióval, kamerarendszerrel), valamint a templomerőd és a környező tér, az I. világháborús emlékmű és a Gönczy Pál szobor talapzatának felújítása került terítékre, a Kígyó utca eleji parkolóval együtt. Kötelező volt tervezni 85%-os támogatással úgynevezett „soft elemként” 8 millió forint értékű „belvárosi kulturális” programsorozatot, amelyekre civil szervezetek nyerhettek pénzt tőlünk, a felújított projektelemeken tartandó rendezvényeikre.

A 2010. július 16-i keltezésű levél szerint pályázatunk az I. fordulóban – 81,25 pontot elérve – 1.229.784.169 forint összköltséghez 81%-os mértékű, 995.782.616 Ft támogatást nyert. E döntéssel megkezdődött a több mint egyéves projektfejlesztési folyamat, a Regionális Fejlesztési Ügynökség segítségével, a II. fordulóra benyújtás eredményességéért. Közös meghatározott ütemterv szerint rendszeresen nyújtottuk be a projektelemek megkívánt dokumentumait – kiviteli tervek és tervezői költségvetéseket, mivel az első fordulóra csak engedélyes terveket kellett beadnunk. Képviselő-testületünk pedig 2011. március 31-i és június 16-i ülésén döntött a II. forduló dokumentumok benyújtásáról, biztosítva a legfeljebb 235 millió forint összegű önerőt. Ezt követte a 92 kilogramm súlyú! teljes második forduló dokumentáció postára adása a határidő utolsó napján, 2011. augusztus 31-én. *(Én a 19 órai zárás előtt átmentem a postára és minden varázssomát bevetve elértem, hogy megvárják a kb. 19.15-re érkező pályázati csomagjainkat. Most is köszönöm korrekt hozzáállásukat.)*

Tisztázó kérdéseket küldtek nekünk ezután, majd erre adott válaszaink és kisebb hiánypótlás után 2011. október 14-én fogadták be II. forduló pályázatunkat. 2011. december 5-én – nekem születésnap ajándékként – kaptunk elektronikus levélben először értesítést arról, hogy pályázatunk „véglegesen” elnyerte a támogatást. Ekkor már javában zajlottak a projektelemekre kiírt közbeszerzési eljárásaink, amelyeket feltételeken már az I. forduló eredmény után meg kellett indítanunk.

(Szóval az értesítést nyertességünkről Mikulásra kaptuk. Milyen érdekes a megérzés: december 5-én mondtam a polgármesternek és kollégáimnak, úgy érzem, ma megkapjuk a döntést. A munkaidő lejártakor – 16 órakor – odaszóltak nekem: na ugye, nem jött semmi. Én azonban szokás szerint „túlóráztam” és kb. fél óra múlva meg is érkezett az e-mail. Lehet, hogy jósnak kellett volna mennem?)

A támogatási szerződés megkötése után, 2012. április 2-án a projekt fizikai kivitelezése is megkezdődött. A munkálatok célszerűen a mozival és a mozicsarnokkal kezdődtek, mert a művelődési központ részben ebbe az újonnan kialakított rendezvényközpontba költözött át a ház felújítása idejére. Időrendi sorrendben a következőképpen valósultak meg a projektelemek:

1. Hősök tere – mozicsarnok (szerelmesek tere) megújítása: térrendezés, zöldterületek, parkolók kialakítása.
2. Bocskai Rendezvényközpont a filmszínházból: az alulhasznosított ingatlan felújítása és funkcionális bővítése, a moziteremből többfunkciós rendezvényterem és mellette egy kb. 50 fős terem létesítése.
3. Kovács Máté Művelődési Központ és Könyvtár: épületének átfogó felújítása, alapterületének 1371 m²-rel bővítése, amelyhez jelentős eszközbeszerzés is kapcsolódik (bútorok, hang-, fény-, egyéb tech-

nika, informatika stb.). Funkcióbővítésként két közösségi szolgáltató (ifjúsági-civil információs, illetve infomentor) iroda, valamint könyvesbolt és kávézó szolgál.

4. Halasi Fekete Péter tér átalakítása: térrendezés, zöldterületek, parkolók.

5. Hősök tere – emlékezés tere: térrendezés, támfal kialakítása, zöldterületek megújítása, térfigyelő kamerarendszer kialakítása (utóbbinak a városháza épületében levő központi kezelőegysége – „agya” – kb. 10 millió forintba került, ehhez már könnyen kapcsolódhatnak a városivá fejlődő rendszer újabb kamerái).

6. Hősök tere 3. sz. alatti üzlethelyiségek (portál), benne a gyógyszer-tár felújítása (projektünkhöz kapcsolódva a társasház is külső felújítást végzett az épületen, így a térrész – különösen a korábbi „ordenáréhoz” képest – szebb képet mutat).

7. Hősök tere – templomerőd: erőd fal és bástya állagmegóvása, a környezet megszépítése, az I. világháborús emlékmű és Gönczy Pál mellszobrának renoválása.

8. Hősök tere – Kígyó u. eleji parkolók burkolása, térrendezés, zöldterület átalakítása.

A teljes projekt lebonyolítása 2014. december 31-én zárult. Civil szervezeteink pályázati támogatásunkból az alábbi „soft” programelemeket valósították meg a pályázattal megújult létesítményeinkben, tereinkben:

- állatbemutató, kiállítás és börze (mozicsarnokban);
- FÉK – Fogyatékkal Élők Közössége (látássérültek és életerő egyesület) rendezvénye;
- „Hulladékért virágot” akció (városszépítő egyesület);
- „Képes tér – Kézműves udvar”: mozicsarnokban szabadtéri kiállítás, kézműves bemutatók, népi játékok tanítása, népi mesterségek, szokások megjelenítése;
- „Hajdú Múlt Műhely” szimpóziuma és kiállítása: korabeli harci eszközök, hadiruházat bemutatása;
- Hajdúszoboszló épített és természeti értékeit bemutató akció;
- „(H)ősök útján” – köztéri fotókiállítás (Hősök terei támfalon).

A szoboszlói repülés és a labdarúgás történetének megelevenítésére nem érkezett pályázat. A lebonyolításban nem mellékes szempont, hogy további négy sikeres, BM Önerő Alapra benyújtott pályázatunkkal több mint 100 millió forintot tudtunk elnyerni fő projektünkhöz, így lényegesen csökkentve annak 235 millió forintos, önkormányzati saját forrásból fedezendő onerejét.

Számomra pedig öröm volt eddigi legjelentősebb fejlesztési programunkban projektmenedzserként „bábáskodnom”.

Folytatása is van. Szerencsére még ennek a folytatólagos pályázatnak az összeállításában is szerepet tudtam vállalni. A képviselő-testület 198/2015. (XI. 12.), 14/2016. (I. 28.), valamint 93/2016. (VI. 9.) számú határozatai alapján 2016. május 17-én pályázatot adtunk be a Területfejlesztési Operatív Program „Zöld város kialakítása” című felhívásra. A „(H)ősök terein – Kálvin tér és környezetének megújítása” című újabb pályázatunk elemei:

- Kálvin tér és környezetének rekonstrukciója (a tér és a Gönczy Pál utca teljes felújítása, a Fogthü u. elejének átkötése a mozcarnokba, parkolók, zöldterületek kialakítása);
- Helyi termék- és kézműves piac kialakítása (kertmozi területén a színpad és a vetítővászon meghagyásával, egységes térkialakítás jégpályaként is működtethető kiépítéssel, illetve fedett terület biztosítása e célra részbeni épületbontással, felújítással – jelenlegi téli termelői piaci épületben);
- Parkoló és játszótér (át)építése a Járóbeteg-Ellátó Centrum mögötti területen;
- Szabadidős fejlesztés a „Major utcai lakótelepen” (futópálya és kutyafuttató).

A támogatói döntés 2017. május 4-én érkezett meg, amely szerint az igényelt 624.967.705 forinttal szemben 372.147.800 forint támogatásban részesülünk. Ezért szükséges a műszaki tartalom csökkentése. E projektben is komponálnunk kellett helyi szervezeteink által pályázható soft elemeket, amelyek a következők:

- Jövőnkért – fenntartható és klímakímélő civil akciók a városüzemeltetéshez, fejlesztéshez.
- Humánkapacitás-fejlesztés:
 - Napjainkért: a lakossági-társadalmi részvétel erősítésének lehetőségei, teendői a közösség nézőpontjából, az önkormányzat helyi társadalomnak kínált szolgáltatásainak javítási lehetőségei.
- Települési arculat és identitás fejlesztése:
 - Múltunkról: „Hajdú Múlt Műhely” szeminárium és partnertalálkozó.
 - Értékeinkről: a város népművészeti kincseinek, kiemelkedő kézműves termékeinek népszerűsítése lakosságunk és vendégeink körében.

Álomkomplexum – a kultúrpalotánk

Tudom, hogy a mienk nyomába sem érhet a marosvásárhelyi avagy az aradi kultúrpalotának, korábbi lepusztult állapotához képest a mai létesítményt mégis joggal minősíthetem palotának. Szándékom a tág értelemben vett kultúra lakhelyének kialakítása volt a pályázat segítségével.

Érdekes és számomra fontos előzmény a 10 évvel ezelőtt, a Kereskedelmi és Iparkamara helyi szervezetével együtt diákoknak meghirdetett „Hajdúszoboszló 2017-ben” pályázatunkra érkezett egyik, „Az álmkomplexum” című pályamű. Alkotója egy szórakoztató és kulturális központot mutat be 4 oldalas munkájában, amely főképp a 14-25 éves diákokat célozza meg, de minden korosztály számára kellemes kikapcsolódást nyújt. Szerinte a hely adott, ideálisan a művelődési központot kell a parkolók felé bővíteni. Egy új, a meglevő épülethez csatlakozó, kétszintes, üvegtetős, mélygarázzsal rendelkező komplexumot képzel el, fedett biciklitárolóval. („Az új és a régi központ teljesen összeolvad, szinte észre sem vesszük, hogy az két épület”.) A földszinten fali vizesés, kiállító- és előadóterem van, valamint egy internetkávézó, de nem csak itt, hanem az épületben bárhol tudunk netezni. A komplexum igen fejlett technikával rendelkezik, és az itt dolgozók megpróbálják a legtöbbet kihozni a létesítményből. „Mini ovi” is létezik benne, időszakos gyermekmegőrzésre, míg a szülők programon vesznek részt. Az első emeletre üveglift visz fel, ahol egy igazán korszerű mozival találkozunk, valamint játékok várnak (bowling, biliárd, asztali foci és pingpong, játékgépek), és fiataloknak szánt étterem és cukrászda, kerttel a tetőn. Szó szerint kell idéznem a pályamű utolsó mondatait:

„Hajdúszoboszló fokozatos fejlődését éveken keresztül megfigyelhetjük. Ez a város a kiaknázatlan lehetőségek városa. Évről évre egyre több embert tudunk városunkba csábítani, köszönhetően adottságainknak. Ezzel a szórakoztató és kulturális központ létrehozásával városunk nemcsak fürdő-, hanem olyan város lenne, ahol mindenki megtalálja magának a megfelelő kikapcsolódást. Így városunk alappillérei nem csak az idelátogató turisták, hanem a jövő nemzedéke, a fiatalok lennének.”

Kérdés, hogy a kiépült kulturális komplexumunk mennyiben felel meg ezen „álmnak”? Kezdjük a fiókintézmény Bocskai Rendezvényközponttal, amely 84.323.558 Ft-ból újult meg, és alkalmassá vált különféle rendezvények megtartására. Tárgyilagosan megjegyzem, legalább 50%-kal több kellett volna hozzá, de a pályázati korlátok miatt ez nem volt lehetséges. Örvedetes, hogy az utóbbi időben mozi is működik benne rendszeresen. (Hajdúszoboszlón a „Bocskai Mozgó” fedett létesítménye 1940 júniusában készült el, és a kertmozival együtt működött a legutóbbi időszakig.)

Az igazi kulturális központ újjászületése összesen közel 618 millió forintba került, aminek 85%-a volt a pályázati támogatás. Ezen kívül a korábbi években megújított nagyterem – amit pályázati projektünk eredetileg nem érintett – gépi szellőzését, korszerű légtechnikájának, a villamos vezetérendszer cseréjének kb. 60 millió forintos költségét is sikerült a pályázatban

elszámoltatnunk, az abban elért megtakarítás terhére.

A városközpont-revitalizációs pályázat projektzáró ünnepségét – amely egyben a kulturális központ megnyitása is volt – 2014. december 19-én tartottuk meg. A közönség 2015. február 20-án színvonalas művészeti esttel lakhatta be az újszerű házat. Egyébként a megújult kulturális központról a SZÓKIMONDO 2015. évi 1-2. és 3. számában jelentek meg interjúk velem, az építész-tervezővel, majd az intézmény igazgatójával.

Nem csigázom tovább az érdeklődést, legjobb talán, ha a velem készült cikk elejéről idézek, Papp András tollából, kivonatosan:

„Az épület sarkánál kiugró ferde üvegfal három szintet fog egybe, s teszi rendkívül világossá a mögöttük levő nagy termeket. Ez az építészeti megoldás töri meg a ház kockaszerűségét, amilyen egyébként szocreál stíljével korábban is volt, bár arra az épületre már semmiben sem emlékeztet a mostani. Bent már nem lehet a korábbiak szerint tájékozódni, mert a művközpont nemcsak átépült, hanem ki is bővült, a régre csupán egyetlen helyiség emlékeztet, amit nevezhetnénk a ház lelkének, vagy szentélyének is, ez pedig a színházterem. Ugyancsak a régi helyén található az átépített könyvesbolt, amely kívülről és belülről is megközelíthető, mellette pedig egy kávézó lett kialakítva. A tágas előtérben helyet kapott a tájékozódást segítő recepció, amire a jócskán kibővült épületben szüksége is lesz az érkezőnek. Az első benyomások: világos, tágas, kényelmes, modern. Új termék, új bútorokkal és technikával (fűtés, világítás, informatika, hangtechnika). A lépcsőházban immár lift is található, s az teljesen magától értetődő, hogy az épület akadálymentesített. Ha a színházterem egy centit nem mozdult korábbi helyéről, pozíció tekintetében látszólag ugyanaz a helyzet a könyvtárakkal is: első emeleten a felnőtt, másodikon a gyermek – kicsit átrendezve. Legszembetűnőbb változás a felnőtt könyvtárhoz tartozó olvasóterem kialakítása az üvegfal mögött, amely funkcionálisan és esztétikailag is talán a legjobb és legszebb megoldás az egész házban. Itt csakugyan kényelmesen, természetesen fény mellett lehet olvasgatni, vagy akár kisebb rendezvényeket is tartani. Az üvegfallal épületrész alsó szintjén találjuk a kiállításoknak helyt adó galériát, legfelső, második szintjén pedig a táncoktatásra is alkalmas, korláttal és tükörfallal felszerelt nagy helyiséget. A ház dolgozóinak szobáin kívül vannak még kisebb-nagyobb termek, ahol konferenciát és különböző szakköröket lehet tartani, az egyikben új szövőszékek, a másikban rajzállványok sorakoznak, van tűzzománc és internetszoba az elsőn és hangszigetelt zeneterem a másodikon.”

(A dicséret a szoboszlói tervezőket – Tervex Mérnöki Iroda és Bom-Ép Kft. – és a nyíregyházi kivitelezőt – Karakter Kft. – illeti.)

El ne felejtsem: az új kultúrépületben a légtechnika mellett épületfelügyeleti rendszer is kiépült, amely a távfelügyeletet, így jóval takarékosabb üzemeltetést is lehetővé tesz. A működési költséget csökkentik másik pályázatból a tetőre elhelyezett napelemek. Említettem előbb, hogy az elérhető pontszámot a biztos nyerési esélyhez „80 fölé kellett vinnünk”. Ehhez kitaláltunk két új házbeli funkciót, az egyik az „ifjúsági-civil információs és tanácsadó iroda”, a másik pedig az „infomentor iroda” lett (a harmadik pályázatunk-

beli új funkció pedig a moziból kialakított többfunkciós Bocskai Rendezvényközpont). Ezt a két új elemet az egyik bíráló nagyra értékelte, és 84 pontot adott pályázatunkra (a másik csak 78,5 pontot), így lett összesen 81,25 pontunk.

A két, ott új szolgáltatásokat kínáló – gyakorlatilag az addig a polgármesteri hivatalban végzett feladatokat csoportosítottuk át jórészt a házba. Az egyedi egység, az ifjúsági-civil információs és tanácsadó, valamint az infomentor iroda közönség számára valóban hasznos szolgáltatási palettáját és az odakerülő 2-2 dolgozójának feladatkörét a civil szervezetekkel, helyi társadalmi nyilvánossággal érdemben egyeztetve alakítottuk ki. Tényszerűen azt is meg kell jegyezni, hogy az európai uniós pályázatoknál 200 millió forintként egy-egy új munkahelyet kell teremteni és legalább az 5 éves fenntartási időszakban megtartani. Esetünkben ebből 4 a két iroda dolgozója lett (ifjúsági, illetve civil asszisztens, valamint információs, illetve ügyintézését segítő infomentor), az ötödik a ház információs pultjának dolgozója, a hatodik pedig a Bocskai Rendezvényközpont gondnoka.

A közösségi szolgáltató irodák (*KÖSZI – jó lenne néha hallani nekem is ezt a szót*) előzménye volt az 1992. július 16-tól a művelődési központban működött „CONSINFO Városi Információs és Tanácsadó Iroda”. A teház-mozgalom, az e-Magyarország Pont-program egyaránt alapul szolgált tervező munkánkban, még inkább civil szervezeteink igényei, kérései.

Képviselő-testületünk – egy megválasztott „civil” képviselő nyomására is többször tárgyalt velük kapcsolatos témát, kérdőíves felmérések alapján (2002 februárjában, 2003 májusában, majd 2008 októberében). Az akkor a polgármesteri hivatalban önkéntes hozzájárulásukkal regisztrált 147 civil szervezet egyöntetű igénye leginkább irodahelyiség- és berendezés, működési pénzügyi támogatás (e célra jött létre az önkormányzati Civil Alap), valamint a pályázatok figyeléséhez, készítéséhez segítségnyújtás volt. A képviselő-testület ezek megoldását feladatunknak szabta, így létrehoztunk civil referensi munkakört hivatalunkban. Az irodai infrastruktúra biztosítása nehezebb volt, ennyi szervezetnek különösen (amit önállóan fenntartani sem lettek volna képesek). Ezért találtuk ki a közös irodát és asszisztenciát számukra, melyet a művelődési központtal kötött megállapodás alapján vehetnek igénybe. Az ifjúsági-civil iroda célja egyrészt a fiatalok harmonikusabb társadalmi integrációjának segítése, másrészt a civil szervezetek működésének támogatása.

A két közösségi szolgáltató irodát nem egymástól elszigetelten, hanem együttműködőként, egymást kiegészítve gondoltuk működtetni. Tevékenységük egyaránt segíti az anyaintézmény művelődési központ, valamint – a művelődési központtal erre a célra kötött – együttműködési megállapodás alapján az önkormányzat (polgármesteri hivatal) oda kiszervezett, de a ház alapprofiljához és céljaihoz illeszkedő feladatainak ellátását. Az iroda ilyen célú, a két asszisztens elhelyezésére szolgáló helyisége mellett tanácskozóteremmel is rendelkezik, ezt a civil szervezetek általi használatra is szántuk, ahol kisebb rendezvényeket tarthatnak.

Mi az hogy „infomentor”? Az IT-mentor országos program vitájában találtam ki ezt az elnevezést; a később kudarcot vallott képzést arra indították, hogy ezek a szakemberek segítsenek az informatikai eszközökhöz, rendszerekhez nem értőknek ezen a területen boldogulni. Sok mindenre próbálták kioktatni őket, így keveset kaptak, valójában igazából semmihez sem értettek eléggé. Én nem az infokommunikációs technológia kezeléséhez kívántam segítőt adni az „infomentorokkal”, hanem az adat, az információ, az ügyintézési lehetőségek megszerzéséhez, a hétköznapi ügyek-bajok megoldásában nagyobb jártasság eléréséhez. A 23 m² alapterületű, ugyancsak a ház földszintjén levő infomentor iroda egyfajta városi teleház-ként segíthet az elektronikus információszerzésben/ügyintézésben a virtuális térben boldogulni nem tudóknak. Emellett a segítő személyzet meg is barátkoztathatja a számítógép-használattal a hozzájuk fordulókat. (Az internetszobákkal összevetve lényeges különbség, hogy itt a technikával együtt az ahhoz értő személyzet is a polgárok rendelkezésére áll.) Mindkét iroda célszerűen, az általános napközbeni munkaidőn túl is nyitva tart. Létrehozásukkal és elhelyezésükkel az is célunk volt, hogy a nem konkrét helyre érkezők ne bolyongjanak a házban, hanem már a földszinten találják meg a nekik segíteni tudókat (az információnál, majd a közösségi szolgáltató irodákban).

A két új irodaegység a városi civil-közösségi élet hatékony bázisa lehet(ne), mert velük és a ház egyéb részeivel megteremtődött a minimálisan szükséges infrastruktúra a csoportos és egyéni tevékenységekhez, a digitálisan hátrányos helyzetűek eligazodásához a virtuális térben.

Reményeim szerint a megújult ház és hozzáértő személyzete, agilisabb közönsége révén jobban lehet majd „A kultúra a központban Hajdúszoboszlón”. Ez egyébként az első városközpont-revitalizációs pályázati kísérletünk címe volt. Városközpontunk attraktivitása formailag mindenképpen növekedett, szándékunk szerint a jövőben tartalmilag is egyre inkább így lesz. A lényeg pedig egy másik nyertes pályázati programunk címében van: képesek vagyunk-e „Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló”-vá válni, ehhez jobban felhasználva, belakva „álomkomplexumunkat” is.

Fejlesztési „hattyúdalom” – Pávai-terv és...

Mindig fontosnak tartottam a tájékoztatást és a kommunikációt az önkormányzatot körülvevő közeggel, legtágabb értelemben a „nyilvánosságot”. Megkülönböztetett érdeklődéssel igyekeztem fordulni a vállalkozókhoz, mert vallottam: ahhoz, hogy önkormányzatbarát vállalkozók legyenek, vállalkozóbarát önkormányzat kell. Partneri viszony, aminek alapeleme a kölcsönös tájékozódás-tájékoztatás, a közös érdekű célokat szolgáló jó kapcsolatrendszer. A nyugdíjba vonulásom előtti időszakban is „ütöttem a vasat” (apám kovács volt) polgármesterünknel, alpolgármesterünknel, hogy tartsunk személyes találkozót vállalkozóinkkal (nem sikerült sajnos elérnem ezt náluk). Ehhez a tervezett rendezvényhez 2016

augusztusában készítettem egy tájékoztatót „Önkormányzatunk tevékenysége egyes fontos területeken” (ügymint közszolgáltatások, városfejlesztés/befektetés-szervezés, beruházásösztönzés), a vállalkozókkal szervezendő egyeztetés vitaanyagaként –, hogy ne csak a levegőbe beszéljünk. Mivel ez az anyag végül sehol sem jelent meg, egy részét itt közreadom. Témánkhoz a 2-3. része illik, egyébként mindhárom részében bemutatam az Ötv. és a Mötv. szerinti konstrukció lényegét a képbe kerüléshez.

Jó, hogy nézem, mert ebben a fejlesztési fejezetben nem utaltam a Mötv. 6.§-ának b) pontjára, amely kimondja, hogy a helyi önkormányzat feladatai ellátása során „erősíti a település önfenntartó képességét, feltárja lehetőségeit és hasznosítja saját erőforrásait”. Jeleztem a tájékoztatóban, hogy a fejlesztés mutatószáma a költségvetési összes kiadás beruházásra, felújításra fordított aránya, ami jellemzően 20-25% közötti, nagyon jó nálunk (2014-ben: 22%; 2015-ben 24,5%). Sikeres pályázati tevékenységünket is említem, de napjainkban efféle forrásszerzési lehetőségeink csökkennek (önmagában az uniós források 60%-ának „kormányzati gazdaságfejlesztésre szánva” döntés miatt is). Remélem, érdekes lehet a befektetés-szervezés, beruházás-ösztönzés rövid elemzése, mivel eddig nem szóltam róla. Ez nem könnyű és nem is elsősorban önkormányzati, hanem kormányzati feladat, önkormányzati eszközeink alig vannak rá.

Önkormányzati internetes portálunkon hosszú ideig működtettük a „Szoboszló Invest”, befektetőknek szánt modult, ahol az ilyen célra szánt önkormányzati ingatlanok leírását, valamint a Helyi Építési Szabályzatot helyeztük el, konkrét ingatlanra is lekérdezhetően. A képviselő-testület 2013. június 6-i ülésén befektetés-ösztönzési stratégiát, majd 2014. február 27-én gazdaságfejlesztési stratégiát fogadott el. A stratégiakészítés mellett polgármester úr vezetésével valamennyi önkormányzati képviselőnk, és az illetékes hivatali szakemberek 2015 januárjában megtekintették a debreceni repülőtéri és Határ úti ipari parki létesítményeket, amelynek üzemeltetőjével szoboszlói helyszíni bejárásom is megvizsgáltuk potenciális ipari területeinket. Konklúziója az, hogy ipari parknak alkalmas méretű területünk nincs, az a lehetséges forrásokat számba véve nem is teremthető meg, kisebb, „manufaktúráknak” alkalmas ingatlanjaink viszont vannak. (A kormányzat egyébként az ipari parkok állami tulajdonba vételén igyekszik, hisz zömükbe nem települt semmi.) A járásunk más településein (Ebes, Nagyhegyes, Nádudvar), és Kabán viszont bőven van ipari befektetési terület, ott el is indultak kedvező folyamatok, ami a szoboszlóiaknak is könnyen megközelíthető munkahelyeket hozhat (az önkormányzatok iparűzési adó bevételeire pedig lassan teljesen lecsap az állam). Városunk új Helyi Építési Szabályzatában jelöltünk ki kisebb léptékű ipari területeket (a Nyugati sornál, illetve a Szováti út két oldalán).

Önkormányzati vezetésünk alapállása – legalábbis az én időmben az volt –, hogy a legjobb befektető a helyi vállalkozó lehet, a legfontosabb az ő „helyzetbe hozásuk”. Ez jellemzően a városi alapinfrastruktúra korszerű kiépítésével történhetett, mert jogszabályaink a legutóbbi időkig semmilyen más eszközt, lehetőséget nem biztosítottak az önkormányzatoknak.

Állításom igazára példa, hogy a (nemzeti) önkormányzati vagyont – még telekkiegészítés eseténél is – kizárólag versenyeztetéssel lehet hasznosítani, ami abszurd, hisz csak a szomszédos tulajdonosnak lehet érdekes. A szakértői véleménynél alacsonyabb vételár-meghatározás pedig – több hazai példával megerősítetten még a képviselőknek is – büntetőeljárást eredményezhet.

Adókedvezményt sem adhattak az önkormányzatok, amit igazol, hogy Debrecen eredetileg 2007-ben, majd 2009-ben újraalkotott helyi adórendeletében a magas hozzáadott értéket előállító cégeknek adókedvezményt adott, amely helyi jogszabályt a Kúria 2013. december 31-el megsemmisítette, mivel törvénysértőnek ítélte a kutatás-fejlesztést is végző cégek pozitív megkülönböztetését.

Anyagom végén arról írtam röviden, hogy milyen önkormányzati fejlesztési elképzelésekhez kapcsolódhatnak vállalkozásaink, milyen irányban lehetségesek tőkebefektetések. Ismertettem potenciális ipari területeinket, amelyek kisebb méretűek, infrastruktúrával nem, vagy csak részben rendelkeznek, de vállalkozói befektetési, fejlesztési szándék esetén szerény lehetőségeivel napjaink önkormányzata is bizonyára igyekszik segítséget nyújtani.

További kisebb léptékű tőkevonzó esély nyílhat a gyógyfürdő környezében tervezett önkormányzati közterület-fejlesztések kapcsán, annak járulékos folyamánként (fürdőpark-korszerűsítés, Mátyás király – Gábor Áron – Pávai Vajna Ferenc utcákra tervezett „körsétány”, ahol kereskedelmi pavilonok és vendéglátóhelyek létesíthetők).

Szintén megújítható területrésznek tartom a Debreceni útfél – Sport utca – Bánomkerti – Tessedik u. által határolt egységet. Itt már megkezdődött a sportlétesítmények fejlesztése – sajnos a hasznot hajtó és nagyobb, pl. gyógyszálló, szanatórium létesítmény elhelyezésére is alkalmas Hajdú Campingbe is „beleharapva”. A vízmű mögötti erdős területre attrakciós és pihenő parkerdő kiépítését javasoljuk. Ott éktelenkedik még két épületcsoport, egyik a Szép Ernő utcai volt Széchenyi Kollégium, amely megítélésem szerint felújítva alacsony kategóriás szálláshelyként szolgálhatná az ifjúság, a sportolók, valamint a nyugdíjasok turizmusát. Nem mutat jó képet az M35 sztráda továbbépítésével fő turisztikai bejövő útvonallá váló Debreceni útfélen terpeszkedő épületcsoport (annál inkább, mivel a vasútkorszerűsítéssel is szintbeli kereszteződés marad szegyenünkre a Szováti útfélen, így aki arról próbálkozik jönni, netán beleöszülhet a várakozásba).

Szerintem nem biztos, hogy a nemzetközi híré gyógyhelynek romos ipari csarnokokkal kell fogadnia az érkezőket, de sport – pl. nehézatléitai csarnok -, vagy ifjúsági szabadidős – pl. játszóház – funkciókra átalakítva hasznosak lehetnek. Az önkormányzatnak nemrég sikerült megvásárolnia – viszonylag kedvező áron, 42 millió forint + áfa összegért – a TIGÁZ-tól a Gázláng utcai, pusztulóban levő néhai sportpályát, ezzel is lehetne – kellene! – kezdeni valamit. Jöjjünk egy kicsit visszább, a Hőforrás utcai valamikori kertészet területe is hasznosításra vár. Mivel az államtól ingyen éveken át

hiába kértük, kikiáltási, nettó 204,5 millió forint vételáron önkormányzati tulajdonba került a Hermann Ottó – Böszörményi utcai volt honvéd üdülő. Véleményem szerint ide idegen tőkéből megépülhet „luxus rezervátumként” egy magas kategóriájú gyógyszálló, vagy szanatórium. (Várjuk hozzá a beruházót, mivel a tervezett „orosz vonal” az európai uniós szankciók miatt áll.) Addig is, álláspontom szerint, néhány tízmillió forintért rendbe szedve alacsony kategóriás szálláshelyként működhetne (például a Hajdú Camping kieső kapacitásának pótlásaként).

2017 elején polgármesterünk akceptálta a városi főépítész Pávai Vajna Ferencről elnevezendő átfogó városfejlesztési terv elkészítésére vonatkozó ötletét, és megkért első munkaváltozatának elkészítésére („*most aztán kiírhatsz magadból, ami a pályafutás végével benned maradt*” – mondta nekem). Induló anyagomat kiegészítették, és egy színes kis füzetben a városlakók postaládáiba helyezték. *(Egyébként egy ideig még visszadolgozom a hivatalba, rendezni negyedszázad hagyatékát az utókornak, és segíteni a futó pályázati projektek lebonyolítását, néhány új pályázat elkészültét.)*

A kiadvány polgármesteri beköszöntője tartalmazza, hogy „a terv a legfontosabb irányokat jelöli ki, alapjait az itt élő emberek elvárásai képezik. Céljaink megvalósítása Hajdúszoboszló lakosai számára komfortosabbá, míg a hozzánk látogató vendégeknek vonzóbbá teszi a várost. Mint minden terv, ez is egy folyamat eredményeként válik valósággá, de több eleme már a 2019-ig tartó önkormányzati ciklusban megvalósulhat! Arra biztatom az itt élőket, hogy legyenek továbbfejlesztési elképzeléseik. A reális javaslatok a társadalmi egyeztetést követően beépülhetnek a dokumentumba”.

A Pávai-terv elemeinek ismertetése a Szent István park megújulását célzó, eredménnyel sajnos nem járó uniós pályázatunkkal indul. (Ézért az önkormányzat saját pénzből elkezdte 2017-ben a park egy részének átépítését, ugyanígy új szabadtéri színpadot is épít a jelenlegi elavult mellett. Utóbbit én „nem öntöttem volna betonba”, könnyűszerkezetes, máshová könnyen átvihető módon készítettem volna, mivel nem biztos, hogy tartósan ez a legjobb helye, figyelemmel a Bánomkert fürdő melletti részének fejlesztési elképzeléseire.)

Tartalmazza a terv a nyertes II. ütemű városközpont-revitalizációs pályázati projektünk elemeit, ugyanígy a kerékpárút-építést is pályázati támogatással, és a közúti-közlekedési, közterületi, park-, sport- és szabadidős, valamint a múzeumi pályázati, az energetikai fejlesztési terveket. Érdekes benne nekem a „lovasközpont”, s a Szép Ernő utcai épületkomplexum felújításával „ifjúsági központ” létesítésére vonatkozó elképzelés, amelyekkel maximálisan egyetértek. Eldöntetlen hasznosítási iránnyal („a pihenés központja” címmel) szerepeltetik a volt honvéd üdülő ingatlanát (amely remélem, nem a testületi elvi döntés szerinti szabadidőcentrum és közpark lesz!). Öröm számomra (a „közterületek fejlesztése” cím alatt) a „körsétány-elképzelés”, ugyanígy a Szilfák-alja részbeni sétálóutcává alakításának tervbe vétele. (Utóbbinál döntési helyzet igazán akkor lesz majd, amikor a közútrész burkolatának romló állaga miatt elengedhetlenné válik az asz-

falt szőnyegezése, ami sokszáz millió forint önkormányzati pénzt igényel). Álljak meg ezzel a vonallal, hisz sima választópolgárként nem tisztem az elképzelések minősítése, de a településmenedzserként végzett jegyzői munkám kihozta belőlem. Persze nem biztos, hogy én látom jól ezeket a dolgokat. A terv két összefüggő elemének megszületésében viszont nagy szerepem volt. Emlékszünk, a „többfunkciós rendezvénycsarnok” tervet már évtizedek óta dédelgetjük, például a „Pávai Turisztikai Központ” korábbi pályázati projektünk is ezt célozta. A Pávai-terv szövegében levő „Genius Palace” komplexum ennek megvalósíthatóságát erősítheti. (Azért neveztem el így elsősorban, mert román-magyar határon átnyúló pályázati felhívásra ilyen címmel – tartalommal eséllyel tudtunk volna pályázni, ha a határmenti mindkét oldali megyeszékhelyek sportszerűtlenül „el nem happolták volna” tőlünk a forrásokat – ez azt takarja, hogy szinte minden tervüket „kiemeltnek” minősítve nyúlták le a nekünk is szánt pénzeket!) Miért Genius Palace (azon túl, hogy már van nekünk Aqua-Palace-unk)? Főképpen azért, mert Kelet-Közép-Európa génuszait (tudományban, kultúrában, művészetben, illetve alkotásaikat, találmányaikat) mutatnánk be benne, illetve környezetében, hagyományos (kiállított) attraktív, illetve interaktív módon, érdeklődést keltően ennek a vendégsegregnek, amely éppen ezekből az országokból látogat bennünket leginkább. (Természetesen középpontban lennének a magyarság legnagyobb elméi, a hajdúk – Hajdúság értékei.) Mellesleg a piramis-tojás (emberi kultúra, - illetve a születés szimbólumaként) alaphól indított, füzetbe illesztett építészeti elképzelés nagytermi (tojás) részében lenne a rendezvénycsarnok elhelyezve. A tervezett 1000-2000 fős befogadóképességű többfunkciós létesítmény csarnoka időjárástól független, tehát időben tervezhető, leköthető, nívós kulturális, művészeti programok (előadások, koncertek) megrendezését tenné lehetővé. Emellett konferenciák, bemutatók, vásárok, más rangos események helyszíne is lenne. *(Mai kormányunk ilyen jellegű létesítményekre másoknak osztogat pénzt, az egyik fő-kisvárosban kettőre is, a mi önkormányzati vezetésünk kérése azonban nemleges választ kapott.)*

V.

Turizmus-szervezés, nemzetközi, testvérvárosi kapcsolatok

Kezdjük ezt a fejezetet is „hagyományosan” a jogszabályi háttérrel, mert ez adja meg a címbeli tevékenységre a jogi lehetőséget, illetve határozza meg a korlátokat is (miért nem írtam egyszerűen „legális mozgástérnek”). Az Ötv. rögtön az önkormányzati jogok között, az 1.§-ában mond ki fontosat. A (4) bekezdés az önkéntes feladatvállalásra ad felhatalmazást az önkormányzatoknak, azt is rögzítve, hogy e tekintetben mindent megtehetnek, ami jogszabályt nem sért, azzal a megszorítással, hogy az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt feladat- és hatáskörök ellátását. A (6) bekezdés azt mondja ki, hogy a helyi önkormányzat a törvény keretei között – c) pont – :... „feladat- és hatáskörében együttműködhet külföldi helyi önkormányzatokkal, beléphet nemzetközi önkormányzati szervezetekbe”. A 8.§ a „különösen” szóval jelzi, hogy a közszolgáltatásokat nem teljes körűen rögzíti az (1) bekezdésében, vagyis ágazati – pl. turisztikai – törvénnyel további feladat is szabható az önkormányzatoknak. A Mötv. sem változtatott lényegileg a korábbi törvényi szabályozáson, ám az önkormányzati feladatok lehetséges körét megjelölő 13.§ (1) bekezdésének 13. pontjában – helyi adóval, gazdaság-szervezéssel együtt – a turizmussal kapcsolatos feladatokat is tartalmazza.

Önkormányzati égisz és a hivatal ténykedése

Hajdúszoboszlón turisztikai központ jellege miatt a korábban használt kifejezéssel az „idegenforgalom” a város legfontosabb jövedelemtermelő stratégiai ágazata, ezért az önkormányzat és szervei sem mellőzhetik a turisztikai célok teljesüléséért végzett munkát. Így pl. a kulturális központ programjai is jórészt ilyen szempontok szerint zajlanak, vagy az orvosi ügyeleti ellátás léte is nélkülözhetetlen helyben.

A turizmus áthatja mindennapjainkat, ezért annak szervezésében az önkormányzat-polgármesteri hivatal az alábbi tevékenységeket vállalta önként:

- Tourinform iroda működtetése;
- Turisztikai célú költségvetési célkeretek gondozása;
- Együttműködés szakmai érdekképviselői szervekkel (desztinációs menedzsment);
- Road show szervezése, bonyolítása új célpiacokon;
- Study tour szervezése utazási irodák számára;
- Nemzetközi, testvérvárosi kapcsolatok ápolása;
- Vendégtartás ellenőrzése.

Városunkban a rendszerváltás vendégek nélkül történt, kis túlzással. Az addig működő „szocialista reláció” hazai és közeli külföldi gyógyulói, fürdőzői (a környező „szocialista országokból, illetve Lengyelországból – pl. sziléziai bányászok gyógyüdültek a Délibáb Szállóban államközi egyezmény alapján) hirtelen hűtlenné váltak, elindultak az addig tőlük elzárt nyugati világba, a mediterrán tengerpartokra, más világot látni.

Már az 1970-es évek első felére hazánk legkorszerűbb fürdője lett a mienk, 16 medencével, 7149m² vízfelülettel – okkal fogadott tehát évi több mint egymillió látogatót. Hatvanéves korában, 1987-ben pedig már 1.667.062 fürdőszolgáltatást nyújtottak a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdőben, aminek kb. egynegyedét vették igénybe külföldiek. Ez 1991-re 1.018.046-ig csökkent, az 1993-as mélypontig (928.386). A tendencia 1994-től fordult meg.

Az új hatalom, a létesítmények gazdái egyaránt szükségét érezték fejlesztési program kidolgozásának. Mi, helyi szakemberek összefogva jelentkeztünk is erre, de bennünket döntéshozóink nem fogadtak el, hanem megbízták ezzel a Békéscsabának megalomániás tervet készítő budapesti Kockázat Rt-t. Ők bérelt AN-2 géppel érkeztek Szoboszlóra egyeztetni a képviselőinkkel, ami rendkívül rossz belépő volt tőlük, ráadásul kevesellték a kapott pénzt – „elrepülték egyből”-, lenézők voltak, szóval tovább ők sem kellettek. Ahogy egyéb stratégiai döntést igénylő területeken, úgy itt sem született semmilyen irányra vonatkozó, utólag úgy látszik: a város szerencséjére. Ugyanis Szoboszló akkoriban a „reumások Mekkája” volt, az üdülőterületen ebéd utáni 2 órás „zajkeltés mellőzéssel csendes pihenővel”, amit helyi rendelet írt elő. Késő este is csend honolt a városban, a Béke, az Aqua- és Délibáb-bár kivételével. Sokan erre az állapotra esküdtek, mi pedig jónéhányan azt mondtuk: a városban emellett elfér a nyüzsgőbb „nyári déltengeri feeling”, legfeljebb aki sziesztázni, és esti csendet akar, az ne nyáron jöjjön hozzánk. Mivel a képviselő-testület „se pro, se kontra” nem döntött a vitában, megtette azt lassan az élet, megjelentek a kiülős, zenés teraszok, alakulgatott a szállodasori sétány, hömpölygő esti emberfolyamával. Napközben az üdülőhelyi élet a fürdőben zajlott, a helyiek rápihenhettek az esti – kora éjszakai megpróbáltatásokra. *(Ezt már nem zavarták a debreceni orosz katonai repülőtér gépeinek város feletti repülései – amit nemigen értettünk, miért felettünk zajlott – talán „bombázókat” kerestek a strandunkon a vadászbombázók is, akárcsak a helyi sportrepülők, akik a női napozó felett lebegni is képesek voltak. Erről is egy röpke sztori: még a régi rendszer vége felé, az 1980-as évek közepén, nádudvari születésű altábornagy lett a vezérkari főnök, akinek jeleztük a repülőzajt. Kérésére leírtuk az illetékes parancsnokságnak, majd hónapok múlva a szovjet déli hadseregcsoport parancsnokságától kaptunk választ: ne vessük fel ezt a problémát többet! Ugye mennyire szuverének voltunk.)*

A stratégiai tervezést nehezítette, hogy a gyógyvízkutak – országos kivételként nálunk egyedül – az első ciklusban állami, majd privatizációval a VIKUV (Vízkutató és Fúró Vállalat) tulajdonában voltak, és a megvásárlásra irányuló igyekezetünk csak 1995-ben vezetett eredményre. (Erről a témáról a Hungarospa-részben írok majd.)

A polgármesteri hivatalban a turizmus-szervezéssel kapcsolatos operatív feladatokat az idegenforgalmi, majd turisztikai referens munkakört betöltők látták el. (A referens a vezetői felhatalmazással az egy konkrét területet hivatali vonalon szakmai önállósággal, és ezzel arányos felelősséggel vivő dolgozókat jelenti – ebben az esetben persze referensünk leginkább a polgármesternek mint a fő terület elsődleges „gazdájának” a keze alá dolgozott.) Referensünk először Jenei Tibor kollégánk „nevelődött ki”, aki eredeti feladatkörét – közműnyilvántartás vezetője – továbbra is ellátta. Rendkívül jó emberi tulajdonságai, munkához való kedvező hozzáállása, igyekezete (szabadságra elüldözni sem tudtam) kiváló csapateverbé tették, széles körben elfogadottá vált személye a talán ilyen szempontból legnehezebb, hálátlan turisztikai területen is. Az ő idejében a német és lengyel külföldi küldő piac volt nálunk meghatározó, Tibor barátunk rendkívüli beleérzéssel, intenzitással dolgozott ebben is, emellett segítette az akkor a Magyar Fürdővárosok Szövetsége elnöki pozícióját éveken át betöltő polgármesterünk ezen tevékenységét is, a szövetség titkáráként. Szervezete több jelzést küldött, mégsem kímélte magát, aminek eredménye sajnos tragikus halála lett, 2007. szeptember 7-én. Ráadásul Párizsban, ahová hivatalos – konzulátusi – tárgyalások mellett kikapcsolódni is ment. *(Magával vitte útikönyvemet, éttermi „szótáramat” – a franciák területről nevezik ételeiket, pl. a la Bourgogne, azaz ilyen módra – meg egy nem szokványos környékbeli nevezetességek megtekintésére készített útvonaltervet. Ma is beleborzongok, hogy ez a kis papírcsomag egy délben íróasztalomon volt, valaki által odatéve.)* Tibor munkájának komoly szerepe volt Hajdúszoboszló élenjáró turisztikai desztinációvá válásában, vele sajnos 50 évesen városmenedzsment csapatunk legfiatalabb tagja távozott az élők sorából. Magas volt tehát a mérce a kényszerűen e pozícióra pályázóknak, mégis sikerült jó személyi tulajdonságú, és szakmai kvalitású referenst találnunk. Szintén eredményes munkáját igazolja, hogy az utód, Lévay Enikő 2008. január 1-től tölti be ezt a pozíciót, 2013. január 1-től immár a létrejött turisztikai desztinációs menedzsment szervezetünkben, a Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Közhasznú Kft.-ben, a nemzetközi kapcsolatok referenseként. (Fintora a sorsnak, hogy a német vendégek számának csökkenése miatt a környező, főleg erdélyi-romániai területekről kellett egyre inkább külföldi vendégeket szerezni, amiben Enikő „otthon van”, nyelvtudással is – román, illetve angol.)

A kitérő után folytatom művet az objektív irányban. Idegenforgalmi koncepciót készíteni tehát belülről és kívülről sem sikerült az első öt évben. Ennek nemcsak önkormányzaton belüli oka volt, hanem a szektor vállalkozóiból létrejött Hajdúszoboszlói Vendéglátók Egyesülete néhány vezetőjének a hozzáállása is akadályozta. Anélkül, hogy részletezném ezt a magatartást, annyit említek, hogy szerintük a vendéglátó vállalkozónak minden további nélkül „a létra magasabb foka jár”, onnan, a szakmai magaslatról tekintenek körbe a pórnépen, illetve választott vezetőin (tehát ők nem választottak, azonban „kiválasztottak” a jövő helyes irányának diktálására). Nem hagyható ki ennek igazolására egy szomorú történet felidézése. Az

új egyesületi vezetőség nem jött a városházára, hanem meghívta (magához rendelte?) az 1994-ben újonnan megválasztott, az előzőhöz képest szinte teljesen kicserélődött képviselő-testületet, amely vita után ráállt a látogatásra. Felejtethetlen az általunk jóhiszeműen később ismételtetőknek gondolt „kihelyezett testületi ülés” gyors lezajlása a Mátyás király-hotelben. A vendéglátók egyesületének egyik vezetője durva támadást intézett a frissen választott (ártatlan) polgármester és képviselő-testület ellen, majd az ezzel kapcsolatos kifogásokra így reagáltak: a tervezetthez képest enyhített szöveg hangzott el! (Nesze neked „vendéglátók általi vendéglátás”!) Így az „ülés” (amely részünkről konstruktív eszmecserére volt tervezve), ezt követően rögtön befejeződött, mivel a képviselők keserűen eltávoztak.

Az így teremtetett légkörben nehéz volt még csak felvetni is döntéshozóinknál, hogy **koncepció kellene**. Kapóra jött az akkor szakértői segítségnyújtásra kis hazánkban elindított „Helyi önkormányzati know-how program”, amelybe benevezve sikerült részfinanszírozást szereznünk a szakértőkkel akart tervezőmunkához, amely 1995 decemberében és 1996 januárjában lezajlott, egyik ismerős jegyző kollégám feleségének hozzáértő vezényletével, a Délibáb Szállodában. Előtte szakértőnk interjúkat készített a város idegenforgalmának alakításában meghatározó személyiségekkel, aztán workshop és a helyi munkacsoportok tevékenysége következett, majd a fő kérdésekben megegyezésre jutva valamennyi résztvevő elfogadta azt (a képviselő-testület pedig 1997. január 16-i ülésén). A munkában részt vettek: polgármester, jegyző, a gyógyfürdő vezetője, az idegenforgalmi referens, az önkormányzat idegenforgalmi bizottságának tagjai, szakterületi és intézményi vezetői, a vendéglátók, kereskedők, utazási és Tourinform irodák vezetői, a gazdakör vezetője, a Tuba-tanya tulajdonosa. Az általuk pontozással készített SWOT-analízis a legnagyobb erősségnek a gyógyforrásokat, a fürdőt, majd a szállodák létét minősítette, míg a „gyengeségek” élmezőnye szoros volt, az első négy azonos pontszámot kapott, ezek: belső konfliktusok, közbiztonság, két részre szabdaltnak látott városszerkezet („Ó-Szoboszló – új Szoboszló”, ami még évekig kísértett nálunk), valamint az építészeti arculat (tulajdonképpen annak hiánya), de komoly pontszámot kapott itt az önkormányzat és az adózás is. *(Akkoriban legnagyobb veszély a közlekedési megközelíthetőség volt, Szoboszlóra látogatni sztrádák hiányában kalandtúrával ért fel, különösen külföldről.)*

Az önkormányzati szerepvállalás a következő területeken látszott szükségesnek:

- gyógyfürdő rt. stratégiájának és üzletpolitikájának alakítása;
- vendéglátást érintő helyi adózás kialakítása;
- infrastrukturális fejlesztések, a településkép alakítása;
- kulturális és szabadidős programok szervezése, koordinációja;
- információs és szakértői szolgáltatások;
- egységes városmarketing;
- szakképzés, továbbképzés és az oktatási rendszer alakítása;
- az idegenforgalmi tervezés koordinálása.

A fejlesztési prioritások – az idegenforgalom fejlesztésének stratégiai pontjai a városi turisztikai főszereplők szerint fontossági sorrendben:

1. Marketing
2. Gyógyfürdő fejlesztése
3. Folyamatos tervezés, a szereplők együttműködésével
4. Fejlesztési források feltárása
5. Vendégbarát idegenforgalmi rendszer kiépítése
6. Alapinfrastruktúra fejlesztése
7. Településrendezés, építészeti arculat formálása
8. Programok szervezése
9. Közbiztonság javítása

A szakértői közreműködéssel elkészült idegenforgalmi koncepciónk 44 oldalon taglalja helyzetünket, teendőinket, országos és régiós kitekintéssel. Hazánk legfőbb turisztikai vonzerejének Budapest és a Balaton mellett a termálvizek és a gyógyfürdők tekinthetők. Hajdú-Bihar megye idegenforgalma a Debrecen – Hajdúszoboszló – Hortobágy háromszögre koncentrálódik, városunk pedig a gyógyidegenforgalom egyik legjelentősebb vidéki fellegvára. Ez annak az eredménye, hogy a város vezetése és lakossága idejében felismerte a gyógyvíz turisztikai célú hasznosításának lehetőségét, folyamatosan fejlesztette szolgáltatásait. A koncepció a gyógyfürdő fejlesztési lehetőségeiről szólva kiemelte a gyógyszálló, és egy minőségi kemping megépítésének igényét. (A fürdő részvénytársaság is készített fejlesztési programot, amelyet a fejezet későbbi, a cégről szóló részében mutatok be.)

Akkoriban közel 12 000 kereskedelmi szálláshely volt a városban, közülük csak 23% szállodai (az optimális 40%), a szállodák felújításra szorultak. A szűk szállodai (és panzió-) kapacitás pótlására, valamint az 1980-as években a kabai cukorgyárat építő lengyel munkások elhelyezésére bővült a fizetővendéglátás, amely ekkor 7421 helyet jelentett. A kereskedelem területén az akkor kényszerűen „divatos” garázsbutikok helyett bevásárló- és szolgáltató centrum (Szilfákálja – József A. u. sarkán), valamint fedett piaccsarnok építését javasolták. Érdekesség, hogy az anyag (18. oldalán) megközelítőleg évi 700 ezerre becsüli a vendégéjszakák számát, a 12.000-ből pedig 5000-re az egész évben működő szálláshely-számot (az ún. vendégéjszámot). Az ajánlott szlogenek:

„Reumások Mekkája! Strandolók paradicsoma! Természet patikája! Magyarország legnagyobb fürdője.”

Az idegenforgalom szervezése és irányítása részben leszögezi, hogy: „Az idegenforgalmi fejlesztések a vállalkozók és intézmények egyedi döntésein alapulnak, de ezek meghatározó irányát, és a szereplők közötti kapcsolatok alakulását a közösen kidolgozott és elfogadott, időről időre felújított stratégia szabja meg”. Ezt követően megjelöli a szereplők (képviselő-testület, idegenforgalmi bizottsága, az idegenforgalmi referens, a fürdőt üzemeltető cég, valamint a Tourinform iroda, továbbá egyéb városi közreműködők

(utazási irodák, szálláshely-szolgáltatók, vendéglátók egyesülete) feladatait a turizmus fejlesztésében. Hivatali ágon kulcsszereplő lett az idegenforgalmi referens, amelynek koncepcióban (35.oldalon) jelölt feladatai:

„A városirányítás kiemelten kezelt ágazatának szakreferense

- szervezi és koordinálja a városi idegenforgalmi feladatokat,
- kapcsolatot tart az idegenforgalom városi résztvevőivel,
- szakmai felügyeletet lát el,
- szervezi a vendégtartás-ellenőrzést a kereskedelmi szálláshelyeken (ekkor lett bevezetve, vendégellenőrök foglalkoztatásával, hasznos információk kölcsönös közvetítésére is, de főleg a vendéglátó-eltitkolással szembeni fellépésre),
- operatív feladatokat végez a képviselő-testület és idegenforgalmi bizottsága döntéseinek előkészítésében, végrehajtásában,
- szervezi és koordinálja a város külkapcsolatait,
- kapcsolatot tart országos és megyei idegenforgalmi szervekkel,
- szakmai rendezvényeken, szakvásárokon képviseli a várost.

Az idegenforgalom stratégiai elemeinek megvalósításához szükséges koordinációs tevékenység végzésére a koncepció „programkoordinációs munkacsoport” létrehozását javasolta a polgármester vezetésével (amelynek tagjai nemcsak önkormányzatiak - bizottsági elnökök, idegenforgalmi referens, hivatali, intézményi, fürdő cégvezetők lettek volna, hanem a vendéglátók egyesületének, illetve a kulturális közösségnek az elnöke. Volna, ha létrejött és működött volna. Azaz működött bizottságként, de többen nem vették kellően komolyan, és így néhány év múlva elsorvadt.)

Az idegenforgalmi koncepció kisebb-nagyobb beruházást igénylő feladatok sokaságát tartalmazta, a prioritásokat a következők szerint megjelölve:

1. fürdőfejlesztés
2. marketing
3. idegenforgalmi termékfejlesztés
4. infrastruktúra-fejlesztés

A koncepció éveken át hasznosan szolgálta városunk turizmusának fejlődését. „Felújítására” tíz év múlva, a **2006.** május 18-án megtartott képviselő-testületi ülésen, az Aquaprofit cég szakértői közreműködésével készült idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepcióval együtt került sor.

A százoldalas dokumentum bevezetésként jelzi, hogy Hajdúszoboszló nagy kihívás előtt áll: meg kell őriznie vezető szerepét a hazai turisztikai palettán, a növekvő versenyre válaszul továbbfejlesztve szolgáltatásait, ám a fő hangsúlyt a helyi lakosság igényeire („élhető város kialakítására”) kell helyezni. A tanulmány célja, hogy átfogó helyzetképből indulva vázolja fel a fejlesztéshez szükséges tényezőket, fejlesztési modulokat és a

komplex szolgáltatási jövőképet. A városi turisztikai szereplők véleményét megszerezve készült szakértői anyag SWOT-analízisének érdekességei (a helyzetkép lényege):

Erősségek: - országos és nemzetközi szinten ismert fürdőváros

- hazánk legnagyobb befogadóképességű fürdője;
- komplex gyógyturisztikai kínálat;
- (immár) jó megközelíthetőség.

Gyengeségek: - „egy lábon állás” (turizmus)

- nem korszerű, jórészt szezonális és időjárásfüggő; szolgáltatási kínálat;
- bővítést igénylő attrakciókínálat;
- karakteres üdülőhely-hangulat, településképp hiánya.

Lehetőségek („szemelgetve”, a lényegesnek ítélték, szerintem):

- minőségi fürdőfejlesztés, balneológiai területen is (szezonális csökkentése, balneoterápiás gyógyászati és kutató-oktató központ stb.);
- (kis)térségi és Debrecennel együttműködés fokozása, komplex térségi tervek készítése – adottságokra, értékekre alapozott fejlesztés.

Veszélyek:

- konkurencia erősödése;
- célcsoportok átrétegződése (előregedés, külföldi vendégszám csökkenése), - ellentét keletkezése a kínálati palettával (pl. családi turizmus, fiataloknak kínált elfoglaltságok);
- fejlesztési tervek nem konzekvens végrehajtása.

A jövőkép alapja, hogy Hajdúszoboszló megérett egy „léptékváltásra”, vagyis arra, hogy nemzetközi szinten is kiemelkedő európai turisztikai desztináció legyen (ezt az észak-alföldi regionális turisztikai stratégia is célként tűzte ki). A koncepció a település turisztikai versenyképességének növelését három területen szükséges (turizmus, város, emberi erőforrás) fejlesztésekkel javasolta megvalósítani.

Ezen fő fejlesztési csoportok (itt valamennyi turisztikai megközelítéssel, nem általánosan):

Turizmusfejlesztés:

- Meglevő turisztikai adottságok, kapacitások és minőségek célcsoport-irányos fejlesztése (célcsoportnövelés);

- Új, egymást támogató turisztikai kínálati elemek létesítése, (pl. multifunkcionális központ);
- A fürdőn kívüli költés ösztönzése (pl. sétálóutcák, szórakoztatóközpont);
- Turisztikai desztinációs menedzsment;
- Városmarketing (pl. debreceni repülőtér kihasználása).

Városfejlesztés:

- Üdülőtérület előrelátó módon történő fejlesztése (területfelhasználás)
- Az üdülő és egyéb városi területek, létesítmények összekapcsolása (pl. főutca sétálóutca);
- Városi és turisztikai célra egyaránt alkalmas kulturális és sportlétesítmények (pl. multifunkcionális, illetve szórakoztató központ);
- Tudatos városkép-alakítás (mezőváros jelleg – összefogott design);
- Turisztikailag vonzó, ugyanakkor élhető város kialakítása.

Emberi erőforrás-fejlesztés:

- Képzés/oktatás, felnőttképzés;
- Önkormányzati szolgáltatások fejlesztése (pl. e-önkormányzat);
- A turizmusból adódó és más önkormányzati szolgáltatások integrációja (pl. önkormányzat és a fürdő marketing tevékenységének összehangolása);
- Kulturális kínálat fejlesztése (pl. nagyszabású rendezvények multifunkciós/szórakoztató központban);
- Sportolási lehetőségek bővítése;
- Letelepedést elősegítő attraktív lakóövezetek kialakítása;
- Civil szervezetek segítése, együttműködésük ösztönzése.

A projektcsoportokat a koncepció zárórészában konkrét „intézkedések” részletezik, ütemezve azokat. Az „összegzés” megállapítja, hogy Hajdúszoboszló az elmúlt évtizedben lezajlott számos pozitív változás eredményeként, az ország egyik legdinamikusabban fejlődő idegenforgalmi települése. Igaz, hogy a hagyományos külföldi vendégkör egy része elmaradt, illetve csökkent az alacsonyabb kategóriákban (szakszervezeti szervezett üdülés), de ezt egy piacgazdasággal konform, európai típusú fejlődés kezdi felváltani. Megteremtődtek a feltételei annak, hogy ismert fürdőhelyből nemzetközileg elismertté, igazi gyógyhellyé váljunk, a tanulmány ezt kívánta elősegíteni.

Integrált Város (majd Település-)fejlesztési Stratégiát – IVS – a városrehabilitációs célú pályázatok benyújtásához kellett készíteni, így nálunk először 2008-ban, első városközpont-megújító pályázatunkhoz készítettük szakértő céggel (MEGAKOM). Most erről az alapstratégiáról kívánok szólni röviden. (Az IVS módszertani követelményeket az állami főhatóságok kézikönyvben határozták meg, ez alapján kellett összeállíta-

ni.) Követelmény volt a város területi egységekre osztása, az 5 ilyenből az egyik a turisztikai városrész, a szűkebben vett üdülőövezet. Városunkra a pályázati lehetőségek hatékony kihasználásához készítettünk egy projekta-
alapú városfejlesztési programjavaslatot is, ebből került át az IVS-be a város
jövőképét leképező hosszútávú átfogó célja, amely a következő:

**„Hajdúszoboszló az egészségturisztikai szegmensre koncentrálna is-
mert fürdőhelyből nemzetközileg elismert fürdővárossá, igazi gyógy-
helyé fejlődjön úgy, hogy elsősorban kiemelt hangsúlyt helyez a város-
ban és a térségben megmutatkozó lakossági igények kielégítésére, a
magas életszínvonal biztosítására, amihez nagymértékben hozzájárul a
megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyen-
súlyozottabb gazdasági szerkezet.”**

Az átfogó cél megvalósulásához középtávú ágazati célok (9) járulnak hozzá,
amelyből a harmadik vonatkozik közvetlenül a turizmusra, címe: Hajdúszob-
oszló nemzetközi idegenforgalmi szerepének megerősítése a gyógy-,
wellness- és termálturisztikai adottságok és szolgáltatások fejlesztésével.
A városrészi szintű célkitűzések (5) egyike a turisztikai városrész átfogó
fejlesztése és bekapcsolása a város mindennapi életébe, vagyis a város ki-
egyensúlyozott fejlődése érdekében kétpólusú szerkezetének oldása a két
központi (városi, illetve üdülőövezeti) rész térbeli és funkcionális össze-
kötésével. Városrehabilitációs tevékenységre a koncepcióban két, a 2007-
2013-as uniós pályázati ciklusra szóló fejlesztési akcióterület kijelölése tör-
tént meg (a belváros-városközpont mellett), egyike az üdülőterület fontos
részét leképező „Sport, turisztikai és rekreációs célú akcióterület”. (Érdekes
adatra bukkantam a koncepciót lapozgatva, közreadom. 2006-ban Hajdú-
Bihar megye szállás-férőhelyeinek 61,9%-át, vendégeinek 58,2%-át, ven-
dégéjszakáinak 65,5%-át adta Hajdúszoboszló!)

A turisztikai piaci jelenlét növeléséhez szükséges

- a város idegenforgalmi vonzerejének növelése;
- a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhe-
lyek) összehangolt fejlesztése;
- a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált végzése;
- a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása, idegenforgalmi
hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozása.

Az IVS-ben megjelent a fedett élményfürdő építésének alátámasztása,
„innovációs kitörési pontként” pedig a termálvíz sokrétű, gazdasági, en-
ergetikai és kutatás-fejlesztési célú hasznosítása (utóbbinál építve az
együttműködésre Debrecennel, kiemelten a felsőoktatási intézmények, a
kutatóhelyek és vállalkozások összefogására, egyfajta „termál innovációs
híd”-ként). Az akkor tervezett fejlesztési projektek leginkább a gyógyhelyi
kiemelt nagyprojekt, valamint a strandfürdő rekonstrukciója köré csoport-
osultak, de szerepelt közöttük a „Vendégbarát települési/kistérségi ide-
genforgalmi szolgálat” elképzelés is.

A 2011-2012-ben elvégzett felülvizsgálat a tervezett fejlesztési tevékenységek elemeiben hozott konkrétabb projekteket. Az önkormányzat által megvalósítani kívánt beruházások célozták a sportrepülőtér fejlesztését (kiszolgáló infrastruktúra), a többfunkciós rendezvénycsarnok, valamint „extrém sportközpont” létrehozását, további új elemként pedig a Szép Ernő – Tessedik utcák közötti területen „Kis-Tata” szabadidős és sportcentrum kialakítását (ami az épületek felújítását, pihenő és attrakciós parkerdő kialakítását takarja elsősorban.) A 2014-es átdolgozáskor megerősödött a bányomkerti többfunkciós rendezvénycsarnok, valamint a „Kis-Tatához” szánt leromlott állagú ingatlanegyüttes alacsony kategóriás szálláshellyé fejlesztésének szándéka.

Az új központi útmutató szerint átalakított, immár kötelezően **Integrált Településfejlesztési Stratégiának** nevezendő dokumentum 2016 márciusában született. Térszerkezeti és városrendezési problémákat keletkeztető, alulhasznosított résznek minősíti a Gábor Áron és a Bródy Sándor u. első részét, az Aqua-Palace Fedett Élményfürdő megjelenésében domináns, szükség lenne a folytatásra, az itteni sétány kiépítésére és összekötésére a meglevő „szállodasorival” a Pávai Vajna utcán keresztül. (Az így kialakuló körsétány” tágabb teret nyújtana a turistatömegnek, újabb fejlesztések generálnának a közeli szántóföldeken is.)

Hajdúszoboszló itt megfogalmazott – megújított – jövőképe:

„Hajdúszoboszló a hazai városhálózat stabil elemeként, és egyik kiemelkedő gyógyhelyeként olyan várossá válik, amely hosszútávon fenntartja és megerősíti turisztikai vezető és dinamizáló szerepét, ugyanakkor a meglevő adottságaira építve fokozatosan kiszélesíti gazdaságának alapjait, egyúttal tudatosan és fentartható módon javítja a természeti és épített környezet minőségét, annak érdekében, hogy mind a helyi lakosság, mind vendégei szükségleteinek és elvárásainak teljes mértékben megfeleljen.”

Az átfogó városfejlesztési célok:

- Hatékony városmarketing-tevékenység és imázsfejlesztés;
- A közszolgáltatások hatékony működésének biztosítása;
- Fenntartható városi környezet kialakítása;
- Turizmusfejlesztés és a gazdasági szerkezet diverzifikálása.

Közülük a legutóbbi a legalapvetőbb, a turizmusban új attrakciók létrehozásával, az egyéb gazdaságban az agrárium és az innováció lehetőségeinek jobb kihasználásával. A jövő idegenforgalmának alapja egyfajta egészségturisztikai vertikum kialakítása – a gyógyítás, rehabilitáció, prevenció és a wellness elemekből. A turisztikai városrészből kialakítottunk egy gyógyhelyfejlesztési akcióterületet, ilyen jellegű pályázaton induláshoz, amelyet a rövidesen bemutatandó gyógyhelyfejlesztési stratégiánk alapoz meg. Az ide tervezett fő projektek az ITS-ben:

- Szent István – fürdő előtti – park megújítása;

- új sétálóövezet kialakítása a Gábor Áron utcán (árusítóhelyekkel, egyéb attrakciós elemekkel);
- díszkivilágítás fényfestéssel meghatározó épületeken;
- szabadtéri színpad és Fesztivál tér megújítása;
- közlekedésfejlesztés.

2015. október 8-át követően, a 2016. június 9-i képviselő-testületi ülésen módosítva született meg a 2015-2020-as időszakra szóló **gyógyhely-fejlesztési stratégia**, az erre kijelölt, fürdőt övező gyógyhelyi akcióterületre vonatkozóan. Ennek létjogosultságát az ország – akkor 18 – minősített gyógyhelye számára a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programon belül GINOP – 7.1.3 – 2015. kódszámmal, „Gyógyhelyek komplex turisztikai fejlesztése” címmel kiírt pályázati lehetőség adta. *(Kötelező volt a benyújtáshoz, ám a pályázatunk ebben a formában nem nyert támogatást.)*

A stratégia központilag megadott szempontrendszer szerint készült, helyzetelemzéssel kezdve, jövőkép-fejlesztési irányok meghatározásával, prioritások kijelölésével folytatódva, konkrét intézkedési tervvel, a célok megvalósítását mérő indikátorokkal zárulva. Ugyancsak megadott szempontok szerint mellékelni kellett hozzá a fürdő pozicionálását tükröző szakértői anyagot. A vezetői összefoglaló tükrözi a stratégia lényegét. A stratégiában tervezett intézkedések célja:

- gyógyhelyhez illő, egységes városkép kialakítása;
- komplex szemléletű településfejlesztés megvalósítása;
- a város és a turisztikai övezet új létesítményekkel, szolgáltatásokkal bővítése;
- a turisták által felkeresett terület növelése;
- a történelmi városmag és a turisztikai központ összekapcsolása;
- a fürdő környezetének rendezése,
- új programhelyszínek-attrakciók kialakítása;
- az önkormányzati fejlesztésekkel magánszektorbeli beruházások generálása.

A jövőképet az új Helyi Építési Szabályzat megalapozásaként a képviselő-testület által 2015-ben elfogadott városi településfejlesztési koncepció szerint a következő mottó határozza meg:

„Hajdúszoboszló a gyógyulni és pihenni vágyók Paradicsoma”.

Az ezt elősegítő átfogó célok:

- A. Hajdúszoboszlónak az egészségturisztikai vertikum kiépítésével nemzetközileg elismert fürdőhellyé, a gyógyulni és pihenni vágyók „Paradicsomává” válása.
- B. A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása.

- C. A városban és a térségben megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése.
- D. A város természeti, kulturális és történeti értékei (termálvíz, hajdú hagyományok, Angyalháza - Hortobágyi Nemzeti Park Világörökség-helyszín) egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése, a történeti értékek hangsúlyosabb bemutatása, hozzájárulva ezzel a városlakók életminőségének, egyúttal az idegenforgalom minőségének fejlődéséhez is.

A gyógyhelyfejlesztési stratégia eredeti, 2015-ös változatának fejlesztési javaslatai:

1. prioritás: Turisztikai attrakció és szolgáltatásfejlesztés keretében (amelynek célja új, élményközpontú és közösségi vonzerőfejlesztés)

- a szabadtéri színpad korszerűsítése
- multifunkcionális csarnok és szabadtéri rendezvénytér kialakítása
- a Szent István park megújítása
- a Bánomkerti erdősáv rekreációs parkerdővé alakítása
- a strand főbejáratának és a város emblematikus épületeinek speciális kivilágítása
- kulturális tematikus útvonal kialakítása (lényege, hogy a szétszórta elhelyezkedő, Pávaihoz, gyógyvízhez kapcsolódó helyszíneket összefűzze és tematikus egységben „újracsomagolva” új kulturális kínálati elemként jelenjen meg).

A II. prioritás a „Turistabarát környezet, vonzó városkép kialakítása” címmel a parkosítást, zöldfelület-növelést javasolja az akcióterületen, a III. „Kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés” pedig a kereskedelmi helyszínek (ajándéktárgyak) és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése mellett ajánlja a Szilfákálja sétálóutcává alakítását, teljesen, vagy részlegesen, ezen belül időszakosan, amely megfelelő közlekedésszervezési előkészítést igényel.

A IV. prioritásban a marketingkommunikációs tevékenységre javasolja új egységes turisztikai táblarendszer kialakítását, valamint a turisztikai vállalkozások szemléletformálását.

A stratégiával megalapozott GINOP-pályázatunk sorsáról azért konstatáltam, hogy „ebben a formában nem nyert támogatást”, mert a kiemelt turisztikai desztinációk pályázóinak más módon ígéri a fedezetet, természetesen a pályázat ismételt benyújtása után. Az 1522/2017. (VIII. 14.) számú kormányhatározat a „Debrecen, Hajdúszoboszló, Hortobágy és Tisza-tó kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról, és a térségben megvalósítandó egyes beruházásokról” rendelkezik, elfogadva a turisztikai fejlesztési térség 2017-2030. évekre szóló stratégiai fejlesztési programját a 2. sz. melléklet szerint.

Ebben Hajdúszoboszlóra vonatkozóan a következők szerepelnek:

1. Vonzó városkép, promenád kialakítása (1,5 milliárd forint hazai forrásból)
2. Hajdúszoboszló győgparkjának megújítása (GINOP – 7.1.9 pályázati forrásból 1 milliárd forintos lehetőség)
- 3-4. Hungarospa egészségturisztikai fejlesztései hazai forrásból:

- Strandfürdő minőségi kínálatbővítése új egyedi élményövezet kialakításával („Tahiti Beach” – 1,5 milliárd forint)
- Négy évszakos, aktív élményközpontú attrakció-fejlesztés (Aqua-Palace Fedett Élményfürdő fedett csúszdákkal bővítése – 1 milliárd forint)

Szeretném remélni, hogy a megvalósulás 2017-hez és nem 2030-hoz lesz közelebb, ami elsősorban a kormányzattól függ. Ennyi stratégia és terv után nézzük meg, honnan hová jutott városunk turizmusa az elmúlt negyedszázadban. A 3. sz. mellékletként csatolt „turizmus adattár” plasztikusan tükrözi a fejlődést, ezért néhány tény felvillantása most szerintem elegendő ahhoz, hogy néha örüljünk is a sikernek, ne csak keseregjünk az akadályokon. 1972-ben 865 „létesítményben” (amelyből 722 fizetővendéglátó) 2725 szobával (közülük 1274 fizetővendéglátó), 6104 „ággal” (ebből 2669 fizetővendéglátó - ún. egyéb szálláshely) álló szálláskapacitással bírt a város.

2008-ban ezek az adatok:

- összes szálláslétesítmény: 1564 (közülük szálloda 28, magánszálláshely 1477),
 - összes szobaszám: 7239 (ebből szállodai 1876, fizetővendéglátó 4436)
 - helyek (ágyak) száma: 19.730 (szállodai: 4251, fizetővendéglátó 11.194)
- Hajdúszoboszlói specialitás a fizetővendéglátás (egyéb szálláshely-szolgáltatás) egy településen belüli legnagyobb aránya hazánkban.

2015-ös adatok:

- összes szálláshely szám: 1338 (szálloda 39, magánszálláshely 1251)
- helyek (ágyak) száma: 17339 (szállodai 4952, magán 9189)

Idegenforgalmi adóbevétel:

- 1991-ben: 9.348.000 Ft
- 1997-ben: 98.869.336 Ft
- 2008-ban: 280.893.000 Ft
- 2015-ben: 410.250.000 Ft

A fürdőlátogatottság:

1970-ben: 968 425 fő
1979-ben: 1 624 933 fő

1989-ben: 1 372 421 fő
1991-ben: 1 018 046 fő
1993-ban: 928 386 fő
1999-ben: 1 373 634 fő
2003-ban: 2 072 889 fő
2005-ben: 1 668 232 fő
2008-ban: 1 934 468 fő
2015-ben: (több mint) 2 500 000 fő

A vendégéjszakák száma (1998-tól gyűjtjük összesítve):

1998-ban: 857 885
2003-ban: 1 041 083
2007-ben: 1 212 702
2010-ben: 1 058 430
2015-ben: 1 129 625
[2017-ben: 1 265 796 (!)]

A vendégek száma például 2013-ban 286 394 volt (közülük magyar 191 601, külföldi 94 793). 2017-re 384 070-en keresték fel városunkat (ebből magyar 248 455, külföldi vendég 135 615). A gyógyfürdővel rendelkező települések életminőségének vizsgálatáról készült egyik tanulmány szerint 1995–2006. között a vendégéjszaka-növekedés üteme hazánkban a mi városunkban volt a legnagyobb, 98,5%-os. Sokak munkájával értük el ezt, az egész város érdeme, amit vendégeink és a szakmai szervezetek is értékelnek (pl. közönségszavazattal 2015–2016-ban egyaránt mi lettünk az „ÉV TURISZTIKAI TELEPÜLÉSE”, de fürdőcégünk, TDM-szervezetünk és szállodáink is számos díjban részesültek az utóbbi években). Ideillőnek érzem az általam nagyra becsült Kácsor Zsolt újságírónak a Népszabadság napilap 2008. április 25-i „Hajdúszoboszló” mellékletében megjelent írása egy részletét:

„Az utóbbi pár évben sűrűn megfordulok Hajdúszoboszlón, s ha végigsétálok a zsúfolt belvárosi sétányon, vagy beülök egy kávéra a Nelson Cukrászdába, minden alkalommal úgy érzem, mintha nem is Magyarországon volnék, hanem valahol az irigyelt Ausztriában, vagy Svájcban. Az utcakép tiszta és rendezett, a szembejövőök nyugodtak, mosolygósak és készségesek, az éttermek, bárók, kávézók teraszhelyiségei hívogatóak és csábítóak, az utcai kereskedők kínálata sem marad el a kívánt színvonaltól – s bizony most nem egy nyugati kisvárost jellemeztem, hanem Hajdúszoboszlót. Ez a település a legmegfelelőbb válasz arra a kérdésre, hogy vajon a világnak ezen a sokat szenvedett szegletében is lehet-e a magunk erejéből boldogulni. Vagy minden törekvésünk dacára belenehezülünk a kelet-európai sárba, mert visszaránt magához minket a föld, ahonnan kinőttünk? Hajdúszoboszlón erre az évszázados kérdésre az a válasz, hogy vedd komolyan a munkádat, dolgozz, iparkodj, ha hibázol is ne mutogass másra, hanem győzd le magadat és akkor le fogod győzni a nehézségeket és eléred a célodat. Ennek az alföldi kisvárosnak a lakossága megmutatta, hogy mire képes és én erre a teljesít-

ményre nagyon büszke vagyok. Pedig nem is vagyok odavalósi, csupán gyakran járok a településen. Mégis lokálpatriótát örömet érzek, amikor az itt élők között lehetek, mert ez a nagyszerű kisváros valóban nem Ausztriában vagy Svájcban van ám, hanem Magyarországon. Vagyis a mienk.”

Turisztikai desztináció menedzsment (TDM)

Hajdúszoboszló 2006. évben megalkotott idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepciója egyik intézkedésében (I. prioritás 4. számú) turisztikai desztinációs modell kialakítását javasolja szakmai szervezetként, amelynek feladata a fenntartható turizmus rendszerének kialakítása és működtetésének elősegítése. Érdekes az indoklás második része: „A vállalkozók sokáig abban a tudatban éltek, hogy bőven elég a település és fürdő kedvező hírértéke és ismertsége. *(Én ezt így fogalmaztam meg: „az össznépi lavór ügyis megtelik” – Pató Pál-i álláspontja egyeseknek.)* A településre érkező turistákért a vállalkozóknak nem egymással kell megküzdeniük, hanem a településre kell a turistákat közösen bevonítani.” Az anyagban ajánlott TDM-feladatok:

- térségi marketing (kutatás, termékfejlesztés, kommunikáció, e-marketing);
- információnyújtás (Tourinform iroda működtetése);
- tervezés (tervek kidolgozása, a megvalósítás menedzselése, monitoring);
- információs adatbank létrehozása és fenntartása;
- projektmenedzsment (projektek kidolgozása, pályázatfigyelés és -írás, pályázati tanácsadás);
- befektetők vonzása a térségbe (ösztönzőrendszer kialakítása);
- minőségbiztosítás (a rendszer kidolgozása és működtetése);
- együttműködés a turizmus szereplőivel, koordináció;
- szakmai érdekképviselés, lobbizás, tanácsadás;
- oktatás és képzés (előadók, szakmai továbbképző tanfolyamok szervezése, gyakornokprogram, turizmusbarát szemlélet kialakítása).

A városi turisztikai vállalkozóknak régi követelése volt, hogy az idegenforgalom irányításába, szervezésébe a szakma jobban beleszólhasson (egyesek szerint más nem). A két egyesület – vendéglátók, majd a fizetővendéglátók – az érdekképviselés és az összehangolt marketing végzése mellett ebből a célból is jött létre.

A vendéglátók egyesülete egyik délutáni szakmai fórumára meghívott egy vezető turisztikai szakértőt, akit utána beszélgetésre kértem, ami éjszakába nyúlóan tartott, mivel kölcsönösen hasznosat, érdekeset tudtunk mondani egymásnak. Benne sokra hivatott, rendkívül jól képzett, világlátott, tapasztalt szakembert ismertem meg, így örültem annak, hogy ő és színvonalas csapata lett kiválasztva a turisztikai desztinációs szervezetünk létrehozásával kapcsolatos szakértői közreműködésre.

A munka 2008-ban az Észak-Alföldi Regionális Operatív Program (ÉAOP) keretében meghirdetett pályázaton indulással kezdődött, első lépésként regisztrációs adatlap kitöltésével. Regisztrációra csak olyan településen – vagy településcsoportban – kerülhetett sor, ahol az összes vendégéjszakák száma meghaladja a 20.000-et, és önálló Tourinform-irodával rendelkezik. (Érdekességgént a 2006. évi adatok megyénkből: Hajdúszoboszló: 1 039 721; Debrecen: 413 029; Hajdúböszörmény: 34 444; Hortobágy: 25 663; Hajdúnánás: 21 807.) A potenciális partnereink vezetőiből alakult előkészítő munkacsoport által megfogalmazott végső célunk a Hajdúszoboszló – Debrecen – Hortobágy „idegenforgalmi háromszögre” térségi TDM-szervezet létrehozása, természetesen a kistérségünkbe tartozó Ebes, Hajdúszovát és Nagyhegyes községet is valamilyen módon hozzákapcsolva. *(Ez is példa arra, számos egyéb, e könyv más részeiben is jelzett szándéknyilvánításunk mellett, hogy együttműködő városvezetése volt Szoboszlónak, pedig ellenkező bélyeget süttöttek ránk, főleg irigyeink, pl. Debrecenből. A térségi szervezeteket országosan végül nem tudták létrehozni, így nálunk sem lett, pedig nekünk is jó lett volna.)*

A „Hajdúszoboszlói fürdőparadicsom új minőségű menedzselése” című regisztrációs pályázatunkat 2008. november végén elfogadta a szakmai minősítő bizottság, így hozzákezdhattunk a konkrét pályázat elkészítéséhez.

Kiemelt turisztikai desztinációként 65 millió forint – 85%-os támogatásra pályázhattunk a TDM létrehozására és az első néhány éves működési költségek fedezésére. (A mi regisztrációs anyagunkat – ne tűnjek szerénytelennek, de tőlünk megszokott módon elvárhatóan – országosan a legjobbak közé sorolták a szakmai körök. Több alkalommal, rendezvényeken is kifejezték abbéli reményüket, hogy nálunk mintaértékű lesz a TDM-szervezet létrehozásának folyamata is, ami egyúttal segíti majd vezető szerepünk megőrzését a turisztikai desztinációk között.) Javaslatunkra a képviselőtestület 47/2009. (III. 26.) számú határozatával döntött pályázat benyújtásáról a rövidesen megjelentetni tervezett felhívásra, egyben a szükséges önkormányzati erőforrásokat biztosítva előkészítő munkacsoportot hozott létre a következőkből:

- vezetője: önkormányzat idegenforgalmi bizottságának elnöke
- tagjai:
 - a kulturális és sport bizottság elnöke,
 - három önkormányzati képviselő,
 - a Hungarospa vezérigazgatója,
 - a vendéglátók, illetve a fizetővendéglátók egyesületének elnöke.

Nekem pedig megszabta, hogy a jegyző működjön közre az előkészítő munkacsoport munkájában, biztosítsa működésének feltételeit, s a szükséges hivatali szakemberek részvételét. *(Eddig is ezt tettem, ezután is szívesen vállaltam, egyfajta „titkárként” a csapatban. Ezt az előkészítő munkát példaértékűnek és életem egyik nagy szakmai sikerélményének tekintem.)* Elengedhetetlennek tartottuk a folyamatos írásos tájékoztatást a döntéshozóknak, potenciális

partnereinknek a folyamat állomásairól, eredményeiről. A szinte hetente ülésező munkacsoport első, az előkészítő döntések meghozatalára irányuló előterjesztését a képviselő-testület 2009. június 11-i ülésére állította össze. Ebben az új egység jogi formájaként – az egyesületivel összevetett előnyök-hátrányok bemutatásával – egyértelműen a gazdasági társasági formát ajánlották, megjelölve a finanszírozási forrásokat, a személyi állományt, elfogadva a társadalmasítási akciótervet. Az előterjesztésnek megfelelően a 120/2009. (VI. 11.) számú képviselő-testületi határozat a „Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság” létrehozási szándékát tartalmazza, amelynek tulajdonosi összetétele és aránya

• Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	40%
• Hungarospa Hajdúszoboszlói Zrt.	20%
• Hajdúszoboszlói Vendéglátók Egyesülete	20%
• Hajdúszoboszlói Fizetővendéglátók Egyesülete	20%,

évente 12 millió forint önkormányzati támogatással, az induló szervezeti létszám 5,5 fő lesz, az önkormányzat pedig a Tourinform iroda működtetését átadja a kft.-nek.

Az újabb előterjesztésre már az előkészítők (pályázati forrásból finanszírozott Veszprém-Fertő tavi, osztrák oldalon is) tapasztalatcseréje alapján, július 2-án került sor. A veszprémi modellben az önkormányzat fizeti a működési és pályázati önerő költségek 70%-át, az ottani nonprofit kft. szintén 4 tulajdonossal alakult meg, mindegyik tagnak egy szavazata van, a turizmussal kapcsolatos feladatokat teljes körűen a kft. látja el. A turizmusért felelős veszprémi alpolgármester kihangsúlyozta: példaértékű a szakmai összefogás és a feladatátadás, amelyet az önkormányzati képviselők, a helyi turisztikai egyesület, és a turizmusban érdekelt cégek véghezvittek. Egy irányba kell menni a városi önkormányzatnak, a turisztikai szakmának, a civil szervezetnek, amire garanciát nyújt az összefogással létrejött TDM-szervezet. A turizmus ügye nem lehet senkinek a hitbizománya, nem lehet a politikai diskurzus része (ki kell onnan emelni), a 70%-os működési-fejlesztési támogatásért cserébe „kapott” csak egy szavazat nem lemondás, hanem a bizalom kifejezése egymás iránt. (Szerencsére nálunk is ez a jó, veszprémi minta jött be.) Ausztria pedig... más világ! A Szoboszlóéval közel azonos vendégéjszakaszámot produkáló desztinációt menedzselő Fertő-tavi Turisztikai Kft. évi mintegy 240 millió forintnak megfelelő büdzsével gazdálkodik (ezzel abban az országban utolsó!). Nem a pénzbőség fáj ott nekünk, hanem a szervezettség, a jól működő turisztikai kártyarendszer, a kültéri információs és panorámakamera-rendszer, valamint a TDM-et és a vendégeket flottul kiszolgáló, előremutató adatbáziskezelő szoftver megoldás.

Határozatában testületünk a turisztikai kft. összetőkét 500 ezer forintban állapította meg (amelyből az önkormányzat 200 ezret, a másik 3 tag 100-100 ezret fizet), vállalta a pályázathoz szükséges 15% önrész (11.740.000

Ft biztosítását), az ügyvezető majdani kiválasztására nyílt pályázat kiírását szabta meg. A 2009. szeptember 10-i ülésen elfogadták a kft. társasági szerződésének tervezetét, valamint az ügyvezető (TDM-menedzser) álláspályázati hirdetményt.

A „**Hajdúszoboszló új minőségű turisztikai menedzseléséért**” címmel benyújtott pályázatunk 2010. április elején 63.760.200 Ft támogatást nyert a 75.012.000 Ft összköltségű program megvalósítására. A 2010. szeptember 10-i ülésen hozott határozat egyetértett a pályázaton kiválasztott ügyvezető megbízásával, a szervezet ideiglenes elhelyezésével (háttéregység a Hősök tere 3. sz. alatt, a Tourinform a strandbejárat mellett marad). A 2010. június 10-i ülésen városi „turizmustörténeti jelentőségű” testületi határozat született a jórészt kötelező tartalmú, önkormányzat-TDM közötti középtávú együttműködési megállapodás tervezetének elfogadásával. Ebben sor került a pályázatunk támogatását tartalmazó levélben kért kompetenciák megosztására az önkormányzat, a Hungarospa, valamint a TDM között az átfedések kiküszöbölésére, továbbá az önkormányzat közvetlen, illetve közvetett (ugyanis a Hungarospa-nak is tulajdonosa, így 40+20%-kal rendelkezik) meghatározó szerepének mérséklésére.

A konstrukció lényege:

- a városi turisztikai marketingfeladatok koordinációját a feladatok ésszerű megosztásával a kft. végzi, az önkormányzat turisztikai bizottsága és a Hungarospa segíti a kft. tevékenységét, célirányos működését;
- az önkormányzat és turisztikai bizottsága turisztikai tárgyú témákban a kft. ügyvezetőjének
 - előterjesztői jogot, mások előterjesztéseinél tanácskozási jogú részvételt biztosít;
 - véleményezésre megküldi a mások által készített előterjesztéseket;
 - véleményét, javaslatait döntései meghozatalánál figyelembe veszi;
 - ügyvezetőjét bevonja a kompetenciájába tartozó stratégiai tervek, koncepciók, pályázati projektek előkészítésébe;
- az önkormányzat kompetenciájába tartoznak a nem kifejezetten turisztikai célú (pl. befektetési, általános városimázs jellegű) megjelenések, valamint a testvérvárosi és egyéb nemzetközi kapcsolatok tervezése, szervezése, koordinálása;
- az önkormányzati (majdnem kizárólagos) tulajdonú Hungarospa Zrt. kompetenciájába tartozik a cég és az általa fenntartott létesítmények, kínált szolgáltatások üzemeltetése, fejlesztése, az ezzel kapcsolatos marketing és promóciós tennivalók végzése (de utóbbiban üzleti jellegű eseti megrendeléseivel szerepet kínálhat a kft.-nek);
- az önkormányzat a pályázati projekt megvalósításának időtartamára, és a befejezésétől számított legalább 5 éven keresztül biztosítja a kft. kötelezően előírt évenkénti minimális működési és szakmai forrásigényének legalább 65%-át;
- az önkormányzat átadja a kft.-nek
 - 2010. július 1-től a Tourinform irodát;

- 2010. augusztus 1-től a turisztikai referensi munkakört az azt betöltő személlyel együtt, a hozzá tartozó finanszírozással együtt;
- a www.hajduszoboszlo.hu keretportálon működő 7 nyelvű „Turizmus” alportál és kapcsolódó linkjei, bannerjai üzemeltetésével, fejlesztésével és tartalom menedzsmentjével kapcsolatos jogokat és feladatokat;
- az önkormányzat a kft.-nek részvételi jogot biztosít a kulturális és szabadidős programok városi szintű koordinációját végző munkacsoportban.

A kft. feladata, joga és kötelessége desztináció szintű marketingfeladatok körében a kifejezetten turisztikai jellegű és célú megjelenések előkészítése, összehangolása és végzése. Tevékenysége során:

- együttműködik a város, a térség, az ország, a külvilág illetékes turisztikai szereplőivel, biztosítva az eredményességhez szükséges jó környezetet;
- kiemelt figyelmet fordít az önkormányzattal és a város fő attrakcióját működtető Hungarospa Zrt.-vel történő feladategyeztetésre, összehangolásra, munkájuk segítésére;
- biztosítja a szükséges saját bevétel megszerzését, a lehetséges pályázati forrásokat is igénybe véve;
- az internetet és a médiát is felhasználva információkat nyújt a lakosság, a szervezetei és a vendégek számára, elősegítve Hajdúszoboszló jó hírnevének fenntartását, javítását;
- folyamatosan fejleszti és színvonalasként kínálja szolgáltatásait, bővíti azok körét;
- megismeri és adaptálja a tevékenységi körében megszerezhető, felhasználható legjobb gyakorlatokat, eszközöket és módszereket;
- mindezekkel segíti Hajdúszoboszló élenjáró szerepének megtartását, erősítését a turizmusban;
- középtávú cselekvési programot (stratégia), az alapján éves feladat- és marketingtervet (taktika), végrehajtásukról pedig szakmai és pénzügyi beszámolót készít (minden évben a képviselő-testület tavaszi ülésén, újabb az év elején).

A működését 2009. november 5-én megkezdő közhasznú cégünk munkáját eredményesen végzi, évenkénti képviselő-testületi beszámolóiban tanúsága szerint is. *(Persze volt képviselő – néha több is – aki „a kákán is csomót keresve” állt hozzá a beszámoló elfogadásához, kockáztatva a pályázati források megtartását. Ez a „rossz passz” folytatódott az éveken át kiírni ígért, TDM-tevékenység*

továbbfejlesztési pályázatra felkészülésben, amelyben szinte „Canossát járattak” az ügyvezetővel egyes képviselőink.)

A színvonalas munka mellett a desztináció menedzsment szervezetünk ügyvezetője folyamatosan próbálkozott a tevékenység végzéséhez, fejlesztéséhez pályázati források megszerzésével. Ez végül 2012-ben sikerült, amikor az ÉAOP-2.1.3-1-2012-0010 kódszámú, a „Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Kft. mint kiemelt gyógyhelyen működő helyi TDM-szervezet fejlesztése” című projekt 70.435.220 Ft támogatást nyert, mely összeg 77% támogatásintenzitást jelent a nettó 91.319.965 Ft összköltségű programhoz.

A projekt főbb elemei:

- Marketing- és nyilvánossági tevékenységek (offline és online megjelenések; óriásplakát-felületek bérlése; városi tematikus kiadványok; információs és szóróanyagok; rendezvényfüzet; kiállítási részvételek; tv- és rádióspotok);
- Infrastruktúrafejlesztés és eszközbeszerzés (repülőtéri rendezvényki-szolgáltató épület – raktár, WC-csoport; mobilsátrak; mobil színpad és hangtechnika információs táblarendszer QR-kóddal);
- Képzések, vendégelégedettségi felmérések;
- Turisztikai információs rendszerek (weboldal továbbfejlesztése; touchinfo szoftveres harmonizációja; Pocket Guide okostelefonos alkalmazás; turisztikai védjegyrendszer kialakítása);
- Információs és animációs tevékenység.

A projekt sikeres lebonyolítása és a támogatás felhasználása erősítette a szervezet tevékenységét, hozzájárult több kitűzött cél eléréséhez. Nem jött be viszont az a várakozás, amely a turisztikai szervezetek fejlesztésére GINOP-1. 3. 4-15 kódszámmal kiírt pályázati felhívás megjelenésére vonatkozott. Ez maximum 65 millió forint 75%-os támogatást jelenthetett volna, termékfejlesztésre (pl. desztinációfejlesztési stratégia kidolgozására, aktualizálására, kínálatbővítésre, programszervezésre, rendezvényinfrastruktúra korszerűsítésére stb.), oktatásra, képzésre, marketing- és promóciós tevékenységre. (Két fő akadály merült fel: térségi TDM-szervezetben a részvétel lehetetlen volt, mivel ilyen megyénkben nem jött létre. Emellett a beszedett idegenforgalmi adó minimum 25%-át az önkormányzatnak át kellett volna adnia a TDM részére, ez 100 millió forintnál nagyobb összeget is jelent, ami túlzottan finanszírozta volna a TDM-szervezetünket.)

Mindettől függetlenül új turisztikai kft.-nk hamar a saját lábára állt, és sikeresen, szakmai jó hírnevet szerezve működik. Szakmai elismerések sorát nyerte el, például az általa menedzselt hajdusoboszló.hu turisztikai portál nívódíjat, illetve „legjobb városmarketing oldal” különdíjat kapott, a Tourinform iroda kitűnő munkájáért minősített iroda lett 2013-ban. Ezen elismeréseket évről évre újabbak követték. 2013-ban a tagok kérdőíves felmérés alapján 87,3 %-os elégedettséget jeleztek az iroda tevékenységére.

A koronaékszer: Hungarospa fürdőparadicsom

Mások tollaival nem illik ékeskedni, de ahogy „bábája” voltam a TDM-szervezetünk létrejöttének, és napjainkig segítője működésének, úgy mondhatom: Hajdúszoboszlón minden a fürdőtől indul és oda tér vissza. Városi közigazgatási vezetőként nemcsak figyeltem fürdőcégünk kiemelkedő fejlődését, munkáját, hanem lehetőségeim szerint igyekeztem ahhoz a saját tevékenységgemmel is hozzájárulni. A létesítmény mindhárom kiváló vezetőjét (Pinczés János 1965–1985. között, Janovitz Emil 1985–1993. között, Czeglédi Gyula 1995 óta) nemcsak ismerhettem, hanem fontos városi célokért közösen dolgozhattunk, ami számomra megtisztelő. Jut eszembe: érdekes, hogy Szoboszlón sokáig maradnak vezető pozícióban önkormányzati vonalon (hivatal, cégek, intézmények) az emberek, nem vándormadárként elköltöзgetnek. Lehet, hogy értenek ahhoz, ami a dolguk? Számítalan ilyen várost szolgáló személyt jól ismerve a válaszom: igen, olyannyira, hogy általában megyei, sőt országos szakmai hírnévnek örvendenek.

Szóval a fürdő csoda, illetve nem csoda az, hanem kreatív, innovatív, az idők szavát mindig megértő, előrelátó tervező és fejlesztő munka országra-világra szóló eredménye! A rövid fejlődésleltár rögzítése azért is öröm nekem, mert a fürdő 90 évéből 40 évet a városi helyi közigazgatásban dolgozhattam, belelátva a fürdőüzem eredményeibe, gondjaiba, terveibe és a megvalósulásba egyaránt. A nagyszerű történet 1925. október 26-án kezdődött, amikor az erdélyi (Nagyenyed melletti Csongva) születésű dr. Pávai Vajna Ferenc főgeológus vezetésével végzett fúrás eredményeként 1090,81 méter mélyről feltört a 73 C°-os gyógyvíz. A „csodaforrás” volt az első magas hőértékű víz- és gázfeltörés Magyarországon. (Az más kérdés, hogy ez az 1. sz. kút a Debrecen felé vezető főút mellett, a fürdőparktól egy „szellemtársasházzal” elzárva leledzik ahelyett, hogy a házmonstrum helyén szintén park vezetné a látogatókat oda!) A természet csodálatos teremtménye és a tudományos gondolatait tettekre váltó ember együttállásának nagyszerű produktuma a forrás, és az arra épült, 1927. július 26-án megnyílt fürdő, Hajdúszoboszló újabb kori jólétének megalapozója. A 90 éves hajdúszoboszlói fürdőlétesítményről a Hungarospa zrt. „A forró arany teremtménye” címmel gyönyörű könyvet adott ki, a „Hajdúszoboszló” városi lap pedig összegző különszámmal tisztelgett a jubileumon. Ezekből könnyű a most következő fő állomásokat bemutatni, hozzátéve egyéb dokumentumokat, felidézve jórészt kellemes emlékeimet.

A fürdőfejlesztés kezdete a fővenyfürdő 1927. július 26-i megnyitásától számítható, amely augusztus 31-ig 28 000, a következő nyáron már 93 600 látogatót vonzott. A kijelölt 19 hektárnyi terület jórészt vályogvető gödör volt. A fejlesztésre a városnak nem sikerült anyagi fedezetet teremtenie, ezért magántőke-bevonás következett. Még az év őszén megkötött szerződéssel 53 évre bérbe adták a területet egy részvénytársaságnak. A gazdasági társaság a következő évben két medencét, egy 300 személyes

öltözőt épített, de – a gazdasági világválság miatt is – további munkálatokra már nem volt képes, ezért Hajdúszoboszló a létesítményt 1930 októberében visszavette.

A városi közművek részeként üzemeltetett fürdőnek megjelent a konkurenciája a debreceni fürdő 1932-es megnyitásával, ám lassan megindult nálunk a fejlődés (új gyógyvízkút, úszómedence létesült), 1934-ben ideiglenesen megkaptuk a gyógyfürdő minősítést. A harmincas évek közepén már négy szálloda, nyolc üdülő, tizenöt panzió, hatvanhat magánlakás és további ezerkétszáz kiadó szoba szolgálta az évi kb. 250 000 érkező vendéget. (Ekkor a város lakosságszáma 4000 volt, ugyanennyi vendéget tudott elhelyezni.) 1933-ban már fürdőorvost is alkalmaztak és a gyógykúrákra fedett medencét építettek, majd kádasfürdő létesült, megkezdődött a gyógyvíz palackozása, 1938-ban pedig megépült a szenzációszámba menő hullámedence. A fürdő 1942-ben már 5980 négyzetméter vízfelülettel rendelkezett, látogatóinak száma évente 500 ezer körüli volt.

A háború után, 1946-ban a népjóléti miniszter gyógyfürdővé minősítette, s elkezdődött a létesítmény teljesítése. 1949-ben államosították a fürdőt. A városi tanács a működtetésre 1952-ben megalapította a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Vállalatot. 1958 elején az egészségügyi miniszter kijelölte a gyógyhely területét (gyakorlatilag a Böszörményi – Bethlen – Luther – Árpád – Attila utcától északkeletre elterülő városrészre).

1963-ban átadták a Béke Gyógyüdülőt, amivel szemben nagy kontrasztot képezett az elmaradott városi fürdő. 1961-től az Országos Vízügyi Hivatal lett a felügyeleti szerv, támogatásával komoly fejlődési szakasz következett a növekvő látogatottság jobb kiszolgálására (1969-ben az éves forgalom már meghaladta az egymilliót). 1969-ben látványos építmény született, a strandbejárat beton lepke-kupolája, amely a strand fő jelképe lett. 1971-ben pedig megépült az 50x20 méteres verseny-úszómedence, a környezetében új öltözőkkel, fürdőmozzival.

A termálfürdő átfogó rekonstrukciója 1972-ben fejeződött be, 1115 személy befogadására alkalmas modern létesítmény, szauna, kezelőhelyiségek épültek. Ekkoriban a fürdőben 16 medence volt, 7149 m² vízfelülettel, a látogatószám évi egymillió fölé emelkedett. Megnövekedett a külföldi érdeklődés is, egy dán cég komoly, de sikertelen ajánlatot tett nyolcemeletes, 400 ágyas szálloda felépítésére. (A város klímáját Asszuánéhoz hasonlították, a több mint 30 fokkal, jellemzően nagyon száraz levegő alkalmas sok betegség gyógyítására.)

A 70-es években alakult ki a Debrecen–Hortobágy–Hajdúszoboszló „turisztikai arany háromszög”, ami városunk idegenforgalmára is kedvezően hatott. A 70-es, 80-as években elsősorban a strandot fejlesztették. A 14 hektáros területnövekedés, új medencék, zöldfelületek építése indokolt volt, hisz az igények folyamatosan nőttek, a fürdő 50. születésnapján a látogatottság meghaladta az évi 1,6 milliót. (Tanulmánytervek készültek egy 100 személyes gyógyszálló építésére, de a folyamat nem jutott tovább.) Kialakult a bánomkerti üdülőnegyed, valamint a Debreceni útfél túloldalán az úgynevezett „virág utcák” új üdülőkkel, hétvégi házakkal. A

SZOT (Szakszervezetek Országos Tanácsa) gyógyüdültetésének legnagyobb hazai bázisa jött létre. A 80-as években a romló országos gazdasági helyzet a fürdőügyekben is éreztette hatását. Az 1983-ban elkezdett fedett uszoda-építés – amit eredetileg Algírban akartak e terv szerint létrehozni – az anyagi források szűkössége, és a felmerülő műszaki problémák miatt (pl. a tartóoszlopok utólag megerősítésre szorultak, szivárgott a víz a medencéből, a tetővel is gondok voltak) csigalassúsággal haladt, ezért csak 1991-ben sikerült megnyitni.

A helyi rendszerváltással a fürdőobjektum hajdúszoboszlói városi önkormányzati tulajdonba került (kis dolgozói alapítványi rész mellett). Az országos és a városi turisztikai helyzethez hasonlóan a fürdőben is megindult a lejtmenet, a társadalombiztosítás is egyre kevésbé finanszírozta a gyógykezeléseket. A látogatószám-csökkenést az időjárás is okozta, néhány hűvösebb, esősebb nyár az éves vendégforgalmat is döntően befolyásolta az akkoriban 25 hektáros (az országban a legnagyobb), egy nyári kánikulai hétvégén 10-12 ezer fürdőzőt fogadó gyógy- és strandfürdőben. Talán nem haszontalan most „ideidézni” a „Hajdúszoboszló” városi lap 1996. október 4-én megjelent „Szoboszló és a Turizmus” című idegenforgalmi mellékletéből a „Sok a vendég a városban, kevés a strandon – Merre tart a gyógyfürdő?” című cikk fürdőlátogatók évenkénti számának alakulását tükröző sorait:

<u>1990-ben 1 229 143</u>	<u>1991-ben 1 018 046</u>
<u>1992-ben 1 006 592</u>	<u>1993-ban 928 386</u>
<u>1994-ben 1 048 343</u>	<u>1995-ben 1 019 558</u>

A cég vezérigazgatójának a lapmellékletben megjelent interjúja több fontos megállapítást tartalmaz. Például: a forgalomcsökkenést kompenzálhatja a Thermál Camping megnyitása, a rendezvények, látványos fürdőbeli kulturális produkciók, a strandröplabda- és -focipálya, melyek napközben is becsalogatják a vendéget a fürdőbe. Döntő momentum volt a gyógyvízkutak megvásárlása a VIKUV-tól 1995 végén (ehhez nemcsak 58 millió forint vételár kellett, hanem a fürdő által egy új kút fúrásával az eladók „sarokba szorítása”), majd az üzemeltetési biztonságot megeremtő vízbázis-rekonstrukció, később pedig a termálvizes hőcserélős fűtéssel a gázenergia költségsökkentő kiváltása. A fürdő népszerűségét erősítette a volt szakmunkásképző kollégium olcsó „nappali szanatórium”-má alakítása, kezelőhelyiségekkel, majd fedett medencékkel. (Ez a városból és a környékéről érkezők gyógykezelését szolgálta – nappal, és ha igényelték, éjszakai ellátással is, beleértve az étkezést.)

A fürdőcég 1995-ben megbízott új vezérkara elkészítette, a tulajdonosi jogokat gyakorló képviselő-testület 1996. január 16-i ülésén elfogadta a középtávú fejlesztési tervet. Ennek meghatározó eleme magas színvonalú, a többgenerációs egészségturizmust szolgáló, gyógy- és üdülőkomplexum kialakítása. 1998-ban megtörtént a termálfürdő épületének átfogó felújítása és bővítése saját erőből és önkormányzati segítséggel, jelentős költséggel, mintegy 450 millió forintért. 2000. júliusára pedig elkészült Közép-Európa első vízcicsúszda paradicsoma, az Aquapark, mintegy 280 millió forint-

ból (amelyből 82,5 millió forint európai uniós PHARE-támogatás volt, s állami kamattámogatás is járult hozzá.) A harmadik évezred új, az ediginél is biztatóbb kilátásokat hozott, az országos kormányzati Széchenyi Tervvel, amely jórészt a turizmusra, mint húzóágazatra fókuszált. Fürdőknek elsőik között pályázva nyert el ebből 1 milliárd forint állami támogatást 2001-ben. Ez év júliusában – épp a Széchenyi Terv turisztikai fókuszsa, és Hajdúszoboszló e területen elért eredményeinek is köszönhetően városunkban, a városházán tartott kihelyezett ülést az első Orbán-kormány, összegezve a terv pályázati lehetőségeivel kapcsolatos tapasztalatokat, elfogadva az egészségturizmus hosszú távú fejlesztési tervét.

Személyes emlékeim erről a kihelyezett kormányülésről felemásak. Szoboszlói részről hárman – rajtam kívül fürdő vezérigazgatónk és idegenforgalmi referensünk – készítettük elő a kormányülés programját, a kormány két képviselőjével együtt bejárva a tervezett útvonalat is. Nagyívű programról volt szó, a városházi kormányulást, majd a miniszterelnöki sajtótájékoztatót követően az autóbusz a strandbejárathoz szállította a kormány tagjait, a további terv a Mátyás király sétányon, majd a fürdön átsétáltak volna a fedett uszodáig, ott a buszba szállva – a médiaképviselőkkel együtt – a Tuba-tanyán ebéd.

Azonban az előző kihelyezett kormányülés egy Zala megyei kis faluban, Kálócán volt, amelyet a média ösztűz alá vett, hogy „a kormány kiette a vagyonából” a néhány száz lelkes falut. Miniszterelnöki döntéssel minimálisra zsugorodott hát a szoboszlói program, szendvicsebéddel a városházán. A szendvicseket az előbb beszabaduló újságírók felfalták, a kormánytagoknak újakat kellett készíttetnünk. Én szerencsére otthonomban kéznél voltam ehhez, mivel a városházán nem tartózkodhattam volna. Jobb is lett így, mert a polgármester és képviselők által a főbejáratnál várt kormány a nagykapun hajtott be a busszal, szinte „köszönés nélkül” felmenve a nagyterembe el is kezdte az ülést. *(Erre mondta akkori parlamenti képviselőnk egy gazdaköri határszemlén az autóbusz mikrofonjába: a mi jegyzőnknek nem elég az Orbán-kormány jelenléte ahhoz, hogy bemenjen hivatalába. Igaza volt, mert én más kormányt vártam!)*

A Széchenyi Terv-i, összesen 2,4 milliárd forintba kerülő beruházás felölelte a strandrekonstrukciót, az Aquapark bővítését, fedett tanuszoda építését, a kádfürdő átépítését, no és a „Szoboszló Beach”-et, a 6200 m²-es, hullámozó tengeri medencét, fővenyes partrészával együtt. Az ünnepélyes átadásra 2002. június 27-én került sor, a napi 14.000-ről majdnem duplájára, 27.000-re nőtt befogadóképességű fürdőnkben. *(Szoktam mondani: befér az egész város és még vendégeinek is marad hely.)* Ha lúd, legyen kövér: még ez év őszén saját forrásból megújult a termálfürdő medencecsarnoka és a kapcsolódó helyiségek. Harminc hektáron kialakult Európa legnagyobb fürdőkomplexuma, a „Gyöngyszemünk az egészség!” szlogen szolgálatára. (Lehet, hogy a világ legnagyobbja, legalábbis a későbbi élményfürdő-avatáson ezt mondta nekem a világ több pontján járt, dolgozott cég szakértő vezetője. Én pedig büszkén válaszoltam: Egyenlőre elhasználjuk az Európa

legnagyobbjában gyártott molinót, építünk még néhány dolgot a fürdőben, aztán jöhet a „világ legnagyobb”-ja jelszóként.) 2002-ben egyébként több mint 1,9 millió fürdőlátogató volt, 2003-ban ez 2 millió fölé emelkedett.

2003-ban újabb fürdőfejlesztési program készült. 2004-től a cég neve – a legnagyobbhoz illően – Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Részvénytársaságra változott. Következett a 2003. őszi PHARE uniós előcsatlakozási pályázat gyümölcse, a 117 szobás Hungarospa Thermál Hotel, amely 2005 júliusában nyílt meg. 2004-ben 150 millió forint saját pénzü beruházással új ásványvíz-palackozó üzem létesült. 2006-ban országosan kiemelt projektként nyert 2.250.000.000 Ft támogatást a „Hajdúszoboszló gyógyhelyi fejlesztése – Aqua-Palace Élmenyfürdő” című fürdőpályázatunk, amely összesen 4.850.000.000 Ft költséggel 2010 tavaszára készült el, 15.000 m²-en 1600 m² vízfelületet kínálva minden korosztálynak. Ezzel lezárult egy 15 éves, példátlan sikert eredményező fejlesztési időszak, ám nincs megállás, a turizmusban semmiképpen. Már 2010-ben elindult egy újabb évtizedre szóló jövőtervezési munka, melynek eredményét 2011 decemberi ülésén fogadta el a képviselő-testület. Erre alapozva nyújtottuk be az Észak-Alföldi Operatív Programra „A Hajdúszoboszlói Hungarospa célcsoportorientált attrakciófejlesztése” című pályázat, amely 2012 végén 500.000.000 Ft támogatást nyert (a teljes projekt költsége 1,5 milliárd forint volt). A 2014 nyarára megvalósult fejlesztések eredménye: a gyógyfürdő csarnokának rekonstrukciója és bővítése teraszokkal, mofetta és kryoszauna; a strandon az omega és a tanmedence átépítése, fedett animációs gyermekszínpad, habshow terasz; az Aquaparkban új attrakciók, extrém Aquapark hat, összesen 626 méter hosszú csúszdával. Ráadásul saját pénzből felújították a nyitott gyógymedencéket. Volt kinek építeni, hisz a fürdő éves vendégforgalma 2,2-2,5 millió között állandósult.

Az 1996-2017. között nagyvű fejlesztések forrása 15% saját pénz, 39% hitel, a többi pályázati és egyéb támogatásból jött!

A céltudatos, kiváló munkáért, a példátlan fejlődésért az elismerések sem maradtak el, közülük az általam legfontosabbnak ítélték:

- 2005-ben a legnagyobb, négycsillagos szakmai minősítés a gyógyfürdő-, strand- és Aquapark-szolgáltatásokra a Magyar Fürdőszövetségtől;
 - „Hajdú-Bihar Megyei Minőségi Termék” lett a Pávai-ásványvíz,
 - „Észak-alföldi Minőségi Díj” a töretlen fejlődésért, a vendégelégedettségért;
- 2006-ban és 2007-ben „Nemzeti Minőségi Díj” négy-, majd ötcsillagos minősítéssel;
- 2009-ben „Alföld Turizmusáért Díj” a Hungarospa Zrt.-nek;
- 2015-ben Nemzeti Tanúsító Védjegy (ötcsillagos Élmenyfürdő, Gyógyfürdő, Strand és Aquapark)
- 2015. és 2017. évben az „Év Fürdője” online közönségsvotálás nyertese!

A cég 98,8%-ban Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának tulajdonában áll, a maradék 1,2% részvény a Hungarospa Dolgozói és Segélyező Alapítványt illeti. A közvetlen önkormányzati munkahelyteremtésre példa a cég, hisz dolgozói létszáma a fejlesztések eredményeként az 1995. évi 200 főről 2015-re 524-re nőtt.

Ez volt eddig, és vajon mi következik most? Természetesen – reméljük – további fejlődés, amely jelenleg tervezési szakaszban van. (A Hungarospa Zrt. - önkormányzati Pávai Vajna Ferenc Tervhez - illeszkedő közép-hosszútávú fejlesztési programját a 2017. május 18-i ülésén hagyta jóvá a képviselő-testület. Címe: „A Hungarospa turisztikai komplexum szolgáltatásainak átfogó minőségfejlesztése; a turisztikai kínálat élmény- és látványközpontú fejlesztése, valamint a szálláshelykínálat piaci rés betöltését célzó bővítése.”) Lényegi eleme a magasabb minőségű fürdőszolgáltatások növelése, mivel ezek keresletének növekedése (+30%, lásd Aquapark, illetve Aqua-Palace) lényegesen meghaladja a hagyományos alapfürdőszolgáltatásokat. (+10%, strand, illetve gyógyfürdő). A program a „Tahiti Beach” fantáziánévű exkluzív szabadtéri wellness fürdő létesítését, valamint az Aqua-Palace élményfürdő fedett csúszdaparkkal bővítését célozza elsősorban. Emellett tervbe van véve az Aquapark kínálatának szélesítése kalandcsúszdákkal, továbbá az Árpád uszoda felújítása, valamint a Szép Ernő utcai volt Széchenyi Kollégiumból 150 férőhelyes, 3 csillagos ifjúsági szálláshely és villapark építése. Forrás a munkálatokhoz remélhetőleg részben támogatásból teremthetik ezután is, mivel kormányhatározat van a Debrecen – Hajdúszoboszló – Tisza tó kiemelt turisztikai térséggé nyilvánításáról, amelyből 2,5 milliárd forint juthat a Hungarospa által tervezett két nagy beruházásra. Megérdemli, mert fürdőkomplexumot üzemeltető cégünk küldetése Hajdúszoboszló idegenforgalmi vonzerejének fenntartása, magas minőségi színvonal, folyamatos fejlesztések, és a bővülő turisztikai kínálat révén.

E küldetés teljesítéséhez a következő cégtérteknek kellő alappal:

- Kilencven év hagyományára épülő imázs;
- Stabil vízbázis tartalékkutakkal;
- A gyógyvíz és a gyógyiszap gyógyhatása;
- Főszezonban többgenerációs kínálat;
- Egyedi vonzerő: mediterrán tengerpart;
- Különleges vonzerő: Aquapark, gyermek vízi kalandparkkal és extrém csúszdákkal;
- Minden évszakban: fedett élményfürdő;
- Törekvés a folyamatos fejlesztésre;
- Magas szolgáltatási minőség, kedvező, versenyképes árak;
- Folyamatosan jövedelmező gazdálkodás;
- A menedzsment proaktív tevékenysége;
- Az Európai Unió legnagyobb fürdőkomplexuma;
- Hajdúszoboszló márkanév.

Napjainkban a hazai gyógyidegenforgalmi piacon a

- 16.000 négyzetmétert meghaladó vízfelület;
- 24.000 főt meghaladó befogadóképesség;
- legmagasabb minőségi besorolás (országosan kiemelt gyógyhely);
- kikapcsolódást, pihenést szolgáló parkfelület;
- a meghatározó piaci részesedés;

figyelembevételével a Hungarospa piacvezető pozíciója kétségbevonhatatlan!

A fürdőkomplexum költségtakarékos üzemeltetését nagymértékben elősegíti a termálvizes-hőcserélős fűtési rendszer, illetve a 2009-ben épült, zöldáram-ellátást biztosító gázmotoros kiserőmű, amely a metán gyógyvíz-kísérő gáz felhasználásával működik. Végezetül nem érdektelen a cég vagyoni helyzetének rövid bemutatása, a 2015. áprilisi képviselő-testületnek adott beszámoló alapján. A Hungarospa Zrt. alaptőkéje az alapításkori 95,3 millióról 3.426.300.000 Ft lett, mérlegfőösszege 2015-ben közel 12 milliárd forint (több mint 60-szorosa az 1994. évi 191 millió forintnak). Az elmúlt 20 évben az árbevétel több mint 20-szorosára, a társaság vagyona több mint 30-szorosára nőtt. 2015-ben az árbevétel az eddigi kiemelkedően legmagasabb lett, 4.342.000.000 Ft, a mérleg szerinti eredmény 230.400.000 Ft. (A helyenként még tapasztalható tévhittekkel szemben a fürdő nem viszi az önkormányzattól a pénzt, hanem befizet annak költségvetésébe, százmillió forint területhasználati díjat évente!)

Nemzetközi, testvérvárosi kapcsolatok

Mind az Ötv., mind a Mötv. biztosítja a feladat- és hatáskörben külföldi helyi önkormányzattal együttműködés jogát, ideértve a nemzetközi önkormányzati szervezetekbe belépését is.

Hajdúszoboszló volt és jelenlegi testvérvárosai, a képviselő-testület általi 2008. évi felülvizsgálatot is figyelembe véve (a zárójelben levő évszám azt jelenti, hogy testületünk az adott várossal tartalmukat vesztettként megszüntette a kapcsolatot):

- Krynica, Lengyelország, kezdete: 1974 (2008)
- Palanga, Litvánia, kezdete: 1978 (2008)
- Bad Dürreheim (Nyugat-) Németország – 1989 óta
- Dicsőszentmárton, Románia – 1991 óta
- Zyrardow, Lengyelország, kezdete: 1993 (2008)
- Késmárk, Szlovákia – 1994 óta
- Valkeakoski, Finnország, kezdete: 1995 (2008)

Tehát ebből a régi körből 3 testvérváros maradt (Bad Dürreheim, Dicsőszentmárton, Késmárk), amelyekhez a 2013. évben csatlakozott „partnerünként” a csehországi Lanskrout, 2015-ben pedig a lengyel Dzierżoniów (mindkettő Késmárk révén). Talán megbocsátható, ha most szubjektíven, ráadásul régi élményeimmel kezdek.

Először a régmúlt testvérvárosainkról. Palanga a Szovjetunió részekénti Litvániából „megyei tanácsunk” kijelölésével lett Szoboszló testvérvárosa. Akkoriban Hajdú-Bihar megyének „osztották ki felülről” Litvániát, és Debrecen például Klaipedát kapta, tengeri kikötővárosként. Mi pedig a hozzá közeli Palangát, ami tengerparti klimatikus gyógyhely (inkább mint fürdőhely, mert a hideg tengerben rajtam kívül – mivel bírom és szeretem a hideg vizet – kevesen mártóztak meg).

Jöttek-mentek egymáshoz a vezetők, kulturális csoportok egészen az 1980-as évek végéig, utána csak jöttek onnan hívásunkra, de bennünket 2008-ig egyszer sem hívtak el oda. Egyébként én tagja voltam az utolsó előtti (az utolsó nagy 1989-ben volt), 1986-ban Palangában járt 3 tagú szoboszlói delegációnak, ami sok, köztük furcsa élményt eredményezett (például Afganisztánt katonaként megjárt, szemét mindig rebegtető mikrobuszsofőrünk, avagy az oroszgyűlölet megnyilvánulásai. *Szerencsére szesztilalom volt, meg fehér éjszakák, így mindent józanul láttam, történelem és politika iránt érdeklődőként különösen*).

Krynica sem volt akármilyen, a szlovák határ közelében levő hegyvidéki klimatikus gyógyhely, az utóbbi évtizedekben nagyot fejlődött, például európai uniós csúcstalálkozót is tartottak ott. Akárcsak a csehországi Luhacovice-ben, amely szintén gyönyörű hegyvidéki klimatikus gyógyhely, ahová kórusunkkal keveredtünk el néhányszor, vendégszerepelni. A lengyel-magyar két jóbarát történelmi alapállást fokozta a nálunk lakó, kabai cukorgyárat építő lengyel kolónia, akik közül néha az idejövő delegációk tolmácsai is kikerültek. *(Egyszer fel is kiáltottam egy megbeszélésen, hogy „a lengyeleket már értem, de a tolmácsot még nem.”)* Ők is jövettek, tőlünk is mentek oda többször, egyszer hivatali kollégákkal kirándulni is.

Zyrardow érdekes eset, mivel Szoboszlóra járó ottani önkormányzati képviselők „erőltették ránk” a kapcsolatot, amikor megszűntek azok lenni, a kapcsolat is kihűlt. Egyébként tagja voltam a kapcsolatot létesítő delegációnak, láttam a várost, amely Varsótól kb. 40 kilométerre fekszik, ott található az 1700-as évekbeni lengyel nemesi köztársaságnak (ami európai demokrácia-unikum volt, az országgal együtt meg is bukott, mivel egyöntetű szavazattal lehetett – volna – csak döntés) a nyári kastélya. Ipari műemlék város is, egy francia textilmérnök (Jean de Girard) alapította az 1820-as években (ottjártunkkor a lakótelepi emeletes házak kontrasztjaként láthattuk a megmaradt régi gyári munkáslakásokat.)

Valkeakoskiban nem jártam, ebben a kapcsolatban semmilyen szerepet nem játszottam. Közel áll viszont hozzám a Bad Dürreim, különösen Dicsőszentmártonnal, majd Késmárkkal szövődő városi barátság, amelyben volt szerepem. Az akkor még Nyugat-Németországban (Baden-Württemberg tartományban) levő Bad Dürreim a fürdő kezdte a kapcsolatlétesítést, mert a mi akkori szocialista rendszerünk nem tolerálta kapitalista országbeli településsel a barátkozást. Barátainknál nem természetes, hanem ottani sóbányából kibányászott sóval elegyített „gyógyvíz” van, kis ékszer-

doboznyi fürdőjük mégis széles körben népszerű. Ma is előttem van delegációjuk első megjelenése városházánkon, amikor a lépcsőn felmasíroztak az ajándékba hozott Fekete-erdei jellegzetességgel, a hatalmas kakukkos órával (most is megvan, a polgármesteri iroda falán). Egy más, valóban jóléti világból érkeztek, snájdig polgármesterükkel, és vidám, közvetlen csapatával. Néhányukkal én is jó barátságba keveredtem, kölcsönösen meglátogattuk egymást, magánutakon is, nem csak hivatalos delegációkkal. Mégis kevésbé voltam építője ennek az együttműködésnek, mert bőven voltak erre mások, a kölcsönösen megalakult német-magyar/magyar-német baráti körök, a teniszezők. A barátság és a testvérvárosi kapcsolat ezzel a várossal ma is élő, magas polgármesteri szinten ápolts és menedzselts, ahogyan az jó ideig Késmárk esetében is történt.

Utóbbit sajnos ma már nem mondhatom el Dicsőszentmártonról (Tarnaveni), a Marosvásárhely közelében levő, korábban 28 ezer, ma már 20 ezer körüli lakosságú, valamikori megyeszékhely, majd iparvárosról. 1975-ben az erdélyi Kis-Küküllő folyó kilépett medréből és Dicsőben súlyos károkat okozott. Városunk az ottani futballcsapattal jótékonysági mérkőzést játszott, ezzel és más módon is segítve az ottani károsultakat. A jó emléket a szoboszlóiak megőrizték, és a kapcsolatot 1989-ben felélesztették. A román „forradalom” kezdete utáni napokban telex jött Debrecenből, a megyei tanácstól a mienkhez, benne a megyénkkel testvérkapcsolatot tartó megyéből kijelölt testvérvárosunk, az akkor Dr. Petru Groza (román miniszterelnökről) elnevezett, ma Stei (Vaskohsziklás) nevű bányászkolónia a Bihar hegységben. Az eljárásért joggal lázadozó városi felsővezetésünket meggyőztem arról, hogy ezt ne fogadjuk el, mivel nem szolgálhatja jól a két város érdekét. Nem Nagyszalontát, vagy valamelyik székely várost javasoltam, mert ott könnyebb magyarnak lenni, mint a szórványban, hanem a kicsivel 20% alatti magyarságú Dicsőszentmárton. Ezt el is fogadták, tartalékul meghatározva – sorrendben, Szovátát, Borszéket, Maroshévízt és Nagyenyedet (ha a dicsőiek nem akarnának bennünket). 1990. február 6-7-én egy városi vállalkozó (megérdemli a neve leírását: néhai Pintér József) Csepel tehergépkocsiját városunkban összegyűjtött segélyszállítmánnyal megpakolva ketten elindultunk Dicsőszentmártonba, ahol románok, magyarok, cigányok egyaránt örvendve és barátsággal fogadtak bennünket.

Késmárk – Thököly Imre fejedelem szülő- és sírhelye, akit 1680. január 8-án Szoboszlón, nálunk választottak a kuruc hadak generálisává – pedig úgy jött össze, hogy Széchenyi Kollégiumunk vezetőjével (néhai Márton Károllyal, nevét neki is leírom, mert ő is jó ember volt) szakmunkástanulók csoportját vittük oda kirándulni. Megkerestük egyik délután a késmárki polgármestert irodájában, és elmondtuk a történelmi összekötő szálát, valamint a közeli Magas-Tátra és a hajdúszoboszlói fürdő kínálta kölcsönös előnyöket. Nemhiába.

Tartalmai – más városokkal zajló együttműködés alakításában kevésbé vettem részt -, valamint terjedelmi okok miatt csak Késmárk és Dicsőszentmárton,

valamint Hajdúszoboszló kapcsolatát mutatom be röviden. Nemcsak a többi, legalább valameddig volt „hivatalos” testvérvárosunkról – valamint a pályázatok révén társunkká vált erdélyi Révről (Vadu Crisului) nem szólok, hanem a révükön velünk barátságba keveredett egyéb településekről sem. Így Bad Dürnheim egyik fürdőtestvérvárosa a francia, Párizs fölött fekvő Enghien – Les Bains, avagy Késmárk hozta a cseh Lanskrout és ők közösen a lengyel Dzierzoniów-ot. Meg kell viszont jegyeznem ez utóbbi két, „csak” partnervárosnak indult településsel való viszonyról, hogy közös cél a kapcsolatot elmélyítése. A partneri együttműködésre határozatlan időre – de bármikori 3 hónapra előre szóló felmondási lehetőséggel – kötött megállapodás szerint felek az alábbi területeken fognak tapasztalatot cserélni és együttműködni:

- kultúra, sport, oktatás, és egyéb ifjúsággal kapcsolatos feladatellátás;
- turizmus;
- társadalmi (civil) szervezetek tevékenysége;
- pályázati és egyéb támogatások megszerzése, a közös érdekű cselekvésekhez is.

Ez a spektrum jellemző valamennyi testvérvárosi együttműködésre, természetesen – akár időszakonként, avagy személyfüggően – eltérő intenzitással. Általános az a szándék és helyenként megvalósuló gyakorlat is, hogy felek a jó nexust igyekeznek kiterjeszteni a polgárok és szervezeteik területére, növelve annak helyi társadalmi bázisát és lakossági elfogadottságát, szélesítve a partneri kört. Hajdúszoboszló legjobb „nemzetközi nagykövete” a fáradhatatlan néhai Török Zoltán karnaggyal az élén egyre színvonalasabb produkciót nyújtó Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar volt, amely-Európában sok helyre elvitte zenekultúránk kincseit, növelve a magyarság jó hírnevét.

Itt mindenképpen meg kell említeni három dolgot.

Kórusunk első külföldi útja a cseh Luhacovicébe vezetett, eljutottak mind-egyik testvérvárosunkba – még Palangába is -, sőt, Párizsba. Ez volt ám a csúcs, egy Szoboszlóról Párizs egyik külvárosába (Lagny) származott ottani kórustag pedagógus hölgynek köszönhetően. Velük lehettem, a németországi Nattheim városkában egy esti fellépésre és éjszakára megszakított csodás úton. A kórusnak köszönhetően Dicsőszentmártonban is megalakult a Sipos Domokos Kulturális Egyesület égisze alatt az ottani magyarok kórusa. Tipikus cél volt az is, hogy a partneri viszony helyzetét felek rendszeresen értékelik és konszenzussal meghatározzák továbbfejlesztésének irányait, feladatait. A célokról, tennivalókról és az elért eredményekről folyamatosan tájékoztatják a nyilvánosságot, a helyi médiát és az internetet felhasználva. Utóbbiak a Dicsőszentmárton-Szoboszló vonal kivételével kevésbé valósultak meg. Egyébként a delegációk látogatásai úgy zajlottak, hogy az útiköltségeket az utazó, a tartózkodásaikat pedig a fogadó fél viseli.

No de térjünk rá ígéretem teljesítésére, **késmárki és dicsői** együttműködésünk rövid bemutatására. Ezt azért is szívesen teszem, mert régóta vallom: én Magyarországon belül szeretek külföldre menni (*amit a*

rémlátomásszerű korábbi rendszerbeni román határátlépéskor az ottani közegnek meg is említettem, jó darabig nem mehettem emiatt át). Késmárk rövidebb lesz, itt legfőbb célunk a történelmi kapocs révén az évfordulók kölcsönös, közös megünneplése volt. Jutott belőle Késmárk várossá válásának 725. évfordulójára, majd a Magyar Millenniumra emlékezve. Az első lendületes időszakban – amikor a két polgármester is szinte barátságot ápolt – szoboszlói napok is zajlottak ott, diákcseréken, kulturális csoportok látogatásán túl. A szoboszlói népművészek és kulturális csoportok rendszeresen szerepeltek az európai hírű késmárki nyári népművészeti vásáron (ELRO). Hazánkban egyedinek számít késmárki Thököly Imre gróf kultusza nálunk, például Hajdúszoboszló hozzá kapcsolódó évfordulójakor három tudományos konferenciát rendezett tiszteletére (1978., 2005., és 2007. évben), nálunk egyedül van közintézmény róla elnevezve (általános iskola). 2017. szeptember 25-én, születése 360. évfordulójára megemlékezés keretében mind Késmárkon, mind Hajdúszoboszlón ugyancsak tudományos konferenciát szerveztünk, a két város szakértő képviselőinek kölcsönös részvételével – nálunk október 20-án a Bocskai István Múzeumban. A közös-kölcsönös ünnepi emlékező rendezvényekre a Visegrádi Alapra benyújtott, 13.000 euro támogatást kérő pályázatunk sajnos nem nyert, ezért szerényebbre kellett vennünk a figurát, eltekinteni másik három testvérvárosunk delegációinak meghívásától. Az így szükséges 1,5 millió forintot képviselő-testületünk biztosította.

Talán jó helyen szólok egy kicsit most magamról. Történelmi érdeklődésű, és a múlt időkre vetített reális személyiség-megítélés híve vagyok, nem pedig ma utólag megmondva hogyan kellett volna helyesen cselekedni akkor. Életem szerencséje, hogy megélhettem Bocskai István győztes szabadságharcának 400. évfordulóját, és a tudományos konferenciákon szerzett bővebb ismereteimmel világosabb képet kaptam Thököly Imre tetteiről. (Őt hazánkban „törökösnek” tekintik, ezt ma könnyű rásütni, de akkor a török még Bécsset ostromolta, és a lengyel király segítsége nélkül akár el is foglalhatta volna!) Ez a két méltatlanul háttérbe szorított főúr a lehető legtöbbet tette kockára: vagyonát és életét a hazáért, megérdemlik tehát a jó emlékezetet. Én ezt szerény lehetőségeimnek megfelelően megtettem, több helyen ütöttem is a vasat értük – helyenként ezt siker koronázta. (Szomorúsággal tölt el, hogy a győzelmeinket, győzteseinket, – ideértve kedvencemet, a realista Görgei Artúrt is – kevésbé emlegetjük, ünnepeljük, annál inkább az irreális célokkal a népet kockázatosan felzaklatókat.)

Elég azonban a magamba fordulásból, bár Dicsőszentmártonról sem tudok érzelmek nélkül írni, hisz ők nőttek leginkább a szívemhez (persze más partiumi, székely, valamint csángó istápoljtaimmal-barátaimmal együtt). 1991. február elejét az első segélyszállítmányunkat újabbak követték, igyekeztünk a románoknak, a magyaroknak és a cigányoknak egyaránt hasznos, ott akkor nagyon hiányzó dolgokat vinni (könyvek, író- és számológépek, magnetofonok, oktatástechnikai eszközök, fogorvosi szék, dia- és filmvetítő, videólejátszó, teljes magyar filmtár videokazettákon, stb.). Alapállásom Erdéllyel és a mai hatalommal, román barátainkkal kapcsolatban

az, hogy kölcsönösen tiszteljük egymás kultúráját és értékeit, ne a múlton keseregjünk, hanem építsünk értelmes, hasznos, közös jövőt. „Voltunk mi, vagytok ti, lesz majd valaki, de hogy így lehessen, férjünk el békében egymás mellett” – szoktam mondani román barátainknak, akikből szerencsére Szoboszlón is sok vendég van. *(Amikor pedig a hőbörgő „fajmagyarok” kritizálnak ... Például egyszer rám kiáltott egyikük Erdélyben, hogy nem látom a kokárdádat – lefújta a szél – azt válaszoltam: azért, mert én azt belül, a szívemben viselem!)*

Még egy kis érzelmesség arról, hogy ottani 20% alatti magyarjaink ugyan felszabadultak a korábbi diktatórikus elnyomástól, de a romániai viszonyokkal azonosan az igényelt többlet nyelvi, kulturális jogokat nemigen kapták meg. Persze lett magyar ház, egy, majd mellette a volt zsinagóga, amelyek kialakításában a szoboszlóiak segítettek. Alapvető gondjuk volt, hogy a város a névtáblákon az utak mellett nincs magyarul kiírva. 2006-ban ottjártunkkor polgármesterünkkel kitaláltuk, hogy kiírjuk egy-egy táblára paralel román és magyar nyelven: „Hajdúszoboszló és Dicsőszentmárton testvérváros 15 éve”. Elfogadták, elhelyezték, ma is ott van a város belterületét jelző „monumentnél”, a másik pedig nálunk a városháza udvarán.

Ezek után lássuk a legfontosabb történéseket, csak felvillantva, a teljesség igénye nélkül. Teljes nem is lehet most, mert szerencsére ebben a kontaktusban megvalósult az imént a partneri együttműködésnél írt kiterjesztő, elfogadottságot növelő, barátkozó kört szélesítő kölcsönös szándékunk. Kiemelkedően jó kapcsolatot ápolt 3-3 iskola (a Thököly általánosunk kezdte ezt, dicsői román és magyar gyerekeket, tanárokat egyformán évenként nyári táboroztatva is), városgazdálkodási részvénytársaságunk (Mészáros Sándor, akkori vezérigazgató érdemei elévülhetetlenek ebben is), és az ottani kommunális cég. De a tűzoltóságok (ott állami volt akkor, a mi Nagy Imre parancsnokunkról szintén sok jót mondhatok, e cselekedetei okán is), a vadásztársaságok, emellett sok család között fennmaradt a barátság a mai napig.

A legtöbbet Bárdos-kórusunk tette, nemcsak az ottani énekkart, hanem a színjátszókat is felkarolva, segítve, többször Dicsőben és a környékén vendégszerezelve. Az ottani amatőr népszínház 1970-ben alakult, Vitális Ferenc vezetésével, aki 2000-ben bekövetkezett haláláig Erdély egyik legjobb amatőr együttesét hozta létre, és számtalan bemutatóval, előadással működtette, Hajdúszoboszlón is sokszor felléptek. (Őt 2003-as elhunytáig Puskás György követte, majd 2011-ig Moldován Ilona tanárnő. Azóta – jelenleg is – mikefalvi jegyző kollégám, Kertész István.)

Fő helyen kell még említeni dr. Kakassy Sándort, aki a városi RMDSZ elnökeként, valamint dr. Kénesy Jánost, aki városi tanácsosként (képviselőként) segítette a jó viszony fenntartását, az eredményes együttműködést.

Szerepüket átvették napjainkra a fiatal utódok, Szabó Albert megyei tanácsos és Fodor Sándor József városi tanácsos, általános iskolai aligazgató. Nemcsak a rang, hanem a tényleges főszerep miatt külön kell említenem a polgármestereket, nálunk először Kígyós Józsefet, majd dr. Sóvágó Lászlót – aki az első ciklusban parlamenti képviselőként, majd polgármesterként

– hosszú ideig lelkes támogatója volt a nemes ügynek. (Az utóbbi 8-10 évben ez sajnos már kevésbé van így, nem sikerült kiderítenem, hogy miért.) Dicsőben pedig a kezdetektől 2004-ig Octavian Popa „primar”, aki többünknek korrekt, jó barátjává vált szintén, az együttműködés folyamatos olajozásán, erősítésén túl. Utódai sokáig nem igyekeztek jó partnereink lenni. 2012 óta Sorin Megheșan élére állt az ügynek – nemcsak magyar felesége okán -, az első nekünk írt levele alapján „holtvágányon rostokoló” nexus megjavításához nagy lelkesedéssel és len-dülettel hozzákezdve. Pár év után sikerült elosztatni a félreértéseket és kételyeinket, közösen igyekszünk a testvérvárosi kapcsolatot ápolni, mindkét helyen az időmúlás miatt jórészt megváltozott személyi körrel.

Az 1991. június 3-án aláírt megállapodás az együttműködésben az alábbiak érvényesülését célozta:

- városlakók találkozása egymás megismerése érdekében, illetve a hivatalos szervek által ennek szervezése, segítése;
- Hajdúszoboszló magyar újságokat fizet elő az ottaniaknak, magyar filmeket, könyveket is igyekszünk biztosítani (létre is jött egy kis könyvtár belőlük);
- lehetőséget teremtünk az iskolák közötti ifjúsági és diákcsoportok cseréjét is tartalmazó kapcsolatlétesítéshez, fenntartáshoz;
- kulturális csoportok kölcsönös látogatásainak, előadásainak szervezése rendszeresen (különösen kórusunkra és a dicsői színjátszásra vonatkozóan);
- sportkapcsolatok kialakításának, sportrendezvények tartásának elősegítése – ez leginkább a sportegyesületek válságos anyagi helyzete miatt – kevésbé sikerült;
- legalább 5 évenként egyszer testvérvárosi napokon a két város ünnepélyes rendezvények keretében bemutatkozik egymásnak (ez egyszer sem jött össze direkt „testvérvárosi napok”-ként, de ünnepi rendezvények voltak);
- kezdeményezzük és szorgalmazzuk gazdasági, kereskedelmi és idegenforgalmi kapcsolatok, árucserre létrejöttét a két város gazdálkodó szervei között, a kölcsönös érdekeknek és előnyöknek megfelelően (ennek kialakítása az első években kölcsönös üzleti látogatásokkal elkezdődött, de érdemi sikert nem hozott).

Az együttműködés 15. éves évfordulóján egyöntetű volt a megállapítás, hogy az idő igazolta létjogosultságát. Ez volt a címe a városi lapunk 2006. június 2-i számában megjelent cikknek is. Ebből a delegációk cserelátogatásakor született híradásból polgármesterünk visszaemlékezéséből idézek először:

„Őszintén örültünk, hogy Románia is a demokratikus fejlődés útjára lépett, lehetőség nyílt a két nép barátságának szorosabbra fűzésére, amely akkor él, ha a lakosaik között is megteremtődnek e szálak. A formális

kereteken túl nőtt együttműködésünk, emberek, családok és közösségek közt alakult ki jó kapcsolat, tartalommal tudtuk megtölteni a hivatalos találkozókön túl is.”

A dicsői polgármester, Popa Octavian örömet fejezte ki, hogy részese lehetett a kapcsolat elindításának, és reményét, hogy Románia közeli európai uniós tagságával még elmélyültebbé válhat. Interjújából szemelgetek most néhány fontos részt:

Láttam az 1975-ös segélygyűjtési célú futballmeccset, meghatott, hogy a szoboszlói polgároknak eszébe jutott: újból segítségre lenne szükség. A testvérvárosi kapcsolat legfőbb értékét az emberek közötti kapcsolatokban látom, amelyek nagyon életképesnek bizonyultak. Rávezetett, hogy meg kell ismernünk egymást, át kell lépniük az előítéleteken, melyeket a történelem közénk helyezett, s értelmet kell adjunk azon dolgoknak, melyek összekötnek bennünket. A jövőnk csak közös lehet egy demokratikus Európában, amelyről sokáig csak álmodtunk.”

Én ekkor, ebben a lapszámban többek között a következőt nyilatkoztam a kapcsolat további esélyére vonatkozó újságírói kérdésre:

A szétterjedtsége, az önjáróvá válása a szilárd alapja. Javítani való a hivatalos kapcsolaton adódik, mert a szervezetek, személyek közötti mind szélesebb. A valóban megtartó erőért még van tennivalónk.”

Igen, de bevallom én is hanyagoltam a viszony menedzselését, gondolván aki – pl. a Popát egy ciklusban követő új polgármester – nem akarja, annál nem erőltetjük. (Ez a vezető egyik nyár kellős közepén nagy nehezen eljött hozzánk, egy fehérsztales tárgyalásra „összetrombitáltam” képviselőink majd mindegyikét, de fő vendégünk a vacsora elfogyasztása után elment szállodájába meccset nézni, otthagyt minket a poros álláson.) Szerencsére mások sokan – újként pl. Szabó László alapítványi művészeti iskolánk vezetése is – csináltak nélkülünk, így nem hunyt ki a fennmaradás esélye, működött tovább a kapcsolat. (Bennem meg végképp nem múlt a dicsőiek iránti szeretet, keserűen haladtam át a városon – a korábban megszokott megállás nélkül – csapatommal néhányszor, székely- és csángóföldre menet!)

S jött a 2015-ös, két szép évfordulóval teljes év. Február 28-án városi delegációt vezethettem a Népszínház 45. évfordulós ünnepi eseményeire, majd november 7-én az akkor 10 évesé lett Kókényes Néptáncsoport gálaműsorán is ott lehettem. (Ez az ugyancsak magas művészi nívót elért csoport többször fellépett városunkban, fiatal tagjait évente, a Folkhévégenk időszakában szervezett egy hetes nyári táborunkban is vendégül látjuk, összehozva őket az általunk ugyancsak segített a kosteleki gyimesi csángó Szellő Néptáncsoporttal, valamint Kárpátaljáról hívott fiatalokkal.) Emellett a minden év augusztus 23. környékén tartandó dicsői városnapokon is részt vettünk delegációval az utóbbi években.

Dicsőben új korszak kezdődött Sorin Megheşan polgármester úr megválasztásával 2012-től. Sorra küldi a meghívókat rendezvényeikre nekünk, többször ellátogat családjával hozzánk, magánúton, pihenni is néha. Emellett európai uniós pályázatot is kezdeményezett „Kulturális karaván” címmel más testvérvárosaikkal (Ronchin – Franciaország, Polheim – Németország) együtt. Kezdeményezésük lényege mind a négy városban megtartandó 3 napos rendezvénysorozat, az alábbi tevékenységekkel:

1. napon: Európai kultúra és polgárság
 - a. konferencia erről
 - b. a városok helyi kulturális lehetőségeinek bemutatása
2. napon: A művészetek napja – művészet európai kontextusban
 - a. workshop Európa kulturális térképének megalkotásához
 - b. kerekasztal-beszélgetés a színházi előadásokról
3. napon: A kulturális megnyilvánulás napja – „My Culture In My Europe” műsor bemutatása

A projekt becsült összértéke 99.000 euro, 100%-os támogatásért társ pályázókként nyújtottuk be anyagunkat, a főpályázó Dicsőszentmárton volt. Azonban számunkra kellemetlen meglepetésként ezzel a projekttel sem nyertünk. Jött a következő alkalom az újabb, de kicsit másabb jellegű pályázásra, ugyancsak az „Európa a polgárokért” program keretében. Programunk kapcsolatunk 25. éves évfordulója megünneplésére tervezett lényegi tartalma az alábbi volt, 3 napra:

- szakmai műhelybeszélgetés a két város 25. évének bemutatására, az együttműködésben nagy szerepet játszó rövid előadásaival;
- jó gyakorlatok bemutatása az Európai Unió támogatásával lebonyolított fejlesztésekről (turisztikai – fürdőberuházások, városközpont-revitalizáció);
- a két város kapcsolatában nagy szerepet játszó művészeti csoportok (ideértve Bárdosi Ildikó Dicsőből Debrecenbe származott népdalénekes – zenetanárt is) gálaelőadása, valamint kiállítás a városok nép-, illetve képzőművészeinek alkotásaiból;
- a gála zárásaként a Hajdúszoboszlói Városi Televízió által a 25. évről készített 50 perces film bemutatója;
- a két városban levő, kapcsolatunk 15. évfordulóját tükröző emléktábla újraavatása „25 évesként”.

A tábla újraavatása okán – hisz lényegileg az 1-es számot kellene 2-esre cserélni – „Egyről a kettőre – 25. éves jubileumi testvérvárosi találkozó Hajdúszoboszlón” címet adtam pályázatunknak. Az 55 fős dicsői delegáció részvételével zajló programhoz fejenként maximum 7500 euróra pályázhattunk, meg is tettük, de változatlanul nem nyertünk. (Azért írtam „változatlanul”-t, mert a negyedszázad alatt többször kísérleteztünk uniós „twinning” – testvérvárosi – pályázattal, de még véletlenül sem nyertünk itt.) Sajnos nem jött be a 2016. elején a hazai Bethlen Gábor Alapra 2.481.

125 Ft támogatásért, az előző unióshoz hasonló tartalommal benyújtott pályázatunk sem.

Ezért a kapcsolat 25. éves évfordulójának megünneplését saját pénzből kellett megoldanunk. Erre a romániai helyhatósági választások miatt június 17-én (pénteken, egynaposként) került sor kulturális központunkban, rangos dicsői delegáció, és a kapcsolat erősítésében nálunk fontos szerepet játszókról részvételével. Megtartottuk délelőtt az eltelt időre emlékező „kis konferenciát”, mindkét városból előadókkal, az esti gálaműsor előtt megnyílt a történetről szóló fotókiállítás, levetítettük a tv-filmet. A műsorban fellépett ismét nagy sikerrel a Kökényes Néptáncgyűttes, Bárdosi Ildikó közreműködésével, akinek első, „Ki az eget megkerüli” című, kükküllőmenti népzenei tartalmú CD-jét önkormányzatunk támogatásával sikerült újra kiadni. (A jubileumi alkalomból a kapcsolatot a kezdetektől átfogó fotókiállítással is készültünk Tibai Irma rendezésében. Ezt kivittük Dicsőbe, s kérésükre nekik ajándékoztuk, hogy saját fotóarchívumukat bővíthessék.) Másnap pedig dicsői vendégeink megtekintették és élvezték a Hungarospa létesítményeit. (Az ünnepi eseményen betegség miatt részt venni nem tudó Popa Octavian korábbi polgármestert személyesen kézbesített, külön levélben meghívtuk hozzánk, és 2016 szeptemberében 3 napra vendégül láttuk.)

A negyedszázados évfordulós ünnepségre Dicsőszentmártonban 2016. november 11-12-13-án került sor, ahol alpolgármesterünk vezetésével – aki a kapcsolat új motorjává vált – 11 fős delegációval vettünk részt. Tagjai az együttműködésben legnagyobb szerepet játszó szoboszlói személyek voltak, hisz az elmúlt szép időszak lezárása történt meg, a jövőt pedig ezután kell megtervezni a döntéshozóknak. A színvonalas rendezvénysorozat első napi eseménye az ottani kórus (szintén 25. éves) jubileumi hangversenye volt. A másnap délelőttöt pedig majdnem valamennyi dicsői önkormányzati képviselő részvételével baráti beszélgetéssel töltöttük az eltelt időszakról, és természetesen a folytatásról is, amellyel egyöntetűen egyetértettek a jelenlevők. (Jeleztük, hogy nálunk az iskolák állami kézbe kerülése miatt e területen bizonytalan a jövőbeni kapcsolat, de kulturális – esetleg sport és egyéb – területen tovább virágozhat.) A 12-i gálaesten is felvillantották tehetségüket és tudásukat a nálunk is már többször bizonyított Kökényes magyar, és a Junii Tarnaveni román néptáncsoport tagjai, valamint a román kórus és az ifjúsági fúvószenekar. A kapcsolat folytatását igazolja, hogy a Népszínház (2017. március 31-én), valamint a Junii Tarnaveni (2017. szeptember 16-án a Bioétel- és borfesztiválunkon) ismét fellépett Hajdúszoboszlón, delegációnk pedig részt vett az augusztus 18-20-i dicsői városnapokon.

Nemzetközi pályázataink

Nemzetközi jelleg alatt azt értem, amikor a projekt külföldi partnerrel összefogva készíthető el. Ilyen mindenekelőtt a határon, esetünkben a magyar-román határon átnyúló, és a két ország valamelyike által kezelt – program (HU-RO), amelynek jogosultja a 4-4 magyar, illetve román, a határral és egymással szomszédos megye települései. Ezzel a forrás-szerzési lehetőséggel mi 2009-ben találkoztunk, amely év augusztusában önkormányzati idegenforgalmi bizottságunk elnökét megkereste a romániai Bihar megye Rév (Vadu Crisului) község magyar alpolgár-mestere. Partnerkeresőben járt, hisz ők már kész programmal, tervekkel rendelkeztek a régi községháza turisztikai inkubációs (ilyen profilú vállalkozások létesítését, működését segítő) házzá alakításához. Az első forduló benyújtási határidejéig pár nap volt hátra, rohammunkával, idegenforgalmi bizottságunk támogató döntésével megcsináltuk, a program továbbjutott a második körbe, s támogatást nyert).

Mit mérlegeltünk döntésünkben? A következőket:

- 5% önerővel – kb. 2 millió forint hozzáadásával – kb. 40 millió forint (Rév pedig ennek a többszöröse) összeghez juthatunk beruházásra (a pályázatból akkor még csak létrehozni tervezett turisztikai desztináció menedzsment szervezetünk székházára gondoltunk);
- Rév község csodálatos természeti adottságokkal rendelkezik a Bihar-hegység szélén (Körös-áttörés, barlangok, az európai ritkaság fehér kerámia), Szoboszlótól mindössze 120 kilométerre, amely kiegészítő kínálatot – akár egynapos kirándulásokkal – jelent városunk lakosságának, vendégeinek egyaránt (pl. vadvízi evezés, hegymászás, barlangászat, horgászat, síelés);
- a községhez tartozó Köröstopán halad át az E60-as főúton, ahol táblával reklámozhatók vagyunk – meg is tettük, ma is áll a tábla –, a pályázattal létrejövő, a főúttól alig 3 kilométerre levő inkubációs házban pedig általunk erre kiképzett – ez is sikerült – személyzet hatékonyan képes ajánlani és árulni turisztikai szolgáltatásainkat;
- a határon túli települések nehezebben juthatnak európai uniós pályázati támogatásokhoz, kevésbé alakult ki rutinjuk, ezért nekünk lehetőség szerint illik segíteni nekik (különösen úgy, hogy mi is pénzhez jutunk ezzel).

Bár az augusztusban nyári ülészünetet tartó képviselő-testület orrolt ránk a benyújtás utáni döntés-kérésért, végül megbékéltek „vétkünkkel”, és az **„Üzleti inkubátor a határon átnyúló turizmus fejlesztésére”** című programunkat sikeresen lebonyolítottuk. (Nálunk sok alternatíva-vizsgálat és vita után végül a strand- és a termálfürdő főbejárata között épült meg szerintem a „turizmus templomaként” a TDM-irodaház, amelynek átadását 2012. május 8-án ejtettük meg, a réviak részvételével. Réven pedig 2013. június 1-én került sor a turisztikai inkubációs ház átadására, projektzáró konferenciával, hajdúszoboszlói képzőművészek kiállításának megnyitásával.

(Az ígéretes romániai médianyilvánosságot városunk népszerűsítésére ekkor is sikeresen felhasználtuk, hisz előtte, május 30-31-én szoboszlói study tourt szerveztünk részükre, a nagyváradi, de Szoboszlót is sokat fotózó Ovi D. Pop fotóművész kiállításának megrendezésével.)

A határon átnyúló program jellegéje – „Két ország, egy cél, közös siker”-, s a réviakkal létrejött példaértékűen jó, baráti kapcsolat további közös pályázatokra inspirált bennünket. 2012. január 31-én pályázatot nyújtottunk be a határon átnyúló program 5. felhívására, a 2. számú, „A társadalmi és gazdasági kohézió erősítése a határmenti térségben” prioritási tengelyre, **„Közös vallási és kulturális örökségünk megőrzése határon átívelő, fenntartható turizmusfejlesztéssel”** címmel. Mi a szabadtéri színpadunk felújítását céloztuk meg vele, partnereink tervei pedig:

- Királyhágómelléki Református Egyházkerület Püspöksége, melynek a tulajdonában levő hegyközsentsmíklósi termálfürdő öltözőépületének korszerűsítése zajlana, emellett a támogatással elkészülhetne az elavult létesítmény „Bocskai-zarándokhelyé fejlesztésének” megvalósíthatósági tanulmánya is (Ezt még az elődpüspök, Tőkés László szorgalmazta Szoboszlón jártában fürdőknel, többször is.)
- Rév (Vadu Crisului) község, az ortodox – korábban görög katolikus – templomának Erdélyben egyik legrégebbi, 1768-ban készült ikonosztázionja újulna meg, emellett a tanács rendezvényei megtartásához mobil színpadot vásárolna.

Projektünk elért pontszáma (68) alapján támogatásban részesülhetett volna, de tartaléklísta-ra került, mert a pénzügyi keret minden jó pályázat támogatására nem volt elegendő. Végül nem nyert, mivel az ígért pénzügyi átcsoportosítás nem sikerült.

(Bár hazai forrásra irányult, a révi 20% alatti magyarságnak is rendkívül fontos a hajdúszoboszlói Bocskai Múzeummal létrehozott révi értéktár, 2,8 millió forint támogatásból. Ennek időtálló eredménye a „Helyi örökségi értékek Réven” című gyönyörű könyv, amely magyar és román nyelven egyaránt bemutatja a Sebes-Körös völgye sószállítás-sóvám hagyományát, a történelmi és irodalmi emlékeket, különösképpen az európai ritkaság fehér kerámiakészítést, a fazekasságot és a népművészetet.)

Az INTERREG V-A Románia – Magyarország Program 2014 – 2020 tekinthető a 2007-2013-as konstrukció folytatásának (immár RO-HU-ként, mert lebonyolítását Románia végzi). Megyei önkormányzatunk projektgyűjtést végzett erre az időszakra, **mi két ötletet** küldtünk be:

- A hajdúszoboszlói „Genius Palace” kulturális örökséget népszerűsítő turisztikai rendezvényközpont létrehozása, határon átívelő módon;
- „Diagnózisra terápia” – Balneoterápiás Egészségügyi Központ Hajdúszoboszlón, gyógyászati know-how és kapacitásfejlesztés, határon túli kiterjedéssel” (Hungarospa-projektterve).

A második, tanulmánytervvvel rendelkező elképzeléssel a Hungarospa két új, innovatív gyógyászati terméket hozna létre és értékesítene, bentlakásos rendszerben (porckorong-elfajulásra, illetve komplex fizio-balneo-dietetoterápiás gyógykezelés programcsomag az ízületek, a szív és érrendszer betegségeire). Ezen, valamint hagyományos diagnosztikai és terápiás eljárásokat a Hungarospa a révi egészségház jelenleg üres emeleti helyiségeiben is segítene bevezetni, a know-how átadásával. A „Genius Palace” építmény két részt takar, az egyik a Kárpát-medence kiemelkedő kulturális értékeit, találmányait, feltalálóit bemutató, a másik a rendezvénycsarnok szárny (amely sport, kulturális, vásárok, kiállítások, konferenciák megtartására szolgál). E programra a réviak mellett partnerségi megállapodást kötöttünk a nagyváradi Körösvidéki Múzeummal, ők a régi ortodox zsinagóga felújításával kívánták létrehozni Nagyváradon a Zsidó Hitközség Történeti Múzeumát. Mindez 2016-ban történt, azóta a RO-HU programból sem az egészségügyi, sem a kulturális örökség hasznosítására irányuló pályázatot nem írták ki. (Híreink szerint a megyeszékhelyek markolásznak ki egyre több pénzt e keretekből, „kiemelt”-nek minősített projektjeikre.)

2017. szeptember 30-án viszont **„Kulturális kincsestár hármaskörrel együttműködéssel”** címmel beadtuk programunkat RO-HU felhívásra, amely bírálatra vár. Ezzel a térségi kulturális örökség megismerésének javítására a hazai fő turisztikai központ Hajdúszoboszló, a nagytérség egyik fő centruma Nagyvárad (múzeuma révén), valamint a természeti csoda és fehér kerámia kincs birtokosa, Rév adottságait kívánjuk felhasználni. A projektben feltáruló „közös kulturális kincsestár” stabil (pl. múzeumok tárgyai), illetve dinamikus (vándorló kiállítások, kiadványok, interaktív programok, internet, konferenciák, szimpóziumok) módszerekkel jut szélesebb körű nyilvánosságra, válja a közösségsajátjává, kelti fel a turisták érdeklődését. A három együttműködő félnek meglévő infrastrukturális alapok megerősítése mellett hajdúszoboszlói új egységként „kiállítás-közvetítő és szállító szolgálat” segítheti a hosszabb távra tervezett programsorozat sikeres lebonyolítását.

Országgyűlési képviselőnket bevonva az egyeztetésekbe az ő segítségével felkért szakértővel 2016-ban jobban „nekiestünk” az úgynevezett **„direkt brüsszeli”** (tehát közvetlenül ott, nem hazai berkekben kezelt), **valamint egyéb pályázati lehetőségek** feltérképezésének (Európa a polgárokért, INTERREG, Central Europe, illetve a Visegrádi Alap, avagy a Duna Program.) Több workshopot tartva projektötleteket is összeállítottunk, a 2014-2020-as európai költségvetési időszak lehetőségeinek jobb kihasználására. 2016. április 28-án Hajdúszoboszlón projektgyűjtő találkozót szerveztünk „európai uniós testvérvárosainkkal” (Késmárk, Lanskrone, Dzierżonów), szakértőnk közreműködésével. Végül a közös pontok a következő tervek lettek, amelyeket egy-egy település vállalt kidolgozni:

- Fafaragó szimpózium – Késmárk
- Diákolimpia – Lanskrone
- Kisvárosi aktív és kulturális élet stratégia – Dzierżonów

- Stratégiai együttműködés, valamint a sör- és gasztrofesztivál – Hajdúszoboszló.

Vendégbarát szolgálat és „antinepper program”

Annak igazolására, hogy a turizmus-szervezés még Szoboszlón sem mindig „fenéig tejfel” állapotokat takar, e fejezet zárásaként jöjjön egy leginkább csak kudarcokat hozó lépéssorozatunk. (Közbevetőleg: az önkormányzatóság kezdetén hatalmas nyomás nehezedett a képviselő-testületre, hogy Szoboszló sokáig volt leelőterületén, a Hortobágyi Nemzeti Park részeként működő, városunktól kb. 17 kilométerre, Nádudvar mellett fekvő Angyalházán levő ún. „várostanya” épületét és környezetét (pl. földterület, istállók) mindenáron vásárolja meg, és állattartásra, illetve turisztikai célra egyaránt hasznosítsa. Bár én akkor a vásárlás feltétlen híve voltam, ma már belátom – például magának Hortobágyinak a több évtizedes kínlását látva – jobb döntésnek tűnik a nemleges, ami akkor volt. Tehát ez nem tekinthető egyértelműen, sőt lehet, hogy egyáltalán kudarcnak, mert a pusztai csikós és betyárromantikát nem könnyű eladni, a valamikori ottani Sas-csárda „már csak helyén” pedig különösen így van ez.)

Hajdúszoboszlónak lett turisztikai koncepciója, bevezette az idegenforgalmi adót, egyre inkább nyíltak az új – különösen a nehezen ellenőrizhető fizetővendéglátó – szálláshelyek, a vendégek is – „csörgedezni” kezdtek. Felmerült visszatérően a „mennyi az annyi valójában” kérdése, vagyis mennyi vendéget és utánuk fizetendő adót titkolnak el a szállásadók. Bármilyen helyi hivatalos szerv a vendégeket – szerencsére – nem, csak a vendégtartást ellenőrizhette, így hivatalunk minden igyekezete bizonytalan talajon levőnek minősíthető volt, az eltitkolásnak nem volt viszonyítási alapja, csak becsülgetni lehetett a mértéket. Egy 1995 őszen született kormányhatározat (a turizmus fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről és feladatokról címmel) egyik pontjában előírta, hogy:

„Elő kell készíteni a fizetővendéglátás átfogó jogi szabályozását. Ezt követően javaslatot kell tenni a fizetővendéglátás területén olyan adózás bevezetésére, ami csökkenti az adóeltitkoláshoz fűződő érdekeltséget, erősíti a települési önkormányzatok érdekeltségét, összességében az adóbevételek növekedésével jár.”

Egyesek erre a jogszabályra úgy vártak, mint a Messiásra, amely majd minden gondunkat egy csapásra megoldja. (A „zseni jogszabály” évekig nem akart megszületni, amikor pedig előbújt rejtékéből, akkor mindenki rájöhetett: „Nesze semmi, fogd meg jól!” termék született.)

Mi azonban tudtuk, hogy csodák nincsenek, ezért más, a szabályozás és fegyelmezés helyett az érdekeltség, a partneri hozzáállás, és a terjedni kezdő informatikai eszközök, szolgáltatások irányában kezdtünk gondolkodni.

Tágabb hivatali berkekben így agyaltuk ki a „**HAYER – Hajdúszoboszlói Vendégforgalmi Rendszer**” tervét, amely azonban először gunyoros megjegyzések után visszautasításra talált döntéshozóinknál. Murphy alapján tudtam, hogy „szakértő az, aki más városból jött”, mi sem lehetünk itthon azok, ezért más irányba indultunk el, részletesen kidolgozott anyagunk alapján. *(Azt sem tudták a gúnyolódók, hogy a „hayer” zsidó szó, pajtást, barátot, cimborát jelent.)* Szinte teljesen anyagi kockázatmentes megbízási szerződést kötöttem egy debreceni, már nevében is jó „good will”-ű gazdasági tanácsadó céggel, arra, hogy mondják ki ők azt, amit mi hiába (avagy mondjanak jobbat nekünk tőlünk, bár ebben kételkedtem, hogy bekövetkezhet). A tanulmány elkészült a „HaVer” alapötletünk, és az annak megfelelően rögzített tartalmi követelmények alapján (a részletes kidolgozáson túl a fejlesztési, beindítási, valamint a franchise-kénti terjesztési tervet feladatukul szabtuk).

Képviselő-testületünk – az időt bölcsen húzva – 1/1996. (I. 18.) számú határozatában úgy döntött, hogy a vendégforgalmi rendszer bevezetésére a fizetővendéglátásról szóló jogszabály megjelenését követő 60 napon belül visszatér, egyben kért bennünket, kidolgozókat, hogy a megkezdett munkát folytassuk. Ez a döntés már támaszt jelentett nekünk, hogy a hivatali főkönyvelőnk alapötletéből többünk hozzájárulásával komplexebbé váló szisztémának egyrészt megkeressük potenciális referencia-, illetve a mi vendégeinknek kiegészítő szolgáltatást nyújtani képes partnertelepüléseket (Gyula, Siófok, Sárospatak, illetve Hortobágy, Tiszacsege, Hajdúszovát, Földes), az általános ismertetőt pedig országos idegenforgalmi szervekhez is eljuttattuk. Elképzelésünk megvalósítására megyei idegenforgalmi pályázaton 500.000 Ft-ot is nyertünk (a rendszer részletesebb kidolgozására, illetve a számítógépes háttér megteremtésére). Igénybe vettük egy amerikai vezetői tanácsadó testülettől 2x1 hónapot kérésemre nálunk tartózkodó, nekünk segítő – francia születésű – turisztikai szakértő segítségét, támogató véleményét és hasznos javaslatait. Például a HaVeR-ből így lett

Guest Comfort Service (GCS)-Vendégbarát Települési Idegenforgalmi Szolgálat.

A szisztéma hajdúszoboszlói alkalmazásával és franchise rendszertulajdonosi szerepvállalásával képviselő-testületünk 2/1997. (I. 16.) számú határozatával egyetértett. A „félkész” jogi környezetben egy 1994-ben született kormányrendelet csak a kereskedelmi szálláshelyeken írta elő vendégkönyv vezetését, a „Messiás-jogszabály” pedig továbbra sem jött, így nálunk helyi önkormányzati adórendeletben lett kötelezővé téve 1997. július 1-től a fizetővendéglátóknál is a vendégnyilvántartó könyv vezetése.

(Amit a polgármesteri hivatal díjmentesen biztosított nekik, ekkor kezdtük el pozitív megkülönböztetési céllal a helyenként még ma is látható, falra szerelhető „Magánszálláshely” táblák kijuttatását is.)

Most pedig ismerjük meg röviden, hogy mi a GCS-szisztéma lényege, miért lehetett volna fontos a településeknek?

A helyi önkormányzat kötelessége az idegenforgalom fejlesztése érdekében menedzselő (szervező, összehangoló, segítő, szabályozó) szerep végzése, a helyi lehetőségek kiaknázásának elősegítésén túl a környező (közeli) településekkel célirányos összefogás és együttműködés. Ehhez szükséges a kor követelményeinek megfelelő, alkalmas szerep- és munkamegosztás kialakítása és működtetése a településen, az önkormányzat magánszférával, valamint más települési önkormányzatokkal történő partneri együttműködése a települési idegenforgalom fejlesztése érdekében. Az országpropaganda részeként a településpropagandát is a településnek kell elvégeznie. Emellett az idegenforgalmi adó (lehetőség), és az ehhez járuló állami támogatás révén az önkormányzat bevételi érdekeltséggel is bír.

A célok elérésének hatékony eszköze a

Vendégbarát Települési Idegenforgalmi Szolgálat

franchise-rendszere, amely

- az idegenforgalmi szereplők – önkormányzat(ok), szolgáltatók-vállalkozók, szállásadók és a vendégek – kölcsönös érdekeltiségére épít;
- magasabb szintű minőségi törődést nyújt a vendégnek, ezáltal segíti a vonzerő megtartását, fejlesztését;
- jelenleg hiányzó fontos, egzakt és aktuális információkat nyújt a vendégekről, tapasztalataikról, igényeikről, erre alapozottan az önkormányzat a települési idegenforgalmi szereplőkkel közösen a kölcsönös érdekek és előnyök mentén határozhatja és valósíthatja meg a fejlesztési célokat;
- a rendszerben közreműködő, elismerten megfelelő minőséget szolgáltató, kedvezményeket is nyújtó helyi vállalkozások tervezhető, mintegy önkormányzati garanciával támogatott vendégforgalmat élvezhetnek;
- révén az önkormányzat e fontos szférában is hatóságból partnerré válik, szervezési, koordinációs háttérrel nyújtva menedzseli, növekvő (adó) bevételei segítségével fejleszti a település idegenforgalmát;
- alapvető lényege egy sajátos, összehangolt, fő jellemzőiben azonos idegenforgalmi megjelentetésben (arculat) közreműködés, amely sokrétű, korszerű technológiával megvalósított eszközeivel (video, számítógép, CD, multimédia, INTERNET) a kor követelményeinek megfelelő reklámot és propagandát (marketing, PR) biztosít, növelve a résztvevő települések imázsát;
- étlapként ajánlásokat tartalmaz (csak alapvető részeiben kötelező), konkrét helyi döntést igényel az adott településre adaptálása, alkalmazása, amely az önkormányzat és a települési résztvevők közötti szerződésekkel valósul meg;
- alkalmazásához a településen belül nem szükséges külön szervezet létrehozása, mert a rendszerműködtetést végezheti meglevő önkormányzati szerv (polgármesteri hivatal, intézmény, tourinform iroda, gazdasági – közhasznú – társaság, közalapítvány).

A szisztéma legfőbb, minden elemében jelen levő, összefüggő lényege: az **érdekeltség**.

Megjelenik:

- az önkormányzatnál: mérhető, feldolgozható, ellenőrizhető vendégforgalom, növekvő adóbevétel, a település idegenforgalmi adottságainak jobb hasznosítása és a vendégek igényeinek megfelelő fejlesztése, egy korszerű, hatékony rendszer résztvevőjeként jobb, olcsóbb idegenforgalmi piaci szereplés;
- a közreműködő települési idegenforgalmi szolgáltatóknál: települési szintű marketing információkhoz hozzájutás, „irányított vendégforgalom”, minőségbiztosítás mintegy önkormányzati garanciával, célzottabb reklámlehetőségek;
- legfőképpen pedig a település kedves vendégénél, akivel ennek megfelelően bánnak: információkhoz, idegenforgalmi attrakciókhoz, szolgáltatásokhoz, könnyű, esetleg kedvezményes hozzájutás, minőségi garancia, intézményes vélemény, javaslatközlési lehetőség, nagyobb megbecsülés;
- Az érdekeltség érvényesülése csökkenti a költséges és zavaró vendég(tartás) ellenőrzést, biztosítja a rendszer önműködését, fejlődését.

A franchise leginkább bérelhető rendszerként „magyarosítható”. Olyan tevékenységet jelent, amelyben az átvadó rendszertulajdonos egy szakmai szempontból gondosan kialakított, piacgazdaságban működtethető, komplex rendszert ad el márkanév-használattal, betanítással az átvevőnek, aki azt díjak fizetése fejében, saját maga a megállapodott területen és ideig, önállóan – de az átvadó előírásai alapján és igény szerinti folyamatos segítségével – saját hasznára működteti. A franchise-rendszer lehet minden elemében kötelezően alkalmazandó (pl. McDonalds lánc), avagy minimális kötelező, és később folyamatosan bővíthető elemekből álló. A „GCS” az utóbbihoz illeszkedik, mert a minimális kötelező részek (egységes arculat és alapelemek) alkalmazási kötelezettsége mellett a franchise – vásárló önkormányzat – az adott településen közreműködni kívánók szándékára is tekintettel – dönthet egyrészt a kötelező elemek részbeni mikéntjéről, illetve a kötelezően túli elemek alkalmazásáról. (Tehát az adott településre adaptálás az adott település döntési kompetenciájába tartozik.)

Rendszerünk folyamatosan megfelel a hatályos jogszabályoknak, hatékonyan képes segíteni azok végrehajtását, különösen az önkormányzatokra új feladatot hárító, ám egyben célszerű eszközt is jelentő magán-szálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosítását szabályozó 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendeletét.

A franchise-rendszer három összefüggő fő részből áll (részletes leírásukat a mellékletek tartalmazzák):

1. Vendégtájékoztatási – „TOUR-INFO”;

- a.) települési ajánlati csomag;
- b.) települési tájékoztató rendszer;
- c.) bon füzet;

2. Információs bázis – „TOUR-INFORM”
3. Vendégforgalmi támogatási alap – „VETA”.

Röviden az egyes részekről:

1. A települési ajánlati csomag a „vendégcsábítás” hasznos eszközeként koncentrált települési turisztikai ajánlást, valamennyi, közreműködő szolgáltató alánlati palettáját tartalmazza. Segítségével az adott település a „GCS” keretében egységesen léphet fel, belföldi és külföldi

- szakvásárokon, bemutatókon,
- idegenforgalmi szerveknél, cégeknél,
- külképviseleteken,
- szállodákban,
- INTERNET-en,
- idegenforgalmi kiadványokban,
- idegenforgalmi célú rendezvényeken,
- a GCS „tagtelepülésein”.

A települési ajánlati csomag megjelenési formája lehet:

- szórólap,
- prospektus,
- cserélhető lapos könyv,
- CD-lemez,
- multimédiás szoftver,
- videokazetta.

(Beilleszthetők a már rendelkezésre álló anyagok.)

A települési közterületi eszközökből áll a világ- és magyar szabványoknak is megfelelő, de a helyi sajátosságokat, adottságokat is érvényesítő települési tájékoztató (piktogram) rendszer, amely a településre megérkező, vagy már ott tartózkodó vendég eligazodását segíti elő. Ezt az egységes szimbólum-rendszer, a GCS-logo, térkép, táblák, valamint a modern technikai eszközök (fénypontos térkép, touch-info) alkalmazása tesz lehetővé, beleértve a jogszabály szerinti magánszálláshely (fizetővendéglátó) táblát is. Az egységes és színvonalas megjelenés érdekében idegenforgalmi, reklám, művészeti szakemberekből álló szerkesztőbizottság dolgozza ki a javaslatokat.

A vendégtájékoztatási rész – de talán az egész GCS – legfontosabb eleme a bon füzet, amely a településen tartózkodó vendégnek utánjárás nélkül nyújtja a számára szükséges információkat, kedvezményt, ajándékot is tartalmazhat. Ezzel a vendégszeretet és a vendéggel való minőségi törődés méltó kifejezőjeként a település ajándékozza meg kedves vendégét. Tehát szállása elfoglalásakor a jogszabályoknak megfelelően a szállásadó (közvetítő, megbízott) a vendég adatait bevezeti a – rendszer részeként szolgáltatott – vendégkönyvbe, egyben figyelmes települési ajándékként átadja a bon füzetet. A szigorú számadású nyomtatványként biztosított füzet átvételének igazolásával a szállásadó meghatározott időközönként elszámol a települési GCS-működtetőnek. A bon füzet

lapjainak felhasználásával a vendég tartózkodása alatt különböző kedvezményeket, ajándékokat vehet igénybe, a környező kiegészítő szolgáltatást nyújtó településeken is. A felhasznált bonokat az elfogadók gyűjtik és meghatározott időnként átadják a települési GCS működtetőnek elszámolásként és feldolgozásra. A bon füzet borítóján megjelenik a település neve, címere, a „GCS” embléma, és szlogen.

A füzetek legalább magyar, német, angol nyelven készülnek, de a vendégkör ismeretében egyéb nyelven is ajánljuk elkészíteni.

A füzet lapjainak fajtái:

- ajándék lap (pl. képeslap, ingyenes belépő),
- kedvezmény lap (bizonyos összegű, százaléku kedvezményre, vagy részszolgáltatásra jogosító utalvány),
- tájékoztató lap (térképrészlet, idegenforgalmi attrakció leírása, településismertető, túraajánlatok, helyi közlekedés sajátosságai, tarifái),
- marketinginformációs lap (igazolás az átvételről, marketingadatokkal),
- visszaküldő lap.

A füzet ajándék- és kedvezményszelvényei kitéphetők, vagy a lap egy része letéphető. A lapokon leírásra kerül, hogy hol, mit, milyen feltétellel kedvezményez a felajánló, és milyen mértékű kedvezmény jár. Javasoljuk az olyan típusú lapkialakítást ahol a lap nagy része a füzetben marad, és ennek megjelenése, tartalma olyan legyen, hogy a vendég szép emlékként megőrizze a füzetet. (Pl. fotó, grafika, recept, stb.)

A marketing lap olyan rovatot tartalmaz, ami egyezőséget biztosít a vendégkönyvvel, és a személlyel azonosíthatatlan módon választ ad a vendég főbb ismérveire. Ez a lap szolgál a füzet átvételének igazolására, ezért a kitöltés és aláírás után kitépendő, és a GCS működtetőnek átadandó a szállásadó által.

Javasolunk egy olyan lapot is, melynek önkéntes kitöltése és visszaküldése esetén – többszöri látogatást feltételezve – a város még inkább megbecsült (dísz)vendégévé válhat, vagy egyéb kedvezményben részesülhet. Ez a lap lehetőséget nyújt a vendégnek észrevételei, javaslatai megküldésére is.

A bon füzetbe kedvezményesen, vagy ingyen kerülhet be az a szolgáltató, aki ajándéklap beváltására vállal kötelezettséget. (Ajándék lap olyan térítésmentes szolgáltatást, ajándéktárgyat ígér, amikor az igénybe vevőnek nincs más dolga, mint az ajándékozót felkeresni, és élhet a felajánlással.)

Szintén kedvezményesen, vagy ingyen kerülhet be a bon füzetbe az a szolgáltató is, aki szolgáltatásai, vagy áruja értékéből engedményt ad, illetve szolgáltatása, áruja megvásárlásakor a bon füzet tulajdonosának ajándékot ad, ingyenes szolgáltatást nyújt.

Az ajándék lap és a kedvezmény lap esetén a felajánlónak kötelezettséget kell vállalni arra, hogy a bon füzet érvényességéig (általában egy év) azokat az ott feltüntetett feltételekkel teljesíti, illetve annál kedvezőbb, vagy azzal egyenértékű kedvezményt olyan vevőjének nem nyújt, aki érvényes bon füzettel, illetve lappal nem rendelkezik.

A bon füzetben térítés ellenében bárki szerepelhet, akinél az önkormányzat (az érdekképviselői szervekkel – pl. kamarák, egyesületek – egyeztetetten)

ehhez hozzájárul. Ugyanilyen feltételekkel a bon füzet arra alkalmas helyén reklám is elhelyezhető.

A bon füzetek évenkénti tartalmát az önkormányzat határozza meg. Célszerű az olyan, a vállalkozói érdekképviselői szervekkel közösen kiírt és elbírált pályázati rendszer, ahol a jelentkezők közül rangot adó választási szempont lehet a minőségi szolgáltatás, a tisztességes üzleti magatartás, a jó hírnév, a megfelelő adómorál, stb. A kiadás költségeit viselheti az önkormányzat, a bekerülő, illetve azok közöttük meg is oszthatók.

A bon füzethez hozzájutás a vendég alapvető érdeke, ezért ő maga igényli vendégkönyvben történő regisztrációját (a szállásadó általi vendégeltitkolás nehezebbé válik!). A kedvezmények, ajándékok révén a vendégnek megtérülhet (legalább részben) az általa megfizetett idegenforgalmi adó. Ez érdeke a kedvezményt, ajándékot nyújtó idegenforgalmi szolgáltatónak is, mert segítségével növelheti vendégforgalmát, avagy – ilyen önkormányzati döntés esetén – kompenzációhoz juthat az önkormányzati többlet adóbevételeiből (a VETA-segítségével). Ugyanilyen okokból érdeke a regisztráció és a bon füzet-juttatás a szállásadónak is, tehát a bon füzet az idegenforgalmi adó fizetés hatékony ösztönzőjeként is funkcionál. Térítés ellenében a vendég által megvásárolható kedvezményeszközként is biztosítható, helyi döntéstől függően a helyi sajátosságok (pl. rövid idejű vendégtartózkodás) alapján, ám így kevesebb előnyt nyújt.

2. Információs bázis

A GCS kétféle adatfeldolgozási célt valósít meg. Egyrészt az idegenforgalmi adó beszedését, ellenőrzését támogató, másrészt a településre irányuló turizmus továbbfejlesztéséhez szükséges marketingmunkához megbízható alapadatok nyerését szolgálja, amelyekkel további statisztikai elemzések végezhetőek. A szoftver teljesíti a szállásadói tevékenység jegyzői nyilvántartásának jogszabály szerinti kötelezettségét is.

A vendégkönyvek, az adóbevallások és a kiadott bon füzetek adatainak összevetése támogatja az önkormányzat vendégforgalom és adóbevétel ellenőrzési tevékenységét.

A település idegenforgalmának fejlesztéséhez nélkülözhetetlen marketingmunkához jelentős információt nyerhetünk a felhasznált bon füzetek adatainak feldolgozásából.

A rendszer információs bázisának szükséges és lehetséges adattartalmát a jogszabályok által meghatározott adatkör, valamint az önkéntes adatszolgáltatás biztosítja.

Az adatok a statisztikai felhasználásban anonim (személlyel azonosíthatatlan) módon kezeltek, csak adó (vendégtartás) ellenőrzéskor válnak azonosíthatóvá, de ekkor garanciát ad az adótitok jogintézménye.

Az információs bázis tehát kétféle felhasználási célú:

- statisztikai;
- adó (vendégtartás) ellenőrzési

Statisztikai és üzleti (marketing) célra a közreműködők is felhasználhatják a náluk keletkezett adatokból generált települési szintű törzsadatbázist, abból meghatározott időnként díjmentesen információt kérhetnek.

Az adatnyerést és adatkezelést országos jogszabályok (adótörvények, fizetővendéglátó szabályozás, idegenrendészeti jogszabályok, statisztikai és adatvédelmi törvény) teszik lehetővé. (Része a rendszernek a szükséges számítógépes program.)

A felhasznált és begyűjtött bonok alapján informálódhatunk a vendégek fogyasztási szokásairól, igényeiről is (figyelembe véve a kedvezményeket is.)

Az adat- és személyiség védelem érdekében a vendégkönyvi adatokat (ahol még az egyén azonosítható) a bon füzet adataitól szigorúan elkülönítjük az idegenforgalmi adóhoz kapcsolódó ellenőrzést követően.

3. Vendégforgalmi támogatási alap

A GCS nem kötelezően alkalmazandó eleme a VETA, amely direkt anyagi érdekeltiségi elemet vihet a rendszerbe, javítva annak érvényesülését. Nincs szó másról, mint képviselő-testületi döntés alapján a rendszerben részt vevő szolgáltatókkal (szállásadók, közreműködő, különösen a kedvezményt nyújtó egyéb települési idegenforgalmi szolgáltatók) meghatározott települési idegenforgalmi fejlesztési célokra a rendszer révén szerzett többletbevétel egy részének visszaforgatása a szférába – a jogszabályoknak megfelelő pályázati módon. Csak a rendszer települési résztvevői pályázhatnak, a támogatás lehet vissza-, vagy vissza nem fizetendő, kamatos, vagy kamat nélküli stb.

A rendszer bon füzetét először 1998-ban kívántuk összeállítani, ami meglehetősen nehezen ment. Nem miattunk, hisz az önkormányzat idegenforgalmi bizottsága előző év november közepén

- döntött a közérdekű információkat tartalmazó oldalak költségének, valamint a benne kedvezménnyel, ajándékkal szerepelni kívánó szolgáltatókra eső (oldalankénti 100.000 Ft-os) költség 50%-ának viseléséről;
- a füzetben szereplésre a helyi médiában is megjelentetve pályázatot hirdetett (ezt 84 számításba vehető szolgáltatónak is elküldtük).

Pályázatot is benyújtottunk az idegenforgalommal is foglalkozó minisztériumhoz, ami nem nyert támogatást, levelükben az is szerepel: „a zsűri javasolja az üzleti alapon való megjelentetést.” A pályázatra alig jelentkeztek, a személyes megjelenésen alapuló egyeztetésre is, mit tehettünk: hajkurásztuk tovább a potenciális szereplőket. A lényeg azonban az, hogy a füzet végül megjelent, egy általam megőrzött példányát itt forgatom most a kezemben. Érdekességgént szeretném közölni röviden a tartalmát. A magyar, német és lengyel – akkor az angol még kevésbé volt használt nálunk – nyelvű füzet a következő tájékoztató szöveggel indul:

„Ezen füzetet a szálláshelyen (panzióban, táblával jelzett „magánszálláshelyen”) adjuk minden, idegenforgalmi adójával városunk fejlesztését segítő kedves

vendégünknek. Célunk, hogy utánjárás nélkül ismerhesse meg belőle városunkat, kedvezményekhez, ajándékokhoz juttassuk. A füzet átvételét szálláshelyén a vendégkönyv aláírásával nyugtázza. Megtalálja benne a kellemes tartózkodáshoz szükséges közérdekű információkat, azon szolgáltatókat, akik a perforált bonlaprészek átadásáért Önnek kedvezményt, ajándékot adnak. A füzetben szereplő szolgáltatásokat mutató térkép segíti tájékozódását. A gyógy- és strandfürdőben kizárólag a bon szelvényéért vásárolhat kedvezményes fürdőbérletet.”

Ez gyakorlatilag a füzet tartalomjegyzéke, amit rövidke várostörténet követ, majd a közérdekű információk. Végül 5 tevékenységét, szolgáltatását reklámozó, valamint 12 kedvezményt, ajándékot kínáló partnerünk került be a füzetbe. Rögtön az elején, a várostörténetet is tartalmazó polgármesteri ajánlást követően megjelent – emblémájával és a GCS-logót tartalmazó „Magánszálláshely” táblával – a Hajdúszoboszlói Fizetővendéglátók Egyesülete (jelmondata is, máig érvényesen: „A visszatérő vendég a legnagyobb elismerés”), benne az alább megfogalmazott kéréssel:

„Gondtalan üdülése érdekében keresse a hivatalos táblával jelzett magánszálláshelyeket, ahol az idegenforgalmi adót fizető vendég bon füzetet kap.”

Sokszor sütik reánk, a magunkba zárkozás, az együtt nem működés bélyegét más települések. Sok egyéb mellett ellenkezőjét az is bizonyítja, hogy bon füzetünk végére betettük a kiegészítő turisztikai attrakciókat is jelző ismertetőket Nádudvarról, Hortobágyról, Hajdúszovátról, valamint egy kis térképszelvényen jeleztük Debrecent, Ebest, Nagyhegyest és Kabát is.

A lényeg azonban a fürdőnél van, amelyet minden ideérkező meglátogat, az itt nyújtott kedvezményes bérletek, jegyek jelentenek leginkább – illetve későbbi tapasztalatunk szerint egyáltalán – csábító erőt. Mégpedig olyan mértékben kellene ezt a vendégnek nyújtani, ami közelíti, még inkább eléri (meghaladja) az általa fizetett idegenforgalmi adó mértékét, mert ekkor valóban követelné a regisztrációt, bon füzetet, vagy kártyát stb. Ez pedig a fürdőcég gazdálkodásában üthet bevételi lyukat, amit az önkormányzat nem kívánt finanszírozni, mert bizonytalan volt a vele elérhető idegenforgalmi adó többletbevétel összege. Másik gond a kedvezménnyel visszaélés volt a szolgáltatói oldalon. Mindezek miatt GCS-rendszerünk szép csendesen elhalt, mielőtt kiépült, és többi elemével együtt igazából működni kezdett volna. Kár, mert a komplex megoldáseggyüttes összes elemével tudta volna nyújtani „pár év kísérleti üzem” után valódi előnyeit.

Antinepper-program

Nem ment így partneri – szolgáltatóbarát – vendégbarát módszerrel, ezért kénytelen-kelletlen kínlódnunk kellett a „hatósági erőszakos” korlátozott lehetőségeinkkel, ami az „antinepper-programban” csúcsosodott (csúfosodott?) ki! Ebben, például az idegenforgalmi adóbevétel növelésében értünk is el eredményeket, nézzünk erre összehasonlító adatokat:

	2001.	2002.	2008.
Hajdúszoboszló	176 830 000 Ft	188 335 000 Ft	283 893 000 Ft
Hévíz	244 750 000 Ft	268 356 000 Ft	266 519 000 Ft
Siófok	184 578 000 Ft	171 277 000 Ft	229 000 000 Ft
Balatonfüred	149 810 000 Ft	135 333 000 Ft	212 724 000 Ft

Hajdúszoboszlón a 2000-es évek elején haladtuk meg újra az évi 1 millió vendégéjszakát, kerültünk a sokáig csak irigyelt Hévíz és Siófok elé, azóta is így levően az éves idegenforgalmi adóbevétel összegét tekintve. Ezt a szigorodó, hivatal általi vendégtartás-ellenőrzés mellett a fürdő és városi turisztikai fejlesztések eredményezték (a szállásadók látják a befizetett adóforintok eredményét, ezáltal is nő az adófizetési morál). A vita mégsem csitult arról, hogy mennyi a szállásokon eltitkolt vendég, ez mennyit jelent adóban, és mit kellene csinálni ellene. Jöttek a javaslatok a közigazgatási és turisztikai szakmából és azon kívülről is, mi pedig figyeltük az országos és nemzetközi megoldásokat, hisz a szállásadók általi vendégeltitkolás országosan gond volt (ma is az). A GCS bon füzetéhez hasonló megoldás az akkor népszerűsödő varázsos módszer, a város-, vagy turisztikai kedvezménykártya volt. Tervezték a Magyar Turizmus, illetve a Balaton kártyát, sok más települési mellett, az önkormányzatok pedig felismerték, hogy ez az adóbevételek növelésének eszköze is. A vendég ugyanis a szálláson hozzájut, a kedvezmények pedig akkora összeget tehetnek ki, amit a szállásadó saját tarifája „olcsósításával” sem tud már ellentételezni, így vendégét kénytelen bevallani (amit az követelhet is).

Kaptunk mi is javaslatokat „kívülről” kártya alapú turisztikai informatikai nyilvántartó rendszerre, a bevezető utak melletti vendégregisztrációs pontokkal – amely a „vendégfogók (nepperek)” tevékenységének csökkentésére is alkalmas lenne (az egyik „ötletgazda” még milliós sikerdíjra is igényt tartott – volna). Persze, hogyne, biztos jó lenne, ha lenne ilyen komplex rendszer (a mi akkori Intelligens SMS közigazgatási szolgáltató rendszerünkkel is kalkuláltunk e területen is), azonban nekünk ugyanaz volt (és az ma is a feléledt „kártyázási ötletre”) a válaszuk: a fürdő és az önkormányzat nagyságrendi anyagi kockázatvállalása nélkül ez mit sem ér (a fürdő esetleges veszteségét az önkormányzatnak kellene megtéríteni), hisz ezt megtanultuk alaposan a külső ötletektől átfogóbb, alkalmasabb GCS kudarcából.

A város turizmusában tapasztalt visszasságok rendszeresen napirenden szerepeltek képviselői interpellációkként, de a magukat tisztességes adózóknak tartó szállásadók, vendéglátó vállalkozók részéről is. (Leginkább a vendégfogók – nepperek egyre széles körűbb, sokszor már vendégriasztó ténykedése okozott közfelháborodást, akik jutalékért vitték adott szálláshelyre a vendégeket, jellemzően közterületen álldogálva, és kismotorral kalauzolván őket. Nálunk a sok lengyel turista miatt volt ez nagyobb gond más üdülőhelyeknél, akik közül sokan előzetes szállásfoglalás nélkül, „ahogy esik, úgy puffan majd” hozzáállással érkeztek hozzánk.) Az önkormány-

zat turisztikai bizottsága ezért, az érintett hatósági és turisztikai szervek vezetőinek bevonásával több egyeztető ülést tartott (2012. október 15-én, majd 2013-ban február 12-én és április 9-én). Eredményeként a 2013. április 18-i képviselő-testületi ülésen lett elfogadva a jegyző által készített **„intézkedési terv a város turizmusában tapasztalható rendellenességek csökkentésére”**.

A 10 oldalas anyag a korábbi években tapasztalt turisztikai fellendülést követő stagnálás időszakában született. (2009-től csökkenni kezdett a vendégéjszakák száma, 2011. és 2012-ben már 1 millió alá.) A 2012. decemberi állapot szerint a városban összesen 19.647 szállásférőhely volt, amelyből 10.770 – hazai szinten egy településen magasan a legtöbb – az 1490 működtető által biztosított magánszálláshely, ami csökkenő tendenciát jelzett (2010-ben még 1537 működtető üzemeltetett 11.454 férőhelyet). A vendégek viszont – a szűk nyári időszak kivételével – nem jönnek olyan számban, hogy az év nagyobb részében képesek lennének megtölteni azokat („sok az eszkimó, kevés a foka” – azóta is). Ez a helyzet kínálja a neppereknek a kedvező terepet, mert a vendégért folyó éles küzdelemben őket sokan igénybe veszik. (Mondtuk, persze: ha senki nem fizetne nekik, megszűnnének!) Az anomáliák körébe nemcsak a nepperek, egyéb közterületi vendégfogók (pl. saját helyet kínálók) ténykedése sorolható, hanem az adót nem, vagy kevesebbet fizetők is. (Minden idegenforgalmi adóban be nem fizetett forint a hozzá járuló, eredetileg 2 Ft-os, majd csökkenő mértékű állami támogatás miatt súlyosabban esett latba.) Mi „jogilag” azt vallottuk, hogy a „vendégfelhajtó” tulajdonképpen engedély nélküli kereskedelmi ügynöki tevékenységet végez, ami szabálysértés (kellene legyen). Azonban a bizonyítás rendkívül nehéz, hisz azt is igazolnunk kellett volna, hogy nem magának szerezte a vendéget, cselekményét pedig folytatólagosan és üzletszerűen – jutalékért – végezte. Az országos szintű jogszabályok nem biztosítottak megfelelő lehetőséget a hatósági fellépésre, ezért helyi önkormányzati rendelettel tiltotta meg 2009-ben a képviselő-testület a közterületi személyes szálláshely-kínálást. Majd 2010-től a szabálysértési hatósági jogkör az állami szervekhez került, a helyi rendeletalkotási lehetőséget is megtiltotta a törvény. Passz! Az internetet is igyekeztünk jobban felhasználni, 2009-ben és a következő években itt is „antinepper akciót” folytattunk. „Biztonságos üdülés” ikon alatt 7 nyelven hívtuk fel potenciális vendégeinket a vendégfogók elkerülésére, tájékoztatást adva a legális szállásfoglalási lehetőségekről. Egyben szállásadóinknak is kedvezményes akciót hirdettünk a portálra felkerülésre (de csak 20-an éltek ezzel, így mindössze 171 szálláshely szerepelt a weblapunkon). A turisztikai desztinációs menedzsment szervezetünk pedig a városba bejövő fő turisztikai útvonalakon nyaranta turisztikai információs pontokat is működtetni kezdett, a nepperek nélküli szállásfoglalást így is segítendő.

Ez volt tehát a helyzet az intézkedési terv elfogadásakor, amelynek tervezett intézkedései a következők voltak:

- vendégtartás-ellenőrzés fokozása (több vendégellenőr szezonális foglalkoztatásával);

- „közterületek rendjéért akcióprogram” folytatása (a rendőrkapitányságnak biztosított önkormányzati pénzből csúcsidőszakban többlet rendőri jelenlét biztosítása a frekvenciált helyeken);
- térfigyelő kamerarendszer kiépítése, alkalmazása (a városközpont-revitalizációs pályázatból megépült a központi része, amelyre folyamatosan fűződtek fel az újabb kamerák),
- internetes tájékoztatás, figyelemfelhívás, szállásfoglalási lehetőségek bővítése (az immár a TDM-szervezetünk által üzemeltetett www.hajduszoboszlo.hu turisztikai portálunkon);
- elektronikus vendégregisztrációs és információs rendszer tervének kidolgozása;
- turisztikai védjegy és kedvezményrendszer koncepciójának elkészítése.

Ez utóbbi kettő terv megér néhány soros bemutatást. A QR-kódos szisztémával kidolgozott e-szisztéma elképzelésünk szerint

- biztosíthatja a vendégkönyvek elektronikus vezetését a magánszálláshelyeken is,
- folyamatosan aktuális statisztikai adatokat szolgáltat a turisztikai marketingtevékenységekhez,
- önmagában is a legalitás irányába tereli a szállásadói tevékenységet,
- biztosítja – az adótitok érvényesülésével – az egyszerűbb, hatékonyabb adóellenőrzést,
- védi a jogkövető vendégtartókat (erről akár „visszaigazolást” is kaphatnak, egyszerűen),
- lehetővé teszi a vendégellenőrzési kapacitás koncentrálását a szabályszegőkre,
- növeli a vendégtartók és vendégeink elégedettségét, óvja és javítja jó turisztikai hírnevünket,
- kihúzza a talajt a vendégfogók alól, visszaszorulhat tevékenységük.

Az új rendszert pályázati támogatással kívántuk kifejleszteni, azonban az Elektronikus Közigazgatás Operatív Programra benyújtott, más terveinket is tartalmazó „e-Szoboszló-Hajdúszoboszló önkormányzati elektronikus rendszerének továbbfejlesztése” című pályázatunk nem nyert. (Hiába voltunk e-vonalon országosan élenjárók, lehet, ezért nem nyertünk, nehogy még tovább fejlődjünk!)

A „kedvezményezés” minden partneri együttműködéssel többletbevétel-szerzést célzó intézkedéscsomagnál alapvető csáberőt jelenthet, ezért TDM-fejlesztésre benyújtott pályázatunk része lett – a turisztikai védjegy és kedvezményrendszer koncepciójának elkészítése.

Mindkét intézkedési tervben szereplő elem szükségessége néha-néha felmerül közigazgatási, illetve turisztikai szakmai körökben, de el még nem készült.

Kínunkban polgármester úrral 2013-ban nepperügyben egyeztető-megoldáskereső megbeszélést szerveztünk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei igazgatójával, valamint járási hivatalunk vezetőjével (akihez került

tőlünk az egyéni vállalkozók ellenőrzésének lehetősége). A konstruktív megbeszélés eredményeként a NAV több ellenőrzést tartott városunkban, valamint a rendőrséggel közös akciózásunk során szerzett információk alapján tett jelzéseink alapján vagyonosodási vizsgálatokat is végzett. A folyamat a megyei NAV-igazgatótól kapott válaszlevél alapján állt le teljesen, amelyben a vendégfogást végzők tevékenységét, adókötelezettségük nem teljesítését nem tekintették „általában véve jogszerűtlennek, így az adóhatósági ellenőrzés nem értékelhető a jelenséggel szembeni fellépésként.” Tehát igazából senki sem képes az okkal – jogosulatlan ügynöki tevékenység – szembeni fellépésre, mi pedig szélmalomharcként, hatóságként hiába próbálunk küzdeni az okozattal. A hatósági kényszernek én végképp nem vagyok híve, azt vendégriasztónak tartom, ezért a végsőig ellenálltam a velem ezt erőszakkal megtéetni akaróknak. Alljon itt e rész zárásaként, egyben „hatósági arc poeticám”-ként az az 5 nyelvű szórólap, amit sokáig elhelyeztünk a fürdő körül tiltott helyen parkoló gépkocsikon (persze országos „ritkaságként” PDA-okostelefonos szoftverrel megtámogatva a hatásos, ha kell – ismétlődés esetén – büntetési fellépésben közterület felügyelőinket):

“Tisztelt Vendégünk!

Mi nem szeretünk büntetni, de feladatunk a közterület rendjének biztosítása. Tájékoztatjuk, hogy tiltott helyen parkol gépkocsijával. Kérjük legközelebb a hátoldalon jelölt parkolók valamelyikében, szabályosan helyezze el járművét, mert ellenkező esetben bírságot kell kifizetnie.”

(Ez azért is volt jobb megoldás, mert a külföldiektől a kiszabott bírság behajtása országos jogi szabályozás hiányában nem volt lehetséges.)

VI.

Belföldi szakmai és (kis)térségi együttműködés

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata „első percétől kezdve” a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének (TÖOSZ) tagja. Ez a legnagyobb, kb. a települési önkormányzatok felét tagjai sorában tudó önkormányzati érdekszövetség még a rendszerváltozást megelőzően, de már az átalakulási folyamat részeként progresszív tanácselnökök – 152, közte a hajdúszoboszlói tanácstestület – döntése alapján jött létre, 1989. március 10-én Budapesten. Jellegeből, összetételéből adódóan az általános önkormányzati érdekképviselő mellett az eltérő településtípusok érdekeinek összehangolására is törekedett. Tevékenységében jelentős volt a szakmai megalapozó munka, az 1999-ben hirtelen elhunyt, majd azt követően pályázat után kinevezett második főtitkár vezetésével. (Ő nagy híve a Pávai-ásványvizünknek, velem egy évben ment nyugdíjba, a mai főtitkár pedig jegyző – szakmai érdekképviselői szervi – KÖZSZÖV – vezető kollégám volt –, ily módon is garantált a jó viszonyunk.) Negyedévente megjelenteti az Önkormányzat című szaklapot, honlapot működtet, rendszeresen hírleveleket küld, fórumokat tart – szóval szakmai vonalon hatékonyan működik. Országos ismertségét az önkormányzati közművagyonért folytatott sikeres küzdelemnek köszönheti, városunknak is jutott ennek eredményéből. (Én melleleg a TÖOSZ kiképzett trénere vagyok, a Polgármester Akadémián és az újonnan megválasztott képviselő-testületeknek többször tartottam ilyet hazai pályán is, a kistérségünkbe tartozó Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes községek képviselőinek, kétszer.)

Nagyon hasznos volt részvételünk a **TÖOSZ Geotermális Tapasztaltcsere Programjában**. Ezt – a Norvég Alaptól nyert támogatással – azért indították, mert hazánk területének 70%-án megvannak azok a geotermális adottságok, amelyek hasznosításával egy önkormányzat fontos kitörési pontot találhat magának. (Egyébként a magyar önkormányzatok túlnyomó része a turizmusban látja ezt, pénzt hozó, nem pedig az energiaésszerűsítéssel pénzt fogó megoldásként.) A program elindításakor négy olyan települést kerestek, amelyek példái mások számára is fontos útjelzőként szolgálhatnak. Ezért kérdőívet juttattak el a magyar termálkataszterben szereplő több mint 400 önkormányzatnak, és a visszaküldő 142 közül azokat a településeket választották ki, ahol a termálvíz kínálta lehetőségeket már kiaknázták, vagy ez legalább folyamatban van. A programba így Cserkeszőlő, Hajdúszoboszló, Mórahalom és Veregyháza került. A 2010-ben zajlott program célja kettős volt: egyrészt az, hogy a résztvevők segítsék egymást hátralevő fejlesztéseikben, új beruházásaikban, illetve, hogy a sikeres projektek, pályázás, megvalósítás, üzemeltetés bemutatásával más vállalkozó kedvű önkormányzatokat ezáltal is támogassa a TÖOSZ. A program egy nyitó, négy települési és egy záró fórumból állt.

A sorban első veresegyházi fórum fő tapasztalata, hogy a város jó példa arra, hogyan válhat fenntarthatóvá egy fejlett iparú város. (Mondhatnám a magyar polgármesterek doyenjének, az 1964 óta regnáló, érdeklődését, kreativitását, agilitását magas szinten őrző, jó ismerősöm polgármesterének köszönhetően elsősorban!) Ez az ott KIOP-uniós pályázati támogatás segítségével megvalósított önkormányzati tulajdonú termálvizes fűtési rendszer, amely nemcsak a közintézményekre, hanem a lakosságra, sőt az ipari parkra is kiterjed, rendkívül versenyképes módon. ((5-7 év alatti megtérülés, a gázár díjának 60-70%-áért működés). Mórahalom sikeres példája annak, hogyan lehet jól megfontolt településfejlesztési stratégiával –amelynek a termálfejlesztések jelentős részét képezik – stabil fejlődési pályára állítani egy iparral alig rendelkező települést. A folyamatot az ugyancsak rendkívül agilis polgármester sok kis lépésből felépülő előrelátása mozgatja. Mórahalom 4 termelő és két visszajutató termálkút tulajdonosa, az elsőt 1960-ban fűrták, erre épült nyertes pályázatok sorával az új – Erzsébet – gyógyfürdő. Fűtését, majd a közintézményekét is termálvízzel oldják meg, kaszkád-rendszer kialakítására pályáznak (mi is partnereik voltunk benne), a metán kísérogáz erőmű megtervezésénél pedig a mi tapasztalatainkat is elemezték. (A geotermikus kaszkád megoldás azt jelenti, hogy az energiatartalom nagyobb mértékben több módon, vagy berendezéssel hasznosul – pl. hőcserélő fűtéshez, majd fóliasátor). Cserkeszőlő pedig olyan kistélepülés, ahol a polgármester részben – saját vállalkozásából – finanszírozza, de mindenképpen operatíván irányítja a dolgokat. A 82 fokos termálvíz ott 1941-42-ben olajkutatóskor tört fel, a kialakuló szabadfürdőt 1955-ben váltotta fel egy kétmedencés fürdő, amelynek igazi fejlesztése 1998-ban, az „operatív polgármester” megválasztásával kezdődött. Itt nemcsak a közintézményeket, de új lakóparkok lakásait is termálvízzel fűtik, sőt a termálvizet is bevezették e lakásokba (szerencsájük, hogy két kútjuk vize nem agresszív, nem tömíti el, teszi tönkre a csővezetéseket). Bennünket, Hajdúszoboszlót úgy „konferáltak fel”, mint akik az egyre nagyobb fürdőkomplexum üzemeltetési költségeinek csökkentési megoldásait keresik és alkalmazzák, előremutató gondolkodással. Nálunk 1996-1998-ban jelentős vízbázis rekonstrukciót (14 kút+teljes vezetékhálózat felújítása) hajtott végre fürdők, 2009 februárjától felmilliárdos saját pénzből végrehajtott beruházással beindult a kutak metán kísérogázát zöldáram ellátásra hasznosító erőmű. Ekkor geotermikus erőművet is tervezett itt egy máshol ilyeneket sikeresen megépített cég. Unikum volt Szoboszlón a kistérségi energiastratégia és végrehajtási akcióterv elkészítése. A programösszegzés tartalmazza, jöjjön csak szó szerint (néha a dicséret sem árt, fehér hollóként): „mind a négy település termálberuházásairól elmondható, hogy körültekintő tervezés eredményeképpen születtek meg, az adott település hosszú távú fejlesztési koncepciójának részeként, olyan polgármesterek, közigazgatási, illetve cégvezetők irányításával, akik nem négyéves ciklusra tervezve döntöttek róluk, elkötelezett szakemberek végrehajtó munkájával.”

A TÖOSZ-ról annyit még, hogy polgármesterünk, én, illetve hivatali vezetőtársaim rendszeresen megnyilvánultunk szakmai rendezvényeken,

szakértő munkával is segítettük többször a sikeres akciókat. Szoboszló meghatározó szerepet vitt fürdőturisztikai szakmai érdekképviselési szervezetekben. A Magyar Fürdővárosok Szövetségét több mint egy évtizedig polgármesterünk vezette, titkára pedig idegenforgalmi referensünk volt akkor. Jelenleg Hungarospa vezérigazgatónk az elnöke a Magyar Fürdőszövetségnek. Én is „buzgólkodtam”, a kezdettől közel 20 évig voltam titkára a Hajdúsági Jegyzők Egyesületének, az alapítástól – 1994 – vezetője a Jegyzők Országos Szövetsége, illetve a Városi Jegyzők Egyesülete Informatikai – Hivatalfejlesztési munkacsoportjának.

Kistérségi társulásunk

Mondtam néhányszor, hogy Hajdúszoboszló immáron „műemlék jellegű” jegyzőjeként sok történésnek lehettem részese. Közigazgatási pályafutásom tanácsi első negyedében működött a városkörnyéki rendszer, Szoboszlóhoz Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes kapcsolódott így. Tanácsi középvezetőként részt vettem ebben, így az emlékezetes utolsó találkozáson is. Ez a hajdúszováti zártkerti műemlék Kotszegi csőszházban zajlott, kívül meleg időben (mert belül olyan hideg volt, hogy pálinkával kellett fűtsük magunkat). Búcsúzásul azt mondtam a községek tanácsi vezetőinek: „menjete, függetlenné válva gazdagodjatok, aztán majd jön a „neokolonizáció”. Ez bejött, hisz mindhárom helyen a tanácselnök lett a megválasztott polgármester, majd a büszke önállóság első éveit következett a kistérségi összefogás, velünk, hisz polgármesterünk is tanácsi osztályvezető volt korábban nálunk.

Az Ötv., és a 2012. december 31-ig hatályos, a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény, valamint a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól rendelkező 2004. évi CVII. törvény egy differenciált, a részt vevő települések számához és méretéhez illeszkedő, sokszínű szervezeti megoldásokat kínáló rendszert teremtett meg. (Emellett volt még külön szabályozás a területfejlesztési társulásokra.) A társulás önkéntességen alapult – jelenleg is – lehetett hatósági igazgatási (pl. kistelepülések „összeálltak” építéshatósági feladatellátásra), vagy közszolgáltató intézményfenntartó, avagy társult képviselő-testület. (Ezen kívül volt, bár hasonló jellegű a körjegyzőség jogintézménye.) A többcélú kistérségi társulás meghatározott feladatok ellátása esetén jogi személyiségüként állami többlétfenntartást is kapott, (orientálva ezzel is a kisebb településeket mérethatékonysági-költségsszerűsítési lépésekre). Ezzel szemben a Mötv. 87.§-a így rendelkezik:

„A helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.”

Ezek tehát a képviselő-testület szerveként létrehozottak, ahogy a Mötv. 41.§ (2) bekezdése ezt jelzi is, emellett a Mötv. részletesen szabályozza a társulási konstrukciót.

Visszatérek Hajdúszoboszlóra, illetve kistérségébe, ahol 2003. év közepén kezdődött a formalizált, társulások együttműködés, Hajdúszoboszló, Ebes, Nagyhegyes és Hajdúszovát települések részvételével. Erről legcélszerűbb – rövidítve – beemlíteni az azóta eltelt időszak tevékenységét, hűen, az együttműködő felek döntéshozói által elfogadottan tartalmazó, a 2016. június 9-i hajdúszoboszlói képviselő-testületi ülés 8. sz. napirendjeként előterjesztett társulási beszámolót. Íme.

Kistérségi társulásunk eddigi tevékenysége 4 szakaszra osztható:

- 2003. június 26.: a Nyugat-Hajdúsági Település- és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás megalakulása, működése;
- 2005. január 1-jével átalakulása kistérségi többcélú társulássá a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény alapján;
- 2007-ben a társulás e törvénynek megfelelő többfeladatúvá alakítása;
- 2013. január 1-től a társulás átalakult az új önkormányzati törvény szerintivé.

A (jogelőd) társulás létrejötte jelezte az együttműködés elfogadottságát a települések által, amit megkönnyített az a tény, hogy a tanácsi érában volt városkörnyéki településegyüttessel azonos a kistérségünk, tehát volt hagyománya a kapcsolatnak. A társulási megállapodásokat a települések képviselő-testületei elfogadták, az megfelel az egyenrangúság és a partnerség elveinek. Ezt hűen tükrözi a tagtelepülések egyenlősége (egy tag = egy szavazat, noha a törvény – 6.§ (2) bekezdése – lehetővé teszi a lakosságszám szerinti szavazati arány meghatározását is), az elnök és más tisztségviselők évenkénti rotációja.

A döntéshozatali rendszer tehát konszenzusorientált, a körzetközpont város nem vindikált magának többletjogokat, polgármestere egyedül semmiben sem dönthet legalább két község csatlakozása nélkül. Hajdúszoboszló többletszolgáltatásokat nyújt a társulásnak, hiszen a társulás titkára a város jegyzője, aki a kezdeti és az utóbbi időkben a hivatal dolgozóival biztosítja a munkaszervezeti feladatok ellátását, a kistérségi iroda működését pedig – utoljára 2007-ben – Hajdúszoboszló Képviselő-testülete finanszírozta az önkormányzat költségvetéséből, évente több mint 10 millió forinttal. (Ehhez az állam 2005-ben 5.132.000 Ft, 2006-ban 3.443.628 Ft, 2007-ben 3.444.000 Ft támogatást nyújtott.) A társulás pályázatokon kívüli bevétele még a tagtelepülések által évente fizetett lakosonkénti tagdíj.

Tény ugyanakkor, hogy mindegyik tagközség legalább egy-egy hivatali dolgozója is közreműködik időszakonként változó munkateherrel a munkaszervezeti feladatellátásban, különösen a pályázatokban.

A kistérségi társulás eredeti feladat- és hatásköri rendszere kettős. A célokat (területfejlesztés; idegenforgalom; környezet- és természetvédelem; hagyományok, értékek feltárása, ápolása, új értékek teremtése; érdek-összehangolás és képviselet; közigazgatás-fejlesztés; informatikai támogatásnövelés), és az ebből eredő feladatokat a társulási megállapodás tartalmazta, azzal a kitétellel, hogy ezeket a társulás a megvalósíthatóságtól függően, fokozatos bevezetéssel végzi.

Az első időszakban a területfejlesztési, a pályázatkezelési és a közigazgatás-fejlesztési feladatellátás volt jellemző. A területfejlesztés körében kiemelkedő a kistérségi fejlesztési akcióterv elfogadása. 2004-ben az európai uniós kiírások megjelenésével elkezdődött a pályázatok benyújtása. Közülük legjelentősebb az IKeR – Integrált Kistérségi Elektronikus Közigazgatási Rendszer kiépítése GVOP 4.3.1. kiíráson, a társulás ugyancsak elfogadott informatikai stratégiájának megvalósításaként. Ez a 17 (azóta 19) csatlakozó településen megvalósult, 519.000.000 Ft értékű program 454.125.000 Ft uniós támogatást nyert, a szükséges önértékét a BM Önerő Alap (EU Önerő Alap), illetve MTRFH kapcsolódó pályázatainkból, valamint a csatlakozott települések rendszerhasználati díjából megteremtettük. Az IKeR megfelel az európai élenjáró színvonalnak, a www.e-tarsulas.hu társulási internet portálon működött. A projekt keretében a társulási és a csatlakozott települések számítógépekhez is jutottak, komoly felkészítést kaptak. Alkalmazási szintje településenként változó, ennek növelését elektronikus kommunikációval, IKeR-partnereinknek rendszeres fórumok tartásával is igyekeztünk elősegíteni, szolgáltatásait folyamatosan bővítettük. (A területi döntéshozatalt, valamint pályázatkezelést támogató új modulját is bevezettük, később élethelyzet-kezelővé alakítottuk.)

Másik jelentős pályázati projekt volt a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ első elemeinek Hajdúszováton történő megvalósítására és az ehhez kapcsolódó dolgozók képzésére Hajdúszoboszló által benyújtott pályázat. Ez annak ellenére nem nyert, hogy megyei szinten „zászlóshajó” projekt-ként kiemelten támogatták. (Nyert viszont a leendő dolgozóinak képzésére vonatkozó, amelyet azonban így nem valósíthattunk meg.) Hajdúszoboszló önkormányzata a társulási tagtelepülések partneri támogatásával több kistérségi célú pályázatot nyújtott be, és nyert meg (állati hulladéklerakó, építési törmeléklerakó), ideértve a kistérségi iroda (munkaszervezet) kialakítására vonatkozókat is (toldalékképzés a városházán, e-Magyarország-pont, pályázatkezelő és vidékfejlesztési menedzser foglalkoztatása.) Sajnálatosan nem nyertek a kistérség foglalkoztatási stratégiájának elkészítésére – tartaléklistára került –, a LEADER+ vidékfejlesztésre, valamint a kistérség projektorientált fejlesztési programjának kidolgozására benyújtott pályázataink.

A második szakaszt megelőző hetekben jelent meg a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény, amely mellékletében a kistérségek lehatárolását is szabályozta. A törvény szerint

a többcélú társulás „részt vehet a kistérség területének összehangolt fejlesztésében (különösen: fejlesztési tervek, programok, pályázatok készítésében, megvalósításában) és a településfejlesztés összehangolásában, vállalhatja kistérségi közszolgáltatások biztosítását, fejlesztését és szervezését, valamint intézmények fenntartását”. Az alábbi feladat- és hatáskörök ellátásáról gondoskodhat:

- a, oktatás és nevelés;
- b, szociális ellátás;
- c, egészségügyi ellátás;
- d, család-, gyermek- és ifjúságvédelem;
- e, közművelődési, közgyűjteményi tevékenység;
- f, helyi közlekedés, helyi közútfenntartás;
- g, ingatlan- és vagyongazdálkodás;
- h, ivóvízellátás, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, valamint bel- és csapadékvíz-elvezetés;
- i, kommunális szolgáltatások és energiaellátás;
- j, környezet- és természetvédelem, valamint hulladékkezelés;
- k, szennyvíztisztítás és -elvezetés;
- l, területrendezés;
- m, esélyegyenlőségi program megvalósítása;
- n, foglalkoztatás;
- o, gazdaság- és turizmusfejlesztés, valamint idegenforgalom;
- p, állat- és növényegészségügy;
- q, belső ellenőrzés;
- r, területfejlesztés.

Amennyiben a társulás legalább az a, b, c, és r, pontokban meghatározott feladatkörbe tartozó egyes feladat- és hatáskörök ellátásáról gondoskodik, akkor ezekhez a központi költségvetés az éves költségvetési törvényben ösztönző támogatást biztosít. A törvény alapján a nyugat-hajdúsági jogutódjaként 2005. január 1-el megalakult a „Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulás”, amely a kistérségi fejlesztési tanács feladatait is ellátja. Többfeladatúvá alakítani akkor még nem sikerült, amiben közrejátszott az a tény, hogy a tagközségek az ország más részein városnak minősülő lakosságszámúak, az oktatási, egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi alapszolgáltatások helyben megszervezettek, képesek teljesíteni a jogszabályi, kihasználtsági követelményeket.

2005-ben a társulás alkalmazásba vette az EFOG – Elektronikus Fejlesztési Ötlet-Generátor internetes interaktív pályázati tájékoztató és projektötlet-fejlesztő rendszert, amelyet a kistérség minden egyede (önkormányzata, gazdálkodó- és civil szervezete, vállalkozója) ingyenesen használhatott (efog.hu/hajdusoboszló honlapon). A rendszer segítségével összeállított számos pályázat-vázlat alapján készült el 2005. februárjában a kistérség projektorientált fejlesztési programja. Ebben a társulási tanács (amelynek tagja a 4 település polgármestere) fő célként a következőt határozta meg:

„a kistérség legfontosabb adottságán – a turizmus fejlesztésén – át a foglalkoztatás-bővítésre, munkahelyteremtésre szükséges épülnie, felhasználva a környezetvédelem és a megújuló energiaforrások kínálta lehetőségeket is”.

Hajdúszoboszló turizmusorientált funkciója az egész kistérségre kedvező hatást fejthet ki, ezért a három község ehhez kiegészítő szolgáltatásokkal kíván kapcsolódni. A további kistérségi funkciómegosztásban Ebes és Nagyhegyes rendelkezik a legkedvezőbb logisztikai-ipartelepítési lehetőségekkel, míg a hátrányos helyzetű Hajdúszovát a kistérségi szintű szociális szolgáltatások infrastruktúrája, valamint a kevésbé képzett munkaerő foglalkoztatását biztosító kisüzemek kialakításában játszhat meghatározó szerepet. A jó termőföld és az agrárhagyományok miatt a mezőgazdaság is kiemelkedő adottságú terület a kistérség mindegyik településén. A társulási tanács 2005. évi 5. ülésén a kötelező napirendeken és a jelzetteken túl a közoktatási intézkedési tervet is elfogadta.

2006-ban a társulási tanács elfogadta a kistérség közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepcióját. A megyei fejlesztési ügynökség megbízásából a munkaszervezet tanulmányt is készített a kistérségi közszolgáltatások optimalizálására vonatkozóan. A társulási tanács a tiszti főorvostól tájékoztatót kapott a kistérség lakosságának egészségi állapotáról, a kistérségi orvosi ügyelet megvalósítási lehetőségéről, foglalkozott a gyepmesteri szolgáltatással.

2007-ben az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség felkérésére az Észak-Alföldi Operatív Program 4.2.1. „Oktatási-nevelési, egészségügyi, szociális és közösségi intézményfejlesztés” konstrukcióra a kistérségnek ígért 1.299.790.000 Ft indikatív forráskeret felhasználására összeállítottuk a projektlistát.

Ez az alábbi pályázati támogatással megvalósítani kívánt projekteket tartalmazta sorrendben (önerő nélkül, zárójelben az indítás éve):

- Hajdúszoboszlói Egyesített Egészségügyi Intézmények felújítása - 343.000.000 Ft (2007)
- Hajdúszováti Általános Iskola felújítása, bővítése - 215.000.000 Ft (2008)
- Ebesi Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény felújítása, bővítése, udvar fejlesztése - 302.090.000 Ft (2009)
- Nagyhegyesi Sportcsarnok megépítése - 182.700.000 Ft (2010)
- Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálat intézményfejlesztése - 57.600.000 Ft (2011)
- Hajdúszoboszlói Kistérségi Sport- és Szabadidő Központ felújítása (sportház, Bocskai-sporttelep) - 111.000.000 Ft (2012)
- Hajdúszoboszlói Hőgyes Endre Gimnázium felújítása - 88.400.000 Ft (2013)

Ez a konstruktív megegyezés is – ami a régióban példátlan volt – a kistérségi együttműködést igazolta, az más kérdés, hogy később kiderült: felesleges nagy munka volt, mert az uniós eljárásrend ezt a meghívásos formát nem teszi lehetővé.

A társulás közmunka-pályázatokat is benyújtott, a kettőből az egyik nyert. (Az ugyanolyan színvonalú második azért nem nyert, mert tőlünk hátrányosabb helyzetű településcsoportok nagyobb számban indultak, mi pedig az ehhez járó pontokat objektív okból nem kaphattuk meg.)

Sikeresen megvalósult a három község háziorvosi ügyelete, amelyhez helyiséget a hajdúszoboszlói rendelőintézet biztosít. Elfogadásra került a kistérségi kerékpárút-hálózat megvalósítási tanulmánya, amely a kezdeményezésünkre született megyei kerékpárút-hálózat fejlesztési tervben kiemelt nyomvonalként szerepel, elkészült az I. ütemének, a Nagyhegyes-Hajdúszoboszló közötti szakasznak a terve, amelyet pályázati forrásból lehet megvalósítani. A társulási tanács elfogadta Hajdúszoboszló idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepciójának kistérségi kiegészítését. A sokak által látogatott www.hajduszoboszló.hu internetes portálon elindult a „szoboszlóinvest” befektetőknek szóló modul, ahol szívesen elhelyezzük a községek anyagait is.

2007-ben érdemben folytatódott a társulás többfeladatúvá alakítása, amely 2007. szeptember 1-jével jórészt megtörtént. Az ehhez szükséges új társulási megállapodást és egyéb dokumentumokat 2007 nyarán fogadták el a képviselő-testületek és a társulási tanács. Az átalakítás célja az alkalmassá tétel volt arra, hogy az állami költségvetési törvényben foglalt követelmények teljesítésével normatív támogatást igényelhessünk 2007. szeptember 1-től (legalább a 20.000.000 Ft-os általános támogatást). A képviselő-testületek 2007 nyarán határozataikban kinyilvánították szándékukat az együttműködés kiterjesztésére az alábbi területeken:

- közoktatási intézményi és szakszolgálati feladatok (Pedagógiai Szakszolgálat);
- egyes szociális és gyermekjóléti feladatok (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, házi segítségnyújtás és gyermekjóléti szolgáltatás);
- egészségügyi feladatok (kistérségi központi orvosi ügyelet);
- belső ellenőrzés;
- gazdaság- és turizmusfejlesztés.

Mivel a társulás folyamatosan lát el gazdaság- és turizmusfejlesztési, illetve idegenforgalmi feladatokat, ezért a működési támogatás igényléséhez szükséges három tevékenység végzése megvalósult. 2007. szeptember 1-el a munkaszervezet Kistérségi Információs Szolgálatból Kistérségi Irodává alakult. Vezetője a Hajdúszoboszlói Polgármesteri Hivatal korábbi kistérségi jogi referense lett, tagjai: pályázatkezelő, pályázati pénzügyi felelős, ügykezelő, könyvelő. Mind-egyikük félállásban látta el a feladatokat, hozzájuk kapcsolódott a három

község hivatalának egy-egy dolgozója, ugyancsak részmunkaidőben. A társulás titkára mindig biztosítja a Hajdúszoboszlói Polgármesteri Hivatal további szakembereinek esetenként szükséges közreműködését (közbeszerzési, oktatási, egészségügyi, szociális, műszaki, informatikai szakértők, az egyes intézményvezetőket is ideértve). Ez így takarékos feladatellátás, a munkaszervezet finanszírozását pedig a 2008 tavaszán megérkezett 20 millió forintos, a többfeladatúvá válás eredményeként járó állami támogatás részben e célra történő felhasználása biztosította.

A 2008-as esztendő a korábbi kezdeményezések, az együttműködés kibővülésének realizálását hozta magával. A munkaszervezet a fentebb vázolt rendszerben működött 2008 májusáig-júniusáig, ekkor azonban úgy döntött a társulási tanács, hogy a hivatalból távozó kistérségi jogi referens helyére főállású munkaszervezet-vezetőt választ. Az új munkaerő egy pályakezdő, jogász végzettségű fiatalember lett, aki 2008. július 1-jén állt munkába. A munkaszervezet többi tagja továbbra is a hivatali dolgozók közül került ki, megbízásos jogviszonyban. A munkaszervezet-vezető első és legfőbb feladatául annak megvalósítását kapta, hogy a már régebb óta tervezett, saját fenntartású kistérségi szociális intézmény működése 2009-től megindulhasson. A társulás feladatellátása 2008-ban is nagyjából a 2007 őszén megtörtént többfeladatúvá alakuláskor meghatározott irányvonalak szerint történt. Ez tehát a közoktatási szakszolgálati, egyes szociális és gyermekjóléti alapellátási, valamint a kistérségi orvosi ügyeleti feladatokat jelentette, nem feledkezve meg természetesen a területfejlesztési és idegenforgalmi feladatokról sem. Állami, társulás által igényelhető ösztönző normatívát az általános működésre (továbbra is 3 feladat ellátása a feltétel), a közoktatási szakszolgálati, valamint a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások után kapunk. Ezek a kiegészítő feladatok külön megállapodás útján voltak biztosítva, vagyis egy-egy adott intézmény nyújtotta a többi település lakosai számára is a szolgáltatást. Ezt a megoldást azonban a társulási tanács is átmenetinek szánta, részint, mert a külön megállapodásos feladatellátás kevesebb normatívát jelentett, részint pedig a szolgáltatás hosszú távú biztosításának igénye is egy saját intézmény felállítását követelte. A 2008-as év második fele tehát leginkább az első saját fenntartású kistérségi intézmény életre hívásával telt. Már a tavasz folyamán történtek egyeztetések és költségszámítások egy leendő intézmény kialakítására vonatkozóan. Az akkori elképzelésekhez képest észre kiszélesedett az együttműködés az intézmény által ellátandó feladatokat nézve, ami ekkorra már tulajdonképpen a szociális alapszolgáltatások teljes körét magában foglalta (étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek nappali ellátása) és tartalmazott még egy gyermekjóléti alapellátást (gyermekjóléti szolgáltatás) is. A társulási tanács október 9-i ülésén kezdeményezte a Hajdúszoboszló Város Önkormányzata fenntartásában lévő Szociális Szolgáltató Központ fenntartói jogának átadását a társulás számára. Miután a város képviselő-testülete jóváhagyta ezt, megindulhattak a tényleges előkészületi

munkálatok. Elkészültek a jogszabály szerint kötelező alapidokumentumok: az alapító okirat, a szakmai program és mellékletei, a szervezeti és működési szabályzat, melyet november 19-i ülésén hagyott jóvá a társulási tanács. A működési engedélyezési eljárás sikeres befejeztével 2009. január 1-jével megindulhatott az immár Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ elnevezésű intézmény működése hajdúszoboszlói székhellyel, és telephelyekkel Hajdúszováton és Nagyhegyesen is. Ebes Község Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy döntött, hogy nem társul az intézmény fenntartására, csupán a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatásban vesz részt, melyet az intézmény nyújt számára. A saját fenntartású intézmény lehetővé teszi azt is, hogy a 2009. évre vonatkozó normatíva igénylésénél – a szociális-gyermejköltségi feladatoknál – immár a legmagasabb fajlagos összegekkel számolhassunk, ami a társulási ösztönző normatívánál számszerűsítve közel 32 millió Ft-ot jelent. Mindezek mellett pályázatok terén sem szegénykezhet a társulás, bár a 2008-as évben a pályázati munka a korábbi évekhez képest kissé háttérbe szorult. 2008. december elején ismét közmunkapályázatot nyert a társulás, amely mind a négy tagtelepülést számba véve összesen 42 fő számára jelentett kéthónapos foglalkoztatást. (Ehhez a téli közmunkaprogramhoz kapcsolódott egy kiegészítő pályázat a foglalkoztatás meghosszabbításáról, amit szintén megnyertünk, így plusz másfél hónapig, összesen három és fél hónapig biztosítottunk munkát, a hideg hónapok átvészelését segítve.)

A 2009-es esztendő a társulási feladatellátás kiteljesedését hozta magával. 2009. január 1-jétől kistérségi szinten működik a korábban Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának fenntartásában lévő Szociális Szolgáltató Központ, melynek három új telephelye nyílt: kettő Hajdúszováton, egy pedig Nagyhegyesen. Az első időszakban mind az új fenntartónak, mind pedig az intézmény régi és új dolgozóinak szokni kellett a kistérségi szintű működést, de elmondható, hogy alapvetően zökkenőmentes volt az átállás. Olyan kérdéseket kellett tisztázni, mint például az egység- és a pénzügyi, valamint szociális ágazati jogszabályoknak is megfelelő számlázási rendszer kialakítása, a hajdúszováti és nagyhegyesi telephelyeken korábban alkalmazott szakmai technikák, módszerek feltérképezése, továbbá számos apróbb és nagyobb tennivaló, ami egy három településnyi ellátási területűvé duzzadt intézményben előfordulhat. A szociális és gyermekjóléti alapellátásban használt dokumentumok egységesítése, összhangjának megteremtése és a rendszeresen, kistérségi szinten, a települési szakemberek bevonásával tartott értekezletek, esetmegbeszélések éreztették a hatásukat a szakmai munkában is, amelynek színvonala javult. Ez az eredmény szintén nem elhanyagolható a társulási ösztönző normatíva által jelentett kézzelfogható pénzügyi segítség mellett.

Alig zajlottak le a Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ beindításával kapcsolatos folyamatok, történések, a Társulási Tanács február 19-i ülésén máris újabb feladatban látta meg a kistérségi szintű együttműködés lehetőségét. Ez a szociális segélyezés átalakítására irányuló kormányzati szándékot megtestesítő, frissen induló „Út

a munkához” c. programhoz kapcsolódott. Az aktív korúak ellátásának nevezett új szociális ellátási forma egyik eleme a „közfoglalkoztatás” nem minden előzmény nélküli intézményének bevezetése, illetve kiterjesztése volt. Az új program a települési önkormányzatok szociális, személyügyi és pénzügyi ügyintézőire is terheket rótt, amelyeket a – régióban valószínűleg elsőként megalakult – kistérségi közfoglalkoztatási munkacsoport volt hivatott könnyíteni. Az öttagú munkacsoport (elhelyezésük: 3 fő Hajdúszoboszlón, 2 fő Hajdúszováton) felállítását a kistérség egy nyertes pályázat útján, ún. közfoglalkoztatás-szervezők alkalmazásával tudta megoldani.

A közfoglalkoztatás szervezésében történő együttműködés egyike azon keveseknek, amelyben a kistérség minden települése kinyilvánította részvételi szándékát. A munkacsoportnak így a négy település közfoglalkoztatással kapcsolatos szinte teljes adminisztrációja a feladata lett, kezdve a munkaszerződés előkészítésén, megkötésén túl a foglalkoztatás figyelemmel kísérésén keresztül (táppénzes papírok, Magyar Államkincstárral, munkaügyi központtal történő kapcsolattartás), a munkaviszony megszüntetéséig. Idetartozott még – településenként változó igényekkel és intenzitással – a közcélú foglalkoztatottak munkavégzésének ellenőrzése is. Nem valósult meg viszont a Társulási Tanács eredeti elképzelése, ti. az, hogy a társulás munkáltatóként és a közcélú foglalkoztatás után járó állami normatíva igénylőjeként is eljárhasson, lefedve ezzel a közfoglalkoztatással járó feladatok teljes területét, mert a jogszabályok és jogszabály-módosítások az előzetes várakozásokhoz képest ezt mégsem tették lehetővé. Részint a Hajdúszoboszlói Kistérség úttörő szerepének és megtett lépéseinek is köszönhető, hogy 2010 februárjától immár jogszabályi szinten is megteremtődött a lehetőség arra, hogy a közfoglalkoztatás valóban társulási keretek között történhessen, társulásunk (illetve a kistérség településeiből három) pedig élt is ezzel a lehetőséggel. A közfoglalkoztatási munkacsoport 2009-ben kistérségi szinten három és félszáz ember munkaviszonnyal kapcsolatos teljes adminisztrációját végezte el.

Szintén újdonság volt 2009-ben, hogy a korábban is tervezett belső ellenőrzési feladatokat január 1-től kistérségi szinten (Ebes kivételével) egy, a tagtelepüléseken már évek óta dolgozó debreceni könyvvizsgáló cég látja el. Így emellett, hogy az eltelt egy esztendőben a visszajelzések szerint eredményes volt a feladatellátás, a társulási ösztönző normatíva igénybe vételével még a szolgáltatás bekerülési költségén is spórolni tudott a részt vevő három önkormányzat. 2009-ben – a korábbi évekhez hasonlóan – szintén társulási keretek között folyt a pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátása a Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálattal kötött külön megállapodás révén.

A 2009-es esztendő a benyújtott pályázatok terén is kiugrást jelent a megelőző évekhez képest.

2009 januárjában adtuk be a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által kiírt 2008/10/a. **Téli közmunkaprogram hosszabbításáról** szóló nyertes pályázatot, ami az eredetileg 2008. december 15-én indult program

időtartamát másfél hónappal meghosszabbítva, március 31-ig tette lehetővé kistérségi szinten 42 fő közmunkás foglalkoztatását a téli hónapokban. 2009 áprilisában közfoglalkoztatás-szervezők foglalkoztatásának támogatására adtunk be pályázatot (5 főre, egy évre), amit el is nyertünk. 2009 júniusában a decentralizált, hazai forrású támogatásokon belül a közcélú foglalkoztatottak számára eszköz- és munkaruha-beszerzésre adtunk be pályázatot, összesen 20.600.000 Ft értékben, 35%-os önerővel. Ez a pályázat azonban sajnos nem nyert, részben sem, annak ellenére, hogy összecszerülésében és tárgyában is reális igényeket próbált kielégíteni.

2009. július 31-én nyújtotta be a társulás a régóta napirenden lévő, a pályázatban „Hivatásforgalmú kerékpárút létesítése Hajdúszoboszló és Nagyhegyes között” címet viselő projekt pályázati dokumentációját az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökséghez. 2009. december 23-án érkezett meg a támogató levél, mely alapján a projekt megvalósítására 296.327.579 Ft támogatást nyert a 350 millió forintos bekerülési költségből. 2009-ben még egy pályázat benyújtásra került, december elején az ÉAOP-4.1.3/A. kódszámú pályázati felhívás keretében belül, „Alapszolgáltatások fejlesztése a Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ székhelyén és telephelyein” címmel, amely az intézmény hajdúszoboszlói, hajdúszováti és nagyhegyesi épületeinek infrastrukturális fejlesztését célozza meg. A pályázat 90%-os támogatású, teljes programértéke 166.666.667 Ft. A pályázatot 2010 júniusában bírálták el, sajnos forráshiány miatt elutasításra került.

A társulás személyi állománya 2009-ben állandó munkavállalóval bővült, a korábban hajdúszoboszlói hivatali dolgozókkal megbízási szerződés keretében ellátott feladatokat egy fő munkavállaló kapta, társulási munkaszervezeti pénzügyi vezető elnevezéssel. Április közepén állt fel a pályázati keretből foglalkoztatott közfoglalkoztatási munkacsoport, ők a Gönczy Pál u. 6. szám alatt kialakított irodában kaptak helyet.

A 2009. január 1-jétől kistérségi szinten működő, korábban Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának fenntartásában lévő Szociális Szolgáltató Központ társulási működésének második évéről már alapvetően elmondható, hogy egy kialakult és immár megszokott rendszer szerint működött Hajdúszoboszlón, valamint hajdúszováti és nagyhegyesi telephelyeken. A Foglalkoztatási és Szociális Hivatal által 2009-ben végzett ellenőrzést követő 2010. áprilisi utóellenőrzés is kedvező tapasztalatokról számolt be, és hatóságtól nem gyakori módon még néhány dicsérő szót is megengedett az intézmény szakmai munkája kapcsán. Nehézséget a költségvetés készítésének időszakában annyi jelentett, hogy a 2010. évi normatívák a 2009. évihez képest egyes esetekben – a kistérségi normatívák ellenére is – drasztikus mértékben csökkentek, ami a társulási és települési finanszírozás emelkedését hozta magával az előző évihez képest. A Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálat a 2010. évben is ellátta a logopédia, nevelési tanácsadás és gyógytestnevelés feladatokat három

tagtelepülés vonatkozásában. A kistérségi szinten végzett feladatok 2010. év végi tényezői: logopédiai ellátás keretében 123 gyermek részesült (ebből Hajdúszoboszlón: 71 fő, Hajdúszováton: 26 fő, míg Nagyhegyesen 26 fő), nevelési tanácsadás ellátáson belül 221 gyermek (ebből Hajdúszoboszlón: 157 fő, Hajdúszováton: 51 fő, míg Nagyhegyesen 13 fő), míg a csak Hajdúszoboszlón ellátott gyógytestnevelésben 31 gyermek vesz részt.

A kerékpárút finanszírozására 2010. május 21-én megkötött, halasztott hatályú támogatási szerződés – többszöri időpont-módosítást engedélyezve – végül 2010. december 14-én lett immár végleges hatályú, ennek következtében lehetőség nyílt arra, hogy az év utolsó napjaiban feladjuk a Közbeszerzési Értesítőben a kivitelezésre vonatkozó közbeszerzési eljárás ajánlattételi felhívását. A 2011. január 25-i határidőre 4 érvényes pályázat érkezett, amelyek közül a Társulási Tanács 2011. február 7-i ülésén az összességében legelőnyösebb ajánlatot benyújtó, hajdúszoboszlói székhelyű AQUA-GENERÁL Kft.-t választotta meg győztesnek. Sajnos a kivitelezés később még nem kezdődhetett meg, mert a második helyezett a döntés ellen jogorvoslati kérelmet nyújtott be. 2010 februárjától – a jogszabályi módosításoknak köszönhetően – lehetőség nyílt arra, hogy az eredeti terveket megvalósítva a Társulás munkáltatóként és a normatíva igénylőjeként is megjelenjen, ami által immár teljes körűen láthatta el a 2009-ben vállalt közfoglalkoztatási feladatokat.

Ez alapján 2010-ben összesen 394 főt foglalkoztatott, melyből Hajdúszoboszlón 230 fő, Hajdúszováton 122 fő, Nagyhegyesen 42 fő látta el munkáját. (Ebes 2010-ben továbbra is saját maga végezte a normatíva igénylését és a munkáltatói feladatokat, bár az adminisztráció továbbra is a munkacsoport keretein belül történt.) A közfoglalkoztatási munkacsoport személyi feltételeit egy újabb, az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány által kiírt és a Társulás által elnyert pályázat biztosította, amely azonban már nem 100%-os támogatást jelentett, hanem 25% önerőt kellett biztosítani a bér- és járulékköltségekhez. A munkacsoport négy fővel működött 2010-ben.

Bár a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódik, mégis inkább az egyéb típusú együttműködés között érdemes említeni a 2010-ben elkészült Kistérségi Foglalkoztatási Stratégiát, amely a Hajdúszoboszló Város Önkormányzata által elnyert „A turisztikai vonzerő felhasználása foglalkoztatásra a Hajdúszoboszlói Kistérségben” c. TÁMOP-1.4.4 pályázat keretében valósult meg, és ötleteket, elképzeléseket, irányokat fogalmaz meg a foglalkoztatás bővítésére a lehetséges intézményi-szervezeti együttműködést is alapul véve. Szintén 2010-ben készült el, talán az országban elsőként a Kistérségi Energetikai Stratégia, amely a társulás négy településének adottságait figyelembe véve vázolja fel, gyűjti össze az energiahatékony működésre, a megújuló energiaforrások használatára vonatkozó lehetőségeket és képességeket, amely kiindulópontja lehet egy konkrétabb és az elkövetkező években aprópénzre is váltható folyamatnak.

Érdemes megjegyezni, hogy 2010-ben elkészült az első, kistérségi turisz-

tikai leporelló, amely egyelőre Hajdúszoboszló mellett Hajdúszovátról, Ebesről és Nagyhegyesről is egy rövid, képpel illusztrált leírást tartalmaz.

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ társulási működésének immár harmadik évét kezdte meg 2011 elején. Sikeres pályázatról is beszámolhatunk, hiszen a Belügyminisztérium által meghirdetett, önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztéseket célzó kiíráson, csökkentett támogatási összeggel ugyan, de kedvező elbírálást kapott az intézmény székhelyépületének energetikai felújítása, összesen 22,5 millió Ft támogatási összegben (ebben szerepel az egyik hajdúszováti telephely esetében a nyílászárók cseréje is). A hajdúszoboszlói képviselő-testület által megszavazott önerő-kiegészítéssel pedig a tetőszerkezet felújításán, központi fűtés kialakításán, hő- és falszigetelésen, nyílászárócseréken túlmenően még egy-két kisebb felújítás is történt a beruházás kapcsán. A kivitelezés – a tervezés és a közbeszerzési eljárás lefolytatását követően – 2011 decemberében indult. A Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálat a 2011. esztendőben is ellátta a logopédia, nevelési tanácsadás és gyógytestnevelés feladatokat három tagtelepülés vonatkozásában. Sőt, 2011 szeptemberétől csatlakozott Ebes is a feladatellátáshoz, amivel teljessé vált a szolgáltatásnyújtás lefedettsége a kistérségen belül. A kistérségi szinten végzett feladatok 2011. év végi tényezői: logopédiai ellátás keretében 143 gyermek részesült (ebből Hajdúszoboszlón: 77 fő, Hajdúszováton: 22 fő, Nagyhegyesen 32 fő, míg Ebesen 12 fő), nevelési tanácsadás ellátáson belül 214 gyermek (ebből Hajdúszoboszlón: 152 fő, Hajdúszováton: 43 fő, Nagyhegyesen 11 fő, míg Ebesen 8 fő), végül a csak Hajdúszoboszlón ellátott gyógytestnevelésben 24 gyermek vett részt.

A „Hivatásforgalmi célú kerékpárút létesítése Hajdúszoboszló és Nagyhegyes között” címet viselő projekt előkészítésével, és a kivitelezéssel kapcsolatos tapasztalatokról az érintett önkormányzatok képviselő-testületei többször kaptak tájékoztatást. A fordultatos, jogorvoslati eljárással tarkított közbeszerzési eljárást követően 2011. július 25-én sikerült megkötni a szerződést a hajdúszoboszlói székhelyű AQUA-GENERAL Kft.-vel, amely megfelelő időjárási körülmények mellett, tényleges pótmunka nélkül, a vállalt határidő lejárta előtt, október 27-én jelentette készre a munkát, a műszaki átadás-átvétel pedig november 3-án zárult le. November 15-én történt meg a kerékpárút sajtónyilvános átadása.

2011-ben, a korábbi „Út a munkához” programot felváltva indult el az új, ún. Nemzeti Közfoglalkoztatási Program, amelyben a Társulás a preferáltabb 4 órás, rövid időtartamú közfoglalkoztatásban, valamint sokkal korlátozottabb mértékben, kis létszámmal a 6-8 órás, hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban tudott részt venni. Ennek alapján 2012 februárjától három „rövid” pályázatot, valamint két „hosszabb” pályázatot tudtunk benyújtani, illetve decemberben még egy kéthónapos, téli pályázatot. Ez alapján a Társulás 2011-ben összesen 559 főt foglalkoztatott, melyből Hajdúszoboszlón 299 fő, Hajdúszováton 219 fő, Nagyhegyesen 41 fő látta el munkáját. (Ebes

2011-ben továbbra is saját maga végezte a munkáltatói feladatokat és a támogatás elszámolását, bár az adminisztráció jelentős része továbbra is a munkacsoport keretein belül történt.) A közfoglalkoztatási munkacsoport személyi feltételeit egy újabb, az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány által kiírt és a Társulás által elnyert pályázat biztosította, amely azonban már csupán fix, a korábbi évekhez képest csökkentett összegű támogatás biztosítását jelentette. A munkacsoport három fővel működött 2011-ben.

A 2012-es esztendőben a Társulás feladatellátásában szintén a korábbi évek gyakorlatát követte, bővítésre már csak azért sem kerülhetett sor, mert az új önkormányzati törvény világossá tette, hogy sokkal kisebb szerepet szán ezeknek a szerveződéseknek, és várható volt, hogy a költségvetési források is ezekhez mérten lesznek megállapítva. Sőt, egészen sokáig, 2012 késő őszeig az sem volt egyértelmű, hogy 2013-tól van-e haszna/lehetősége a továbbműködtetésnek a Társulás esetében – ennek a dilemmának az eldöntését a sok esetben egymásnak ellentmondó szakmai vélemények sem könnyítették meg –, vagy év végével meg kell szüntetni. Érhető tehát, hogy az év jelentős része a korábbi években elindított feladatok további ellátásával, pályázatok megvalósításával (lásd Szociális Szolgáltató Központ felújítása), lezárásával telt. A Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ társulási működésének negyedik esztendejét örömteli eseménnyel indította. A 2011-ben a Belügyminisztérium által meghirdetett, önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztéseket célzó kiíráson elnyert pályázati összegből (22,5 millió Ft) a székhelyépület energetikai felújítását tudtuk megvalósítani, valamint az egyik hajdúszováti telephely esetében a nyílászárók cseréjét. A hajdúszoboszlói képviselő-testület által megszavazott önerő-kiegészítés, valamint a Társulási Tanács döntése alapján hozzá tett összeg pedig lehetővé tette, hogy a felújítás tulajdonképpen teljes körű legyen, olyan tételek révén, amelyek a pályázatból nem voltak finanszírozhatók (konyha és vizesblokk átalakítása, akadálymentesítés, teljes belső festés, hő- és vízszigetelés kiegészítése). A munkálatok ideje alatt az intézmény a Bocskai u. 3. szám alatti Boldogasszony Községi Házban kapott helyet. Döntés született arról, hogy év végével – a korábban három évre megkötött finanszírozási szerződés lejártával – befejezi a szolgáltató központ a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatás nyújtását minden településen. Ennek oka, hogy jelen formájában nem eléggé kihasznált, és nem is minden szempontból alkalmas a szolgáltatás a célok elérésére, az elavult készülékek korszerűekre történő cseréje pedig olyan anyagi befektetést igényelne, amelyre jelenleg mind a pénzügyi fedezet, mind a szakmai indokoltság hiányzik.

A Hajdúszoboszlói Pedagógiai Szakszolgálat a 2012-es esztendőben is ellátta a logopédia, nevelési tanácsadás és gyógytestnevelés feladatokat immár mind a négy tagtelepülés vonatkozásában. A feladatellátás 2012. december 31-ig működött kistérségi keretek között, 2013-tól állami irányítás alá került. A kistérségi szinten végzett feladatok 2012. év végi tévyszámai: logopédiai ellátás keretében 166 gyermek részesült (ebből Hajdúszoboszlón: 85 fő,

Hajdúszováton: 16 fő, Nagyhegyesen 32 fő, míg Ebesen 33 fő), nevelési tanácsadás ellátáson belül 291 gyermek (ebből Hajdúszoboszlón: 208 fő, Hajdúszováton: 61 fő, Nagyhegyesen 8 fő, míg Ebesen 14 fő), végül a csak Hajdúszoboszlón ellátott gyógytestnevelésben 61 gyermek vett részt. A Társulási Tanács 2012-ben már nem látta el a korábban a területfejlesztési törvényben foglalt kistérségi fejlesztési tanács feladatköreit, mert ez a funkció a törvény módosításával megszűnt. Megjegyzendő, hogy érdemi szerepe a korábbi években sem volt, leginkább felesleges párhuzamosságokat eredményezett.

Az egy évvel korábban indított Nemzeti Közfoglalkoztatási Program 2012-ben számos változást hozott. Engedve a foglalkoztatók nyomásának, megszüntette a 4 órás, rövid időtartamú foglalkoztatást és a 6-8 órás (gyakorlatban szinte csak 6 órás), hosszabb időtartamú közfoglalkoztatást tette önkormányzati szinten elérhetővé. Ugyanakkor a Társulás „közvetítői” szerepét is lecsökkentette, hiszen az önkormányzati intézményeknek immár külön kellett pályázniuk, a Társulás ebben az évben már csak a köztisztaság, parkgondozás, valamint hivatali adminisztráció területén adhatott be kérelmet a munkaügyi kirendeltséghez. Ennek alapján 2012 februárjától egy „szociális kapcsolattartói”, két „hivatali” és három „köztisztasági” kérelmet tudtunk benyújtani, illetve novemberben és decemberben még egy-egy 2,5, ill. 3 hónapos, téli átmeneti foglalkoztatásra irányuló, támogatott kérelmet. Ez alapján a Társulás 2012-ben összesen 341 főt foglalkoztatott, melyből Hajdúszoboszlón 231 fő, Hajdúszováton 62 fő, Nagyhegyesen 48 fő látta el munkáját. (A fenti adatokhoz hozzátartozik, hogy Hajdúszovát külön is pályázott, Ebes pedig – egy kérelem kivételével – továbbra is saját maga végezte a munkáltatói feladatokat és a támogatás elszámolását, bár az adminisztráció jelentős része továbbra is a munkacsoport keretein belül történt.) A közfoglalkoztatási munkacsoport személyi jellegű költségeinek fedezetét – újabb központi pályázat híján – a Társulás és az önkormányzatok közös hozzájárulása biztosította. A munkacsoport összesen három fővel működött 2012-ben is, a négy tagtelepülés vonatkozásában.

A kistérségi társulás megalakulása óta eltelt időszakban a költségvetési főösszegek az alábbiak szerint alakultak:

2005. évi:	Bevételek:	157.178 eFt	Kiadások:	13.070 eFt
2006. évi:	Bevételek:	342.505 eFt	Kiadások:	326.788 eFt
2007. évi:	Bevételek:	257.611 eFt	Kiadások:	230.012 eFt
2008. évi:	Bevételek:	226.187 eFt	Kiadások:	226.187 eFt
2009. évi:	Bevételek:	503.008 eFt	Kiadások:	503.008 eFt
2010. évi:	Bevételek:	1.093.008 eFt	Kiadások:	1.093.008 eFt
2011. évi:	Bevételek:	846.972 eFt	Kiadások:	846.972 eFt
2012. évi:	Bevételek:	534.244 eFt	Kiadások:	534.244 eFt
2013. évi:	Bevételek:	525.276 eFt	Kiadások:	512.109 eFt
2014. évi:	Bevételek:	442.737 eFt	Kiadások:	442.737 eFt
2015. évi:	Bevételek:	477.782 eFt	Kiadások:	477.782 eFt

A 2012. évi beszámolóban leírt előre jelzésekhez képest a többcélú kistérségi társulások rendszere 2013 januárjától továbbra is fennmaradhatott, különféle megszorításokkal. A munkaszervezeti feladatokat ellátó Kistérségi Irodát 2013. június 30-ig meg kellett szüntetni – a feladatokat ezzel együtt átadva a székhelytelepülés polgármesteri hivatalának –, az új önkormányzati törvényben rögzített előírásokhoz hozzá kellett igazítani a korábbi szabályozást. A Társulás tehát tovább működik a 2013–2014. évben is, nincs olyan érdemi indok, amely a megszüntetése mellett szólna. Fő érv a fennmaradása mellett, hogy a korábbi évekhez képest ugyan már csupán egyetlen normatívát tartott meg a jogalkotó a társulási ellátás kapcsán, a szociális és gyermekjóléti alapellátáshoz kapcsolódóan, ez viszont olyan többletfinanszírozást jelent, amely nélkül, csak az önkormányzati alapösszegeket figyelembe véve, jelentősen megemelkedne az egyes önkormányzatok e feladattal kapcsolatos kiadása. Kevesebb feladattal a fenntartása is olyan alacsony költségekkel jár, amelynél előnyei mellett eltörpülnek az esetleges kétségek. Az új jogi szabályozásnak megfeleltetett társulási megállapodás és kapcsolódó dokumentumai megtartják a 12 éves együttműködés bevált formáit és módszereit, alkalmasak az együttes tevékenység költséghatékony végzésére, a későbbi feladatbővítés elősegítésére.

A társulás tevékenységének csak a bemutatása ért véget most, mert szerencsére működése más, nehezebb körülmények között folyik. (Reméljük, jön még kiteljesedő időszak, ahogy volt ez a városkörnyékiiség utáni szünetet követően.) Leginkább anyagi hasznot hozónak a társulás égisze alatti jelentős tervezési és pályázati tevékenységet tartom, hisz 17 ilyen lett benyújtva (közülük 3 európai uniós), a nyerési arány 79%, a velük megcélzott fejlesztések, illetve működési költségek $\frac{3}{4}$ -ét így módon sikerült megteremteni. (Formálisan a társulás kapta meg 2009-ben a Miniszterelnöki Hivatal „E-közigazgatási Díj”-át, az elektronikus közszolgáltatások és az azt támogató informatikai rendszerek fejlesztése terén elért kiemelkedő eredményei elismeréseként.) S ha valaki azt kérdezné, mit lett volna még jó együtt csinálni, ami nem sikerült? Igaz, óvatosan válaszolok mindjárt, mert jött ránk így módon is az állami centralizációs bunkó, nehezítve itt is az értelmes, normális, egymást valóban kölcsönös érdekekkel és előnyökkel kiegészítő munkát. Óvatosan, arra gondolva, lehet jobb, hogy ezek nem sikerültek, mert nem mindegy, mekkorára felépített építményt kell az enyészetnek hagyni, ne adj isten az alapokig visszabontani. Szóval. Mi „apparátcsikok” 2010 decemberében készítettünk egy írásos javaslatot a társulások együttműködés ésszerű kibővítésére. (Ez lett volna az optimista verzió.) Főépítészünk egyértelműen hasznosnak tűnő, ezért általam gyorsan felkarolt – azonban megvalósítani mégsem sikerült – ötlete volt a kistérség jobban összehangolt működését, fejlesztését hatékonyan szolgálni kívánó

„Kistérségi Projektelőkészítő és Menedzsment Iroda”

létrehozása. Ez az általa és általam társulási titkárként irányítandó egység az alábbi feladatokat láthatná el a társulás, valamint 4 tagtelepülése szolgálatában:

- tanulmány és látványtervek készítése (pályázatokhoz, befektetőknek, saját forrású beruházásokhoz);
- kistérségi központi tervtár létrehozása, működtetése (feldolgozva épületeink meglevő terveit, pótolva a hiányzókat);
- beépítési javaslatok, projektötletek készítése (befektetők, ingatlanfejlesztők részére kiajánlásokhoz, pályázatokhoz);
- kistérségi, települési területrendezési tervek készítésében, aktualizálásában részvétel;
- európai uniós pályázati akciótervek, valamint települési/kistérségi rendezési-fejlesztési tervek, programok, koncepciók alapján pályázatok (elő)készítésében közreműködés;
- nyertes pályázati projektek lebonyolítása, illetve abban szerepvállalás;
- pályázatsegítés civil szervezetek, illetve vállalkozások esetében.

A megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott hajdúszoboszlói önkormányzati főépítész képes és kész lett volna a „kistérségi” keretűvé alakítására ennek a fontos, jövőt szolgáló tevékenységnek. Megcéloztuk a „kistérségi humán referens”, vagy csak „kulturális szervező” feladatkört is, hisz a kisméretű községi hivatalokban kevésbé volt biztosítható a településüzem minden ágához szükséges (pl. oktatási) szakértelem. A kistérségi kulturális szervező pedig – értelemszerűen – kulturális, ifjúsági, civil, szabadidős, verseny- és tömegsport szervezése, koordinációra emellett kisebb konkrét feladatok elvégzésére szolgált volna, beleértve az ezzel kapcsolatos marketing teendőket is. Az így szükséges dolgozók zöme (pl. pályakezdők betanításával) állami munkaügyi támogatással foglalkoztatható lett volna. Volna, hisz elképzelésünk nem valósult meg, igazából nem is tudom egyértelműen, hogy miért.

VII.

„Csemege” és vitás ügyek – perben, de nem haragban

Ebben az utolsó, „hetedik (te magad légy)” fejezetben azon témákon-
ügyeken merengek el kicsit, amelyek kénytelen-kelletlen, különösen a
szívemhez nőttek. Anyagaikat mindig „kezem ügyében”, készenlétben kel-
lett tartanom, mert bármikor felmerülhettek kérdésként, kifogásként vagy
ürügyként – esete válogatja. (Ezért Lock Ness-i típusúaknak neveztem
őket.) Jöjjenek hát most sorra, remélhetőleg nálam/általam utoljára.

Repülőtér:

A szoboszlói repülőtér története a II. világháború idejéig, 1942-ig nyú-
lik vissza, amikor az Északi-legelő gödrös területét Junkers-szállítógé-
pek hadirepülőtérévé építették ki. Téglagyári törmelékkel töltötték fel a
gödröket, így az alagsövezésként viselkedik esős időben, ahogy azt én is
néhányszor megtapasztaltam fogadott lányom ejtőernyős korszakában.
Honnan veszem mindezt? Első kézből, hiszen 1991 egyik meleg délidején
megjelent nálam egy öregúr, akiről azt hittem, segélyügyben jött. Repülőtér
melletti utcanevüket kezdett sorolni, majd elővett egy mappát, amelynek
első oldaláról egy snájdig német repülőtiszt mosolygott rám. Ő volt Ferdi-
nand Otter egykori repülőhadnagy (polgári foglalkozása tanár), a Würzburg
melletti Steinfeldből, aki 1944-ben az itt állomásozó egység és a repülőtér
parancsnoka volt. Humánumból is példát mutatott, hisz a szovjet egy-
ségek érkeztek, 1944. október 8-án, tilalom ellenére, életét kockáztatva
15 fűrdövendéget menekített Bécsújhelyre. (Tettéről és róla újságcikkek
szólnak, könyvemhez a repülőtér dossziében mellékelve.) Nándi bácsi Aero
Klubunk tiszteletbeli tagja lett, éveken át járt még városunkba, 90 éves ko-
ráig, mindig jó kedéllyel, vidáman, amiért szintén sokan szerették.

Egyébként fogadott lányom az 1990-es évek közepén-végén ejtőernyőzőt,
emlékeim szerint 167-szer ugrott. Ezen felbuzdulva én is kaptam – pol-
gármesterünkkel együtt – ejtőernyős kiképzést, de az orvosi vizsgálatot
már nem végeztem el, így csak tandemugrásban volt részem. (Az ad-
dig ingyenes orvosi vizsgálat havi fizetésembe került volna, erre nem tel-
lett nekem a válás – új életkezdés időszakban.) Bezzeg polgármesterünk,
ő tériszonya ellenére ugrott 17 vagy 18-szor. Ezt azért írom, mert akkori-
ban sokat tartózkodtam a reptéren, megismertem történetét, a repülést, a
repülősöket.

A repülés 1952-ben indult újra, és tartott 1968-ig, majd az 1990-es évek-
ben újraindult a sárkány-, vitorlázórepülő, ejtőernyős – később siklóernyős
is –, hőlégballon vonalon. A klimatikus viszonyok mindegyik ághoz rend-
kívül kedvezőek.

A tanácsi időszak vége felé emlékszem arra, hogy tanulmányok születtek

beton kifutópálya létesíthetőségéről – nemleges eredménnyel –, illetve az építési telkekként felparcellázásról is ábrándoztak egyesek. Szerencsére egyik sem valósult meg – itt van a közelben a debreceni közforgalmú reptér –, megmaradt a város egyedi sport- és turisztikai értékét (nézd az égi színpadot, hisz szinte folyamatos a műsor ott) képviselő füves reptér (amelyekre főre leszállni képes gépek érkezhettek). A repülőtér 1992 óta az Aero Klub működteti és használja, saját erőből fejlesztgetve azt. A debreceni repülőtér közforgalmúvá válásával – ami Szoboszlónak is alapvető turisztikai érdeke – a sportrepülés kiszorult onnan, klubunk befogadta őket. Fejlesztés, mindenekelőtt a gépek tárolására hangárok építése vált szükségessé, amihez kellett a Natura 2000 európai uniós természeti védelem alá került repülőtér város felőli szélén kb. 50 m-es sáv kivonása a védelem alól. (Persze ez sem kellett a főépület felújításához, amit a klub 2010-ben pályázati támogatásból sikeresen elvégzett.) 2008-ban benyújtottuk a helyi földhivatalhoz a részleges művelésből kivonásra irányuló kérelmünket, amely persze elutasította azt. Fellebbezésünk alapján csak az épületekkel, úttal beépített részt vonták ki. Ezt értékelve tárgyalni kezdtünk a kezelő Hortobágyi Nemzeti Park illetékeseivel, aminek eredményei:

- az ideiglenes jellegű, eseti eltérő használathoz (rendezvények, szükség-parkoló) hozzájárulnak;
- a már beépítetten túli területrészek kivonásához csak akkor járulnak hozzá, ha erre hivatott természetvédelmi szakértő szakvéleménnyel igazolja, hogy a védett ürgepopuláció a kivonandó területsávon nem található meg (mondanom sem kell, találtunk ilyen szakértőt);
- a Böszörményi-Huba utca sarkára tervezett új repülőtéri fogadóépület építéséhez csak úgy járulnak hozzá, ha velük egyeztetetten tájfellegű lesz, és benne alkalmas formában bemutatjuk a Natura-védelem lényegét (persze, hogy megígértem ezt is).

2010-ben aztán igyekezetünk sikerre vezetett, megszületett a földhivatali határozat a kivonásról.

A forma tehát megvolt a fejlesztéshez, de mi lesz a tartalommal? Ez már egy másik történet, amelynek kezdete igazából az Aero Klub által 1999-ben készítettett „sportrepülőtér-beépítési terv”, újabb hangárokról, műhelyekre. A képviselő-testület 2011. október 20-i ülésére a klub elnöke előterjesztést tett tulajdonosi hozzájárulás megadására egy három egységből álló hangár építésére. Igen ám, de a 3 építendő egyike az akkor országgyűlési képviselőnk lett volna, aki meglehetősen ármánykodott az önkormányzattal, különösen a polgármesterrel szemben. Így nincs csodálkoznivaló azon, hogy nem lett elfogadva (miután hiába kértem, hogy ne őt, hanem a klubot hozzák építtetőként). 2016-ban már nem ő volt a képviselő, nem is neki kérte a klub, így novemberben megkapta a testület áldását a beruházáshoz. Ugyanez történt a turisztikai kft.-nk (TDM) esetében, melynek – raktára mellett – pályázati támogatásból sikerült a rendezvényekhez olyannyira szükséges vizesblokkot megépíteni.

Fesztivál tér:

Egy időben rengeteg vitát okozott ez a fürdő területéből kiszakított, kb. 4500 m²-es, a szabadtéri színpad mellett kialakult rész. A területen 20 évig – a fürdőn belülről pályázati támogatásból megépített WC-n kívül – érdemi beruházás nem történt, az ottani állapotok sokáig méltatlanok voltak a városhoz. Az esetleges telekalakításnak, -értékesítésnek komoly akadálya a magántulajdonban levő koktélbár (valamikor Hajdútourist) épülete, amelynek tulajdonjogát az önkormányzatnak peres eljárásban nem sikerült megszereznie, földhasználatdíj-megváltást viszont kaptunk érte (annak előre bocsátásával, hogy polgármesterünk folyamatosan az értékesítés híve volt).

Sorolódjanak hát a térről a kiemelkedőbb történések, döntések:

- a 2001. december 13-i ülésen nem született döntés, mivel egyik alternatíva sem kapott többséget. (Hasznos volt viszont az egyes variációk előnyeinek, hátrányainak megjelenítése, így az értékesítésre, illetve a külső forrás bevonásával hasznosításra, fejlesztésre);
- 2002. május 16-án tájékoztató volt napirenden a költségvetésben erre elkülönített 5 millió forint felhasználásáról. Ekkor 8 millió forintért szociális blokk, 10 millióért pedig a színpad lefedése volt terítéken, de az e célra benyújtott pályázat nem nyert;
- a 173/2003. (XII. 18.) számú határozattal – polgármesteri előterjesztésre – nyilvános pályázat lett kiírva a Fesztivál tér hasznosítására. Csak a Városgazdálkodási Rt. pályázott, erre vonatkozóan testületi döntés nem született.
- 2008-ban licitálással egy idegen vendéglátós cég szerzett nyári hasznosítási jogot, de az általa felajánlott, kiemelkedően magas bérleti díjat csak részben fizette meg.
- 2008. szeptember 18-án született testületi döntéssel 2009-től három évre kapott bérleti jogot, az ott licitálás nyerteseként korábban évekig tevékenykedő cég. A következő ekkor született döntés egy cég megbízása volt a „Hagyományok, ízek Hajdúszoboszlón” programközpontú turisztikai koncepció, ennek keretében az „Ízek utcája” – a Fesztivál téren és a Jókai soron – kialakításával.

November 13-ra a cég egy békéscsabai tervezőpartnerével elkészítette a szabadtéri színpad-lefedés, a Fesztivál téri pavilonok, valamint a térfelhasználás alternatíva-vázlatait. Ezek érdemi megtárgyalására nem került sor, mivel főépítészünk eltérő elképzelést vázolt fel.

Ez és a soron levő feladatok a 2009. január 29-i képviselő-testületi ülés napirendjén szerepeltek. Főépítészünk „elfordította” volna a szabadtéri színpadot és nézőterét, úgy hogy a színpad a Délibáb Hotel felől lett volna, nézőtere pedig a József Attila utcával párhuzamosan. A képviselő-testület ekkor az előterjesztésünk elfogadásával az alábbi határozatokat hozta:

1. A szabadtéri színpadot és a Fesztivál teret a „Hagyományok, ízek Hajdúszoboszlón” programközpontú turisztikai fejlesztési koncepció megvalósíthatósági tanulmányának elfogadása után, annak felhasználásával történő európai uniós pályázati támogatás segítségével kívánja fejleszteni.
2. Az előterjesztésnek megfelelően a képviselő-testület hozzájárul a bérleti jogot a Fesztivál térre korábbi döntéssel 3 évre elnyert vállalkozó által, saját költségére elvégzendő, elbontható megoldású pavilonépítési és térburkolási munkálatokhoz. (16/2011. (I. 20.) számú határozatával pedig a képviselő-testület a vele kötött, 2011. december 31-ig hatályos bérleti szerződés hatályát 2015. december 31-ig meghosszabbította.)

Orvosi rendelőintézetünk megújítása pályázati támogatással:

Ezt a projektet nem azért taglalom itt, mert örülök annak, hogy az 1987-ben átadott orvosi rendelőintézetünk alig 20 év múltán pályázati támogatásból megújulhatott, hanem azért, mert lebonyolítása során akaratomon kívül gyanúba, becsületbeli ügybe keveredtem. Előrelátó voltam, mert az egyetemes egészségügyi intézményünk igazgató főorvosa által kiválasztott, és a képviselő-testületünk által elfogadott pályázatkészítő-lebonyolító céghez „nagyágyúként” közbeszerzési referens-aljegyzőnket delegáltam a hivatalunk részéről pályázati felelősként. (Persze azért is, mert kollégánk nem ismerte el pályázatos vonalon aktívan dolgozó társaink munkájának nehézségét, így az egyik legnagyobb, legbonyolultabb projektben tanulhatta meg a leckét. Becsületére legyen mondván, jól vizsgázott benne.) Menjünk azonban sorjában. A pályázatos cég velünk kötendő megbízási szerződésben „sikerdíj” helyett „eredménydíjazást” kért, a projekt elszámolható költségeinek 4%-a mértékében, a projektmenedzseri feladatok teljes körű ellátásáért cserében, 12.490.000 Ft + áfa összegben. (Tárgyilagosan meg kell jegyezni, hogy a támogatás elnyeréséhez itt kapcsolat és jó lobbi volt szükséges, emellett a feladatellátás speciális, egészségügyi és orvostechnológiai műszaki szaktudást is igényelt.) A pályázatot, és a velük kötendő szerződést tárgyaló 2007. december 13-i képviselő-testületi ülésen elmondtam, hogy a szerződésből az eredménydíjazást taglaló két pontnak ki kell maradnia, mivel közbeszerzési kötelezettség alá esik, így a projektmenedzsment feladatellátásról most nem lehet dönteni. Ezt lassacskán partnercégünk is megértette, így a 2008. február 18-án megkötött szerződést 2009. március 30-án ennek megfelelően módosítottuk.

2010. július elején, szabadságos pénteki napomon felindultan hívott polgármesterünk, hogy az eredeti aláírt szerződésre hivatkozó ügyvédi levél, és 25 millió forintot meghaladó összegű sikerdíjról szóló számla érkezett a hivatalba, és hogy ezt nem úszom meg, mivel testületi felhatalmazás nélkül aláírtam, aláírtam vele ilyen összegre szóló szerződést. Szerencsére - elővéve Loch Ness-i csomagbani anyagokat - hamar tisztáztuk, hogy nem írtunk alá ilyet, hanem kicserélték és az igazgató főorvossal leszígnóztatták a szerződés egy oldalát. Elkezdődött hát tárgyalásunk, levelezésünk velük,

amelynek során büntető feljelentést is előkészítettünk, hisz 25 millió forintról sosem volt közöttünk szó, csak kb. a feléről. Erre lejjebb szállították követelésüket, konkrétan 12 millió forint + áfa összegre.

Javaslatomra képviselő-testületünk 2010. november 18-i ülésén határozott az általunk eddig fizetett legmagasabb összegnek megfelelő mértékű, a gimnázium-felújítás projektben volt 7.983.260 Ft megbízási díj megfizetéséről tanácsadó cégünknek. Ezt sikerdíjként megállapodásban végül elfogadták, és kifizettük nekik. (Igaz a cégtulajdonos felhívott utána, már nem fenyegetőzve, hanem azt közölve, hogy így még senki nem bánt el velük!)

Campingszerzés:

2005. február 11-én, pénteken 11 órakor a városi televíziónk által közvetítve, 20-30 centiméteres hóban sétálva, kezemben egy pohár konyakkal szivaroztam. Miért érdekes ez? Azért, mert ekkor történt meg a Hajdú Camping birtokba vétele, és korábban megígértem, hogy ezt teszem, ha sikerül megszereznünk. Hogyan jutottunk el idáig?

A dolog úgy kezdődött, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés elnöke 1992. február közepén levéllel fordult városunk polgármesteréhez, melyben a József Attila u. 2. sz. alatt jogelődjük, a megyei tanács által engedélyek alapján épített idegenforgalmi hivatali (Hajdútourist) épülethez tartozó 368 m² földterület ráépítéssel szerzett tulajdonjogának átadását kérte. Képviselő-testületünk 76/1992. (IV. 16.) számú határozatában a következőként döntött:

Elismeri az Idegenforgalmi Hivatal tulajdonjogát az épületre vonatkozóan a jelenlegi állapot szerint, de az épülethez tartozó földterületet csak abban az esetben adja tulajdonba, ha a föld ellenértékét – 3800 Ft/m² áron – pénzben, vagy átalakulás során üzletrészben megkapja.

Határozatunk alapján a megyei önkormányzat a telekmegosztást nem végeztette el, így a 284 m² területű épület továbbra is a gyógy- és strandfürdők teljes területét magába foglaló ingatlanon áll. Más ingatlanok kapcsán folyamatos tárgyalásban álltunk a megyei önkormányzat hivatalával, kölcsönösen előnyös részeredményként 1998. szeptember 11-én született is a két önkormányzat között több ingatlan tulajdonjogának cseréjére vonatkozó megállapodás. Képviselő-testületünk 80/2000. (VI. 15.) határozatában a felépítményre vonatkozó elővásárlási jogával nem élt (élni kívánt viszont a másik, a Hajdú Camping esetében). Ezt követően ez a vitatott vagyony részé lett a kempingre vonatkozóan általunk indított, sikeres pernek. A Legfelsőbb Bíróság 2006-ban hozott jogerős ítélete a megyei önkormányzatot az épület földhasználati jogának ellenértékeként 7.125.000 Ft és kamatainak megfizetésére kötelezte részünkre. Ennek teljesítésére irányuló, velük folytatott egyezkedések eredményeként sikerült megszerezni tőlük érte a Debreceni útfél – Tessedik utca sarkán lévő 6846 m² területű, ipartelep megjelölésű ingatlant, amelynek forgalmi

értéke náluk 25 millió forintban volt meghatározva, mi pedig 12,6 milliós követelésünk ellenében jutottunk hozzá. (Igaz, „cserébe” testületünk intézményfejlesztést lehetővé tevő megjelölésűvé módosította a szociális otthon melletti területük „közpark” besorolását.)

Perünk másik része a Debreceni útfél melletti, megyei önkormányzati tulajdonú kempingre törvény szerint vonatkozó elővásárlási jogunk érvényesítésére irányult. Ennek általam dossziéba gyűjtött anyagából bősséggel csemegézhetnek a jogászokdni szeretők, avagy arra kényszerülők, én azonban csak a folyamat legfontosabb állomásait kívánom bemutatni. A futam azzal kezdődött, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 2000-ben egyfordulós nyilvános pályázati eljárás keretében értékesítésre meghirdette az egy személyes korlátolt felelősségű társasági formában működő Hajdú-tourist Idegenforgalmi és Szolgáltató Kft-t. A pályázat benyújtható volt a társaság, valamint a megyei önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok (telkek, épületek, építmények) megvásárlására vonatkozóan. A későbbiek szempontjából fontos momentumként a felhívásban az is szerepelt, hogy „az ingatlanok külön-külön is megvásárolhatók, melyekre ajánlatot egyenként lehet tenni”. A meghirdetett ingatlanok a következők voltak:

1. Hajdúszoboszló, Debreceni útfélen található kemping;
2. Debrecen, Nagyerdei krt. 102. sz. alatt található kemping;
3. Debrecen, Barna u. 17. sz. alatt levő Főnix Szálló;
4. Hajdúszoboszló, Liget u. 2. sz. alatti üdülő;
5. Miskolc-Tapolca, Virág u. 25. sz. alatti üdülő;
6. Hajdúszoboszló, József A. u. 2. sz. alatti felépítmény.

A megyei önkormányzat 2000. május 29-én az ingatlanokat értékesítette megyénk egyik legismertebb nagyvállalkozójának, összesen 449.000.000 Ft vételárért. A jogügylet miatt önkormányzatunk 2000. június 15-én bejelentette, hogy törvény alapján elővásárlási jog illeti meg, mellyel a fentebb 1. pont alatt megjelölt (Hajdú) kempingre vonatkozóan élni kíván, és azt a 84 millió forint + áfa vételárért megvásárolja. Eladó vitatta az elővásárlási jogunkat, ezért augusztus 30-án keresetet nyújtottunk be a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságra. Az részítélettel határozott, és e vonatkozásban ke-
resetünket alaptalannak találta, ezért elutasította. Ugyan elfogadta, hogy elővásárlási jogunk van, azonban vételi ajánlatot csak egy ingatlanra tettünk, egy ingatlan kiemelésére szerinte nem volt törvényes lehetőségünk. Fellebbezésünk alapján a másodfokon eljáró Legfelsőbb Bíróság a mi álláspontunkat tette magáévá, és 2003. december 5-én (50. születésnapomon) hozott jogerős részítéletében hatálytalanította a kemping adásvételi szerződését, megállapítva, hogy az velünk jött létre a 84 millió forint + áfa vételáron, ami az akkori forgalmi értéknek kb. 10-15%-át jelentette. *(Mondtam is, amikor ez a vállalkozó megvette az egyik szállodasori szállodánkat, hogy azért, mert rálátást biztosít a „majdnem kempingjére”).* Egy másik ügyvéd – minket megerősítő – jogi álláspontját is kikérve – a Legfelsőbb Bíróság részítéletét megelőző napokban – képviselő-

testületünket megpróbáltuk rábírní a megyei önkormányzat által 371 millió forintért értékesített, az általunk felkért szakértő által 1.982.000.000 Ft-ra – benne a Hajdú-kempinget 722 millióra – értékelt teljes ingatlan-csomag megvásárlására. Sikertelenül, pedig mindkét illetékes bizottságunk egyetértett ezzel! Bebizonyosodott tehát, hogy a türelem kempinget, a még nagyobb türelem (persze nemcsak az) pedig kempingbirtokot is terem. 2005. február 24-én képviselő-testületünk dönthetett a 11-én birtokunkban került ingatlan hasznosításáról, a Hungarospa vagyonkezelésébe adva azt hasznosításra, Hajdú Kemping néven. A cég által az önkormányzatnak az eredményből évente befizetett összeg pedig már kitermelte vételárát. Mindezek alapulvételével talán érthető, hogy miért vág elevenembe az ebbe a stratégiai területbe történt „sportcélú beleharapás” (önkormányzatunk „kettévágta”, és egyik felén sportpályákat alakít ki).

Szemét-ügy:

„Közös lónak túrós a háta.” – szól a mondás, ami bizony a Nádudvarral kooperációban(?) zajlott hulladék-programunkra is igaznak tűnik. Avagy: miért nem pályázott városunk Nádudvarral új hulladéklerakóra? – amiről akkori országgyűlési képviselőnk 2013. március 28-án tartott sajtótájékoztatót. Ekkor elmondta, hogy a hulladékkezelést végző szolgáltatók költségeinek optimalizálásához pályázati felhívás jelent meg, ami alapján Nádudvar a 2011. év vége óta többször hiába kereste a szoboszlói illetékeseket, de a március 7-i beadási határidőig előrelépés nem történt. Mondandójából az sült ki, hogy Nádudvar „szent”, Szoboszló pedig „maga az ördög” volt ebben az ügyben. (Persze hozzá voltunk szokva az ilyen beállításunkhoz, képviselő úr általában kevés jóindulatot mutatott irántunk. Nem így választókerülete más települései, például Derecske iránt, ahol lobbitevékenységet végzett a szennyvízcsatorna pályázati támogatás elnyeréséért. Kapott is érte, pontosabban „a város érdekében végzett munkájáért, köztisztletnek örvendő közvetlen modoráért, munkabírásaért, érdekérvényesítő képességéért” díszpolgári címet. Felesége pedig a projektkommunikációs teendőinek elvégzéséért milliókat – ahogy az a Népszabadság napilap 2012. január 21-i számában a „Fideszes csatornakommunikáció” című cikkben is megjelent.)

Helyi médiánkban megjelent reakciómban jeleztem, hogy rendszeresen egyeztetünk, márcsak azért is, mert hatósági kötelezés miatt az új lerakórészt használatba vétel előtt jelentős költséggel át kellett építenünk (fóliázni). A korábbi kiírástervezet alapján kis lakosságszámunk okán nem pályázhattunk volna, ez 2012. november 28-tól, a tervezet módosításával vált lehetségessé. A ránk is rótt hatósági kötelezést teljesítő minimális programmal készek voltunk a pályázatra, ehhez képest Nádudvartól először egymilliárdos, majd kétmilliárdos elképzelést kaptunk. Mivel nem volt közös nevezőnk, testületi előterjesztést sem tudtunk készíteni, csak márciusra, ami okafogyottá vált akkor, mivel március 7-én a pályázatot felfüggesztették. Lényeges volt, hogy a két város csak közösen pályázha-

tott volna, de nem kívántunk belevágni, mert főként Nádudvar céljait, eszközeinek megteremtését szolgálja, és fenntarthatósága erősen kérdéses, figyelembe véve a megyében már működő 3, jóval nagyobb lerakó teremtette konkurenciát is.

Még súlyosabb városi érdekű érv volt, hogy a finanszírozás-fenntartásért egyetemlegesen feleltek volna a társpályázók, így mi, a 80%-os beszállítási arányunk miatt nagy, főként nádudvari célokat szolgáló összeget kockáztattunk volna. Aztán jött a döbbenet: a 2013. június 21-én újra megnyílt felhívásra Nádudvar a mi döntésünk hiányában ránk vonatkozóan is beadta a pályázatot, Kabát is bevonva, július 26-án, „Nádudvar, Hajdúszoboszló és Kaba települések hulladékgazdálkodási rendszerének fejlesztése eszköz-beszerzésekkel” címmel. Mégpedig úgy, hogy többszöri kérésünk ellenére sem adták meg nekünk a kért alapvető információkat róla (üzemeltetési koncepció, megvalósíthatósági tanulmány, díjképzés, díjpolitika, konzorciumi együttműködési szerződés, stb.). A nevünkben is beadott pályázatról a nádudvari polgármester által szeptember 6-i keltezéssel nekünk írt, aznapig (!) testületi döntést is igénylő, hiánypótlást kérő leveléből értesültünk, igaz országgyűlési képviselőnk – ismét „jó szándékkal” – már korábban emlegette, hogy mi nem kívánjuk igénybe venni az elnyert támogatást. Csoda-e, hogy a szeptember 16-án polgármester úrral a nádudvari polgármesternek írt levelünkben ilyen kitételek is szerepelnek:

- partneri alapállás-e, az, hogy a képviselő-testületi döntésünk hiányában Önök által, reánk vonatkoztatva is beadott pályázatról a mai napig nem adták meg nekünk a többször kért alapvető információkat;
- komolyan gondolják, hogy Hajdúszoboszló önkormányzati vezetése és javaslatunkra képviselő-testülete úgy „bólint rá” tervükre, hogy az semmilyen kifejezetten nekünk szükséges, lerakótelep-, vagy eszközfejlesztést nem tartalmaz, de a tőlünk kért önerő közel 22 millió forint a telep Önök általi üzemeltetéséhez szükséges eszközök támogatott beszerzéséhez;
- biztosnak ítélik-e a mostani projekt fenntarthatóságát a hatósági kötelezéssel előírt fejlesztések elmaradása esetén (a lerakótelepre vonatkoztatva), mert kudarc esetén egyetemlegesen felelősek lennénk mi is a teljes, több mint 760 millió forintos, elsősorban nem bennünket szolgáló projektértéért.

Levelünk a következőkkel zárul (ezt is szó szerint közlöm):

„Megértjük, hogy Nádudvar (és valószínűleg Kaba) szilárdhulladék-kezelési közszolgáltatása e pályázat sikere esetén tud megfelelni a követelményeknek, ellentétben a jelenlegi hajdúszoboszlói helyzettel. Érthetetlen azonban számunkra, hogy ehhez miért próbálnak eszközként használni bennünket. E pályázatban nem kívánunk részt venni, de más, kölcsönösen előnyös témákban – pl. a lerakó-telep hatósági kötelezésnek megfelelő fejlesztése – készek vagyunk megfontolni a partneri együttműködést.”

No nézzük csak meg ezután azt is, hogy keletkezett „közös lovunk”?

(Ehhez felhasználok a képviselő-testületünk 2007. június 14-i ülésén a nádudvari kommunális hulladéklerakó tulajdonjogi és üzemeltetési rendszeréről adott tájékoztatót.) Nádudvar és Hajdúszoboszló 1995 márciusában állami céltámogatás elnyerésére közös pályázatot nyújtott be térségi szilárd hulladéklerakó építésére (mivel a mienk betelt rövidesen). A beruházás címzettje Nádudvar lett, noha Szoboszlón is volt területünk, és mi lettünk a jóval több szemetet beszállítók. A beruházás 175 millió forintba került, amiből 106,5 millió volt a pályázati támogatás, önkormányzatunk 20 millió forinttal járult ehhez hozzá. (Nádudvar pedig visszatérítelte a teljes beruházás utáni áfát – kb. 30 millió forintot –, egyben viselte a tulajdonszerzés és művelésből kivonás költségeit, tájékoztatásuk alapján 10 millió forint összegben.) A létesítmény Nádudvar tulajdonába került, először az AKSD, majd Nádudvar kommunális cége üzemeltette. A lerakó 1998 óta üzemel, Hajdúszoboszlóról 2001 júliusától szállítottuk oda a szilárd hulladékot, amikor erre vonatkozó megállapodást kötöttünk velük. Egy önkormányzati képviselőnk rendszeres „okvetetlenkedése” alapján testületünk keresetet nyújtott be – mivel évek alatt nem sikerült Nádudvartól a kért információkat a telepről megkapnunk – a Hajdú-Bihar Megyei Bírósághoz 2007 októberének közepén. Keresetünk önkormányzatunk 46/100-ad hányadú lerakó-tulajdonjogának megállapítására, valamint 73.256.391 Ft és kamatainak jogalap nélküli gazdagodás és szerződésszegés jogcímén történő megfizettetésére irányult. Nádudvar az ingatlan megosztásának idejére – mivel a lerakó a szennyvízteleppel egy helyrajzi számon volt – kérte a per felfüggesztését, amelyet a bíróság teljesített. Képviselő-testületünk 2011. július 7-i ülésén kapott előterjesztést a helyzetről, amelyben javaslatunkra úgy döntött, hogy nem kívánja a felfüggesztett per folytatását. Ennek alapja ügyvédünk jogi véleménye volt, a közös teherviseléssel megvalósult beruházás ráépítés jogcímén megszerezhető tulajdonjogának indokoltságára vonatkozóan. A jogi vélemény lényege:

- a nagyobb tulajdoni hányad (keresetünk szerint 54/100-ad arányban) Nádudvart illetné meg, a tulajdonszerzéssel együtt pedig olyan kötelezettségek is Hajdúszoboszlóra szállnának, amelyek komoly jogi kockázatot rejtene magukban, anélkül, hogy önkormányzatunknak tényleges beleszólása lehetne a döntéshozatalba (szavazati jog a tulajdoni hányad arányában illeti meg a társakat), amelyet az eddigi nádudvari „együtt nem működési” tapasztalatok alapján szerződéssel sem lehetne kiküszöbölni;
- a lerakó üzemeltetésével, majdani bezárásával és rekultivációjával kapcsolatban a tulajdonjog mögöttes felelősséget is jelentene azért a tevékenységért, amelyre önkormányzatunknak tényleges rálátása nem volt.

Így a per „csendben megszűnt”. 2014 őszétől a telep leromlott állapota miatt balesetveszélyessé vált hulladékunk oda szállítása, és mivel ebben ké-

résünk ellenére javulás nem történt, képviselő-testületünk 2014. december 18-i ülésén a Nádudvarral kötött szerződés felmondásáról döntött, egyetértve a debreceni lerakóba történő hulladékszállítással (alacsonyabb díjért, mint a Nádudvarnak 2014-ben általunk fizetett mérték).

Adóval kapcsolatos (jogi) vitáink:

Az adózással kapcsolatban sok problémát okozott az adótitok jogintézménye, ami miatt a jegyző a hatalom gyakorlásra igazából jogosított képviselő-testületet sem tájékozhatta érdemben arról, hogy ki, mennyi adót fizetett, vagy nem fizetett be. Az Alkotmány (utóda is), valamint a különböző törvények biztosítják az egyik önkormányzati alapjogosítványt, hogy a képviselő-testületek a jogi keretek között megállapítsák a helyi adók fajtáit és mértékét. A jogi szabályozási környezet ugyanakkor nem teszi lehetővé az adóigazgatás körében más önkormányzati alapjogok (pl. önálló szabályozás és szabad igazgatás, megfelelő saját bevétel és azzal gazdálkodás) érvényesülését, mivel sajátosan vegyíti az önkormányzati és államigazgatási funkciókat:

- a helyi adók bevezetéséről, fajtáiról, mértékéről önkormányzati ügyként rendeletével a képviselő-testület dönt;
- ám az elsőfokú (államigazgatási) hatósági jogkört a jegyző, a másodfokú jogorvoslati jogkört pedig a megyei közigazgatási hivatal vezetője gyakorolja;
- akinek a helyi adókkal kapcsolatos méltányossági kérelmek ügyében hozott határozata ellen irányuló fellebbezésekben mégis a képviselő-testület (és nem államigazgatási szerv) jogosult dönteni;
- annak ellenére, hogy az Ötv. 6. § (2) bekezdése szerint „Törvény kivételesen utalhat helyi közügyet más szervezet feladat és hatáskörébe”. (Álláspontom szerint ez a felhatalmazás azonban nem jelentheti az önkormányzati hatósági ügyet, amelyet saját rendeletével állapít meg a képviselő-testület.)

A szabályozás annak ellenére ilyen volt, hogy az Ötv. idején a jegyző önkormányzati döntést nem hozhatott. Az akkor hatályos, vonatkozó jogi szabályozás szerint tehát a jegyző első fokú adóhatósági jogköre államigazgatásiként volt meghatározva, ezért ez hatáskör elvonást jelentett a képviselő-testülettől. (Nézetemet erősítette meg egy fővárosi kerületi jegyző kollégám Magyar Közigazgatás című szaklapunk 2001. januári számában megjelent cikke, miszerint a méltányossági kérelmek ügyében a döntéshozatal szabályozása olyan fura közigazgatási ügyként történt, amely elsőfokon államigazgatási ügynek, másodfokon viszont önkormányzati hatósági ügynek minősült. Az eljárás során egyszerre két különböző eljárásrendet kellene alkalmazni, ami nyilvánvaló képtelenség.) Persze nemcsak jogi szakkérdést, hanem kemény pénzügyi-bevételi érdeket is takart ez a szabályozási zűrzavar, mivel nem mindegy, hogy a jegyző és a közigazgatási hivatal melyik adózónak mit enged meg (akár) úgy

is, hogy nem lép a hátralék behajtása érdekében. Mivel többszöri javaslatomat a miniszterialis szervek nem vették figyelembe, a képviselőtestület támogatásával beadványt készítettem az Alkotmánybíróságnak, 2000 októberében. A kérelem indokának lényegét már leírtam, ezért csak azt közlöm, hogy a vonatkozó jogi szabályok alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a jogalkotó új szabályozásra kötelezést kértük az Alkotmánybíróságtól. Éveken át jegelték, majd elutasították kérelmünket, pedig egy akkor ott dolgozó belügyminisztériumi helyettes, későbbi közigazgatási államtitkárnál, illetve egy közigazgatáshoz jól értő alkotmánybírónál is lobbiztam. (Jellemző akkori érzéseimre, hogy elrakott irataim közé nem is tettem el ezt az AB határozatot.)

Ám következzen egy „vigasz(díj)” most. Egy olajipari országos multinál hivatali és megbízott külső szakértő csapatunk két évnél hosszabb ideig ellenőrizte az iparüzési adó megosztását a központ és telephelyei (közte a szoboszlói) között. A feltárt adóhiány több mint 50 millió forint lett! Azonban a másodfokon eljáró megyei közigazgatási hivatalunk három, ez ügyben különböző alapállásból hozott határozatunkat egyaránt megsemmisítette. Mivel precedens bírósági ítélet ilyen ügyben még nem volt hazánkban, kockázatosnak ítéltük a pereskedést, ezért tárgyalásokba kezdtünk a céggel.

Szisztematikus kitartó munkánk az adózót megállapodásra készítette és 2002. december 22-i megegyezésünk alapján – az eredeti 30 millió forintos ajánlatát általunk „feltornászva” – 50 millió forintot utalt át kiemelten közhasznú szociális közalapítványunknak, amivel csökkent szociális intézményünk éves önkormányzati költségvetési finanszírozása. *(Érdekes az ezzel kapcsolatos történet. Akkor mentünk a cég vezérkarához záró, megegyezést eredményező tárgyalásra, amikor este karácsonyi vacsora volt a futball-öregfiúknak, amire polgármesterünk mellett én is – „tiszteletbeli öregfiúként” – meghívást kaptam. Polgármesterünknek Budapestre indulásomkor mondtam, hogy 50 millió forint nélkül haza sem jövök. Persze, majd olyan bolondok lesznek azok – reagált. Este aztán elé tettem az 50 millió forintos megállapodást – ami lehet, hogy azért született, mert az illetékes pénzügyi igazgató nem magyar, hanem belgiumi angol volt, no meg kísért a szokásos szerencsém.)*

Nem volt viszont szerencsénk hazánk és városunk legnagyobb gázszolgáltató társaságával. Ők egyszerűen alig vallottak be épület utáni adót, amit kitartó ellenőrzésünk feltárt. Itt a Pénzügyminisztériummal közösen (az illetékes főosztályvezető is felháborodott ezen) „mentünk perre” velük szemben, ahol a megyei bíróságon nyertünk is. Majd jött a döbbenet, mert a Legfelsőbb Bíróság felfoghatatlan módon ellenünkre döntött – amit azóta sem értünk!

E vonulat „élményeinek” zárásaként jöjjön egy, ugyan nem adó-, hanem pénzügyi területi sztori, mégpedig az Állami Számvevőszék egyik megyei revizorával kapcsolatosan. Ő rettegett hírvé ellenőr volt, minden apróságot az önkormányzatok és személyzetük terhére rótt és ezt hirdette is, azzal,

hogy ha egy (feleségéé) céggel megbízási díjért az ellenőrzendő hivatalt „átvizsgáltatjuk”, kevesebb lesz a hiányosság. Nesze neked, most mit tegyek, mert a mi ellenőrzésünk is következett. Elhívtam tájékoztatót tartani a Hajdúsági Jegyzők Klubja egyik szakmai rendezvényére, ahol – az ő és a kollégák meglepetésére – tájékoztatója után összefogást kértem a kollégáktól, hogy akadályozzák meg további ilyen eljárását. Síri csend követte, senki nem állt mellém, betojtak! Én azonban bíztam abban, hogy mi szabályosan működünk, az esetleges kisebb hiányosságokért pedig megvéd majd az irántam mindig bizalommal levő képviselő-testületünk. Szükség is lett rá, kétszer is, mert az ellenőrzés alapján természetesen fegyelmi felelősségre vonásomat javasolta a jelentésben. Ezt nem tette meg testületünk, egyszer sem, mert az első nemleges döntés után újra kellett tárgyalnunk, hisz közben megváltozott a törvényi rész. Így „életben maradtam”, vele szemben is!

„Áldozati bárányként” – avagy: miből lesz a cserebogár?

Vannak döntések, amik meglepő következménnyel járhatnak. Sokáig jogszabályon alapuló gyakorlat volt, hogy ügyvédek tőlem kérhettek a hivatalból hatósági tanúkat, meghatározott intézkedéseikhez, én pedig jellemzően a közterület-felügyelőket kértem meg erre a szerepre. Így történt a „tárgybani esetben” – hogy hivatali bikkfanyelven is szóljak –, de az egy lakás felnyitásához, majd lezárásához kiment emberünk vitte magával hivatali bélyegzőjét, amivel kéretlenül le is pecsételte a kéglit. A lakáson vitatkozó testvérek egyike nyomban fel is jelentett „hivatali visszaélésért” engem is, aminek egy ideig majdnem hitt a nyomozó rendőrség/ügyészség is. Úgy gondolták, hogy mivel a „hivatalnak” egy jegyzője, ergo egy bélyegzője van, azt is célzattal adtam oda kollégámnak (persze több van, többeknél, sorszámozva). Lett is nemulass, gyanúsítottként járhattam kihallgatásra, ahol végigszenvedhettem az egy ujjal jegyzőkönyv-pötyögtetést, szöveg elvesztést, nyomtatóhibákat a rendőrségen, persze más városban. Viszonylag hamar megszületettek a nyomozást megszüntető határozatok, mert a hivatali visszaélés jogtalan hátrány okozására, vagy jogtalan előny szerzésére irányuló célzatos bűncselekmény” és esetemben sem volt megállapítható. Igen, de „feljelentőm” minden ilyen rendőrségi határozattal szemben panaszt tett az ügyészségen, ahonnan többször újra elrendelték a nyomozást, kezdődött minden előlről. Mikor az ügyészt megkérdeztem, hogy mégis mikor lesz ennek vége, azt válaszolta: amikor a feljelentő/panasztevő megunja. (És én nem unhatom meg?) Egyszer azonban csak vége lett, előtte azonban még leveleivel megpróbált „bemószerolni főnökeimnél” (polgármester, képviselők, megyei közgyűlés elnöke).

Összeesküvés?

Törvénymódosítással a 2002. évi önkormányzati választáson szerzett képviselői megbízólevél-átadástól számított 30 napon túl nem lehet önkormányzati képviselő (kivéve, ha az összeférhetetlenségi okot 30 napon belül megszünteti) az, „aki, illetve akinek a személyes közreműködésével

működő gazdasági társaság önkormányzati feladatot a képviselő-testülettel, vagy szervével kötött vállalkozási, megbízási szerződés, vagy munkaszerződés alapján lát el.”

Két vállalkozó háziorvosunkat ekkor képviselővé választották, majd képviselő-testületünk zárt ülésen hozott, 162/2002. (XII. 12.) számú határozatával úgy döntött, hogy a háziorvosi tevékenység nem összeférhetetlen. A megyei közigazgatási hivatal 2003. január 15-én keresetet nyújtott be a megyei bírósághoz az összeférhetetlenség kimondására. A bíróság február 17-én a közigazgatási hivatal kérelmét elutasította, azért, mert két orvos-képviselőnk betéti társaságának vezetését gyermekére átruházta, és 2003. január 1-el ezek a betéti társaságok kötöttek szerződést képviselő-orvosainkkal a háziorvosi teendők ellátására. (Tényszerűen meg kell jegyezni, hogy később másutt született bírósági jogerős ítélet ugyancsak nem minősítette összeférhetetlennek a képviselőséggel a vállalkozó házi-orvosi státuszt).

Testületünk 2003 márciusi ülésén két ülés közötti eseményekről adott tájékoztatójában polgármesterünk információt adott az ügyről, jelezve, hogy ő „megállapodásokat a két orvossal nem írt alá, azokról csak utólag, véletlenül szerzett tudomást”. Ugyanezen év május 24-i testületi ülésének napirendjére került két képviselő indítványa, miszerint a két betéti társasággal az új szerződést 2003. február 5-én (a polgármester többnapos külföldi tartózkodása alatt) az alpolgármester és a jegyző írta alá, szerintük a polgármestertől „hatáskör-elvonással”, a jegyző pedig elmulasztotta jelezni neki a jogszabálysértést. Bizottsági vizsgálatot indítványoztak, illetve a két szerződés semmissé nyilvánítását. Ez egzisztenciálisan is érintette volna a két orvos-képviselőt, pártpolitikai cél is felsejlett, hisz a két képviselő kiesése időközi választást eredményezne (az indítványt két baloldali képviselő tette), ami jelentősen módosíthatná a testület összetételét. Ezen a május 24-i ülésen az indítványozó képviselő javaslatát elfogadva testületünk titkos szavazással döntött, amelyen egyik képviselői indítvány sem kapott elegendő szavazatot (az első 9-9-es „döntetlenre” jött ki, míg a másodikkal 8-an értettek egyet, 10-en pedig elvetették).

„Kudarcos” kísérletek:

A most következő történetek nemigen kíváncsoznak önkormányzatunk turisztikai múltjának dicső lapjaira, bár lehet, hogy én látom rosszul, lehet, hogy bele sem kellett volna kezdenem ezekbe. Apropos, most a papírjaimat forgatva a földre esett egy 2006-os országgyűlési választási, Hajdúszoboszlóra is vonatkozó kampány-prospektus, aminek egyik fotója nehezen kisenvedett sikerről tanúskodik, úgyhogy megemlítem. A fotón egy daruval történő táblacsere látszik az M3-M35-ös sztráda elágazásánál, mégpedig az, hogy veszik le a „Debrecen-Hajdúböszörmény” irányt jelző, és emelik helyére a „Debrecen-Hajdúböszörmény-Hajdúszoboszló” útvonalat mutató táblát (amire képviselő-jelöltünk ujjal mutat). Ki gondolná, hogy ezért évekig hiába küzdöttünk, eredmény nélkül jelezve, hogy a ben-

nünket megcélzók közül sokan eltévednek, és Nyíregyháza felé mennek tovább, majd órákat bumlizhatnak, míg végre mégiscsak megérkeznek a vágyott Szoboszlóra. Mígnem az egyébként akkor közlekedési államtitkár képviselő-jelöltünk megkeresett, kérdezve, hogy miben tudna segíteni. Hát ez az, ütöttem a fejemre, a táblacserében! Meg is szervezett egy tárgyalást hivatalában az autópálya-kezelő cég főmérnökével, aki fanyalgott, hogy más is (pl. Hortobágy, stb.) is kérhet majd illet. Nekiستم, hogy van fogalma arról, mennyien keresik évente Szoboszlót turisták, kb. 250 ezren. Erre az államtitkár azt mondta, hogy akit legalább ennyien keresnek, az szintén kaphat táblát majd!

Számomra kudarc az Ady Endre utca elején levő Fazekasház meg nem szerzése önkormányzatunknak (bár a hajdúság egyedi értékét képviselő Csanády-ház meg nem vásárlása azt jelzi, elképzelhető, hogy mégsem az), igaz, legalább a fekete kerámia-gyűjteményt sikerült jó helyre, múzeumunkba menteni. Mivel többek között én is többször tárgyaltam erről Pista bácsival, általam jól ismert ügyvédjével elő is készítettünk mindent, különösen „derült égből villámcsapásként” ért az a hír, hogy mégsem a miénk lesz, mert egy hivatali vezető kollégám „szerezte meg”. Nem vigasz, hogy ő ez után kikerült a hivatalból.

Igazi turisztikára térve következzen a veszni látszó német turisztikai piac egy „megdolgozási” kísérlete. Azzal a jó szokással indult, amellyel a szállodák vezetői jelezték a város (leginkább turizmusa) szempontjából hasznos, illusztris vendégek nálunk létét, hogy megkereshessük őket. Polgármesterünk általában rám bízta ezeket a tapogatózásokat. Így volt ez akkor is, amikor Kurucz Gyula szabolcsi származású író (aki szerintem a legjobb könyvet írta 1956-ról – Lukács evangéliuma – igaz, a legjobb drámát pedig társszerzőként szoboszlói író – Kazamaták -) tartózkodott egyik szállodánkban. Vele beszélgetve az is kiderült, hogy 1990-től éveken át magyar kulturális diplomata volt Németországban, Berlinben, illetve Stuttgartban. Gyorsan szerveztünk is vele – 2009. május 14-én – egy író-olvasó találkozót, ahol turisztikai és városmarketing kérdések is felvetődtek. Így turisztikai bizottságunk támogatásával június végén (Hungarospa Thermál) szállodánkba tárgyalásokra 3 napra meghívtuk vendég-ségbe. Tervünk – a németül készülő prospektusaink nyelvi javításán túl – az volt vele, hogy ő maga, illetve kapcsolataival, miben és hogyan tudná segíteni Hajdúszoboszló német vendégforgalmának növekedését, különösen a nyári időszakon kívül. (Itt meg kell jegyezni, hogy Németországból hozzánk érkező vendégeink száma még 2001-ben is közel 30.000 volt, ami akciónk idejére ötödére esett vissza. A német vendégek azért is különösen fontosak – lennének – , mert nem „hétvégések”, hanem „kúravendégek”, átlagosan 10-15 vendégéjszakát töltenek el.) Készített is négy vázlatot (Hajdúszoboszló kívánatos arculata; vonzerő ötletek; wellness-projekt; marketing-stratégia). Hamar arra jutottunk, a várossal közös tervek teljesítéséhez egy németországi szakértő bevonása szüksége, így kapcsoltuk be 2009 végétől, – miután nyugdíjba vonult – Klaus Lindemannt, Stuttgart

és régiójának korábbi marketingigazgatóját. Ő két év alatt 4 alkalommal látogatott el hozzánk, sok tárgyalást folytatva turisztikai illetékeseinkkel. (Az alábbi történet példa arra, hogy milyen kicsi a világ. Testvérvárosunk Bad Dürkheim Baden-Württemberg tartományban van, ahonnan Lindemann úr érkezett. Amikor szállodánkban megláttuk egymást, elcsodálkoztunk, hisz mi már találkoztunk. Igen, Stuttgartban, amikor testvérvárosunkban járva a tartomány miniszterelnöke a nemrég elhunyt Ervin Teufel, aki nem „ördög”, hanem rendkívül joviális ember volt – fogadta delegációnkat, akkori marketing tanácsadójával, Lindemann úrral együtt.) Persze tevékenysége nem merült ki ennyiben, Németországban is aktív volt városunk képviseletében, szerződésének megfelelően. (Tárgyalások ottani illetékeseikkel, részvétel turisztikai vásárokon, médiamegjelenés és újságírói study tour szervezése, stb.) Egyébként képviselő-testületünk 2010. április 22-i ülésén kapott tőlem tájékoztatót együttes munkánkról, amely turisztikai bizottságunk minden érdemi lépésbe bevonásával zajlott. Kiemelten hasznos volt, hogy szakértőnk szervezésében 2010. szeptember 2-6. között 9 németországi újságíró tartózkodott nálunk, részt vettek az I. Papp László Ökolívó Emlékversenyen, örömnaponkon, megismerkedtek városunkkal és a Hortobággal. Így többször – ráadásul olcsón, hisz az egész program 850 ezer forintba került – sikerült megjelennünk a német médiában, amire az utóbbi évtizedben nem volt példa. Létrejött turisztikai kft.-nk turisztikai desztináció szervezetként, ami koncentráltan végzi a turisztikai marketingtevékenységünket, ezért átvette a Lindemann-programot is. Egyre több fanyalgást tapasztaltam, hisz nem lett több német vendégünk – persze ehhez több pénz és munkabefektetés, nagyobb „kifutási idő” lett volna szükséges, az igyekezet, a türelem és a kitartó bizalom azonban kevésbé jellemző magyar sajátosság. Szomorú fejlemény volt, hogy az egyik legrangosabb német, a müncheni turisztikai vásáron szakértőnk 3 évre megszerezte a bejárat melletti csárda (amit mindenki meglátogat ott, az üzleti tárgyalások fő helyszíne is) működtetését Tuba-tanyánknak, de azt nem tudtuk elérni, hogy városunk legfőbb és turisztikai vezetői megjelenjenek ott! *(Pedig itthon hiába várunk a „sült galambra” német vendégek képeiben is.)*

Nem volt mit tennem, az éves önkormányzati költségvetés elfogadása után – amelyben egy „fitying” sem szerepelt erre a célra – levelet fogalmaztam szakértőinknek, válaszként 2011. évi szerződési ajánlatukra, ami már kb. 10 millió forintot igényelt volna leírtam, hogy – csak egy évre? – fel kell függesztenünk együttműködésünket. A remélt (persze, hogy meg nem valósult) folytatásra pedig javasoltam, olyan területekre irányuljon, amelynek direkt eredményeként német vendégszámunk már az adott évben növekszik (pl. német turistacsoportok érkezése tour operátorok segítségével, konferenciák szervezése nálunk, egészségpénztárakkal, diszkont légitársaságokkal eredményes tárgyalások, stb.), amelynek többletbevételéből tudnánk a honoráriumot fizetni. Persze hogy elenyészett ez a kezdeményezés, a német vendégeink száma pedig nem nő azóta sem, papíron maradt szakértőink cselekvési terve, és 33 pontos programja városunk felfuttatására Németországban. (A németek bizalma is megszűnőben van hazánk iránt.)

Nem jutott jobb sorsra a másik, Svédországból érkezett kezdeményezés sem. Pedig „Skandináviában” az időjárási viszonyok miatt szinte mindenki reumás, mégsem járnak a „reumások Mekkája”-ba, ami a norvég reumaszövetség elnökének korábban tett látogatásakor is igazolódott. (Velük alapvető együttműködési akadály volt, hogy egészségbiztosításuk magyarországi gyógykezeléseket nem finanszírozott. Azóta, európai uniós tagokként másként kellene ennek lenni!)

2013 nyarán e-mailben együttműködési ajánlatokkal jelentkezett nálunk Dél-Svédországból, a repülőtérrel is rendelkező Kalmarból az egyik ottani cég képviseletében önkormányzati képviselőként is bemutatkozó, ott élő magyar szakember. Turisztikai bizottságunk egyeztetésével meghívtuk hozzánk pár napos látogatásra, amelyről tapasztalatait egy 7 oldalas írásban küldte meg. Együttműködést látott benne lehetségesnek velünk a terápiás gyógyászati ágazatunk fejlesztésében, a svéd turizmus beindításában és kifejlesztésében, amit ő mindkét országot, nyelvet jól ismerve (a svéd helyi politikai életben 25 éve vesz részt) segíteni tud, „egy bizonyos határ elérése után anyagi térítésért”. A mi tárgyaló szakembereink véleménye látogatásáról, ajánlatáról, kezdeti svédországi puhatolózó lépéseiről – a köszönet tolmácsolása mellett – az volt, hogy:

„Svédország általunk, önmagunkban nehezen megoldozható piacot jelent, ahol nagy a turisztikai verseny, ezért kormányzati intézkedések is szükségesek lennének. Bár nem kívánjuk feladni ezt a potenciálisan fontossá váló irányt, azonban korlátozott anyagi-személyi erőforrásaink nem teszik lehetővé elvárható színvonalú ottani megjelenésünket, mert kapacitásainkat költséghatékonyabb irányba, a környező országokra kell koncentrálnunk”.

„Majdnem partnerünk” reakciójában reményét fejezte ki, hogy „talán egy nem túl távoli jövőben kialakulnak a formális együttműködés feltételei is”. A remény persze remény maradt, mert néhány kinti, érdekünkben tett lépéseiről küldött tájékoztatás után, 2015 márciusának végén – elkerülendő a „Lindemann-szindróma” kialakulását – kénytelen voltam az alábbiakat írni neki:

„Lehet, hogy én ítélem meg rosszul – vagyis városunknak potenciálisan hasznosnak – a veled történő együttműködésben rejlő lehetőségeket, avagy rosszul közelítek, mert nálunk ehhez támogatót nem találok. Persze lehet a „magyar betegség” miatt, amely befektetés, erőfeszítés nélkül várja az eredményt és ha nem jön, másban keresi a hibát? Tény, hogy a továbblépés útját nem látom.”

Járásosítás:

Eleve rossz közhatalmi jogi konstrukció volt az Ötv. szerinti nálunk, amely a jegyző szerepét „mindenesként” (legalábbis mindenért felelősként) határozta meg. Ennek döntő eleme, hogy – a segítségére levő polgármesteri

hivatallal az állam által reá testált (delegált) államigazgatási hatósági jogköröket is el kell látnia, aminek feltételeit – minimális állami támogatás mellett – a képviselő-testületnek kellett biztosítani az önkormányzati kasszából. (Rémlik ugye, írtam pályám elejéről, mikor ilyen költségvetési igényemre azt mondta egyik képviselőnk: adunk, de csak 1 forintot a hivatalra! Érdekes, hogy ez a körülmény, tehát az, hogy nincs meghatározva, mennyit kell kapnia a hivatalnak, nem hangzott el érvként a járások létrehozásáról folyó vitában.) Folyt is a vita erről éveken át állami-jegyzőszövetségi berkekben, amiben nekem is voltak renegát ötleteim, amiről memoárom másik kötetében írok. (Azért „renegát”, mert azon néhány kolléga között voltam, akik nem akartak semmiképp állami alkalmazottak lenni.)

Végül kormányzatunk 2013. január 1-től létrehozott 175 járási és 23 fővárosi kerületi hivatalt, ebből megyénkben 10 létesült. Ebbe a létrehozási módba – mármint, hogy természetesen az önkormányzatok / polgármesteri hivatalok bázisán alakították ki őket, szinte „belekódolták” a konfliktusokat. No, ebből lett nálunk is bőven! A vonatkozó (2012. évi XCIII.) törvény szerint a járási hivatalokban a Magyar Állam ingyenes használatába kerülő ingatlan és ingó vagyonról, valamint a polgármesteri hivatalból oda átkerülő köztisztviselőkről a települési önkormányzatoknak meg kellett állapodniuk a megyei kormány megbízottal 2012. október 31-ig. (Ha ez nem sikerül, abban az esetben az állami megyei szerve egyoldalúan, határozattal dönt, ami ellen fellebbezésnek nincs, de bírósági felülvizsgálatnak van helye, viszont a határozat végrehajtására ennek nincs halasztó hatálya.) Polgármesterünk közreműködésével zajló tárgyalásaink eredményesek voltak, így polgármesterünk előterjesztést tett képviselő-testületünknek 2012. október 11-i ülésére a megállapodás megkötésére. (Ebben leírta, hogy „a polgármesteri hivatali dolgozók elhelyezési körülményei nem sérülnek” meg „a közös munka során a kormányhivatal együttműködőnek, jó partnernek mutatkozott”, tehát „elfogadható, korrekt megegyezés született”.)

Az előterjesztésre csak 6 igen szavazat született, a másik 6 képviselő nem támogatta a határozati javaslatot (polgármesterünk tartózkodott). Polgármester úrral egyeztetett tartalmú, másnap a kormányhivatal illetékes főosztályvezetőjének erről küldött levelemben írtam az alábbiakat is: „A kialakított konstrukciót sem a bizottságok, sem a testület ülésein senki sem kifogásolta.

Képviselő-testületünk ritkán szokott politikai jellegű döntéseket hozni, most azonban jól látható volt, hogy a létrejött megállapodást ugyan mindenki elfogadhatónak tartja, de – lévén, hogy a kormánypárti képviselők nincsenek többségben – a többi képviselő (szabad utat enged ugyan a járási hivatal létrehozásának) szavazatával támogatni azt nem kívánta. Mindezekre tekintettel kérjük, hogy Kormány megbízott Úr a konstruktív együttes tevékenységünkkel kialakult megállapodás tartalmának megfelelő határozatot szíveskedjen hozni, mert az jól szolgálja a kormányzati átalakítási célok teljesítését, megteremti a járási hivatal működési feltételeit, megtartja önkormányzatunk / polgármesteri hivatalunk megfelelő munkakörülményeit.”

Négy nap múlva a „hat fideszes” önkormányzati képviselőnk a témában rendkívüli képviselő-testületi ülés megtartását kezdeményezte a polgármesternél, de ezen az október 26-i ülésen sem kapott kellő többséget a javaslat. Így jött el a megállapodási törvényi határidő utolsó napja, pontosabban előbb 30-a. Ekkor két dolog történt. Egyrészt öt képviselő újabb rendkívüli ülés megtartását kezdeményezte 31-én 14.30 órára. Másrészt olyanok is felhívtak mobiltelefonon „magas (pl. kormányzati, parlamenti) helyekből”, akik azelőtt és azóta soha, mivel polgármesterünk külföldön volt, és őt nem érték el. Jelezték, hogy köreikben egyre nő a Szoboszlót megleckéztetni akarók száma, készek máshová (pl. akár Nádudvarra) „áttenni” a járásszékhelyet, vagy Szoboszlót Debrecenhez „kapcsolni”. (Bennem ekkor felöltött Nagyálló meg Földes, akik a vasút, vagy éppen Nádudvar, aki a közút nem engedélyezése miatt is veszített súlyából az évek során.) Másnap rögtön kerestem a polgármestert távollétében, alpolgármester hiányában, mivel abban az időszakban ilyen nem volt választva nálunk, helyettesítésére jogosult ügyrendi bizottsági elnököt. Ő egyeztetett – jelenlétemben, szobámban, mivel kérésemre nem mentek külön „frakciótársaival”, majd délutánra összehívta az ülést, amit jog szerint erre a kezdeményezésre köteles volt megtenni. Igaz, az előírás 5 napon belülre szólt, de minden későbbi nap munkaszüneti lett volna, emellett a törvényi határidő is lejárt volna. Az ülésen említette, hogy új információk kerültek birtokunkba, például a megyei újság honlapjáról, amely szerint a hét járásközponttal történő megállapodás délelőtti kormányhivatali aláírásakor megyénk kormány megbízottja kijelentette, hogy nem kíván élni törvényi felhatalmazással, és nem hoz határozatot, mert nem kívánja Szoboszlóra erőszakolni a feladatot. A debreceni (parlamenti képviselő is) polgármester szerint ebben az esetben kijelölhetnek más települést járásszékhelynek, vagy széteszthatják „településeinket” más járások között, Debrecen már jelezte is, hogy szívesen ellátja ezt a feladatot. *(Még csak ez hiányzott volna, hogy elinduljon „Szoboszló Debrecen általi állami gyarmatosítása”, eleink forognának sírjukban – gondoltam ekkor. Gyanúmat igazolja, hogy évekkel korábban a tanúja voltam, amikor a debreceni főnök azt mondta hortobágyi kollégájának: majd akkor működünk együtt veletek, akkor segítünk nektek, ha újra városi legelőnk lesztek.)*

Testületi ülésünkön egyes képviselőktől elhangzott, hogy megváltozott a téje ennek a napirendi pontnak. Eddig az volt a kérdés, hogy megállapodással, vagy határozattal, de létrejöhet a szoboszlói székhelyű járás. Az új információk alapján mostmár az a kérdés, hogy járásszékhely leszünk, vagy sem, ezért felelős képviselőként csak az „igen” gombot tudja megnyomni, mert nem kívánja azt, hogy térségünk lakosságának Debrecenbe kelljen járniuk ügyek intézésére. Az is tény, hogy Szoboszló ultimátumot kapott, nem kockáztathatják, hogy mintegy 50 ezer térségi ember olyan helyzetbe kerüljön, hogy idővesztéssel, pluszkiállással tudják ügyeiket intézni. Nem csoda ezek után, hogy a jelen levő mind a 11 képviselő – a polgármester szabadságon, külföldön volt – egyöntetűen igennel szavazott.

Nekem az volt a véleményem, hogy a kormányzati intézkedésekkel szembeni „nemzeti ellenállás fészke” nem minden tervezett intézkedéssel szemben kell legyen önkormányzatunk. Éppen itt jelent meg plasztikusan a városi-térségi jól felfogott lakossági érdek, mert polgáraink sem kaphatnak kevesebbet oktondi „széllel szembeni ellenkezés” miatt. Persze nem az én bármilyen álláspontom döntött most sem, hanem szerencsére a valós lehetőségek reális számbavételén alapuló józan belátás. Igaz, a döntéshozók egynémelyike engem jelölt meg utólag „bajkeverőnek”, olyat is rám fogva, amit nem mondtam, nem tettem. Tényleg nem tettem meg, annak ellenére, hogy a reggeli irodámbani egyeztetésen azt megígérttem a jelenlevőknek, hogy a rendkívüli ülésről, előtte felhívom és tájékoztatom, polgármesterünket. Azért, mert ő onnan messziről nem láthatta az itteni fejleményeket, mondhatom úgy is, „nem volt képbén”, tehát a döntés meghozása az itthon levők joga és kötelessége volt. Kaptam is érte tőle, majdnem kirúgást, többórás vitánk után. Szerencsére több mint 3 évtizedes közös munkánk nyomott többet a mérlegelésénél, így kiszolgálhattam jegyzői időmet nyugdíjazásomig. (Jogi álláspontom változatlanul az: a tartós távollét – márpedig a többnapos szabadság szerintem ez a kategória – megalapozza a helyettesítést – polgármesterünk más véleményen volt.) Kérdés csak az: jól, vagy rosszul döntött, döntöttem, döntöttünk akkor?

Zárszó

„Gyalog jöttem, ahogy megyek,
nem hurcoltak Mercedesek.
Audi sem volt alattam,
becsületben megmaradtam.”

Ezt gondoltam ki mottónak, visszatekintve pályafutásomra. Tamási Áron után szabadon átköltve, meg azt: azért vagyunk a világon, hogy – nemcsak valahol otthon legyünk benne, hanem – az egy kicsit jobb legyen általunk. Már a rendszerváltás menetében rájöttem, hogy nem vagyok alkalmas politikusnak, mert annak – sokszor vakon – hinnie kell, én meg tudni szeretek. Visszatérően mondogattam: az élethez szerencse kell. Nekem volt. Szerencsére. (Lehet, hogy másokéra is.) Például abban, hogy

- a 7 éves koromban tüdő-, vese-, vesemedence-gyulladás miatt ért klinikai halálból visszajöttem, és azóta nem voltam beteg;
- 56 éves koromig, igazából sérülés nélkül tudtam focizgatni;
- egyetlen, általam kedvelt munkahelyen dolgozhattam végig, nem is nagyon csábítottak máshová;
- képes voltam szakmai „tudományos” munkát folytatni, ideértve a közigazgatási szakértői, illetve informatikai rendszerfejlesztő tevékenységet is;
- nem nagyon „zaklattak” kitüntetésekkel, igaz a jogász hivatásrendek egy-egy képviselőjének évente adományozott Deák Ferenc-díjat 2016-ban nem utasíthattam vissza (ezekkel kapcsolatos alapállásom: a munkáért fizetés jár, a nagyon jó munkáért jutalom, a kiemelkedő cselekedetért pedig lehet kitüntetés);
- korrupciós kísérletek sem zajlódtak velem, mindössze két „piti” próbálkozás volt, amit természetesen kapásból hárítottam;
- akkortájt lehettem jegyző, amikor ennek fontos szakmai szerepe volt, a jegyzői szakmai érdekképviselői szervek jól működtek a tágabb önkormányzati közösség hasznára;
- elértem és elégedetten élem a nyugdíjaskort, bár az ország (ott nem szolgálatot, hanem pökhendi uralkodást látok), a települési önkormányzatok iránya, állapota komoly aggodalommal tölt el;

és különösen

- valami hasznosnak, jónak, a közösség érdekében állónak a kialakításában, működtetésében, fejlesztésében játszottam helyi – és kicsit országos – szerepet, aminek a „leépítésében” már szerencsére csak alig kellett részt vennem.

Úgy látom, hogy amit és ahogy szerettem volna, beleírtam művembe. (Jól kiírtam magam Szoboszlóból, de sohasem írom ki magamból Szoboszlót.) Ha később rájövök, vagy mások jelzik, hogy valami fontos mégis kimaradt, akkor azt igyekszem „megjeleníteni” a másik kötetként szubjektívebb tartalmúnak szánt, „Egyszervolt jegyző” című visszaemlékezésemben. Kicsit

írnom kell még szakmai publikációs tevékenységemről, amelynek összesítő „jegyzéke” szerint különböző konferenciákon összesen 57 előadást tartottam, 29 cikkem jelent meg, 3 „komolyabb” tanulmányt, szakkönyvet írtam. Ahogy jegyzőnek nem születtem, úgy publikálónak sem, sőt kezdetben furcsán bámultam azokat, akik erre képesek. Kiderült később, hogy „gyakorlat teszi a mestert”, bele kell vágni, fog az menni! Első kísérletemet – „Javaslat kis- és középvárosi önkormányzati újszerű működési módszerek és korszerű szervezeti formák alkalmazására” – ma már gyermekem, másoktól ollózott anyagnak tartom, mégis hasznos volt, mert legalább jól összeszedtem őket. Publikációim zömmel ügyvitelkorszerűsítési, informatikai fejlesztési tárgyúak, közülük a 3 komolyabb szakkönyvet emelem ki:

- Ajánlás a jegyzőknek az önkormányzatok (polgármesteri hivatalok) informatikai stratégiájának elkészítéséhez a 2003-2006. (majd átdolgozva a 2007-2010.) évekre.
- A polgármesteri hivatalok korszerűsítésének, informatikai támogatásának hatékony módszerei (2003)
- A polgármesteri hivatali (kistérségi) összehangolt minőségirányítási, pályázatkezelő és informatikai rendszer dokumentumai (2005)

Megalakulásától, 1994-től 2015-ig vezettem az akkor létrejött Jegyzők Országos Szövetsége javaslatomra létrehozott Hivatalfejlesztési-Informatikai Bizottságát, amelynek keretében, az államnak, önkormányzatoknak is bedolgozva sokféle ügyvitel-korszerűsítő és informatikai stratégiaalkotó, megvalósító tevékenységet végeztem. Ez 2010-ig tartott, mert ekkor olyanok kerültek hatalomra, akik ezt nemcsak tőlem nem igényelték. (Persze „Jegyző és Közigazgatás” című szakmai lapunkba még írtam néhány „szösszenetet”).

Az élet furcsasága, hogy akkor mentem nyugdíjba, amikor az évenkénti országos jegyző-közigazgatási konferencia Szoboszlóra került (ezért sokáig küzdöttünk), no meg az állam kötelezően bevezeti az önkormányzatoknak az ASP-alkalmazásslátszóltató számítógépes rendszert (ezért, de nem ilyenért, hanem a valódi önkormányzati alkalmazásért szintén sokat harcoltam). Sosem voltam a „közhatalmi” – különösen a hatalmaskodó, kiskirályság-jellegű - önkormányzat-önkormányzás híve, hanem én ezt szlátszóltatnak, mégpedig szervező – érdekláltató – érdeklmeglátató – érdeklmeglátató – életmínőség-javító - közslóslátszóltató „közslóslátszóltató” teklátató (volna). Lehet, hogy lassan ennek is eljlön az ideje, különösen úgy, hogy a közslátszóltató, közslátszóltató funkcióklból már szinte semmi sem maradt a települési önkormányzatoknál?

Pályafutásommal elégedett vagyok, azt sikeresnek teklátom. Ne tűnjön szerénytelenségnek, hogy most idézek egy korábbi kollégám nyugdíjazásomkor nekem írt leveléből (mert tetszett, vezetői alapállásomat visszaigazolta):

„Te mindig ott voltál mellettem. És nemcsak mellettem! Te voltál a hivatali dolgozók védője, ahogy írtad az „egyszemélyi felelős”! És a szakmai munkádon túl Te ezt nagyon komolyan vetted. Szívből szereted és tiszteld az embereket. Odafigyelsz mindenkire, segítettél, emberséges, figyelmes voltál, és ha kellett kiálltál értünk. És kiálltál sokszor. Úgy ismertelek meg, hogy neked sosem volt ellenség, csak ellenfél, akit meg lehet és meg kell győzni, és amit használtál, azok a szavak és a tettek sohasem voltak az erő és a hatalom eszközei. Nagyon sokat tanultam tőled emberségből és ezt is nagyon köszönöm. A hivatal nélküléd már nem ugyanaz lesz, nyugdíjba vonult a legerősebb bástyája.”

Ha valamit kívánhatok: a hivatal ne is legyen ugyanaz, hanem még jobb, ugyanígy a teljes önkormányzat! Ezzel a jókívánsággal köszönöm meg mindenkinek, akit illet – és szerencsére sokakat illet –, hogy segítették munkámat, hozzájárultak ahhoz, hogy negyedszázadon át ennek a csodálatos városnak a jegyzője lehettem. Különösen köszönöm ezt a polgármestereknek, önkormányzati képviselőknek, cég- és intézményvezetőknek, és a közvetlen hivatali vezető és dolgozó kollégáimnak, akikre mindig számíthattam.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Az önkormányzati szervezet és működés jogi háttere, fő jellemzői ..	6
Választott szervek	6
A jegyző és a (polgármesteri) hivatal	9
Önkormányzati gazdasági alapok, közfeladatok	14
Önkormányzatunk működésének általános jellemzői	17
Centralizációs hátraarc 2011-től	26
II. Költségvetés, gazdálkodás, vagyonhasznosítás	31
Hogyan lett a múltunk a jelenünk (és a jövőnk)?.....	32
Vagyonkezelés, vagyonhasznosítás szabályai	37
Önkormányzatunk gazdálkodása	39
III. Kommunális és humán közszolgáltatások.....	45
Összefoglaló a közszolgáltatás-csoportokról	51
1. Önkormányzati közigazgatás – Polgármesteri Hivatal	51
2. Kommunális közszolgáltatások -	
városgazdálkodási és közüzemi cégünk tevékenysége	57
3. Humán közszolgáltatások – intézményeink működése	64
Köznevelés, közoktatás	64
Egészségügyi alap- és szakellátás	69
Szociális gondoskodás	70
Lakáspolitikai	81
Kultúra (közművelődés), sport támogatás	85
Önkormányzati kommunikáció.....	97
IV. Arányos városfejlesztés	104
Pályázati forrásszerzés	111
Esettanulmány a városközpont-revitalizációs programról	120
Fejlesztési „hattyúdalom” – Pávai-terv és... ..	133
V. Turizmusszervezés, nemzetközi-testvérvárosi kapcsolatok	138
Önkormányzati égisz és a hivatal ténykedése	138
Turisztikai desztináció menedzsment (TDM).....	152
A koronaékszer: Hungarospa fürdőparadicsom	158
Nemzetközi, testvérvárosi kapcsolatok	164
Nemzetközi pályázataink	174
Vendégbarát szolgálat és „antinepper-program”	177
VI. Belföldi szakmai és (kis)terségi együttműködés	190
Kistérségi társulásunk	192
VII. „Csemege” és vitás ügyek – perben, de nem haragban	208

MELLÉKLETEK

1. számú: A képviselő-testület összetétele ciklusonként
2. számú: Önkormányzati kitüntetésben részesültek
3. számú: Hajdúszoboszló turizmusának adataira
4. számú: Városi civil szervezetek és nekik nyújtott támogatások
5. számú: Képviselő-testületi működés jellemzői
6. számú: A költségvetési gazdálkodás adatbázisa (1991-2015)
7. számú: Pályázatregiszter a 2000-2015 közötti projektekről
8. számú: A kommunális ellátás mutatói

Ajánlott/felhasznált dokumentumok

(Részletesebb információk megszerzéséhez elsősorban ezeket javasolom.)

1. Hajdúszoboszló Önkormányzata a rendszerváltástól napjainkig 1990-2000. (2001. írta: Dr. Juhász Imre, lelőhelye az interneten: www.hajduszoboszlo.eu/önkormanyzat/letoltheto_dokumentumok/ egyéb dokumentumok)
2. Az egyes önkormányzati ciklusok tevékenységét, eredményét bemutató fontosabb anyagok (internetes lelőhelyük: www.hajduszoboszlo.hu önkormányzati turisztikai, illetve www.hajduszoboszlo.eu önkormányzati közigazgatási portál, valamint a városi könyvtár, illetve polgármesteri hivatal önkormányzati irodája, régebbi esetén).
- 2/1. Stratégiák, koncepciók, tervek, programok:
 - a) önkormányzati gazdasági programok ciklusonként, illetve értékelő anyagai (előbbieket választást követő éven belül, utóbbiak a választás évének szeptemberi képviselő-testületi ülésén születtek meg);
 - b) önkormányzat népjóléti és szociális koncepciója (elfogadása 1991. október 31-i, értékelése 1996. május 30-i képviselő-testületi ülésén);
 - c) az önkormányzat lakáspolitikai terve (elfogadva az 1995. november 2-i képviselő-testületi ülésén);
 - d) középtávú oktatási koncepció (elfogadva az 1995. június 15-i képviselő-testületi ülésén);
 - e) önkormányzati kulturális és tömegkommunikációs koncepció

- (elfogadva az 1996. november 28-i képviselő-testületi ülésen)
- f) idegenforgalmi koncepció (elfogadva az 1997. január 16-i képviselő-testületi ülésen, valamint idegenforgalmi település- és termékfejlesztési koncepció (Aquaprofit, a 2006. május 18-i képviselő-testületi ülésen)
- g) önkormányzati vagyonhasznosítási koncepció (elfogadva az 1995. november 30-i képviselő-testületi ülésen);
- h) rövidtávú városfejlesztési terv (elfogadva az 1994. év eleji képviselő-testületi ülésen);
- i) a hajdúszoboszlói kistérség projektorientált fejlesztési programja (2005. február), valamint energia-, illetve foglalkoztatási stratégiája (utóbbi a 2010. január 20-i képviselő-testületi ülésen tárgyalva)
- j) Hajdúszoboszló Város Helyi Fenntartható Fejlődési Terve (elfogadva a 2010. december 16-i képviselő-testületi ülésen)
- k) „Hagyományok, értékek, ízek Hajdúszoboszlón” – program-központú turisztikai fejlesztési koncepció (Aditus, elfogadva a 2009. november 26-i képviselő-testületi ülésen)
- l) Integrált Településfejlesztési Stratégia (2012. július 7., majd 2016.)
- m) városmarketing-stratégia (elfogadva a 2013. április 18-i képviselő-testületi ülésen)
- n) önkormányzati gazdaságfejlesztési program (elfogadva a 2014. február 27-i képviselő-testületi ülésen)
- o) gyógyhelyfejlesztési stratégia (elfogadva a 2015. október 8-i képviselő-testületi ülésen)

2/2. Éves költségvetések és zárszámadások

2/3. Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok éves beszámolóí (évenként az áprilisi képviselő-testületi ülésen)

2/4. Önkormányzati pályázatok regisztere (2000-2015), valamint a fontos pályázatok dokumentumai

3. Szak/könyvek:

- 3/1. Tibai Irma: A forró arany teremtmő ereje – 90 éves a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő (1927-2017)
- 3/2-3. Hajdúszoboszló monográfiája (1975), illetve Tanulmányok Hajdúszoboszló múltjából és jelenéből (2006)
- 3/4. Erdei Gyula: Szülőföldünk – lakóhelyünk Hajdúszoboszló, 2001.
- 3/5. Az üstökös kegyeltje késmárki Thököly Imre (Hajdú Múlt Műhely 2010)
- 3/6. Nagy László János: A hévizek atyja – Dr. Pávai Vajna Ferenc regényes életútja (2010)
- 3/7. Vida Lajos: Szilfákalja utca (Hajdú Múlt Műhely 2013)

- 3/8. Városi kincsek, helyi értékek Hajdúszoboszlón (2016)
- 3/9. Sándor Mihály: A hajdúszoboszlói futball 105 éve (2017)
- 3/10. A Hajdúszoboszlói Közülemi Kft. első 10 éve (2004.)
- 3/11. Az önkormányzati rendszer magyarázata (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1993.)
- 3/12. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény magyarázata (hvgorac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2012.)

A képviselő-testület összetétele ciklusonként

1990-1994

Jelölő szervezet

Polgármesterek: (Ekkor még a képviselő-testület választotta, 1990. október 25-i ülésén, a 19-ből 12 szavazattal.)

Kígyós József

Független Kisgazdapárt (FKgP)

(1994. augusztus 21-én elhunyt.)

Dr. Sóvágó László

Magyar Demokrata Fórum (MDF)

Képviselők:

1. sz. választókerület: Katona Tiborné	Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ)
2. sz. választókerület: Dr. Joó Zoltán	Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), SZDSZ – FIDESZ
3. sz. választókerület: Tóth Lajos	FKgP
4. sz. választókerület: Kabai Tibor	SZDSZ – FIDESZ
5. sz. választókerület: Dr. Kovács Zoltán	Hajdúszoboszlói Kör
6. sz. választókerület: Dr. Zemo Anna	KDNP
7. sz. választókerület: Dóró László	FKgP
8. sz. választókerület: Csisztuné Lajtos Mariann	SZDSZ – FIDESZ
9. sz. választókerület: Ortó István	SZDSZ – FIDESZ
10. sz. választókerület: Stach Ferenc	Független

Kompensációs listáról:

1. Váradi Ferenc	KDNP
2. B. Nagy Gyula	FKgP
3. Kígyós József	FKgP
4. Cs. Nagy Zoltán	Hajdúszoboszlói Kör
5. Kis István	Magyar Szocialista Párt (MSZP)
6. Czike Gábor	MDF
7. Sári Csaba	MDF
8. Badics András	SZDSZ – FIDESZ
9. Molnár Zoltán	SZDSZ – FIDESZ

Változások a ciklusban (a polgármesteren túl)

8. sz. Csisztuné Lajtos Mariann lemondott 1991. szeptember 5-én, helyére időközi választáson 1991. december 8-tól dr. Szűcs László (Hajdúszoboszlói Kör) került.

A pártlistáról bekerült Kis István lemondott 1991. április 2-án, helyébe a listáról Tamássy Ferenc került.

Czike Gábor ugyancsak listáról bejutott képviselő elhunyt 1992. június 13-án, helyére Dr. Papp Jenő került.

Molnár Zoltán lemondott 1992. április 16-án, helyére a listáról Kulics Sándorné került.

Kígyós József 1994. augusztus 21-én elhunyt polgármester képviselői helyére Kabay Nagy Lajos került az FKgP listájáról.

1994 – 1998

Polgármester: **Dr. Sóvágó László**

Polgármester-jelölt volt még:
Soós Sándor

Képviselők:

1. sz. választókerület: Piroska Mihály
2. sz. választókerület: Dr. Joó Zoltán
3. sz. választókerület: Sári Csaba
4. sz. választókerület: Dr. Kovács Zoltán
5. sz. választókerület: Erdei Gyula
6. sz. választókerület: Czeglédi Gyula
7. sz. választókerület: Radácsi Gusztáv
8. sz. választókerület: Kanizsay Béla
9. sz. választókerület: Túri László
10. sz. választókerület: Dr.Papp Jenő

Kompensációs listáról:

11. Dede Ernő
12. Dobrossy Barnabás
13. Mészáros Sándor
14. Fábián Attila
15. Nyéki István
16. Kis István
17. Sapielakné Kiss Katalin

Jelölő szervezet

MDF-FIDESZ-FKgP-
KDNP-Gazdakör
(Választási Szövetség)
(Az összesen 6670 érvényes
szavazatból 4647 szavazattal,
69,67%)

(2023 szavazat 30,33%)
MSZP-SZDSZ-Vendéglátók
Egyesülete

MDF-FIDESZ-FKgP-
KDNP-Gazdakör
(Választási Szövetség)

- „ -

- „ -

Független

MSZP

MSZP

Független

MSZP

MSZP

MDF-FIDESZ-FKgP-
KDNP-Gazdakör
(Választási Szövetség)

MSZP

MSZP

SZDSZ

Választási Szövetség

Választási Szövetség

Hajdúszoboszlói Kör

Hajdúszoboszlói Kör

1998 – 2002

Jelölő szervezet

Polgármester: Dr. Sóvágó László

FIDESZ-FKgP-MDF-
Hajdúszoboszlói Gazdakör
(Az összesen 7046 érvényes szavazat
ból 4062 szavazattal, ami 57,65%)

Polgármester jelölt volt még:
Dr. Joó Zoltán

Független
(2984 szavazat, 42,35 %)

Képviselők:

1. sz. választókerület: Kocsis Róbert

FIDESZ-FKgP-MDF-
Gazdakör (Polgári Választási
Szövetség)

2. sz. választókerület: Szilágyi János

Független Polgárok Haj-
dúszoboszlóért Egyesület

1999. január 13-án bekövetkezett halála után

1999. május 9-től

Váradi Ferenc

Független

3. sz. választókerület: Sári Csaba

MIÉP-Kisgazda Szövetség

4. sz. választókerület: Dr. Kovács Zoltán

Független

5. sz. választókerület: Erdei Gyula

MSZP

6. sz. választókerület: Czeglédi Gyula

Független

7. sz. választókerület: Radácsi Gusztáv

Független

8. sz. választókerület: Kanizsay Béla

MSZP

9. sz. választókerület: Túri László

SZDSZ

10. sz. választókerület: Dr. Papp Jenő

Polgári Választási Szövetség

Kompenzációs listáról:

11. Örvendi László

Polgári Választási Szövetség

12. Nyéki István

Polgári Választási Szövetség

13. Dede Ernő

MSZP

14. Dobrossy Barnabás

MSZP

15. Mészáros Sándor

SZDSZ

16. Kis István

Fizetővendéglátók Egyesülete -

17. Dr. Úr Attila Bendegúz

Ipartestület - Nyugdíjasok Szövetsége
Független Polgárok Hajdúszo-
boszlóért Egyesület

2002 – 2006

Polgármester: Dr. Sóvágó László

FIDESZ-MDF-Hajdú-
szoboszlói Gazdakör

(A 7651 összes érvényes szavazatból
4926 szavazattal, 64,38%)

Polgármesterjelöltek voltak még:

Dobrossy Barnabás

MSZP

(2114 szavazat, 27,63%)

Váradi Ferenc

Hajdúszoboszló Jövőjéért Egyesület

(611 szavazat, 7,99%)

Képviselők:

1. sz. választókerület: Kocsis Róbert	FIDESZ-MDF-Gazdakör
2. sz. választókerület: Váradi Ferenc	Hajdúszoboszló Jövőjéért Egyesület
3. sz. választókerület: Majoros Petronella	FIDESZ-MDF-Gazdakör
4. sz. választókerület: Dr. Kovács Zoltán	Független
5. sz. választókerület: Erdei Gyula	MSZP
6. sz. választókerület: Örvendi László	FIDESZ-MDF-Gazdakör
7. sz. választókerület: Radácsi Gusztáv	Független
8. sz. választókerület: Kanizsay Béla	MSZP
9. sz. választókerület: Túri László	SZDSZ
10. sz. választókerület: Dr.Papp Jenő	FIDESZ-MDF-Gazdakör

Kompensációs listáról:

11. Nagy Bálint	FIDESZ-MDF-Gazdakör
12. Szandai Kázmér	FIDESZ-MDF-Gazdakör
13. Cseh Magdolna	Hajdúszoboszlói Fizetőven- déglátók Egyesülete
14. Harsányi István	Hajdúszoboszló Jövőjéért Egyesület
15. Dede Ernő	MSZP
16. Dobrossy Barnabás	MSZP
17. Tarcsi András	SZDSZ

2006 - 2010

Polgármester: Dr. Sóvágó László

Polgármesterjelöltek voltak még:

Márton Attila

Dr. Úr Attila Bendegúz

Képviselők:

1. sz. választókerület: Kocsis Róbert
2. sz. választókerület: Váradi Ferenc
3. sz. választókerület: Majoros Petronella
4. sz. választókerület: Harsányi István
5. sz. választókerület: Szandai Kázmér
6. sz. választókerület: Örvendi László
7. sz. választókerület: Vágó Zsolt
8. sz. választókerület: Nagy Bálint
9. sz. választókerület: Dr. Rácz Tiborné
10. sz. választókerület: Dr. Papp Jenő

Kompenzációs listáról:

11. Dede Ernő
12. Erdei Gyula
13. Kanizsay Béla
14. Marosi György Csongor
15. Radácsi Gusztáv
16. Máté Lajos

17. Tarcsi András

Összefogás Hajdúszoboszlóért
–MDF

(A 8741 érvényes szavazatból 4115
szavazattal, 47,08%)

FIDESZ-KDNP-Magyar
Gazdakörök Országos Szövet
sége (MAGOSZ)

(3927 szavazat, 44,93%)

Független Polgárok Hajdúszo
boszlóért Egyesület – Hajdúszo
boszló Sportjáért Egyesület -
Tudod Várospolitikai Egyesület
(699 szavazat, 8%)

FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
Független

FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ
FIDESZ-KDNP-MAGOSZ

MSZP

MSZP

MSZP

Összefogás – MDF

Összefogás – MDF

Független Polgárok Hajdúszo-
boszlóért Egyesület – Hajdúszo-
boszló Sportjáért Egyesület –
Tudod Várospolitikai Egyesület
SZDSZ

2010 – 2014

Polgármester: Dr. Sóvágó László

Összefogás Hajdúszoboszlóért
(A 7929 érvényes szavazatból 4528
szavazattal, 57,11%)

Polgármesterjelölt volt még:

Szandai Kázmér

FIDESZ

(3401 szavazat, 42,89%)

Képviselők:

1. sz. választókerület: Kocsis Róbert
2. sz. választókerület: Dr. Rác Tiborné
3. sz. választókerület: Harsányi István
4. sz. választókerület: Majoros Petronella
5. sz. választókerület: Radácsi Gusztáv
6. sz. választókerület: Örvendi László
7. sz. választókerület: Kanizsay György
8. sz. választókerület: Dr. Papp Jenő

FIDESZ

FIDESZ

FIDESZ

FIDESZ

Összefogás Hajdúszoboszlóért

FIDESZ

Független

FIDESZ

Kompenzációs listáról:

9. Dr. Úr Attila Bendegúz
10. Marosi György Csongor
11. Tóth Attila

Civilek Hajdúszoboszlóért

Összefogás Hajdúszoboszlóért

Jobbik

2014 – (2019)

Polgármester: Dr. Sóvágó László

Összefogás Hajdúszoboszlóért
(A 8284 érvényes szavazatból 5400
szavazattal, 65,19%)

Polgármesterjelölt volt még:

Dr. Györgyi Zoltán

FIDESZ - KDNP
(2884 szavazat, 34,81%)

Képviselők:

1. sz. választókerület: Holoda Attila	Összefogás Hajdúszoboszlóért
2. sz. választókerület: Marosi György Csongor	Összefogás Hajdúszoboszlóért
3. sz. választókerület: Harsányi István	FIDESZ - KDNP
4. sz. választókerület: Antalné Tardi Irén	Összefogás Hajdúszoboszlóért
5. sz. választókerület: Orosz János	Összefogás Hajdúszoboszlóért
6. sz. választókerület: Kállai István
(lemondott, 2016. január 28-tól
időközi választás alapján)	Összefogás Hajdúszoboszlóért
Németi Attila Sándor	Összefogás Hajdúszoboszlóért
7. sz. választókerület: Kanizsay György	Független
8. sz. választókerület: Máté Lajos	Összefogás Hajdúszoboszlóért

Kompenzációs listáról:

9. Dr. Györgyi Zoltán
(lemondott a mandátumról, így azt
Majoros Petronella vehette át) | FIDESZ-KDNP

FIDESZ-KDNP) |
| 10. Kocsis Róbert | FIDESZ-KDNP |
| 11. Jónás Kálmán | Jobbik |

2. sz. melléklet

Városi önkormányzati elismerésben részesült
személyek és szervezetek
1990-2017

Hajdúszoboszló Város Díszpolgára	
Pávai Vajna Ferenc	1991.
Szép Ernő	1994.
Gönczy Pál	2006.
Hőgyes Endre	2006.
Kenézy Gyula	2006.
Kovács Gyula	2006.
Id. Erdei Gyula	2007.
Dr. Juhász Imre	2007.
Vida Lajos	2017.
"Hajdúszoboszló Városért"	
Miskolczi László	1992.
Szabó László	1992.
Dr. Juhász Imre	1992.
Sándor Károly	1992.
Fekete Borbála	1992.

Török Zoltán	1993.
Kígyós Sándor	1993.
Fazekas István	1994.
Kádár Sándor	1994.
Kígyós József (posztumusz)	1994.
Ráczy György	1995.
Jóvér Antal	1995.
Szabó Sándor	1995.
Radácsi Piroska	1996.
Hőgyes Endre Gimnázium	1997.
Oborzil Edit (posztumusz)	1997.
Dr. Kun Károly	1997.
Lovasbarátok Egyesülete	1998.
Úr Attila	1999.
Id. Erdei Gyula	2000.
Hajdúszoboszlói Városi Tűzoltóság	2001.
Czeglédi Gyula	2003.
Mészáros Sándor	2004.
Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar	2006.
Tóth Lajos	2006.
Janovitz Emil	2007.
Jenei Tibor (posztumusz)	2008.

Földesi János	2010.
Koncz Zsuzsanna	2011.
Hajdúszoboszlói Polgárőr Közhhasznú Egyesület	2012.
Szatmári Margit	2013.
dr. Takács Imre	2015.
Nagy Imre	2016.
"Kovács Máté Díj Hajdúszoboszló Város Közszeolálatáért"	
Tasi Miklósné	1996.
Tóth Barna	1997.
Dr. Bereczné Dr. Hanzéros Ilona	1999.
Takács Tamás	2001.
Dr. Kiss Tíbor	2003.
Varga Béla	2004.
Gombos Róza	2005.
Hajdúszoboszló Városi Lap	2006.
Hajdúszoboszlói Városi Televízió	2006.
Dr. Pósan Ferenc	2007.
Bagi Lajosné	2012.
László Jánosné	2013.
Dankos Ferencné	2015.

"Gönczy Pál Díj Hajdúszoboszló Város Pedagógiájáért"	
Dobrossy Barnabásné	1996.
Deli Lajos	1997.
Görög Mária	1998.
Csizmadia Katalin	1998.
Borbély Lajos	1999.
Bábás Valéria	2000.
Susán Lajosné	2001.
Tóth Endréné	2002.
Pál Ferencné	2002.
Nagy Balázs	2003.
Nagy Balázsne	2003.
Balogh Istvánné	2004.
Csáki Ferencné	2005.
Szabó Zoltánné	2006.
Túri László	2007.
Antalné Tardi Irén	2008.
Domokos Pál	2008.
Girasek János (posztumusz)	2010.
Márton Károly (posztumusz)	2010.
Császi Lászlóné	2011.
Katzirzné Tóth Andrea (posztumusz)	2011.

Halász Ferenc	2013.
Medve Istvánné	2013.
Márton Károlyné	2014.
Győri Zsuzsánna	2015.
Szilágyi Lajos	2016.
Erdei Gyuláné	2017.
"Szép Ernő Díj Hajdúszoboszló Város Kultúrájáért"	
Szoboszlói Kulturális Közösség	1996.
Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Énekkar	1998.
Antal János	1999.
Szabó István	2000.
Galánfy András	2001.
Losonczi Kálmánné	2002.
Vida Lajos	2003.
Juhász István	2004.
Berényiné Szilaj Ilona	2005.
Koncz Zsuzsanna	2006.
Kovács Gábor (posztumusz)	2006.
Fazekas Csaba	2008.
Borbély Lajosné	2010.
Maklár Kálmán	2012.
Törökné Komódi Judit	2012.

Tokaji Mária	2016.
Pánczél Zoltán	2017.
"Kenézy Gyula Díj Hajdúszoboszló Város Egészségügyéért"	
Dr. Nagy Sándor (posztumusz)	1996.
Dr. Zemo Anna	1997.
Dr. Ráday Sándor	1997.
Kígyósné Kiss Róza	1998.
Szilágyi János (posztumusz)	1999.
Dr. Nagy Sándor Tibor	1999.
Özv. Hallay Gyuláné	2000.
Dr. Pataki István	2001.
Dr. Garai Zsigmond	2002.
Dr. Pregun Géza	2003.
Bodnárné Szentjóbi-Bartha Emese	2004.
Dr. Zajdó Attila	2005.
Dr. Tóth Béla	2005.
Dr. Oláh Mihály	2006.
Dr. Szűcs László	2007.
Dr. Parti Gabriella	2008.
Dr. Szabó Barna (posztumusz)	2009.
Dr. Vida Sára	2010.
Dr. Kovács Zoltán	2011.

Dr. Szapora Erzsébet	2012.
Dr. Gáspár Eteléné	2013.
Magyar Rákellenes Liga Hajdúszoboszlói Alapszervezet	2015.
Rákosiné Butt Katalin	2016.
"Pávai Vajna Ferenc Díj Hajdúszoboszló Város Idegenforgalmaért"	
Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt.	1997.
Karikás Vendéglő-Panzió	1998.
Hotel Béke Szálloda	1999.
Rápolthy István	2000.
Katona Ferenc	2001.
Pinczés Károly	2004.
Magyar Zoltán	2005.
Losonczi Kálmán	2006.
Hotel Silver	2008.
Varga Mihály	2009.
Dr. Cseh Magdolna	2010.
Boruzs Ida	2015.
Fekete Gyula	2017.
"Kovács Gyula Díj Hajdúszoboszló Város Fejlesztéséért"	

Hunyadi György	1996.
Boruzs Mihály	1998.
Városgazdálkodási Rt.	2000.
Tóth Lajos	2000.
Hajdúszoboszlói Ipartestület	2000.
Balogh István	2002.
Kis István	2003.
Hajdúszoboszlói Közüzemi Kft.	2005.
Földesi János	2006.
Hódos András	2007.
Hajdúszoboszlói Városszépítő Egyesület	2009.
Nyéki István	2011.
Kanizsay Béla	2013.
"Hüse Károly Díj Hajdúszoboszló Város Sportjáért"	
Dóró Antal (posztumusz)	1996.
Egri Sámuel	1997.
Kocsis Sándor	1998.
Nagy Gyula	1999.
Kovács Lajos	2000.
Szabó László	2001.
Ludmány László és Ludmány Lászlóné	2002.

Ládi Imre	2003.
Szalóki Lajos	2004.
Juhász Károly	2005.
Magyar Lajos	2006.
Szabó Tamás	2008.
Némethy László	2009.
Korény István	2010.
Baranyai Szabolcs	2011.
Hegedűs Zoltán (posztumusz)	2012.
Orosz János	2012.
Dörgő Gyula	2014.
Pánisz László	2017.
"Tessedik Sámuel Díj Hajdúszoboszló Város Mezőgazdaságáért és Környezetvédelméért"	
Kovács Lajos	1997.
B. Nagy Gyula	1998.
Hajdúszoboszlói Gazdakör	1999.
Tóth László	2001.
Szarvas László	2003.
Magyar Elek	2004.
Kovács Károly	2005.
Herczeg László és családja	2006.

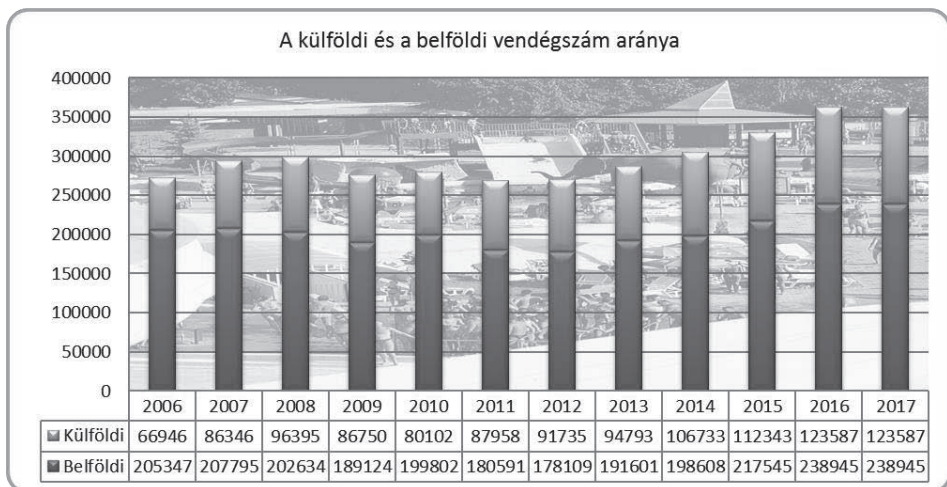
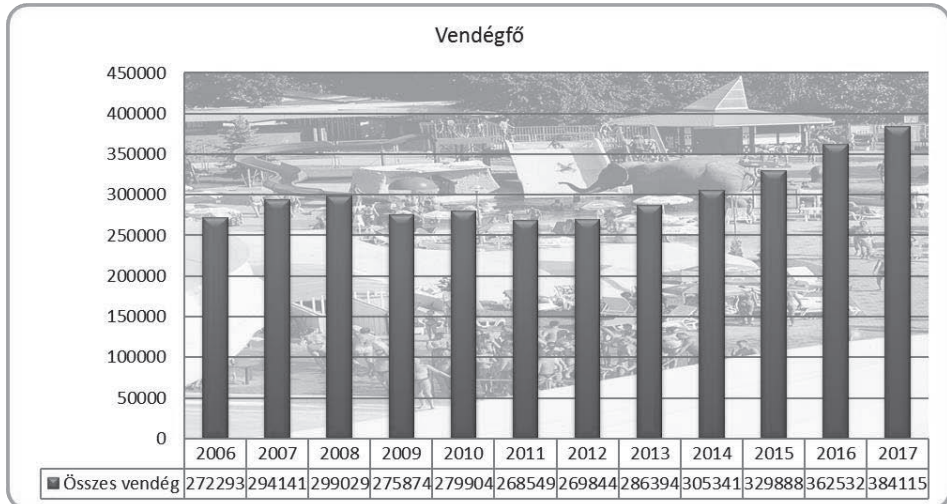
Kiss József Zoltán	2007.
Parti Gyula	2008.
Váczi Lajosné	2009.
Harangi Barna	2010.
Dr. Bánszegi Lászlóné	2011.
Csirmaz István	2012.
Balla Bernát	2013.
Hámos Lajos	2017.
„Hajdúszoboszló Kiváló Tanulója Díj”	
Forgó Melitta	2014.
Jónás Endre	2014.
Kállai Dániel Imre	2014.
Kaszás Hédi	2014.
Kerékgyártó Anita	2014.
Kis-Simonka Vince	2014.
Kocsis Péter Koppány	2014.
Szabó Brigitta	2014.
Szabó Marcell	2014.
Szabó Péter	2014.
Szabó Rebeka	2014.
Till Virág	2014.
Ulveczki Balázs	2014.

Váczai Barbara	2014.
Cseke Lajos	2015.
Dobi Gergő	2015.
Dorcsin Zsolt	2015.
Juhász András János	2015.
Kaszás Réka	2015.
Kocsis Péter Koppány	2015.
Molnár Benedek	2015.
Nagy Enikő	2015.
Ossik László	2015.
Patkós Viktória	2015.
Szabó Brigitta	2015.
Szoboszlai György	2015.
Varga Marianna	2015.
Végh Máté Levente	2015.
Bíró Sándor Gergő	2016.
Cifra János	2016.
Fodor Gréta	2016.
Gajdos Zsuzsanna	2016.
Hódos Katalin	2016.
Kányási Bence	2016.
Kis Levente	2016.

Kunkli Csaba	2016.
Ónadi Beatrix	2016.
Szabó Rebeka	2016.
Szűcs Kincső	2016.
Tamássy Boglárka	2016.
Varga Péter Tamás	2016.
Végh Máté Levente	2016.
Csillag Vivien	2017.
Fehér Tamás	2017.
Boross Máté	2017.
Rozmis Liliána	2017.
Biró Sándor Gergő	2017.
Szoboszlai György Balázs	2017.
Dancs Márton	2017.
Papp Viktória Lilla	2017.
Hódos Katalin	2017.
Szoboszlai Károly	2017.
Herka Dominik	2017.
Szatmári Judit Réka	2017.
Elek Zita	2017.
Szarvas Enikő	2017.

ÖSSZESÍTETT KIMUTATÁS

a vendégszám alakulásáról 2006-2017

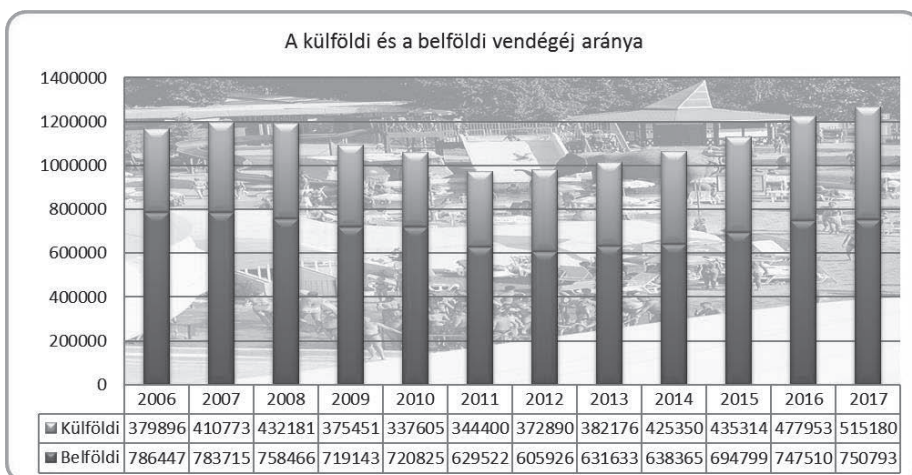
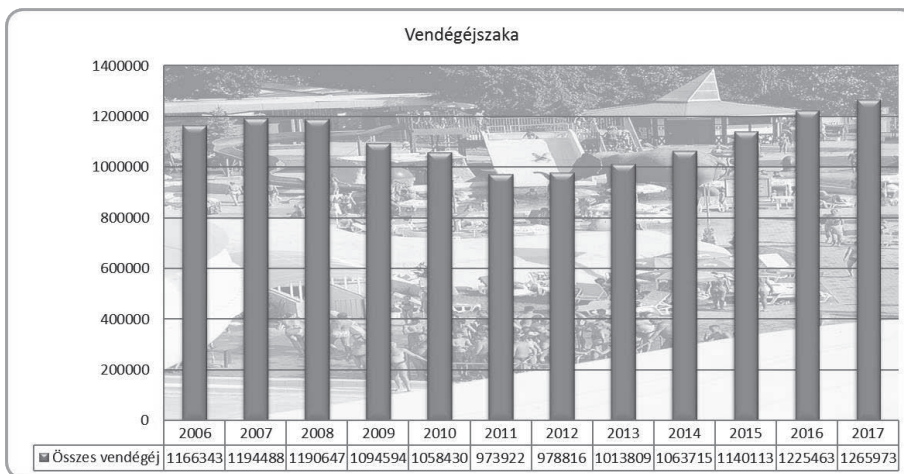

Külföldi vendég	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Német	15615	13096	11318	8970	8431	7675	6960
Lengyel	24766	25637	32500	30969	27905	31829	31383
Román	0	27240	34920	27546	24342	26687	26699
Cseh	na	na	na	na	na	na	na
Szlovák	0	6382	8023	12666	13143	14015	14918
Ausztria	na	na	na	na	na	na	na
Belgium	na	na	na	na	na	na	na
Hollandia	na	na	na	na	na	na	na
Nagy-Britannia	na	na	na	na	na	na	na
Olaszország	na	na	na	na	na	na	na
Svédország	na	na	na	na	na	na	na
Egyéb uniós	0	13991	5207	2321	2305	2390	3356
Ukrajna	0	0	2935	2290	2203	3870	4839
Orosz föderáció	na	na	na	na	na	na	na
Egyéb vízumos	0	0	1475	1988	1773	1492	3580
Egyéb	26565	0	17	0	0	0	0

Külföldi vendég	2013	2014	2015	2016	2017
Német	6133	5745	5592	5813	5433
Lengyel	36081	41048	44584	49570	35418
Román	24207	28139	30243	32630	30119
Cseh	2528	2920	2831	2846	21908
Szlovák	13278	15390	18105	21095	6631
Ausztria	560	553	498	512	5433
Belgium	151	116	128	175	3194
Hollandia	575	378	315	283	2427
Nagy-Britannia	199	238	251	285	2128
Olaszország	349	407	296	337	683
Svédország	229	211	242	378	460
Egyéb uniós	1320	1797	1803	2062	364
Ukrajna	5987	5708	4405	5309	359
Orosz föderáció	2344	3041	1782	1330	316
Egyéb vízumos	852	1042	1268	962	177

ÖSSZESÍTETT KIMUTATÁS

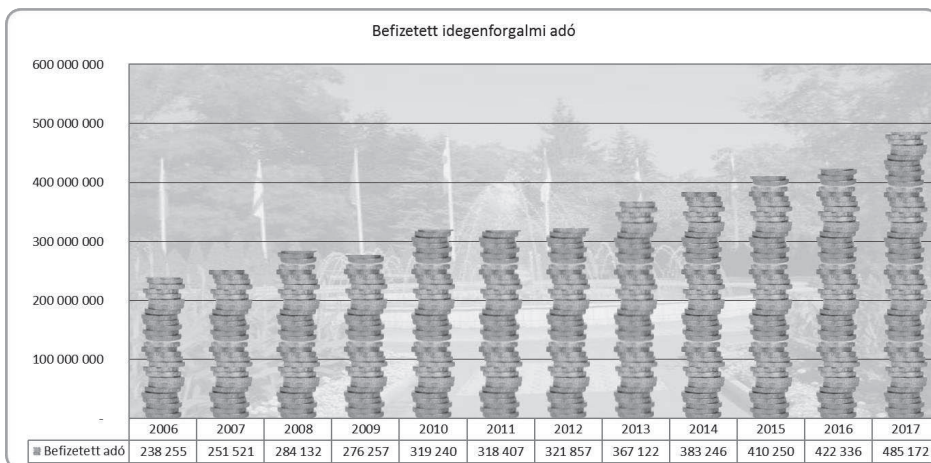
a vendégéjszakák számának alakulásáról 2006-2017

Külföldi vendégéj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Német	176671	149409	124291	100978	92962	84910	73287
Lengyel	107040	108674	139101	119247	105460	113509	119688
Román	0	73142	98795	77048	66433	73119	73870
Cseh	na	na	na	na	na	na	na
Szlovák	0	19450	24566	40875	42817	43597	46789
Ausztria	na	na	na	na	na	na	na
Belgium	na	na	na	na	na	na	na
Hollandia	na	na	na	na	na	na	na
Nagy-Britannia	na	na	na	na	na	na	na
Olaszország	na	na	na	na	na	na	na
Svédország	na	na	na	na	na	na	na
Egyéb uniós	0	60098	19470	8001	8004	8502	11989
Ukrajna	0	0	16862	12098	10008	12757	19067
Orosz föderáció	na	na	na	na	na	na	na
Egyéb vízumos	0	0	9027	17204	11921	8006	28200
Egyéb	96185	0	69	0	0	0	0

Külföldi vendégéj	2013	2014	2015	2016	2017
Német	66238	63401	61049	59683	54229
Lengyel	139402	156384	173751	195855	99725
Román	70043	81209	97329	94268	62426
Cseh	11012	13169	12606	13486	54229
Szlovák	40259	44056	51475	62533	30119
Ausztria	2598	2596	2281	2504	14941
Belgium	653	497	612	662	14286
Hollandia	1379	1417	1133	1402	10251
Nagy-Britannia	643	801	805	988	6669
Olaszország	911	1037	837	1033	3554
Svédország	1022	1019	1122	1712	1711
Egyéb uniós	3343	4453	4694	5607	1689
Ukrajna	24149	23883	19709	24863	1620
Orosz föderáció	17303	27312	13099	9035	987
Egyéb vízumos	3221	4116	4812	4322	881
Egyéb	0	0	0	0	0

IDEGENFORGALMI ADÓBEVÉTEL ALAKULÁSA 2006-2017

Megjegyzés:

Az idegenforgalmi adó mértéke:

2006	300 Ft/fő/vendégéjszaka	2011	230 és 410 Ft/fő/vendégéjszaka
2007	230 és 410 Ft/fő/vendégéjszaka	2012	230 és 410 Ft/fő/vendégéjszaka
2008	230 és 410 Ft/fő/vendégéjszaka	2013-től	450 Ft/fő/vendégéjszaka
2009	410 Ft/fő/vendégéjszaka	2017-től	500 Ft/hó/vendégéjszaka
2010	230 és 410 Ft/fő/vendégéjszaka		

4. sz. melléklet

		Irsz	Város	Utca	Képviselő	egyéb
	ALAPÍTÁNYOK					
1.	4. sz. Napköziotthonos Óvodáért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Kovács Gy. u. 24	Jenei Sándorné	Az óvoda nevelési és játékok eszközeinek fejlesztése. Az óvodapedagógusok és technikai dolgozók továbbképzésének folyamatos támogatása. Gyermek- és ifjúsági érdekképviselet.
2.	A Szakképzés Fejlesztéséért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Gönczy P. u. 17.	Szeifert Zoltánné elnök	
3.	A Törökdomb Úti Óvodásokért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Törökdomb u. 11	Holb Anita	Égésveszélymegelőzés, betegségmegelőzés, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, sporttevékenység végzése.
4.	Aprónép Óvodai Közhasznú Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 21.	Kocsis Éva elnök	
5.	Babavár Bölcsődei Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 1., postacím: Rákóczi u. 23-25.	Csendesné Palczert Csilla elnök	Bölcsődei nevelés segítése
6.	Bambinó Óvodai Közhasznú Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 84.	Gyuróné Kiss Osilla	Az óvodai nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés elősegítésére a Hajdúszoboszlói Egyesített Óvodai Intézmény "Bambinó" tagóvodája érkezői és anyagi értelemben vett értékeinek bármilyen formában történő növelése. A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, készségfejlesztése, valamint az eltérő fejlődésmenetű gyermekek komplex fejlesztése (0-18 éves korig), családjaik támogatása, segítése. Testi nevelés, az egészséges életmódra, iskolai életre való felkészítés, képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség legfőbb értékei kibontakozásának elősegítése. Kiegészítő szociális nevelési tevékenységek elősegítése a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A gyermekek sajátosságaihoz, egyéni eltéréseikhez és a szülői igényekhez igazodva lehetőség kínálódhat arra, hogy a gyermekek önmagukhoz mérten a legoptimálisabb mértékben fejlődésüknek különböző fejlesztési módszerek és eszközök alkalmazásával. Segítségnyújtás a gyermekneveléssel, gondozással kapcsolatos problémák, nehézségek megoldásában, szülői szerep megerősítésében.
7.	CSODAMANÓ KÖZHASZNÚ ALAPÍTÁNY (CSODAMANÓ ALAPÍTÁNY)	4200	Hajdúszoboszló	Hajdú u. 29-1.	elnök Kárási-Bencsik Mariann, tag Dr. Gubányi Éva, tag Orosz Imre	
8.	Emlékszoba Alapítvány - a zene és a költészet ápolásáért	4200	Hajdúszoboszló	Szabó László zug 6. fsz. 1.	Rigóné Szabó Judit Ilona	Bielczyk József Sándor újságíró, költő irodalmi hagyatékának gondozása, feldolgozása és kiadása, Bielczyk László Éva zenetörténelmi gyűjteményének közéleti, feldolgozása és kiadása, irodalmi, zenei élet felmérésének elősegítése Hajdúszoboszlón
9.	Ép Testben Ép Lélek '95 Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Szifákalja u. 29. III/2.	Szabó Attila Gabriella	Az alapítvány általános célja, hogy elősegítse az ifjúság egészségének a megőrzését és ezzel Hajdúszoboszló város sportjának fejlődéséhez hozzájáruljon. Ezen belül a súlyemelés sportágban kiemelkedő teljesítményt nyújtó sportolókat támogatni, a sportág fejlődéséhez szükséges anyagi feltételek biztosításához hozzájáruljon.

10.	Fekete Borbála Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Szifikkalja u. 2.	Lánczyk Anai, Ferencné e_tatar@online.hu	Fekete Borbálának a kiváló festőművésznék és legendás jó műzsanának festményei, értékes alkalmi művei megőrzése, pedagógiai módszerei alkalmazása, megőrzése, népszerűsítése, hivatás az igaz művészet mellett, Fekete Borbála pedagógiai módszerei alkalmazása, megőrzése, népszerűsítése, azon tanulók támogatása, akik tehetségüket és szorgalmukat ezt kiélelmük, illetve szociális körülmények ezt indokolják.
11.	Gönczy Pál Általános Iskola a Jövő Nemzedékért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Kálvin tér 7.	Kovácsné Gál Magdolna elnök	A Gönczy Pál Ált. Iskola nevelő és oktató munkája eredményességének növelése, az iskola kulturális és szabadidős rendezvényeinek szervezése.
12.	Gyermekekinkért - Jövőnkért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Arany J. u. 2.	Dr. Pál Mihály	Az alapítvány célja, hogy ösztönözze az embereket, azok csoportjait, közösségeit, a jogi és nem jogi személyeket a gyermek testi és szellemi nevelésének, fejlődésének, foglalkozásának elősegítésére és támogatására az ezzel összefüggő elméleti és gyakorlati kutatásokat, vállalkozásokat, kezdeményezéseket, nemzetközi kapcsolatokat
13.	Gyermekekacaj Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Attila u. 51/b.	Vida Erzsébet	Játékok, sportszerek beszerzése. A neveléshoz szükséges eszközök körtének bővítése, fejlesztése az óvodáig, tehát karbantartáshoz, fejlesztéshez szükséges pénzeszközök előteremtése. Az európai szintű nevelés és oktatás, a képességfejlesztés és ismeretterjesztés, valamint az iskolai életre való felkészítés biztosítása. A szülőknek a nevelési folyamatba való bevonásának elősegítése. Az óvodapedagógusok képzésének folyamatos támogatása.
14.	Gyermekmosoly Alapítvány a 8. számú Óvodáért	4200	Hajdúszoboszló	Ady E. u. 54.	Protát Csabáné elnök	
15.	Hajdú-Bihar Megyei Sportért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 8.	Ónádi Imre	Az alapítvány célja, hogy Hajdú-Bihar megye területén a sporttevékenységet, az egészséges életmódot, egyes sportegyesületeket, sportklubokat, sportrendezvényeket támogasson, népszerűsítsen, a lakosságot tájékoztassa a megyében elérhető sportolási lehetőségekről, a sportban elért eredményekről, szervezett rendezvényekről, versenyekről, sporttal kapcsolatos rendezvényeket szervezzen. Az alapítvány célja a sportos, egészséges életmódra való nevelés népszerűsítése és a megyei sportélet fellendítése.
16.	"Hajdúhadházi Vízitúrázók" Alapítványa	4200	Hajdúszoboszló	Damjanich út 30.	Demeter Zsolt	Nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, gyermek és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi segítségnyújtásának elősegítése.
17.	Hajdúszoboszló Művészetoktatásért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Arany J. u. 2.	Szoboszláné Kadár Anikó elnök	A hajdúszoboszlói Szabó Jászó Alapítvány Művészeti Iskolájának folyó művészeti képzés anyagi és tárgyi eszközökkel való segítése.
18.	Hajdúszoboszló Turizmusáért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Mátvás Király sétány 19.	Soós Sándor	Az alapítvány célja a város turizmusának népszerűsítése. Hátrányos helyzetű fiatalok szakképzésének támogatása, versenyeken való részvétel segítése, a város turizmusáért dolgozók és az ezt jelentős tevékenységet végzők emlékének őrzése.
19.	"Hajdúszoboszló Zeneoktatásáért és Kultúrájáért" Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Kálvin tér 5.	Molnár Andrea	A Zichy Géza Zenei Alapítvány Művészeti Iskolájának tanulói nem nevelést elősegítnek, a zenei pályára készülő növendékek tanulási feladatait javítják.
20.	Hajdúszoboszlói Fazekasházért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Ady Endre utca 2.	Kiss Jácint Miklós kuratóriumi elnök	Kulturális és információs, kommunikációs tevékenység (pl. helyi tömegkommunikáció, művészeti tevékenység, kulturális örökség megőrzése, közgyűjtemény, kiadás, építési környezet védelme, népművészet, hagyományőrzés, köznevelés, kisebbségi, nemzeti és kulturális alapítás)

21.	Hajdúszoboszlói Mentőalapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Jókai sor 3.	Gadóczy György elnök	eszközök beszerzésével, ehhez tartozó képzések megszervezésével, - a Hajdúszoboszlói Mentőállomás dolgozói szakmai fejlődésének elősegítése, - a Hajdúszoboszlói Mentőállomás épületének korszerűsítése, - Hajdúszoboszló városában, közintézményekben, a mentőszolgálat társ szervencéi, a mentőmunka megismertetése, bemutatása, illetve becsületének megőrzése, - a lakosság mentőkre vetett hitének erősítése elsősegélynyújtó-újraélesztő tanfolyamok, mentési bemutatók, szakmai előadások és képzések keretén belül - Az alapítvány további célja a határon túli kapcsolatok erősítése is más mentéssel foglalkozó, illetve hasonló tevékenységet szervezőkkel, segítve és fejlesztve ezzel a nemzetközi mentést és szakirányú fejlődést, tudományos munkákat.
22.	Hajdúszoboszlói Nonprofit Zrt. Dolgozói Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Nyugati sor 5.	Mag Imre	A Zrt. szervezetszerkezetébe tartozó munkavállalók lebiztonságának megalapozása érdekében a Zrt., illetőleg a jogutódja mindenkor dolgozóinak támogatása és az önhibájukon kívül munkanélkülivé vált hajdúszoboszlói polgárok segítése.
23.	Hajdúszoboszlói Nyugdíjas Pedagógusokért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 19. II. lph. 1/2	Béres Miklósné	nyugdíjas pedagógusok támogatása, szabadidő eltöltéséhez szükséges feltételek megteremtése, kulturális, művelődési, sportolási
24.	Hajdúszoboszlói Városi és Pedagógus Énekkarért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Luther u. 31.	Totyik Tamás elnök (2011)	Az énekkar művészeti munkájához és szakmai továbbfejlesztéséhez nélkülözhetetlen anyagi feltételeket megteremtse, rendszeres fellépési lehetőségek biztosítása.
25.	Hatás Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Kőcsey F. u. 2-4.	Juhászné Pusztai Irén	tanulói versenyeztetés, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
26.	"Hóforrás uti óvoda gyermekeiért" Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Hóforrás u. 145.	Korposné Nagy Zsuzsanna	
27.	Hőgyes Endre Gimnáziumért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 44.	Jámbor Tamás Zoltán elnök	Az alapítvány céljaként megvalósításra az alapítvány induló vagonya, a későbbi csatlakozók vagyoni hozzájárulásai és az előbbieket hozzáadva használható fel azaz a kikötéssel, hogy a gazdasági év végéig az induló vagyonból a hiányzó összeget a befizetésekkel kell kiegészíteni. a részvényszerűség szervezetszerkezetébe tartozó munkavállalók lebiztonságának megalapozása érdekében a társaság, ill. jogutódjai mindenkor dolgozóinak támogatása
28.	Hungarospa Hajdúszoboszlói Segélyező Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Szent István park 1-3.	Nyéki István	Hagyományörző népi játékok, népszokások megismertetése, tanítása, bemutatása; ősi harcsművészeti ismeretek bemutatása és tanítása; szabadidős programok, kerékpár- és gyalogtúrák, kirándulások szervezése
29.	"Kemej" Kulturális Hagyományörző, Honismereti és Harcművészeti Alapítvány ("Kemej" Alapítvány)	4200	Hajdúszoboszló	Szívos u. 22.	Szatmári László	
30.	Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Sziffákajla 2.	Nyéki István elnök	kulturális, művelődési, oktatási tevékenység
31.	Magyar Focisuli Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Sziffákajla u. 2.	Kabai Nagy Lajos	
32.	Napköziotthonos Óvodáért Freinet-Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Arany J. u. 8.	Kurucz Zoltánné elnök	

33.	Neked is jár Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Koch Róbert utca 15.	Bíró Anika	Segítségnyújtás az általános életmódosság javításához az erre rászoruló családoknak. E cél megvalósítása komplex tevékenységeket igényel, mely tartalmazza a tárgyi adományozáson felül a családok tudásteremtését, oktatását, képzését és az ehhez szükséges támogatások felkutatását. nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, kulturális örökség megővése, természetvédelem, állatvédelem, környezetvédelem, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselet, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, sport, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megfizetés alapján folytatott sporttevékenység kivételével.
34.	ÖKOTURIZMUS Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Kenéz u. 29/A. 1/3.	Matusz Imre	
35.	Pávai Vajna Ferenc Általános Iskoláért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Hőforrás u. 143.	Tóth Istvánné élnők	anyagi jellelgi támogatást kívánunk adni a Hajdúszoboszlói Pávai Vajna Általános Iskolában működő idegen nyelv és számítástechnikai tagozat és valamennyi tantárgyban szereplő és oktatott tantárgy tárgy feltételei bővüljenek és korszerűbb eszközökkel valósuljon meg az oktatás, és az oktatáshoz kapcsolódóan az önképző körök, tanulmányi versenyek, sport rendezvények, kirándulások. Az alapítók támogatni kívánják ezen túlmenően a lehetőséges és a hátrányos helyzetű gyerekeket, biztosítva ezzel számukra az egyéni képességek kibontakozását és az esélyegyenlőséget.
36.	ROLLING MEDICAL SERVICE Egészségügyi Közhasznu Alapítvány (RMS Alapítvány)	4200	Hajdúszoboszló	Dózsa Gy. út 18.	Dr. Buzás Csaba	Egészségfejlesztés, egészségmegőrzés, betegséggelkezelés és az egészségügyi rehabilitáció érdekében az egészségügyi kapcsolatos együttműködési kutatási eredmények gyűjtése, ismeretterjesztő előadások szervezése, könyvek kiadása.

Ugyanúgy a kézművesek anyagi világ, teljesítménye az anyagi teljesítménnyel, használati tárgyakkal, gyógyászati eszközökkel szélesebb rétegek számára is ismertté tegye. Az alapítvány a céljának megvalósítása érdekében kutató munkát végez, a kutatómunka eredményeit publikációk útján közlésezi. Tanfolyamok és táborok szervezésével a szélesebb generációk számára a népi kézművesség és a népi gyógymódok alkalmazását megismerhetővé teszi. Az alapítvány anyagi lehetőségeihez mérten támogatja ösztöndíjak formájában a népi kézműveseket és gyógymódokat kutató személyeket.				
41. Szoboszlói Gazdaház Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Vasvári Pál u. 40.	Pavlovits Judit Edit
42. Thököly Imre Általános Iskola Tanulóiért	4200	Hajdúszoboszló	Kölcsey u. 2-4	Cseke Amália elnök
43. Ultrahang-készülék Egészségünkért Alapítvány	4200	Hajdúszoboszló	Szifákajla 1-3.	Dr. Garai Zsigmond

a., Kiemelt képességű, de szociálisan rászoruló, nehéz anyagi körülmények között élő tanulók támogatása b., Iskolai szintű kulturális, szabadidő – programok támogatása. c., A közösségi munkában kiemelkedő tanulók elismerése. d. Az oktató – nevelő munka és az ehhez szükséges tárgyi feltételrendszer fejlesztése e., Iskolai szintű szakkörök támogatása. f., A tanulók lelki egészségének megőrzésére irányuló programok szervezése és hasonló jellegű munka elősegítése. g., Azon oktató – nevelő pedagógusok jutalmazása, akik munkaköri feladataik színvonalas ellátása mellett az átlagosnál többet tesznek a tanulók testi – szellemi – lelki fejlődéséért

Hasi ultrahang-készülék vásárlása, kiegészítő berendezések vásárlása – sa a minél hatékonyabb kezelés érdekében.

EGYESÜLETEK					
1. Aero Club Hajdúszoboszló Sportegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Pf. 62. (Repülőtér)	Nyékfi István elnök, Monori György ügyvezető	A Hajdúszög legfi szabadidős és versenysportjának szervezése, fenntartása és fejlesztése, a sporttevékenység feltételeinek megteremtése, a verseny és szabadidő sport támogatása a legfi sportok népszerűsítése.
2. Amatőr Női Kézilabda Sportegyesület Hajdúszoboszló (ANKSE)	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 102.	Nagy Ágnes	A női kézilabda sport szervezeti körkörüneinek minél magasabb szintű személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése, segítése, fejlesztése.
3. Berettyó Club-77 Sportegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Kenyéz u. 13.	Boszódi László	Tárgyal sporttevékenységének biztosítása.
4. Bugócsiga Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Ádám u. 91.	Deák Anett elnök	Gyerekek szabadidejének hasznos tevékenységekkel töltötés, figyelem fordítva az egészséges életmód, környezetvédelem, kultúra, tanulási fontosságára, egymás elfogadására a másik fél egészségi állapotától (serdül vagy ép) és társadalmi mivoltától független. A serdült gyermeke felzárkóztatása egészséges társaihoz.
5. Cviklek Együtt Hajdúszoboszlóért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Daru zug 1/A.	Máté Lajos elnök	Hajdúszoboszló város fejlődésének elősegítése
6. Crux Alba Középkori Hagyományörzők Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Török u. 11.	Márton Károly elnök	katonai hagyományörzés, A tradicionális magyar társas népszerűsítése és megőrzése.
7. DokuFilm Kulturális Egyesület (régi neve:Horrobágy Kulturális Egyesület)	4200	Hajdúszoboszló	Danjanich u 69/a	Jeremiás Attila Béla	Kultúra szervezése, kulturális programok képi rögzítése.
8. Dr. Radó András Vadásztrásáság	4200	Hajdúszoboszló	Olajmalom u. 21. 3. lph.	Pintér Norbert László elnök	szabadidős és hobbitévékenység (vadászat)
9. Euro Iskola Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Nyugati sor 19.	Tankovszki Oleg	az iskolán egyetemenia diákok számára nyújtson fejlődési lehetőséget tanulmányiak és kutatásnak támogatásávalva Visegrádi Együttműködés tagállamának területén. Nemzetközi környezetet biztosítva az aktuális regionális problémák megoldására tudományos konferenciák, találkozók illetve vitafórumok megrendezésének támogatásával. Az egyesület segíti a hátrányos helyzetű, neheze anyagi körülmények között élő családok támogatását adománysszervezéssel. Az egyesület támogatja környezetvédelmi akciótervek kiaklatást és a környezet tudatos szemlélet kiaklatást a fiatalokban.
10. Élőterő Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szifitkálja 2.	Maklary Zoltán elnök	A művészetek, szerves műveltségünk és a naplgyományok ápolása és megőrzése. Tudományos ismeretterjesztés. A természeti értékeknek megóvása. Segítem az embereket az egészséges életmód kialakításában.
11. Európa Új Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Mathias János u. 12.	Császai Lajos elnök	reményes és igényes találkozás kereténél megteremtése környezetvédelem és a fenntartható fejlődés elősegítése; az Európai Unió működéséről szóló folyamatos tájékoztatás civil szervezetek és magánszemélyek részére; ifjúságvédelem elősegítése; fiatalok mobilitásának, pályaválasztás és munkahelyszervezés elősegítése; környezeti szemléletformálás előmozdítása.

12.	Földgáz Vadásztársaság Hajdúszoboszló	4200	Hajdúszoboszló	Nádudvari út 0322/3 Hrsz	Tóth István elnök/Nagy Márton Vadászmeister (06-30-865-4423)	Ársadalom érdekében - különösen a helyi erdő- és mezőgazdasági érdekekkel - összhangban továbbá a környezeti- és természetvédelmi előírásokra figyelemmel, szakszertű és tervszerű vadgazdálkodással, a legelőszertűbű együttműködési formák kialakításával és például egyesületi élettel tagjai részére kulturális sportvadászati lehetőséget biztosítson.
13.	Gázláng Nyugdíjas Egyesület Hajdúszoboszlói Klubszervezete	4031	Debrecen	István király tér 93. 3/28.	Bétkely Ferenc elnök	Az Egyesület tagjai közű felvételt kerű és felvett nyugdíjasok és esetenként aktív személyek a szabad idűjüket az egyűn és a társadalom érdekében megfelelően hasznosn és önkéntesen örömteljes tevékenységgel töltsek el a teljes élet teményében
14.	Gázláng Sűlyemelő Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Gábor Áron u. 114.	Homoki Géza elnök	A munkavállalók ársadalmi, gazdasági, szociális, kulturális érdekében képviselete, a tagság ezen érdekében védelme és érvenyestése.
15.	Gépkontrolli Önálló Szakszervezete	4200	Hajdúszoboszló	Hamvas u. 56.	Papp László elnök	a szociális hátrányos helyzetben élők támogatása, különös tekintettel fiatalokra, gyerekekre.
16.	Golyafészek Ifjúsági és Kulturális Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Csontos u. 69.	Vadász Lászlóné	Kulturális, szabadidűs tevékenységek biztosítása részre. Önszervező közösségek fenntartása. Szervezett háttér biztosítása a fiatalok és gyerekek, valamint más korosztályok részére a közösségi kezdeményezések megvalósításához, ügyeik intézéséhez, képzések, munkalehetőségek szervezése, közvetítése számukra.
17.	Görbűljön.hu Horgász Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Csanády tér 1-3./ B. Tt./23.	Simon János ügyvezető	A horgászspört gyakorlása, fejlesztése, a horgászat tekintélyének megőrzése, sportszertűségnek megtartása,
18.	Hajdú-Bihar Megyei Gazdakörök Szűvetsége	4200	Hajdúszoboszló	Arany J. u. 27.	Örvendi László	A szövetség célja: a) a Hajdú-Bihar megyei Gazdakörök érdekében képviselete, érdekében védelme, b) gazdaságkult és szakmai fejlődést segű tevékenységűk támogatása, összehangolása, c) a megye gazdaköröknek egymás közötti, valamint a MAGOSZ közötti információ megtértemése, fenntartása és segítése.
19.	Hajdúszági Segítű Centrum Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Damjanich u. 45.	Szigetiné Király Emese	Az egyesűlet célja társadalmunk hátrányos helyzetű tagjainak egészűségvédelme, egészűségfejlesztése, környezetvédelem, környezet nevelés, környezet hatásvizsgálat, közösségfejlesztés, érdekében védelem, érdekében képviselet, kulturális célok határok nélkül, ifjúságvédelem, botegcsopörtök képviselete, mozgás-gazdag, spörtös életvitelt nevelés és ösztönzés, munkaerű-védelem, a munkához jutásnak elősegítése, pályá- és munkatanácsadás, kutatásfejlesztés, közbiztonság-védelem.
20.	Hajdúszági Vándorok Kh. Tűraegyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Keleti utca 39/E.	Ispán László elnök	Környezet-, természetvédelem. A természetjárás, mint egészűségmozgűrű, környezetvédű tevékenység népszerűsítése. Hazánk lakosságának egészűség-, illetve környezetutasos szemléletének kialakítása, fejlesztése, hazánk és a környező országok vízei iránti érdeklűdés felkeltése a vizek és környezetűk természeti értékeinek, kulturális hagyományainak és történeti emlékeinek megismertetésével
21.	Hajdúszoboszló és Vídéke Vízilabda és Úszó Közhasznű Sportegyesűlet	4027	Debrecen	Sinai Miklűs u. 25. fsz.2.	Tordai Gábor, Blaskű Márta	Sportélet támogatása
22.	Hajdúszoboszló Herkules Sport Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Pipacs utca 12.	Lukács Krisztián	A rendszeres spörtolás, általános erűnlét, fitness, testépítés, sűlyemelés, erűcmelés, crossfitt népszerűsítése minden korosztály számára. Egészűségűs eleműdrű való nevelés, oktatás, a testűdésben gazdagabb életműd népszerűsítése és ezzel kapcsolatos ismeretterjesztés. Az ifjúság körűből új tehetségek, spörtolók kinevelése.
23.	Hajdúszoboszló Jűvűjűért Egyesűlet	4200	Hajdúszoboszló	Kádár utca 4/A.	Orosz János Jűzsef	Kultúra, hagyományörűzés, szociális tevékenység, érdekében képviselet. AIDS világnap, városi örűmnap, határontűlakkal kapcsolattűpítés, spörtnap, drogprevenció előadások, karácsonyi karntatív rendezvény

24.	Hajdúszoboszló Kézilabda Sportifjért Közhasznú Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Miskáth K. u. 5.	Dörög Gyula	
25.	Hajdúszoboszló Rhinoceros Amerikai Football Sportegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Bethlen utca 23. fszt/1.	Kiss László	Az alapítvány célja a város turizmusának népszerűsítése. Hattányos helyezett fiatalok szakképzésének támogatása, versenyeken való részvétel segítése, a város turizmusáért dolgozók és azert jelentős tevékenységet végzők emlékének őrzése.
26.	Hajdúszoboszló Turizmusáért Közhasznú Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Matyás kirány sétány 1.	Kerekes Ferenc	
27.	Hajdúszoboszlói Aszfaltenisz Klub	4200	Hajdúszoboszló	Bajcsy-Zs. u. 7.	Kellemen József	
28.	Hajdúszoboszlói Árpád Sport Egyesület	4025	Debrecen	Simonffy u. 47. (lev.cfrn: 4200 H.szob. Damjanich u. 78.)	Ludmány Lászlóné	
29.	Hajdúszoboszlói Bárdos Lajos Városi és Pedagógus Enekar Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Arany J. u. 2.	Katona László	Az enekar önkénesen alakult kulturális közösség, amely a lugság zeneisérete miatt, az egyetemes és a magyar zene-kultúra fenntartása, ápolása, terjesztése, a zeneiszertő közösség szórakoztatása céljából jött létre.
30.	Hajdúszoboszlói Birkózó Sportegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Deák Ferenc utca 17.	Marosi György Csongor	A birkózás magyariszági népszerűsítése, illetve az e sportágban tevékenkedők utánpótlásának biztosítása, valamint a felnőtt és a fogatkozás sportolók képzésében és versenyezésében való szerepvállalás. A tagjai részére rendszeres testozás, a sportolás és a versenyzés lehetőségeinek biztosítása a sportágon belül, a közösségi élet fejlesztése a birkózás által, a hazai és nemzetközi birkózó sportkapcsolatok fejlesztése és fenntartása.
31.	Hajdúszoboszlói Bocskai Horgászegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Isonzó utca 24. fszt./1.	Pintér Gyula	Az egyesület célja a tagok részére az egyesület keretén belül a sporthorgászati biztosítása, a természet megismerése, kineletére és szeretetére nevelés. Horgászati, verseny sport horgászati, környezetvédelem felteteleinek, az ivott és itatlan horgász szabályok, cilka magatartások megismeretése és a feltetelek megteremtése. kedvező horgászlehetőségek felátarása, a horgászhozozó szükséges okmányok beszerzésének segítése. A tagok egymás közötti kapcsolatok kialakítása. A család és azon belül a gyermekek, barátok bevonása a szabadidő víz melletti kikapcsolódásba, a horgászati megszeretése. Beföldi és határokon túli horgász egyesületekkel, természet védőkkel kapcsolati felvételi. Együttműködés a házasságokkal a természet védelmére, orvborászati, orvhatászati megelőzés érdekében . Az egyesület csak az egyesületen cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult.
32.	Hajdúszoboszlói Derűs Alkony Nyugdíjas Klub	4200	Hajdúszoboszló	Szifákája 2.	Bak Jánosné	nyugdíjasok klub formában történő összejöveteleinek biztosítása, hagyományörzés
33.	Hajdúszoboszlói Fiatalok Fóruma Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szivos utca 1.	Matyasovszki Dávid	A hajdúszoboszlói ifjúság életkérvényesítése, a helyi ifjúsági kezdeményezések felkarolása és támogatása. Az ifjúsági lugsék és lehetőségek azonosítása, a pozitív változástért való cselékvés egy nyitottabb és közösségibb hajdúszoboszlói fiatalisáért. Olyan közösségszervező folyamatok kialakítása és megatartása, amelyek elősegítik a helyi szintű együttműködést a további fejlődésben.
34.	Hajdúszoboszlói Fizezővendéglátók Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 1.	Kanzsai György Béla	idegenforgalom

						lápóspó népszóúsiése. Nevelés és oktatás, késségfejlesztés, ismeretszerzés, hátrányos, hámozótan hátrányos helyzeto gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése. Az emberi és állampolgári jogok védelme. Tehetséges gyermekek felkutatása és tánc tanulásának, versenyeken, sport rendezvényeken való részvételük segítése. Magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel kapcsolatos tevékenység, nevelés, oktatás, késségfejlesztés, ismeretterjesztés és kulturális tevékenység, a kulturális örökség megóvása és a környezetvédelem.
35.	Hajdúszoboszlói Főnix Látványtánc és Mazsorett Sportegyesület	4200	Hajdúszoboszló	Hajdú utca 27	Tóthné Békési Zsuzsa	A vadászható vadállomány fenntartását és hasznosítását egyidejűleg és egymástól elválaszthatatlanul biztosítani. Tagjai számára vadászati lehetőséget biztosítani. Betartani a természet- és környezetvédelmi előírásokat, törvényeket és rendeleteket, valamint a vadászattal kapcsolatos törvényeket, rendeleteket, szabályokat és előírásokat. Óvni és védeni a védelem alatt álló és a védelem alatt nem álló állatokat és növényeket, az erdők, mezők és vizek tisztaságát, lehetőségeikhez képest mérten részt venni a szennyződések és károk elhárításában. Elősegíteni, hogy tagjai a vadászattal kapcsolatos törvényben foglaltakat, az alapszabályban és a szabályzatban foglaltakat maradéktalanul megartsák. Az ellenőrzésre jogosult hatóságok és szervek munkájának elősegítése, a vad normális élevittele folyán keletkező károk megelőzése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni, helyi földtulajdonosokkal való kapcsolattartás elősegítése, vadászmagányok és a vadászati kultúra ápolásának elősegítése, a vadászat, a vadgazdálkodás, valamint a természetvédelem megismertetése a fiatalokkal.
36.	Hajdúszoboszlói Gazdák Vadászati Közössége Egyesület (HAGAVAD Egyesület)	4200	Hajdúszoboszló	Nap u. 36/A.	Vasók Sándor	
37.	Hajdúszoboszlói Gazdakör a Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 1.	Örvendi László elnök	mezőgazdasági érdekvérvnyssítés
38.	Hajdúszoboszlói Horgász Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Kigyó utca 2.6.	Radácsi Gábor	Sport horgászat.
39.	Hajdúszoboszlói Ifjúsági Társaság	4200	Hajdúszoboszló	Szilfakajla 2.	Ceglédi Erzsébet	Törölt adatszám
40.	Hajdúszoboszlói Ipartestület	4200	Hajdúszoboszló	Kigyó u. 2.6.	Károlyi Erzsébet	szakmai, gazdasági érdekvérviseleti tevékenység
41.	Hajdúszoboszlói Kárászos Tavi Sporthorgász Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Malom sor 7.	Hunyadi László	A természet és a halállomány védelme, a horgászat, mint aktív plihenés (szórakozás, kikapcsolódás) népszerűsítése, a korszerű horgász szakismeretek terjesztése, általánossá tétele.

42.	Hajdúszoboszlói Közsélettert Kulturális és Sport Egyesület	4200	Hajdúszoboszb	Hőforrás u. 44.	Vágó Viktor elnök	Lárvány- és támgspontok széles körű megismertetése, népszerűsítése, illetve az e sportágakban tevékenykedők utánpótlásának biztosítása a gyermek, ifjúsági, felnőtt és épp- és foglalkos sportolók körében és versenyeztetésben való szerepvállalás, valamint Hajdúszoboszló Város és agglomerációjának kulturális életében való aktív szerepvállalás rendezényszervezésen és a más szervezetek által szervezett rendezvényeken való aktív közreműködés keretében.
43.	Hajdúszoboszlói Kutyabarátok Egyesület	4200	Hajdúszoboszb	Hajnal utca 18.	Gál Krisztina	A Hajdúszoboszló Város köznevelésének megőrzése és gondozása, azáltal, hogy az egyesület a Hajdúszoboszló Város Területén feltehető kóbor kutyákat befogadja, neveli, ellátja és lehetőség szerint a kutyák nevelését vállaló személyek részére ellátásokat nyújt átadja.
44.	Hajdúszoboszlói Lovasbarátok Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 1.	Dr. Sovágó László elnök	Az Egyesület kiemelt feladatának tekinti a hajdúszoboszlói lovashagyományok ápolását, a hajdúszói ember lelkületének kinyitvániasát, a városi lovashandikarum ifjúsáerveztését, megörösítését. Különbös hangsúlyt fektet a népies lovasfogatok bemutatására, a "Kacsej Kupát" fogathajóverseny megszerveztésének segítésére. Az onfitertek mellett célja, hogy az Egyesület tagjainak lehetőségét teremtsen a lovasrendezvények látogatására, a látáráó emberek gazdái ismeretének gyarapítására, a fiatalok lo iránti voltárlárlának felkeltésére.
45.	Hajdúszoboszlói Magyar-Német Baráti Kör	4200	Hajdúszoboszló	Dobó l. u. 27.	Boróky Dénes	
46.	Hajdúszoboszlói Méhészeti Közhasznu Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Böszörményi u. 24.	Jóó Imre elnök	mezőgazdasági tevékenység koordinálása, A tágsság érdekében védelme, értékképviselete. A mezőgazdasági termékek előállításával kapcsolatos szakmai segítségnyújtás.
47.	Hajdúszoboszlói Olajipari Nyugdíjas Klub Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szilfákajla 2. / Attila u. 15	Izsáki Lászlóné elnök	szabados tevékenységek, kintudulások szerveztése, munkahelyi költöztetési igények kielégítése szb.
48.	Hajdúszoboszlói Önkéntes Tűzoltó Közhasznu Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u.7.	Nagy Imre	Értékképviselet, értékvédelem, önkéntes alapon tűzvédelemre való felkészülés, abban való közreműködés, sportolás, kulturális szabados előállításra való hozzájárulás, tűzoltó tevékenysége való felkészítés, nevelés, oktatás, kérségteljesztés, ismeretterjesztés, kulturális örökség megőrzése, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúság értékképviselet, sport, a munkavérszónban és a polgári jogviszony keretében meghívás alapján folytatott sporttevékenység kivételével, közrend és közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófaelhárítás, a tűzoltósági tevékenységet központban állító sport, kulturális és hagyományörző rendezvények szerveztése, helyi, országos és nemzetközi versenyeken, rendezvényeken való részvétel, az ifjúság körében a tűzoltóság hagyományainak megismertetése, terjesztése, ápolása, hagyományörző tevékenységének szerveztése.

58.	Hajdúszoboszlói Városépítő Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Hősök tere 1.	Buka László	Hajdúszoboszló városi szertető örömeik összefogása, bevonása a város tervezésére, építésre, szépségére, az idegenforgalom fejlesztésére irányuló feladatok megoldására. Az egyesület tevékenységével hozzájárul a város fejlesztéséhez, hagyományainak megőrzéséhez, kulturális örökségeinek megőrzéséhez, a város természeti, építészeti értékeinek megőrzéséhez, ápolásához.
59.	Hajdúszoboszlói Vendéglátók Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Daru zug 1/a.	Máté Lajos elnök	szakmai értékképviselet
60.	Hajdúszoboszlóiak a Környezetudatatos Fogasztásért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Liszt Ferenc u. 45.	Tóth Márta	A lakosság életminőségének javítása egy sajátos fogyasztói rendszer kialakításával ahol az egyesület közvetíti a termelő és fogyasztó közt, az ember és a természet kapcsolatának a fenntarthatóságot biztosító átalakítása. Célunk a természeti értékeket megőrző fenntarthatóságot szem előtt tartó környezetudatos gondolkodás nevelés (mind termelői, mind fogyasztói oldalon) környezetudatos elemek, népszerűsítése, a föld termőerejének megőrzése, a természetcsere környezeti javítása. Célunk továbbá a termelői értékképviselet segítése, a fogyasztók felvilágosítása, a környezetudatos gondolkodás kialakítása, fenntartása, megőrzése, hagyományos közösségi alkalmak fejlesztése.
61.	Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Nyugdíjas Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szent István park u. 1.	Nagy Sándorné	Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségüzemzetkai Zártkörűen Működő Részvénytársaság volt dolgozóinak, nyugdíjasainak szervezati keretk közötti történő összecsoportosítása, kapcsolattartás egymással, a társaság aktív munkatársával, egymás segítése.
62.	Munkahelyi Szakszervezet	4200	Hajdúszoboszló	Szent István park 1.3	Liszka István elnök	szakmai, gazdasági érdekképviseleti tevékenység
63.	Igazgyógygy Képesség- és Készségfejlesztő Egyesület	4024	Debrecen	Kálipeda u. 4. 2/6.	Rácz Krisztina elnök	Komplex prevenciós programok kidolgozása az egészséges életmód terén
64.	Kerekesztal Lovagrend	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 125-2.	Dede Tamás	Elismoztatni a fiatalok elnyűjében és szívében minden ember és minden elődnyr egysegének felismerését, az önzetlenség, lovagiaság, egyűdérés és más nemes jellemvonások kibontakozását. Hozzásegítem az ifjakat, hogy a társadalom boldog és hasznos tagjai legyenek.
65.	Kézilabda Klub Hajdúszoboszló	4200	Hajdúszoboszló	Bányász utca 2/a.	Balogh Sándor István	A Klub célja a rendszeres sportolás, versenyzés, testedzés biztosítása. Kiemelt feladatunk nekini a főmegporot és az ifjúsági sportolók egészséges életmódra nevelését.
66.	Kortárs Segítő Szolgálat Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Ádám u. 88. I/3.	Szoboszlai István elnök	szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, nevelés és oktatás, képzéscélú fejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, környezetvédelem, határhányos helyzeti csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése.
67.	Kyokushin Karate Klub	4200	Hajdúszoboszló	Székfakajla u. 8.	Szabó Tamás	A rendszeres karateképzés lehetővé tétele az ifjúság számára. Sporttevékenység végzése, sporttevékenység felteletének megteremtése, egészséges életmódra nevelés.
68.	Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete Hajdúszoboszlói körzeti csoportja	4025	Debrecen	Kulcsóvásteri 16.	Dr. Nagy Sándor elnök Varga Géza né kistérségi körzeti csoportvezető	Az egyesület célja a látássérült emberek érdekképviselete, érdekvédelme, a társadalmi esélyegyenlőségének megvalósítása, a (2) bekezdés szerinti közhatalmi tevékenység, a (3) bekezdésben foglalt közfeladat elátásával.

69.	Magyar Hobbi- és Sportmodellezők Országos Egyesülete (Magyar Modellezők Egyesülete)	4200	Hajdúszoboszló	Nádudvari út 32/a.	M. Tóth Gyula		
70.	Magyar Rákellenes Liga Hajdúszoboszlói Alapszervezet	1123	Budapest	Ráth György u. 6.	Rozványi Balázs		élet-, egészség védelme, emberi személyiség tiszteltében tartása, emberi szenvedés és a szociális gondok enyhítése, betegség-megelőzés, fegyveres konfliktusok, katasztrófák áldozatainak megsegítése, Genf Egyezményi feladatok, nemzeti humanitárius jog a Vöröskereszt alapelveinek terjesztése, társadalmi szolidaritásra nevelés
71.	Magyar Vöröskereszt Hajdúszoboszló Területi Szervezet	4025	Debrecen	Simonffy u. 44.	Ujvárosy Andrásné		- Szabadidős és hobbitevékenység. Természethez kötődő turizmus keretében bel- és külföldi kirándulások, utazások, túrák szervezése és megvalósítása a történelmi városok és helyek, nevezetességek felkeresése érdekében. Az egyesület járulékos célja további tagjainak sport tevékenysége keretén belül az amatőr vitatkozás, ennek megszervezése és megvalósítása.
72.	Marco Polo Utazási Klub Egyesület (Marco Polo Egyesület)	4200	Hajdúszoboszló	Major utca 19. 4/12.	Molnár Zsolt		Az Egyesület a kerékpáros sport és természetjárás népszerűsítését kívánja segíteni. Ennek keretében szabadidős sportolási lehetőségeket kíván tagjainak biztosítani. Az Egyesület bővíteni kívánja környezet- és természetvédelmi látótérét az ez iránt érdeklődőknek.
73.	Mátrajárók Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Mátyás Király sétány 6/ C. tetőtér/22.	Bozóki Tibor		Az egyesület tagjai részére sí- és egyéb téli sportokkal összefüggő szabadidős tevékenység, a sportolás és a versenyzés, illetőleg a közösségi élet kibontakozásának elősegítése. A minőségi sí- és egyéb téli sportok fejlesztésének elősegítése, a nemzeti és nemzetközi bejoutakágok színpontjának megfelelő sportolók nevelése, képzése. Minőségi sísportszakemberek képzésének elősegítése. Az egyesületi tagok összefogása, aktivizálása és hasznosítása az egyesületi munkában.
74.	Mátrászentistváni Síiskola Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Bánomkerti u. 65.	Kőrösi Péter		- Modern és innovatív szemlélettel fejleszteni Hajdúszoboszló közösségi életét, nagyközönség számára létrehozandó és továbbfejlesztendő sport-, gasztró- és kulturális rendezvényekkel. - Modern és innovatív megoldásokat felkutatni Hajdúszoboszló fejlődése érdekében és ennek eredményeit a város fejlesztése érdekében felhasználni. - Modern és innovatív szemlélettel vizsgálmi Hajdúszoboszló városában kínálkozó fejlődési irányokat és a városban meglévő társadalmi problémáknak olyan megoldási módokat kidolgozni, megmutatni, közgázni, amelyek ezen fejlődési irányoknak megfelelnek. Az egyesület további célja: szervező szolgáltatás tevékenységével közösségi életet élénkítő tevékenység kifejtése, hivatásukat magas szakmai színvonalon ellátó, lokálpatrióta, közösségi felelősségérzettel rendelkező személyekből álló közösség építése.
75.	Modern és Innovatív Hajdúszoboszlóért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szováti út 67.	Dr. Pincés Róbert		szabadidős horgásztevékenység
76.	Nádaspart Horgász Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Ady Endre u. 87.	Vácsi Róbert		
77.	Nap Lányai Kórusért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Keleti u. 39/F.	Barbócz Anikó		Kóruszene terjesztése, mai magyar kórusirodalom megismertetése.

						Lovas sport népszerűsítése, felkutatása, lovas oktatás, kiemelten gyermek- és ifjúsági konszortiumban, western lovas foglalkozások tartása, lovagpolitika, gyermekek nevelése a lovak -tárgyba- érdekében - állatok szeretete, felelősségvállalás, hagyományok tisztelése, természet és western lovaglás és loktájképzés népszerűsítése, bemutatás, nyílt napok szervezése, népi- és lovas hagyományok megismertetése a gyerekekkel, érdeklődőkkel, lovas- és kézműves táborok szervezése, kézműves foglalkozások tartása, családi programok szervezése lovas-, népi- és hagyományörző tárgykörökben a szabadidő együttes eltöltése érdekében, a szabadidő kulturált és egészséges eltöltésének elősegítése.
78.	Napkeleti Western Lovas és Szabadidő Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Kébai úttéi 0338/10. hrsz.	Kovácsné Kovács Ilona	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
79.	Népművelők Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Szifákajla 2.	Kardos Ilona	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
80.	Nyúltenyésztők Hajdúszoboszlói Egyesülete	4200	Hajdúszoboszló	Bem u. 7.	Juhász Lajos	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
81.	Összefogás Hajdúszoboszlóért és a Jövőért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Hunyadi u. 77.	Dr. Sóvágó László	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
82.	Papp László Ökölvívó Akadémia (LEIRATKOZÁS E-MAIL KÜLDÉSÉRŐL, 2017.10.12.)	4032	Debrecen	Poroszlay út 33.	Szántó József	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
83.	PANNON Chapter Hungary Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Jókai sor 13.	Nikovics Géza	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
84.	Pontyalás Horgász Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Szifákajla u. 10-12.	Decski József, elnökeIgyeletes Magyaré Decski Zsuzsanna Tímea	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
85.	Rácz György Baráti Kör Egyesület (Rácz György Baráti Kör)	4200	Hajdúszoboszló	Seres u. 25/B.	Próska Mihály	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
86.	RC Modellezők Kelet-Magyarországi Egyesülete	4032	Debrecen	Karoli Gáspár utca 288. Telephely: Hajdúszoboszló külterület 18/226; 19/226	Tóth Judit	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
87.	Sansz Közhasznu Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Mányás király sétány 8.	Dr. Ináncsy Ernő	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
88.	Shotokan Karate Egyesület Hajdúszoboszló	4200	Hajdúszoboszló	Médy István u. 5.	Dihen Károly János	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.
89.	Silver-D Látványtánc Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Kötelesi út 23.	Sóos Sándorné	Az elhalmozódó pártoskodás helyett városi szintű politikai megvalósítása, a várospolitika előléte helyezése.

90.	Szoboszlói Darazsak Sportegyesület (Sz.D.SE.)	4200	Hajdúszoboszló	Nádas u. 4.	Németh Richárd István	A kerekpáros és annak egyéb szakágai, siklórepülés, darts, mint sportág magyarországi népszerűsítése, illetve a sportágakban tevékenykedve részt vállalni a diák és utánpótlás kori fiatalok nevelésében, valamint a felnőtt, illetve a fogyatékos sportolókat képzésében és versenyeztetésében.
91.	Szoboszlói Gyermekekért Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Keleti utca 26.	Markovics Andrea	A családokkal együttműködve, az otthoni nevelést az óvodai hatásokkal kiegészítve hozzásegítjük a gyermekeket képességeik kibontakoztatásához, személyiségük „Játék-Mozgás-Kommunikáció” szemléletű és pedagógiai programmal rendelkező óvodai látározásának és működtetésének segítése. F az óvodai nevelésben a környezettudatos magatartás formák elsajátításának elősegítése. A város lakói által olyan speciális szolgáltatások elérésének segítése, melyek jelenleg a településen nem elérhetők, és nagyban hozzájárulnak a gyermekek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődéséhez. A gyermekek fejlődését akadályozó nehezétségek okainak feltárásának támogatása.
92.	S-4 Magyar Postagyalmsport Egyesület Hajdúszoboszló	4200	Hajdúszoboszló	Nap utca 31.	Bartha Sándor elnök	
93.	TÁRS EGYESÜLET	4200	Hajdúszoboszló	Baross utca 25.	Fülpöpné Mezei Anikó	Szociális tevékenység, pszichiátria betegek és fogyatékkal élők gondozása. - Hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, kirekesztés csökkentése. - Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító- egészségügyi rehabilitációs tevékenység. - Kulturális tevékenység. - Rehabilitációs foglalkoztatás.
94.	Ten-Shin Karate Sport Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Bajcsy u.68. (Turi utca 51.)	Kiss László	
95.	Természet Patikája Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Major u. 18. II/9.	Bálintné Benyusz Agnes	A népi gyógyászat hagyományainak kutatása során megismert gyógynövényekről ismeretterjesztő tevékenység végzése.
96.	Thököly Diáksport Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Kölcsey u. 2-4	Szűcs János elnök	Rendszeres sportolás, testedzés, verseny biztosítása, sportkapcsolatok létesítése, sporttal való nevelés, a társadalmi öntevékenység és a közösségi élet alakítása
97.	TIGAZ Gázaszkmai Szakszervezet	4200	Hajdúszoboszló	Rákóczi u. 184	Varga Gyula	szakmai, gazdasági érdekképviseleti tevékenység
98.	Vörös Sári Magyaróráta Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Liget u. 11.	Drágánné Szabó Eszter elnök	Nevelés és oktatás, képességefejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység.
99.	Zanshin Aikido Klub Közhasznú Egyesület	4200	Hajdúszoboszló	Bányász u. 32. IV/13.	Fehér Tamara elnök	A rendszeres sportolás biztosítása, az ilyen igények felkeltése, tagjainak, valamint utánpótlásának nevelése, a társadalmi öntevékenység és közösségi élet kibontakoztatása.
1.	Szent László Római Katolikus Plébánia Karitasz Csoport	4200	Hajdúszoboszló	Bosckai u. 1.	Dr. Lipták József plébános	hitéleti tevékenység
2.	Hajdúszoboszlói Református Egyházközösség	4200	Hajdúszoboszló	Kálvin tér 9.	Takács Tamás	hitéleti tevékenység
3.	Hajdúszoboszlói Baptista Gyülekezet	4200	Hajdúszoboszló	Puskin u. 10.	Komáromi Tibor	hitéleti tevékenység
4.	Hajdúszoboszlói Görögkatolikus Parókia	4200	Hajdúszoboszló	Szifilákja 29/a fsz.2.	Fekete András	hitéleti tevékenység

5.	Jehova Tanúi Gyülekezete	4200	Hajdúsabaszló	Ék u. 8.		hitéleti tevékenység
6.	Hetednapos Adventista Egyház	4200	Hajdúsabaszló	Főutány u. 8.	Szabó János	hitéleti tevékenység

#HIV?

		ÍRSZ	Város	Utca	Képviselő	Összesen
						#HIV?

Önkormányzati civil szervezetek és intézmények támogatása 2017-ig 2015-től a Gazdasági Bizottságnak 10,5 millió forint kerete
áll rendelkezésre és az intézmények is pályázhatnak. 2017-
tól a Keret 11 millió Ft-ra emelkedett

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gazdasági Bizottsági Keret (Ft)	3800	2500	2500	2500	2500	3000	3000	3461	3500	3500	3500	10500	10500	11000
Támogatási Igény (eFt)	3210	3060	3400	4534	4643,5	4644	8265	5552	6230	6482	5972	16097,1	12941,1	16966,7
Felhasználás (eFt)	2499	2500	2500	2500	2500	3000	3000	3461	3400	3500	3500	10193	10500	11742,4
Felhasználás (%)	65%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	97%	100%	100%	97%	100%	112%***
Igénylők összesen (db)	15	18	23	32	34	34	54	42	43	48	40	80	59	68
Ebből: pályázati úton	13	18	23	32	34	34	53	35	36	45	40	47	42	51
pályázati rendszeren kív.	2	-	-	-	-	-	1	7	3	3	0	33	17	17
Támogatott Igények (db)	15	17	22	26	27+2**	30	38	40	36	34	34	72	59	68
Ebből: pályázaton keresztül	13	17	22	26	26	30	33	33	33	31	34	40	42	51
pályázati rendszeren kív.	2	-	-	-	1	-	1	7	3	3	0	32	17	17
Támogatottak az Igénylők %-a	100%	94%	96%	81%	85%	88%	70%	95%	84%	71%	85%	90%	100%	100%
Elnyert összegek intervallum	119-150	150	50-150	20-150	30-150	30-150	30-150	30-150	30-150	30-150	30-150	35-700	50-983	30-1000
Átlagosan elnyert támogatás	166,6*	147,0	113,6	96,1	92,6	96,7	88,2	88,9	79,1	74,5	104,5	141,6	175,8	172,7

* Egy civil szervezetnek adott nagyságú (500 000 Ft) támogatás miatti
 ** 2 szervezet az általuk visszafizelt 2007. évi keretpénzt kapta meg újból (25.566 Ft-ot)
 ***A Gazdasági Bizottság döntése alapján az "Önálló lakóingatlanok energetikai korszerűsítésére" során év végén megmaradt 742,4 eFt átcsoportosításra került a civil szervezetek és intézmények támogatása keretbe

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Támogatott Igények (db)	15	17	22	26	29	30	38	40	36	34	34	72	59	68
Igénylők összesen (db)	15	18	23	32	34	34	54	42	43	48	40	80	59	68

5. sz. melléklet

Testületi statisztika

1990. október 25. - 1994. szeptember 15.

	Hozott határozatok	Rendelet
1990.	21	-
1991.	184	17
1992.	243	16
1993.	199	15
1994. IX.15.	107	13
Ö S S Z E S E N:754 határozat		61 rendelet

STATISZTIKA

=====

1994.12.22. - 1998.08.01.

Testületi ülés

	ÖSSZESEN	EGY ÜLÉSRE VETÍTVE
AZ ÜLÉSEK SZÁMA	62	----
TESTÜLETI TAGOK RÉSZVÉTELI ARÁNYA (%)	96.9	----
KÖTELEZŐEN MEGHÍVOTTAK SZÁMA	0	0.0
EGYÉB MEGHÍVOTTAK SZÁMA	0	0.0
DÖNTÉSEK SZÁMA ÖSSZESEN	800	12.9
ebből HATÁROZATOK SZÁMA	722	11.6
ALPONTJAİK SZÁMA	0	0.0
RENDELETEK SZÁMA	78	1.3
MÓDOSÍTÁSAİK SZÁMA	1	0.0

Kimutatás

1998.nov.2 – 2002 július 11 közti időszakban a képviselőtestület által hozott határozatok és rendeletekről.

	Határozatok	Rendeletek
1998 év	21	7 (7módosító)
1999év	171	25 (8új) (17módosító)
2000év	164	23 (6új) (17módosító)
2001év	178	24 (6új) (18módosító)
<u>2002év</u>	<u>122</u>	<u>7 (1új) (6módosító)</u>
összesen:	656	86 (28új 58módosító)

A fenti időszakban a képviselőtestület 42 ülést tartott,

Képviselőtestületi ciklusstatisztika

2002. november 4-én alakuló ülés.

1. Ülések száma:

2002 – 2
2003 – 11
2004 – 12
2005 – 13
2006 – 9

Összesen: 47

2. Alkotott önkormányzati rendeletek száma:

2002 – 9
2003 – 30
2004 – 24
2005 – 41
2006 – 28

Összesen: 132

3. Hozott határozatok száma:

2002 – 19
2003 – 177
2004 – 205
2005 – 210
2006 – 153

Összesen: 764

Képviselő-testületi ciklusstatisztika 2006. október – 2010. augusztus

2006. október 16-i alakuló ülés.

1. Ülések száma:

2006.:	3
2007.:	15
2008.:	13
2009.:	12
<u>2010.:</u>	<u>9</u>
Összesen:	52

2. Alkotott önkormányzati rendeletek száma:

2006.:	11
2007.:	36
2008.:	34
2009.:	27
<u>2010.:</u>	<u>13</u>
Összesen:	121

3. Hozott határozatok száma:

2006.:	39
2007.:	302
2008.:	303
2009.:	272
<u>2010.:</u>	<u>165</u>
Összesen:	1081

Képviselő-testületi ciklusstatisztika 2010. október – 2014. augusztus

(A 2010. október 18-i alakuló üléstől 2014. augusztus 21-ig.)

4. Ülések száma:

2010:	3
2011:	14
2012:	16
2013:	11
<u>2014:</u>	<u>8</u>
Összesen:	52

5. Alkotott önkormányzati rendeletek száma:

2010:	13
2011:	25
2012:	30
2013:	28
<u>2014:</u>	<u>13</u>
Összesen:	109

6. Hozott határozatok száma:

2010:	47
2011:	260
2012:	200
2013:	176
<u>2014:</u>	<u>122</u>
Összesen:	805

6. sz. melléklet

Hajdúszoboszló város eszközei 1994-2015 között /ezer Ft/

Eszközök/Évek	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	1 474 536	1 681 221	1 923 298	2 145 562	2 350 750	2 917 739	3 378 755	5 844 363	8 328 453	34 615 097
<i>I. Immateriális javak</i>	<i>5 048</i>	<i>3 086</i>	<i>3 794</i>	<i>2 340</i>	<i>5 117</i>	<i>13 301</i>	<i>10 775</i>	<i>10 196</i>	<i>12 270</i>	<i>10 595</i>
<i>II. Tárgyi eszközök</i>	<i>779 965</i>	<i>975 013</i>	<i>1 086 416</i>	<i>1 311 586</i>	<i>1 561 011</i>	<i>1 688 611</i>	<i>1 951 728</i>	<i>3 490 482</i>	<i>5 846 212</i>	<i>32 227 817</i>
1. Ingatlanok	690 157	881 141	984 605	1 183 423	1 387 061	1 535 082	1 724 559	3 219 981	5 561 019	31 513 533
2. Gépek, berend., felszerelések	68 034	72 162	60 590	75 329	120 406	111 923	150 770	156 754	176 202	187 413
3. Járűvek	7 059	6 206	8 664	14 743	18 645	18 973	12 868	12 936	47 831	38 401
4. Beruházások	10 050	14 862	25 597	38 091	31 670	22 633	63 531	100 811	60 107	488 470
5. Beruházásra adott előlegek	4 665	642	6 960		3 229				1 053	
<i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i>	<i>366 513</i>	<i>385 074</i>	<i>516 562</i>	<i>519 886</i>	<i>464 986</i>	<i>917 803</i>	<i>1 124 131</i>	<i>1 452 423</i>	<i>1 604 594</i>	<i>1 899 142</i>
1. Részesedések	233 038	263 398	412 378	429 620	374 426	833 076	1 008 216	1 352 440	1 496 855	1 753 119
2. Értékpapírok							34 335	25 985	30 066	27 399
3. Adott kölcsönök	133 475	121 676	104 184	90 266	90 560	84 727	81 580	73 998	77 673	118 624
4. Egyéb hosszú lejáratú követelések										
<i>IV. Üzemelésre, kezelésre átadott eszközök</i>	<i>323 010</i>	<i>318 048</i>	<i>316 526</i>	<i>311 750</i>	<i>319 636</i>	<i>298 024</i>	<i>292 121</i>	<i>891 262</i>	<i>865 377</i>	<i>477 543</i>
B. FORGÓESZKÖZÖK	127 904	184 808	470 316	942 772	603 764	677 829	637 988	1 165 506	1 327 863	1 048 980
<i>I. Készletek</i>	<i>8 712</i>	<i>10 952</i>	<i>11 563</i>	<i>11 058</i>	<i>11 877</i>	<i>12 176</i>	<i>12 463</i>	<i>12 390</i>	<i>11 641</i>	<i>13 040</i>
1. Anyagok, áruk	8 712	10 952	11 563	11 058	11 877	12 176	12 463	12 390	11 641	13 040
<i>II. Követelések</i>	<i>33 247</i>	<i>47 701</i>	<i>56 211</i>	<i>160 494</i>	<i>169 295</i>	<i>184 047</i>	<i>105 776</i>	<i>112 004</i>	<i>124 859</i>	<i>106 465</i>
1. Adósok	22 205	25 632	29 899	36 910	47 407	68 983	70 653	85 756	92 226	79 274
2. Vevők	4 306	7 171	10 861	15 917	15 853	10 981	25 039	14 642	16 362	8 503
3. Egyéb követelések	6 736	14 898	15 451	107 667	106 035	104 083	10 084	11 606	16 271	18 688
<i>III. Értékpapírok</i>	<i>10 590</i>	<i>17 750</i>	<i>182 427</i>	<i>457 946</i>	<i>180 490</i>	<i>216 318</i>	<i>207 004</i>	<i>564 084</i>	<i>707 740</i>	<i>273 825</i>
1. Kárpótlási jegyek	40	1 750								
2. Kincstárjegyek	600		30 650	355 415		111 401	157 005	564 084	707 740	273 825
3. Kötvények	9 950		135 277	99 991	180 490		43 999			
4. Egyéb értékpapírok		16 000	16 500	2 540		104 917	6 000			
<i>IV. Pénzeszközök</i>	<i>64 390</i>	<i>68 625</i>	<i>155 697</i>	<i>237 425</i>	<i>158 629</i>	<i>153 241</i>	<i>167 842</i>	<i>286 207</i>	<i>228 109</i>	<i>376 379</i>
<i>V. Egyéb aktív pénzügyi elszámolások</i>	<i>10 965</i>	<i>39 780</i>	<i>64 418</i>	<i>75 849</i>	<i>83 473</i>	<i>112 047</i>	<i>144 903</i>	<i>190 821</i>	<i>255 514</i>	<i>279 271</i>
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN:	1 602 440	1 866 029	2 393 614	3 088 334	2 954 514	3 595 568	4 016 743	7 009 869	9 656 316	35 664 077

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
35 624 101	37 570 684	37 764 732	37 593 087	37 593 877	37 970 121	39 791 907	40 947 238	40 759 243	41 273 081	41 595 024	41 730 951
16 693	23 148	14 655	100 223	73 480	51 627	25 687	47 602	46 121	35 781	29 386	19 995
33 146 215	32 684 080	31 901 958	31 677 997	31 525 369	31 734 785	33 553 036	33 416 205	33 250 066	33 471 228	37 537 736	37 939 411
31 511 116	31 482 790	31 399 193	31 166 060	31 125 727	31 193 027	31 910 444	32 458 102	32 608 872	32 553 263	36 844 104	37 450 331
197 808	287 090	254 119	239 261	209 093	216 393	204 390	580 509	466 661	395 079	418 888	393 925
36 516	70 163	64 907	63 546	44 299	179 435	134 543	93 565	8 056	11 025	6 510	8 834
1 400 775	844 037	183 739	209 130	146 250	145 930	1 303 659	284 029	166 477	511 861	268 234	86 321
2 003 479	2 101 334	2 315 065	2 429 467	2 601 138	2 869 414	3 051 091	3 205 297	3 374 814	3 804 600	4 027 902	3 771 545
1 860 623	1 954 723	2 107 032	2 274 465	2 471 934	2 735 115	2 931 767	3 104 768	3 282 355	3 455 355	3 628 355	3 728 355
14 338	21 459	22 350	23 229	24 061	24 927	25 442	17 903	18 615	11 428	11 714	0
128 518	125 152	97 244	105 291	105 143	100 234	87 278	76 806	68 893	62 162	336 758	40 252
		88 439	26 482		9 138	6 604	5 820	4 951	275 655	51 075	2 938
457 714	2 762 122	3 533 054	3 385 400	3 393 890	3 314 295	3 162 093	4 278 134	4 088 242	3 961 472		
811 699	747 515	980 549	957 083	1 036 606	1 305 551	1 213 119	962 616	976 836	1 336 513	1 263 026	1 580 137
10 127	8 909	8 777	7 806	6 926	6 356	3 585	5 411	1 095	2 323	2 621	2 005
10 127	8 909	8 777	7 806	6 926	6 356	3 585	5 411	1 095	2 323	2 621	2 005
159 269	86 591	149 797	152 716	148 162	111 387	513 701	394 536	151 137	131 046	133 634	155 219
63 880	68 590	65 351	72 519	88 880	88 652	117 853	99 119	107 513	92 440	57 427	34 464
5 677	6 661	3 058	7 486	13 045	11 424	7 073	9 083	6 724	25 616	71 206	85 217
89 712	11 340	81 388	72 711	46 237	11 311	388 775	286 334	36 900	12 990	5 001	35 538
0	0	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		200 000									
367 623	445 923	392 134	418 658	473 152	991 347	474 067	344 411	785 140	1 179 780	1 116 518	1 361 322
274 680	206 092	229 841	377 903	408 366	196 461	221 766	218 258	39 464	23 364	10 253	61 591
36 435 800	38 318 199	38 745 281	38 550 170	38 630 483	39 275 672	41 005 026	41 909 854	41 736 079	42 609 594	42 858 050	43 311 088

Kiadások alakulása 1991-2015 években /ezer Ft/

Megnevezés	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Önállóan gazdálkodó intézmények	298 202	393 126	497 575	645 249	762 513	853 972	971 680	1 125 164	1 272 143	1 436 888
Részben önállóan gazdálkodó intézmények	79 750	98 050	138 803	145 551	170 440	181 653	201 622	228 258	263 028	291 312
Önkormányzati feladatok	159 076	92 746	167 244	171 186	151 753	165 409	198 502	236 432	250 299	311 458
Városüzemeltetés	78 192	77 578	74 475	71 412	77 950	77 586	108 010	143 104	181 597	172 278
Szociálpolitika	31 532	35 168	82 066	115 020	146 696	123 489	174 193	268 608	256 246	260 845
Átadott pénzeszközök			40 820	18 226	46 834	62 222	137 573	54 492	38 126	19 748
Céltartalékok			10 447	16 759	44 320	43 270	48 365	70 553	192 478	155 155
Beruházások, felújítások	89 566	134 310	134 336	223 941	117 606	103 057	310 358	673 602	284 728	554 337
Lakásgazdálkodás						7 809	29 355	15 113	1 533	1 431
Értékpapír forgatás						167 431	292 018		21 561	24 952
Hiteltörlesztés					14 500	109 808	25 000	20 000	125 000	
Intézményi alulfinanszírozás kiutalása									46 815	41 342
Pénzforgalmi korrekciók		113 375	123 458	47 071	90 333	223 133	139 058	5 230	28 407	32 703
Kiadások összesen:	736 318	944 353	1 269 224	1 454 415	1 622 945	2 118 839	2 635 734	2 840 556	2 961 961	3 302 449

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Teljesítés														
1 659 512	1 938 727	2 351 717	2 414 251	2 856 876	2 922 292	2 989 605	3 151 369	3 060 082	3 100 745	3 094 951	2 963 161	1 810 341	2 567 149	2 573 394
361 939	419 793	531 096	407 880	165 249	176 018	186 971	223 563	678 828	203 704	204 342	252 297	133 356	0	0
377 540	435 893	475 752	602 260	651 647	725 644	673 502	865 886	696 829	738 365	780 592	726 980	695 493	427 309	345 841
186 274	235 583	265 195	270 511	242 986	200 001	301 984	312 896	401 035	417 425	440 736	436 862	502 581	575 325	510 857
269 287	268 552	249 204	278 065	303 699	261 131	271 525	254 616	257 211	273 594	340 453	312 050	253 019	211 241	129 488
16 671	15 533	21 569	11 124	16 622	36 778	41 364	45 632	510 440	398 070	358 930	386 570	496 727	506 164	388 623
148 776	149 140	145 888	117 450	169 041	189 073	170 597	118 667	220 204	207 386	113 882	95 004	97 608	361 133	607 402
692 978	761 352	1 076 466	1 570 968	2 647 401	889 829	636 741	807 359	509 963	2 176 622	1 391 017	933 891	766 387	880 406	1 217 911
1 253	1 330	897	1 063	206	233	390	250		665	224	93	159	112	98
363 081	142 637			287	200 892		832			508	712			
20 484		100 877		36 000	19 199	2 226	387 000		576 082					
36 655	31 881	37 123	68 846	52 104	69 041	75 936	79 826	98 951	100 256	110 677				
154 897	64 876	23 757	-4 591	-68 588	23 749	148 062	30 463		25 305	-3 508	-177 006	-16 100		
4 289 347	4 465 297	5 279 541	5 737 827	7 073 530	5 713 880	5 498 903	6 278 359	6 433 543	8 218 219	6 832 804	5 930 614	4 739 571	5 528 839	5 773 614

Bevételek alakulása 1991-2015 években /ezer Ft/

Megnevezés	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	Teljesítés										
Állami támogatás	341 929	371 630	476 586	548 233	536 863	530 482	656 850	752 391	858 089	1 157 307	1 387 524
Egyéb központi támogatások		34 025	51 682	23 598	78 171	100 131	45 873	106 162	85 148	76 009	162 696
Céltámogatás, céljellegű decentr.tám.				8 381	11 591	1 095	15 200			7 015	2 000
Átengedett SZJA	121 393	147 427	122 492	148 995	210 211	211 928	259 009	361 639	379 497	143 686	184 813
Gépjárműadó		5 525	5 944	5 668	6 082	13 600	12 800	11 500	23 512	28 994	33 882
Termőföld bérbeadás adója									11 545	15 088	17 907
Telekadó			2 182	1 100	700	800	250				
Vállalkozók kommunális adója		10 347	10 100	9 715	11 310	14 000	12 039	12 330	12 343	13 881	12 344
Idégenforgalmi adó	9 348	21 798	28 356	26 300	25 652	50 800	98 869	101 000	117 639	158 706	176 830
Üdülőépület adója		5 256	5 205	6 100	5 400	7 100	7 319	7 000	7 615	19 497	18 799
Építményadó			2 966	2 900	3 700	4 500	5 586	7 000	8 818	24 321	27 176
Iparüzési adó			42 571	58 230	56 148	115 640	112 132	143 000	227 661	312 435	377 406
Magánszemélyek kommunális adója						18 000	1 634	600	184	64	48
Egyéb adók	9 303	3 420	45	55		160	4 171		32 037	12 870	14 591
Intézményi saját bevételek	80 447	161 218	235 475	279 017	386 811	419 242	419 089	429 528	567 206	471 335	596 527
Bérlakás értékesítés		42 425	33 789	19 283	12 738	15 118	16 066	13 085	9 239	6 757	10 599
Telekértékesítés	3 045	5 378	11 152	18 689	23 831	55 587	31 750	20 272	30 348	227 443	294 448
Egyéb vagyonhasznosítási bevételek					78 872	372 779	477 990	195 042	321 924	262 147	580 177
Kamatbevételek	12 355	20 034	25 545	9 406	10 697	16 314	50 319	97 628	34 110	34 613	80 812
Egyéb bevételek	110 163	50 644	133 029	196 675	51 936	97 947	299 903	225 877	192 967	280 356	199 230
Átvett pénzeszközök											90 835
Értékpapír forgatás								274 482			
Pénzmaradvány	48 335	65 226	82 105	68 472		64 008			94 833		
Hitel				23 598	112 232		25 000	20 000	125 000		20 848
Pénzforgalmi korrekciók						9 608	83 885	62 020	-177 754	49 925	-145
Bevételek összesen:	736 318	944 353	1 269 224	1 454 415	1 622 945	2 118 839	2 635 734	2 840 556	2 961 961	3 302 449	4 289 347

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 566 385	1 951 362	1 940 175	2 076 675	1 994 961	2 003 885	1 997 629	2 124 747	1 781 458	1 924 114	1 769 766	1 337 761	1 457 633	1 542 871
294 654	140 388	224 918	232 319	169 649	269 107	492 484	379 460	407 229	261 656	337 004	243 741	373 307	369 247
	207 388	211 194	504 627	117 299	0								
213 130	354 092	488 430	480 149	580 890	562 792	579 976	579 787	553 741	519 334	464 765			
35 901	76 502	134 512	145 163	139 287	156 538	182 390	186 719	202 936	195 528	194 715	74 169	78 090	77 053
24 790	12 726	1 893	1 723	1 564	5	1 080	1 332	1 616	1 581	621	665	673	836
	22	38											
12 556	14 595	14 181	13 024	13 517	13 203	15 777	17 586	1 197	-1 052	-713	-65		
188 302	203 010	192 448	199 817	231 446	248 166	280 893	274 815	319 240	317 971	316 147	367 032	383 246	410 250
19 198	23 511	23 488	25 159	23 627	24 150	23 775	23 579	23 757	600	0			
26 915	36 169	37 356	67 285	78 944	77 621	87 753	90 633	91 253	114 653	140 759	152 692	150 858	165 052
559 080	556 618	620 902	505 146	620 891	613 622	739 863	794 232	887 292	835 046	851 581	933 131	943 944	982 107
35	60	26											
13 853	22 773	21 685	17 321	35 056	12 056	16 698	24 355	27 713	12 709	19 832	16 333	12 321	10 801
582 111	650 766	665 121	670 193	699 185	723 900	820 461	1 111 362	809 454	950 401	908 196	958 866	982 798	930 267
7 992	7 634	7 795	4 861	3 170	2 768	1 974	1 581	1 405	1 471	941	1 320	638	787
266 164	11 563	102 204	60 771	72 412	65 656	99 114	13 515	5 575	33	44 145	3 140	5 352	11 138
217 626	270 520	237 984	274 603	307 569	349 457	415 243	324 994	586 663	481 142	362 009	342 600	228 148	295 024
47 218	20 823	27 667	40 223	12 363	11 565	24 315	54 472	45 430	35 287	27 121	45 547		
79 672	140 401	159 693	227 536	47 783	61 554	103 616	108 129	110 831	92 251	88 517	156 213	270 441	26 280
133 822	94 790	486 348	1 655 701	390 096	181 511	433 593	642 263	1 993 177	1 090 854	936 046	845 354	791 756	1 344 942
	431 457	273 825			200 000								
				53 789				1 119 698	603 158	383 135	597 912	1 022 120	985 550
	100 000			1 800									
175 893	-47 629	-134 056	-128 766	118 582	-78 653	-38 275	-320 018	-148 973	18 684	20 883	-171 766		
4 465 297	5 279 541	5 737 827	7 073 530	5 713 880	5 498 903	6 278 359	6 433 543	8 820 692	7 455 421	6 865 470	5 904 645	6 701 325	7 152 205

7. sz. melléklet

Önkormánylatok táblázatát a 2000-2015. évi pályázataikról

2015. évi

Sorszám	Beadás idője	Pályázat címe	Igenyelt támogatási összeg Ft	Egyévi támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati benyújtott	Projekt eredménye	Ismerő száma, a projekt felbontása	Külső pályázati összeg igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
1.	2015. november 16.	Egymintatétel a községi erdőterület kezelésére	2 800 000		0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	beadott (b)nyomtatott	Kecskésné Szabó Angéla	nem volt	2016.01.01-2016.08.31.	HUNG-2015-3469	
2.	2015. október 12.	EU Önerő Alap támogatás Belterületi csapadékvíz-eltvezető rendszerének kivételése	15 196 124	15 196 124	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Székesi Orsolya	nem volt		Azonosító: 278995	
3.	2015. szeptember 1.	Az adóssághozszovalódásban részt nem vett települési önkormányzatok fejlesztési támogatása	200 000 000	200 000 000	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Szálagyné Pál Gyöngyi	nem volt		BMÖGF/188-64/2015	
4.	2015. augusztus 31.	"Tegyük a Kertész" 25. éves jubileum kiadványát kiadó	2 358 675	0	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Kecskésné Szabó Angéla	nem volt		(Europe for Citizens) 569467-CTTZ-1/2015-2-HU-CTTZ-TT	7500 Euro Átlagban 316,49 Ft
5.	2015. június 9	Közfürdő önkormányzati feladatok ellátásának intézkedések fejlesztésének felújításának támogatása	21 771 443	0	7 257 149		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Székesi Orsolya	nem volt		Igénylésszámozató: 206495	
6.	2015. május 29.	A gyermekkezelés feltételeit javító fejlesztések támogatása	73 994 972	0	24 664 991		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Herrmann Péter	nem volt		Igénylésszámozató: 254585	

2014. évi

Sorszám	Beadás idője	Pályázat címe	Igenyelt támogatási összeg Ft	Egyévi támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati benyújtott	Projekt eredménye	Ismerő száma, a projekt felbontása	Külső pályázati összeg igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
7.	2014. december 29.	EU Önerő Alap támogatás (TÁH) községi erdő- és kultúrterület rehabilitáció	21 143 817	21 143 817	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kecskésné Szabó Angéla	nem volt			

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Ehvert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Ittató száma, a projekt felelőse	Külső pályázatról eger igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
8.	2014. október 3.	Hajdúszoboszló Városháza energetikai korszerűsítése	142 887 700	142 155 569	732 131	99,49%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocsisné Szabó Angéla	REGIO TERV Regionális Tervezési, Fejlesztési és Innovációs	2015.05.15-2015.08.31	KEDOP-4.10.0/F/14-2014-0335	nincs
9.	2014. augusztus 21.	Nagelmaszendernek kiépítése Hajdúszoboszlón	49 899 824	38 767 443	111 132 381	77,69%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocsisné Szabó Angéla	REGIO TERV Regionális Tervezési, Fejlesztési és Innovációs	2015.05.20-2015.08.31	KEDOP-4.10.0/N/14-2014-0303	nincs
10.	2014. május 21.	A mált megadézer Boskai Jeredlem koronájával a Hajdúszoboszló Református Templom előjében	54 580 520	0	2 872 660	95%	Hajdúszoboszló Református Helyihatóság	folymalban az elbírálás	Kocsisné Szabó Angéla	Fókuszban Bt.	Tervezett: 2015.01.01-2016.04.30	HL07-0030-A1-2013	
11.	2014. január 27.	2013. évi hulladékkezelési közszolgáltatás biztosítása (Videkéjlesztési Miniszterium 2013. évi hulladékkezelési közszolgáltatás biztosítása programjának pályázati felhívásához)	199 110 631	0	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	forráshány miatt elutasítottak	Német Enikő 2644-1/2014	nem volt	Tervezett: 2013.01.01-2014.12.31.		
12.	2014. január 9.	EU Önerő Alap támogatás (Hóskok tere- város- és kulturális központ rekonstrukció Hajdúszoboszlón	19 052 943	19 052 943	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocsisné Szabó Angéla	nem volt			

2013. évi

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Ehvert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Ittató száma, a projekt felelőse	Külső pályázatról eger igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
13.	2013. december 17.	EU Önerő Alap támogatás Hőforrás utca önkorsruktáció Hajdúszoboszlón	15 985 547	15 985 547	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Szilágyiné Pal Gyöngyi	nem volt			
14.	2013. december 10	EU Önerő Alap támogatás Belterületi csapadkvíz-elvezető rendszerének bővítése	10 159 738	10 159 738	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kiss Andrea	nem volt			
15.	2013. aug. 2.	Bőrsoráción szervezettfejlesztés Hajdúszoboszló Város Önkormányzatában	36 139 569	36 139 569	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Német Enikő	nem volt	2013.11.18-2014.12.31.	AROP-1.A.5-2013-2013-0087	

Sorszám	Beadás ideje	Polgári címe	Igenyelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Polgázati benyújtása	Projekt eredménye	Kitató száma, a projekt fedőse	Külső pályázati cég igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
16.	2013. júl. 5.	Az önkormányzati civil partneriségi megvalósításra felhívásokról a fenntartóval ARD-1.A.6-2013	14 539 092	0	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	tanári lakás pályázat, nem nyert	Német Enikő	nem volt	Tervezet: 2014.05.02-2014.10.31.	ARD-1.A.6-2013-2013-0020	
17.	2013. ápr. 30.	Aranykupa Óvoda felújítási cétéi pályázata	28 083 575	0	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Kiss Andrea	nem volt			
18.	2013. április 16.	EU Össze Állap támogatás (HRSK területi város és községekben revitalizáció) Hajdúszoboszló	57 137 701	57 137 701	0		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocsiné Szabó Angéla	nem volt			
19.	2013. éter. 12.	Hajdúszoboszló Községi Kiszárgatási Indulatszám komplex gazdasági fejlesztésének megvalósítása KEOP-5.5.0/A/12	75 957 171	0	13 404 207	85%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Kocsiné Szabó Angéla	Regio Terv Kft.	Tervezet: 2013.09.01-2014.12.31.	KEOP-5.5.0/A/12-2013-0204	

2012. év

Sorszám	Beadás ideje	Polgári címe	Igenyelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Polgázati benyújtása	Projekt eredménye	Kitató száma, a projekt fedőse	Külső pályázati cég igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
20.	2012	Természettudományos labor kialakítása a hajdúszoboszló Helyes Emlék Gimnázium és Szakiskolájában	326 526 195	246 400 653	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Csizmazs Péter/ Harmati Péter/ Lőrincz László projektmenedzser	Forworkam Menedzser Iroda Kft.	2014.03.01-2015.10.31.	TÁMOG-3.1.3-12-2012-0029	
21.	2012. szept. 28.	E-Szoboszló - Hajdúszoboszló önkormányzat elektronikus rendszereinek továbbfejlesztése EKOP-1.A.2-2012-2012-0009	298 877 232	0	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	külsős benyújtás megpótlói, a pályázati eljárásból				EKOP-1.A.2-2012-2012-0009	
22.	2012. július 16.	Flexibilis, humánus, korszerű hivatalok TÁMOG-2.4.5-12/7-2012-0072	15 000 000	11 971 413	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Molnár Viktória		2014.04.01-2015.06.30.	TÁMOG-2.4.5-12/7-2012-0072	Támogatási előleg visszafizetése: 463 191 Ft
23.	2012. július 12.	Esélyteremtő, interaktív Hajdúszoboszló TÁMOG-2.4.5-12/3-2012-0008	49 990 540	46 458 651	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Német Enikő 8991/2013 221/96/2012	nem volt	Tenyleges: 2013.07.03.-2015.01.02.	TÁMOG-2.4.5-12/3-2012-0008	

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Ehnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Íktató száma, a projekt felvétele	Külső pályázatról egy igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
24.	2012. január 30.	Hőforrás utca ártékonstrukciója Hajdúszoboszlón	193 810 925	184 612 230	21 534 453	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4641/2012 Szilágyiné F.Gy.			ÉAOP-3.1.2/A-11-2012-0029	
25.	2012. január 30.	Kossuth-Luther-Högyes utcák ártékonstrukciója Hajdúszoboszlón	262 246 273	0	0	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	4634/2012 Szilágyiné F.Gy.				
26.	2012. január 31.	"Sustainable cities – border tourism development based on common religious and cultural heritage" - "Közös vallási és kulturális örökségünk megőrzése határon átveteli, fenntartható turizmusfejlesztéssel" HURO 1101 2.1.3 Turizmusfejlesztés	1 169 220 EUR	0	64 425 EUR		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	tartaléklás pályázat, nem nyert	Német Enkö 4435/2012	OTP Consulting Romania Kft.	2012.09.01-2014.02.28	HURO 1101	320 Ft-os árfolyamon számolva
		HURO 1101 2.1.3 - pályázatban 320 Ft/EUR került tervezése a költség	315 021 246 Ft	0	0 Ft		Hajdúszoboszló Város Önkormányzata						
		HURO 1101 2.1.3 - pályázatban 320 Ft/EUR került tervezése a költség	374 150 400 Ft		20 616 000 Ft								
2011. év													
27.	2011. nov. 30.	Belterületi csapadkvíz-elvezető rendszerének bővítése	299 927 250	231 607 295	25 734 144	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	486/2013. Kiss Andrea, Széles Orsolya	ÁÚTÓ Menver Kft.	2013.08.23-2015.08.31.	ÉAOP-5.1.2/D2-11-2011-0041	
28.	2011. augusztus 31.	(Hősiak terein - város-és kultúrközpont revitalizáció Hajdúszoboszlón	991 132 295	991 132 295	232 361 377	81,008%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocskótf Szabó Angéla 1369/2011	MEGAKOM Kft.	2012.04.02-2014.12.31	ÉAOP-5.1.1/D3-09-21-2011-0004	nincs

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatás összege Ft	Egyért. támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati benyújtás	Projekt eredménye	Kísérő szöveg, a projekt felépítése	Külső pályázatok és igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
29.	2011. február 08.	Az országos közutak átképzési szakaszán a forgalom csillapításra, a gyalogosok védelmének növelésére, a járművek sebességének csökkentésére alkalmas beavatkozások kiismertezéséről KKKSKÖZÚT-06/17-2010.	7 949 000	0	0	89,70% Okmányozás	Hajdúszoboszói Város Önkormányzata	nem nyert	Szabó László 394/2011	nem volt	nem releváns		nincs
30.	2011. január 20.	Együtt a kistérség biztonságáért	1 731 784	0	0	87,39%	Hajdúszoboszói Kistérségi Többcélú Társulás	nem nyert	614/2011 Németh Imre	nem volt	2011.03.01-2011.05.10.	05/90/2010	nincs

2010. 6v

31.	2010. július 06.	Új zseli lakóházak átadásának ünnepsége a hátrányos helyzetűek számára a turizmus fejlesztéséről	148 678 EU	148 511,6 EUR 40 350 601,69 Ft	7816,4 EUR 2 123 715,878 Ft	95,00%	Körösek Községi Önkormányzata	nyert	1/3775/2010 Német Endre	OTP Consulting	2011.03.01- 2012.12.31.	HT180/0802/131_AV01	nincs
32.	2010. február 25.	"Itt a jövőről alvarez gondolkodni, vessz megint és gondolkodni". Helyduszobozó Város Belsőké fejlesztése E-AOP-4.1.3/B	88 518 766	92 184 999	11 271 560	89,11%	Helyduszobozó Város Önkormányzata	nyert	420/2008. VF-49/2009., 2830/2010., 998/2011., 1135/2012., 3449/2013. Bágl Lajosné, Bisnati Ivonnóra; Kiss Andorra	HBMTF Hajdu-Bihar Megyei Fejlesztési Igazgatóság Kortársak Fejlesztéseiért Társaság	2010. 06. 25 - 2011.10.30.	E-AOP-4.1.3/B-2/F-2010-04008	
33.	2010. február 24.	Tandori lapozó program Helyduszobozó	51 600 304	51 600 304	0	100,00%	Helyduszobozó Város Önkormányzata	nyert	Bényei Sándor projektmenedzser Czirna Péterrel i. esküvővel felelős	nem volt	2010.04.01- 2013.03.01	TTOP-1.1.1/091-2010-0092	
34.	2010. február 03.	IKS-R. Integritás. Készítsd el a Képzésed, és a Képzésednek a gondolkodásodról a végénél is szíveskedj megköszönni a résztvevőknek! ASR-csapatok és pályázatok kiírásának megkezdése (a c. cikkben IKR-7) E-AOP-2009-4.1.6	1 402 900 000	0	0	0%	Helyduszobozó Város Önkormányzata	nem nyert	Németh Endre 1/1421/2010	nem volt	2011.01.01- 2013.06.30	E-AOP-4.1.6/09-2010-0002	103,1 004,004, ebből Helyduszobozó: 53 600 000 Pármegyei lakosok 47 500 000

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázót benyújtotta	Projekt eredménye	Előzetes száma, a projekt felbontása	Külső pályázati cég igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
35.	2010. jan. 15.	(Hűsök terein - város és határvidékpont revitalizáció ÉAOP - 2009 - 5.1.1.D	999 398 582	996 765 382	233 018 787	81%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Dr. Vízese Ferenc Iktató Német Enklőnél 1-3775/2010	MEGAKOM Kft.	2011.01.01 - 2012.12.31.	ÉAOP-5.1.1.D-16- 2010-0009	A 2. fordulóra pályázat benyújtásának határideje 2011.08.31.
36.	2010. jan. 15.	Szűfűtelep u. 16. sz. alatti játszótér felújítása, korszerűsítése és a Szent István park szatnyának felújítása	46 074 913	0	0	0%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	Kiss Andrea	nem volt	2010.03.01. - 2010.10.31.	145/2009. FVM rendelet alapján	
37.	2010.01.04	NDP - Nemzeti Diversifikációs Program keretében a vidéki települések megújításán és fejlesztésén nyújtandó támogatás	17 917 125	17 917 125	648 232	97%	Hajdúszoboszló Kistérségi Többségi Társulás	nyert	dr. Kertész Ferenc 5872-1/2010	nem volt	2010.01.15 - 2010.06.15.		100% (de a tárgyi eszközök esetében az AFA-t a pályázat alapján)
2009. év													
38.	2009.12.01	Előzetes támogatás igényezése a Hajdúszoboszló Kistérségi Szociális Szolgáltató Kórházban és településen ÉAOP-2009-4.1.3.4.	150 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Kistérségi Többségi Társulás	nem nyert	dr. Kertész Ferenc	MEGAKOM Kft.	2010.04.01 - 2010.12.31.	ÉAOP-4.1.3.4-09- 2009-0006	
39.	2009. nov. 16.	A Városi Sportklub felújítása LEADER 1002841 ENVIA Forrásból	5 000 000	4 999 985	1 250 000	80,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Kocsis Szabó Angéla 1/3730/2010	nem volt	nem releváns	2063864409	1.250.000 Önerő az AFA mértékéig megvezető
40.	2009. nov. 16.	A Bocskai- Sporttelep öltöző épületének felújítása LEADER 1002841	5 000 000	5 000 000	1 250 000	80,00%	Hajdúszoboszló Sportegyesület	nyert	Kocsis Szabó Angéla	nem volt	nem releváns	2063862531	1.250.000 Önerő az AFA mértékéig megvezető
41.	2009. okt. 30.	Hajdúszoboszló új minőségű turisztikai menedékszállás ÉAOP-2008-2.1.3	65 000 000	63 760 200	11 251 800	85,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	TU-23/2009 Német Enklő 1/1413/2010	Agnus Dei Bt.	2010.02.21- 2012.02.20.	ÉAOP-2.1.3-2009- 4008	
42.	2009. szept.	Moson Átila utca átépítésének felújítása Hajdúszoboszló ÉAOP-2009-5.1.2.A-09	94 221 002	93 976 526	16 627 236	84,97%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Szilágyi Pál Györgyi	Régis-Terv Kft.	2010.07.01- 2010-08-31.	ÉAOP-3.1.2.A-09- 2009-0001	

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Irátor száma, a projekt felkése	Külső pályázatról egy igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
54.	2009. ápr. 24.	A Hajdúszoboszlói Borsai-sporttelep öltöző és klub építkezés felújítására 15.2009. (III.17.) ÖN rendelet alapján A helyi önkormányzat fenntartásában lévő sportlétesítmények felújításának támogatásáról	9 995 527	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	TI-116/2009 Német Enkő	nem volt	nem releváns	nem releváns	
55.	2009. márc. 25.	Térvárosi pályázat Town Twinning Citizens' Meetings" programme	756 475	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	TI-86/2009 Német Enkő	nem volt	2009.07.02-2009.07.06.	nem releváns	3.025.90 Euro
56.	2009. febr. 11.	E-közigazgatási díj e-köziraji@ekkgov.hu	0	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Kistérségi Többléti Társulás	nyert	Német Enkő	nem volt	nem releváns	nem releváns	eközirajzatára díj
57.	2009. jan. 20.	2008/10/a. Téli közreműködési program - hosszabbítás	5 604 527	5 604 527	622 663	90,00%	Hajdúszoboszló Kistérségi Többléti Társulás	nyert	TI-57-1/2009 Dr. Kertész Ferenc	nem volt	2009.02.16-2009.03.31.	nincs	

2008. évi

58.	2008. december	Kompetencia alapú oktatás, szakképzés fejlesztés - innovatív intézményekben Hajdúszoboszló TAMOP-3.1.4-08/2	112 733 400	112 733 400	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	OMS-43/2009. Varga Imre	RÉCITÓ TERV Régióális Tervezési Fejlesztési és Innovációs Kft.	2009. május-2010. augusztus	TÁMOP-3.1.4-08/2-2008-0148	
59.	2008. dec. 22.	Virtuális szoboszló - Hajdúszoboszló és kistérsége internetes szolgáltatásai TOOSZ pályázat	0	0	0	0	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	TI-25-1/09 Német Enkő	nem volt	nem releváns	nem releváns	
60.	2008. nov. 20.	2008/10. Téli közreműködési program	8 533 537	8 533 537	1 118 739	88%	Hajdúszoboszló Kistérségi Többléti Társulás	nyert	10452/008. Dr. Kertész Ferenc	nem volt	2009.02.16-2009-03.31.	nincs	
61.	2008. okt. 09.	Belső információk kommunikációs konferenciák - Szervezetelek Hajdúszoboszló ÁROP-2007-1-4-2/4	8 832 000	0	0	0%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	a pályázatot formai okok miatt kizárták	084U Német Enkő	nem volt	2009.01.01-2009.12.31	nem releváns	
62.	2008. szept. 25.	Hajdúszoboszló önkormányzat új minőségű menedzselése Turisztikai Development Menedzsment Szervezetek támogatására Regisztrációs adatlap kitöltése ÉAOP/2008/2.1.3	0	0	0	0	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert 2. fordulóba jutott	8332/008. Német Enkő	nem volt	nem releváns	KSZ-0759-004/2008	2. fordulóba jutás
63.	2008. aug. 29.	számra szociális lakhatási fejlesztésre	helyszerelemzés színi	0	0	0	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	084U Német Enkő	nem volt	helyszerelemzés színi		

Sorszám	Bontás ideje	Pályázat címe	Igenyelt támogatási összeg Ft	Egyeztet támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati beadványok	Projekt eredménye	Beszámoló a projekt felőle	Külső pályázati beadvány bevétele	Projekt megvalósulási és befizetési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
64.	2008. július	"Ha a jövővel akarz gondolkodni, vess magot és gondold!" - Hajdúszoboszló Városi Bölcsődé felújítása I. FORDULÓ ÉAOP-4.1.3/B	89 897 000	0	0	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	Szalayné Pál Gyöngyi	RÉGIO TERV Regionális Tervezési, Felkészítési és Innovációs Kft.	2008. nov. 24. - 2009. szept. 11.	ÉAOP-4.1.3/B-2008-0012	
65.	2008. jún. 19.	Hajdúszoboszló Járókerengés - Előző Centrum - a balesetvesztésgátló alappillért fenntartó korszerűsítése ÉAOP-2008-4.1.2/B	645 221 000	645 221 000	71 691 312	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	726/2008 Dr. Varga Tamás	Ins Business Kft.	2009. jún 01. - 2009. dec. 31.	ÉAOP-4.1.2/B-2008-0005	
66.	2008. jún. 16.	A szőlőterpés és fűvelőterpés ártérmentesítésmű munkái felújítás TIOP 3.1.1/08 TISZK	773 688 160	773 688 160	85 965 351	90%	Bihart, Sarrét, Hajdúszoboszló Szőlőterpés-tervezési Tervezési Tanácsa	nyert	Varga Imre	ADITIS Tervezési és Szolgáltató Kft.	2008.12.01-2010.11.30.	TIOP-3.1.1/08-2008-0029	
67.	2008. jún. 16.	Közegutakon a kálvária felújításozszián ÉAOP-2007-5.1.1/D	966 734 375	0	0	0%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	fordításhoz mint elutasították	385/2008. Németh Endrő	MEGAKOVI Kft.	2009. ápr. 1-2010 dec. 31.	ÉAOP-5.1.1/D-2008-0013	
68.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Tompa ut. újboldortulajítás ÉA-TEKT 2008.	4 470 852	4 470 852	4 650 594	49%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	595-1/2008. Szalayné Pál Gyöngyi		2008. június - 2009. június	090000708TEKT	
69.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Medgy-Bécs utca újboldortulajítás ÉA-TEKT 2008.	9 287 448	7 885 553	9 537 048	49%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	596-1/2008. Szalayné Pál Gyöngyi		2008. június - 2009. június	0900001008TEKT	
70.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, utamany felújítás korszerűsítése Tájékoztató elcsúszó információk rendszerrel feljlesztése HOE TEKT	3 407 350	3 066 615	1 460 294	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	506/2008. Németh István		2008. szept. - 2009. május	090001208TEKT	
71.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Szőlőbánya 37. szám alatti létesítmény felújításra átépítése HOE CEDE	8 945 886	8 945 886	3 833 952	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	512/2008. Kiss András		2008. aug. - 2008. nov.	090000308CEDE	
72.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Szőlőbánya 16. szám alatti létesítmény felújításra átépítése HOE CEDE	16 387 402	0	0	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	511/2008. Kiss András		2008. augusztus - 2008. november	090000508CEDE	
73.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Hiba utca közvilágítás bővítése HOE TEKT	2 820 943	2 820 943	1 208 976	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	593/2008. Kiss András		2008. szept. - 2009. jún.	090001408TEKT	
74.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Bányász utca közvilágítás bővítése HOE TEKT	2 849 668	2 513 827	1 221 287	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	589/2008. Kiss András		2008. szept. - 2009. jún.	090001008TEKT	
75.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Pászai Vajna Ferenc utca közvilágítás bővítése HOE TEKT	1 302 408	1 302 408	558 175	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	590/2008. Kiss András		2008. szept. - 2009. jún.	090000308TEKT	
76.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Ertváros utca közvilágítás bővítése HOE TEKT	1 633 869	1 633 869	700 230	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	591/2008. Szalayné Pál Gyöngyi		2008. szept. - 2009. jún.	090001308TEKT	

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Írtató száma, a projekt felkése	Külső pályázati forrás igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
77.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Liget utca közvilágítás bővítése HOF TEKI	1 125 070	1 125 070	482 174	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	59/27/008. Kis Andrea	nem volt	2008. szept. - 2009. jún.	0900005/08TEKI	
78.	2008. május 15.	Hajdúszoboszló, Szent István Park és Jávorosi közvilágítás bővítése HOF TEKI	9 287 453	9 287 453	3 980 338	70%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	59/27/008. Kis Andrea	nem volt	2008. május - 2009. június	0900011/08TEKI	
79.	2008. márc. 11.	"Tanulmányok iskolakörnyezet fejlesztésére" HOF - 1.1.1/07/1	69 638 326	69 638 326	0	100%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	410/2/008. Német Enikő	NOQUEST Kft.	2010. dec.06- 2011.aug.31.	TTOP - 1.1.1-07/1-2008-09003	Iskolai munkafeladatok csomag (PC): 158 db Tantermi csomag: 56 db Kiegészítő SNI IKT csomag: 5 db
80.	2008. március	Hajdúszoboszló Város belterületi csapadékvíz - elvezető rendszerének bővítése ÉAOP - 5.1.2/D	450 171 637	0	0	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	12/2008. Kis Andrea	OVIBER Kft.	2008. szeptember 1. - 2010. december 31.	ÉAOP - 5.1.2/D-2008-0023	
81.	2008. február 28.	Hajdúszoboszló Város szennyvízcsatorna-hálózat és szennyvíztisztító-telep fejlesztése (felkészítési munka) KEOP - 1.2.0/TF-2008. I. ütem	14 707 346	12 256 122	5 112 654	74,20%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	I. ütem nyert	193/2/008. Szilágyi Péter György	Ó-MENYÉTER	2008. május 17. - 2008. szeptember 1.	KEOP - 1.2.0/TF-2008-0057	
82.	2008. február 20.	Munkaerő-piaci munkaszervezési program	2 080 000	390 000	390 000	84%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	30/12/008. Szoboszló Lilla	nem volt	2008. június 1. - 2009. december 31.		
83.	2008. január	Höges Endre Gimnázium komplex felújítása és akadálymentesítése ÉAOP - 4.1.1/2F	488 749 526	488 713 526	54 305 505	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	114/2008. VF-1/2009.2269/2010.291/2011.9475/2012.301/2013. Kis Andrea	RÉGIO TERV Regionális Tervezési, Fejlesztési és Innovációs Kft.	2008. június 16. - 2009. augusztus 31.	ÉAOP - 4.1.1/2F-2008-0121	
84.	2008. január	A hajdúszoboszlói Pivai Tujna Farsang Házának, Iskola korszerűsítése, tornatermének bővítése valamint kényszerű foglalkoztatási létesítmények felújítása ÉAOP - 4.1.1/2F	238 126 421	0	0	90%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	264/2/008. Kis Andrea	Inis Business Kft.	2008. augusztus 1. - 2009. december 31.	ÉAOP - 4.1.1/2F-2008-0270	
2007. évi													
85.	2007. nov.	2007/10. kelt városi közszolgáltatási program	20 126 010	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Községi Társulati Társulás	nem nyert	Szoboszló Lilla	nem volt	nem releváns	nem releváns	

Sorszám	Beadás ideje	Pházis/ címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Ittató szoma a projekt felkese	Külső pályázatról cég igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
98.	2007. április 13.	Hajdúszoboszló, Mező utca burkolatfelújítása ÉA-TEUT	3 390 600	3 390 600	5 859 356	36,66%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	2642/2007 Szilágyi Péter Gyöngyi	nem volt	2007. 06-2007.12.	0900034/ 07 TEUT	
99.	2007. április	2007.5.b közmunkaprogram	38 000 000	38 000 000	943 490	97,58%	Hajdúszoboszló Községi Társulása	nyert	Szoboszlai Lilla	nem volt		XX/78-6/2007	
2006. évi													
100.	2006. augusztus 30.	Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékének ápolása. A község tisztasága és a környezeti kultúra fejlesztése Hajdúszoboszlón, a 400 éves hajdúvárossal.	0	0	0	nem releváns	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	9066/2006 Németh Enikő	nem volt			
101.	2006. augusztus 14.	Legjobb Uniók Községi Pályázat Díj	0	0	0	0	Hajdúszoboszló Községi Társulása	nem nyert	Németh Enikő 7652/2006	nem volt			
102.	2006. május 26.	A UNDP-GEF/ENSZ Fejlesztési Programja Globális Környezetvédelmi Alap/2005. évi elírányzatú terület az önkormányzat szektor energetikai fejlesztésének megvalósítására, valamint energiatudatossági témájú megvalósíthatósági tanulmányainak támogatására	1 440 000	1 440 000	360 000	80%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	3914/2006. Németh István	nem volt			
103.	2006. május 15.	Felkészítés környezetünkért a partagfűirtással	2 040 400	30 000	500 000	80,30%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4849/2006 Kiss Andrea	nem volt	2006. május - 2006. szept.	1306-16/2006.	

[illegible]

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Itató száma, a projekt felépítése	Külső pályázatról eger igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
2005. évi													
113.	2005. dec. 27.	Az AVOP LEADER+ Intézkedés keretében, a helyi akciócsoportok kiválasztása második pályázati fordulója	70 000 000	0	0	0	Hajdúszoboszlói Kistérségi Többségi Társulás	nem nyert	623/2006 Nemet Enklő 2006. 06. 14.	nem volt			
114.	2005. okt. 17.	2005/2006. évi kommunaprogram	13 548 345	13 548 345	7 956 965	63%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	7806/2005. Szamosdai Lilla	nem volt	2006.06.01-2006.06.30	XVIII/322.	
115.	2005. szept. 30.	Termelői kéremények felajánlása "Béke Társasház"	3 267 300	3 267 300	5 050 704	39%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	7479/2005 627/2006. Nemet Enklő	nem volt	2006.03.01-2006.10.01 Tényleges: 2006.04.03-2006.08.17.	LKFT-2005-LA-7-05-10-19	
116.	2005. aug. 30.	"Hajdúszoboszló a fűdő város"	1 388 000	1 388 000	462 000	75%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	6833/2005 1435/2006 Nemet Enklő	nem volt	2005.10-2006.06 Tényleges: 2005.12-2006.08.	EA-1702-01/1/2005	
117.	2005. aug. 18.	Termelői kéremények felajánlása "Ólajos Társasház"	3 367 136	3 367 136	4 900 950	41%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	6834/2005 625/2006 Nemet Enklő	nem volt	2006.07.05 Tényleges: 2006.02.15-2006.04.12	LKFT-2005-LA-7-05-08-01	
118.	2005. aug. 1.	A helyi akciócsoport kiválasztása első pályázati fordulóhoz - AVOP LEADER+ 3.5.12	70 000 000	0	0	0%	Hajdúszoboszlói Kistérségi Többségi Társulás	nyert	6487/2005. Nemet Enklő Irat leadás 2006. 06. 14.	nem volt	nem releváns	K-2006-AVOP-3.5.12-0014861/0.6	
119.	2005. jún. 16.	Videófejlesztési munkaszerek, foglalkoztatásból visszajuttató támogatás (THK-VMT-2005)	1 400 000	1 400 000	0	100%	Hajdúszoboszlói Kistérségi Többségi Társulás	nyert	6063/2006. Nemet Enklő	nem volt		THK-VMT-2005	
120.	2005. május 18.	Iskolák közszolgáltatás fejlesztése, támogatásnak elvételére	27 037 500	17 412 000	11 587 500	60%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4630/2005 Kis Andrea	nem volt			
121.	2005. április 14.	Bárdos Lajos Általános Iskola becsú utának felépítése, próba- és tánc terem felújítása	7 500 000	6 500 000	3 500 000	65%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	5374/2005. Nemet Enklő	nem volt	2005.06-20-2005.11.30 Tényleges:		(2 500 000 iskola, 1 000 000 onk.)
122.	2005. március 2.	Helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatása a hajdúszoboszlói kistérségben	50 000 000	0	0	0%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	3130/2005 Nemet Enklő	nem volt	2005.09.01-2007.09.01	ROP-3.2.1-05/1-2005-03-400337	
2004. évi													
123.	2004. december 1.	A Hajdúszoboszlói Kistérség Projektterületi Fejlesztési Programjának kidolgozása	400 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszlói Kistérségi Többségi Társulás	nem nyert		nem volt			
124.	2004. december 1.	Helyi önkormányzatok EU-s pályázatait saját forrás kiegészítésének támogatására (EU Önerő Alap) GYOP 4.3.2	9 000 000	9 000 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4462/2005. 1920/2006. Nemet Enklő	nem volt			

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Iktortól támogatási összeg Ft	Elővert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati benyújtott	Projekt eredménye	Iktaó száma, a projekt felcíme	Külső pályázati megnevezés	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
125.	2004. november 30.	"ADATSZTAR" adatkezelő-információ szolgáltatási rendszer (sz önkormányzati adatról egyen művelődési hasznosítás CYP-2004-4.3.2)	105 000 000	105 000 000	6 000 000	94,59%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4462/2005. 1930/2006. Nemzet Enkló	nem volt	2005.04.01. - 2006.03.31. Tényleges: 2006.03.03. 2008.07. 30.	CYP-4.3.2-2004-12-0003/4.0	
126.	2004. október 5.	Helyi önkormányzatok EL-s fejlesztési pályázati sajtó forrás beszerzésének támogatása (EU Önerő Áb) HEOP-2004-4.2	8 640 000	8 640 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, de nem használtuk fel, mivel az más pályázati nem nyert	2793/2005. Molnár Enkló	nem volt			
127.	2004. szeptember 31.	A városban befogadást nyújtó szociális szolgálatok infrastruktúrájának fejlesztése emberek munkái HEOP-2004.2	225 600 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert	2793/2005. Molnár Enkló	nem volt			
128.	2004. szeptember	A társadalmi befogadás elősegítése a szociális területen dolgozó szakemberek képzésével (szociális szakemberek képzése a hajdúszoboszló kistérségben) HEOP-2004-2.2	22 384 733	0	0	0,00%	Nyugat-Hajdúsági Térségi Fejlesztési Önkormányzati Társulás	nyert, a támogatást azonban nem vették igénybe, mert csak a HEOP-4.2 pályázati egy tét lehetett volna megvalósítani	2178/2005. Nemzet Enkló	nem volt			
129.	2004. augusztus 17.	Hajdúszoboszló Polgármesteri Hivatal "B" épületének akadálymentesítése III. ütemben (nyitányi költségvetés részlete) Jelművelő Halálhátán	3 000 000	3 000 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4772/2004. 1686/2005. 813/2006. Kiss Andriana	nem volt			
130.	2004. június 30.	Hajdúszoboszló, Bihar-i úti inzerthadók kerakó rekonstrukciója pályázati Kormányzatok és Városi C-Előterjesztés KÖVCE	7 812 000	7 812 000	23 438 000	25,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	4329/2004. 520/2005. Kiss Andriana	nem volt		F-62-04-00008	
131.	2004. augusztus 31.	A decentralizált "életpéldák támogatásának fejlesztése" támogatásának előterjesztése EA-TEHU	50 356 000	24 544 000	21 581 000	53,21%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, az értékelés időpontja 2004. november 5.	6888/2004. 520/2005. 480/2006. Kiss Andriana	nem volt			
132.	2004. augusztus 3.	Helyi önkormányzatok EL-s fejlesztési pályázati sajtó forrás beszerzésének támogatása (EU Önerő Áb) CYP-4.3.1	38 955 000	38 955 000	0	100,00%	Nyugat-Hajdúsági Térségi Fejlesztési Önkormányzati Társulás	nyert	3210/2005 629/2006 Nemzet Enkló	nem volt			

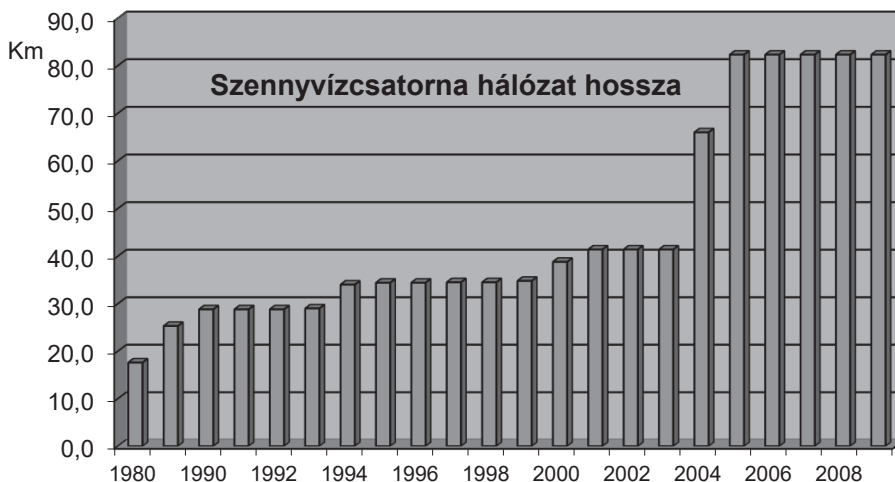
Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázott helyrajza	Projekt eredménye	Írási száma, a projekt felkese	Külső pályázatról elegendő igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
133.	2004. július 16.	"TikeR" Integrált Kistérségi Képzési és Tanulási Program a Rendszeres Képzés és a Nyugat-Hajdúsági Területfejlesztési Önkormányzati Társulás településeinek, kistérségeinek 17 családokba tartozó gyermekeinek és szülői közösségeinek számára	454 125 000	454 125 000	26 000 000	94,58%	Nyugat-Hajdúsági Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	nyert	3210/2005. 629/2006. Nemet Enikő	nem volt	tervezett: 2004.12.01.- 2007.05.16 tényleges: 2005.08.15.- 2008.07.31	GYOP-4.3.1-2004-08-0001/4.0	
134.	2004. július 29.	Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	20 000 000	12 000 000	0	100,00%	Nyugat-Hajdúsági Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	nyert		nem volt			
135.	2004. július 30.	Állami hulladékkezelési központosítási KÖOP 2004. 1.2.0	57 000 000	57 000 000	3 000 000	95,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, 2005. február 21.	8963/2004. 845/2005. 818/2006. Kis Andrea	ESZAK-ALFÖLDI RÉGIÓNAI IS FEJLESZTÉSI	tervezett: 2004.10.01.- 2005.1.23.1 tényleges: 2005.05.23.-	KIOP-1.2.0-F-2004-11-0001/2	
136.	2004. május 27.	A hajdúszoboszlói kistérség településeinek kistérségi szintű projektkonferenciájának és kistérségi programjának kidolgozása a CEDE 2004.	10 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata (A Nyugat-Hajdúsági Területfejlesztési Önkormányzati Társulás)	nem nyert		nem volt			
137.	2004. április 2.	Családok központi Hajdúszoboszlón ROP 1.1.	1 000 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert		nem volt			
138.	2004.	Hajdú-Bihar megye a diplomásokért, diplomások a Hajdú-Bihar megyéért	0	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	a pályázatot nyert		nem volt	2004.03.01.- 2006. 12. 31.	ÓH-406-9/2006.	1 fő pályázati kezelt, 1 fő bírálati és 1 fő köznevelési támogatás
139.	2004. március 9.	EU majális megrendezése	1 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert		nem volt			
140.	2004. január 9.	évi országos pontok L. HBN-ITP-15	1 000 000	1 050 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert		nem volt			
2003. évi													
141.	2003.	Szennyvíztisztító hálózat fejlesztése a H. ütem, célkitűzés	399 988 000	399 983 000	599 983 000	40,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
142.	2003. április	Települési hulladék bázisüzemeltetés támogatása	10 000 000	10 000 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
143.	2003.	Települések önkormányzatok támogatása: Szennyvíztisztító Terve 59/ITP-2003-EU-406-2004	5 000 000	1 790 000	1 669 000	51,75%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					

Sorszám	Bemlás ideje	Pályázat címe	Legyeneti támogatási összeg Ft	Egyvetri támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázati benyújtott	Projekt eredménye	Kiadó száma, a projekt feldolgozása	Közbiztonsági pályázati feladatok, a pályázati feladatok	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Reprezentatív szám	Megjegyzés
144.	2003. szeptember 16.	Ugyfői Információs szolgálat informatikai szempontból fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	19 800 000	14 000 000	8 000 000	63,64%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, az építkezés befejeződött					
145.	2003.	Hajdúszoboszló Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Minisztérium támogatott keretű projekt rehabilitációja Phase: I. komponens	655 701 000	655 701 000	655 701 000	50,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					2 622 804 E
146.	2003.	Hajdúszoboszló Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Minisztérium támogatott keretű projekt rehabilitációja Phase: II. komponens	157 528 000	157 528 000	157 528 000	50,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					630 112 E
147.	2003.	Személyes szolgálatok fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	389 520 000	398 520 000	159 408 000	71,43%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
148.	2003.	Személyes szolgálatok fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	199 522 000	199 522 000	39 904 400	83,33%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
149.	2003.	Család és Gyermekbarát Szociális Rendszer Kialakítása	5 000 000	3 000 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
150.	2003.	A közegészségügyi szolgálatok működésének fejlesztése, Hajdúszoboszló, Nagyhégyes-Ebes és Hajdúszoboszló önkormányzatok által	2 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert					
151.	2003. december 14.	Önkormányzati Informatika rendszer fejlesztése és továbbfejlesztése támogatás HMI-TTF 17	6 000 000	6 000 000	3 000 000	66,60%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert					
2002. év													
152.	2002.	Télaplakátok összeállítását javítás SZT-2002-TT-7	5 000 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, nem valósult meg					
153.	2002.	Személyes szolgálatok fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	260 410 000	260 000 000	260 000 000	50,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, a beruházás megvalósult					
154.	2002.	Személyes szolgálatok fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	47 410 000	47 410 000	526 777 778	9,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, a beruházás megvalósult					
155.	2002.	Személyes szolgálatok fejlesztése TTF-C pályázat 2. sz. jogcím	160 622 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert, 20 000 000 az önkormányzat nem vette igénybe					

Sorszám	Beadás ideje	Pályázat címe	Igényelt támogatási összeg Ft	Elnyert támogatás Ft	Saját erő Ft	Támogatás intenzitása	Pályázatot benyújtotta	Projekt eredménye	Ilkato száma, a projekt felcise	Külső pályáztató cég igénybevétele	Projekt megvalósításának tervezett kezdési és befejezési időpontja	Regisztrációs szám	Megjegyzés
156.	2002	Személyzetképzéscsisbóvítási beruházás, KAC	130 208 000	0	0	0,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert					
157.	2002	1.3 Inert hulladéklerakó megvalósításához szükséges engedélykieszerzése, határ vizsgálatok elcsészítése Önkormányzatuk helyi jelentőséggel bíró környezeti problémák megoldását segítő tevékenységek támogatására KAC	5 000 000	5 000 000	0	100,00%	Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nyert	2028-5/2003. Szilágyiné Pál Gyöngyi	nem volt	megvalósítás tervezett határideje: 2003.05.31	K-36-02-2000/71 A	
2001. évi													
158.	2001	LEADERHÁLÓZAT TURISZTIKAI régióban a turisták tájékoztatását elősegítő információs rendszer, valamint turisztikai marketing tevékenység támogatására beadott pályázat SZT-TU	2 000 000	0			Hajdúszoboszló Város Önkormányzata	nem nyert					
159.	2001	Talbhgenerácíós egészségcentrum feltöltésének megteremtése Hajdúszoboszlón, Széchényi Terv	1 000 000 000	1 000 000 000			Hajdúszoboszló Gyógyfürdő Rt	nyert, a beruházás megvalósult					
2000. évi													
160.	2000	Széchenyi-kortársi csaldai programok a hajdúszoboszlói régióban (Ampark), Phare Regionális Köstervegi Program	kB. 26 000 000	kB. 26 000 000			Hajdúszoboszló Gyógyfürdő Rt	nyert, a beruházás megvalósult					

1980-2014

A KOMMUNÁLIS ELLÁTÁS MUTATÓI															
ÉV	LAKÁSOK SZÁMA (DB)	BELTERÜLETI KÖZÚT ÉS JÁRDA HOSSZA						IVÓVÍZ		SZENNYVÍZ				CSAPADEKVÍZ-ELVEZETŐ CSATORNA HOSSZA (KM)	TÁVFÜTÖTT LAKÁSOK SZÁMA (DB)
		Belterületi önkormányzati közút hossza (km)	Ebből: Kiépített önkormányzati közút hossza (km)	Belterületi önkormányzati közút kiépítettsége (%)	Belterületi országos közút hossza (km)	Összes belterületi közút hossza (km)	Kiépített járdák hossza (km)	Ivóvízvezeték hossza (km)	Bekapcsolat lakások száma	Szennyvíztisztító kapacitás (m3/nap)	Szennyvízcsatorna hossza (km)	Bekapcsolt lakások száma	Tisztított szennyvíz (m3/nap)		
1980	7 783	89,2	23,7	26,6	12	101,2	152,0	92	4 535	8 000	17,6	1 782	1 960	18,5	550
1985	8 410	92,0	42,3	46,0	12	104,0	155,6	101,3	6 950	8 000	25,3	2 325	2 558	20,9	842
1990	8 856	94,5	64,7	68,5	12	106,5	168,0	104	8 014	8 000	28,8	2 660	2 412	22,6	1 084
1991	8 896	95,0	69,1	72,7	12	107,0	170,0	104	8 064	8 000	28,8	2 686	2 440	22,6	1 084
1992	8 950	95,5	71,2	74,6	12	107,5	170,0	104	8 158	8 000	28,8	2 766	2 450	22,6	1 084
1993	9 002	96,0	73,4	76,5	12	108,0	172,0	104	8 414	8 000	29,0	2 824	2 444	22,9	1 084
1994	9 046	96,0	73,4	76,5	12	108,0	174,0	105	8 500	8 000	34,0	3 100	2 500	23,2	1 084
1995	9 077	96,0	73,4	76,5	12	108,0	175,0	105	8 570	8 000	34,4	3 154	2 457	23,3	1 084
1996	9 100	96,5	75,6	78,3	12	108,5	176,0	105	8 600	2 500	34,4	3 200	2 500	23,2	1 084
1997	9 125	96,5	79,7	82,6	12	108,5	176,0	106	8 650	2 500	34,5	3 210	2 500	23,5	1 084
1998	9 140	96,5	87,0	90,2	12	108,5	177,0	106	8 675	2 500	34,5	3 210	2 500	23,5	1 084
1999	9 150	96,5	87,2	90,4	12	108,5	177,0	106	8 727	2 500	34,8	3 249	2 500	23,4	1 084
2000	9 200	96,5	88,9	92,2	12	108,5	177,0	106	8 818	2 500	38,8	3 467	2 500	23,5	1 084
2001	9 259	94,5	90,0	95,3	12	106,5	177,0	106	8 951	2 500	41,4	3 670	2 500	24,0	1 084
2002	9 344	94,5	90,6	95,9	12	106,5	177,0	106	9 036	2 500	41,4	3 755	2 500	24,0	1 084
2003	9 385	94,5	91,5	96,8	12	106,5	177,0	106	9 100	2 500	41,4	3 800	2 500	24,0	1 084
2004	9 400	94,5	91,5	96,8	12	106,5	177,0	106	9 115	4 900	66,0	5 800	3 000	24,0	1 084
2005	9 400	94,5	91,5	96,8	12	107,0	179,0	106,5	9 200	4 900	82,3	7 400	3 500	24,0	1 084
2006	9491	95,3	93,2	97,8	12,6	107,9	179,1	106,5	10126	4 900	82,3	8660	4250	24,0	1215
2007	9697	97,4	95,0	97,5	12,6	110,0	179,1	106,5	10208	4 900	82,3	8693	3490	24,0	1215
2008	9802	99,1	96,8	97,6	12,6	111,7	179,1	106,9	10286	4 900	82,3	8726	4020	24,0	1215
2009	9927	99,3	98,0	98,6	12,6	111,9	179,1	106,9	10307	4 900	82,3	8749	4140	51,5	1215
2010	10599	99,3	98,0	98,6	12,6	111,9	179,1	108,9	10321	4 900	82,3	8760	3320	51,5	1215
2011	10757	99,3	98,0	98,6	12,6	111,9	179,1	109	10342	5 400	103,5	8899	3553	51,5	1215
2012	11371	99,3	98,0	98,6	12,6	111,9	179,1	109	10371	5 400	103,5	8902	3603	51,5	1215
2013										5 400				51,5	
2014		92,3	89,3	96,7	8,5	100,8	179,1	106,9		5 400	103,5		3651	52,0	1215

Margó helyett

Dr. Vincze Ference városvezetési szerepkörét, majd teljes jegyzői munkásságát alkalmam volt szerkesztőségi pályakezdőként, majd újságíróként, szerkesztőként végigkísérni. E könyv, amely a hajdúszoboszlói önkormányzat negyed évszázadát hivatott egybesűríteni, hiszen ekkora terjedelemben ez nem is történhetett másként, jól bemutatja a fürdőváros jelenkori önkormányzati csírázását, szárba szökkenését, virágzását. Nem rejti véka alá a buktatókat, amint a kudarcokat sem, néha-néha a csípős hangnemet sem mellőzve, és zokon ne essék senkinek, de a város sikertörténetei is egybefoglaltattak.

Óhatatlan talán, bár készült e kötetnek mintegy szubjektív folytatásaként másik kötet, s talán megszületik egy harmadik, de a száraz, rideg tényeket a szerző a sajátos humorával, fűszerezve hidalta át. Beleszótt ebbé saját, markáns szerepét, s érzékeltette e keserédes megjegyzésekkel - néhol természetesen nem fukarkodva a dicséretes kimenetelű anekdotákkal sem - vázlatosan korrajzunkat. Így egészebb e történet. Stílusa, hangvétele, akik ismerik, tudják, mindig is egyedien "vinczeferis". Utánozhatatlan. Amint - ahogy ő mindig nevezte a mi városunkat: Szoboszló Köztársaság is az!

Gyarapítsa hát e kötet a város, a haza történetiségét, a közigazgatás, az önkormányzatiság érdemeinek méltatását. S hogy ne legyen szomorú a végszó: a reménysugár sosem huny ki. Segédíránytűt mutatva talán a jövőnek.

Tibai Irma

